

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Wydział Filozofii

Kierunek: filozofia

Kierunek: kulturoznawstwo

INFORMATOR O STUDIACH NA ROK AKADEMICKI **2009/2010**

Opracowanie

ks. Stanisław JANECZEK

Paweł KAWAŁEC

ks. Piotr MOSKAŁ

Anna STAROŚCIC

Marian WNUK

Wydawnictwo KUL
Lublin 2009

Opracowanie komputerowe
Adam Niezbecki

Projekt okładki i stron tytułowych
Agnieszka Gawryszuk

© Copyright by Wydawnictwo KUL, Lublin 2009

Wydawnictwo KUL
ul. Zbożowa 61, 20-827 Lublin
tel. 0-81 740-93-40, fax 0-81 740-93-50
e-mail: wydawnictwo@kul.lublin.pl
[http:// wydawnictwo.kul.edu.pl](http://wydawnictwo.kul.edu.pl)

Druk i oprawa
elpil
ul. Artyleryjska 11, 08-110 Siedlce
e-mail: info@elpil.com.pl

Nemo est casu bonus
Seneka

CERTYFIKAT

Nr 43/2001

KONFERENCJA REKTORÓW UNIWERSYTETÓW POLSKICH
W UZNANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

na wniosek **UNIWERSYTECKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ**

uchwałą z dnia 10 listopada 2001 roku

kierunkowi filozofia

prowadzonemu w

Katolickim Uniwersytecie Lubelskim

AKREDYTACJI NA LAT 5 UDZIĘLA

Przewodniczący
Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej

Prof. dr hab. Stanisław Chwiroł

Przewodniczący
Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich

Prof. dr hab. Stefan Juńga

Poznań 10 listopada 2001 roku

Nemo est casu bonus
Seneka

CERTYFIKAT

Nr 7/2007

KONFERENCJA REKTORÓW UNIWERSYTETÓW POLSKICH
W UZNANIU WYSOKIEJ JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

na wniosek **UNIWERSYTECKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ**

uchwałą z dnia 4 marca 2007 roku

kierunkowi filozofia

prowadzonemu na

Katolickim Uniwersytecie Lubelskim

AKREDYTACJI NA LAT 5 UDZIELA

Przewodniczący
Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej

Prof. dr hab. Marek Wasowicz

Przewodniczący
Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich

Prof. dr hab. Stanisław Lorenc

Poznań 4 marca 2007 roku

Uchwała Nr 291 /2009
Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 23 kwietnia 2009 r.

w sprawie oceny jakości kształcenia na kierunku „filozofia”
prowadzonym na Wydziale Filozofii
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II
na poziomie studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich.

§ 1

Działając na podstawie art. 49 ust.1 pkt. 2 oraz art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.) Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej - po zapoznaniu się z raportem Zespołu Oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni, a także po zasięgnięciu opinii Zespołu Kierunków Studiów Humanistycznych w sprawie jakości kształcenia na kierunku „filozofia” prowadzonym na **Wydziale Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II na poziomie studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich**, wydaje ocenę:

pozytywną

§ 2

Uczelnia spełnia wymagania kadrowe, programowe i organizacyjne, a także posiada odpowiednią bazę materialną do prowadzenia na kierunku „filozofia” studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Poziom prowadzonych studiów odpowiada podstawowym kryteriom jakościowym.

§ 3

Następna ocena jakości kształcenia na kierunku studiów „filozofia”, w jednostce o której mowa w § 1, powinna nastąpić w roku akademickim 2014/2015.

§ 4

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Państwowej Komisji Akredytacyjnej w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia uchwały.

§ 5

Uchwałę Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

- 1) Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
- 2) Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

§6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
PAŃSTWOWEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Marek Rocki

SPIS TREŚCI

Charakterystyka studiów

Informacje ogólne	11
Zasady rekrutacji	12
Historia Wydziału Filozofii	12
Katedry	15
Programy studiów i system punktowy	16
Profil przygotowania zawodowego absolwenta	17
Koła naukowe	18

Programy studiów

Kierunek: Filozofia	25
Filozofia Teoretyczna	25
Program studiów pierwszego stopnia	25
Program studiów jednolitych magisterskich	37
Filozofia przyrody nieożywionej	44
Program studiów pierwszego stopnia	44
Program studiów jednolitych magisterskich	49
Filozofia przyrody ożywionej	53
Program studiów pierwszego stopnia	53
Program studiów jednolitych magisterskich	59
Studia doktoranckie (stacjonarne, niestacjonarne)	63
Kierunek: Kulturoznawstwo	69
Program studiów pierwszego stopnia	69
Program studiów drugiego stopnia	75

Opisy zajęć

Kierunek: Filozofia.....	81
Filozofia Teoretyczna.....	81
Rok I (studia pierwszego stopnia)	81
Rok II (studia pierwszego stopnia)	87
Rok III (studia pierwszego stopnia)	99
Rok IV (studia jednolite magisterskie)	127
Rok V (studia jednolite magisterskie)	129

Filozofia przyrody nieożywionej	136
Rok I (studia pierwszego stopnia)	136
Rok II (studia pierwszego stopnia)	140
Rok III (studia pierwszego stopnia)	150
Rok IV (studia jednolite magisterskie)	152
Rok V (studia jednolite magisterskie)	158
Filozofia przyrody ożywionej	161
Rok I (studia pierwszego stopnia)	161
Rok II (studia pierwszego stopnia)	165
Rok III (studia pierwszego stopnia)	175
Rok IV (studia jednolite magisterskie)	180
Rok V (studia jednolite magisterskie)	188
Kierunek: Kulturoznawstwo	191
Rok I (studia pierwszego stopnia)	191
Rok II (studia pierwszego stopnia)	196
Rok III (studia pierwszego stopnia)	205
Rok I (studia drugiego stopnia)	218

CHARAKTERYSTYKA STUDIÓW

INFORMACJE OGÓLNE

Adres:

Dziekanat Wydziału Filozofii KUL
Aleje Raclawickie 14, 20-950 Lublin, p. 251, 252
e-mail: filozofia@kul.lublin.pl
tel.: (0-81) 445-42-51

Kierownictwo Wydziału:

Dziekan: ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL
Prodziekan: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Struktura Wydziału:

Kierunek: Filozofia
Instytut Filozofii Teoretycznej – dyrektor: dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
Instytut Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych – dyrektor: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Kierunek: Kulturoznawstwo – koordynator: dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Kierunek prowadzonych studiów: filozofia

Formy studiów:

- pierwszego stopnia
- jednolite magisterskie
- doktoranckie

Tryby studiów:

- stacjonarne
- niestacjonarne (eksternistyczne - nabór na studia eksternistyczne został wstrzymany od roku akademickiego 2006/2007 uchwałą Senatu Akademickiego KUL)

Akredytacja Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej: 2001 - 2006

Reakredytacja Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej: 2007 - 2012

Wydział Filozofii spełnia następujące wymagania akredytacyjne:

- co do kadry dydaktycznej – w stopniu A
- co do procesu dydaktycznego – w stopniu B
- co do infrastruktury dydaktycznej – w stopniu A
- co do wewnętrznej oceny dydaktyki – w stopniu A

Akredytacja Państwowej Komisji Akredytacyjnej: 2009 - 2014

Kierunek prowadzonych studiów: kulturoznawstwo

Forma studiów:

- pierwszego stopnia
- drugiego stopnia

Tryb studiów:

- stacjonarne

ZASADY REKRUTACJI

Postępowanie kwalifikacyjne na studia licencjackie i magisterskie oraz doktoranckie na rok akademicki 2009/2010 odbywa się według zasad i kryteriów określonych przez Senat Akademicki KUL.

Postępowanie ma charakter konkursowy.

Studia I stopnia. Kierunki: filozofia, kulturoznawstwo:

Dla kandydatów, którzy przystąpili do egzaminu maturalnego ("nowa matura") kryteria są następujące:

- w pierwszej kolejności przyjmowane są osoby, które na egzaminie maturalnym zaliczyły jako przedmiot wybrany filozofię. Kwalifikacja pozostałych osób odbywa się na podstawie konkursu świadectw dojrzałości, a warunkiem dopuszczenia do niej jest zaliczenie na egzaminie maturalnym jednego z wymienionych przedmiotów: historia, język łaciński i kultura antyczna, język grecki i kultura antyczna, biologia, chemia, fizyka z astronomią, informatyka, matematyka, wiedza o społeczeństwie, historia sztuki, geografia, historia muzyki, wiedza o tańcu. Punktowane są wyniki z następujących przedmiotów, zdawanych na poziomie podstawowym lub rozszerzonym:

- a) przedmiot wybrany z powyższej listy (1/3 wyniku końcowego); jeżeli kandydat zaliczył na egzaminie maturalnym więcej niż jeden spośród wymienionych przedmiotów, punktuje się ten, z którego uzyskał najlepszy wynik;
- b) język polski (1/3 wyniku końcowego);
- c) język obcy nowożytny (1/3 wyniku końcowego).

Dla kandydatów, którzy przystąpili do egzaminu dojrzałości ("stara matura") przeprowadzany jest konkurs świadectw, a punktowane są oceny z następujących przedmiotów: język polski, historia, matematyka, fizyka, biologia, chemia, geografia, wiedza o społeczeństwie i języki obce nowożytne.

Studia II stopnia. Kierunek: kulturoznawstwo:

Warunkiem ubiegania się o przyjęcie na studia jest ukończenie studiów I stopnia w zakresie kulturoznawstwa lub innego kierunku. Kwalifikacja odbywa się na podstawie konkursu dyplomów ukończenia studiów I stopnia: o przyjęciu decyduje ocena na dyplomie (50% wyniku końcowego) i średnia ocen uzyskanych podczas studiów I stopnia (50% wyniku końcowego) - średnia ocen na podstawie zaświadczenia wystawionego przez szkołę wyższą ukończoną przez kandydata. Poza konkursem przyjmowani są absolwenci studiów I stopnia kulturoznawstwa w KUL, którzy na dyplomie otrzymali ocenę na studiach co najmniej dobrą.

Studia doktoranckie:

Studia doktoranckie z filozofii odbywają się w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym.

Warunki ubiegania się o przyjęcie:

- ocena na dyplomie magisterskim nie może być niższa niż 4,0
- średnia ocen ze studiów jednolitych magisterskich lub studiów II stopnia nie może być niższa niż 3,76 (średnia ocen absolwentów spoza Wydziału Filozofii na podstawie zaświadczenia ze szkoły wyższej ukończonej przez kandydata).

W przypadku, gdy liczba kandydatów przewyższy planowaną liczbę miejsc, o przyjęciu decyduje średnia ocen ze studiów jednolitych magisterskich lub studiów II stopnia.

Osoby, które ukończyły studia magisterskie z innego kierunku niż filozofia, po przyjęciu na studia doktoranckie mają obowiązek złożenia egzaminów z podstawowych dyscyplin filozoficznych do czasu wszczęcia przewodu doktorskiego, nie później jednak niż do końca trzeciego roku studiów doktoranckich.

HISTORIA WYDZIAŁU FILOZOFII

Filozofią zajmowano się na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim od początku istnienia tej uczelni. W ramach Wydziału Nauk Humanistycznych funkcjonowała sekcja (grupa) nauk filozoficznych. Poza tym zajęcia z zakresu filozofii prowadzono na innych wydziałach. Czołowymi nauczycielami dyscyplin filozoficznych lub pokrewnych byli: ks. Idzi Radziszewski, ks. Stanisław Domińczak, Bohdan Rutkiewicz, Jacek Woroniecki OP, ks. Józef Pastuszka, Henryk Jakubanis, ks. Antoni Szymański. Statut KUL z 1938 r. przewidywał utworzenie, obok dotychczasowych czterech, nowego wydziału filozoficznego. Przerwa wojenna spowodowała, że Wydział Filozofii Chrześcijańskiej erygowano dopiero w 1946 r. (uroczyste otwarcie Wydziału miało miejsce 10 XI 1946 r., zajęcia rozpoczęły się kilka dni wcześniej). Wydział powstał z inspiracji ks. bpa Stefana Wyszyńskiego. Zasadniczą rolę w jego organizacji odegrał ks. Józef Pastuszka, pierwszy dziekan. Obok niego głównymi wykładowcami byli: Stefan Świeżawski, ks. Stanisław Adamczyk, ks. Antoni Korcik, przełęczciowo Stefan Harassek, nieco później Feliks W. Bednarski OP. Pierwszy okres Wydziału (1946-

1949) to okres organizacji i pierwszych promocji doktorskich, wśród nich: ks. Jerzego Ablewicza, ks. Stanisława Kamińskiego, Józefa Majkowskiego SJ, ks. Mariana Kurdziałka, ks. Wacława Eborowicza, ks. Jana Drzazgi. W 1949 r. podzielono Wydział na dwie sekcje: filozofii teoretycznej i filozofii praktycznej. Na tą drugą przeszli pracownicy z zawieszonoego wtedy Wydziału Prawa i Nauk Społecznych (Jerzy Kalinowski, Czesław Strzeszewski, Jan Turowski i inni). Do grona nauczających dołączyli: ks. Stanisław Kamiński (1949), ks. Marian Kurdziałek (1950) i doktor Wydziału Teologicznego KUL, dominikanin z Krakowa, Mieczysław A. Krapiec (1951). Przybycie ks. Mieczysława Dybowskiego ożywiło zainteresowanie psychologią empiryczną. Studia psychologiczne umieszczone były najpierw na sekcji filozofii teoretycznej, następnie na sekcji filozofii praktycznej. Liczba studentów w latach 1950-1952 wzrosła z niecałych pięćdziesięciu do ponad tysiąca. Nastąpiły jednak czasy stalinowskie: izolacja od innych ośrodków, trudności z zamieszczeniem publikacji. Ówczesne władze państwowe nakazały niektórym profesorom (m.in. ks. J. Pastuszcze, ks. S. Adamczykowi, Cz. Strzeszewskiemu) opuścić Uniwersytet. Dziekanem został Jerzy Kalinowski, uaktywnili się S. Swieżawski, o. M. A. Krapiec, ks. S. Kamiński, na stałe doszedł ks. Józef Iwanicki, a od 1954 r. ks. Karol Wojtyła. Trzeci okres Wydziału (1952-1956) to czas znaczących przemian. Mimo zewnętrznych ograniczeń – a może dzięki nim – nastąpiła konsolidacja środowiska, podjęto różne formy współpracy, prowadzono żywe dyskusje, w które zaangażowani byli zarówno wykładowcy, jak i studenci. Był to czas tworzenia szkoły lubelskiej (jako pierwszy nazwy tej użył ks. Kazimierz Kłósak, który przez kilka lat intensywnie działał na specjalizacji filozofii przyrody). Twórcami jej byli: J. Kalinowski, S. Swieżawski, o. M. A. Krapiec, do nich dołączył ks. K. Wojtyła i ks. S. Kamiński.

Szkoła lubelska charakteryzowała się pewnym programem współpracy badawczej oraz profilem studiowania filozofii. Studium filozofii winno opierać się na trzech filarach: źródłowej, pogłębionej znajomości dziejów filozofii (zwłaszcza filozofii bytu), rozwiniętej samoświadomości metodologicznej, związanej ze znajomością współczesnych narzędzi logiczno-metodologicznych, realistycznie uprawianej filozofii bytu (metafizyce) w duchu tomizmu egzystencjalnego. O. M. A. Krapiec i S. Swieżawski rozwijali twórczo koncepcję Etienne Gilsona. Do tej orientacji dołączył ks. K. Wojtyła, formułując odrębną formę personalizmu w etyce. Specyfiką szkoły lubelskiej, chociaż treściowo jest to szkoła tomistyczna, było i jest akcentowanie doniosłości samoświadomości metodologicznej i rozwijanie badań metodologicznych w powiązaniu ze współczesną logiką. Stąd wykorzystano tradycję szkoły lwowsko-warszawskiej. Pewną rolę w tym względzie odegrały powiązania personalne. S. Swieżawski był uczestnikiem ostatnich zajęć uniwersyteckich Kazimierza Twardowskiego i uczniem Kazimierza Ajdukiewicza oraz Romana Ingardena. Wśród nauczycieli ks. Antoniego Korcika był Jan Łukasiewicz. Ks. S. Kamiński miał naukowe kontakty z Kazimierzem Ajdukiewiczem, Tadeusz Czeżowskim, Jerzym Słupeckim, Andrzejem Mostowskim. Częstym gościem Wydziału była Izydora Dąbnska, laureatka nagrody TN KUL im. ks. I. Radziszewskiego. Również Ludwik Borkowski, późniejszy Kierownik Katedry Logiki, swoje studia rozpoczął we Lwowie. Poza tym istniały kontakty m.in. z Władysławem Tatarkiewiczem i Romanem Ingardenem. Działanie szkoły zdynamizowało pojawienie się pokolenia nowych uczniów (m.in. Mieczysław Gogacz, Franciszek Wilcezek, Antoni B. Stępień, ks. Marian Jaworski, Władysław Stróżewski, ks. Bohdan Bejze, ks. Bronisław Dębowski, Stanisław Majdański, Leon Koj, Witold Marciszewski, Tadeusz Kwiatkowski). Czwarty okres (1957-1981) rozpoczął się zewnętrzną liberalizacją (możliwość wyjazdów zagranicznych, publikacji, rozmaite spotkania dyskusyjne z marksistami, współpraca z PAN), a także powrotem usuniętych z KUL-u profesorów. Istotną rolę w ożywieniu środowiska i kontaktów z innymi ośrodkami odegrały pierwsze Tygodnie Filozoficzne, organizowane przez Koło Filozoficzne Studentów KUL. Wydział podzielono na cztery specjalizacje (władze nie zgodziły się na nazwanie ich sekcjami): filozofii teoretycznej, filozofii przyrody, filozoficzno-społecznej i filozoficzno-psychologicznej. W 1981 r. dwie ostatnie specjalizacje (jako sekcje) przeszły na Wydział Nauk Społecznych (na Wydziale Filozofii pozostała Katedra Etyki). Na początku tego okresu opuszczają KUL: J. Kalinowski (udaje się od Francji), o. F. W. Bednarski (przenosi się do Rzymu), ks. J. Iwanicki (przechodzi na ATK). Odchodzi: W. Stróżewski (na UJ), L. Koj i T. Kwiatkowski (na UMCS), M. Gogacz (na ATK), a także ks. B. Bejze i inni, w tym liczne grono historyków filozofii. W 1967 r. odchodzi na emeryturę ks. S. Adamczyk. Pojawia się nowe pokolenie uczniów czynnych naukowo: Kazimierz Wójcik, Czesław Wojtkiewicz, ks. Józef Herbut, s. Zofia Zdybicka, ks. Andrzej Wawrzyniak, ks. Tadeusz Styczeń, Jerzy Gałkowski, Jan Czerkowski, Zenon Kalaża i wielu innych. W 1976 r. na emeryturę przechodzi S. Swieżawski. W 1975 (na dziesięć lat) obejmuje katedrę logiki Ludwik Borkowski, dając doniosły impuls badaniom z zakresu logiki formalnej. Uaktywnia się kolejne pokolenie: Stanisław Kiczuk, ks. Andrzej Bronk, Anna I. Buczek, ks. Andrzej Szostek, o. Edward I. Zieliński, ks. abp Stanisław Wielgus, ks. Romuald J. Weksler-Waszkinel, Zdzisław Dywan.

Lata osiemdziesiąte i dziewięćdziesiąte przyniosły – podjęte przez nowe pokolenie uczniów – inne problemy badawcze. Również pod wpływem wydarzeń zewnętrznych, politycznych, niektórzy zajęli się tematyką bardziej z pogranicza filozofii społeczeństwa i filozofii kultury – postmodernizm i publicystyka

okołofilozoficzna (Piotr Jaroszyński, Henryk Kiereś i inni). Niektórzy zajęli się aktualnymi dyskusjami w ramach filozofii analitycznej i nawiązali bezpośrednie kontakty z przedstawicielami rozmaitych orientacji w ramach tego nurtu (szczególnie Tadeusz Szubka, Piotr Gutowski, Urszula Żegleń, Stanisław Judycki, Paweł Kawalec, Jacek Wojtysiak). Nowe pokolenie koncentruje także swoje zainteresowania na bardziej tradycyjnej problematyce metafizycznej (ks. Andrzej Maryniarczyk, Włodzimierz Dłubacz, ks. Piotr Moskał) lub etycznej (s. Barbara Chyrowicz, Kazimierz Krajewski, ks. Alfred Wierzbicki, Marek Czachorowski). Wraz z powołaniem do istnienia Wydziału Filozofii (1946), erygowano Katedrę Kosmologii. W związku z jej reorganizacją, w roku akademickim 1957/1958, powstała sekcja filozofii przyrody. W 1992 r. sekcja filozofii przyrody została poszerzona o kierunek: ochrona środowiska, a w roku 1996 o kolejny kierunek: matematyka o profilu informatycznym. Dwa ostatnie kierunki stały się podstawą do utworzenia w r. 1997. Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. W ramach sekcji filozofii przyrody badania z zakresu kosmologii, filozofii nauk przyrodniczych i filozofii biologii zapoczątkowali ks. Kazimierz Klósak, ks. Stanisław Adamczyk, ks. Stanisław Mazierski, ks. Włodzimierz Sedlak, Teresa Ścibor-Rylska. Aktualnie tę problematykę kontynuują: ks. Zygmunt Hajduk, ks. abp Józef Zyciński, Zenon Roskał (w zakresie filozofii nauk przyrodniczych), ks. Józef Turek (filozofia kosmologii, filozofia przyrody i przyrodoznawstwa), Henryk Piersa (filozofia przyrodoznawstwa), ks. Stanisław Zięba, Zbigniew Wróblewski (ekofilozofia), Józef Zon, Marian Wnuk (filozofia biologii, biologia teoretyczna).

Jako szczególny dorobek lubelskiej szkoły filozoficznej można wymienić: [1] ukształtowanie i rozwijanie oryginalnej postaci tomizmu egzystencjalnego, zwłaszcza w zakresie filozofii bytu i filozofii człowieka (o. M. A. Krapiec i jego uczniowie); [2] pionierskie często badania w zakresie metodologii filozofii i stosowalności logiki do filozofii (ks. S. Kamiński, J. Kalinowski, ks. J. Iwanicki, A. B. Stepień, S. Majdański, ks. J. Herbut, S. Kiczuk, ks. A. Bronk, U. Żegleń; to podejście kontynuują aktualnie: Marek Lechniak, Paweł Garbacz, Bożena Czernicka, Arkadiusz Gut i inni); [3] ukształtowanie szkoły mediewistycznej (głównie na seminarium S. Swieżawskiego) i jej rozwijanie przez ks. M. Kurdziałkę oraz (do czasu jego odejścia na ATK) M. Gogacza. Badania z zakresu mediewistyki, historii filozofii nowożytnej i dziejów filozofii w Polsce kontynuują uczniowie S. Swieżawskiego i ks. M. Kurdziałka (m.in. Jan Czerkawski, Kazimierz Wójcik, ks. abp Stanisław Wielgus, o. Iwo E. Zieliński, ks. Marian Ciszewski, Joanna Judycka, Agnieszka Kijewska, ks. Stanisław Janeczek), a także Marcin Podbielski, Przemysław Gut i inni. Nadal większość mediewistów w Polsce wywodzi się ze szkoły Swieżawskiego (istotne uzupełnienie samoświadomości historyczno-filozoficznej stanowiły, trwające już od lat pięćdziesiątych, wykłady i badania – wraz z lektorem sanskrytu – z zakresu filozofii indyjskiej i chińskiej, prowadzone najpierw przez ks. Franciszka Tokarza, następnie przez Leona Cyborana, aktualnie kontynuowane przez Macieja S. Ziębę i Pawła Sajdkę); [4] kontynuacja (w ramach katedr etyki oraz Instytutu Jana Pawła II) zainicjowanych przez ks. K. Wojtyłę badań antropologicznych i etycznych (ks. T. Styczeń, A. Rodziński, J. Gałkowski, ks. A. Szostek, W. Chudy, s. B. Chyrowicz, ks. A. Wierzbicki, M. Czachorowski i inni). K. Wojtyła sformułował pewną wersję personalizmu, która – zarówno od strony metodologicznej, jak i merytorycznej – stanowi połączenie filozofii bytu w duchu tomizmu egzystencjalnego z filozofią podmiotu w duchu klasycznej fenomenologii; [5] prowadzenie badań z zakresu filozofii religii i metodologii nauk religiohistorycznych (podejście ze strony metafizyki – s. Z. Zdybicka, W. Dłubacz, ks. Piotr Moskał, podejście od strony semiotyki i metodologii nauk – ks. A. Bronk, ks. J. Herbut); [6] utworzenie (drugiego obok krakowskiego) ośrodka badań nad fenomenologią, a zwłaszcza nad filozofią R. Ingardena (A. B. Stepień, S. Judycki, J. Wojtysiak i inni). Ostatnio (lata dziewięćdziesiąte) zaczęła powstawać osobna specjalizacja z zakresu filozofii społeczeństwa, polityki i prawa (Krzysztof Wroczyński, Rafał Wierchosławski, Jan Kłós).

Wśród absolwentów Wydziału Filozofii są członkowie Episkopatu, profesorowie uniwersytetów i PAN, liczni pracownicy naukowo-dydaktyczni różnych uczelni, członkowie różnych gremiów i stowarzyszeń naukowych (także zagranicznych), politycy, dziennikarze, wydawcy; wielu podjęło ważne społecznie zawody i funkcje, zwłaszcza po roku 1989.

Z dniem 1.10.2006 roku rozpoczęły się na Wydziale Filozofii studia na kierunku "kulturoznawstwo". Wypracowano koncepcję studiów ześrodkowaną na problematyce spotkania kultur, cywilizacji i religii oraz na problematyce sztuki jako jednej z przestrzeni życia ludzkiego.

KATEDRY

Obecnie Wydział Filozofii posiada 29 katedr, w których zatrudnionych jest na pierwszym miejscu pracy 31 samodzielnych pracowników naukowych w pełnym wymiarze godzin, ponadto w ramach Wydziału zatrudnionych jest 51 doktorów i 11 magistrów. Do realizacji przyjętego na Wydziale programu studiów zatrudniani są również pracownicy z innych Wydziałów KUL oraz pracownicy spoza KUL-u. Na Wydziale prowadzone są studia z zakresu filozofii: pierwszego stopnia i jednolite magisterskie (stacjonarne i niestacjonarne - eksternistyczne), doktoranckie oraz z zakresu kulturoznawstwa: pierwszego i drugiego stopnia (stacjonarne).

Kierunek: filozofia

Instytut Filozofii Teoretycznej

Dyrektor – dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL

1. Katedra Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej
2. Katedra Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej
3. Katedra Historii Filozofii w Polsce
4. Katedra Metafizyki
5. Katedra Filozofii Religii
6. Katedra Filozofii Boga
7. Katedra Filozofii Kultury
8. Katedra Filozofii Sztuki
9. Katedra Teorii Poznania
10. Katedra Logiki
11. Katedra Metodologii Nauk
12. Katedra Metodologii Filozofii
13. Katedra Podstaw Informatyki
14. Katedra Etyki
15. Katedra Etyki Szczegółowej
16. Katedra Etyki Społecznej i Politycznej

Instytut Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych

Dyrektor – dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

17. Katedra Filozofii Przyrody Nieożywionej
18. Katedra Filozofii Przyrody Ożywionej
19. Katedra Filozofii Biologii
20. Katedra Biologii Teoretycznej

21. Katedra Filozofii Kosmologii
22. Katedra Fizyki Teoretycznej
23. Katedra Relacji Między Nauką a Wiarą

Kierunek: kulturoznawstwo

Koordinator – ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

24. Katedra Teorii Kultury i Sztuki
25. Katedra Wiedzy o Sztuce
26. Katedra Historii Porównawczej Religii
27. Katedra Wiedzy o Kulturze Antycznej
28. Katedra Wiedzy o Kulturze Średniowiecznej
29. Katedra Historii Kultury Intelktualnej

PROGRAM STUDIÓW I SYSTEM PUNKTOWY

W ramach kierunku **„filozofia”** prowadzone są stacjonarne studia pierwszego stopnia (licencjackie), które będą kontynuowane w formie studiów drugiego stopnia (magisterskie). Przejściowo trwają jeszcze jednolite studia magisterskie (stacjonarne i niestacjonarne - eksternistyczne). Wydział prowadzi także studia doktoranckie i podyplomowe. Program tych studiów realizowany jest w trzech grupach przedmiotowych: przedmioty ogólnouniwersyteckie („Biblia - istota i rola w kulturze”, „Katolicka nauka społeczna”, języki nowożytne), przedmioty wspólne dla całego kierunku (m.in. metafizyka, antropologia filozoficzna, filozofia Boga, filozofia przyrody, teoria poznania, logika formalna, ogólna metodologia nauk, etyka ogólna i szczegółowa, historia filozofii starożytnej i średniowiecznej, historia filozofii nowożytnej i współczesnej) oraz przedmioty, głównie do wyboru, stanowiące podstawę do wyróżnienia specjalizacji uprawianych w ramach kierunku. Szerokość i bogactwo programu dydaktycznego i badań prowadzonych przez pracowników naukowych Wydziału Filozofii pozwala studentom specjalizować się w bardzo wielu zakresach. W ramach Instytutu Filozofii Teoretycznej specjalizacja jest możliwa w następujących blokach tematycznych: logiczno-informatycznym, historycznym, metafizyczno-antropologicznym, społeczno-politycznym. Natomiast w ramach Instytutu Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych istnieją dwie specjalizacje: filozofia przyrody nieożywionej i filozofia przyrody ożywionej. Od bieżącego roku Wydział zapoczątkowuje studia licencjackie w języku angielskim.

Magisterskie studia niestacjonarne (eksternistyczne) prowadzone są w trybie samodzielnej pracy studentów, którzy spotykają się z wykładowcami na konsultacjach i egzaminach. W konsekwencji studia te wymagają samodzielnego opanowania materiału z zakresu wyznaczonego programem studiów.

Studia doktoranckie, trwają 8 semestrów (4 lata). W zakres ich programu wchodzi wykłady monograficzne i inne zajęcia wybierane pod kątem pisanej rozprawy doktorskiej. Ponadto doktorant jest obowiązany do udziału w seminarium doktoranckim, na którym prezentuje wyniki swoich badań nad przygotowywanym doktoratem.

Studia podyplomowe są powoływane w zależności od zgłaszanych zapotrzebowań. Obecnie przy Wydziale prowadzoną są następujące studia podyplomowe: Przyroda. Studia Podyplomowe Kwalifikacyjne dla Nauczycieli, Podyplomowe Studia z Retoryki Stosowanej i Podyplomowe Kwalifikacyjne Studia Etyczne.

W ramach kierunku **„kulturoznawstwo”** prowadzone są studia I stopnia (licencjackie), a od roku akademickiego 2009/2010 studia II stopnia (magisterskie). Program studiów realizowany jest w dwóch

specjalnościach: wiedza o sztuce i nauki o religiach (religiologia). Program zawiera bogatą ofertę przedmiotów filozoficznych a zwłaszcza humanistycznych w zakresie teorii i historii kultury oraz sztuki. Zajęcia dotyczą między innymi architektury, malarstwa, rzeźby, literatury, teatru, muzyki, współczesnej kultury audiowizualnej. Prowadzone są zajęcia z zakresu różnych religii oraz języków europejskich i pozaeuropejskich. Ponadto studenci odbywają obowiązkowe praktyki zawodowe.

Punktacją Europejskiego Systemu Transferu Punktów (ECTS) objęte są jedynie stacjonarne studia licencjackie i magisterskie. Jeden punkt kredytowy ECTS jest wartością liczbową przyporządkowaną poszczególnym przedmiotom na podstawie wysiłku, jaki musi włożyć student, aby je zaliczyć. Ich suma uzyskana w ciągu roku odzwierciedla ilość pracy, jaką musi wykonać student, aby zaliczyć pełny rok akademickich studiów. Punktacja ECTS obejmuje: wykłady, ćwiczenia praktyczne, seminaria, konsultacje/zajęcia grupowe i indywidualne, prace terenowe, pracę samodzielną (w bibliotece, w domu) oraz egzaminy lub inne formy oceny. Punkty te są relatywnym, a nie bezwzględnym, miernikiem ilości pracy wymaganej od studenta, ponieważ określają, jaka część pracy wymaganej w danym roku akademickim przypada na określony przedmiot na danym kierunku studiów. Przyporządkowanie punktów ECTS poszczególnym przedmiotom jest zamieszczone w dalszej części niniejszego informatora wraz z programem studiów.

Korelacja systemów wystawiania ocen (KUL – ECTS)

Ocena uzyskiwana w KUL		Podstawa oceny	Ocena ECTS
Bardzo dobry	5	Wybitne wyniki z dopuszczeniem drugorzędnych błędów	A
Dobry plus	4+	Powyżej średniego standardu z pewnymi błędami	B
Dobry	4	Generalnie solidna praca z szeregiem zauważonych błędów	C
Dostateczny plus	3+	Wynik zadowalający, ale z istotnymi błędami	D
Dostateczny	3	Praca/wyniki spełniają minimalne kryteria	E
Niedostateczny	2	Student ma podstawowe braki w opanowaniu materiału: ocena jest traktowana jako nieukończenie (brak zaliczenia) zajęć	FX/F

PROFIL PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO ABSOLWENTA

Absolwenci kierunku „filozofia” otrzymują wykształcenie w zakresie dziejów myśli filozoficznej i stanu współczesnych dyskusji filozoficznych, ze szczególnym uwzględnieniem centralnych dla filozofii Zachodu zagadnień metafizycznych, antropologicznych i etycznych. Towarzyszy temu wykształcenie w zakresie dziejów nauk przyrodniczych, epistemologii, logiki (informatyki) i metodologii nauk, a także z filozofii kultury, filozofii religii, estetyki, filozofii prawa i społeczeństwa. Uwzględniane są także zagadnienia z zakresu myśli orientalnej. Wiedza ta uzupełniana jest znajomością języków klasycznych (łacina, greka) i języków nowożytnych. Studia filozoficzne kształcą umiejętności krytycznego i analitycznego myślenia, uczą orientacji w różnych dziedzinach życia społecznego, dostrzegania wielorakich powiązań pomiędzy odmiennymi dziedzinami kultury i przygotowują do działania w przedsięwzięciach interdyscyplinarnych. Absolwenci filozofii nabywają

umiejętności jasnego mówienia i pisania, komunikowania się i prowadzenia dyskusji. Kończący studia filozoficzne mogą podejmować pracę w instytucjach naukowych, oświatowych, kulturalnych i administracyjnych, w wydawnictwach, redakcjach oraz jako nauczyciele filozofii.

Absolwenci kierunku „kulturoznawstwo” zdobywają ogólną wiedzę dotyczącą zagadnień społecznych tworzących podbudowę dla teoretycznej refleksji o kulturze. Potrafią analizować zjawiska kultury we wszystkich jej obszarach w skali globalnej, regionalnej, państwowej i lokalnej. Znają zasady ekonomiczne oraz prawne leżące u podstaw organizacji i zarządzania współczesnymi instytucjami kultury. Rozumieją współczesne media, sposoby ich oddziaływania, funkcje i znaczenie jakie pełnią w nowoczesnym społeczeństwie. Legitymują się wiedzą z zakresu teatrologii, literaturoznawstwa, regionalistyki. Posiadają umiejętności animatora kultury, organizatora życia kulturalnego, menadżera w instytucjach kultury. Są przygotowani do pracy w różnych instytucjach upowszechniania kultury, redakcjach, muzeach, teatrach, kinach, agencjach reklamowych, agencjach public relations.

Przygotowanie pedagogiczne

Studenci obydwu instytutów kierunku „filozofia” mogą, w ramach fakultatywnego kursu pedagogicznego, uzyskać uprawnienia do nauczania przedmiotu „filozofia”, „etyka” i „przyroda”.

Studenci kierunku „kulturoznawstwo” mogą, w ramach fakultatywnego kursu pedagogicznego, uzyskać uprawnienia do nauczania przedmiotu: „wiedza o kulturze” oraz „filozofia”.

KOŁA NAUKOWE

Koło Filozoficzne Studentów KUL

1) Informacje ogólne

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Koło Filozoficzne Studentów KUL
Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin, p. 036
tel. (081) 445-43-86,
e-mail: kfskul@student.kul.lublin.pl
Rok założenia – 1919
Założyciel - ks. prof. Idzi Radziszewski
Kurator – dr Arkadiusz Gut

Zarząd w roku akademickim 2009/2010

Prezes	– Tomasz Łach
Zastępca prezesa	– Anna Gołębiowska
Sekretarz	– Mateusz Kulczycki
Skarbnik	– Aleksandra Konasiuk

Czasopismo PHILOSOPHIA

Redaktor Naczelny	– Jerzy Gwiazda
Z-ca redaktora naczelnego	– Błażej Gębura
Kurator	– Paweł Gondek

2) Działalność

Zgodnie ze statutem działalność Koła Filozoficznego Studentów KUL skupia się na popularyzacji kultury filozoficznej, pogłębianiu zamilowania i sprawności do pracy naukowej w zakresie filozofii, organizowaniu odczytów i dyskusji filozoficznych oraz na koleżeńskim pomocy w studiach.

Koło przygotowuje:

Tydzień Filozoficzny – ogólnopolskie sympozjum filozoficzne, które organizowane jest od 1958 r. w celu pogłębiania znajomości zagadnień filozoficznych, kulturowych i społecznych. W latach 2001-2009 odbyły się następujące Tygodnie Filozoficzne:

- 9-12.03.2009 – LI Tydzień Filozoficzny „Metafizyka wielkich pytań”
- 10-13.03.2008 – L Tydzień Filozoficzny „Veri Amici Veritatis”
- 12-15.03.2007 – XLIX Tydzień Filozoficzny „Wolność i jej granice”
- 6-9.03.2006 – XLVIII Tydzień Filozoficzny „Myśl filozoficzna Karola Wojtyły”
- 28.02-3.03.2005 – XLVII Tydzień Filozoficzny „Labirynty edukacji filozoficznej”
- 1-4.03.2004 – XLVI Tydzień Filozoficzny „Filozofia Zachodu i filozofia Wschodu”
- 24-27.02.2003 – XLV Tydzień Filozoficzny „Język, poznanie, rzeczywistość”
- 25-28.02.2002 – XLIV Tydzień Filozoficzny „Człowiek wobec piękna”
- 12-15.03.2001 – XLIII Tydzień Filozoficzny „Człowiek wobec dobra”

Sympozjum Arystotelesowskie – zapoczątkowane przez dr hab. W. Dłubacza, prof. KUL w 1985 r. Początkowo sympozjum organizowane było w Rogóźnie, z czasem zostało przeniesione do Kazimierza Dolnego nad Wisłą. Sympozjum ma charakter cykliczny (odbywa się każdego roku), a jego celem jest zapoznanie studentów (zwłaszcza tych z pierwszych lat studiów) z filozofią Arystotelesa, czemu służą odczyty studenckie poruszające problematykę zawartą w pismach Stagiryty.

Majówka Filozoficzna – organizowana corocznie, przeznaczona dla studentów starszych lat studiów w celu pogłębiania znajomości zagadnień filozoficznych, edukacyjnych, kulturowych i społecznych.

Środy i Czwartki Filozoficzne – poświęcone filozoficznym dysputom oraz lekturze referatów naukowych i klasycznych dzieł filozoficznych.

Eutrapelia – coroczny kabaret filozoficzny powstałego w 1952 r. (inicjatorem był A.B Stępień, obecnie prof. emerytowany KUL).

Czasopismo PHILOSOPHIA - kwartalnik powstały w 2006 r., będący pismem KFS KUL, nawiązujący do tradycji czasopisma FILOZOFIA wydawanego od 1954 r. do początku lat 90-tych. Na łamach PHILOSOPHIA (dotąd ukazały się 3 numery) drukowane są artykuły pracowników naukowych oraz studentów Wydziału Filozofii. Artykuły te są również dostępne dla studentów na stronie www.philosophia.pl.

Koła dyskusyjne „Xantypa” – cykliczne (co dwa tygodnie) spotkania studentów w ramach których poruszane są problemy współczesnego człowieka i społeczeństwa.

Inne formy działalności:

Współorganizowane są m.in. następujące imprezy:

- Dzień Otwartych Drzwi – coroczna impreza organizowana dla kandydatów na studia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim;
- Pomoc pracownikom naukowym Instytutu Filozofii Teoretycznej w organizacji sympozjów i konferencji;
- Organizowanie odczytów i dyskusji filozoficznych;
- Pomoc w organizacji studiów studentom Wydziału Filozofii.

Koło Naukowe Studentów Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych KUL

1) Informacje ogólne

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Koło Naukowe Studentów Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych KUL
Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin, p. GG-216
e-mail: knsfp@student.kul.lublin.pl
Strona www: <http://www.kul.edu.pl/1715.html>
Rok założenia – 1965
Pierwszy prezes - ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba
Kurator – ks. dr Jacek Golbiak

Zarząd w roku akademickim 2009/2010

Prezes	- Milena Oziemczuk
Zastępca prezesa	- Emilia Domańska
Sekretarz	- Jacek Szarzyński
Skarbnik	- Agnieszka Maciąg

2) Działalność

Zgodnie ze statutem działalność Koła Naukowego Studentów Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych skupia się na popularyzacji wiedzy filozoficznej i przyrodniczej, pogłębianiu zamiłowania i sprawności do pracy naukowej oraz upowszechnianiu jej wśród studentów. Koło daje szansę wspólnego rozwiązywania problemów, dzielenia się pasjami i doświadczeniami. Członkowie uczą się organizowania odczytów, sympozjów, dyskusji naukowych.

W ramach stałej działalności Koła Naukowego Studentów Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych znajdują się:

- przygotowywanie *Międzyuczelnianego Sympozjum Naukowego „Poznanie Wszechświata”* - cyklu mającego na celu rozwijanie współpracy i wymiany doświadczeń między studentami różnych uczelni. Na corocznych spotkaniach dyskutuje się o kosmologii, astronomii i biologii, genezie życia, ewolucjonizmie, czyli o naukach, które pomagają nam poznać Wszechświat;
- publikacja biuletynów zawierających streszczenia referatów wygłoszonych na Sympozjach Naukowych w poszczególnych latach;
- organizacja *Piątków Przyrodników* – cyklicznych spotkań naukowych studentów Sekcji Filozofii Przyrody;
- udział przedstawicieli Koła w corocznych ogólnopolskich zjazdach Kół Naukowych Studentów Fizyki.

Inne formy działalności:

Współorganizowanie promocji uniwersytetu:

- *Dni Otwartych Drzwi* – imprezy organizowanej każdego roku dla kandydatów na studia, służącej do bliższego poznania Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz zaprezentowania kierunków studiów na KUL-u;
- *Targów Organizacji Studenckich* – corocznej imprezy promującej organizację studenckie;
- *Sportowy Filozof Przyrody* i inne - organizacja imprez sportowych mających na celu integrację Instytutu Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych;

Organizacja studenckich badań naukowych:

- wyjazd do Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w celu poznawania nieba oraz przyrządów astronomicznych;
- nocne obserwacje nieba - kilkudniowe wyjazdy w Beskidy lub Bieszczady odbywające się w maju. Połączone są z poznawaniem okolicznej fauny i flory, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków chronionych;
- organizacja wykładów popularnonaukowych dla uczniów liceów ogólnokształcących.

Koło Naukowe Studentów Kulturoznawstwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

1) Informacje ogólne

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Koło Naukowe Studentów Kulturoznawstwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II
Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin
e-mail: knsk@student.kul.lublin.pl
Rok założenia – 2007
Kurator – dr Imelda Chłódna

Zarząd:

Prezes
Przewodnicząca Sekcji Chińskiej

- Agata Nowakowska
- Agata Grabowska

2) Działalność

Do zadań Koła należy pogłębianie wiedzy członków Koła w zakresie kulturoznawstwa, a zwłaszcza teorii sztuki i teorii religii, poprzez tworzenie sekcji tematycznych wyodrębnionych zgodnie z zapotrzebowaniami i zainteresowaniami ze strony studentów należących do Koła (obecnie: sekcja naukowa i artystyczno-organizacyjna), a powoływanych do życia uchwałą Zarządu Koła; organizowanie odczytów, dyskusji, sympozjów, wystaw, warsztatów, konkursów, wyjazdów naukowych; wspieranie inicjatyw kulturalnych organizowanych w KUL; pomoc kolegom i koleżankom w sprawach dotyczących studiów.

W ramach działalności Koła Naukowego Studentów Kulturoznawstwa KUL znajdują się:

- organizacja okolicznościowych wystaw – m. in. I wystawa z okazji 20 rocznicy pobytu Ojca Świętego w KUL 6.06.2007;
- współorganizowanie Dni Otwartych Drzwi – imprezy organizowanej każdego roku dla kandydatów na studia, mającej na celu bliższe poznanie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz zaprezentowanie kierunków studiów na KUL-u;
- udział w organizacji tradycyjnych imprez studenckich, tj.:
 - *Otrzęsiny* dla studentów pierwszego roku Kulturoznawstwa,
 - *Oplatek* dla pracowników i studentów Kulturoznawstwa;
- pomoc w organizacji i uczestnictwo w Konferencjach organizowanych przez Katedrę Filozofii Kultury KUL;
- pomoc w organizacji studiów studentom Kulturoznawstwa.

PROGRAMY STUDIÓW

**KIERUNEK: FILOZOFIA
W ZAKRESIE
FILOZOFIA TEORETYCZNA**

Program studiów pierwszego stopnia (lata I-III)

Zbo – zaliczenie bez oceny
Z – zaliczenie z oceną
E – egzamin

Jeżeli wykłady odbywają się równoległe z obowiązkowymi ćwiczeniami, to punkty ECTS umieszczone są tylko przy nazwie wykładu.

Rok I

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal./Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./Punkty ECTS	
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Wprowadzenie do filozofii (wykład)	30	E /2	-	-	dr hab. Jacek Wojtysiak
2.	Logika I - Logika formalna (wykład)	15	Zbo/3	15	E /3	prof. dr hab. Stanisław Kiczuk
3.	Historia filozofii starożytnej (wykład)	30	E/4	-	-	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
4.	Historia filozofii średniowiecznej (wykład)	-	-	30	E/4	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
5.	Metafizyka - Ontologia (wykład)	30	Zbo/4	30	E /4	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
6.	Antropologia filozoficzna (wykład)	30	Zbo/4	30	E /4	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
7.	Etyka ogólna (wykład)	30	Zbo/4	30	E /4	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
8.	Biblia: istota i rola w kulturze (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Urszula Szwarc, prof. KUL
9.	Psychologia ogólna (wykład)	-	-	30	E/4	dr Justyna Iskra
10.	Podstawy informatyki (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Logika I – Logika formalna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	5 grup: dr Marek Lechniak dr Anna Kozanecka-Dymek dr Bożena Czernecka-Rej dr hab. Paweł Garbacz, prof. KUL dr Robert Trypuz

2.	Historia filozofii starożytnej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	5 grup: dr Monika Komsta dr Anna Palusińska
3.	Historia filozofii średniowiecznej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	5 grup: dr Monika Komsta dr Anna Palusińska
4.	Metafizyka - Ontologia (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	5 grup: dr Paweł Gondek dr Zbigniew Pańpuch dr Katarzyna Stępień
5.	Antropologia filozoficzna (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	5 grup: dr Katarzyna Stępień dr Zbigniew Pańpuch dr Arkadiusz Gudaniec
6.	Etyka ogólna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	5 grup: mgr J. Rutkowska-Hajduk mgr Jacek Frydrych
7.	Technologia informacyjna (ćwiczenia)	30	Z/2	-	-	ks. dr Dariusz Dąbek (6 grup)
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język łaciński (lektorat)	60	Z/2	30	Z/1	5 grup: mgr Andrzej Stefańczyk
2.	Język nowożytny (lektorat)	30	Z/1	30	Z/1	Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
Kolokwia obowiązkowe						
1.	Klasyczne teksty filozoficzne (kolokwium) *	-	Z/2	-	Z/2	dr Monika Komsta dr Anna Palusińska
Wychowanie fizyczne (zajęcia obowiązkowe)						
1.	Wychowanie fizyczne	30	Z/1	30	Z/1	Studium Wychowania Fizycznego i Sportu

* Zaliczenie **Klasycznych tekstów filozoficznych** należy uzyskać przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. W przypadku oceny niedostatecznej studentowi przysługuje prawo do ponownego zaliczenia w sesji poprawkowej.

Rok II

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	
Wykłady z obowiązkowym egzaminem i ćwiczeniami (oprócz ćwiczeń z filozofii przyrody i przysposobienia obronnego)						
1.	Ogólna metodologia nauk: semiotyka i teoria argumentacji (wykład)	30	E/4	-	-	dr Monika Walczak
2.	Ogólna metodologia nauk: teoria i filozofia nauki (wykład)	-	-	15	E/4	dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
3.	Teoria poznania – Epistemologia (wykład)	30	Zbo/4	15	E/4	prof. dr hab. Stanisław Judycki

4.	Filozofia przyrody (wykład)	30	E /2	-	-	dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL
5.	Etyka szczegółowa (wykład)	30	Zbo/4	15	E /4	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
6.	Historia filozofii nowożytnej (wykład)	45	E/4	-	-	dr Przemysław Gut
7.	Historia filozofii współczesnej (wykład)	-	-	45	E /4	dr Przemysław Gut
8.	Teoria mnogości (wykład)	15	Zbo/2	15	E /2	dr hab. Paweł Garbacz
9.	Przysposobienie obronne (wykład fakultatywny)	15	E/1	-	-	dr U. Lulkiewicz
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Ogólna metodologia nauk: semiotyka i teoria argumentacji (ćwiczenia)	30	Z	-	-	4 grupy: dr Monika Walczak ks. dr Robert Kublikowski dr hab. Agnieszka Lekka-Kowalik dr Rafał Wierzchosławski
2.	Ogólna metodologia nauk: teoria i filozofia nauki (ćwiczenia)	-	-	30	Z	4 grupy: dr Monika Walczak ks. dr Robert Kublikowski dr hab. Agnieszka Lekka-Kowalik dr Rafał Wierzchosławski
3.	Teoria poznania - Epistemologia (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	4 grupy: dr hab. Jacek Wojtysiak dr Arkadiusz Gut
4.	Etyka szczegółowa (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	4 grupy: mgr Wojciech Lewandowski mgr Marcin Lizut
5.	Historia filozofii nowożytnej (ćwiczenia)	45	Z	-	-	4 grupy: mgr Piotr Szalek
6.	Historia filozofii współczesnej (ćwiczenia)	-	-	45	Z	4 grupy: mgr Piotr Kaszkowiak mgr Maksymilian Roszyk
7.	Teoria mnogości (ćwiczenia)	-	-	15	Z	4 grupy: dr hab. Paweł Garbacz, prof. KUL dr Robert Trypuz
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język łaciński (lektorat)	30	E /2	-	-	4 grupy: mgr Andrzej Stefańczyk
2.	Język nowożytny (lektorat)	30	Z /1	30	E/2	Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
Kolokwia obowiązkowe						
1.	Klasyczne teksty filozoficzne (kolokwium) *	-	Z/2	-	Z/2	I sem.: dr Piotr Szalek /II sem.: mgr Piotr Kaszkowiak, mgr Maksymilian Roszyk

* Zaliczenie **Klasycznych tekstów filozoficznych** należy uzyskać przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. W przypadku oceny niedostatecznej studentowi przysługuje prawo do ponownego zaliczenia w sesji poprawkowej.

SPECJALNOŚCI DO WYBORU						
(należy wybrać jedną)						
SPECJALNOŚĆ 'LOGIKA I INFORMATYKA'						
Wykłady obowiązkowe						
1.	Analiza matematyczna (wykład)	15	Zbo/1	15	E/1	dr Andrzej Michalski / dr Armen Grigoryan
2.	Wprowadzenie do informatyki (wykład)	30	E/2	-	-	dr Piotr Kulicki
Proseminaria obowiązkowe						
1.	Logika i informatyka (proseminarium)	-	-	30	Z/3	dr Rafał Wierchosławski
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Algebra abstrakcyjna z elementami logiki (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Bożena Czernecka-Rej
2.	Pracownia informatyczna (ćwiczenia)	-	-	30	Z/4	1 grupa: dr Piotr Kulicki
Ćwiczenia do wyboru						
1.	Analiza matematyczna (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Andrzej Michalski
SPECJALNOŚĆ 'HISTORIA FILOZOFII'						
Wykłady obowiązkowe						
1.	Wstęp do badań historycznych (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr Michał Maciołek
Proseminaria obowiązkowe						
1.	Historia filozofii (proseminarium)	-	-	30	Z/3	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Filozoficzne teksty łacińskie (ćwiczenia)	-	-	30	Z/3	1 grupa: ks. dr Michał Maciołek
2.	Nauki pomocnicze historii filozofii (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	1 grupa: ks. dr Michał Maciołek
Lektoraty do wyboru: należy wybrać jeden lektorat						
1.	Język grecki (lektorat)	30	Z/2	15	Z/1	1 grupa: mgr Andrzej Stefańczyk
2.	Sanskryt I (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	1 grupa: dr Paweł Sajdek
SPECJALNOŚĆ 'METAFIZYKA I ANTROPOLOGIA'						
Wykłady obowiązkowe						
1.	Wprowadzenie do metafizyki Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu (wykład)	30	E/2	30	E/2	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL
Proseminaria obowiązkowe						
1.	Metafizyka i antropologia (proseminarium)	-	-	30	Z/3	ks. dr Tomasz Duma
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Teksty Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Arkadiusz Gudaniec

2.	Teksty z filozofii religii (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: mgr Maria Niziołek
3.	Teksty starożytne i średniowieczne (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Zbigniew Pańpuch
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język grecki (lektorat)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: mgr Andrzej Stefańczyk
SPECJALNOŚĆ ‘FILOZOFIA SPOŁECZEŃSTWA I POLITYKI’						
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Etyka społeczna (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr hab. Jan Kłos, prof. KUL
2.	Teoria państwa i prawa (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr Małgorzata Borkowska-Nowak
Proseminaria obowiązkowe						
1.	Filozofia społeczeństwa i polityki (proseminarium)	-	-	30	Z/3	mgr Jacek Frydrych
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Etyka społeczna (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	1 grupa: mgr Dominik Stanny
2.	Teoria państwa i prawa (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Małgorzata Borkowska-Nowak

Praktyki zawodowe zgodnie z REGULAMINEM PRAKTYK ZAWODOWYCH STUDENTÓW FILOZOFII KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II. Wymiar praktyk: 3 tygodnie. Obowiązek zaliczenia nie później niż w VI semestrze studiów (przed złożeniem pracy dyplomowej).

ROK III

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Logika II - Teoria systemów dedukcyjnych (wykład)	15	E/2	-	-	dr Bożena Czernecka-Rej
2.	Filozofia Boga (wykład)	30	E/2	15	E/2	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL
3.	Filozofia religii (wykład)	30	E/2	15	Z/2	ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL
4.	Historia filozofii w Polsce (wykład)	45	E/4	-	-	ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL
5.	Filozofia kultury (wykład)	30	E/2	15	E /2	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
6.	Historia filozofii współczesnej (wykład)	-	-	45	E/4	dr Przemysław Gut
Wykłady z obowiązkowym zaliczeniem ('podpisem')						
1.	Elementy metodologii filozofii (wykład)	30	Zbo /2 lub E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Józef Herbut
2.	Wstęp do estetyki (wykład)	30	Zbo /2 lub E/2	-	-	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
3.	Filozofia prawa (wykład)	30	Zbo/2	15	Zbo/2 lub E/2	dr hab. Krzysztof Wroczyński
Translatoria obowiązkowe						
1.	Translatorium tekstów filozoficznych	30	Z/2	30	Z/2	5 grup: dr Arkadiusz Gudaniec (j. łac.) (j. ang.) dr Roman Majeran (j. ang.) dr Rafał Wierchosławski (j. ang.) ks. dr Paweł Tarasiewicz (j. ang.)
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Historia filozofii współczesnej (ćwiczenia)	-	-	Z	45	4 grupy: mgr Piotr Kaszkowiak mgr Maksymilian Roszyk
2.	Logika II - Teoria systemów dedukcyjnych (ćwiczenia)	15	Z	15	Z/2	5 grup: ks. dr Marcin Tkaczyk dr Bożena Czernecka-Rej
Kolokwia obowiązkowe						
1.	Klasyczne teksty filozoficzne (kolokwium) *	-	Z/2	-	-	dr Anna Głąb

* Zaliczenie **Klasycznych tekstów filozoficznych** należy uzyskać przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. W przypadku oceny niedostatecznej studentowi przysługuje prawo do ponownego zaliczenia w sesji poprawkowej.

SEMINARIA LICENCJACKIE I INNE ZAJĘCIA DO WYBORU

1. Należy zaliczyć jedno seminarium licencjackie z przedmiotów kierunkowych wymienionych poniżej.
2. Z listy zajęć do wyboru (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria i lektoraty) należy zaliczyć nie mniej niż 120 godz. w skali roku (w tym co najmniej 60 godzin zajęć ćwiczeniowych: ćwiczenia, konwersatoria, lektoraty). Do 120 godz. wlicza się „wykłady z obowiązkowym zaliczeniem ('podpisem')”, jeśli zakończone są egzaminem.
3. Zajęcia do wyboru - w tym tzw. przedmiot kształcenia ogólnego, wybierany z zajęć dostępnych na KUL - należy uzgodnić z prowadzącym seminarium licencjackie.

SEMINARIA LICENCJACKIE DO WYBORU

(należy wybrać jedno)

1.	Logika (seminarium)	30	Zbo/4	30	Zbo /4	ks. dr Marcin Tkaczyk
2.	Metodologia nauk i semiotyka (seminarium)	30	Zbo/4	30	Zbo/4	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
3.	Metodologia filozofii (seminarium)	30	Zbo/4	30	Zbo/4	dr Rafał Wierzbosławski/dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
4.	Teoria poznania (seminarium)	30	Zbo/4	30	Zbo/4	prof. dr hab. Stanisław Judycki
5.	Metafizyka (seminarium)	30	Zbo/4	30	Zbo/4	dr Paweł Gonddek
6.	Antropologia filozoficzna (seminarium)	30	Zbo/4	30	Zbo/4	dr Arkadiusz Gudaniec
7.	Filozofia religii (seminarium)	30	Zbo/4	30	Zbo/4	dr Marek Piwowarczyk
8.	Etyka ogólna (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo/4	ks. dr hab. Alfred Wierzbicki, prof. KUL
9.	Etyka społeczna i polityczna (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	dr Małgorzata Borkowska-Nowak
10.	Etyka szczegółowa (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
11.	Historia filozofii starożytnej (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	dr Monika Komsta
12.	Historia filozofii nowożytnej (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	dr Przemysław Gut
13.	Historia filozofii średniowiecznej (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	dr Roman Majeran
14.	Historia filozofii w Polsce (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	ks. dr Michał Maciołek
15.	Historia doktryn społecznych i politycznych (seminarium w j. angielskim)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	dr hab. Jan Kłós, prof. KUL
16.	Filozofia indyjska (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	dr Paweł Sajdek
17.	Podstawy informatyki (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	dr Piotr Kulicki
18.	Filozofia kultury (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	ks. dr Paweł Tarasiewicz
19.	Filozofia prawa (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	dr hab. Krzysztof Wroczyński
20.	Filozofia Boga (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

21.	Historia filozofii współczesnej (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
22.	Filozofia sztuki (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
23.	Historia filozofii renesansu (seminarium)	30	Zbo /4	30	Zbo /4	ks. dr hab. Marian Ciszewski, prof. KUL
Wykłady do wyboru (niektóre wykłady mogą wymagać zaliczenia skorelowanych z nimi ćwiczeń)						
1.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (wykład)	30	E /2	-	-	dr Barbara Bartmańska
2.	Wybrane zagadnienia z ogólnej metodologii nauk (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
3.	Wybrane zagadnienia z filozofii edukacji (wykład w jęz. ang.)	30	E/2	-	-	dr Imelda Chłodna
4.	Bioetyka (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
5.	Wybrane zagadnienia z etyki szczegółowej (wykład)	30	E/2	-	-	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
6.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii renesansu (wykład)	30	E /2	-	-	ks. dr hab. Marian Ciszewski, prof. KUL
7.	Wybrane zagadnienia z etyki ogólnej (wykład)	30	E/2	-	-	dr Marek Czachorowski
8.	Wybrane zagadnienia z filozofii matematyki (wykład)	30	E/2	-	-	zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
9.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii nowożytnej (wykład)	30	E/2	-	-	dr Przemysław Gut
10.	Wybrane zagadnienia z filozofii człowieka (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	ks. dr Bogdan Czupryn
11.	Wybrane zagadnienia z filozofii Boga (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL
12.	Wybrane zagadnienia z podstaw informatyki (wykład)	30	E /2	-	-	dr Piotr Kulicki
13.	Wybrane zagadnienia z informatycznej analizy danych (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL
14.	Wybrane zagadnienia z filozofii społeczeństwa i polityki (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Małgorzata Borkowska-Nowak
15.	Wybrane zagadnienia z filozofii współczesnej (wykład)	-	-	30	E/2	dr Arkadiusz Gut
16.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii współczesnej (wykład)	-	-	30	E /2	dr Anna Głąb
17.	Filozoficzne podstawy przyrodznawstwa cz. III (wykład)	-	-	30	E/2	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

18.	Wybrane zagadnienia z logiki języka religijnego (wykład)	-	-	30	E /2	ks. prof. dr hab. Józef Herbut
19.	Wybrane zagadnienia z filozofii kultury (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
20.	Wybrane zagadnienia z filozofii XX wieku (wykład)	-	-	30	E /2	prof. dr hab. Stanisław Judycki
21.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii w Polsce (wykład)	30	E /2	-	-	ks. abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus
22.	Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych (wykład)	-	-	30	E/2	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
23.	Wybrane zagadnienia z filozofii analitycznej (wykład w j. ang.)	30	E /2	-	-	dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
24.	Wybrane zagadnienia z logik nieklasycznych (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	dr Robert Trypuz
25.	Wybrane zagadnienia z filozofii sztuki (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
26.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii średniowiecznej (wykład)	-	-	30	E /2	dr Anna Palusińska
27.	Wybrane zagadnienia z historii doktryn społecznych i politycznych (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	dr hab. Jan Kłós, prof. KUL (wykład obowiązkowy dla wybierających seminarium dr. hab. J. Kłosa, prof. KUL, dr M. Borkowskiej-Nowak lub dr. K. Wroczyńskiego)
28.	Wybrane zagadnienia z teorii środków masowego przekazu (wykład)	-	-	30	E/2	dr hab. Jan Kłós, prof. KUL
29.	Wybrane zagadnienia z etyki nauki (wykład w jęz. ang.)	-	-	30	E /2	dr hab. Agnieszka Lekka-Kowalik
30.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej i średniowiecznej (wykład)	30	E /2	-	-	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
31.	Wybrane zagadnienia z semiotyki (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	dr Stanisław Majdański
32.	Wybrane zagadnienia z metafizyki (wykład)	30	E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
33.	Globalizacja (wykład) (razem z WNS)	30	E/2	-	-	dr Jerzy Michałowski
34.	Wybrane zagadnienia z filozofii religii (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr hab. Piotr Moskał, prof. KUL
35.	Wybrane zagadnienia z analitycznej filozofii religii (wykład)	-	-	30	E/2	dr Marek Piwowarczyk
36.	Teorie osobowości (wykład) (razem z WNS)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Wacław Bąk

37.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej (wykład)	-	-	30	E/2	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
38.	Wybrane zagadnienia z wątków filozoficznych w literaturze indyjskiej (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	dr Paweł Sajdek
39.	Wybrane zagadnienia z filozofii państwa i prawa (wykład)	30	E/2	-	-	dr Paweł Skrzydlewski
40.	Wybrane zagadnienia z etyki (wykład)	30	E/2	-	-	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
41.	Wybrane zagadnienia z etyki praktycznej (wykład)	15	Zbo/1	15	E/1	prof. dr hab. Jerzy Gałkowski
42.	Wybrane zagadnienia z filozofii kultury i cywilizacji (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	ks. dr Paweł Tarasiewicz
43.	Wybrane zagadnienia z antropologii filozoficznej (wykład)	-	-	30	E/2	dr Arkadiusz Gudaniec
44.	Wybrane zagadnienia z metodologii filozofii i nauk społecznych (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	dr Rafał Wierchosławski
45.	Wybrane zagadnienia z podstaw etyki (wykład)	-	-	30	E/2	ks. dr hab. Alfred Wierzbicki, prof. KUL
46.	Wybrane zagadnienia z teorii poznania (wykład)	-	-	30	E/2	dr hab. Jacek Wojtyśiak
47.	Wybrane zagadnienia z filozofii praw człowieka i praw narodów (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Krzysztof Wroczyński
48.	Wybrane zagadnienia z filozofii prawa (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Krzysztof Wroczyński
49.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii chińskiej (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Maciej St. Zięba
50.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii indyjskiej (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Maciej St. Zięba
51.	Wybrane zagadnienia z historii logiki (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	ks. dr Marcin Tkaczyk
52.	Wybrane zagadnienia z logiki formalnej	-	-	30	E/2	dr hab. Paweł Garbacz, prof. KUL
53.	Wybrane zagadnienia z myśli filozoficznej Karola Wojtyły / Jana Pawła II	30	E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
54.	Wykłady im. Ks. Stanisława Kamińskiego (wykład)				E/2	30 godz. w I sem. lub w II sem.
55.	Wykłady im. O. Jacka Woronieckiego				E/2	prof. Robert Delfino (30 godz. w I sem. lub w II sem).
Ćwiczenia i lekturaty do wyboru						
1.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010

2.	Filozofia nauk politycznych (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
3.	Elementy programowania w języku PL/SQL (ćwiczenia)	-	-	30	Z /2	1 grupa: dr Piotr Kulicki
4.	Prakseologia (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	1 grupa: dr Przemysław Gut
5.	Sztuka retoryki (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	2 grupy: dr Imelda Chłodna
6.	Nauki pomocnicze historii filozofii (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
7.	Filozofia sztuki (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	1 grupa: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
8.	Informatyczna analiza danych (ćwiczenia)	-	-	30	Z /2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
9.	Filozofia religii (ćwiczenia)	30	Z/2	-	-	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
10.	Sanskryt II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	1 grupa: dr Paweł Sajdek
11.	Filozofia gospodarki (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	1 grupa: mgr Dominik Stanny
12.	Filozofia praw człowieka (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	1 grupa: dr Katarzyna Stępień
13.	Doktryny polityczno-prawne (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
14.	Metodologia nauk społecznych (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	1 grupa: dr Rafał Wierchosławski (ćwiczenia obowiązkowe do wykładu „Wybrane zagadnienia z metodologii filozofii i nauk społecznych”)
Konwersatoria do wyboru						
1.	Filozofia kultury (konwersatorium)	30	Z/2	30	Z /2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
2.	Doktryna Jana Pawła II (konwersatorium)	15	Z/1	15	Z /1	1 grupa: ks. dr hab. Alfred Wierzbicki, prof. KUL
3.	Filozofia prawa (konwersatorium)	30	Z/2	30	Z /2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
4.	Historia filozofii w Polsce (konwersatorium)	-	-	30	Z/2	zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
5.	Teoria działania (konwersatorium)	15	Z/1	15	Z/1	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
6.	Filozofia orientalna (konwersatorium)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Maciej St. Zięba
Lektoraty do wyboru						
1.	Język grecki (lektorat)	30	Z/2	30	Z /2	mgr Andrzej Stefańczyk

Praca licencjacka						
	Praca licencjacka i przygotowanie do egzaminu dyplomowego	-		-	10	

Uwaga: Studiujący Filozofię mogą brać udział w fakultatywnym kursie pedagogicznym z zakresu „filozofii” (program tego kursu znajduje się w oddzielnym dokumencie). Studenci filozofii, którzy wybiorą kurs pedagogiczny z zakresu filozofii zobowiązani są do spełnienia wszystkich wymagań przedstawionych w jego programie dla Instytutu Filozofii Teoretycznej. Koordynatorem fakultatywnego kursu pedagogicznego dla studentów Wydziału Filozofii KUL dającego uprawnienia do nauczania filozofii (edukacji filozoficznej) w szkołach gimnazjalnych i licealnych jest dr hab. Jacek Wojtyśiak.

Studenci filozofii, którzy wybiorą kurs pedagogiczny z zakresu innego przedmiotu jako specjalności dodatkowej zobowiązani są do spełnienia wszystkich wymagań przedstawionych w programie tego kierunku.

**KIERUNEK: FILOZOFIA
W ZAKRESIE
FILOZOFIA TEORETYCZNA**

Program studiów jednolitych magisterskich (lata IV-V)

Zbo – zaliczenie bez oceny
Z – zaliczenie z oceną
E – egzamin

Jeżeli wykłady odbywają się równoległe z obowiązkowymi ćwiczeniami, to punkty ECTS umieszczone są tylko przy nazwie wykładu [Zasadnicze reguły punktacji: (a) wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, translatoria, lektoraty: 15 godz. = 1 punkt, (b) seminaria licencjackie: 15 godz. = 2 punkty, (c) seminaria: 15 godz. = 3 punkty].

ROK IV

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Historia filozofii w Polsce (wykład)	45	E/4			ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL
2.	Filozofia kultury (wykład)	30	Zbo/2	15	E /2	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
3.	Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr hab. Stanisław Fel, prof. KUL
4.	Dydaktyka filozofii (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Jacek Wojtyśiak
Wykłady z obowiązkowym zaliczeniem ('podpisem')						
1.	Filozofia prawa (wykład)	30	Zbo/2	15	Zbo/2 lub E/2	dr hab. Krzysztof Wroczyński
Translatoria obowiązkowe						
1.	Translatorium tekstów filozoficznych	30	Z/6	30	Z/6	dr Arkadiusz Gudaniec (j. łac.) (1 grupa) dr Roman Majeran (j. ang.) (1 grupa) dr Rafał Wierchosławski (j. ang.) (1 grupa) ks. dr Paweł Tarasiewicz (j. ang.) (1 grupa)
Konwersatoria obowiązkowe						
1.	Klasyczne teksty filozoficzne (konwersatorium)	15	Z /2	15	Z /2	1 grupa: dr Arkadiusz Gut/ dr Paweł Skrzydlewski
Ćwiczenia do wyboru						
1.	Dydaktyka filozofii (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	2 grupy: dr Arkadiusz Gut/ dr hab. Jacek Wojtyśiak

Wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, lektoraty do wyboru

Jedno seminarium oraz egzamin lub zaliczenie z oceną 240 godz. zajęć z listy do wyboru (w tym co najmniej 60 godz. zajęć ćwiczeniowych: ćwiczenia, konwersatoria, lektoraty); do 240 godz. wlicza się „wykład z obowiązkowym zaliczeniem (‘podpisem’)”, jeśli zakończony jest egzaminem.

Wykłady do wyboru

(niektóre wykłady mogą wymagać zaliczenia skorelowanych z nimi ćwiczeń)

1.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (wykład)	30	E /2	-	-	dr Barbara Bartmańska
2.	Wybrane zagadnienia z ogólnej metodologii nauk (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
3.	Wybrane zagadnienia z filozofii edukacji (wykład w jęz. ang.)	30	E/2	-	-	dr Imelda Chłodna
4.	Bioetyka (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
5.	Wybrane zagadnienia z etyki szczegółowej (wykład)	30	E/2	-	-	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
6.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii renesansu (wykład)	30	E /2	-	-	ks. dr hab. Marian Ciszewski, prof. KUL
7.	Wybrane zagadnienia z etyki ogólnej (wykład)	30	E/2	-	-	dr Marek Czachorowski
8.	Wybrane zagadnienia z filozofii matematyki (wykład)	30	E/2	-	-	zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
9.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii nowożytnej (wykład)	30	E/2	-	-	dr Przemysław Gut
10.	Wybrane zagadnienia z filozofii człowieka (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	ks. dr Bogdan Czupryń
11.	Wybrane zagadnienia z filozofii Boga (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL
12.	Wybrane zagadnienia z podstaw informatyki (wykład)	30	E /2	-	-	dr Piotr Kulicki
13.	Wybrane zagadnienia z informatycznej analizy danych (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL
14.	Wybrane zagadnienia z filozofii społeczeństwa i polityki (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Małgorzata Borkowska-Nowak
15.	Wybrane zagadnienia z filozofii współczesnej (wykład)	-	-	30	E/2	dr Arkadiusz Gut
16.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii współczesnej (wykład)	-	-	30	E /2	dr Anna Głąb
17.	<i>Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. III</i> (wykład)	-	-	30	E/2	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
18.	Wybrane zagadnienia z logiki języka religijnego (wykład)	-	-	30	E /2	ks. prof. dr hab. Józef Herbut

19.	Wybrane zagadnienia z filozofii kultury (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
20.	Wybrane zagadnienia z filozofii XX wieku (wykład)	-	-	30	E /2	prof. dr hab. Stanisław Judycki
21.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii w Polsce (wykład)	30	E /2	-	-	ks. abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus
22.	Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych (wykład)	-	-	30	E/2	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
23.	Wybrane zagadnienia z filozofii analitycznej (wykład w j. ang.)	30	E /2	-	-	dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
24.	Wybrane zagadnienia z logik nieklasycznych (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	dr Robert Trypuz
25.	Wybrane zagadnienia z filozofii sztuki (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
26.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii średniowiecznej (wykład)	-	-	30	E /2	dr Anna Palusińska
27.	Wybrane zagadnienia z historii doktryn społecznych i politycznych (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	dr hab. Jan Kłós, prof. KUL
28.	Wybrane zagadnienia z teorii środków masowego przekazu (wykład)	-	-	30	E/2	dr hab. Jan Kłós, prof. KUL
29.	Wybrane zagadnienia z etyki nauki (wykład w jęz. ang.)	-	-	30	E /2	dr hab. Agnieszka Lekka-Kowalik
30.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej i średniowiecznej (wykład)	30	E /2	-	-	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
31.	Wybrane zagadnienia z semiotyki (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	dr Stanisław Majdański
32.	Wybrane zagadnienia z metafizyki (wykład)	30	E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
33.	Globalizacja (wykład) (razem z WNS)	30	E/2	-	-	dr Jerzy Michałowski
34.	Wybrane zagadnienia z filozofii religii (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL
35.	Wybrane zagadnienia z analitycznej filozofii religii (wykład)	-	-	30	E/2	dr Marek Piwowarczyk
36.	Teorie osobowości (wykład) (razem z WNS)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Wacław Bąk
37.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej (wykład)	-	-	30	E/2	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

38.	Wybrane zagadnienia z wątków filozoficznych w literaturze indyjskiej (wykład)	15	Zbo/1	15	E / 1	dr Paweł Sajdek
39.	Wybrane zagadnienia z filozofii państwa i prawa (wykład)	30	E/2	-	-	dr Paweł Skrzydlewski
40.	Wybrane zagadnienia z etyki (wykład)	30	E/2	-	-	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
41.	Wybrane zagadnienia z etyki praktycznej (wykład)	15	Zbo/1	15	E/1	prof. dr hab. Jerzy Gałkowski
42.	Wybrane zagadnienia z filozofii kultury i cywilizacji (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	ks. dr Paweł Tarasiewicz
43.	Wybrane zagadnienia z antropologii filozoficznej (wykład)	-	-	30	E/2	dr Arkadiusz Gudaniec
44.	Wybrane zagadnienia z metodologii filozofii i nauk społecznych (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	dr Rafał Wierchosławski
45.	Wybrane zagadnienia z podstaw etyki (wykład)	-	-	30	E/2	ks. dr hab. Alfred Wierzbicki, prof. KUL
46.	Wybrane zagadnienia z teorii poznania (wykład)	-	-	30	E/2	dr hab. Jacek Wojtyśiak
47.	Wybrane zagadnienia z filozofii praw człowieka i praw narodów (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Krzysztof Wroczyński
48.	Wybrane zagadnienia z filozofii prawa (wykład)	-	-	30	E / 2	dr hab. Krzysztof Wroczyński
49.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii chińskiej (wykład)	30	Zbo/2	30	E / 2	dr Maciej St. Zięba
50.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii indyjskiej (wykład)	30	Zbo/2	30	E / 2	dr Maciej St. Zięba
51.	Wybrane zagadnienia z historii logiki (wykład)	15	Zbo/1	15	E / 1	ks. dr Marcin Tkaczyk
52.	Wybrane zagadnienia z logiki formalnej	-	-	30	E/2	dr hab. Paweł Garbacz, prof. KUL
53.	Wybrane zagadnienia z myśli filozoficznej Karola Wojtyły / Jana Pawła II	30	E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
54.	Wykłady im. Ks. Stanisława Kamińskiego (wykład)				E/2	30 godz. w I sem. lub w II sem.
55.	Wykłady im. O. Jacka Woronieckiego				E/2	prof. Robert Delfino (30 godz. w I sem. lub w II sem)
Ćwiczenia i lekturaty do wyboru						
1.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
2.	Filozofia nauk politycznych (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z / 2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010

3.	Elementy programowania w języku PL/SQL (ćwiczenia)	-	-	30	Z / 2	1 grupa: dr Piotr Kulicki
4.	Prakseologia (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z / 2	1 grupa: dr Przemysław Gut
5.	Sztuka retoryki (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	2 grupy: dr Imelda Chłodna
6.	Nauki pomocnicze historii filozofii (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z / 2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
7.	Filozofia sztuki (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z / 2	1 grupa: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
8.	Informatyczna analiza danych (ćwiczenia)	-	-	30	Z / 2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
9.	Filozofia religii (ćwiczenia)	30	Z/2	-	-	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
10.	Sanskryt II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	1 grupa: dr Paweł Sajdek
11.	Filozofia gospodarki (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	1 grupa: mgr Dominik Stanny
12.	Filozofia praw człowieka (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z / 2	1 grupa: dr Katarzyna Stępień
13.	Doktryny polityczno-prawne (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z / 2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
14.	Etyka społeczna (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z / 2	1 grupa: mgr Dominik Stanny (ćwiczenia obowiązkowe do wykładu „Wybrane zagadnienia z historii doktryn społecznych i politycznych”) (w roku akademickim 2009/2010 zajęcia realizowane z II rokiem studiów pierwszego stopnia)
15.	Metodologia nauk społecznych (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z / 2	1 grupa: dr Rafał Wierchosławski (ćwiczenia obowiązkowe do wykładu „Wybrane zagadnienia z metodologii filozofii i nauk społecznych”)
Konwersatoria do wyboru						
1.	Filozofia kultury (konwersatorium)	30	Z/2	30	Z / 2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
2.	Doktryna Jana Pawła II (konwersatorium)	15	Z/1	15	Z / 1	1 grupa: ks. dr hab. Alfred Wierzbicki, prof. KUL
3.	Filozofia prawa (konwersatorium)	30	Z/2	30	Z / 2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
4.	Historia filozofii w Polsce (konwersatorium)	-	-	30	Z/2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010

5.	Teoria działania (konwersatorium)	15	Z/1	15	Z/1	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
6.	Filozofia orientalna (konwersatorium)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa; dr Maciej St. Zięba
Lektoraty do wyboru						
1.	Język grecki (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	mgr Andrzej Stefańczyk
Seminaria (należy wybrać jedno seminarium)						
1.	Logika (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Paweł Garbacz
2.	Podstawy informatyki (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL
3.	Ogólna metodologia nauk i semiotyka (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
4.	Teoria poznania (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	prof. dr hab. Stanisław Judycki
5.	Metodologia filozofii (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
6.	Metafizyka i antropologia filozoficzna (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
7.	Filozofia Boga i religii (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL
8.	Filozofia kultury (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
9.	Filozofia sztuki (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
10.	Etyka I (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
11.	Etyka II (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. dr hab. Alfred Wierzbicki, prof. KUL
12.	Etyka szczegółowa (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
13.	Etyka społeczna i polityczna (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	prof. dr hab. Jerzy Gałkowski
14.	Historia filozofii starożytnej i średniowiecznej (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
15.	Historia filozofii współczesnej (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr Przemysław Gut
16.	Historia filozofii późnostarożytnej i wczesnośredniowiecznej (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
17.	Historia filozofii nowożytnej (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr Przemysław Gut
18.	Historia filozofii w Polsce (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL
19.	Historia filozofii renesansu (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. dr hab. Marian Ciszewski, prof. KUL
20.	Filozofia praw człowieka (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Krzysztof Wroczyński/ dr Katarzyna Stępień

21.	Podstawy filozoficzne doktryn społecznych (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Jan Kłós, prof. KUL
22.	Historia filozofii orientalnych (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr Maciej St. Zięba
23.	Filozofia społeczeństwa i filozofia Boga (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL
24.	Historia filozofii średniowiecznej w Polsce (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus

ROK V

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	
Wykłady do wyboru						
Egzaminy: 60 godz. zajęć z listy wykładów do wyboru dla IV roku. Dodatkowo zaliczenie bez oceny 210 godz. z listy wykładów do wyboru dla IV roku.						
1.	Egzaminy	30	E/2	30	E/2	
2.	Zaliczenie bez oceny (Zbo)	105	Zbo/7	105	Zbo/7	
Seminaria						
(seminarium magisterskie wybrane na IV roku)						
1.	Seminarium kierunkowe	30	Zbo/6	30	Zbo /6	
Praca magisterska						
1.	Praca magisterska		15		15	

Uwaga: Studiujący Filozofię mogą brać udział w fakultatywnym kursie pedagogicznym z zakresu „filozofii” (program tego kursu znajduje się w oddzielnym dokumencie). Studenci filozofii, którzy wybiorą kurs pedagogiczny z zakresu filozofii zobowiązani są do spełnienia wszystkich wymagań przedstawionych w jego programie dla Instytutu Filozofii Teoretycznej. Koordynatorem fakultatywnego kursu pedagogicznego dla studentów Wydziału Filozofii KUL dającego uprawnienia do nauczania filozofii (edukacji filozoficznej) w szkołach gimnazjalnych i licealnych jest dr hab. Jacek Wojtysiak.

**KIERUNEK: FILOZOFIA
W ZAKRESIE
FILOZOFIA PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ**

Program studiów pierwszego stopnia (lata I-III)

Zbo – zaliczenie bez oceny
Z – zaliczenie z oceną
E – egzamin

ROK I

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Biblia: istota i rola w kulturze (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Urszula Szwarc, prof. KUL
2.	Etyka ogólna (wykład)	30	Zbo/3	30	E/4	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
3.	Historia filozofii starożytnej (wykład)	30	E/4	-	-	ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
4.	Historia filozofii średniowiecznej (wykład)	-	-	30	E/4	ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
5.	Logika I - Logika formalna (wykład)	15	Zbo/3	15	E/4	prof. dr hab. Stanisław Kiczuk
6.	Metafizyka - Ontologia (wykład)	30	Zbo/3	30	E/4	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
7.	Wprowadzenie do filozofii (wykład)	30	E/3	-	-	dr Jacek Wojtysiak
8.	Podstawy fizyki (wykład)	-	-	30	E/8	ks. dr Jacek Golbiak
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Historia filozofii starożytnej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Anna Palusińska
2.	Historia filozofii średniowiecznej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr Anna Palusińska
3.	Logika I - Logika formalna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Robert Trypuz
4.	Podstawy fizyki (ćwiczenia)	-	-	15	Z	ks. dr Jacek Golbiak
5.	Technologia informacyjna (ćwiczenia)	30	Z/4	30	Z/4	ks. dr Dariusz Dąbek
Przedmioty kształcenia ogólnego (obowiązkowe)						
1.	Język łaciński	30	Z/2	30	E/3	Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
2.	Język obcy nowożytny	30	Z/1	30	Z/1	Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
Wychowanie fizyczne						

1.	Wychowanie fizyczne	30	Z/1	30	Z/1	Studium Wychowania Fizycznego i Sportu
----	---------------------	----	-----	----	-----	--

ROK II

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Filozofia przyrody nieożywionej (wykład)	30	E/4	30	E/4	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
2.	Filozofia przyrody ożywionej (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr Zbigniew Wróblewski
3.	Historia filozofii nowożytnej (wykład)	30	E/4	-	-	dr Przemysław Gut
4.	Historia filozofii współczesnej (wykład)	-	-	30	E/4	dr Przemysław Gut
5.	Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
6.	Podstawy fizyki (wykład)	30	Zbo/4	30	E/5	ks. dr Jacek Golbiak
7.	Przysposobienie obronne (wykład fakultatywny)	15	E/1	-	-	dr Urszula Lulkiewicz
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Filozofia przyrody nieożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	mgr Anna Starościc
2.	Filozofia przyrody ożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	mgr Zuzanna Kieroń
3.	Historia filozofii nowożytnej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	mgr Piotr Szalek
4.	Historia filozofii współczesnej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	mgr Piotr Szalek
5.	Podstawy fizyki (ćwiczenia)	30	Z	-	-	ks. dr Jacek Golbiak
6.	Pracownia fizyczna (ćwiczenia)	-	-	30	Z	mgr Orest Hrycyna
7.	Podstawy programowania i systemy operacyjne	45	Z/3	-	-	mgr Przemysław Grądzki
Proseminarium obowiązkowe						
1	Proseminarium filozofii przyrody i nauk przyrodniczych	-	-	30	Z/2	dr Jerzy Kaczmarek
Konwersatoria obowiązkowe						
1.	Astronomia (konwersatorium)	30	Z/2	-	-	mgr Orest Hrycyna
Translatoria obowiązkowe						
1.	Tłumaczenia obcojęzycznych tekstów z kosmofilozofii	-	-	30	Zbo/2	mgr Jakub Dziadkowiec
Przedmioty kształcenia ogólnego (obowiązkowe)						

1.	Język obcy nowożytny (lektorat)	30	Z/1	30	E/2	Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
Przedmioty do wyboru (rok II-III)						
<p>Student jest zobowiązany wybrać z poniższej listy przedmioty dodatkowe, których podjęcie albo (a) nie jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu, albo (b) jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu. W przypadku wyboru takich zajęć (b) wymagane jest spełnienie wspomnianego warunku. Informacja o uwarunkowaniu uczestnictwa podana jest w opisie przedmiotów. Liczba punktów uzyskiwanych za wybrane przedmioty powinna dopełniać 30 p. w obrębie semestru, a jeśli okaże się to niemożliwe, dopuszczalne jest niewielkie odchylenie od 30 p., przy czym liczba punktów uzyskiwanych w ciągu całego roku powinna wynieść nie mniej niż 60. Ćwiczenia do wykładu stanowią integralną część przedmiotu i student jest zobowiązany je zaliczyć. Punkty ECTS uzyskiwane za zaliczenie ćwiczeń są składnikiem punktacji uzyskiwanej za zaliczenie wykładu.</p>						
Zajęcia do wyboru						
1.	Antropologia filozoficzna (wykład) (razem z kulturoznawstwem)	-	-	30	E/3	dr Paweł Skrzydlewski
2.	Astrobiologia (wykład)	30	E/3	30	E/3	dr Andrzej Zykubek
3.	Chemia nieorganiczna (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL
4.	Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej (wykład)	15	Z/3	-	-	dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL
5.	Informatyczna analiza danych (wykład)	30	E/4	-	-	dr Piotr Kulicki
6.	Logiczne podstawy informatyki (wykład)	30	E/2	-	-	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
7.	Metody matematyczne w fizyce (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
8.	Ogólna metodologia nauk (wykład)	30	E/3	30	E/4	dr Monika Walczak/dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
9.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (wykład)	30	E/3	-	-	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
Ćwiczenia do wyboru						
1.	Astrobiologia (konwersatorium)	15	Z	15	Z	mgr Urszula Czyżewska
2.	Astrofizyka (konwersatorium)	-	-	30	Z/3	mgr Orest Hrycyna
3.	Chemia nieorganiczna (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Jakub Nowak
4.	Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	mgr Marek Florek
5.	Informatyczna analiza danych (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Piotr Kulicki
6.	Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej (ćwiczenia) (do wyboru na II roku studiów I stopnia)	15	Z/1	15	Z/1	ks. dr Robert Kublikowski
7.	Metody matematyczne w fizyce (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL, ks. dr Paweł Tambor
8.	Ogólna metodologia nauk (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	ks. dr Robert Kublikowski

9.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (ćwiczenia)	15	Z	-	-	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
----	--	----	---	---	---	---

ROK III

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Filozofia kosmologii (wykład)	30	Zbo/4	30	E/4	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
2.	Historia filozofii przyrody (wykład)	30	Zbo/4	30	E/4	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL, dr Jerzy Kaczmarek
3.	Kosmologia dla filozofów (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
4.	Teoria poznania - Epistemologia (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	prof. dr hab. Stanisław Judycki
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Filozofia kosmologii (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	mgr Rafał Korkosz
2.	Historia filozofii przyrody (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	mgr Jakub Dziadkowiec
3.	Kosmologia dla filozofów (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	ks. dr Paweł Tambor
Seminaria licencjackie						
Student jest zobowiązany uczestniczyć w jednym seminarium licencjackim w obrębie specjalności.						
1.	Filozofia kosmologii (seminarium licencjackie)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
2.	Filozofia nauk przyrodniczych (seminarium licencjackie)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
3.	Filozofia przyrody nieożywionej (seminarium licencjackie)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL
4.	Praca licencjacka	-	-	-	Z/6	
Przedmioty do wyboru (rok II-III)						
(niektóre wykłady wymagają zaliczenia skorelowanych z nimi ćwiczeń)						
<p>Student III roku jest zobowiązany wybrać z listy (przedmiotów dodatkowych dla II i III roku - patrz wyżej) takie nowe przedmioty dodatkowe, których podjęcie albo (a) nie jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu, albo (b) jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu. W przypadku wyboru takich zajęć (b) wymagane jest spełnienie wspomnianego warunku. Informacja o uwarunkowaniu uczestnictwa podana jest w opisie przedmiotów. Liczba punktów uzyskiwanych za wybrane przedmioty powinna dopełniać 30 p. w obrębie semestru, a jeśli okaże się to niemożliwe, dopuszczalne jest niewielkie odchylenie od 30 p., przy czym liczba punktów uzyskiwanych w ciągu całego roku powinna wynieść nie mniej niż 60. Ćwiczenia do wykładu stanowią integralną część przedmiotu i student jest zobowiązany je zaliczyć. Punkty ECTS uzyskiwane za zaliczenie ćwiczeń są składnikiem punktacji uzyskiwanej za zaliczenie wykładu. Zajęcia do wyboru należy uzgodnić z prowadzącym seminarium licencjackie.</p>						

Uwaga: Studijący Filozofię Przyrody Nieożywionej mogą brać udział w fakultatywnym kursie pedagogicznym z zakresu „filozofii” (program tego kursu znajduje się w oddzielnym dokumencie). Studenci filozofii przyrody, którzy wybiorą kurs pedagogiczny z zakresu filozofii zobowiązani są do spełnienia wszystkich wymagań przedstawionych w jego programie dla Instytutu Filozofii Teoretycznej. Koordynatorem fakultatywnego kursu pedagogicznego dla studentów Wydziału Filozofii KUL dającego uprawnienia do nauczania filozofii (edukacji filozoficznej) w szkołach gimnazjalnych i licealnych jest dr hab. Jacek Wojtysiak.

Studenci filozofii przyrody nieożywionej, którzy wybiorą kurs pedagogiczny z zakresu innego przedmiotu jako specjalności dodatkowej zobowiązani są do spełnienia wszystkich wymagań przedstawionych w programie tego kierunku.

Uwaga: Zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa studenci Wydziału Filozofii powinni odbyć co najmniej 3-tygodniową "praktykę zawodową" podczas studiów licencjackich zgodnie z *Regulaminem praktyk zawodowych studentów filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*. Obowiązek zaliczenia: nie później niż w VI semestrze studiów 1 stopnia (przed egzaminem dyplomowym). Koordynatorem ds. tych praktyk na Wydziale Filozofii jest ks. dr Robert Kublikowski.

**KIERUNEK: FILOZOFIA
W ZAKRESIE
FILOZOFIA PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ**

Program studiów jednolitych magisterskich (lata IV-V)

Zbo – zaliczenie bez oceny
Z – zaliczenie z oceną
E – egzamin

1. W przypadku zajęć pozostawionych do wyboru dla studenta, jeśli kończą się one egzaminem w II semestrze, muszą one być zaliczone przez niego także w I semestrze.
2. Jeśli w wierszu danych charakteryzujących jakieś zajęcia w ostatniej kolumnie nie pojawia się informacja o liczbie grup tych zajęć, należy rozumieć, że zajęcia prowadzone są dla jednej grupy na tej specjalizacji.

ROK IV

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	
Wykłady obowiązkowe						
1.	Elektrodynamika klasyczna (wykład)	30	E/3	-	-	ks. dr Jacek Golbiak
2.	Elementy programowania baz danych (wykład)	15	Zbo/2	15	Z/2	dr Piotr Kulicki
3.	Filozofia przyrody ożywionej (wykład)	30	Zbo/3	30	E/5	dr Zbigniew Wróblewski
4.	Fizyka statystyczna (wykład)	30	E/3	-	-	ks. dr Paweł Tambor
5.	Historia nowożytnej filozofii przyrody (wykład)	-	-	30	E/4	dr Jerzy Kaczmarek
6.	Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr hab. Stanisław Fel, prof. KUL
7.	Mechanika kwantowa (wykład)	30	E/4	-	-	ks. dr Jacek Golbiak
8.	Struktura materii (wykład)	-	-	30	E/3	ks. dr Jacek Golbiak
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Elementy programowania baz danych (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	dr Piotr Kulicki
2.	Filozofia przyrody ożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Zbigniew Wróblewski
3.	Historia nowożytnej filozofii przyrody (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr Jerzy Kaczmarek

4.	Mechanika kwantowa (ćwiczenia)	30	Z	-	-	ks. dr Jacek Golbiak
Translatorium obowiązkowe						
1.	Translatorium tekstów filozoficznych – filozofia przyrody nieożywionej	30	Zbo/2	30	Zbo/2	mgr Rafał Korkosz / mgr Anna Starościc
Konwersatoria obowiązkowe						
1.	Fizyka cząstek elementarnych (konwersatorium)	-	-	15	Zbo/2	ks. dr Jacek Golbiak
Zajęcia do wyboru						
Student ma alternatywną możliwość uzyskania punktów wybierając zajęcia z listy „zajęć do wyboru”, umieszczonych w programie Instytutu Filozofii Teoretycznej (rok III).						
1	Problematyka związków między filozofią, nauką i wiarą (konwersatorium)	30	Z/1	30	Z/2	ks. dr Marek Słomka
Seminarium magisterskie						
Student musi uczestniczyć w dwóch seminarjach magisterskich (głównym i dodatkowym) w obrębie określonej specjalności.						
Specjalność: Filozofia przyrody nieożywionej						
1.	Filozofia kosmologii (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
2.	Kosmofilozofia (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL
3.	Kosmologia współczesna (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
Seminarium dodatkowe						
(należy wybrać jedno z poniższej listy, inne niż główne)						
1.	Biofilozofia (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
2.	Biologia teoretyczna (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Józef Zon, prof. KUL
3.	Filozofia kosmologii (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
4.	Filozofia nauk przyrodniczych (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
5.	Filozofia przyrody ożywionej (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba
6.	Kosmofilozofia (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL
7.	Kosmologia współczesna (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
Wykłady monograficzne do wyboru - Rok IV i V						
Studenci IV i V roku zobowiązani są do zdania w każdym semestrze egzaminu przynajmniej z jednego wysłuchanego wykładu. Punkty za wykłady zakończone tylko podpisem (Zbo) stanowią 1/3 liczby punktów możliwych do uzyskania za ten sam wykład zakończony egzaminem.						
1.	Kosmiczne koincydencje i ich subtelne dostrzeżenie do życia biologicznego (wykład monograficzny)	-	-	30	E/Zbo/3	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

2.	Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych: Determinanty poznania naukowego (wykład monograficzny)	-	-	30	E/Zbo/3	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
3.	Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych (wykład monograficzny)	30	E/Zbo/3	-	-	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
4.	Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa (wykład monograficzny)	-	-	30	E/Zbo/3	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
5.	Wybrane zagadnienia z kosmologii i filozofii kosmologii (wykład gościnny)	30	E/Zbo/3	-	-	30 godz. w I sem. lub w II sem.
6.	Wybrane zagadnienia z relacji między nauką a wiarą: Teizm ewolucyjny (wykład monograficzny)	30	E/Zbo/3	30	E/Zbo/3	ks. abp dr hab. Józef Życiński, prof. KUL
7.	Wybrane zagadnienia z relacji między nauką a religią: Geneza człowieka - aspekty interdyscyplinarne (wykład monograficzny)	30	E/Zbo/3	30	E/Zbo/3	ks. dr Marek Słomka

ROK V

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	
Wykłady monograficzne						
Obowiązuje uzyskanie 12 p. w skali rocznej z przedstawionego wyżej zestawu zajęć monograficznych. Warunki uzyskania zaliczenia są takie same jak dla IV roku.						
Seminarium (obowiązuje to, na którym przygotowywana jest praca magisterska)						
1.	Seminarium kierunkowe	30	Zbo/6	30	Zbo/6	
2.	Praca magisterska*	-	Zbo/18	-	Z/18	

* Warunkiem uzyskania punktów za przygotowywanie pracy magisterskiej jest uzyskanie zaliczenia seminarium.

Uwaga: Studenci Filozofii Przyrody Nieożywionej (lata IV-V) mogą brać udział w fakultatywnym kursie pedagogicznym z zakresu „filozofii” (program tego kursu znajduje się w oddzielnym dokumencie). Studenci filozofii przyrody, którzy wybiorą kurs pedagogiczny z zakresu filozofii zobowiązani są do spełnienia wszystkich wymagań przedstawionych w jego programie dla Instytutu Filozofii Teoretycznej. Koordynatorem fakultatywnego kursu pedagogicznego dla studentów Wydziału Filozofii KUL dającego uprawnienia do nauczania filozofii (edukacji filozoficznej) w szkołach gimnazjalnych i licealnych jest dr hab. Jacek Wojtyś.

Uwaga: Studiujący Filozofię Przyrody Nieożywionej (lata IV-V) mogą brać udział w fakultatywnym kursie pedagogicznym z zakresu „przyrody” jako specjalności dodatkowej (program tego kursu znajduje się w oddzielnym dokumencie). Koordynatorem powyższego kursu uprawniającego do nauczania „przyrody” lub przedmiotów/ścieżek międzyprzedmiotowych zbliżonych na I, II, III i/lub IV etapie edukacyjnym jest dr Andrzej Zykubek.

**KIERUNEK: FILOZOFIA
W ZAKRESIE
FILOZOFIA PRZYRODY OŻYWIWIONEJ**

Program studiów pierwszego stopnia (lata I-III)

Zbo – zaliczenie bez oceny
Z – zaliczenie z oceną
E – egzamin

ROK I

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Biblia: istota i rola w kulturze (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Urszula Szwarz, prof. KUL
2.	Etyka ogólna (wykład)	30	Zbo/3	30	E/3	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
3.	Historia filozofii starożytnej (wykład)	30	E/4	-	-	ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
4.	Historia filozofii średniowiecznej (wykład)	-	-	30	E/4	ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
5.	Logika I - Logika formalna (wykład)	15	Zbo/3	15	E/4	prof. dr hab. Stanisław Kiczuk
6.	Metafizyka - Ontologia (wykład)	30	Zbo/3	30	E/4	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
7.	Wprowadzenie do filozofii (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Jacek Wojtysiak
8.	Biologia ogólna (wykład)	30	E/7	30	E/7	dr Andrzej Zykubek
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Historia filozofii starożytnej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Anna Palusińska
2.	Historia filozofii średniowiecznej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr Anna Palusińska
3.	Logika I - Logika formalna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Robert Trypuz
4.	Biologia ogólna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Justyna Herda
5.	Technologia informacyjna (ćwiczenia)	30	Z/3	-	-	ks. dr Dariusz Dąbek
Przedmioty kształcenia ogólnego (obowiązkowe)						

1.	Język łaciński	30	Z/2	30	E/3	Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
2.	Język obcy nowożytny	30	Z/1	30	Z/1	Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
Wychowanie fizyczne						
1.	Wychowanie fizyczne	30	Z/1	30	Z/1	Studium Wychowania Fizycznego i Sportu

ROK II

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	
Wykłady obowiązkowe z egzaminem						
1.	Filozofia przyrody nieożywionej (wykład)	30	E/4	30	E/4	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
2.	Filozofia przyrody ożywionej (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr Zbigniew Wróblewski
3.	Historia filozofii nowożytnej (wykład)	30	E/4	-	-	dr Przemysław Gut
4.	Historia filozofii współczesnej (wykład)	-	-	30	E/4	dr Przemysław Gut
5.	Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
6.	Ekologia i ochrona środowiska (wykład)	30	Zbo/2	30	E/3	dr Andrzej Zykubek
7.	Przysposobienie obronne (wykład fakultatywny)	15	E/1	-	-	dr Urszula Lulkiewicz
Konwersatoria obowiązkowe						
1.	Fizyka z elementami biofizyki (konwersatorium)	-	-	30	Z/4	dr Monika Hereć
Translatoria obowiązkowe						
1.	Tłumaczenia obcojęzycznych tekstów z biofilozofii	30	Zbo/2	-	-	mgr Zuzanna Kieroń
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Filozofia przyrody nieożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	mgr Anna Starościc
2.	Filozofia przyrody ożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	mgr Zuzanna Kieroń
3.	Historia filozofii nowożytnej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	mgr Piotr Szałek

4.	Historia filozofii współczesnej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	mgr Piotr Szalek
Proseminarium obowiązkowe						
1.	Proseminarium filozofii przyrody i nauk przyrodniczych	-	-	30	Z/2	dr Jerzy Kaczmarek
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język obcy nowożytny	30	Z/1	30	E/2	Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
Przedmioty do wyboru						
<p>Z listy znajdującej się po wykazie odnoszącym się do programu studiów III r. student zobowiązany jest wybrać przedmioty dodatkowe, których podjęcie nie jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu. Liczba punktów uzyskiwanych za wybrane przedmioty powinna dopełniać 30 p. w obrębie semestru, a jeśli okaże się to niemożliwe, dopuszczalne jest niewielkie odchylenie od 30, przy czym liczba punktów uzyskiwanych w ciągu całego roku powinna wynieść nie mniej niż 60. Ćwiczenia do wykładu stanowią integralną część przedmiotu i student jest zobowiązany je zaliczyć. Uzyskiwane za nie punkty ECTS są składnikiem punktacji za egzamin.</p>						

ROK III

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Filozofia biologii (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
2.	Teoria poznania - Epistemologia (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	prof. dr hab. Stanisław Judycki
3.	Historia filozofii przyrody (wykład)	30	Zbo/4	30	E/4	dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL, dr Jerzy Kaczmarek
4.	Astrobiologia (wykład)	30	E/3	30	E/3	dr Andrzej Zykubek
5.	Biologia molekularna i genetyka (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr Andrzej Zykubek
6.	Ewolucjonizm (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Józef Zon, prof. KUL
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Historia filozofii przyrody (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	mgr Jakub Dziadkowiec
2.	Astrobiologia (konwersatorium)	15	Z	15	Z	mgr Urszula Czyżewska
3.	Biologia molekularna i genetyka (konwersatorium)	15	Z	15	Z	dr Justyna Herda

4.	Ewolucjonizm (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Justyna Herda
Seminaria licencjackie						
Student jest zobowiązany uczestniczyć w jednym seminarium licencjackim w obrębie określonej specjalności.						
1.	Biologia teoretyczna i ewolucjonizm (seminarium licencjackie)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Józef Zon, prof. KUL
2.	Biofilozofia (seminarium licencjackie)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
3.	Filozofia przyrody żywej i filozofia ochrony środowiska (seminarium licencjackie)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr Zbigniew Wróblewski
4.	Praca licencjacka	-	-	-	Z/6	
Przedmioty do wyboru (rok II-III)						
(niektóre wykłady wymagają zaliczenia skorelowanych z nimi ćwiczeń)						
<p>Student II i III roku jest zobowiązany wybrać z poniższej listy przedmioty dodatkowe, których podjęcie albo (a) nie jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu, albo (b) jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu. W przypadku wyboru takich zajęć (b) wymagane jest spełnienie wspomnianego warunku. Informacja o uwarunkowaniu uczestnictwa podana jest w opisie przedmiotów. Liczba punktów uzyskiwanych za wybrane przedmioty powinna dopełniać 30 p. w obrębie semestru, a jeśli okaże się to niemożliwe, dopuszczalne jest niewielkie odchylenie od 30 p., przy czym liczba punktów uzyskiwanych w ciągu całego roku powinna wynieść nie mniej niż 60. Ćwiczenia do wykładu stanowią integralną część przedmiotu i student jest zobowiązany je zaliczyć. Punkty ECTS uzyskiwane za zaliczenie ćwiczeń są składnikiem punktacji uzyskiwanej za zaliczenie wykładu.</p>						
Przedmiot (przedmioty) do wyboru, 4 p. ECTS – nawet spoza tej listy						
(wskazane przez prowadzących seminarium licencjackie)						
1.	Analiza matematyczna (wykład)	15	E/3	15	E/3	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
2.	Antropologia przyrodnicza (konwersatorium)	30	Z/3	30	Z/3	mgr Zuzanna Kieroń
3.	Astronomia (konwersatorium)	30	Z/3	-	-	mgr Orest Hrycyna
4.	Biochemia (wykład)	15	E/4	-	-	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
5.	Elementy biologii teoretycznej (konwersatorium)	-	-	30	Z/3	mgr Urszula Czyżewska
6.	Botanika (wykład)	-	-	15	E/3	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
7.	Chemia nieorganiczna (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL
8.	Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej (wykład)	15	E/4	-	-	dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL
9.	Chemia organiczna (wykład)	-	-	30	E/4	Zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
10.	Ontogeneza (wykład)	30	E/5	-	-	dr Andrzej Zykubek
11.	Filozofia ochrony środowiska (wykład)	30	E/3	-	-	dr Zbigniew Wróblewski

12.	Filozofia techniki (wykład) (wspólnie z WMP)	30	Zbo/2	30	E/2	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
13.	Mikrobiologia (wykład)	15	E/3	-	-	dr Marek Pilecki
14.	Ogólna metodologia nauk (wykład)	30	E/3	30	E/3	dr Monika Walczak/dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
15.	Antropologia filozoficzna (wykład) (wspólnie z kulturoznawstwem)	-	-	30	E/2	dr Paweł Skrzydlewski
16.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (wykład)	30	E/4	-	-	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
17.	Zoologia (wykład)	-	-	15	E/3	dr Henryk Skrzypek
Ćwiczenia do wyboru						
1.	Analiza matematyczna (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
2.	Biochemia (ćwiczenia)	45	Z	-	-	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
3.	Botanika (ćwiczenia)	-	-	30	Z	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
4.	Chemia nieorganiczna (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Jakub Nowak
5.	Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	mgr Marek Florek
6.	Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej (ćwiczenia) (do wyboru tylko na II roku studiów I stopnia)	15	Z/1	15	Z/1	ks. dr Robert Kublikowski
7.	Chemia organiczna (ćwiczenia)	-	-	45	Z	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
8.	Mikrobiologia (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr M. Pilecki
9.	Ogólna metodologia nauk (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	ks. dr Robert Kublikowski
10.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (ćwiczenia)	15	Z	-	-	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
11.	Zoologia (ćwiczenia)	-	-	30	Z	
Przedmioty do wyboru – komentarz						
<p>Student III roku jest zobowiązany wybrać z listy (przedmiotów dodatkowych dla II i III roku - patrz wyżej) takie nowe przedmioty dodatkowe, których podjęcie albo (a) nie jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu, albo (b) jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu. W przypadku wyboru takich zajęć (b) wymagane jest spełnienie wspomnianego warunku. Informacja o uwarunkowaniu uczestnictwa podana jest w opisie przedmiotów. Liczba punktów uzyskiwanych za wybrane przedmioty powinna dopełniać 30 p. w obrębie semestru, a jeśli okaże się to niemożliwe, dopuszczalne jest niewielkie odchylenie od 30 p., przy czym liczba punktów uzyskiwanych w ciągu całego roku powinna wynieść nie mniej niż 60. Ćwiczenia do wykładu stanowią integralną część przedmiotu i student jest zobowiązany je zaliczyć. Punkty ECTS uzyskiwane za zaliczenie ćwiczeń są składnikiem punktacji uzyskiwanej za zaliczenie wykładu. Zajęcia do wyboru należy uzgodnić z prowadzącym seminarium licencjackie.</p>						

Uwaga: studiujący Filozofię Przyrody Ożywionej mogą brać udział w fakultatywnym kursie pedagogicznym z zakresu „filozofii” (program tego kursu znajduje się w oddzielnym dokumencie). Studenci filozofii przyrody, którzy wybiorą kurs pedagogiczny z zakresu filozofii zobowiązani są do spełnienia wszystkich wymagań przedstawionych w jego programie dla Instytutu Filozofii Teoretycznej. Koordynatorem fakultatywnego kursu pedagogicznego dla studentów Wydziału Filozofii KUL dającego uprawnienia do nauczania filozofii (edukacji filozoficznej) w szkołach gimnazjalnych i licealnych jest dr hab. Jacek Wojtysiak.

Studenci filozofii przyrody ożywionej, którzy wybiorą kurs pedagogiczny z zakresu innego przedmiotu jako specjalności dodatkowej zobowiązani są do spełnienia wszystkich wymagań przedstawionych w programie tego kierunku.

Uwaga: Zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa studenci Wydziału Filozofii powinni odbyć co najmniej 3-tygodniową "praktykę zawodową" podczas studiów licencjackich zgodnie z Regulaminem praktyk zawodowych studentów Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Obowiązek zaliczenia: nie później niż w VI semestrze studiów I stopnia (przed egzaminem dyplomowym). Koordynatorem ds. tych praktyk na Wydziale Filozofii jest ks. dr Robert Kublikowski.

**KIERUNEK: FILOZOFIA
W ZAKRESIE
FILOZOFIA PRZYRODY OŻYWIONEJ**

Program studiów jednolitych magisterskich (lata IV-V)

Zbo – zaliczenie bez oceny
Z – zaliczenie z oceną
E – egzamin

1. W przypadku zajęć pozostawionych do wyboru dla studenta, jeśli kończą się one egzaminem w II semestrze, muszą one być zaliczone przez niego także w I semestrze.
2. Jeśli w wierszu danych charakteryzujących jakieś zajęcia w ostatniej kolumnie nie pojawia się informacja o liczbie grup tych zajęć, należy rozumieć, że zajęcia prowadzone są dla jednej grupy na tej specjalności.

Uwaga: z powodu tzw. urlopu sobotniego dra hab. J. Zona, prof. KUL, należący do programu III r. studiów jednolitych wykład „**Biofizyczne podstawy filozofii przyrody ożywionej**” oraz związane z nim ćwiczenia (prowadzone przez dra A. Zykubka) zostaną zrealizowane w programie studiów roku IV w r. akad. 2009/2010. Spowodowało to, że studenci byłego III r. uzyskali 56 p. ECTS, a w roku akad. 2009/2010, na IV r. ich studiów uzyskają 64 p. ECTS.

ROK IV

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	
Wykłady obowiązkowe						
1.	Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II	30	E/2	-	-	ks. dr hab. Stanisław Fel, prof. KUL,
2.	Historia nowożytnej filozofii przyrody (wykład)	-	-	30	E/2	dr Jerzy Kaczmarek
3.	Fizjologia (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr Andrzej Zykubek
4.	Ewolucjonizm (wykład)	30	E/4	-	-	dr hab. Józef Zon, prof. KUL
5.	Filozofia techniki (wykład wspólny z WM-P)	30	Zbo/2	30	E/3	ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba
6.	Biofizyczne podstawy filozofii przyrody ożywionej (wykład)	30	E/4	-	-	dr hab. Józef Zon, prof. KUL
7.	Geneza życia (wykład)	30	Zbo/3	30	E/5	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Historia nowożytnej filozofii przyrody (ćwiczenia)	-	-	30	Z	mgr Jakub Dziadkowiec

2.	Fizjologia (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Justyna Herda
3.	Ewolucjonizm (ćwiczenia)	30	Z	-	-	mgr Urszula Czyżewska
4.	Biofizyczne podstawy filozofii przyrody żywej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	mgr Urszula Czyżewska
5.	Geneza życia (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Justyna Herda
Translatorium obowiązkowe						
1.	Translatorium tekstów filozoficznych – fil. przyr. żyw.	30	Zbo/2	30	Zbo/2	mgr Zuzanna Kieroń
Konwersatoria do wyboru (należy wybrać jedno)						
1.	Ochrona przyrody żywej (w j. ang. - Conservation biology) (konwersatorium)	15	Zbo/1	15	Zbo/2	mgr Zuzanna Kieroń
2.	Problematyka związków między filozofią, nauką i wiarą (konwersatorium)	30	Z/1	30	Z/2	ks. dr Marek Słomka
Seminarium magisterskie						
Student musi uczestniczyć w dwóch seminariach magisterskich (głównym i dodatkowym) w obrębie określonej specjalności.						
Specjalność: Filozofia przyrody żywej						
1.	Biofilozofia (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
2.	Biologia teoretyczna (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Józef Zon, prof. KUL
3.	Filozofia przyrody żywej (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba
Seminarium dodatkowe						
(należy wybrać jedno z poniższej listy, inne niż główne)						
1.	Biofilozofia (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
2.	Biologia teoretyczna (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Józef Zon, prof. KUL
3.	Filozofia kosmologii (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
4.	Filozofia nauk przyrodniczych (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
5.	Filozofia przyrody żywej (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba
6.	Kosmofilozofia (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL
7.	Kosmologia współczesna (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
Wykłady monograficzne do wyboru - Rok IV i V						
Studenci IV i V roku zobowiązani są do zdania w każdym semestrze egzaminu przynajmniej z jednego wysłuchanego wykładu. Punkty za wykłady zakończone tylko podpisem (Zbo) stanowią 1/3 liczby punktów możliwych do uzyskania za ten sam wykład zakończony egzaminem.						

1.	Pogranicza biologii i medycyny: analiza filozoficzna i metodologiczna (wykład monograficzny)	30	E/Zbo/3	-	-	dr hab. Józef Zon, prof. KUL
2.	Wybrane zagadnienia z biofilozofii: Geneza informacji biologicznej (wykład monograficzny)	-	-	30	E/Zbo/3	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
3.	Wybrane zagadnienia z relacji między nauką a wiarą: Teizm ewolucyjny (wykład monograficzny)	30	E/Zbo/3	30	E/Zbo/3	ks. prof. dr hab. abp Józef Życiński
4.	Kosmiczne koincydencje i ich subtelne dostosowanie do życia biologicznego (wykład monograficzny)	-	-	30	E/Zbo/3	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
5.	Wybrane zagadnienia z relacji między nauką a religią: Geneza człowieka - aspekty interdyscyplinarne (wykład monograficzny)	30	E/Zbo/3	30	E/Zbo/3	ks. dr Marek Słomka

ROK V

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. /Punkty ECTS	
Wykłady monograficzne						
Obowiązuje uzyskanie 12 p. w skali rocznej z przedstawionego wyżej zestawu zajęć monograficznych. Warunki uzyskania zaliczenia są takie same jak dla IV r.						
1.	Wykłady monograficzne		E/Zbo/6		E/Zbo/6	
Seminarium (obowiązuje to, na którym przygotowywana jest praca magisterska)						
1.	Seminarium kierunkowe	30	Zbo/6	30	Zbo/6	
2.	Praca magisterska*	-	Zbo/18	-	Z/18	

* Warunkiem uzyskania punktów za przygotowywanie pracy magisterskiej jest uzyskanie zaliczenia seminarium.

Uwaga: studium Filozofii Przyrody Ożywionej (lata IV-V) mogą brać udział w fakultatywnym kursie pedagogicznym z zakresu „filozofii” (program tego kursu znajduje się w oddzielnym dokumencie). Studenci filozofii przyrody, którzy wybiorą kurs pedagogiczny z zakresu filozofii zobowiązani są do spełnienia wszystkich wymagań przedstawionych w jego programie dla Instytutu Filozofii Teoretycznej. Koordynatorem fakultatywnego kursu pedagogicznego dla studentów Wydziału Filozofii KUL dającego uprawnienia do nauczania filozofii (edukacji filozoficznej) w szkołach gimnazjalnych i licealnych jest dr hab. Jacek Wojtysiak.

Uwaga: Studium Filozofii Przyrody Ożywionej (lata IV-V) mogą brać udział w fakultatywnym kursie pedagogicznym z zakresu „przyrody” jako specjalności dodatkowej (program tego kursu znajduje się w oddzielnym dokumencie). Koordynatorem powyższego kursu uprawnionego do nauczania „przyrody” lub przedmiotów/ścieżek międzyprzedmiotowych zbliżonych na I, II, III i/lub IV etapie edukacyjnym jest dr Andrzej Zykubek.

KIERUNEK: FILOZOFIA

STUDIA DOKTORANCKIE STACJONARNE (lata I-IV)

Zbo – zaliczenie bez oceny

Z – zaliczenie z oceną

E – egzamin

Lp.	Nazwa przedmiotu	Rok: I-IV				Prowadzący
		Semestr				
		I		II		
Zasady studiów doktoranckich						
1. Udział w seminarium doktoranckim lub magisterskim, na którym przygotowywana jest rozprawa.						
2. Uzyskanie zaliczenia (w formie egzaminu) z zajęć dydaktycznych wskazanych przez promotora w wymiarze 60 godzin w ciągu roku z listy wykładów monograficznych do wyboru znajdującej się poniżej.						
3. Uzyskanie zaliczenia (w formie egzaminu) jednego spośród trzech wykładów monograficznych, przewidzianych dla doktorantów:						
1. <i>Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. III</i> – ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk						
2. <i>Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej i średniowiecznej</i> – prof. dr hab. Agnieszka Kijewska						
3. <i>Wybrane zagadnienia z filozofii Boga</i> – dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL						
4. Prowadzenie zajęć dydaktycznych (w ramach praktyk) w wymiarze 90 godzin w ciągu roku.						
Seminaria doktoranckie						
1.	Filozofia Przyrody Nieożywionej (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. abp. dr hab. Józef Życiński, prof. KUL
2.	Historia filozofii starożytnej i średniowiecznej (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
3.	Ogólna metodologia nauk (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	I semestr: ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk/ II semestr: dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
4.	Etyka społeczna i polityczna (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	prof. dr hab. Jerzy Gałkowski
5.	Historia filozofii w Polsce (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
6.	Filozofia sztuki (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
7.	Metafizyka (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
8.	Etyka (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

9.	Filozofia kultury (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
10.	Filozofia religii (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL
11.	Historia filozofii nowożytnej i współczesnej (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	Zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
12.	Filozofia społeczeństwa i filozofia Boga (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL
Wykłady monograficzne do wyboru						
1.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (wykład)	30	E /2	-	-	dr Barbara Bartmańska
2.	Wybrane zagadnienia z ogólnej metodologii nauk (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
3.	Wybrane zagadnienia z filozofii edukacji (wykład w jęz. ang.)	30	E/2	-	-	dr Imelda Chłodna
4.	Bioetyka (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
5.	Wybrane zagadnienia z etyki szczegółowej (wykład)	30	E/2	-	-	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
6.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii renesansu (wykład)	30	E /2	-	-	ks. dr hab. Marian Ciszewski, prof. KUL
7.	Wybrane zagadnienia z etyki ogólnej (wykład)	30	E/2	-	-	dr Marek Czachorowski
8.	Wybrane zagadnienia z filozofii matematyki (wykład)	30	E/2	-	-	zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
9.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii nowożytnej (wykład)	30	E/2	-	-	dr Przemysław Gut
10.	Wybrane zagadnienia z filozofii człowieka (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	ks. dr Bogdan Czupryn
11.	Wybrane zagadnienia z filozofii Boga (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL
12.	Wybrane zagadnienia z podstaw informatyki (wykład)	30	E /2	-	-	dr Piotr Kulicki
13.	Wybrane zagadnienia z informatycznej analizy danych (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL
14.	Wybrane zagadnienia z filozofii społeczeństwa i polityki (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Małgorzata Borkowska-Nowak
15.	Wybrane zagadnienia z filozofii współczesnej (wykład)	-	-	30	E/2	dr Arkadiusz Gut

16.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii współczesnej (wykład)	-	-	30	E / 2	dr Anna Głąb
17.	<i>Filozoficzne podstawy przyrodznawstwa cz. III</i> (wykład)	-	-	30	E/2	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
18.	Wybrane zagadnienia z logiki języka religijnego (wykład)	-	-	30	E / 2	ks. prof. dr hab. Józef Herbut
19.	Wybrane zagadnienia z filozofii kultury (wykład)	30	Zbo/2	30	E / 2	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
20.	Wybrane zagadnienia z filozofii XX wieku (wykład)	-	-	30	E / 2	prof. dr hab. Stanisław Judycki
21.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii w Polsce (wykład)	30	E / 2	-	-	ks. abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus
22.	Wybrane zagadnienia z filozofii analitycznej (wykład w j. ang.)	30	E / 2	-	-	dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL
23.	Wybrane zagadnienia z logik nieklasycznych (wykład)	15	Zbo/1	15	E / 1	dr Robert Trypuz
24.	Wybrane zagadnienia z filozofii sztuki (wykład)	-	-	30	E / 2	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
25.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii średniowiecznej (wykład)	-	-	30	E / 2	dr Anna Palusińska
26.	Wybrane zagadnienia z historii doktryn społecznych i politycznych (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	dr hab. Jan Kłós (wykład obowiązkowy dla wybierających seminarium hab. J. Gałkowskiego)
27.	Wybrane zagadnienia z teorii środków masowego przekazu (wykład)	-	-	30	E/2	dr hab. Jan Kłós, prof. KUL
28.	Wybrane zagadnienia z etyki nauki (wykład w jęz. ang.)	-	-	30	E / 2	dr hab. Agnieszka Lekka-Kowalik
29.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej i średniowiecznej (wykład)	30	E / 2	-	-	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
30.	Wybrane zagadnienia z semiotyki (wykład)	15	Zbo/1	15	E / 1	dr Stanisław Majdański
31.	Wybrane zagadnienia z metafizyki (wykład)	30	E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
32.	Globalizacja (wykład) (razem z WNS)	30	E/2	-	-	dr Jerzy Michałowski
33.	Wybrane zagadnienia z filozofii religii (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL
34.	Wybrane zagadnienia z analitycznej filozofii religii (wykład)	-	-	30	E/2	dr Marek Piwowarczyk
35.	Teorie osobowości (wykład) (razem z WNS)	30	Zbo/2	30	E / 2	dr Wacław Bąk
36.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej (wykład)	-	-	30	E/2	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

37.	Wybrane zagadnienia z wątków filozoficznych w literaturze indyjskiej (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	dr Paweł Sajdek
38.	Wybrane zagadnienia z filozofii państwa i prawa (wykład)	30	E/2	-	-	dr Paweł Skrzydlewski
39.	Wybrane zagadnienia z etyki (wykład)	30	E/2	-	-	zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
40.	Wybrane zagadnienia z etyki praktycznej (wykład)	15	Zbo/1	15	E/1	prof. dr hab. Jerzy Gałkowski
41.	Wybrane zagadnienia z filozofii kultury i cywilizacji (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	ks. dr Paweł Tarasiewicz
42.	Wybrane zagadnienia z antropologii filozoficznej (wykład)	-	-	30	E/2	dr Arkadiusz Gudaniec
43.	Wybrane zagadnienia z metodologii filozofii i nauk społecznych (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	dr Rafał Wierchosławski
44.	Wybrane zagadnienia z podstaw etyki (wykład)	-	-	30	E/2	ks. dr hab. Alfred Wierzbicki, prof. KUL
45.	Wybrane zagadnienia z teorii poznania (wykład)	-	-	30	E/2	dr hab. Jacek Wojtysiak
46.	Wybrane zagadnienia z filozofii praw człowieka i praw narodów (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Krzysztof Wroczyński
47.	Wybrane zagadnienia z filozofii prawa (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Krzysztof Wroczyński
48.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii chińskiej (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Maciej St. Zięba
49.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii indyjskiej (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Maciej St. Zięba
50.	Wybrane zagadnienia z historii logiki (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	ks. dr Marcin Tkaczyk
51.	Wybrane zagadnienia z logiki formalnej (wykład)	-	-	30	E/2	dr hab. Paweł Garbacz, prof. KUL
52.	Wybrane zagadnienia z myśli filozoficznej Karola Wojtyły / Jana Pawła II (wykład)	30	E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
53.	Wykłady im. Ks. Stanisława Kamińskiego (wykład)				E/2	30 godz. w I sem. lub w II sem.
54.	Wykłady im. O. Jacka Woronieckiego (wykład)				E/2	prof. Robert Delfino (30 godz. w I sem. lub w II sem)
55.	Kosmiczne koincydencje i ich subtelne dostosowanie do życia biologicznego (wykład monograficzny)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
56.	Pogranicza biologii i medycyny: analiza filozoficzna i metodologiczna (wykład monograficzny)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	dr hab. Józef Zon, prof. KUL

57.	Wybrane zagadnienia z biofilozofii (wykład)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
58.	Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
59.	Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych (wykład)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	zajęcia zawieszono w roku akademickim 2009/2010
60.	Wybrane zagadnienia z relacji między nauką a religią (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	30	E/3 lub Zbo/1	ks. dr Marek Słomka
61.	Wybrane zagadnienia z relacji między nauką a wiarą (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	30	E/3 lub Zbo/1	ks. abp dr hab. Józef Życiński, prof. KUL

KIERUNEK: FILOZOFIA

STUDIA DOKTORANCKIE NIESTACJONARNE (lata I-IV)

Zbo – zaliczenie bez oceny

Z – zaliczenie z oceną

E – egzamin

Lp.	Nazwa przedmiotu	Rok: I-IV		Prowadzący
		Semestr		
		I	II	
Zasady studiów doktoranckich				
1. Udział w seminarium doktoranckim (lista podana w programie studiów doktoranckich stacjonarnych) lub magisterskim, na którym przygotowywana jest rozprawa.				
2. Uzyskanie zaliczenia (w formie egzaminu) z zajęć dydaktycznych wskazanych przez promotora w wymiarze 60 godzin w ciągu roku z listy wykładów monograficznych do wyboru (lista podana w programie studiów doktoranckich stacjonarnych).				
3. Uzyskanie zaliczenia (w formie egzaminu) jednego spośród trzech wykładów monograficznych, przewidzianych dla doktorantów:				
1. <i>Filozoficzne podstawy przyrodznawstwa cz. III</i> – ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk				
2. <i>Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej i średniowiecznej</i> – prof. dr hab. Agnieszka Kijewska				
3. <i>Wybrane zagadnienia z filozofii Boga</i> – dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL				

KIERUNEK: KULTUROZNAWSTWO

Program studiów pierwszego stopnia (lata I-III)

Zbo – zaliczenie bez oceny

Z – zaliczenie z oceną

E – egzamin

ROK I

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	
Wykłady obowiązkowe						
1.	Historia filozofii starożytnej (wykład)	30	E/3	-	-	ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
2.	Historia filozofii średniowiecznej (wykład)	-	-	30	E/3	ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
3.	Metafizyka – Ontologia (wykład)	30	E/3	-	-	dr Paweł Gondek
4.	Antropologia filozoficzna (wykład)	-	-	30	E/3	dr Paweł Gondek
5.	Kulturotwórcza rola Biblii (wykład)	-	-	30	E/3	dr Ewa Zając
6.	Logika i semiotyka (wykład)	30	E/4	-	-	ks. dr Marcin Tkaczyk
7.	Historia kultury (wykład)	-	-	30	E/6	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
8.	Historia sztuki (wykład)	30	E/4	30	E/4	o. dr Cyprian Janusz Moryc
9.	Historia kultury starożytnego Wschodu i antycznej - greckiej i rzymskiej (wykład)	60	E/5	-	-	ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann
10.	Historia Chrześcijaństwa (wykład)	30	E/2	30	E/2	s. dr Marta Ziółkowska/ ks. dr Marek Grygiel
11.	Wstęp do badań kultur orientalnych (wykład)	-	-	30	E/3	dr Maciej St. Zięba
12.	Historia judaizmu (wykład)	30	E/3	-	-	ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz
Konwersatoria obowiązkowe						
1.	Klasyczne teksty o kulturze (konwersatorium)	30	Z/2	-	-	mgr Maria Niziołek, (3 grupy)
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Technologia informacyjna (ćwiczenia)	-	-	30	Z/2	mgr Przemysław Grądzki (5 grup)
2.	Logika i semiotyka (ćwiczenia)	30	Z	-	-	ks. dr Marcin Tkaczyk (3 grupy)
3.	Historia kultury (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr Wojciech Daszkiewicz (3 grupy)
4.	Historia sztuki (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	mgr Małgorzata Żak (3 grupy)

Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język obcy nowożytny (lektorat)	30	Z/1	30	Z/1	Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
2.	Język łaciński (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	ks. dr Ignacy Pająk (4 grupy)
Wychowanie fizyczne						
1.	Wychowanie fizyczne	30	Z	30	Z	Studium Wychowania Fizycznego i Sportu

ROK II

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zał./ Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zał./ Punkty ECTS	
Wykłady obowiązkowe						
1.	Historia filozofii nowożytnej (wykład)	30	E/4	-	-	dr Przemysław Gut
2.	Historia filozofii współczesnej (wykład)	-	-	30	E/4	dr Przemysław Gut
3.	Teoria poznania - Epistemologia (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Jacek Wojtysiak
4.	Teoria sztuki (wykład)	30	E/2	-	-	dr Anna Kawalec
5.	Filozofia religii (wykład)	-	-	30	E/4	ks. dr hab. Piotr Moskał, prof. KUL
6.	Sztuka nowoczesna i najnowsza (wykład)	30	E/3	-	-	o. dr Cyprian Janusz Moryc
7.	Elementy metodologii nauk humanistycznych (wykład) (tylko w roku 2009/2010)	30	E/2	-	-	dr Monika Walczak
8.	Wiedza o literaturze (wykład)	-	-	30	E/2	dr Wojciech Kruszewski
9.	Historia Kościoła (wykład) (tylko w roku 2009/2010)	30	E/2	-	-	ks. dr Marek Grygiel
10.	Historia islamu (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr Stanisław Grodź
11.	Socjologia kultury (wykład)	-	-	30	E/4	dr Małgorzata Gruchoła
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Filozofia religii (ćwiczenia)	-	-	30	Z	mgr Maria Niziołek (3 grupy)
2.	Socjologia kultury (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr Małgorzata Gruchoła (3 grupy)
Konwersatoria obowiązkowe						
1.	Teorie religii (konwersatorium)	30	Z/2	-	-	ks. mgr Tomasz Huzarek, dr Marek Piwowarczyk (3 grupy)
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język obcy nowożytny (lektorat)	30	Z/1	30	Z/1	Lektoraty
2.	Język obcy nowożytny (lektorat) – egzamin	-	-	-	E/1	Lektoraty
3.	Język łaciński (lektorat)	30	Z/2	30	E/4	ks. dr Ignacy Pająk (4 grupy)

Wykład fakultatywny						
1.	Przysposobienie obronne (wykład)	15	E	-	-	dr U. Lulkiewicz
Należy wybrać jeden język, albo 60 godzin zajęć ćwiczeniowych spośród następujących:						
Lektoraty do wyboru:						
1.	Język grecki I (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	mgr Anna Maćkowska (1 grupa)
2.	Język hebrajski I (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	dr Ewa Zając (1 grupa)
3.	Język arabski I (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	o. dr Krzysztof Modras (1 grupa)
4.	Język chiński I (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	dr Maciej St. Zięba lub lektor z Chin (1 grupa)
5.	Sanskryt I (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	dr Paweł Sajdek (wspólnie z filozofią teoretyczną – 1 grupa)
Ćwiczenia do wyboru:						
1.	Filozoficzno–światopoglądowe implikacje w literaturze naukowej, popularnonaukowej i prasowej (ćwiczenia)	30	Z/3	-	-	ks. dr hab. Piotr Moskał, prof. KUL (1 grupa)
2.	Historia kultury intelektualnej (ćwiczenia)	-	-	30	Z/3	ks. dr Piotr Pasterczyk (1 grupa)
Należy wybrać jedną spośród dwóch specjalności:						
I SPECJALNOŚĆ – SPECJALNOŚĆ WIEDZY O SZTUCE						
Wykład obowiązkowy:						
1.	Historia muzyki (wykład)	30	E/3	30	E/3	dr hab. Antoni Zoła, prof. KUL
Konwersatoria do wyboru (należy wybrać jedno konwersatorium):						
1.	Literatura antyczna (konwersatorium)	60	Z/6	-	-	ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann (1 grupa)
2.	Proza realistyczna (konwersatorium)	30	Z/3	30	Z/3	dr hab. Beata K. Obsulewicz-Niewińska (1 grupa)
II SPECJALNOŚĆ – SPECJALNOŚĆ NAUK O RELIGIACH (RELIGIOLOGICZNA)						
Wykłady obowiązkowe:						
1.	Judaizm (wykład)	30	E/3	30	E/2	dr Ewa Zając
2.	Chrześcijaństwo (wykład)	-	-	30	E/2	ks. dr hab. Piotr Moskał, prof. KUL
3.	Islam (wykład)	-	-	30	E/2	ks. dr Stanisław Grodź
4.	Alternatywne ruchy religijne (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Robert Ptaszek

ROK III

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	
Wykłady obowiązkowe						
1.	Socjologia kultury (wykład)	30	E/4	-	-	dr Małgorzata Gruchoła
2.	Wstęp do antropologii kultury (wykład)	30	E/2	-	-	dr Agnieszka Żuk
3.	Komunikacja społeczna (wykład)	30	E/3	-	-	dr Agnieszka Żuk
4.	Etyka (wykład)	30	E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
5.	Wiedza o teatrze i widowisku kulturowym (wykład)	30	E/3	-	-	dr Anna Kawalec
6.	Teoria kultury (wykład)	30	E/5	-	-	dr hab. Beata K. Obsulewicz-Niewińska
7.	Teoria sztuki (wykład)	-	-	30	E/3	dr Anna Kawalec
8.	Kultura audiowizualna (wykład)	-	-	30	E/5	dr Agnieszka Żuk
9.	Organizacja kultury (wykład)	-	-	30	E/5	dr Małgorzata Gruchoła
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Socjologia kultury	30	Z	-	-	dr Małgorzata Gruchoła (3 grupy)
2.	Komunikacja społeczna (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Agnieszka Żuk (3 grupy)
3.	Wiedza o teatrze i widowisku kulturowym (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Anna Kawalec (3 grupy)
4.	Teoria kultury (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Wojciech Daszkiewicz (3 grupy)
5.	Kultura audiowizualna (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr Agnieszka Żuk (3 grupy)
6.	Organizacja kultury (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr Małgorzata Gruchoła (3 grupy)
Należy wybrać 120 godzin spośród następujących lektoratów, translatorów lub ćwiczeń do wyboru:						
Lektoraty do wyboru						
1.	Język grecki II (lektorat)	60	Z/4	-	-	ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann (1 grupa)
2.	Język hebrajski II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	dr Ewa Zając (1 grupa)
3.	Język arabski II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	o. dr Krzysztof Modras (1 grupa)
4.	Język chiński II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	dr Maciej St. Zięba lub lektor z Chin (1 grupa)
5.	Sanskryt II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	dr Paweł Sajdek (wspólnie z filozofią teoretyczną – 1 grupa)
Translatoria do wyboru:						
1.	Język angielski (translatorium)	30	Z/2	30	Z/2	dr Marek Piwowarczyk (1 grupa)

2.	Język łaciński (translatorium)	30	Z/2	30	Z/2	ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann/ mgr Anna Maćkowska (1 grupa)
Ćwiczenia do wyboru:						
1.	Teksty literackie – literatura polska (ćwiczenia)	30	Z/2	-	-	dr Anna Kawalec (1 grupa)
2.	Teksty literackie – literatura światowa (ćwiczenia)	-	-	30	Z/2	dr Anna Kawalec (1 grupa)
3.	Literatura podróżników (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	dr hab. Beata K. Obsulewicz-Niewińska (1 grupa)
Seminaria do wyboru (należy wybrać jedno seminarium):						
1.	Teoria sztuki (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	dr Anna Kawalec
2.	Teoria kultury (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	dr hab. Beata K. Obsulewicz-Niewińska
3.	Kultura antyczna (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann/ ks. dr Ignacy Pająk
4.	Historia sztuki (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	o. dr Cyprian Janusz Moryc
5.	Kultura medialna (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	dr Małgorzata Gruchola
6.	Historia kultury intelektualnej (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	ks. dr Piotr Pasterczyk
7.	Filozofia religii* (seminarium) (wspólnie z seminarium licencjackim z filozofii na filozofii teoretycznej) (*w ramach seminarium powstają prace z filozofii religii oraz Chrześcijaństwa)	30	Zbo	30	Zbo	dr Marek Piwowarczyk
8.	Judaizm (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	dr Ewa Zając
9.	Islam (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	o. dr Krzysztof Modras
10.	Filozofia indyjska (seminarium) (wspólnie z seminarium licencjackim z filozofii indyjskiej na filozofii teoretycznej)	30	Zbo	30	Zbo	dr Paweł Sajdek
11.	Alternatywne ruchy religijne (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	dr hab. Robert Ptaszek
Należy wybrać jedną spośród dwóch specjalności:						
I SPECJALNOŚĆ – SPECJALNOŚĆ WIEDZY O SZTUCE						
Wykłady obowiązkowe:						
1.	Kultury muzyczne świata (wykład)	30	E/4	-	-	dr hab. Antoni Zoła, prof. KUL
2.	Muzealnictwo (wykład)	30	E/4	-	-	dr Beata Skrzydlewska
Konwersatorium obowiązkowe:						
1.	Sztuka w kulturze (konwersatorium)	-	-	30	Z/2	mgr Małgorzata Żak (2 grupy)
Ćwiczenia obowiązkowe:						
1.	Kultury muzyczne świata (ćwiczenia)	30	Z	-	-	mgr Mariusz Pucia (2 grupy)
2.	Muzealnictwo (ćwiczenia)	30	Z	-	-	o. dr Cyprian Janusz Moryc (2 grupy)
II SPECJALNOŚĆ – SPECJALNOŚĆ NAUK O RELIGIACH (RELIGIOLOGICZNA)						
Wykłady obowiązkowe:						
1.	Hinduizm (wykład)	30	E/2	15	Z/2	dr Paweł Sajdek
2.	Buddyzm (wykład)	30	E/2	15	Z/2	dr Maciej St. Zięba
3.	Religie Chin (wykład)	30	E/2	-	-	dr Maciej St. Zięba

Praca dyplomowa i egzamin dyplomowy

1.	Praca dyplomowa i egzamin dyplomowy	-	-	-	10	
----	-------------------------------------	---	---	---	----	--

Uwaga: Zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa studenci Wydziału Filozofii KUL powinni odbyć co najmniej 3-tygodniową "praktykę zawodową" podczas studiów licencjackich zgodnie z Regulaminem praktyk zawodowych studentów kulturoznawstwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Obowiązek zaliczenia: nie później niż w VI semestrze studiów I stopnia (przed egzaminem dyplomowym). Koordynatorem ds. tych praktyk na Wydziale Filozofii jest p. dr Imelda Chłodna.

Uwaga: studiujący Kulturoznawstwo mogą brać udział w fakultatywnym kursie pedagogicznym z zakresu „wiedzy o kulturze” jako specjalności głównej (program tego kursu znajduje się w oddzielnym dokumencie). Koordynatorem ds. specjalizacji „wiedza o kulturze” na Wydziale Filozofii KUL jest p. dr Anna Kawalec. Studenci kulturoznawstwa, którzy wybiorą nadto kurs pedagogiczny z zakresu filozofii jako specjalności dodatkowej zobowiązani są do odbycia zajęć z zakresu dydaktyki filozofii oraz związanych z nimi praktyk pedagogicznych.. Koordynatorem fakultatywnego kursu pedagogicznego dla studentów Wydziału Filozofii KUL dającego uprawnienia do nauczania filozofii (edukacji filozoficznej) w szkołach gimnazjalnych i licealnych jest dr hab. Jacek Wojtyśiak. Studenci kulturoznawstwa, którzy wybiorą kurs pedagogiczny z zakresu innego przedmiotu jako specjalności dodatkowej zobowiązani są do spełnienia wszystkich wymagań przedstawionych w programie tego kierunku.

KIERUNEK: KULTUROZNAWSTWO

Program studiów drugiego stopnia

Zbo – zaliczenie bez oceny

Z – zaliczenie z oceną

E – egzamin

ROK I

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	
Wykłady obowiązkowe						
1.	Filozofia kultury (wykład)	30	E/8	-	-	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
2.	Estetyka – Filozofia sztuki (wykład)	-	-	30	E/8	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
3.	Antropologia kultury (wykład)	-	-	30	E/4	dr Agnieszka Żuk
4.	Metodologia badań kulturoznawczych (wykład)	30	E/8	-	-	dr Monika Walczak
5.	Etyka stosowana (wykład)	30	E/2	-	-	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
6.	Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr hab. Stanisław Fel, prof. KUL
Konwersatoria obowiązkowe						
1.	Chrześcijańska kultura życia duchowego (konwersatorium)	-	-	30	Z/2	ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL (3 grupy)
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Filozofia kultury (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Wojciech Daszkiewicz (3 grupy)
2.	Estetyka – Filozofia sztuki (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr Imelda Chłodna (3 grupy)
3.	Metodologia badań kulturoznawczych (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Monika Walczak (3 grupy)
Należy wybrać 240 godzin spośród następujących wykładów kursorycznych lub monograficznych do wyboru:						
Wykłady kursoryczne do wyboru (tylko dla I roku):						
1.	Teoretyczne podstawy nauk o religii (wykład)	-	-	30	E/2	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
2.	Filozofia Boga (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL
3.	Historia alternatywnych ruchów religijnych (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	dr hab. Robert Ptaszek
4.	Nauka, nauka popularna i pseudonauka we współczesnej kulturze (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL
Wykłady monograficzne do wyboru (dla I i II roku):						
1.	Wybrane zagadnienia z historii sztuki (wykład)	-	-	30	E/2	prof. dr hab. Urszula Mazurczak

2.	Wybrane zagadnienia z wiedzy o sztuce: <i>Nowożytna ikonografia rodzin zakonnych</i> (wykład)	30	E/2	-	-	o. dr Cyprian Janusz Moryc
3.	Wybrane zagadnienia z teorii kultury i życia artystycznego (wykład)	30	E/2	-	-	zajęcia zawieszone w roku akademickim 2009/2010
4.	Wybrane zagadnienia z judaizmu (wykład)	30	E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz
5.	Wybrane zagadnienia z islamu (wykład)	-	-	30	E/2	o. dr Krzysztof Modras
6.	Wybrane zagadnienia z filozofii i religii Chin: <i>Spotkanie religii w Chinach</i> (wykład)	-	-	30	E/2	ks. prof. dr hab. Roman Malek
7.	Wybrane zagadnienia z alternatywnych ruchów religijnych: <i>Ruch New Age i jego doktryna</i> (wykład)	-	-	30	E/2	dr hab. Robert Ptaszek
8.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii indyjskiej: (wykład) (na Filozofii Teoretycznej)	30	Zbo/2	30	E/2	dr Maciej Stanisław Zięba
9.	Wybrane zagadnienia z kultury antycznej: <i>Antyczni współtwórcy Europy</i> (wykład)	30	E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann
10.	Wybrane zagadnienia z antropologii kultury: <i>Człowiek i śmierć</i> (wykład)	-	-	30	E/2	dr Marek Piwowarczyk
Seminaria (należy wybrać jedno seminarium spośród następujących):						
1.	Teoria kultury (seminarium)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	dr hab. Beata K. Obsulewicz-Niewińska
2.	Historia sztuki (seminarium)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	prof. dr hab. Urszula Mazurczak
3.	Teoria sztuki (seminarium)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	dr Anna Kawalec
4.	Kultura antyczna (seminarium)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann/ Ks. dr Ignacy Pająk
5.	Kultura średniowieczna (seminarium)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	o. prof. dr hab. Edward Iwo Zieliński
6.	Historia kultury intelektualnej (seminarium)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL
7.	Kultura medialna (seminarium)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	dr Małgorzata Gruchola
8.	Filozofia Boga i religii* (seminarium) (wspólnie z seminarium magisterskim z Filozofii Boga i religii na filozofii teoretycznej) (*w ramach seminarium powstają prace z filozofii religii oraz Chrześcijaństwa)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	ks. dr hab. Piotr Moskał, prof. KUL
9.	Judaizm (seminarium)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz
10.	Islam (seminarium)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	o. dr Krzysztof Modras
11.	Alternatywne ruchy religijne (seminarium)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	dr hab. Robert Ptaszek

12.	Historia filozofii orientalnych* (seminarium) (wspólnie z seminarium magisterskim z Historii filozofii orientalnych na filozofii teoretycznej) (*w ramach seminarium powstają prace z historii filozofii orientalnych oraz kultur i religii Wschodu)	30	Zbo/5	30	Zbo/5	dr Maciej Stanisław Zięba
-----	--	----	-------	----	-------	---------------------------

Uwaga: studiujący Kulturoznawstwo mogą brać udział w fakultatywnym kursie pedagogicznym z zakresu „wiedzy o kulturze” jako specjalności głównej (program tego kursu znajduje się w oddzielnym dokumencie). Koordynatorem ds. specjalizacji „wiedza o kulturze” na Wydziale Filozofii KUL jest p. dr Anna Kawalec. Studenci kulturoznawstwa, którzy wybiorą nadto kurs pedagogiczny z zakresu filozofii jako specjalności dodatkowej zobowiązani są do odbycia zajęć z zakresu dydaktyki filozofii oraz związanych z nimi praktyk pedagogicznych. Koordynatorem fakultatywnego kursu pedagogicznego dla studentów Wydziału Filozofii KUL dającego uprawnienia do nauczania filozofii (edukacji filozoficznej) w szkołach gimnazjalnych i licealnych jest dr hab. Jacek Wojtysiak.

OPISY ZAJĘĆ

KIERUNEK: FILOZOFIA W ZAKRESIE FILOZOFIA TEORETYCZNA

Rok I (studia I stopnia)

Wykład: **Wprowadzenie do filozofii**

Prowadzący: dr hab. Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: 1. Wiadomości z zakresu metafizologii: geneza i etymologia filozofii; koncepcje, dyscypliny i kierunki filozofii; podziały filozofii; poznawcza wartość i metody filozofii; filozofia a inne działy kultury; filozofia a światopogląd. 2. Wybrane zagadnienia filozofii: problematyka bytu; problematyka wiedzy i języka; problematyka człowieka; problematyka wartości i moralności; problematyka Boga i religii. 3. Filozofia współczesna (w Polsce i na świecie): fenomenologia, filozofia analityczna, neotomizm. 4. Elementy metodologii: stawianie pytań, definiowanie, analiza znaczeń słów, argumentowanie. 5. Elementy metodyki studiowania: sporządzanie notatek, przygotowywanie się do egzaminów, pisanie prac dyplomowych.

Bibliografia podstawowa: A. B. Stępień, Wstęp do filozofii, TN KUL, Lublin 2007V (rozdz. I, II, V, VIII; dodatek II i III; par. 16, 24, 25, 34, 35); K. Ajdukiewicz, Zagadnienia i kierunki filozofii, Czytelnik, Warszawa 1983 (wstęp; część I: rozdz. 1 i 5; część II: rozdz. 1, 2, 4 i 5).

Bibliografia uzupełniająca: A. Anzenbacher, Wprowadzenie do filozofii, PAT, Kraków 1987; J. M. Bocheński, Ku filozoficznemu myśleniu. Wprowadzenie do podstawowych pojęć filozoficznych, IW Pax, Warszawa 1986; J. Galarowicz, Na ścieżkach prawdy. Wprowadzenie do filozofii, PAT, Kraków 1992 (część pierwsza, trzecia, czwarta i piąta); J. J. Jadacki, Jak studiować filozofię?, IFiS UW, Warszawa 1996; L. Kasprzyk, A. Węgrzecki, Wprowadzenie do filozofii, PWN, Warszawa, wiele wydań; T. Nagel, Co to wszystko znaczy? Bardzo krótkie wprowadzenie do filozofii, Spacja, Warszawa 1993; J. Pieper, W obronie filozofii, IW Pax, Warszawa 1985; P. F. Strawson, Analiza i metafizyka. Wstęp do filozofii, Znak, Kraków 1994; S. Świeżawski, Święty Tomasz na nowo odczytany, W drodze, Poznań 1995; J. Wojtysiak, Pochwała ciekawości. Filozofia, SIW Znak, Kraków 2003; J. Wojtysiak, Filozofia i życie, SIW Znak, Kraków 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Logika I – Logika formalna**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Kiczuk

Treść zajęć: Zagadnienia omawiane w ramach wykładu: 1. logika a inne typy wiedzy; 2. elementy semiotyki logicznej; wynikanie logiczne, wnioskowanie, reguła dowodzenia; formalne warunki poprawności definicji normalnych; 3. pojęcie prawa logiki; 4. klasyczny rachunek logiczny oraz elementy rachunku zbiorów i relacji – założeniowe, zerowyjadowe i aksjomatyczne ujęcie klasycznego rachunku zdań, syntaktyczne pojęcia teorii systemów dedukcyjnych, założeniowe i aksjomatyczne ujęcie węższego rachunku predykatów, węższy rachunek predykatów z identycznością, ważniejsze definicje i twierdzenia rachunku zbiorów, pojęcie relacji oraz osobliwe rodzaje relacji; 5. rachunki nazw oraz współczesne logiki nieklasyczne – tradycyjny rachunek nazw, ontologia S. Leśniewskiego, krótka charakterystyka logik wielowartościowych, modalnych, epistemicznych, logiki intuicjonistycznej, logiki norm i logik deontycznych.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; L. Borkowski, Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, Lublin 1991; T. Czeżowski, Logika, Warszawa 1968; A. Mostowski, Logika matematyczna, Warszawa-Wrocław 1948; B. Stanosz, Wprowadzenie do logiki formalnej, Warszawa 1999.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Wykład ma na celu podanie elementarnych wiadomości na temat najważniejszych postaci, nurtów i problemów filozofii starożytnej. Układ wykładu jest chronologiczno-problemowy i obejmuje filozofię presokratejską, Sokratesa, Platona, Arystotelesa, szkoły hellenistyczne, filozofię neoplatonską oraz myśl Ojców Kościoła. Wykład ma stanowić podstawę dla innych zajęć filozoficznych.

Bibliografia podstawowa: G. Reale, Myśl starożytna, tłum. E. Zieliński, Lublin 2003; G. Reale, Historia filozofii starożytnej, tłum. E. Zieliński, t. 1-5, Lublin 1993- 2002; F. Copleston, Historia filozofii, t. 1, tłum. H. Bednarek,

Warszawa 1998; R. Popkin (red.), *Historia filozofii zachodniej*, Poznań 2003; S. Swieżawski, *Dzieje europejskiej filozofii klasycznej*, Warszawa-Wrocław 2000.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Ponieważ wykład stanowi wprowadzenie do studium myśli wieków średnich, to rozpoczyna się krótką prezentacją dziejów odkrywania filozofii średniowiecznej. Następnie zostają omówione najważniejsze postacie i problemy filozofii średniowiecznej zaczynając od Boecjusza, jako pośrednika w przekazywaniu tradycji starożytnej średniowieczu. Dalej zostaną przedstawione w najważniejszych zarysach dzieło renesansu karolińskiego, renesansu XII wieku, spór dialektyków z antydialektykami, z zaznaczeniem roli św. Anzelma, spór o powszechniki, krótki zarys średniowiecznej myśli arabskiej i żydowskiej, formowanie się nurtów wieku XIII i najważniejsze postacie tego okresu oraz najważniejsze tendencje i myśliciele wieku XIV.

Bibliografia podstawowa: W. Seńko, *Jak rozumieć filozofię średniowieczną*, Kęty 2001; E. Gilson, *Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich*, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1966; R. Heizmann, *Filozofia średniowiecza*, tłum. P. Domański, Kęty 1999; G. d'Onofrio, *Historia teologii. Epoka średniowiecza*, tłum. W. Szymona, Kraków 2005; S. Swieżawski, *Dzieje europejskiej filozofii klasycznej*, Warszawa-Wrocław 2000; F. van Steenberghen, *Filozofia w wieku XIII*, tłum. E.I. Zieliński, Lublin 2005.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metafizyka – Ontologia**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: W pierwszej części wykładu *metafizyki* student zapozna się z najbardziej nośnymi interpretacjami rzeczywistości (monistyczną, dualistyczną, pluralistyczną i realistyczną), które pojawiły się w dziejach filozofii i legły u podstaw uformowania się różnych koncepcji metafizyk (zwanych też od XVII w. ontologiami): metafizyki bytu materialnego, metafizyki bytu idealnego, metafizyki bytu możliwego (nowożytnych ontologii), metafizyki bytu realnego.

Druga część wykładu wprowadza studenta w sam proces rozumiejącego poznania świata, jakiego dostarcza metafizyka. Poznanie to dokonuje się, poprzez wyodrębnianie powszechnych (transcendentalnych) właściwości bytów, takich jak: bycie rzeczą (treściowo określonym), jednym (wewnętrznie niesprzecznym), odrębnym, nośnikiem prawdy, dobra i piękna oraz poprzez odkrycie metafizycznych praw bytowania rzeczy, takich jak: prawo tożsamości, niesprzecznosci, wyłączonego środka, racji bytu, celowości i integralności. Następnie zostaną przedstawione sposoby wyodrębniania metafizycznych złożań bytowych takich jak: materia i forma, akt i możliwość, substancja i przypadłość oraz istota i istnienie, które pozwalają zasadnie wyjaśnić dynamizm rzeczy, ich przemienność, tożsamość i przygodność. Z kolei zostanie odkryty fakt uprzączynowanego i analogicznego sposobu bytowania rzeczy, który stanowią podstawę sformułowania teorii poznania przyczynowego i analogicznego.

Wykład poprzedzony jest refleksją metametafizyczną dotyczącą dziejów nazwy „metafizyka” („ontologia”), ukazaniem specyfiki poznania metafizycznego, metod wyodrębniania przedmiotu metafizyki, sposobów wyjaśniania i uzasadniania, a kończy się wprowadzeniem w problematykę przyczynowego i analogicznego poznania rzeczywistości.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, *Metafizyka*, Dzieła XII, Lublin 1995; M. A. Krapiec, *Wprowadzenie do filozofii*, t. I *Rozumieć rzeczywistość*, Lublin 2000; A. Maryniarczyk, *Monistyczna i dualistyczna interpretacja rzeczywistości*. Zeszyty z metafizyki, Nr 1, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *Pluralistyczna interpretacja rzeczywistości*. Zeszyty z metafizyki, Nr 2, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *Realistyczna interpretacja rzeczywistości*, Zeszyty z metafizyki. Nr 3, Lublin 2005; A. Maryniarczyk, *Racjonalność i celowość świata osób i rzeczy*. Zeszyty z metafizyki, Nr 4 Lublin 2007; A. Maryniarczyk, *Odkrycie wewnętrznej struktury bytów*. Zeszyty z metafizyki, Nr 5, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *O przyczynach partycypacji i analogii*. Zeszyty z metafizyki, Nr 6, Lublin 2005; B. Paź, *Ontologia*, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; M. A. Krapiec A. Maryniarczyk, *Metafizyka*, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; *Fragmety tekstów klasycznych zamieszczonych w poszczególnych „Zeszytach z metafizyki”* t. 1-6.

Bibliografia uzupełniająca: A. B. Stępień, *Wprowadzenie do metafizyki*, Kraków 1964; S. Swieżawski, *Byt*. Zagadnienia metafizyki tomistycznej, Kraków 1999; S. Swieżawski, *Z dziejów filozofii klasycznej*, Kraków 2000; W. Stróżewski, *Ontologia*, Kraków 2005; M.A. Krapiec, A. Maryniarczyk, *Rozmowy o metafizyce*, Lublin 1997 (dostępna także wersja CD); Z. J. Zdybicka, *Partycypacja bytu*, Lublin 1972; G. Reale, *Historia filozofii starożytnej*, tłum. I.E. Zieliński, t.1-5 Lublin 1996-2002; E. Gilson, *Chrześcijańska filozofia wieków*

średnich, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1987; E. Gilson, P. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej, tłum. B. Chwendeńczuk, Z. Zalewski, Warszawa 1972.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Antropologia filozoficzna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: Wykład składa się z trzech części, w których w sposób historyczny i systematyczny zostanie przedstawiona filozoficzna problematyka człowieka. W części pierwszej zostaną przedstawione sposoby prowadzenia badań nad człowiekiem oraz zostanie wyakcentowana specyfika filozoficznego badania człowieka. Następnie zostaną przedstawione różne koncepcje rozumienia człowieka, jakie pojawiły się na przestrzeni dziejów filozofii (od pierwotnych (wierzeniowych) koncepcji, aż po współczesność) oraz pozafilozoficzne interpretacje faktu ludzkiego (człowieka jako tworu natury oraz powstałe obszary badań antropologii kulturowej). W drugiej części wykładu zostanie zanalizowana struktura bytu ludzkiego, a w tym: problem eksplikacji jaźni jako podmiotu wszelkich aktów ludzkich, rozumienie duszy jako formy substancjalnej i aktu istnienia człowieka (jej niematerialność i nieśmiertelność) oraz problematyka ludzkiego ciała jako czynnika współkonstruującego człowieka i jego funkcje. Trzecia część ukáže podstawy rozumienia człowieka jako osoby oraz wyróżnione w tym kontekście właściwości osoby. Na tej bazie zostanie zwrócona uwaga na ludzkie poznanie, działanie moralne oraz tworzone przez człowieka społeczeństwo i kulturę.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, Ja-człowiek, Lublin 2005; W. Pannenberg, Kim jest człowiek, Paryż 1978; M. A. Krapiec, Człowiek jako osoba, Lublin 2009; M. A. Krapiec, Psychologia racjonalna, Lublin 1996.

Bibliografia uzupełniająca: M. Krapiec, Ludzka wolność i jej granice, Lublin 2004; A. Gehlen, W kręgu antropologii i psychologii społecznej, Warszawa 2001; K. Wojtyła, Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne, Lublin 1994; E. Rohde, Psyche. Kult duszy i wiara w nieśmiertelność u starożytnych Greków, przeł. J. Kopania, Kęty 2007; G. Haefner, Wprowadzenie do antropologii filozoficznej, Kraków 2006; S. Kamiński, Naukowa, filozoficzna i teologiczna wizja człowieka, w: tenże, Jak filozofować?, Lublin 1989, s. 279-291.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Etyka ogólna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

Treść zajęć: 1. Zagadnienia wstępne. Specyfika dobra moralnego. Definicja etyki, etyka normatywna a etyka opisowa. Etyka a teologia moralna, filozoficzny charakter refleksji etycznej. Etyka a metaetyka, podstawowe kierunki współczesnej metaetyki; 2. Czyn i jego specyfika: Decyzja i proces jej kształtowania. Wolność a konieczność i przymus. Przeszkody ograniczające świadomość i wolność czynów; 3. Spór o kryterium wartości moralnej czynu. Eudajmonizm i jego odmiany (hedonizm i utylitaryzm, szkoła cyników i stoicyzm, perfekcjonizm). Deontomizm i jego odmiany (teonomizm i inne wersje heteronomizmu, etyka I. Kanta i J. P. Satrie'a). Personalizm i jego współczesne odmiany. Metafizyczne ugruntowanie personalizmu; 4. Źródła moralności czynu (*fontes moralitatis*): cel przedmiotowy a cel podmiotowy. Dobroć a słuszność czynu. Cel a środki; 5. Prawo naturalne. Spór o jego istotny sens. Skłonności naturalne człowieka. Prawo naturalne a prawo stanowione. Prawa człowieka. Przemiany moralne a przemiany obyczajowe. Relatywizm a dojrzenie moralne; 6. Sumienie. Jego sens habitualny i aktualny. Sumienie jako subiektywnie ostateczna norma moralności. Błędy sumienia. Znaczenie „złotej reguły”. Rasizm i jego odmiany. Wychowanie sumienia; 7. Cnoty i wady. Definicja cnoty moralnej. Cztery cnoty kardynalne (ze szczególnym uwzględnieniem roztropności i sprawiedliwości). Akt moralnie zły a błąd. Siedem wad głównych. Istota charakteru moralnego.

Bibliografia podstawowa: Podręczniki (jeden do wyboru): T. Styczeń, Wprowadzenie do etyki, Lublin 1993; T. Ślipko, Zarys etyki ogólnej, Kraków 2002; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, t. I (etyka ogólna), Lublin 1986.

Bibliografia uzupełniająca: Lektury (do wyboru po jednej z każdej grupy): A. Teksty klasyków: Platon, Obrona Sokratesa. Krypton; Arystoteles, Etyka Nikomachejska, ks. I, VIII i IX; Św. Augustyn, Wyznania, ks. X i XIII; Św. Tomasz z Akwinu, Suma teologiczna, cz. I, q. 83 (w: S. Swieżawski, Traktat o człowieku, Poznań 1956, s. 425-452); D. Hume, Badania dotyczące zasad moralności, Warszawa 1975, rozdz. I – VI (s. 3-98); I. Kant, Uzasadnienie metafizyki moralności, Warszawa 1984, rozdz. I – II (s. 11-85); F. Nietzsche, Z genealogii moralności, Warszawa 1904, rozprawa I i II (s. 13-109); J. S. Mill, Utylitaryzm (w: tenże, Utylitaryzm. O wolności, Warszawa 1959, s. 3-111); M. Scheler, Resentyment a moralność, Warszawa 1977, rozdz. I – III (s. 31-129); E. Fromm, Ucieczka od wolności, Warszawa 1998, rozdz. II i V (s. 40-53 i 137-197) B. Personalistyczne ujęcie istoty moralności: J. Pieper, O miłości, Warszawa 1975; C. S. Lewis, Cztery miłości, Warszawa 1968; K. Wojtyła, Miłość i odpowiedzialność, Lublin 1982, cz. II (s. 67-126); T. Styczeń, Urodziłeś się, by kochać, Lublin 1993, cz. I (s. 3-133); D. v. Hildebrand, Serce, Poznań 1985, s. 30-96 i 149-198; R. Spaemann, Podstawowe pojęcia moralne, Lublin 2000; J. Maritain, Dziewięć wykładów o podstawowych

pojęciach filozofii moralnej, Lublin 2001, wykł. II – V (s. 36-127); Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. I: Chrystus odwołuje się do „początku”, Lublin 1981, s. 19-82; Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. II: Chrystus odwołuje się do „serca”, Lublin 1998, s. 19-88; Jan Paweł II, Encyklika Evangelium vitae.

Forma zaliczenia: Wykład kończy się egzaminem ustnym. Wymagana znajomość podręcznika, treści prezentowanych na wykładzie oraz zadanej lektury uzupełniającej (jednej z grupy klasycznych tekstów etycznych oraz jednej z grupy personalistycznego ujęcia etyki)

Wykład: **Biblia: istota i rola w kulturze**

Prowadzący: dr hab. Urszula Szwarz, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień z dziedziny bibliistyki. Pierwsza, to zagadnienia dotyczące procesu formowania się Biblii, jej aspektu literackiego, charyzmatu natchnienia i wynikającego stąd autorytetu ksiąg świętych, a także relacji pomiędzy Biblią a nauką. Druga grupa zagadnień, to omówienie przesłania wybranych ksiąg biblijnych ze szczególnym uwzględnieniem teologii i antropologii biblijnej (księgi: Rodzaju, Hioba, Koheleta, Ewangelia wg św. Marka i Apokalipsa św. Jana).

Bibliografia podstawowa: J. Krodell, Klucz do Pisma Świętego, Kraków 2003; Paciorek A., Wstęp ogólny do Pisma świętego, Tarnów 1999; A. Świderkówna, Rozmowy o Biblii, Warszawa 1994; A. Świderkówna, Rozmowy o Biblii. Nowy Testament, Warszawa 2000; A. Świderkówna, Rozmów o Biblii ciąg dalszy, Warszawa 2001.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Psychologia ogólna**

Prowadzący: dr Justyna Iskra

Treść zajęć: Wykład obejmuje następujące zagadnienia: 1. Psychologia jako dyscyplina naukowa i jej przedmiot: psychologia filozoficzna; psychologia jako samodzielna dyscyplina naukowa posiadająca swój przedmiot, metody i cele; kształtowanie się przedmiotu psychologii; odniesienie psychologii do innych dyscyplin naukowych; 2. Metody psychologiczne: metody opisowe i eksperymentalne w psychologii; wymogi stawiane metodom psychologicznym; introspekcja; obserwacja; eksperyment; ankieta; kwestionariusz; testy i wywiad; 3. Czynności orientacyjne i poznawcze: świadomość; spostrzeganie; wyobraźnia; uwaga; pamięć; myślenie; 4. Procesy emocjonalne i motywacyjne: emocje i uczucia; charakterystyka procesu motywacyjnego. 5. Stres i frustracja; 6. Osobowość i elementy jej struktury: osoba i osobowość; teorie typów; teorie cech; teorie rozwojowe; teorie dynamiki osobowości; teorie selfu; 7. Norma psychologiczna: norma przyrodnicza i humanistyczna w psychologii; kryteria dojrzałej osobowości; 8. Zaburzenia psychiczne i psychoterapia.

Bibliografia podstawowa: S. M. Kosslyn, R. S. Rosenberg, Psychologia. Mózg, człowiek, świat, Kraków: Wyd. Znak 2006; G. Mietzel, Wprowadzenie do psychologii. Gdańsk: GWP 1998; D. G. Myers, Psychologia. Poznań: Zysk i S-ka 2003; S. A. Rathus, Psychologia współczesna. Gdańsk: GWP 2004; R. J. Sternberg, Wprowadzenie do psychologii. Warszawa: WSiP 1999; J. Strelau (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki, t. 2, Gdańsk: GWP 2000; J. Strelau, D. Doliński, Psychologia. Podręcznik akademicki, t. 1-2., Gdańsk: GWP 2008; C. Tavis, C. Wade, Psychologia. Podejścia i koncepcje, Poznań: Zysk i S-ka 1995; T. Tomaszewski (red.), Psychologia. Warszawa: PWN 1975.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: uczestnictwo w wykładach, egzamin pisemny

Wykład: **Podstawy informatyki**

Prowadzący: dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL

Treść zajęć: Na wykładzie na tle historycznego rozwoju informatyki omawiane są podstawowe problemy tej dyscypliny. W szczególności określone jest pojęcie informatyzacji, komputera, algorytmu, programu komputerowego. Wprowadzone są również zagadnienia związane ze sposobem reprezentacji informacji w komputerze.

Bibliografia podstawowa: Z. Nowakowski, Użytkowanie komputerów, Warszawa 2001; W. F. Clocksin, S. S. Mellish, Prolog. Programowanie, Helion 2003; M. Ben-Ari, Logika matematyczna w informatyce, Warszawa 2005.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Logika I – Logika formalna**

Prowadzący: dr Marek Lechniak, dr Anna Kozanecka-Dymek, dr Bożena Czernecka-Rej, dr hab. Paweł Garbacz, prof. KUL, dr Robert Trypuz,

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu z logiki formalnej. W ramach ćwiczeń podejmowane są następujące zagadnienia: 1. elementy semiotyki logicznej; 2. prawa logiki, wynikanie logiczne, wnioskowanie, badanie poprawności wnioskowania, reguła dowodzenia; 3. formalne warunki poprawności definicji normalnych; 4. klasyczny rachunek zdań; 5. syntaktyczne pojęcia teorii systemów dedukcyjnych; 6. węższy rachunek predykatów, węższy rachunek predykatów z identycznością; 7. ważniejsze definicje i twierdzenia rachunku zbiorów i relacji; 8. tradycyjny rachunek nazw i ontologia S. Leśniewskiego, 9. wybrane zagadnienia z logik nieklasycznych.

Bibliografia podstawowa: L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; L. Borkowski, Elementy logiki formalnej, Warszawa 1976; K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; B. Stanosz, Wprowadzenie do logiki formalnej, Warszawa 1999; B. Stanosz, Ćwiczenia z logiki, Warszawa 2000; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, kolokwia pisemne

Ćwiczenia: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: dr Monika Komsta, dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Przedmiotem ćwiczeń są podstawowe zagadnienia filozofii starożytnej (pogańskiej), jej źródła, rozwój, najważniejsi autorzy.

Bibliografia podstawowa: G. Reale, Historia filozofii starożytnej, tłum. E. Zieliński, t. I-V, Lublin, 1994-2002; G. Reale, Myśl starożytna, tłum. E. Zieliński, Lublin 2003.

Bibliografia uzupełniająca: G. S. Kirk, J. E. Raven, M. Schofield, Filozofia przedsokratejska, studium krytyczne z wybranymi tekstami, tłum. J. Lang, Warszawa 1999; T. Szlezak, Czytanie Platona, tłum. P. Domański, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach, kolokwia pisemne, praca semestralna, aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: dr Monika Komsta, dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Przedmiotem ćwiczeń są podstawowe zagadnienia filozofii starożytnej chrześcijańskiej (patrystyka) oraz filozofii średniowiecznej. Zostanie podjęta tematyka zależności między filozofią starożytną a średniowieczną, zależności zachodzących między teologią i filozofią na podstawie myśli autorów średniowiecznych.

Bibliografia podstawowa: S. Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa 2000; R. Heinzmann, Filozofia średniowiecza, tłum. P. Domański, Kęty 1999.

Bibliografia uzupełniająca: E. Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1987; W. Seńko, Jak rozumieć filozofię średniowieczną, Kęty 2001.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach, kolokwia pisemne, praca semestralna, aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Metafizyka - Ontologia**

Prowadzący: dr Paweł Gondek, dr Zbigniew Pańpuch, dr Katarzyna Stepień

Treść zajęć: Zajęcia stanowią rozwinięcie zagadnień oraz konwersatoryjne dopełnienie treści z wykładu kursorycznego z metafizyki. W ramach zajęć zostanie szczegółowo wyjaśniona oraz poszerzona problematyka wchodząca w skład zagadnień z metafizyki ogólnej, czyli: przedmiotu, celu i metody metafizyki, podstawowych interpretacji rzeczywistości, transcendentálnych własności bytu, struktury bytu oraz zagadnienie przyczyn i teorii analogii. W kontekście tych zagadnień zostanie położony nacisk na analizę klasycznych tekstów z metafizyki oraz występujących na tym gruncie sporów interpretacyjnych (np. metafizyka a ontologia).

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, Metafizyka, Dzieła XII, Lublin 1995; A. Maryniarczyk, Monistyczna i dualistyczna interpretacja rzeczywistości. Zeszyty z metafizyki nr 1, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, Pluralistyczna interpretacja rzeczywistości, Zeszyty z metafizyki nr 2, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, Realistyczna interpretacja rzeczywistości, Zeszyty z metafizyki nr 3, Lublin 2005; A. Maryniarczyk, Racjonalność i celowość świata osób i rzeczy. Zeszyty z metafizyki nr 4, Lublin 2007; A. Maryniarczyk, Odkrycie wewnętrznej struktury bytów. Zeszyty z metafizyki nr 5, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, O przyczynach partycypacji i analogii. Zeszyty z metafizyki nr 6, Lublin 2005; (Fragmenty tekstów klasycznych zamieszczonych w poszczególnych Zeszytach z metafizyki nr 1-6); Arystoteles, Metafizyka, t. I i 2, tekst polski opracowali M. A. Krapiec i A. Maryniarczyk na podstawie tłum. T. Żeleźnika, Lublin 1996; Platon, Państwo, tłum. W. Witwicki, Kęty 2006; Platon Timajos, Kritias, tłum. P. Siwek, Warszawa 1986; Św. Tomasz z Akwinu, Dysputy problemowe o prawdzie, tłum. A. Białek, Lublin 1999.

Bibliografia uzupełniająca: A. Maryniarczyk, Człowiek wobec świata, Lublin 2009; B. Paź, Ontologia, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; M. A. Krapiec A. Maryniarczyk, Metafizyka, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; S. Kamiński, O naturze filozofii, w: Jak filozofować?, Lublin 1989, s. 45-53; G. S. Kirk, J. E. Raven, M. Schofield, Filozofia przedsokratejska, przeł. J. Lang, Warszawa-Poznań 1999; T. Czeżowski, O metafizyce, jej kierunkach i zagadnieniach, Kęty 2004.

Forma zaliczenia: zaliczenie kolokwiów, aktywność na zajęciach, obecność na zajęciach

Ćwiczenia: **Antropologia filozoficzna**

Prowadzący: dr Katarzyna Stępień, dr Zbigniew Pańpuch, dr Arkadiusz Gudaniec

Treść zajęć: Zajęcia stanowią dopełnienie wykładu z antropologii filozoficznej. Część historyczna polega na zilustrowaniu myśli przedstawianych na wykładzie filozofów przez sięgnięcie do ich tekstów oraz opracowań ich myśli. Część merytoryczna polega na ponownym przemyśleniu zagadnień prezentowanych na wykładzie, dyskusję nad nimi, postawieniu dodatkowych pytań, a także sięgnięcie do tekstów źródłowych Tomasza z Akwinu. Problematyka zajęć dotyczy sposobów interpretacji faktu ludzkiego (ewolucjonizm, psychoanaliza, empiryzm, filozofia analityczna, realistyczna metoda wyjaśniania), struktury bytu ludzkiego, wyjaśnienia faktu i sposobu poznania ludzkiego, wolności, religijności, moralności i kultury. Podstawą analiz jest realistyczna metoda wyjaśniania rzeczywistości wypracowana w nurcie arystotelesowsko-tomistycznym ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięć tomizmu egzystencjalnego.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, Ja - człowiek, Lublin 1988; M. A. Krapiec, Psychologia racjonalna, Lublin 1988; Tomasz z Akwinu, Traktat o człowieku, Kęty 2000, Arystoteles, O duszy, Warszawa 1986.

Bibliografia uzupełniająca: W. Pannenberg, Kim jest człowiek, Paryż 1978; K. Wojtyła, Osoba i czyn, Kraków 1985; J. Maritain, Człowiek i państwo, Kraków 1993; M. Krapiec, Ludzka wolność i jej granice, Lublin 2004; Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia, Lublin 2006; H. Kiereś, Człowiek i sztuka, Lublin 2006; tenże, Człowiek i cywilizacja, Lublin 2007; M. Krapiec, Człowiek i polityka, Lublin 2007; P. Jaroszyński, Człowiek i nauka, Lublin 2008; E. Gilson, Tomizm, Warszawa 2000; E. Gilson, Realizm tomistyczny, Warszawa 1968.

Forma zaliczenia: warunkiem zaliczenia jest obecność na zajęciach i aktywny udział, prezentacja projektów, pisemny sprawdzian wiedzy

Ćwiczenia: **Etyka ogólna**

Prowadzący: mgr Jacek Frydrych, mgr Joanna Rutkowska-Hajduk

Treść zajęć: Ćwiczenia poruszają następujące zagadnienia: 1. Definicja etyki; 2. Przedmiot etyki (moralność) i podstawowe kategorie etyki normatywnej; 3. Etyka normatywna - etyka opisowa - teologia moralna; 4. Podstawowe zagadnienia metaetyczne: kognitywizm a nonkognitywizm, G.E. Moore'a krytyka błędu naturalistycznego, zagadnienie realizmu w etyce; 5. Spór o normę moralności (eudajmonizm, deontonomizm, personalizm); 6. Konsekwencjalizm (utilitaryzm) a nonkonsekwencjalizm (personalizm, kantyzm) – uzasadnianie w etyce; 7. Koncepcja prawa naturalnego; 8. Koncepcja sumienia; 9. Ogólna charakterystyka cnót moralnych; 10. Wybrane zagadnienia etyki stosowanej.

Bibliografia podstawowa: T. Styczeń, Wprowadzenie do etyki, Lublin 1993; T. Styczeń, ABC etyki, Lublin 1996; A. Szostek, Pogadanki z etyki, Częstochowa 1995; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, t. 1, Lublin 1995.

Bibliografia uzupełniająca: A. Szostek, Wokół godności, prawdy i miłości, 1994; K. Wojtyła, Miłość i odpowiedzialność, Lublin 1982; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, t. 2-3, Lublin 1995; P. Singer (red.), Przewodnik po etyce, Warszawa 1998; A. Anzenbacher, Wprowadzenie do etyki, Kraków 1987.

Forma zaliczenia: Obowiązkowa obecność; trzy kolokwia pisemne (I i II semestr). Student musi zaliczyć dwa z trzech kolokwiów, praca pisemna (II semestr)

Ćwiczenia: **Technologia informacyjna**

Prowadzący: ks dr Dariusz Dąbek

Treść zajęć: Ćwiczenia mają na celu zapoznanie studentów z podstawami obsługi komputera niezbędnymi w toku studiów oraz z możliwościami wykorzystania narzędzi komputerowych w edukacji. Program zajęć obejmuje system operacyjny Windows, edytor tekstu oraz przeglądanie zasobów sieci Internet. Ćwiczenia stanowią jeden z elementów przygotowania pedagogicznego.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności, aktywnego uczestnictwa w zajęciach, kolokwiów

Lektorat: **Język łaciński**

Prowadzący: mgr Andrzej Stefańczyk

Treść zajęć: W czasie kursu przedstawiane są struktury j. łacińskiego i jednocześnie elementy kultury łacińskiej z zakresu literatury, filozofii i sztuki.

Bibliografia podstawowa: O. Jurewicz, L. Winniczuk, J. Żuławska, Język łaciński. Podręcznik dla lektoratów szkół wyższych. Warszawa 1995; J. Wikarjak, Gramatyka opisowa języka łacińskiego. Warszawa 1978.

Bibliografia uzupełniająca: L. Małunowiczówna, Roma Christiana, Lublin 1961; J. Ziabicka, Sine colloquiis colloquia, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: zaliczenie około 6 kolokwium w całym cyklu kursu zakończone na ich podstawie egzaminem pisemnym

Lektorat: **Obcy język nowożytny**

Kolokwium: **Klasyczne teksty filozoficzne**

Wychowanie fizyczne

Rok II (studia I stopnia)

Wykład: **Ogólna metodologia nauk: semiotyka i teoria argumentacji**

Prowadzący: dr Monika Walczak

Treść zajęć: Wykład poświęcony jest zagadnieniom ogólnologicznym. Składa się z dwóch części: (1) język (semiotyka logiczna) i (2) podstawowe czynności naukotwórcze i ich wytwory (ogólna metodologii nauk).

W części pierwszej omawiane są następujące grupy zagadnień: a) współczesne badania nad językiem: humanistyczne, formalne, filozoficzne, przyrodnicze; b) definicja i działy semiotyki logicznej: syntaktyka, semantyka, pragmatyka; c) semiotyczna charakterystyka języka i znaku językowego: definicja języka, struktura języka, definicja znaku, reguły używania znaków, funkcje języka, typy języków; d) wyrażenia językowe i ich funkcje: definicja kategorii wyrażeniowej, funkcje wyrażen językowych, podział wyrażen językowych, typy wyrażen o szczególnym rodzaju znaczenia; e) podstawowe kategorie syntaktyczne: zdania (definicja zdania, wartość logiczna: prawda, fałsz, semiotyczna struktura zdania, sąd, rodzaje zdań, zdania praktyczne, funkcje zdaniowe), nazwy (definicja nazwy, pojęcie, zakres i treść nazwy, rodzaje nazw, relacje między zakresami nazw, relacje między treściami nazw, działania na treściach nazw), funktory (definicja funktora, charakterystyka funktora, rodzaje funktorów, funkcja wyrażeniowa, operatory); f) błędy językowe: funkcja poznawcza i komunikacyjna języka a błędy językowe, pojęcie błędu językowego, rodzaje błędów językowych; g) język naukowy: charakterystyka języka naukowego, język nauk humanistycznych a język nauk przyrodniczych.

Na część drugą składają się: a) porządkowanie rzeczowe i logiczne pewnej dziedziny przedmiotów: porządkowanie jako czynność wiedzotwórcza, różnica i odróżnianie (dystynkcja), kategoryzacja świata, porządkowanie fizyczne i myślowe, podział logiczny i klasyfikacja, typologia; b) elementy teorii definicji: wiedzotwórcza funkcja definicji, definicja definicji, rodzaje definicji, metody urabiania definicji, granice definiowania, zabiegi zastępcze wobec definiowania, błędy w definiowaniu; c) elementy teorii pytań: wiedzotwórcza rola pytań, definicja pytania, struktura pytania, typy pytań, warunki poprawnie postawionego pytania; d) elementy teorii rozumowań: miejsce rozumowania wśród czynności wiedzotwórczych, definicja rozumowania, struktura rozumowania, związki rozumowań, typy rozumowań, antynomie; e) teoria dyskusji (erystyka): określenie erystyki, pojęcie dyskusji, pojęcie dyskusji naukowej, zasady dyskusji naukowej, uzasadnianie a przekonanie – źródła przekonania, typy dyskusji, błędy rozumowań i chywy erystyczne.

Bibliografia podstawowa: Z. Ziemiński, Logika praktyczna, Warszawa (wiele wydań); K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975; Z. Hajduk, Ogólna metodologia nauk, Lublin 2001, 2005, 2007.

Bibliografia uzupełniająca: L. Borkowski, Elementy logiki formalnej, Warszawa 1972 (wiele wydań); U. Eco, Pejaż semiotyczny, Warszawa 1972; T. Hołówka, Błędy, spory, argumenty. Szkice z logiki stosowanej, Warszawa 1998; J. Kmita, Wykłady z logiki i metodologii nauk, Warszawa 1977; W. Marciszewski (red.), Logika formalna. Zarys encyklopedyczny z zastosowaniem do informatyki i lingwistyki, Warszawa 1987; W. Marciszewski, Mała encyklopedia logiki, Wrocław 1970, 1988; W. Marciszewski, Sztuka dyskusowania, Warszawa 1994; W. Marciszewski, Sztuka rozumowania w świetle logiki, Warszawa 1994; T. Pawłowski, Tworzenie pojęć i definiowanie w naukach humanistycznych, Warszawa 1978, 1986; J. Pelc, Wstęp do semiotyki, Warszawa 1982; A. Schopenhauer, Erystyka czyli sztuka prowadzenia sporów, Warszawa 2000 (wcześniejsze wydania m.in.: 1983, 1986); K. Szymanek, Sztuka argumentacji. Słownik terminologiczny, Warszawa 2001; K. Szymanek, K. A. Wieczorek, A. S. Wójcik, Sztuka argumentacji, Ćwiczenia w badaniu argumentów, Warszawa: PWN 2003.

Forma zaliczenia: egzamin: pierwsza część pisemna, druga ustna, bezpośrednio po zakończeniu egzaminu pisemnego

Wykład: **Ogólna metodologia nauk: teoria i filozofia nauki**

Prowadzący: dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład porusza zagadnienia dotyczące natury nauki i klasyfikacji nauk. Omówiony jest stosunek wiedzy naukowej do innych rodzajów wiedzy ludzkiej (potoczna, mądrościowa), aspekty ontologiczne, epistemologiczne i semiotyczne kwestii natury nauki oraz podstawowe sposoby rozumienia nauki w dziejach nauki (klasyczny, nowożytny, pozytywistyczny, współczesny). Omówione są elementy natury nauki (przedmiot, cel, metoda i rodzaje metod naukowych), jej rola w kulturze (zwł. w relacji do religii) oraz funkcje w społeczeństwie. Prezentowane są dawne i współczesne filozoficzne spory o naturę nauki oraz klasyfikację nauk (zwł. w kontekście naturalizmu) i charakterystykę metodologiczną poszczególnych typów nauk.

Bibliografia podstawowa: S. Kamiński, Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1961 (s. 11-43, 167-226, 259-290); wydanie 4: Nauka i metoda, Lublin 1992; K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975 (s. 62-85, 173-246); J. Losee, A Historical Introduction to the Philosophy of Science, Oxford [1972] 1993, tłum. T. Bigaj, Warszawa: Prószyński 2001.

Bibliografia uzupełniająca: A. Bronk, Nauka wobec religii (teoretyczne podstawy nauk o religii), Lublin 1996; A. F. Chalmers, Czym jest to, co zwiemy nauką? Rozważania o naturze, statusie i metodach nauki. Wprowadzenie do współczesnej filozofii nauki, przełożył i przypisałi A. Chmielewski, Wrocław 1993; Filozofia a nauka. Zarys encyklopedyczny, Wrocław: Ossolineum 1987; E. Kałuszyńska, Modele teorii empirycznych, Warszawa 1994; J. G. Kemeny, Nauka w oczach filozofa, tł. pol. S. Amsterdamski, Warszawa 1967; T. S. Kuhn, Struktura rewolucji naukowych, tł. pol. H. Ostromecka, Warszawa 1968; M. Przełęcki, Logika teorii empirycznych, Warszawa [oryg. 1969] 1988; R. Wójcicki, Teorie w nauce. Wstęp do logiki, metodologii i filozofii nauki. Część I, Warszawa 1991; R. Wójcicki, Wykłady z metodologii nauk, Warszawa 1982 (s. 9-34, 150-210), J. Życiński, Elementy filozofii nauki, Tarnów 1996.

Forma zaliczenia: egzamin ustny z treści wykładu oraz lektury artykułu S. Kamińskiego

Wykład: **Teoria poznania - Epistemologia**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Judycki

Treść zajęć: Wykład jest wprowadzeniem do epistemologii filozoficznej, omawiane są następujące grupy zagadnień: 1. Koncepcje wiedzy; 2. Wiedza i wiara; 3. Wiedza i uzasadnianie: internalizm – eksternalizm, fundacjonalizm - koherencjonizm; 4. Źródła wiedzy: percepcja, introspekcja, pamięć, indukcja, aprioryczne źródła wiedzy; 5. Sceptycyzm, agnostycyzm, relatywizm; 6. Realizm – idealizm – antyrealizm; 7. Racjonalność i racjonalizm; 8. Wiedza dotycząca innych umysłów i intersubiektywność; 9. Teorie prawdy.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Zagadnienia i kierunki filozofii. Teoria poznania. Metafizyka, Warszawa 1983; R. M. Chisholm, Teoria poznania, Lublin 1994; E. Gilson, Realizm tomistyczny, Warszawa 1968; R. Ingarden, U podstaw teorii poznania, Warszawa 1971; S. Judycki, Epistemologia XX wieku: przegląd stanowisk, w: „Roczniki Filozoficzne” 46/47(1998/1999), s. 6-66; S. Judycki, O klasycznym pojęciu prawdy, w: „Roczniki Filozoficzne” 49(2001), z. 1, s. 25-62; A. Morton, Przewodnik po teorii poznania (tłum. T. Baszniak), Warszawa: Spacja 2002; A. B. Stepien, O metodzie teorii poznania, Lublin 1966; R. Ziemińska, Eksternalizm we współczesnej epistemologii, Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2002.

Bibliografia uzupełniająca: J. Woleński, Epistemologia: poznanie, prawda, wiedza, realizm, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2005.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia przyrody**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL

Treść zajęć: 1. Nazwy przedmiotu (kosmofilozofia, biofilozofia, ekofilozofia, kosmologia filozoficzna, filozofia przyrody ożywionej i nieożywionej). 2. Koncepcje filozofii przyrody (teoria poznania naukowego, metafizyka /ontologia/ przyrody, etyka ekologiczna, estetyka przyrody); problem (słabej i silnej) kontrowersyjności filozofii przyrody w europejskiej tradycji filozoficznej. 3. Filozoficzne koncepcje materii: hylemorfizm i jego modyfikacje (meromorfizm i hylesystemizm). 4. Filozoficzne interpretacje przyrodniczych koncepcji materii i antimaterii. 5. Poziomy organizacji materii – mikrokosmos (cząstki elementarne według standardowego modelu oddziaływań elementarnych z filozoficznego punktu widzenia). 6. Struktury makrokosmosu (planety Transneptunowe – nowe odkrycia w strukturze układu słonecznego, egzoplanety). 7. Megakosmos: kopernikańska zasada kosmologiczna a wielkoskalowa struktura wszechświata (gromady galaktyk, supergromady, ściany i pustki). 8. Ciemna materia i ciemna energia a problem brakującej masy wszechświata (MOND). 9. Prawa przyrody i prawa nauki (status metodologiczny, epistemologiczny i ontologiczny, typologia praw nauki). 10. Zasada przyczynowości w wersji metafizycznej i przyrodniczej (przyczynowość oddolna

i odgórną). 11. Determinizm kauzalny versus determinizm statystyczny. 12. Determinizm versus teleologia (typy determinizmu a kategoria celu). 13. Koncepcje bioniki (biomimetyki) i przykłady biomimetyków. 14. Filozoficzne interpretacje teorii względności. 15. Filozoficzne koncepcje czasu i strzałki czasu (termodynamiczna, biologiczna, psychologiczna, elektromagnetyczna, kosmologiczna). 16. Czas i świat (nootemporalność, eotemporalność, biotemporalność, atemporalność). 17. Wieloświat i światy niemowlące (geneza wszechświata w kosmologii kwantowej). 18. Wszechświat antropiczny (silna i słaba zasada antropiczna a zasada indyferentyzmu). 19. Życie we wszechświecie (przyrodnicze i filozoficzne koncepcje życia, abiogeneza, panspermia i panspermia kierowana). 20. Życie rozumne w kosmosie i cywilizacje pozaziemskie (programy SETI, płyta Voyagerów, równanie Drake'a i paradoks Fermiego).

Bibliografia podstawowa: W. Dyk, Człowiek w rozszerzającym się wszechświecie. Między filozofią przyrody a filozofią przyrodoznawstwa, Szczecin 2003; Z. Hajduk, Filozofia przyrody. Filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia, Lublin 2004; H. D. Mutschler, Wprowadzenie do filozofii przyrody. Wybrane zagadnienia, Kraków 2005; M. Heller, T. Pabjan, Elementy filozofii przyrody, Tarnów 2007.

Bibliografia uzupełniająca: M. Heller, Filozofia przyrody. Zarys historyczny, Kraków 2004; J. Baryszczew, P. Teerikorpi, Wszechświat. Poznawania kosmicznego ładu, Kraków 2005; F. Ferrari, E. Szuszkiewicz, Astrobiologia. Poprzez pył kosmiczny do DNA, Szczecin 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Etyka szczegółowa**

Prowadzący: s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład składa się z następujących części: 1. Od etyki ogólnej do etyki szczegółowej; 1.1. Etyka szczegółowa a etyka stosowana; 1.2. Norma moralności a normy moralne; 1.3. Normy szczegółowe a założenia teorii etycznej; 1.4. Rodzaje i sposoby uzasadniania norm moralnych; 1.5. Natura jako podstawa uzasadniania norm moralnych; 1.6. Natura a osoba; 1.7. Koncepcje osoby we współczesnej etyce; 2. Metody współczesnej etyki; 2.1. Konsekwencjalizm; 2.1.1. Konsekwencjalizm a utilitaryzm; 2.1.2. Klasyyczny utilitaryzm i jego krytyka; 2.1.2. Udoskonalone wersje utilitaryzmu; 2.2. Kantyzm; 2.2.1. Podstawowe kategorie etyki kantowskiej; 2.2.2. Cele obligatoryjne w etyce Kanta; 2.3.3. Respektowanie zasad w kantyzmie; 2.2.3. Człowieczeństwo jako cel sam w sobie w etyce Kanta; 2.3.4. Nauka Kanta o cnotach; 2.3. Współczesna etyka cnoty; 2.3.1. Arystotelesowskie a współczesne rozumienie etyki cnoty; 2.3.2. Rodzaje etyki cnoty; 3. Dylematy współczesnej etyki; 3.1. Rozumienie i rodzaje dylematów; 3.2. Problem poświęcenia życia jednych dla ratowania drugich; 3.3. Dylemat wyboru jednostek w sytuacji braku możliwości uratowania wszystkich; 3.4. Problem „kłamstwa z konieczności”; 3.5. Wierność własnym przekonaniom moralnym a problem minimalizowania zła.

Bibliografia podstawowa: M. Baron, Ph. Petit, M. Slote, Three Methods of Ethics, Oxford: Blackwell Publishers 2000; Encyclopedia of Applied Ethics, red. R. Chadwick, vol. 1-4. Academic Press 1998; D. S. Oderberg, Applied Ethics. A Non-Consequentialist Approach, Oxford: Blackwell Publisher 2000; M. Timmons, Moral Theory. An Introduction, Rowman & Littlefield Publishers 2002; B. Williams, Ethics and the Limits of Philosophy, first published in: London: Fontana Press/Collins 1985.

Bibliografia uzupełniająca: J. Bentham, Wprowadzenie do zasad moralności i prawodawstwa, tłum. B. Nawroczyński, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 1958; D. Hume, Traktat o naturze ludzkiej, tłum. C. Znamierowski, t. II, Warszawa: PWN 1963; I. Kant, Krytyka praktycznego rozumu, tłum. B. Bornstein, Kęty: Antyk 2002; I. Kant, Metafizyka moralności. Metafizyczne podstawy nauki o cnotcie, tłum. W. Galewicz, Kęty, Antyk 2005; J.S. Mill, Utylitaryzm. O wolności, tłum. M. Ossowska, A. Kurlandzka, Warszawa: PWN 1959; G.E. Moore, Principia Ethica, (Zasady etyki), tłum. C. Znamierowski, Warszawa 1919; M. Scheler, Istota i formy sympatii, tłum. A. Węgrzecki, Warszawa: PWN 1996; R.B. Brandt, Etyka. Zagadnienia etyki normatywnej i metaetyki, tłum. B. Stanosz, Warszawa: PWN 1996; J. Rawls, Teoria sprawiedliwości, tłum. M. Panufnik, J. Pasek, A. Romaniuk, Warszawa: PWN 1994; R.M. Hare, Myślenie moralne. Jego płaszczyzny, metody i istota, tłum. J. Margański, Warszawa: Fundacja Aletheia 2001; A. MacIntyre, Dziedzictwo cnoty. Studium z teorii moralności, tłum. A. Chmielewski, Warszawa: PWN 1996.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii nowożytnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem wykładu jest ukazanie dziejów filozofii europejskiej od XV wieku do XIX wieku. W sposób szczególny omawiane są poglądy następujących autorów: R. Descartesa, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegla, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego.

Bibliografia podstawowa: (1) W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, T. 2-3 (różne wydania); (2) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 4: Od Kartezjusza do Leibniza, przeł. J. Marzęcki (różne wydania); (3) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 5: Od Hobbesa do Hume'a, przeł. J. Pasek (różne wydania); (4) F. C. Copleston,

Historia filozofii, T. 6: Od Wolffa do Kanta, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (5) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 7: Od Fichtego do Nietzschego, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (6) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 8: Od Benthama do Russella, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania).

Bibliografia uzupełniająca: (1) E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych, przeł. B. Chwedeńczuk, S. Zalewski, Warszawa: PAX 1979; (2) Teksty klasyczne Kartezjusza, Spinozy, Leibniza, Locke'a, Berkeleya, Hume'a, Kanta, Hegla, Comte'a, Marksa, Nietzschego (szczegółowy wykaz i zakres lektur zostanie podany na zajęciach).

Forma zaliczenia: egzamin: część pierwsza zaliczenie testu składającego się z 6 pytań; część druga egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Wykład ma charakter kursowy, obowiązkowy dla studentów III r. filozofii teoretycznej. Jego celem jest prezentacja najważniejszych nurtów filozofii XX wieku. W pierwszym semestrze omawiane są głównie nurty filozofii nieanalitycznej, takie jak pragmatyzm, fenomenologia, hermeneutyka, egzystencjalizm, filozofia dialogu, strukturalizm czy postmodernizm. Większa część wykładów w drugim semestrze poświęcona jest dziejom najbardziej wpływowego nurtu XX wieku, jakim jest filozofia analityczna. Wykład nie obejmuje całości materiału wymaganego na egzaminie.

Bibliografia podstawowa: (1) W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, T. 2-3 (różne wydania); (2) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 8: Od Benthama do Russella, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania); (3) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 9: Od Maine de Birana do Sartre'a, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania).

Bibliografia uzupełniająca: (1) E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych, przeł. B. Chwedeńczuk, S. Zalewski, Warszawa: PAX 1979; (2) A. J. Ayers, Filozofia XX wieku, przeł. T. Baszniak, Warszawa: PWN 1997 (rozdz. II, IV, V, IX); (3) M. Hempoliński, Brytyjska filozofia analityczna, Warszawa: WP 1974; (4) J. Woleński, Filozoficzna Szkoła Lwowsko-Warszawska, Warszawa: PWN 1985 (rozdz. I-III, XVI); (5) Z. Kuderowicz (red.), Filozofia współczesna, Warszawa: WP 2001; (6) F. C. Copleston, Filozofia współczesna, przeł. B. Chwedeńczuk, Warszawa: PAX 1981.

Forma zaliczenia: egzamin: część pierwsza zaliczenie testu składającego się z 6 pytań; część druga egzamin ustny

Wykład: **Teoria mnogości**

Prowadzący: dr hab. Paweł Garbacz, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład teorii mnogości składa się z trzech części. W części pierwszej, o charakterze historycznym, omawiana jest ewolucja pojęć teoriomnogościowych w filozofii i matematyce od starożytnych argumentów przeciwko ruchowi i wielości do G. Cantora teorii mnogości. Część druga wykładu jest poświęcona antynomiom teoriomnogościowym oraz sposobom ich usuwania. Część trzecia obejmuje prezentację aksjomatycznej teorii mnogości w ujęciu Zermelo-Fraenkla.

Bibliografia podstawowa: L. Borkowski, Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, TN KUL, Lublin 1991; L. Gruszecki, U źródeł pojęć mnogościowych, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006; Kuratowski.

Bibliografia uzupełniająca: K. Mostowski, Teoria mnogości, Warszawa 1952; R. Murawski, Filozofia matematyki. Zarys dziejów, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin

Wykład: **Przygotowanie wojskowe**

Prowadzący: dr U. Lulkiewicz

Ćwiczenia: **Ogólna metodologia nauk: semiotyka i teoria argumentacji**

Prowadzący: dr Monika Walczak, dr hab. Agnieszka Lekka-Kowalik, dr Agnieszka Salamucha, ks. dr Robert Kublikowski

Treść zajęć: Ćwiczenia mają charakter pomocniczy w stosunku do wykładu z ogólnej metodologii nauk. Służą przyswojeniu przez studentów kultury metodologicznej, zwłaszcza nabyciu umiejętności analizy tekstów przy użyciu narzędzi ogólnologicznych. Obejmują dwie części: (1) język (semiotyka logiczna) i (2) podstawowe czynniki naukotwórcze i ich wytwory (ogólna metodologii nauk).

W części pierwszej omawiane są następujące grupy zagadnień: a) współczesne badania nad językiem: humanistyczne, formalne, filozoficzne, przyrodnicze; b) definicja i działy semiotyki logicznej: syntaktyka, semantyka, pragmatyka; c) semiotyczna charakterystyka języka i znaku językowego: definicja języka, struktura języka, definicja znaku, reguły używania znaków, funkcje języka, typy języków; d) wyrażenia językowe i ich funkcje: definicja kategorii wyrażeniowej, funkcje wyrażen językowych, podział wyrażen językowych, typy

wyrażeni o szczególnym rodzaju znaczenia; e) podstawowe kategorie syntaktyczne: zdania (definicja zdania, wartość logiczna: prawda, fałsz, semiotyczna struktura zdania, sąd, rodzaje zdań, zdania praktyczne, funkcje zdaniowe), nazwy (definicja nazwy, pojęcie, zakres i treść nazwy, rodzaje nazw, relacje między zakresami nazw, relacje między treściami nazw, działania na treściach nazw), funktory (definicja funktora, charakterystyka funktora, rodzaje funktorów, funkcja wyrażeniowa, operatory); f) błędy językowe: funkcja poznawcza i komunikacyjna języka a błędy językowe, pojęcie błędu językowego, rodzaje błędów językowych; g) język naukowy: charakterystyka języka naukowego, język nauk humanistycznych a język nauk przyrodniczych.

Na część drugą składają się: a) porządkowanie rzeczowe i logiczne pewnej dziedziny przedmiotów: porządkowanie jako czynność wiedzotwórcza, różnica i odróżnianie (dystynkcja), kategoryzacja świata, porządkowanie fizyczne i myślowe, podział logiczny i klasyfikacja, typologia; b) elementy teorii definicji: wiedzotwórcza funkcja definicji, definicja definicji, rodzaje definicji, metody urabiania definicji, granice definiowania, zabiegi zastępcze wobec definiowania, błędy w definiowaniu; c) elementy teorii pytań: wiedzotwórcza rola pytań, definicja pytania, struktura pytania, typy pytań, warunki poprawnie postawionego pytania; d) elementy teorii rozumowań: miejsce rozumowania wśród czynności wiedzotwórczych, definicja rozumowania, struktura rozumowania, związki rozumowań, typy rozumowań, antynomie; e) teoria dyskusji (erystyka): określenie erystyki, pojęcie dyskusji, pojęcie dyskusji naukowej, zasady dyskusji naukowej, uzasadnianie a przekonywanie – źródła przekonań, typy dyskusji, błędy rozumowań i chwytów erystyczne.

Bibliografia podstawowa: Z. Ziemiński, Logika praktyczna, Warszawa (wiele wydań); K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975; Z. Hajduk, Ogólna metodologia nauk, Lublin 2001, 2005, 2007.

Bibliografia uzupełniająca: L. Borkowski, Elementy logiki formalnej, Warszawa 1972 (wiele wydań); U. Eco, Pejzaż semiotyczny, Warszawa 1972; T. Hołowska, Błędy, spory, argumenty. Szkice z logiki stosowanej, Warszawa 1998; J. Kmita, Wykłady z logiki i metodologii nauk, Warszawa 1977; W. Marciszewski (red.), Logika formalna. Zarys encyklopedyczny z zastosowaniem do informatyki i lingwistyki, Warszawa 1987; W. Marciszewski, Mała encyklopedia logiki, Wrocław 1970, 1988; W. Marciszewski, Sztuka dyskusowania, Warszawa 1994; W. Marciszewski, Sztuka rozumowania w świetle logiki, Warszawa 1994; T. Pawłowski, Tworzenie pojęć i definiowanie w naukach humanistycznych, Warszawa 1978, 1986; J. Pelc, Wstęp do semiotyki, Warszawa 1982; A. Schopenhauer, Erystyka czyli sztuka prowadzenia sporów, Warszawa 2000 (wcześniejsze wydania m.in.: 1983, 1986); K. Szymanek, Sztuka argumentacji. Słownik terminologiczny, Warszawa 2001; K. Szymanek, K. A. Wieczorek, A. S. Wójcik, Sztuka argumentacji, Ćwiczenia w badaniu argumentów, Warszawa: PWN 2003.

Forma zaliczenia: warunkiem uzyskania wpisu jest zaliczenie wszystkich kolokwiów przeprowadzanych w czasie semestru oraz przedstawienie notatek z zadanej lektury

Ćwiczenia: **Ogólna metodologia nauk: teoria i filozofia nauki**

Prowadzący: dr Monika Walczak, dr hab. Agnieszka Lekka-Kowalik, dr Agnieszka Salamucha, ks. dr Robert Kublikowski

Treść zajęć: Ćwiczenia poruszają zagadnienia dotyczące natury nauki i klasyfikacji nauk. Omówiony jest stosunek wiedzy naukowej do innych rodzajów wiedzy ludzkiej (potoczna, mądrościowa), aspekty ontologiczne, epistemologiczne i semiotyczne kwestii natury nauki oraz podstawowe sposoby rozumienia nauki w dziejach nauki (klasyczny, nowożytny, pozytywistyczny, współczesny). Omówione są elementy natury nauki (przedmiot, cel, metoda i rodzaje metod naukowych), jej rola w kulturze (zwł. w relacji do religii) oraz funkcje w społeczeństwie. Prezentowane są dawne i współczesne filozoficzne spory o naturę nauki oraz klasyfikację nauk (zwł. w kontekście naturalizmu) i charakterystykę metodologiczną poszczególnych typów nauk.

Bibliografia podstawowa: S. Kamiński, Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1961, (s. 11-43, 167-226, 259-290); wydanie 4: Nauka i metoda, Lublin 1992; K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975 (s. 62-85, 173-246); J. Losee, A Historical Introduction to the Philosophy of Science, Oxford [1972] 1993, tł. pol. T. Bigaj, Warszawa: Prószyński 2001.

Bibliografia uzupełniająca: A. Bronk, Nauka wobec religii (teoretyczne podstawy nauk o religii), Lublin 1996; A. F. Chalmers, Czym jest to, co zwiemy nauką? Rozważania o naturze, statusie i metodach nauki. Wprowadzenie do współczesnej filozofii nauki, przełożył i przypisałi A. Chmielewski, Wrocław 1993; Filozofia a nauka. Zarys encyklopedyczny, Wrocław: Ossolineum 1987; E. Kałuszyńska, Modele teorii empirycznych, Warszawa 1994; J. G. Kemeny, Nauka w oczach filozofa, tł. pol. S. Amsterdamski, Warszawa 1967; T. S. Kuhn, Struktura rewolucji naukowych, tł. pol. H. Ostromęcka, Warszawa 1968; M. Przełęcki, Logika teorii empirycznych, Warszawa [oryg. 1969] 1988; R. Wójcicki, Teorie w nauce. Wstęp do logiki, metodologii i filozofii nauki. Część I, Warszawa 1991; R. Wójcicki, Wykłady z metodologii nauk, Warszawa 1982 (s. 9-34, 150-210), J. Życiński, Elementy filozofii nauki, Tarnów 1996.

Forma zaliczenia: kolokwia z podstawowych bloków tematycznych wykładu

Ćwiczenia: **Teoria poznania - Epistemologia**

Prowadzący: dr hab. Jacek Wojtysiak, dr Arkadiusz Gut,

Treść zajęć: W ramach prowadzonych ćwiczeń podejmuje się następujące zagadania: problem wiedzy (definicja i warunki); zagadnienie realizmu i idealizmu poznawczego; problem percepcji; źródeł wiedzy; wartości poznawczych; problem percepcji, pamięci; sceptycyzmu i wiele innych.

Bibliografia podstawowa: T. Morton, Przewodnik po teorii poznania, Spacja 2002; R. Chisholm, Teoria poznania, Daimonion, 1994; A. B. Stępień, O metodzie teorii poznania, Lublin 1966.

Bibliografia uzupełniająca: R. Ingarden, U podstaw teorii poznania, PWN, 1972; S. Judycki, Epistemologia XX wieku: przegląd stanowisk, „Roczniki Filozoficzne”, 1998/1999, s. 6-66.

Forma zaliczenia: Sprawdziany pisemne (dwa w semestrze), przygotowywanie wystąpień oraz odpowiedzi ustne. Studenci w ramach zajęć zobowiązani są również do napisania 4 stronicowej pracy na wybrany przez prowadzącego zajęcia temat

Ćwiczenia: **Etyka szczegółowa**

Prowadzący: mgr Marcin Lizut, mgr Wojciech Lewandowski

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest przedyskutowanie i pogłębienie treści wykładu etyki szczegółowej. Tematycznie pozostają więc one związane z wykładem. Poruszane problemy: 1. Relacja między ogólną teorią etyczną a etyką szczegółową; 2. Miejsce norm szczegółowych we współczesnej refleksji etycznej (antyteorytyzm, etyka obowiązków prima facie, utylitaryzm czynów, utylitaryzm reguł, kontraktarianizm, kantyzm, etyka arystotelesowsko-tomistyczna, personalizm); 3. Metody uzasadniania norm moralnych w teoriach teleologicznych (konsekwencjalizm) i deontologicznych (kantyzm) oraz ujęciach alternatywnych (etyka cnoty); 4. Współczesne problemy moralne.

Bibliografia podstawowa: S. Blackburn, Sens dobra, Poznań 2002; I. Kant, Uzasadnienie metafizyki moralności, Kęty 2001; J. S. Mill, Utylitaryzm. O wolności, Warszawa 2005; P. Singer, Etyka praktyczna, Warszawa 2007; P. Singer (red.), Przewodnik po etyce, Warszawa 2006; T. Ślipko, Zarys etyki szczegółowej, t. 1, Kraków 2005.

Bibliografia uzupełniająca: R. Brandt, Etyka. Zagadnienia etyki normatywnej i metaetyki, Warszawa 1996; A. MacIntyre, Dziedzictwo cnoty, Warszawa 1996; J. Maritain, Dziewięć wykładów o podstawowych pojęciach filozofii moralnej, Lublin 2001; J. Rawls, Teoria sprawiedliwości, Warszawa 1994; R. Spaemann, Osoby. O różnicy między czymś a kimś, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: kolokwia, praca pisemna

Ćwiczenia: **Historia filozofii nowożytnej, Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: mgr Piotr Szalek, mgr Piotr Kaszkowiak, mgr Maksymilian Roszyk

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest pogłębienie wiadomości z wykładu historia filozofii nowożytnej i współczesnej (od XV do XX wieku), przede wszystkim w oparciu o lekturę i analizę tekstów źródłowych (klasycznych). Przy tym szczególnie nacisk kładzie się na wydobycie natury problemów filozoficznych obecnych w myśli nowożytnej i współczesnej, na wyjaśnienie struktury argumentacyjnej omawianych doktryn filozoficznych oraz opanowanie siatki terminologicznej wypracowanej przez myślicieli nowożytnych i współczesnych. W sposób szczególnie omawiane są poglądy następujących autorów: R. Descartesa, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegla, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego, E. Husserla, M. Heideggera, pragmatystów, neopozytywistów, filozofów analitycznych, egzystencjalistów.

Bibliografia podstawowa: (1) W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, T. 2-3 (różne wydania); (2) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 4: Od Kartezjusza do Leibniza, przeł. J. Marzęcki (różne wydania); (3) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 5: Od Hobbesa do Hume'a, przeł. J. Pasek (różne wydania); (4) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 6: Od Wolffa do Kanta, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (5) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 7: Od Fichtego do Nietzschego, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (6) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 8: Od Benthamu do Russella, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania); (7) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 9: Od Maine de Birana do Sartre'a, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania).

Bibliografia uzupełniająca: (1) E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych, przeł. B. Chwedeńczuk, S. Zalewski, Warszawa: PAX 1979; (2) A. J. Ayers, Filozofia XX wieku, przeł. T. Baszniak, Warszawa: PWN 1997 (rozd. II, IV, V, IX); (3) M. Hempoliński, Brytyjska filozofia analityczna, Warszawa: WP 1974; (4) J. Woleński, Filozoficzna Szkoła Lwowsko-Warszawska, Warszawa: PWN 1985 (rozd. I-III, XVI); (5) Z. Kuderowicz (red.), Filozofia współczesna, Warszawa: WP 2001; (6) F. C. Copleston, Filozofia współczesna, przeł. B. Chwedeńczuk, Warszawa: PAX 1981; (7) Teksty klasyczne Kartezjusza, Spinozy, Leibniza, Locke'a, Berkeley'a, Hume'a, Kanta, Hegla, Comte'a, Marksa, Nietzschego, Husserla, Heideggera, Gilsone, Carnapa, Wittgensteina, Quine'a (szczegółowy wykaz i zakres lektur zostanie podany na zajęciach).

Forma zaliczenia: (1) Systematyczna obecność na zajęciach, (2) Aktywny udział w zajęciach, (3) Notatki z lektur, (4) Zaliczenie 4 kolokwii

Ćwiczenia: **Teoria mnogości**

Prowadzący: dr hab. Paweł Garbacz, prof. KUL, dr Robert Trypuz

Treść zajęć: Dyskusja podanych na wykładzie definicji i twierdzeń, zastosowanie pojęć teriomnogościowych do opisywania zbiorów przedmiotów z różnych kategorii ontologicznych oraz dowodzenie twierdzeń z zakresu algebry zbiorów.

Bibliografia podstawowa: L. Borkowski, Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, TN KUL, Lublin 1991.

Bibliografia uzupełniająca: L. Gruszecki, U źródeł pojęć mnogościowych, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006; K. Kuratowski, A. Mostowski, Teoria mnogości, Warszawa 1952; R. Murawski, Filozofia matematyki. Zarys dziejów, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach. Aktywny udział w ćwiczeniach. Średnia ocena ze wszystkich kolokwium nie niższa niż 3.0

Lektorat: **Język łaciński**

Prowadzący: mgr Andrzej Stefańczyk

Treść zajęć: W czasie kursu przedstawiane są struktury j. łacińskiego i jednocześnie elementy kultury łacińskiej z zakresu literatury, filozofii i sztuki.

Bibliografia podstawowa: O. Jurewicz, L. Winniczuk, J. Żuławska, Język łaciński. Podręcznik dla lektoratów szkół wyższych. Warszawa 1995; J. Wikarjak, Gramatyka opisowa języka łacińskiego. Warszawa 1978.

Bibliografia uzupełniająca: L. Małunowiczówna, Roma Christiana. Lublin 1961; J. Ziabicka, Sine colloquiis colloquia, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: zaliczenie około 6 kolokwium w całym cyklu kursu zakończone na ich podstawie egzaminem pisemnym

Lektorat: **Język nowożytnych**

Kolokwium: **Klasyczne teksty filozoficzne**

Rok II (studia I stopnia) – specjalności do wyboru

Wykład: **Analiza matematyczna**

Prowadzący: dr Andrzej Michalski, dr Armen Grigoryan

Treść zajęć: Elementy rachunku zdań. Elementy rachunku zbiorów. Pojęcie funkcji (złożenie dwóch funkcji, funkcja odwrotna). Zasada indukcji matematycznej. Ciągi liczb rzeczywistych, granica ciągu. Szeregi liczb rzeczywistych, testy zbieżności szeregów. Granica funkcji w punkcie. Ciągłość funkcji. Funkcje trygonometryczne i cyklometryczne. Pochodna funkcji w punkcie i jej interpretacja geometryczna. Reguła de l'Hospitala. Twierdzenia o wartości średniej. Ekstrema lokalne i globalne. Asymptoty do wykresu funkcji. Pochodne wyższych rzędów. Wzór Taylora. Szereg Taylora. Wypukłość funkcji. Badanie przebiegu zmienności funkcji i naszkicowanie jego wykresu. Całka nieoznaczona. Podstawowe techniki liczenia całek nieoznaczonych. Całka oznaczona Riemanna i jej interpretacja geometryczna. Pojęcie krzywej jako funkcji ciągłej. Krzywa Jordana. Krzywa prostowalna, długość krzywej. Krzywa klasy C^1 , styczna do krzywej w punkcie, krzywe regularne. Liczenie długości krzywej za pomocą całki oznaczonej. Obliczenie objętości i pola powierzchni brył obrotowych.

Bibliografia podstawowa: G. M. Fichtenholz, Rachunek różniczkowy i całkowy, tom I, II, Warszawa 1962; W. Kryszicki, L. Włodarski, Analiza matematyczna w zadaniach, tom 1, Warszawa 1996; F. Leja, Rachunek różniczkowy i całkowy, Warszawa 1967; D. Zill, Calculus with analytic geometry, Boston 1985.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin

Wykład: **Wprowadzenie do informatyki**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Głównym celem zajęć jest nauczenie studentów deklarytywnego programowania w zakresie rozwiązywania problemów oraz baz danych. Jako przykładowe narzędzie jest używany język programowania w logice – Prolog. Ponadto będą rozważane wzajemne relacje pomiędzy logiką a programowaniem.

Bibliografia podstawowa: W. F. Clocksin, C. S. Mellish, Prolog. Programowanie, Helion 2003; M. Ben-Ari, Logika matematyczna w informatyce, Warszawa 2005.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Proseminarium: **Logika i informatyka**

Prowadzący: dr Rafał Wierzchosławski

Treść zajęć: Celem proseminarium jest kształtowanie umiejętności prowadzenia badań naukowych i pisanie pracy naukowej. Chodzi m. in. o umiejętność sformułowania problemu, dostrzeżenia problemów (pytań) bardziej szczegółowych, zebrania literatury, a także odpowiedniego wykorzystywania jej na różnych etapach pracy naukowej. Chodzi też o umiejętność robienia przypisów czy zestawiania bibliografii. Owocem pracy uczestników jest zredagowanie pracy proseminaryjnej. Zajęcia wprowadzają także studentów w zagadnienia dotyczące ochrony własności intelektualnej.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: praca pisemna

Ćwiczenia: **Algebra abstrakcyjna z elementami logiki**

Prowadzący: dr Bożena Czernecka-Rej

Treść zajęć: W ramach ćwiczeń podejmowane są następujące zagadnienia: 1. Wprowadzenie w logikę matematyczną; 2. Przedstawienie podstawowych pojęć algebry abstrakcyjnej, takich jak pojęcie algebry, podalgebry, homomorfizmu, izomorfizmu, kongruencji itp.; 3. Wyjaśnienie pojęć i podanie przykładów: grupy, półgrupy, pierścienia, kraty, algebry Boole'a.

Bibliografia podstawowa: J. Słupecki, K. Hałkowska, K. Piróg-Rzepecka, Logika matematyczna, Warszawa 1999; A. Białynicki-Birula, Zarys algebry, Warszawa 1987 J. Browkin, Teoria ciał, Warszawa 1977; J. Rutkowski, Algebra abstrakcyjna w zadaniach, Warszawa 2000.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz sprawdzianów pisemnych

Ćwiczenia: **Pracownia informatyczna**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Ćwiczenia mają na celu rozwinięcie umiejętności komputerowych studentów zainteresowanych tą problematyką. Program zajęć obejmuje zaawansowane wykorzystanie edytora tekstu oraz arkusza kalkulacyjnego oraz inne umiejętności komputerowe.

Bibliografia podstawowa: Podręcznik Microsoft Word 2000, Warszawa 1999.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Analiza matematyczna**

Prowadzący: dr Andrzej Michalski

Treść zajęć: Elementy rachunku zdań. Elementy rachunku zborów. Pojęcie funkcji (złożenie dwóch funkcji, funkcja odwrotna). Zasada indukcji matematycznej. Ciągi liczb rzeczywistych, granica ciągu. Szeregi liczb rzeczywistych, testy zbieżności szeregów. Granica funkcji w punkcie. Ciągłość funkcji. Funkcje trygonometryczne i cyklometryczne. Pochodna funkcji w punkcie i jej interpretacja geometryczna. Reguła de l'Hospitala. Twierdzenia o wartości średniej. Ekstrema lokalne i globalne. Asymptoty do wykresu funkcji. Pochodne wyższych rzędów. Wzór Taylora. Szereg Taylora. Wypukłość funkcji. Badanie przebiegu zmienności funkcji i naszkicowanie jego wykresu. Całka nieoznaczona. Podstawowe techniki liczenia całek nieoznaczonych. Całka oznaczona Riemanna i jej interpretacja geometryczna. Pojęcie krzywej jako funkcji ciągłej. Krzywa Jordana. Krzywa prostowalna, długość krzywej. Krzywa klasy C^1 , styczna do krzywej w punkcie, krzywe regularne. Liczenie długości krzywej za pomocą całki oznaczonej. Obliczenie objętości i pola powierzchni brył obrotowych.

Bibliografia podstawowa: G. M. Fichtenholz, Rachunek różniczkowy i całkowy, t. 1-2, Warszawa 1962; W. Kryszicki, L. Włodarski, Analiza matematyczna w zadaniach, tom 1, Warszawa 1996; F. Leja, Rachunek różniczkowy i całkowy, Warszawa 1967; D. Zill, Calculus with analytic geometry, Boston 1985.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Wykład: **Wstęp do badań historycznych**

Prowadzący: ks. dr Michał Maciołek

Treść zajęć: W zagadnieniach wstępnych wykładu podejmuje się próbę: - zdefiniowania i zrozumienia czym jest nauka oraz jak przedstawia się relacja: nauka – wiedza; - zdefiniowania i zrozumienia czym jest historia, co stanowi jej przedmiot i jakie są jej zakresy; - zdefiniowania i zrozumienia czym jest filozofia z podkreśleniem jej

historycznego rozwoju; - zdefiniowania i zrozumienia czym jest historia filozofii z podkreśleniem jej charakterystyki w poszczególnych epokach. Zasadnicza treść wykładu to: - zapoznanie się z podstawowymi źródłami do badań dziejów filozofii w poszczególnych jej okresach (starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność); - zapoznanie się ze specyfiką i etapami pracy na źródłach historycznych (klasyfikacja źródeł, struktura źródła, gatunki źródeł, wiedza źródłowa, krytyka zewnętrzna i wewnętrzna źródła historycznego, zagadnienie autentyczności źródła, źródła fałszywe...); - charakterystyka warsztatu historyka (historyka filozofii) z podkreśleniem potrzeby kształtowania postawy mądrościowej, rozumiejącej: spojrzenie na użyteczność historii filozofii jako swobodnego laboratorium filozoficznego, terenu sprawdzania doświadczeń filozoficznych; - przegląd historyczny podstawowych metod uprawiania filozofii. Zagadnienia dodatkowe: - krótka charakterystyka tradycji artes liberales

Bibliografia podstawowa: B. Miśkiewicz, Wstęp do badań historycznych, Warszawa-Poznań 1988; J. Topolski, Metodologia historii, Warszawa 1973; J. Topolski, Teoria wiedzy historycznej, Poznań 1983; A. Swieżawski, Warsztat naukowy historyka. Wstęp do badań historycznych, Częstochowa 1999; Wybrane przykłady tekstów źródłowych.

Bibliografia uzupełniająca: S. Kamiński, Filozofia i metoda, Lublin 1993 (fragmenty); T. Łepkowski i inni (red.), Po co nam historia, Warszawa 1986 (fragmenty); B. Bejze i inni (red.), O Bogu i o człowieku. Problemy filozoficzne, Warszawa 1968 (fragmenty).

Forma zaliczenia: Egzamin ustny. Podstawę zaliczenia stanowią notatki z wykładu. Wymagany zakres znajomości treści podanych lektur jest dokładnie przedstawiany w miarę realizacji materiału

Proseminarium: **Historia filozofii**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Proseminarium ma za zadanie wprowadzenie studentów w podstawowe problemy warsztatu historyka filozofii. Zajęcia wprowadzają także studentów w zagadnienia dotyczące ochrony własności intelektualnej.

Bibliografia podstawowa: W. Tatariewicz, Droga do filozofii, t. 1, Warszawa 1971; B. Skarga, Granice historyczności, Warszawa 1989; A. Kijewska, Historia filozofii średniowiecznej i jej historiografia, „Przegląd Filozoficzny” X (2001), nr 4, s. 169-181.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: praca pisemna

Ćwiczenia: **Filozoficzne teksty łacińskie**

Prowadzący: ks. dr Michał Maciołek

Treść zajęć: W trakcie zajęć podejmuje się systematyczną pracę nad tekstami łacińskimi z okresu średniowiecza o szeroko rozumianej tematyce filozoficznej. W części wprowadzającej podaje się podstawowe informacje dotyczące wybranego tekstu (autor, edycje, tłumaczenia, znaczenie w tradycji historyczno-filozoficznej). Zasadniczy etap pracy obejmuje tłumaczenie tekstu, porównywanie różnych tłumaczeń (jeśli są dostępne), analizę szczegółowych kwestii językowych, gramatycznych, terminologicznych, historyczno-filozoficznych.

Bibliografia podstawowa: Tomasz z Akwinu, De principiis naturae (fragmenty), De potentia Dei (fragmenty), De homine (fragmenty); Anonim, Quaestiones super primum librum „De interpretatione” Aristotelis secundum Benedictum Hesse (fragmenty).

Bibliografia uzupełniająca: Józef Herbut (red.), Leksykon filozofii klasycznej, Lublin 1997; Stefan Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa-Wrocław 2000.

Forma zaliczenia: kolokwium ustne obejmujące sprawdzenie zdobytych wiadomości teoretycznych i umiejętności praktycznych (przetłumaczenie i wyjaśnienie podstawowych zagadnień gramatycznych opracowanych fragmentów tekstów filozoficznych); zaangażowanie w pracę grupową podczas zajęć

Ćwiczenia: **Nauki pomocnicze historii filozofii**

Prowadzący: ks. dr Michał Maciołek

Treść zajęć: W trakcie zajęć podejmuje się następującą problematykę: a/ bardziej teoretycznie

- przybliżenie pojęcia nauk pomocniczych historii (historii filozofii) i rys historyczny kształtowania się tej dyscypliny; - charakterystyka poszczególnych nauk pomocniczych historii (historii filozofii) z podkreśleniem ich obecnego stanu; - ukazanie znaczenia i wypracowywanie umiejętności korzystania z osiągnięć nauk pomocniczych historii (historii filozofii) dla tworzenia i doskonalenia warsztatu pracy historyka filozofii; - bardziej szczegółowe zapoznanie się z osiągnięciami paleografii, poznanie jej specyfiki, warsztatu i metod pracy (informacje na temat historii pisma, technik pisanie, materiałów pisarskich ...); b/ praktycznie

- ćwiczenie (w podstawowym zakresie) umiejętności odczytywania rękopiśmiennych tekstów łacińskich z okresu średniowiecza; - poznanie i praktyczne wykorzystanie podstawowych umiejętności brachygraficznych (technika stosowania i odczytywania skrótów).

Bibliografia podstawowa: J. Szymański, *Nauki pomocnicze historii*, Warszawa 1983; W. Semkowicz, *Encyklopedia nauk pomocniczych historii*, Kraków 1999; K. Bobowski, K. Burski, B. Turoń (red.), *Encyklopedia nauk pomocniczych historii nowożytnej i najnowszej*, Wrocław 1976; W. Semkowicz, *Paleografia łacińska*, Kraków 2002; fragmenty anonimowych tekstów paleograficznych.

Bibliografia uzupełniająca: B. Miśkiewicz, *Wstęp do badań historycznych*, Warszawa-Poznań 1988; J. Topolski, *Metodologia historii*, Warszawa 1973.

Forma zaliczenia: kolokwium ustne obejmujące sprawdzenie zdobytych wiadomości teoretycznych i umiejętności praktycznych (odczytanie przepracowanych fragmentów „tekstów paleograficznych”); przygotowanie referatu; zaangażowanie w pracę grupową podczas zajęć

Lektorat: **Język grecki**

Prowadzący: mgr Andrzej Stefańczyk

Treść zajęć: Przedmiot zajęć obejmuje przedstawienie klasycznej gramatyki greckiej w oparciu o teksty preparowane bądź oryginalne teksty z zakresu literatury lub filozofii. Kurs obejmuje również poznawanie elementów greckiej kultury klasycznej z zakresu filozofii, literatury i sztuki.

Bibliografia podstawowa: M. Goliás, *Wstępna nauka j. greckiego*, Łódź 1979.

Bibliografia uzupełniająca: A. I. K. Korusowie, *Hellenie glotta*. Podręcznik do nauki języka greckiego, Kraków 1994.

Forma zaliczenia: zaliczenie przewidzianych kolokwium pisemnych

Lektorat: **Sanskryt I**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: Podstawy gramatyki sanskrytu i słownictwa sanskryckiego.

Bibliografia podstawowa: G. Bühler, *Sanskryt*, Warszawa 1978.

Bibliografia uzupełniająca: A. Gawroński, *Podręcznik sanskrytu*, Lublin 1985.

Forma zaliczenia: ustne (sporadycznie pisemne) kolokwium

Wykład: **Wprowadzenie do metafizyki Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu**

Prowadzący: dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu jest problem bytu – jego postawienie i próba rozwiązania – w metafizyce Arystotelesa i Tomasza z Akwinu. Problem prezentowany jest na tle przyjmowanego przez tych myślicieli obrazu świata i teorii nauki oraz filozofii presokratyków i Platona. Zwraca się w nim także uwagę na centralne zagadnienia tzw. scholastyki.

Bibliografia podstawowa: Arystoteles, *Metafizyka*; Tomasz z Akwinu, *O bycie i istocie*.

Bibliografia uzupełniająca: W. Dłubacz, *O kulturę filozofii*, Lublin 1994; Tenże, *Problem Absolutu w filozofii Arystotelesa*, Lublin 1992; E. Gilson, *Byt i istota*, Warszawa 1966; Tenże, *Tomizm*, Warszawa 1960; M. A. Krapiec, *Arystotelesa koncepcja substancji*, Lublin 2000; Tenże, *Metafizyka*, Lublin 1984; A. Maryniarczyk, *Zeszyty z metafizyki*, t. 1-4, Lublin 2004; J. Pieper, *Scholastyka*, Warszawa 1960; G. Reale, *Historia filozofii starożytnej*, t. 1-2, Lublin 1995.

Forma zaliczenia: egzamin

Proseminarium: **Metafizyka i antropologia**

Prowadzący: ks. dr Tomasz Duma

Treść zajęć: Proseminarium podejmuje problematykę ogólnometafizyczną, zwłaszcza pod kątem specyfiki metody poznania metafizycznego, obejmującej min. takie czynności poznawcze jak uzasadnianie twierdzeń oraz wyjaśnianie. Realizowane jest to poprzez ukazanie zastosowania tej metody w badaniach nad wybranymi zagadnieniami z zakresu metafizyk szczegółowych, jak antropologia, filozofia prawa, filozofia kultury, filozofia sztuki, oraz filozofii Boga i filozofii religii. Na kanwie podejmowanych problemów prezentowany jest aspekt metodyczny, na który składa się omówienie zasad analizy tekstu filozoficznego oraz warsztatu pisania pracy naukowej obejmującego formułowanie problemów, sporządzanie planów, przypisów, bibliografii. Zajęcia wprowadzają także studentów w zagadnienia dotyczące ochrony własności intelektualnej.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, S. Kamiński, *Z teorii i metodologii metafizyki*, Dzieła IV, Lublin 1994; M. A. Krapiec, *Metafizyka. Zarys podstawowych zagadnień*, Dzieła VII, Lublin 1995; S. Kamiński, *Wyjaśnianie w metafizyce*, w: tenże, *Jak filozofować?*, Lublin 1989, 151-176; tenże, *Osobliwość metodologiczna teorii bytu*, w: tamże, 71-87; A. Maryniarczyk, *Metoda metafizyki realistycznej*, Lublin 2005.

Bibliografia uzupełniająca: M. A. Krapiec, *Człowiek i prawo naturalne*, Dzieła X, Lublin 1999; Tenże, *Ludzka wolność i jej granice*, Lublin 2004; Tenże, *Człowiek jako osoba*, Lublin 2005; tenże, *Człowiek i polityka*, Lublin 2006; Tenże, *Człowiek i kultura*, Lublin 2008; Z. J. Zdybicka, *Człowiek i religia*, Lublin 2006; H. Kiereś,

Człowiek i sztuka. Antropologiczne wątki problemu sztuki, Lublin 2006; P. Jaroszyński, Człowiek i nauka. Studium z filozofii kultury, Lublin 2008; A. Maryniarczyk, Człowiek wobec świata. Studium z metafizyki realistycznej, Lublin 2009.

Forma zaliczenia: ocena wystawiana jest na podstawie przygotowanej pracy proseminaryjnej oraz aktywnego udziału w zajęciach

Ćwiczenia: **Teksty Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gudaniec

Treści zajęć: Celem ćwiczeń jest 1) pogłębienie rozumienia wybranych filozoficznych problemów, podejmowanych w tekstach Arystotelesa i Tomasza z Akwinu; oraz 2) opanowanie elementarnych zasad pracy nad tekstem filozoficznym przez czytanie i analizę wybranych fragmentów dzieł Arystotelesa i Tomasza z Akwinu. Pierwsza część ćwiczeń (I semestr) obejmuje wybrane zagadnienia filozofii Arystotelesa na tle teorii jego poprzedników, zwłaszcza Platona. Do zagadnień tych należą m.in. problem rozumienia bytu jako substancji złożonej, problem poznania jako procesu abstrakcji, problem przyczyn i problem istnienia Absolutu. Druga część zajęć dotyczy wybranych elementów myśli Akwinaty w kontekście zagadnień filozoficznych oraz metod akademickich średniowiecznej scholastyki. Przedmiotem rozważań są m.in. kwestie: relacja między rozumem i wiarą, zagadnienie celu ostatecznego, rozumienie bytu jako samodzielnie istniejącego konketu, rozumienie pojęć: substancja, forma, natura, istota itp.

Bibliografia podstawowa: A. Maryniarczyk, Zeszyty z metafizyki, nr 2-3, Lublin 2005 i 2006; W. Dłubacz, Problem Absolutu w filozofii Arystotelesa, Lublin 1992; Arystoteles, Dzieła, t. 1-7; Tomasz z Akwinu, Traktat o Bogu; Tomasz z Akwinu, O szczęściu (Suma Teologiczna tom 11), London 1985; W. Seńko, Jak rozumieć filozofię średniowieczną?, Warszawa 1993.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Teksty z filozofii religii**

Prowadzący: mgr Maria Niziołek

Treść zajęć: Zasadnicza treść skupiona jest wokół treści związanych z zagadnieniem szczęścia, szczęśliwości, rozumienia celu życia ludzkiego według filozofii św. Tomasza z Akwinu.

Bibliografia podstawowa: Św. Tomasz z Akwinu, Suma teologiczna, London 1985.

Bibliografia uzupełniająca: D. Hume, Dialogi o religii naturalnej. Naturalna historia religii, Warszawa 1962; J. L. Mackie, Cud teizmu, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie zaliczonych pisemnych kolokwiiów (dwa w semestrze), systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Teksty starożytne i średniowieczne**

Prowadzący: dr Zbigniew Pańpuch

Treść zajęć: Zasadniczym celem zajęć jest nabycie umiejętności czytania i rozumienia tekstów głównych filozofów starożytnych i średniowiecznych. Kontakt z tekstem ma służyć umiejętności identyfikowania problemów filozoficznych w tekstach, dostrzegania i znajdowania rozwiązań proponowanych przez danego autora, śledzenia w nich podstawowych wątków charakterystycznych dla filozofii bytu, człowieka, poznania i etyki. Dzięki temu jest możliwe pobudzenie własnego myślenia, próby samodzielnego stawiania i wytyczania dróg rozwiązywania problemów na sposób dawnych mistrzów filozofii. Zajęcia umożliwiają zobiektywizowanie własnych przemyśleń i osiągnięć w formie wypowiedzi i prac pisemnych.

Bibliografia podstawowa: Literatura podstawowa uzależniona jest od analizowanego tekstu.

Bibliografia uzupełniająca: K. Albert, O platońskim pojęciu filozofii, tłum. J. Drewnowski, Warszawa 1991; E. R. Dodds, Grecy i irracjonalność, tłum. J. Partyka, Bydgoszcz 2002; W. K. C. Guthrie, Filozofowie greccy od Talesa do Arystotelesa, tłum. A. Pawelec, Kraków 1996; P. Hadot, Filozofia jako ćwiczenia duchowe, Warszawa 1993; W. Jaeger, Paideia, tłum. M. Plezia i H. Bednarek, Warszawa 2001; P. Jaroszyński, Nauka w kulturze, Radom 2002; A. Kijewska, I. Zieliński (red.), Platon - nowa interpretacja. Materiały z sympozjum na KUL 29.XI - 3.XII, Lublin 1993; T. A. Szlezák, Czytanie Platona, tłum. P. Domański, Warszawa 1997; R. Spaemann, Szczęście a życzliwość, tłum. J. Merecki, Lublin 1997; W. Wróblewski, Filozofia praktyczna Arystotelesa i jej antropologiczne aspekty, Toruń 1992; N. G. L. Hammond, Dzieje Grecji, Warszawa 1973; J. P. Vernant, Źródła myśli greckiej, Warszawa 1994.

Forma zaliczenia: warunkiem zaliczenia jest obecność na zajęciach i aktywny udział, a także napisanie pracy pisemnej na koniec każdego semestru związanej z analizowanym tekstem

Lektorat: **Język grecki**

Prowadzący: mgr Andrzej Stefańczyk

Treść zajęć: Przedmiot zajęć obejmuje przedstawienie klasycznej gramatyki greckiej w oparciu o teksty preparowane bądź oryginalne teksty z zakresu literatury lub filozofii. Kurs obejmuje również poznawanie elementów greckiej kultury klasycznej z pola filozofii, literatury i sztuki.

Bibliografia podstawowa: M. Goliás, Wstępna nauka j. greckiego, Łódź 1979.

Bibliografia uzupełniająca: A. I. K. Korusowie, Hellenie glotta. Podręcznik do nauki języka greckiego, Kraków 1994.

Forma zaliczenia: zaliczenie przewidzianych kolokwium pisemnych

Wykład: **Etyka społeczna**

Prowadzący: dr hab. Jan Kłós, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład ma dostarczyć studentom szerokiej panoramy koncepcji związanych ze środkami przekazu, głównymi problemami oraz szansami dla demokracji (modele komunikacji, propaganda, manipulacja, reklama, język mediów); media ukazane są na tle zjawisk kulturowych (media w ich rozwoju historycznym, rola mediów jako nośników kultury).

Bibliografia podstawowa: J. Fiske, Wprowadzenie do badań nad komunikowaniem, Astrum, Wrocław 1999; B. Ociepka, Komunikowanie międzynarodowe, Astrum, Wrocław 2002; A. Praktanis, E. Aronson, Wiek propagandy, PWN, Warszawa 2003; T. Szkudlarek, Media, Impuls, Kraków 1999; M. Filipiak, Homo communicans. Wprowadzenie do teorii masowego komunikowania,; T. Goban-Klas, Media i komunikowanie masowe, PWN, Warszawa 1999.

Bibliografia uzupełniająca: J. Baudrillard, Ameryka, Sic!, Warszawa 1998, Symulakry i symulacja, Sic!, Warszawa 2005, Społeczeństwo konsumpcyjne, Sic! Warszawa 2006; N. Postman, Zabawić się na śmierć, MUZA SA, Warszawa 2006; tenże, Technopol, MUZA SA, Warszawa 2004; M. McLuhan, Wybór tekstów, Zysk i S-ka, Poznań 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria państwa i prawa**

Prowadzący: dr Małgorzata Borkowska-Nowak

Treść zajęć: Państwo i prawo są ze sobą powiązane: prawo wyznacza granice działań państwa, zarazem państwo odgrywa istotną rolę w tworzeniu prawa i jego stosowaniu.

Teoria państwa i prawa definiuje pojęcia, które mają zastosowanie we wszystkich dyscyplinach nauk prawnych, takie jak: norma prawna, przepis prawny, system prawa, odpowiedzialność prawna czy odnoszące się do instytucji państwowych, takie jak: aparat państwowy, organ państwa, funkcja państwa itp. Zrozumienie tych pojęć jest kluczem do omówienia bardziej złożonych zagadnień dotyczących mechanizmów funkcjonowania państwa oraz zasad tworzenia i stosowania prawa. bardziej złożonych zagadnień dotyczących mechanizmów funkcjonowania państwa oraz zasad tworzenia i stosowania prawa.

Bibliografia podstawowa: J. Krukowski, Wstęp do nauki o państwie i prawie, Lublin 2002; M. Piechowiak, Filozofia praw człowieka, Lublin 1999; G. L. Seidler, H. Groszyk, J. Malarczyk, A. Pieniążek, Wstęp do nauki o państwie i prawie, Lublin 1999; T. Stawecki, P. Winczorek, Wstęp do prawoznawstwa, Warszawa 1999; P. Winczorek, Wstęp do nauki o państwie, Warszawa 2000.

Bibliografia uzupełniająca: J. Jabłońska-Bonca, Wstęp do nauk prawnych, Gdańsk 1992; M. Chmaj, M. Żmigrodzki, Wprowadzenie do teorii polityki, Lublin 1996; J. Wróblewski, Zasady tworzenia prawa, Warszawa 1990; Z. Ziemiński, Wstęp do aksjologii dla prawników, Warszawa 1990.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Proseminarium: **Filozofia społeczeństwa i polityki**

Prowadzący: mgr Jacek Frydrych

Treść zajęć: Na kanwie podejmowanych w ramach specjalności problemów będzie poruszany aspekt metodyczny, na który składa się omówienie zasad analizy tekstu filozoficznego oraz warsztatu pisania pracy naukowej obejmującego formułowanie problemów, sporządzanie planów, przypisów, bibliografii. Zajęcia wprowadzają także studentów w zagadnienia dotyczące ochrony własności intelektualnej.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: przygotowanie pracy proseminaryjnej, aktywne uczestnictwo w zajęciach

Ćwiczenia: **Etyka społeczna**

Prowadzący: mgr Dominik Stanny

Treść zajęć: W ramach ćwiczeń w pierwszym semestrze dyskutowane będą takie szczegółowe zagadnienia jak: wolność słowa, problem kłamstwa, etyka ochrony środowiska. W drugim semestrze podejmowane będą

zagadnienia związane ze etyką życia gospodarczego na poziomie makro (państwo minimalne a państwo opiekuńcze) oraz podstawowe koncepcje etyki biznesu (koncepcja interesariuszy a koncepcja akcjonariuszy).

Bibliografia podstawowa: R. E. Goodin, P. Pettit (red.), Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej, Warszawa 1998; B. Russell, Portrety z pamięci. Wartość wolnej myśli, Wrocław 1995; G. D. Chryssides, J. Kaler, Wprowadzenie do etyki biznesu, tłum. H. Simbierowicz, Z. Wiankowska-Ladyga, Warszawa 1999.

Bibliografia uzupełniająca: B. Sutor, Etyka polityczna, Warszawa 1994; M. Novak, Wolne osoby i dobro wspólne, przeł. G. Łuczkiwicz, Kraków 1998; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, Lublin 1986; S. Bok, On lying, New York 1999.

Forma zaliczenia: przygotowanie pracy proseminaryjnej, aktywne uczestnictwo w zajęciach

Ćwiczenia: **Teoria państwa i prawa**

Prowadzący: dr Małgorzata Borkowska-Nowak

Treść zajęć: Na zajęciach poruszane są następujące zagadnienia: 1. Nauki zajmujące się problematyką państwa i prawa 2. Teorie o pochodzeniu państwa 3. Pojęcie państwa 4. Rola państwa w życiu społecznym 5. Reżimy polityczne 6. Charakterystyka aparatu państwowego 7. Koncepcja demokratycznego państwa prawa 8. Państwo i naród wobec procesów integracji 9. Prawo stanowione a inne systemy norm społecznych 10. Norma prawna, jej właściwości i budowa 11. Przepisy prawne 12. System prawa 13. Odpowiedzialność prawna 14. System prawny Unii Europejskiej.

Bibliografia podstawowa: M. Piechowiak, Filozofia praw człowieka, Lublin 1999; G. L. Seidler, H. Groszyk, J. Malarczyk, A. Pieniążek, Wstęp do nauki o państwie i prawie, Lublin 1999; T. Stawecki, P. Winczorek, Wstęp do prawoznawstwa, Warszawa 1999; P. Winczorek, Wstęp do nauki o państwie, Warszawa 2000.

Bibliografia uzupełniająca: J. Jabłońska-Bonca, Wstęp do nauk prawnych, Gdańsk 1992; J. Wróblewski, Zasady tworzenia prawa, Warszawa 1990; Z. Ziemiński, Wstęp do aksjologii dla prawników, Warszawa 1990.

Forma zaliczenia: udział w zajęciach, 3 pisemne kolokwia

ROK III (studia I stopnia)

Wykład: **Logika II – Teoria systemów dedukcyjnych**

Prowadzący: dr Bożena Czernecka-Rej

Treść zajęć: Na wykładzie poruszane są następujące zagadnienia: 1. systemy aksjomatyczne z punktu widzenia syntaktycznego, semantycznego i pragmatycznego; 2. metody konstrukcji teorii dedukcyjnych; 3. teoria rozstrzygalności; 4. formalizacja teorii dedukcyjnych;

Bibliografia podstawowa: L. Borkowski, Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości (Introduction to Logic and Set Theory), Lublin 1991; K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna (Pragmatic Logic), Warszawa 1975.

Bibliografia uzupełniająca: K. Ajdukiewicz, Systemy aksjomatyczne z metodologicznego punktu widzenia, in: Język i poznanie (Language and Cognition), vol. 2, Warszawa 1985; J. Ślupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości (Elements of Mathematical Logic and Set Theory), Warszawa 1984; A. Grzegorzczak, Zagadnienie rozstrzygalności (Problems of decidability), Warszawa 1957; S. C. Kleene, Introduction to Metamathematics, North-Holland Publishing Co., Amsterdam 1952; G. S. Boolos, J. P. Burgess, R. C. Jeffrey, Computability and Logic, Cambridge University Press, Cambridge 2002.

Forma zaliczenia: egzamin

Wykład: **Filozofia Boga**

Prowadzący: dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu z filozofii Boga – w aspektach historycznym i systematycznym – są ważne koncepcje Absolutu, wypracowane w myśli starożytnej (Platon, Arystoteles i Plotyn) i średniowiecznej (Tomasz z Akwinu) oraz nowożytnej (Kartezjusz, Kant) i współczesnej (Hegel, Whitehead, Marion). W aspekcie systematycznym przedstawia się argumentację na rzecz istnienia Absolutu, określenia Jego natury oraz relacji do świata i człowieka. Ponadto podejmuje się problem ateizmu oraz stosunku współczesnej nauki do zagadnienia Boga.

Bibliografia podstawowa: Z. J. Zdybicka, Drogi afirmacji Boga, w: Wprowadzenie do filozofii (praca zbiorowa), Lublin 1996.

Bibliografia uzupełniająca: E. Gilson, Bóg i filozofia, Warszawa 1961; W. Dłubacz, O kulturę filozofii, Lublin 1994; W. Dłubacz, Problem Absolutu w filozofii Arystotelesa, Lublin 1992; W. Dłubacz, U źródeł koncepcji Absolutu. Od Homera do Platona, Lublin 2003; Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia, Lublin 1994; Z. J. Zdybicka, Ateizm, w: Powszechna Encyklopedia filozofii, t. 1, Lublin 2000; Z. J. Zdybicka, Teoria partycypacji bytu, Lublin 1972; L. Elders, Filozofia Boga, Warszawa 1995; S. Kowalczyk, Filozofia Boga, Lublin 1999; S. Kowalczyk, Wieki o Bogu, Wrocław 1986.

Forma zaliczenia: egzamin

Wykład: **Filozofia religii**

Prowadzący: ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład składa się z dwóch części, realizowanych w 1 i 2 semestrze. W części I omawia się typy nauk o religii, typy filozofii religii, główne filozoficzne interpretacje religii oraz filozoficzne doniosłe aspekty różnych religii. Część II to autorski (P. Moskal) wykład filozofii religii, podejmujący takie zagadnienia, jak koncepcja filozofii religii, podstawowe aspekty religii, usprawiedliwienie religii, epistemologia przekonań religijnych, wielość i prawdziwość religii.

Bibliografia podstawowa: Z. J. Zdybicka. Człowiek i religia. Lublin: PTTA 2006; P. Moskal. Religia i prawda. Lublin: Wydawnictwo KUL 2008.

Bibliografia uzupełniająca: Handbuch Religionswissenschaft, Religionen und ihre zentralen Themen, red. Johan Figl, Innsbruck-Wien: Tyrolia-Verlag, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 2003; The Oxford Handbook of Philosophy of Religion, red. W. J. Wainwright, Oxford i in.: Oxford University Press 2005; A Companion to Philosophy of Religion, red. Ph. L. Quinn, Ch. Taliafero. Malden i in.: Blackwell Publishing 1997, 2002; The Routledge Companion to Philosophy of Religion, red. C. Mister, P. Copa, London i in.: Routledge 2007; Religia w świecie współczesnym, red. H. Zimoń, Lublin: TN KUL 2000; P. Moskal, Spór o racje religii, Lublin: TN KUL 2000; A. Bronk, Podstawy nauk o religii, Lublin: TN KUL 2003; seria wydawnicza Religia i mistyka, Red. P. Moskal, T. 1, Lublin: Wydawnictwo KUL 2003.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii w Polsce**

Prowadzący: dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu jest referujące przedstawienie rozwoju polskiej kultury filozoficznej z analitycznym podkreśleniem najbardziej oryginalnych osiągnięć oraz inspiracji filozoficznych i kulturowo-społecznych. Pozwoli to ukazać poziom polskich dokonań (niekiedy także i oryginalność) na tle współczesnych im ujęć uznanych za typowe dla europejskiej kultury filozoficznej. Wykład oparty jest na chronologicznym przedstawieniu dziejów polskiej myśli filozoficznej, czyli dorobku wybitniejszych autorów oraz rozwoju poszczególnych dziedzin filozofii.

Bibliografia podstawowa: S. Janeczek, Filozofia na KUL-u. Nurty - osoby - idee, Lublin 1998.

Bibliografia uzupełniająca: J. Domański i in., Zarys dziejów filozofii w Polsce. Wieki XII-XVII, Warszawa 1989; S. Borzym i in., Zarys dziejów filozofii polskiej 1815-1918, Warszawa 1983; W. Wąsik, Historia filozofii polskiej, t. 1, Warszawa 1958, s. 205-408; S. Janeczek, Oświecenie chrześcijańskie. Z dziejów polskiej kultury filozoficznej, Lublin 1994; S. Borzym, Filozofia polska 1900-1950, Warszawa 1985; Polska filozofia powojenna, t. 1-3, red. W. Mackiewicz, Warszawa 2001-2005.

Forma zaliczenia: egzamin ustny połączony z kolokwium z zakresu historii filozofii na KUL

Wykład: **Filozofia kultury**

Prowadzący: dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład ten składa się z następujących części: 1. kultura - dzieje słowa i pojęcia. 2. metodologiczne wyodrębnienie różnych nauk o kulturze (antropologia kulturalna, socjologia kultury, etnologia, etnografia, filozofia kultury). 3. powstanie filozofii kultury jako odrębnego działu filozofii (kontekst neokantowski). 4. główne nurty filozofii kultury (neokantyzm, hermeneutyka, neomarksizm, fenomenologia, postmodernizm, filozofia klasyczna). 5. główne teorie kultury: wyznaczone przez koncepcję natury, koncepcję bytu i koncepcję człowieka. 6. klasyczna koncepcja kultury - osoba ze swej natury otwarta na kulturę i na Transcendencję. 7. główne dziedziny kultury: nauka, moralność, wytwórczość, religia. 8. kultura a cywilizacja. 9. główne teorie cywilizacji. 10. cywilizacja w ujęciu Feliksa Konecznego. 11. Europa i Zachód wobec cywilizacji. 12. chrześcijaństwo a cywilizacja. 13. fenomen kultury polskiej.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; F. Koneczny, O ład w historii, Warszawa 1993; A. Toynbee, Studium historii, Warszawa 2000; M. Pawlikowski, Dwa światy, Londyn 1952; O. Spengler, Zmierzch Zachodu, Warszawa 2001; S. Huntington, Zderzenie cywilizacji, Warszawa 2006; F. Fukuyama, Koniec historii, Poznań 1996; P. Jaroszyński, Człowiek i nauka, Lublin 2008.

Bibliografia uzupełniająca: F. Koneczny, O wielości cywilizacji, Kraków 1996; tenże, Polskie logos a ethos, Warszawa 1996; M. A. Krapiec, Człowiek w kulturze, Warszawa 1996; J. Maritain, Trzej reformatorzy, Warszawa 2005; Ch. Dawson, Postęp i religia, Warszawa 1958; Tenże, Religia i kultura, Warszawa 1958; Poznań 1937; A. Toynbee, Cywilizacja w czasie próby, Warszawa 1991; E. Voegelin, Nowa nauka polityki, Warszawa 1992; A. Toffler, Trzecia fala, Warszawa 1997; O. Spengler, Historia, kultura, polityka, Warszawa 1990.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Elementy metodologii filozofii**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Józef Herbut

Treść zajęć: Przedstawiane będą elementarne metody filozofowania: rozumienie sensu (semiotycznego i przedmiotowego); różnorodnych opisów przedmiotów; poznawania intuicyjnego stanów rzeczy; analizowania wyrażań; tworzenia definicji nominalnych i realnych; formułowania problemów poznawczych; argumentacji rzeczowej i perswazyjnej; rozumowań niezawodnych i zawodnych; czynności heurystycznych.

Bibliografia podstawowa: S. Kamiński, Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1992; J. M. Bocheński, Współczesne metody myślenia, Poznań 1992; J. Woleński, Epistemologia, T. II, Kraków 2001; J. Hospers, Wprowadzenie do analizy filozoficznej, Warszawa 2001.

Bibliografia uzupełniająca: W. H. Walsh, Metaphysics, New York 1963; K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965; F. Wanisch, Die Philosophie und ihre Methode, Salzburg 1976.

Forma zaliczenia: obecność na zajęciach, dla chętnych – egzamin ustny

Wykład: **Wstęp do estetyki**

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Treść zajęć: Problematyka: 1. Filozofia sztuki a inne nauki o sztuce i ich kompetencje poznawcze, 2. Sztuka i teoria sztuki dziś (antyeseencjalizm, antysztuka, antyestetyka), 3. Problem filozofii sztuki – metafizyka sztuki czy estetyka?, 4. Realistyczna filozofia sztuki (co to jest sztuka?, racja bytu sztuki, sztuka a prawda, dobro, piękno i religia), 5. Teoria sztuki a problem filozofii, 6. Sztuka w kulturze.

Bibliografia podstawowa: W. Tatariewicz, Droga przez estetykę, Warszawa 1972; A. B. Stępień, Propedeutyka estetyki, Lublin 1986; M. A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; P. Jaroszyński, Metafizyka i sztuka, Warszawa 1996; H. Kiereś, Spór o sztukę, Lublin 1996; H. Kiereś, Sztuka wobec natury, Radom 2001; H. Kiereś, Człowiek i sztuka, Lublin 2006.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: obecność na zajęciach, dla chętnych – egzamin ustny

Wykład: **Filozofia prawa**

Prowadzący: dr hab. Krzysztof Wroczyński

Treść zajęć: W ramach wykładu omawiane są następujące grupy zagadnień: 1) Prawo w ogólności (prawo jako fakt społeczny i jako byt wymagający filozoficznego uzasadnienia; podstawowa struktura relacji prawnej); 2) Historyczne rozumienia podstaw obowiązywania prawa; akcent położony jest przede wszystkim na różne rozumienia prawa naturalnego: w starożytności, średniowieczu w tzw. szkole prawa naturalnego (XVII-XVIII wiek), w wieku XIX (szkoła historyczna, pozytywizm prawny, filozofia wartości) jako reakcja na wcześniejsze koncepcje prawa naturalnego i w wieku XX (religijne i laickie koncepcje prawa naturalnego); 3) Człowiek jako podmiot prawa. Omawiane są wybrane filozoficzne teorie człowieka w aspekcie filozofii prawa i związane z nimi różne interpretacje zjawisk prawnych; realistyczne ujęcie człowieka w poznaniu zdroworozsądkowym; człowiek jako osoba (cechy osoby); podstawowe struktury społeczne (rodzina, naród, państwo, Kościół) oraz ogólna koncepcja bytu społecznego; ponadto omawiane są różne rozumienia dobra wspólnego. 4) Teoria analogicznego prawa naturalnego św. Tomasza oraz inne współczesne ujęcia prawa naturalnego; rozumienie podstaw obowiązywania prawa w ujęciu współczesnej filozofii chrześcijańskiej (zagadnienia: istnienia prawa naturalnego, jego właściwości i wyrazu treściowego, dynamicznego charakteru, relacji do prawa stanowionego, prawo a sumienie); 5) Prawa osoby ludzkiej; współcześnie kodyfikowane prawa człowieka jako wyraz uprawnień naturalnych.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, Człowiek i prawo naturalne, RW KUL, Lublin 1993; E. Jarra, Historia filozofii prawa, Warszawa 1923; Cz. Martyniak, Obiektywna podstawa prawa według św. Tomasza z Akwinu, Lublin 1949; F. Mazurek, Godność osoby ludzkiej podstawą praw człowieka, RW KUL Lublin 2001; Passerin d'Entrèves A., Natural Law An introduction to legal philosophy, London 1967; M. Piechowiak, Filozofia praw człowieka, RW KUL Lublin 1999; M. Szyszkowska, Dociekania nad prawem natury, czyli o potrzebach człowieka, Warszawa 1972.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Translatorium: **Translatorium tekstów filozoficznych**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gudaniec (j. łac.), dr Roman Majeran (j. ang.), dr Rafał Wierchosławski (j. ang.), ks. dr Paweł Tarasiewicz (j. ang.)

Treść zajęć: Celem zajęć jest wypracowanie umiejętności tłumaczenia angielskich tekstów filozoficznych, umożliwiającej prowadzenie dyskusji w tym języku. Zajęcia są poświęcone wybranym pracom filozoficznym, mieszczącym się w nurcie filozofii klasycznej.

Od studentów wymagana jest znajomość języka angielskiego na poziomie średnio zaawansowanym zarówno w mowie, jak i w piśmie. Końcowa ocena pracy studenta obejmuje jego aktywny udział w dyskusji nad tłumaczeniem tekstu podczas zajęć, oraz wyniki uzyskane podczas sprawdzianów.

Bibliografia podstawowa: każdorazowo zostanie podana przez prowadzącego zajęcia.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: końcowa ocena pracy studenta obejmuje jego aktywny udział w dyskusji nad tłumaczeniem tekstów podczas zajęć, a także wyniki częściowe uzyskane podczas sprawdzianów

Ćwiczenia: **Logika II - Teoria systemów dedukcyjnych**

Prowadzący: dr Bożena Czernecka-Rej, ks. dr Marcin Tkaczyk

Treść zajęć: Przedmiotem ćwiczeń są następujące zagadnienia: 1. systemy aksjomatyczne z punktu widzenia syntaktycznego, semantycznego i pragmatycznego; 2. metody konstrukcji teorii dedukcyjnych; 3. teoria rozstrzygalności; 4. formalizacja teorii dedukcyjnych.

Bibliografia podstawowa: L. Borkowski, Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości (Introduction to Logic and Set Theory), Lublin 1991; K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna (Pragmatic Logic), Warszawa 1975.

Bibliografia uzupełniająca: K. Ajdukiewicz, Systemy aksjomatyczne z metodologicznego punktu widzenia, in: Język i poznanie (Language and Cognition), vol. 2, Warszawa 1985; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości (Elements of Mathematical Logic and Set Theory), Warszawa 1984; A. Grzegorzczak, Zagadnienie rozstrzygalności (Problems of decidability), Warszawa 1957; S. C. Kleene, Introduction to Metamathematics, North-Holland Publishing Co., Amsterdam 1952; G. S. Boolos, J. P. Burgess, R. C. Jeffrey, Computability and Logic, Cambridge University Press, Cambridge 2002.

Forma zaliczenia: kolokwium

Kolokwium: **Klasyczne teksty filozoficzne**

ROK III (studia I stopnia) – zajęcia do wyboru

Seminarium: **Logika**

Prowadzący: ks. dr Marcin Tkaczyk

Treść zajęć: Seminarium jest poświęcone podstawowym współczesnym logikom nieklasycznym. Podejmowane są następujące zagadnienia: 1. Problem wielości logik. Logiki alternatywne (dewiacyjne) i logiki komplementarne; 2. Budowa teorii logicznej; 3. Podstawowe narzędzia formalne logiki; 4. Normalne logiki modalne; 5. Wybrane wiadomości o nienormalnych logikach modalnych; 6. Problematyka zdań warunkowych i relewancji; 7. Logika intuicjonistyczna; 8. Problematyka wartości logicznych. Granice prawdy i fałszu. Antynomia Kłamcy i niektóre inne antynomie. Nieostrość, luki i przesycenia prawdziwościowe, wyrażenia nonsensowne, superwaluacja i ciągłość. Problematyka przyszłych zdarzeń przygodnych; 9. Logiki wielowartościowe; 10. Logika wobec fizyki kwantowej; 11. Zagadnienie istnienia w logice; 12. Wybrane zagadnienia z metalogiki logik nieklasycznych; 13. Problematyka wartości poznawczej logik nieklasycznych.

Bibliografia podstawowa: J. C. Beall, B. C. van Fraassen, Possibilities and Paradox. An Introduction to Modal and Many-Valued Logic, Oxford University Press, 2003; S. Haack, Philosophy of Logics, Cambridge 1978; S. Haack, Deviant Logic, Fuzzy Logic. Beyond the Formalism, University of Chicago Press, 1996; A. Heyting, Intuitionism. An Introduction, Amsterdam 1966; G. E. Hughes, M. J. Cresswell, A New Introduction to Modal Logic, Routledge, 1996; M. Tkaczyk, Logika czasu empirycznego. Funktor realizacji czasowej w językach teorii fizykalnych, Lublin 2009, rozdział 1.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: warunkiem uzyskania zaliczenia jest konstruktywny udział w zajęciach i terminowe złożenie pracy licencjackiej

Seminarium: **Metodologia nauk i semiotyka**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk

Treść zajęć: Metodologia jest tu rozumiana jako dyscyplina badawcza, analizująca krytycznie wszelkie metody poznawcze, zwłaszcza naukowe. Seminarium podejmuje problemy, związane z uprawianiem filozofii oraz nauk przyrodniczych i humanistycznych, badając je metodologicznie, tj. analitycznie i krytycznie. Zajęcia prowadzone są pod hasłem: *Labor ipsa voluptas!* – sama praca jest przyjemnością! Zasadniczym celem jest przygotowanie rozprawy licencjackiej.

Bibliografia podstawowa: A. Grobler, Metodologia nauk, Kraków: Wydawnictwo Aureus, Wydawnictwo Znak 2006; S. Kamiński, Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Pisma wybrane t. 4, do druku

przygotował A. Bronk, Lublin [1961] 1992⁴; A. Nowaczyk, Poławianie sensu w filozoficznej głębi, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2006.

Bibliografia uzupełniająca: wybrane artykuły służące rozwijaniu kultury logiczno-metodologicznej.

Forma zaliczenia: aktywne uczestnictwo przez przygotowywanie tematów i wygłaszanie referatów oraz przygotowanie pracy licencjackiej

Seminarium: **Metodologia filozofii**

Prowadzący: dr Rafał Wierchosławski, dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL

Treść zajęć: Zajęcia poszerzają i uzupełniają wiadomości podane w ramach wykładu kursorycznego z ogólnej metodologii nauk. Omawiane są różne metody filozofowania w kontekście typów wiedzy ludzkiej, podane są kryteria ich stosowności oraz oceny w nawiązaniu do kwestii autonomiczności filozofii w stosunku do innych dziedzin wiedzy.

Bibliografia podstawowa: J. Herbut Elementy metodologii filozofii, Lublin 2007.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: przygotowanie w wymaganym terminie fragmentów oraz całości pracy dyplomowej

Seminarium: **Teoria poznania**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Judycki

Treść zajęć: Przedmiotem seminarium będą główne problemy współczesnej teorii poznania (epistemologii) rozważane m. in. na podstawie książek: P. K. Moser (ed.), The Oxford Handbook of Epistemology, Oxford/New York: Oxford University Press 2002 i N. Lemos, An Introduction to the Theory of Knowledge, Cambridge: Cambridge University Press 2007.

Bibliografia podstawowa: P. K. Moser (ed.), The Oxford Handbook of Epistemology, Oxford/New York: Oxford University Press 2002; N. Lemos, An Introduction to the Theory of Knowledge, Cambridge: Cambridge University Press 2007.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: praca licencjacka

Seminarium: **Metafizyka**

Prowadzący: dr Paweł Gonddek

Treść zajęć: Seminarium stanowi dydaktyczną podstawę do przygotowania prac licencjackich z zakresu metafizyki. W ramach seminarium zostanie podjęta problematyka z zakresu metodyki pisania prac naukowych, jak również metodologii prowadzenia badań metafizycznych. Jednocześnie w ramach zajęć będą omawiane i dyskutowane poszczególne etapy prac prowadzonych przez uczestników seminarium.

Bibliografia podstawowa: S. Kamiński, Osobliwość metodologiczna teorii bytu, w: Jak filozofować?, Lublin 1989, s. 71-87; S. Kamiński, Wyjaśnianie w metafizyce, w: Jak filozofować?, Lublin 1989, s. 151-176; W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1981; U. Eco, Jak pisać pracę dyplomową. Poradnik dla humanistów, przeł. G. Jurkowlaniec, Warszawa 2007.

Bibliografia uzupełniająca: M. A. Krapiec, S. Kamiński, Z teorii i metodologii metafizyki, Lublin 1994; S. Kamiński, O języku teorii bytu, w: Jak filozofować?, Lublin 1989, s. 89-101; A. Maryniarczyk, Metoda metafizyki realistycznej, Lublin 2005.

Forma zaliczenia: przygotowanie pracy licencjackiej, aktywność na zajęciach

Seminarium: **Antropologia filozoficzna**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gudaniec

Treść zajęć: Seminarium licencjackie z antropologii filozoficznej ma za zadanie wprowadzenie studenta w specyfikę metody badań metafizycznych (wyjaśniania i uzasadniania) oraz pogłębienie znajomości problematyki metafizycznej i antropologicznej w kontekście dyskusji na temat specyfiki metafizyki realistycznej; wybór tematu pracy licencjackiej, referowanie przygotowywanych prac licencjackich przez studentów, sporządzanie bibliografii i przygotowywanie planu pracy.

Bibliografia podstawowa: Św. Tomasz z Akwinu, De veritate. O prawdzie. Przekład komentarz i studia, Lublin 1999; M. A. Krapiec, Metafizyka, Lublin; A. Maryniarczyk, Spór o metodę poznania realistycznego, w: Poznanie bytu czy ustalanie sensów, Lublin 1999, s. 55-86; M. A. Krapiec, Przedmiot filozoficznych wyjaśnień: byt czy „sens” bytu, w: A. Maryniarczyk (red.), Poznanie bytu czy ustalanie sensów, Lublin 1999, s. 7-10.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz złożonej w terminie pracy licencjackiej

Seminarium: **Filozofia religii**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk

Treść zajęć: W ramach seminarium odbywa się dyskusja na tematy związane z badaniami prowadzonymi przez uczestników seminarium oraz nad powstającymi pracami licencjackimi.

Bibliografia podstawowa: literaturę wyznaczają tematy badawcze uczestników seminarium.

Bibliografia uzupełniająca: literaturę wyznaczają tematy badawcze uczestników seminarium.

Forma zaliczenia: Podstawą zaliczenia jest aktywny udział w seminariach. Zaliczenie seminarium w ostatnim semestrze następuje po przyjęciu przez promotora pracy licencjackiej

Seminarium: **Etyka ogólna**

Prowadzący: ks. dr hab. Alfred Wierzbicki, prof. KUL

Treść zajęć: Analiza wybranych klasycznych i współczesnych tekstów z etyki. Przygotowanie pracy licencjackiej.

Bibliografia podstawowa: literaturę proponują studenci zgodnie ze swoimi zainteresowaniami.

Bibliografia uzupełniająca: literaturę wybierają studenci zgodnie z problematyką podejmowaną w pracy magisterskiej.

Forma zaliczenia: recenzja, praca licencjacka

Seminarium: **Etyka społeczna i polityczna**

Prowadzący: dr Małgorzata Borkowska-Nowak

Treść zajęć: Na zajęciach omawiane są kwestie istotne dla prawidłowego funkcjonowania społeczeństw, takie jak: zasady życia społecznego (zasada wolności, sprawiedliwości, równości, solidarności), społeczne warunki samorealizacji osoby, fenomen władzy politycznej, wartości demokracji.

Bibliografia podstawowa: Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej, (red.) R. E. Goodin, P. Pettit, Warszawa 1998; G. Sartori, Teoria demokracji, Warszawa 1998; R. A. Sirico, Wolność a sumienie społeczne, Lublin 2006; H. Skorowski, Moralność społeczna. Wybrane zagadnienia z etyki społecznej, gospodarczej i politycznej, Warszawa 1996; B. Sutor, Etyka polityczna, Warszawa 1994.

Bibliografia uzupełniająca: H. Arendt, Kondycja ludzka, Warszawa 2000; H. Arendt, Polityka jako obietnica, Warszawa 2005; S. M. Lipset, Homo politicus. Społeczne podstawy polityki, Warszawa 1998; A. Szahaj, M. N. Jakubowski, Filozofia polityki, Warszawa 2005.

Forma zaliczenia: złożenie pracy licencjackiej

Seminarium: **Etyka szczegółowa**

Prowadzący: s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem zajęć seminaryjnych jest każdego roku odrębny problem (m.in. granice moralności, dylematy moralne, rozum praktyczny, zasada podwójnego skutku), w oparciu o który studenci piszą roczną pracę. W trakcie jej redagowania omawiane są metodologiczne problemy związane z redagowaniem pracy licencjackiej: sposoby korzystania z literatury naukowej, sporządzanie zapisu bibliograficznego i indeksów, problemy związane z kompozycją pracy magisterskiej, sposoby prowadzenia dyskusji oraz argumentacji w etyce. Studenci są też zaznajamiani ze współczesną literaturą z zakresu etyki (kierunki, dyskusje, autorzy) w perspektywie wyboru tematu przyszłej pracy magisterskiej.

Bibliografia podstawowa: zależnie od podejmowanej problematyki.

Bibliografia uzupełniająca: zależnie od podejmowanej problematyki.

Forma zaliczenia: praca licencjacka

Seminarium: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: dr Monika Komsta

Treść zajęć: Przedmiotem zajęć są wybrane szczegółowe zagadnienia z filozofii starożytnej ukazane w perspektywie ich rozwoju, sporów między myślicielami, kontekstu kulturowego. Zaprezentowany zostanie warsztat pracy historyka filozofii oraz zasady obowiązujące podczas pisania prac naukowych.

Bibliografia podstawowa: Platon, Dialogi, tłum. W. Witwicki, t. 1-2, Kęty 1999; Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. I-VII, Warszawa 1990 -2003.

Bibliografia uzupełniająca: S. Świeżawski, Zagadnienie historii filozofii, Warszawa 2005.

Forma zaliczenia: przedstawienie pracy licencjackiej

Seminarium: **Historia filozofii nowożytnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem seminarium jest bieżąca pomoc na wszystkich etapach pisania pracy licencjackiej, a także zaznajomienie uczestników zajęć z metodologią pracy naukowej i warsztatem historyka filozofii. W czasie wolnym od omawiania prac prowadzona jest lektura tekstów filozoficznych, których dobór uzależniony jest od zainteresowań uczestników seminarium

Bibliografia podstawowa: S. Swieżawski, Zagadnienie historii filozofii, Warszawa 1966.

Bibliografia uzupełniająca: F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 4: Od Kartezjusza do Leibniza, przeł. J. Marzęcki (różne wydania); F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 5: Od Hobbesa do Hume'a, przeł. J. Pasek (różne wydania); F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 6: Od Wolffa do Kanta, przeł. J. Łoziński (różne wydania); F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 7: Od Fichtego do Nietzschego, przeł. J. Łoziński (różne wydania).

Forma zaliczenia: przygotowanie pracy licencjackiej

Seminarium: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: dr Roman Majeran

Treść zajęć: Zajęcia seminaryjne mają na celu wspieranie studentów w samodzielnej pracy badawczej oraz pisaniu rozpraw o charakterze naukowym w dziedzinie historii filozofii średniowiecznej. Na zajęciach studenci zapoznają się z wybraną literaturą naukową oraz tekstami źródłowymi, częściowo w języku łacińskim.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: przygotowanie pracy licencjackiej

Seminarium: **Historia filozofii w Polsce**

Prowadzący: ks. dr Michał Maciołek

Treść zajęć: Zajęcia mają charakter praktyczno-teoretyczny. Uczestnicy seminarium podejmują pod kierunkiem prowadzącego różne formy pracy naukowej, które dostarczają niezbędnych informacji z dziedziny filozofii i historii filozofii w Polsce oraz doskonałą umiejętności praktyczne w procesie tworzenia własnego warsztatu historyczno-filozoficznego. Do systematycznej i solidnej pracy naukowej przygotowuje sporządzanie protokołów z kolejnych zajęć, recenzowanie wybranego artykułu (w języku obcym) o szeroko rozumianej tematyce filozoficznej, zapoznanie się ze specyfiką i różnymi formami pisarstwa naukowego (również przez czytanie wybranych fragmentów prac naukowych), zgłębianie zagadnień metodologicznych i śledzenie bieżących dyskusji, publikacji i wydarzeń o charakterze naukowym. Zdobyta wiedza i umiejętności mają zaowocować samodzielnym napisaniem poprawnej treściowo i metodologicznie pracy licencjackiej.

Bibliografia podstawowa: dostosowana (na bieżąco) do potrzeb i zainteresowań uczestników seminarium.

Bibliografia uzupełniająca: S. Janeczek, Filozofia na KUL-u. Nurty, osoby, idee, Lublin 1999; S. Wielgus, Zachodnia i polska nauka średniowieczna – encyklopedycznie, Płock 2005.

Forma zaliczenia: przygotowanie pracy licencjackiej

Seminarium: **Historia doktryn społecznych i politycznych (w języku angielskim)**

Prowadzący: dr hab. Jan Kłós, prof. KUL

Treść zajęć: Seminarium obejmuje zasady pisania prac licencjackich: konstrukcja rozdziałów, opracowanie bibliografii, przypisów, sposoby cytowania źródeł. W ramach zajęć studenci są zobowiązani brać aktywny udział w dyskusji, przedstawiać recenzje artykułów filozoficznych (z czasopism, fragmentów książek etc.). Podczas zajęć uczą się, jak pisać prace naukowe (poznają formalne reguły pisania prac). Seminarium ma służyć dyskusji dotyczącej pisanych prac licencjackich. Tematy tych prac są związane z szerokim spektrum filozoficzno-politycznych kwestii (doktryn politycznych, koncepcji państwa, wolności politycznej, problematyki związanej ze środkami przekazu w państwie demokratycznym). Zajęcia kończą się napisaniem pracy licencjackiej.

Bibliografia podstawowa: literatura dopasowana jest do wymagań stawianych uczestnikom seminarium oraz tematów prac.

Bibliografia uzupełniająca: literatura dopasowana jest do wymagań stawianych uczestnikom seminarium oraz tematów prac.

Forma zaliczenia: przygotowanie pracy licencjackiej

Seminarium: **Filozofia indyjska**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: zagadnienia indyjskiej myśli filozoficznej i religijnej, indyjskiej kultury i sztuki, w oparciu o teksty autorów indyjskich w języku angielskim lub w polskich przekładach

Bibliografia podstawowa: A. Basham, Indie, Warszawa 1973.

Bibliografia uzupełniająca: J. Auboyer, Sztuka Indii, Warszawa 1975; P. Balcerowicz, Historia klasycznej filozofii indyjskiej, Warszawa 2003; J. B. Chethimattham, Nurty myśli indyjskiej, PAX 1974; E. Frauwallner, Historia filozofii indyjskiej, (t. 1 i 2), PWN 1990; A. Jakimowicz, Sztuka Indii, Warszawa 1991; J. Knappert, Mitologia Indii, Poznań 1996; M. Kudelska (red.), Filozofia Wschodu – wybór tekstów, Wydawnictwo UJ, 2002; D. S. Lopez (red.), Praktyki religijne w Indiach, Warszawa 2001; S. Radhkrishnan, Filozofia indyjska, Warszawa 1958; B. Szymańska, (red.), Filozofia Wschodu, Wydawnictwo UJ, 2001; F. Tokarz, Wybrane zagadnienia z filozofii indyjskiej (t. 1-2), Lublin 1990, 1985.

Forma zaliczenia: obecność na zajęciach, końcowa praca pisemna (licencjacka)

Seminarium: **Podstawy informatyki**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Na seminarium są pisane prace licencjackie z zakresu logiki programowania, podstaw informatyki oraz różnych aspektów informatyzacji.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej (licencjackiej)

Seminarium: **Filozofia kultury**

Prowadzący: ks. dr Paweł Tarasiewicz

Treść zajęć: Na seminarium studenci mogą sami zaproponować temat swej pracy licencjackiej albo też mogą otrzymać zestaw propozycji tematów z zakresu filozofii kultury i filozofii cywilizacji.

Bibliografia podstawowa: stosownie do wybranego przez studenta tematu.

Bibliografia uzupełniająca: stosownie do wybranego przez studenta tematu.

Forma zaliczenia: przedstawienie pracy licencjackiej

Seminarium: **Filozofia prawa**

Prowadzący: dr hab. Krzysztof Wroczyński

Treść zajęć: Seminarium poświęcone jest przede wszystkim przygotowaniu prac licencjackich przez ich uczestników oraz pogłębieniu wiedzy w obszarze zagadnień będących przedmiotem tych prac. Służą temu następujące elementy: wybór tematu pracy i jego charakterystyka, a następnie sformułowanie jej tytułu; zebranie podstawowej bibliografii, sformułowanie planu pracy i jego przedyskutowanie; napisanie i zreferowanie podczas seminarium kolejnych etapów pracy. Podczas seminarium czytane są również i omawiane lektury dotyczące tematów prac licencjackich zasugerowane przez prowadzącego lub studenta.

Bibliografia podstawowa: literatura dopasowana jest każdorazowo do wymagań stawianych uczestnikom seminarium oraz tematów prac.

Bibliografia uzupełniająca: literatura dopasowana jest każdorazowo do wymagań stawianych uczestnikom seminarium oraz tematów prac.

Forma zaliczenia: warunkiem zaliczenia seminarium jest obecność na seminariach i spełnienie warunków aktywności w pisaniu pracy licencjackiej określonych przez prowadzącego na każdy semestr (omówienie tematu, przedstawienie i omówienie bibliografii, skonstruowanie planu pracy, dostarczenia i omówienia poszczególnych rozdziałów itd.)

Seminarium: **Filozofia Boga**

Prowadzący: dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

Treść zajęć: W Katedrze Filozofii Boga, na seminarium z filozofii Boga prowadzi się głównie badania z zakresu filozoficznej teorii Absolutu. Badania, oparte na tekstach źródłowych i uwzględniające współczesny stan badań, dotyczą następującej problematyki: argumentacji na rzecz istnienia Absolutu, określenia Jego natury oraz relacji do świata i człowieka.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: przygotowanie pracy licencjackiej

Seminarium: **Filozofia sztuki**

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Treść zajęć: 1. Problem statusu bytowego dzieła sztuki – lektura i komentarz wybranych tekstów i opracowań; 2. Omawianie przygotowywanych na seminarium prac dyplomowych.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, Realizm ludzkiego poznania, Lublin 1995; R. Ingarden, O dziele literackim, Warszawa 1960; A. B. Stępień, Propedeutyka estetyki, Lublin 1986; M. A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; A. P. Bator, Intencjonalność sztuki w filozofii Romana Ingardena i Mieczysława Alberta Krapca, Wrocław 1999.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej (licencjackiej)

Seminarium: **Historia filozofii renesansu**

Prowadzący: ks. dr hab. Marian Ciszewski, prof. KUL

Treść zajęć: Celem seminarium jest bieżąca pomoc na wszystkich etapach pisania pracy licencjackiej, której tematyka jest uzależniona od zainteresowań studenta, a także zaznajomienie z metodologią pracy naukowej i warsztatem historyka filozofii. W czasie wolnym od omawiania prac prowadzona jest lektura renesansowych tekstów filozoficznych, których dobór uzależniony jest od zainteresowań uczestników seminarium.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach w zależności od zapotrzebowania i zainteresowań uczestników

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach w zależności od zapotrzebowania i zainteresowań uczestników

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz przedstawienia pracy licencjackiej

Wykład: **Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka**

Prowadzący: dr Barbara Bartmańska

Treść zajęć: Celem zajęć jest zapoznanie studentów z podstawami teoretycznymi oraz praktycznym zastosowaniem matematyki, a w szczególności rachunku prawdopodobieństwa w odniesieniu do zjawisk masowych. W trakcie zajęć kształcona jest umiejętność stosowania modeli statystycznych w zagadnieniach o charakterze masowym.

Bibliografia podstawowa: W. Kryszewski, J. Bartos, W. Dyczka, K. Królikowska, M. Wasilewski, Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka matematyczna w zadaniach, cz. I, II, Warszawa 1979, M. Sobczyk, Statystyka; H. Jasiulewicz, W. Kordecki, Rachunek prawdopodobieństwa i statystyki matematyczne, Wrocław 2002.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin pisemny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z ogólnej metodologii nauk**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk

*Aspekt – założenie – przesąd (przesąd) – stereotyp:
z metodologii i semiotyki poznania naukowego*

Treść zajęć: Wykład podejmuje zagadnienia metodologiczne w sensie zbliżonym do tego, jakim posługiwał się K. Ajdukiewicz, przypisując metodologii ogólnej i szczegółowej (pragmatycznej i apragmatycznej), m.in. zadanie wyróżniania różnych typów czynności, wykonywanych przy uprawianiu nauk (definiowanie, klasyfikowanie, opis, wyjaśnianie, uzasadnianie, budowanie teorii naukowej itp.), ich analizę i opis oraz kodyfikowanie norm poprawnego postępowania naukowego.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965; B. Andrzej, Nauki humanistyczne i kultura logiczno-metodologiczna, „Edukacja Humanistyczna” WSH 2004 nr 1-2 Szczecin 2005, s. 18-26; S. Kamiński, Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Pisma wybrane t. 4, do druku przygotował A. Bronk, Lublin [1961] 1924; A. Nowaczyk, Poławianie sensu w filozoficznej głębi, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2006; A. Nowaczyk, Filozofia analityczna, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2008.

Bibliografia uzupełniająca: P. Machamer, M. Silberstein (eds.), The Blackwell Guide to the Philosophy of Science, Oxford: Blackwell 2002; W. H. Newton-Smith (ed.), A Companion to the Philosophy of Science, Oxford: Blackwell 2001 (2000).

Forma zaliczenia: egzamin ustny w formie rozmowy kwalifikującej na zakończenie wykładu

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii edukacji (w jęz. angielskim)**

Prowadzący: dr Imelda Chłodna

Treść zajęć: 1. Wprowadzenie do problematyki modeli edukacji: definicja słowa „edukacja”, zarys historii edukacji; 2. Humanizm – Oświecenie – Encyklopedyzm: definicja słowa „humanizm”, pedagogika humanistyczna, utylitarystyczna koncepcja nauki, reformacja, edukacja w okresie przemian społeczno-

ekonomicznych – XVII i XVIII w., funkcjonalizm (Vocationalism); encyklopedyzm; 3. Filozofia Oświecenia i jej przeciwnicy: nowa koncepcja nauki, moralności i polityki w XVII w., J. Locke, Th. Hobbes, J. J. Rousseau, H. D. Thoreau, 4. Naturalizm i edukacja: J. Dewey i progresywnizm, W. James i pragmatyzm; 4. Współczesne amerykańskie modele edukacji: „Liberal Education” i jej założenia, twórcy programu „Great Books”, „Home Schooling”.

Bibliografia podstawowa: M. J. Adler, *Reforming Education. The Opening of the American Mind*, New York-London 1988; J. Dewey, *Democracy and Education*, Washington 1938; J. Dewey, *Experience and Nature*, Chicago-London 1925; J. Dewey, *My Pedagogic Creed*, Washington 1929; D. and I. Gallagher (ed.), *The Education of Man. The Educational Philosophy of Jacques Maritain*, New York 1962; P. Jaroszyński, *Science in Culture*, Amsterdam-New York 2007; J. Locke, *A Letter on Toleration*, Oxford 1968; J. Locke, *Essay Concerning Human Understanding*, London-New York 1997; J. Locke, *Some Thoughts Concerning Education*, New York 1989; P. Nash, *Models of Man. Explorations in the Western Educational Tradition*, New York-London-Sydney 1968; Plato, *The Republic*, Oxford University Press 1998; J. J. Rousseau, *Confessions*, Oxford University Press 2000; J. J. Rousseau, *Discourse on the Origin of Inequality*, Oxford University Press 1999; J. J. Rousseau, *Émile*, New York 2003; St. Thomas Aquinas, *Summa Theologica*, Ave Maria Press 1989; J. P. Wynne, *Theories of Education: An Introduction to the Foundations of Education*, New York 1963.

Bibliografia uzupełniająca: M. J. Adler, *A Second Look in the Rearview Mirror: Further Autobiographical Reflections of a Philosopher at Large*, New York 1992; Aristotle, *Metaphysics*, Oxford University Press 2000; A. Bloom, *The Closing of the American Mind. How Higher Education Has Failed Democracy and Impoverished the Souls of Today's Students*, New York 1987; A. Halsey, H. Lauder, P. Brown, A. Wells (eds), *Education: culture, economy, society*, Oxford University Press 1997.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Bioetyka**

Prowadzący: s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL

Treść zajęć: Podstawy bioetyki: teorie etyczne, bioetyka jako odrębna dyscyplina, modele bioetyki, problem rozumienia osoby, personalizm w bioetyce czy bioetyka personalistyczna; 2. Wartość ludzkiego życia: kategorie wartości i jakości życia, normatywny wymiar ludzkiej natury, problem normatywnego statusu ludzkiego zarodka; 3. Moralne aspekty Projektu Poznania Ludzkiego genomu: geny - funkcje genów, mechanizmy dziedziczenia, problem wykorzystywania znajomości genomu (redukcjonizm genetyczny, „paszport genetyczny”, problem patentowania genów); 4. Współczesne projekty eugeniczne: historia eugeniki, „nowa eugenika” (możliwości inżynierii genetycznej, doskonalenie ludzkiej natury, diagnostyka prenatalna, selekcja prenatalna – teoria wrongful life, wspomagana prokreacja, doskonalenie genetyczne, próby „kreowania” ludzkiej natury, klonowanie, manipulacje na ludzkich zarodkach: argument „playing God”), integralność i identyczność ludzkiej natury, elementy etyki populacyjnej; 5. Moralne problemy odnoszące się do terapii: różnica między terapią a doskonaleniem organizmu: argument „równi pochyłej”, terapia genu: somatyczna i terapia linii zarodkowej, chirurgia plastyczna, problemy współczesnej transplantologii (zasady pobierania organów od żyjących i zmarłych dawców, zasada całościowości, problem śmierci mózgowej, problem alokacji organów, ksenotransplantacje); 6. Moralne problemy kresu życia: zabójstwo i dopuszczenie śmierci: zasada podwójnego skutku, eutanazja, upoczywa terapia.

Bibliografia podstawowa: T. Ślipko, *Granice życia. Dylematy współczesnej bioetyki*, Kraków 1994; R. Otowicz, *Etyka życia. Bioetyczny i teologiczny kontekst problematyki życia poczętego*, Kraków 1998; J. Bernard, *Od biologii do etyki. Nowe horyzonty wiedzy - nowe obowiązki człowieka*, tłum. J.A. Żelechowska, Warszawa 1994; T. L. Beauchamp, J. F. Childress, *Zasady etyki medycznej*, tłum. W. Jacorzyński, Warszawa 1996; R. Gillon, *Etyka lekarska. Problemy filozoficzne*, tłum. A. Alichniewicz, A. Szczęśna, Warszawa 1997; K. Kloskowski, *Bioetyczne aspekty inżynierii genetycznej*, Warszawa 1995; J. Wróbel, *Człowiek i medycyna*, Kraków 1999; B. Chyrowicz, *Bioetyka i ryzyko. Argument „równi pochyłej” w dyskusji wokół osiągnięć współczesnej genetyki*, Lublin 2000.

Bibliografia uzupełniająca: H. T. Engelhardt, Jr, *The Foundations of Bioethics*, New York 1962; *A Companion to Bioethics*, red. H. Kuhse, P. Singer, Blackwell 1998; *A Companion to GenEthics*, red. J. Burley, J. Harris, Blackwell 2002; J. Harris, *The value of life. An introduction to medical ethics*, London 1994; A. R. Jonsen, *The Birth of Bioethics*, Oxford 1998; T. Smith, *Ethics in Medical Research. A Handbook of Good Practice*, Cambridge University Press 1999; A. Buchanan, D. W. Brock, N. Daniels, D. Wikler, *From Chance to Choice. Genetics and Justice*, Cambridge: Cambridge University Press 2000; N. F. Ford, *The Prenatal Person. Ethics from Conception to Birth*, Blackwell Publishing 2002; J. McMahan, *The Ethics of Killing. Problems at the Margins of Life*, Oxford: Oxford University Press 2002.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z etyki szczegółowej**

Prowadzący: s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL

Moralne paradoksy

Treść zajęć: 1. Istota moralnych paradoksów; 2. Analiza różnych rodzajów moralnych paradoksów; 3. Meta-refleksja nad moralnymi paradoksami.

Bibliografia podstawowa: S. Smilansky, 10 Moral Paradoxes, Oxford: Blackwell Publishing 2007; W. V. Quine, The Way of Paradoxes and Other Essays, Oxford: Clarendon Press 1991.

Bibliografia uzupełniająca: S. Kagan, The Limits of Morality, Oxford: Clarendon Press 1989; F.M. Kamm, Morality, Mortality, New York: Oxford University Press 1993.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii renesansu**

Prowadzący: ks. dr hab. Marian Ciszewski, prof. KUL

Treść zajęć: Wciąż aktualne dla każdej i każdego z nas pytanie o nieśmiertelność indywidualnej duszy ludzkiej wiąże się nierozzerwalnie z zagadnieniem godności człowieka, której jest ona fundamentem i z współczesnymi dyskusjami biomedycznymi takimi jak: początek życia osobowego, in vitro, aborcja, eutanazja. W dobie renesansu pytanie o nieśmiertelność duszy – jak zaznacza Szymon Porzio (1496-1554) – „było jednym z tych, które najbardziej pasjonowało umysły ówczesnej studiującej młodzieży”. Zaznaczyło się też w sposób wyjątkowy w licznych dysputach i polemikach, a w refleksji antropologicznej tego czasu zaowocowało licznymi dziełami stricte tej problematyce poświęconymi, jak np. Marsilia Ficina Platońska teologia o nieśmiertelności duszy, czy Piotra Pomponazzi Traktat o nieśmiertelności duszy. Zasadniczym przedmiotem wykładu będą filozoficzno-teologiczne racje osobistej nieśmiertelności duszy; problematyka wykładu dotyczyć będzie też dziejów filozoficzno-religijnego sporu o nieśmiertelność duszy ludzkiej i jej związków z godnością człowieka, która zajmuje naczelną rolę w argumentacji we współczesnych dyskusjach bioetycznych.

Bibliografia podstawowa: łacińsko-francuska edycja: M. Ficino, Théologie Platonicienne de l'immortalité des ames, trad. par R. Marcel, t. I-III, Paris 1964-1970; P. Pomponazzi, O nieśmiertelności duszy, przeł. M. Cytowska, opr., wstęp i przyp. L. Szczucki, Warszawa 1980; M. Ciszewski, Franciszka de Sylvestris koncepcja nieśmiertelności duszy ludzkiej, Lublin 1996; E. Garin, Filozofia Odrodzenia we Włoszech, przeł. K. Żaboklicki, Warszawa 1969; G. Di Napoli, L'immortalità dell'anima nel Rinascimento, Torino 1963; S. Swieżawski, Dzieje filozofii europejskiej XV wieku, t. VI, Warszawa 1983; S. Swieżawski, Między średniowieczem a czasami nowymi, Warszawa 1983.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z etyki ogólnej**

Prowadzący: dr Marek Czachorowski

Spór o nierozzerwalność małżeństwa

Treść zajęć: W oparciu o analizę spornych kwestii z obrębu etyki szczegółowej (zwłaszcza etyki seksualnej) dokonujemy eksplikacji głównych kontrowersji metaetycznych i dotyczących etyki ogólnej. Skupimy się na rekonstrukcji zapomnianego dzisiaj zmagania klasyków filozofii o ocenę nierozzerwalności relacji erotycznej. Przy czym nie poprzestaniemy jedynie na zrelacjonowaniu różności tych ocen, wyznaczonej przez odmienne pojmowanie istoty relacji erotycznych, ale staramy się je osadzić w rozstrzygnięciach metaetycznych i metafizycznych, opartych na przeciwstawnych koncepcjach nauki. Okazuje się, że i ten szczegółowy, bardzo dzisiaj ważki temat został podjęty przez klasyków filozofii. Zamiast w porządkowaniu zajętych stanowisk wystąpić z własną ejdetyką miłości erotycznej – ustawiając rezultaty swoich analiz raczej nieskromnie w liczącym już ponad dwa tysiące lat szeregu autorów zabierających głos w tej sprawie – zastosujemy inną metodę tego porządkowania. A mianowicie przyjrzymy się wglądowi w istotę tej miłości dokonanej przez twórców etyki klasycznej – Sokratesa, Platona i Arystotelesa. Ich wzajemne w tej sprawie zmaganie wytyczyło węzłowe punkty całej późniejszej historii tej problematyki. Na tym fundamencie odsłonią się nam powody odmiennych ocen rozwodów. Jak zobaczymy ogólnoludzkie doświadczenie – uważające za całkowicie sensowne i samorozumiałe obustronne zobowiązanie małżonków do wierności małżeńskiej aż do śmierci – znajduje swoje potwierdzenie w ujęciu istoty relacji erotycznej. Odsłonią się też nam powody odejścia od tego doświadczenia przez niektórych klasyków filozofii.

Bibliografia podstawowa: M. Czachorowski, Spór o nierozzerwalność małżeństwa, cz. 1, Lublin 2009.

Bibliografia uzupełniająca: Platon, Państwo, V; Prawa, VI i VIII; Arystoteles, Etyka Nikomachejska, ks. VIII i IX; Arystoteles, Polityka II; Arystoteles, Ekonomika; Augustyn, Cudzołóżne małżeństwa, tłum. M. Cieśluk, w: Augustyn, Pisma świętego Augustyna o małżeństwie i dziewictwie, red., tłum. i kom. A. Eckmann, Lublin 2003, s. 223-261; Tomasz z Akwinu, Summa Contra Gentiles. Prawda wiary chrześcijańskiej. Poznań 2007 (L. III, 122-124); F. Engels, Pochodzenie rodziny, własności prywatnej i państwa, w: K. Marks, F. Engels,

Dzieła, t. 2, Warszawa 1949, s. 159-310; R. Scruton, *Desire* [Pożądanie, Poznań 2009]; K. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność*, Lublin 1986.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii nowożytnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Wykład ma na celu omówienie z dzisiejszego punktu widzenia najbardziej charakterystycznych i oryginalnych tez Spinozy na temat natury ludzkiej. W toku wykładu będę się starał pokazać, po pierwsze, że na gruncie filozofii Spinozy została sformułowana kompleksowa wizja rozmiennia człowieka, odmienna niż w tradycji filozofii arystotelesowskiej oraz w nurcie filozofii Kartezjańskiej, po drugie, że dla Spinozy ważnym elementem rozważań na temat natury ludzkiej okazało się zagadnienie dotyczące: istoty, charakteru i roli emocji (afektów). Z tej perspektywy analizować będę cały zespół zagadnień, poczynając od kwestii dotyczących natury relacji między umysłem a ciałem, poprzez kwestie dotyczące struktury ludzkiego działania, a skończywszy na kwestiach dotyczących wolności i pojęć etycznych. Wskażę, że kwestie te, mające wprawdzie swoją długą historię, nabrały w filozofii Spinozy nowego znaczenia, przede wszystkim dzięki nowym poglądom na związek przyczynowy (odrzućenie finalizmu), pojęcie Boga, natury umysłu, ciała, a zwłaszcza emocji (afektów). Wbrew standardowym ujęciom, preferowanych w literaturze o Spinozie, pokażę, że nowożytny spór między naturalistycznym (Spinoza) a dualistyczno-spirytualistycznym (Kartezjusz, Leibniz) rozumieniem bytu ludzkiego należy widzieć nie tylko od strony problematyki substancji, ciała i umysłu, ale również natury i roli emocji (afektów).

Bibliografia podstawowa: B. Spinoza, *Etyka w porządku geometrycznym* dowiedziona, *Traktat o poprawie umysłu*, *Traktat polityczny*, *Traktat krótki o Bogu, człowieku i jego szczęśliwości*.

Bibliografia uzupełniająca: *The Cambridge Companion to Spinoza*, D. Garrett, ed., Cambridge Uni. Press 1995.

Forma zaliczenia: egzamin: część pierwsza zaliczenie testu składającego się z 4 pytań; część druga egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii człowieka**

Prowadzący: ks. dr Bogdan Czupryn

Treść zajęć: Zagadnienie niematerialnej duszy jest obecne w myśli filozoficznej praktycznie od jej zarania. Jednak współczesna antropologia spycha je nieco na margines. W odpowiedzi na to, trzeba mocno podkreślić, że w integralnej i konsekwentnej wizji człowieka nie może zabraknąć tematu duszy. Na przestrzeni dziejów pojawiły się w tej kwestii rozmaite rozwiązania. Aby właściwie je ocenić i - w jakiejś mierze - skutecznie wykorzystać w systematycznej analizie, trzeba sobie uświadomić, że rozumienie struktury bytowej człowieka bazuje na określonej koncepcji bytu; od rozumienia bytu w ogóle zależy rozumienie tego szczególnego bytu, jakim jest dusza ludzka. Obowiązuje, zatem następująca zasada: im bardziej realistyczne rozumienie bytu, tym bardziej adekwatne ujęcie istnienia i natury duszy ludzkiej. Świadomość tej zależności domaga się szerszego wykorzystania w antropologii, egzystencjalnej koncepcji bytu, przyjętej przez Św. Tomasza z Akwinu i rozwiniętej w Lubelskiej Szkole Filozoficznej. Trzeba, zatem dokonać swoistej reinterpretacji tradycyjnych rozwiązań występujących w realistycznej wizji człowieka, w świetle egzystencjalnej koncepcji bytu. Dzięki temu łatwiej będzie ukazać zarówno sposób istnienia duszy, jak również podstawowe wymiary jej natury. W tej ostatniej kwestii chodzi o takie zagadnienia jak: charakter niematerialności duszy, dusza jako forma, natura związku duszy z ciałem (w tym zwłaszcza zagadnienie *commensuratio*), czy sposób istnienia ciała. Oddzielne miejsce zostanie poświęcone władzom duszy.

Bibliografia podstawowa: M.A. Krapiec, *Ja - człowiek*, Lublin 1991; M. A. Krapiec, *Psychologia racjonalna*, Lublin 1996; G. Bruntrup, *Das Leib - Seele - Problem*, Stuttgart 1996; G. Haeflner, *Wprowadzenie do antropologii filozoficznej*, przekł. W. Szymona, Kraków 2006; E. Gilson, *Byt i istota*, przekł. P. Lubisz, J. Nowak, Warszawa 1963; C. Valverde, *Antropologia filozoficzna*, przekł. G. Ostrowski, Poznań, 1998; C.A. van Peursen, *Antropologia filozoficzna. Zarys problematyki*, przekł. T. Mieszkowski, T. Zembruski, PAX 1971.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii Boga**

Prowadzący: dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

Źródła i formy współczesnego ateizmu

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu są źródła i formy współczesnego ateizmu. Przedstawia się w nim najpierw przyczyny możliwości negacji istnienia Boga oraz filozoficzne źródła jego negacji. Do pierwszych zalicza się przyczyny ogólne, psychologiczne i praktyczne. Do drugich natomiast filozoficzne błędy w zakresie

następujących koncepcji: poznania, bytu, człowieka i religii. Wyróżnia się także następujące formy ateizmu: teoretyczny (metafizyczny, teoriopoznawczy, aksjologiczny) i praktyczny.

Bibliografia podstawowa: Z. J. Zdybicka, Ateizm, w: Powszechna Encyklopedia Filozoficzna, Lublin 2000, s. 371-390.

Bibliografia uzupełniająca: E. Borne, Bóg nie umarł, Paryż 1968; E. Gilson, Trudny ateizm, Kraków 1996; M. Neusch, U źródeł współczesnego ateizmu, Paryż 1980; J. Sochoń, Ateizm, Warszawa 2003.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z podstaw informatyki**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Na wykładzie zostaną zaprezentowane, w przystępnej formie, podstawy teorii automatów, gramatyki formalnej oraz obliczalności. Zaprezentowanych zostanie wiele prostych przykładów języków formalnych oraz automatów służących do ich formalnego opisu. Przedstawione zostaną również podstawowe wyniki teoretyczne związane z gramatyką formalną oraz koncepcja złożoności obliczeniowej zagadnienia.

Bibliografia podstawowa: J.E. Hopcroft, J. D. Ulman, Wprowadzenie do teorii automatów, języków i obliczeń, Warszawa 2003.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z informatycznej analizy danych**

Prowadzący: dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu jest sposób przedstawiania informacji służący jako podstawa programowania w języku logiki. Przedstawiony będzie specyficzny język stosowany w tym celu oraz sposoby przekształcania informacji.

Bibliografia podstawowa: R. Kowalski, Logika w rozwiązywaniu zadań, Warszawa 1989.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii społeczeństwa i polityki**

Prowadzący: dr Małgorzata Borkowska-Nowak

Racjonalność decyzji politycznych

Treść zajęć: Współczesne dyskusje wokół racjonalności decyzji politycznych przebiegają dwutorowo. Z jednej strony rozwijają się teorie racjonalności instrumentalnej, w których decyzje poddaje się ocenie ze względu na jej skuteczność na drodze realizacji założonych celów, z drugiej strony – teorie racjonalności aksjologicznej, gdzie ocenia się decyzję ze względu na jej wartość w relacji do przyjmowanej hierarchii celów. Racjonalność aksjologiczna i instrumentalna reprezentują całkowicie odmienny sposób patrzenia na rzeczywistość społeczno-polityczną. Jeżeli jednak nie próbuje się tworzyć między nimi ostrej opozycji, to okazuje się, że przynajmniej do pewnego stopnia mogą się one wzajemnie uzupełniać. Wyzwaniem, jakie stawia przed nami współczesność, jest takie pogodzenie racjonalności instrumentalnej i aksjologicznej, aby zagwarantować skuteczność celów słusznych moralnie, służących dobru wspólnemu.

Bibliografia podstawowa: W. Herman, W poszukiwaniu granic racjonalności, Warszawa 2001; R. Kleszcz, O dwu rodzajach racjonalności działania, [w:] Rozum w dziejach, (red.) W. P. Glinkowski, A. Nowaczyk, J. Piórczyński, Łódź 2001; T. Kotarbiński, Traktat o dobrej robocie, Wrocław-Warszawa-Kraków 2000; Z. Kuderowicz, Dwie tradycje i dwa modele racjonalności, „Studia Filozoficzne”, 5-6 (1983).

Bibliografia uzupełniająca: A. W. Jabłoński, Polityczne procesy decyzyjne, [w:] Kategorie analizy politologicznej, (red.) A.W. Jabłoński, L. Sobkowiak, t. 2, Wrocław 1998; M. Przełęcki, Racjonalność w dziedzinie wartościowań, „Studia Filozoficzne”, 5-6 (1983); J. Sielski, Racjonalność aksjologiczna decyzji politycznych, „Studia Nauk Politycznych”, 1 (1984).

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii współczesnej**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gut

Psychologizm versus antypsychologizm

Treść zajęć: Pierwsza część wykładów poświęcona jest pokazaniu różnych form psychologizmu i zmierzać będzie do wyjaśniania tezy, która mówi, że logika jest częścią psychologii. Następnie w kilku kolejnych wykładach zostaną przedstawione dwie generalne próby przezwyciężenia psychologizmu podjęte przez Husserla i Fregego. Kolejnym etapem, dzięki odwołaniu się do prac następujących autorów Mohanty, Willard, Miller, Follesdal, ukazana zostanie dyskusja dotycząca wpływu Fregego na myśl Husserla w aspekcie dyskusji

z psychologizmem. W wykładach zamykających cały cykl, poruszona zostanie kwestia aktualności prowadzonej przez Husserla i Fregego dyskusji z psychologizmem w świetle współcześnie prowadzonych badań w psychologii i filozofii.

Bibliografia podstawowa: A. Gut, Uwagi o antypsychologizmie Fregego i Husserla, w: Księga w stulecie wydania Logischen Untersuchungen, red. A. Olech, J. Woleński, Kraków 2001, s. 29-49; A. Gut, In Search of Interpretative Equilibrium (On the Scope of Frege's Influence on Husserl), ss. 35 (przygotowany do druku w „Husserl Studies”).

Bibliografia uzupełniająca: J. N. Mohanty, Explorations in Philosophy, Oxford University Press, 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny (od 4 do 6 pytań)

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii współczesnej**

Prowadzący: dr Anna Głąb

Filozofia literatury i filozofia społeczna Marthy C. Nussbaum

Treść zajęć: Biografia intelektualna Marthy Nussbaum, jej ewoluowanie od zainteresowań filozofią klasyczną w stronę filozofii literatury oraz filozofii społecznej i politycznej. Podstawowe zagadnienia jej filozofii literatury (znaczenie greckich tragedii oraz powieści początku XX wieku dla rozwoju jednostki i społeczeństwa), a także filozofii społeczno-politycznej (teoria potencjalności, umiarkowany liberalizm podparty arystotelizmem, rodzaj feminizmu przez nią reprezentowanego), wraz z przedstawieniem jej zaangażowania społeczno-politycznego.

Bibliografia podstawowa: M. Nussbaum, Kobiety i praca: perspektywa zdolności, przeł. A. Skucińska, „Znak” 599 (2005), s. 75-103; M. Nussbaum, Antygoną Sofoklesa: konflikt, spojrzenie i uproszczenie, przeł. M. Smulewska, „Teologia Polityczna” 2/2004-2005, s. 132-149; A. Głąb, Literatura i moralna iluminacja, „Znak” 626-627 (2007), s. 19-33; A. Głąb, Rozum w świecie praktyki. Koncepcja filozofii Marthy C. Nussbaum, Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne 2009 (w druku).

Bibliografia uzupełniająca: M. Nussbaum, Love's Knowledge, New York/ Oxford: OUP 1990; M. Nussbaum, Frontiers of Justice, Cambridge/London: The Belknap Press of Harvard University Press 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. III**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Treść zajęć: Podstawy nauk empirycznych zarówno fizykalnych jak i pozafizykalnych; tradycja empirystyczna i postempirystyczna; pluralistyczne ujęcie podstaw nauki; fizyka teoretyczna a matematyka.

Bibliografia podstawowa: M. Bunge, Foundations of Physics, Springer: New York 1967; R. Carnap, Philosophical Foundations of Physics, Basic Books: New York 1966; Z. Hajduk, Filozofia przyrody. Filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia, wyd. uzup., Wydawnictwo TN KUL: Lublin 2007.

Bibliografia uzupełniająca: M. Mahner, M. Bunge, Foundations of Biophilosophy, Springer: Berlin 1997; Z. Hajduk, Racjonalna rekonstrukcja filozofii przyrody Issaca Newtona, w: Oblicza filozofii XVII wieku, S. Janeczek (red.), Wydawnictwo KUL: Lublin 2008, s.423-440.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z logiki języka religijnego**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Józef Herbut

Treść zajęć: Wykład będzie poświęcony rozważaniom o epistemicznym statusie przekonań religijnych. Pod jakimi warunkami człowiek jest racjonalnie uprawniony do jakiegoś przekonania i czy takie warunki są niekiedy spełniane przez przeświadczenia religijne? Czy jest prawdą, że właściwie żywione przekonanie religijne musi opierać się na jakimś świadectwie zewnętrznym? Jeśli nie jest to prawda, jakie inne wymagania mogą uprawniać przekonania? Rozważania tych kwestii doprowadziły do ataków na ewidencjalizm, odnowienia zainteresowań historią fideizmu oraz staranniejszej analizy natury uprawnionego wierzenia.

Bibliografia podstawowa: L. Koj, O zasadności przekonań. Fragmenty filozoficzne ofiarowane H. Hiżowi, Warszawa 1992, s. 49-60; R. M. Chisholm, Teoria poznania, Lublin 1994.

Bibliografia uzupełniająca: W. J. Wainwright, Philosophy of Religion, Belmont 1988.

Forma zaliczenia: egzamin ustny; warunkiem otrzymania zaliczenia jest systematyczna obecność na zajęciach

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii kultury**

Prowadzący: dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL

Spór o cywilizację

Treść zajęć: Wykład poświęcony będzie analizie różnych koncepcji cywilizacji m. in. takich autorów jak O. Spengler, A. Toynbee, Ph. Bagby, F. Koneczny, A. Hilckman, C. Dawson, E. Voegelin, S. P. Huntington, M. Pawlikowski, F. Fukuyama, M. A. Krapiec, Jan Pwael II. W grę wchodzić będzie wyjaśnienie etymologii

słowa „cywilizacja“, jej definicja oraz typologia cywilizacji. Następnie zanalizowane zostaną kryteria definiowania i klasyfikowania cywilizacji zarówno w wymiarze historycznym jak i globalnym. Szczególna uwaga zwrócona będzie na specyfikę cywilizacji Zachodu, w tym również na cywilizacyjne umiejscowienie kultury polskiej. Poruszony będzie też problem walki cywilizacji, zarówno w czasie wojny jak i pokoju. Podjęta zostanie kwestia sensu i roli chrześcijaństwa w określaniu podstaw cywilizacji zachodniej, jak i jej wpływ na inne cywilizacje.

Bibliografia podstawowa: F. Koneczny, O ład w historii, Warszawa 1993; A. Toynbee, Studium historii, Warszawa 2000; M. Pawlikowski, Dwa światy, Londyn 1952; O. Spengler, Zmierzch Zachodu, Warszawa 2001; S. Huntington, Zderzenie cywilizacji, Warszawa 2006; M. A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; F. Fukuyama, Koniec historii, Poznań 1996; P. Jaroszyński, Człowiek i nauka, Lublin 2008.

Bibliografia uzupełniająca: F. Koneczny, O wielości cywilizacji, Kraków 1996; Tenże, Polskie logos a ethos, Warszawa 1996; J. Maritain, Religia i kultura, Poznań 1937; A. Toynbee, Cywilizacja w czasie próby, Warszawa 1991; E. Voegelin, Nowa nauka polityki, Warszawa 1992; A. Toffler, Trzecia fala, Warszawa 1997; O. Spengler, Historia, kultura, polityka, Warszawa 1990; Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II, Kraków 2002.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii XX wieku**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Judycki

Wiedza dotycząca innych umysłów i zagadnienie intersubiektywności

Treść zajęć: W trakcie wykładu w rozważane będą następujące tematy: 1. Historyczne źródła współczesnej problematyki wiedzy dotyczącej innych umysłów; 2. Solipsyzm jako problem metafizyczny i epistemologiczny; 3. Argumenty przeciwko solipsyzmowi; 4. Problem innych umysłów w fenomenologii i w egzystencjalizmie, 5. Dyskusja na temat zagadnienia innych umysłów we współczesnej filozofii analitycznej; 6. Problem genezy ludzkiej intersubiektywności 7. Komunikacja pomiędzy osobami w aspekcie egzystencjalnym i eschatologicznym.

Bibliografia podstawowa: R. Ingarden, O poznawaniu cudzych stanów psychicznych, w: R. Ingarden, U podstaw teorii poznania, Warszawa: PWN 1971, s. 407-427; S. Judycki, Intersubiektywność i czas. Przyczynek do dyskusji nad późną fazą poglądów Edmunda Husserla, Lublin: TN KUL 1990, cz. 3 pt. „Problem alter ego a transcendentalizm”, s. 247-290; S. Judycki, Tajemnica komunikacji pomiędzy osobami [w druku]; L.P. Pojman (ed.), The Theory of Knowledge. Classic and Contemporary Readings, Belmont, CA 1993, Part IX: „Other Minds”; M. Scheler, Istota i formy sympatii, Warszawa: PWN 1980; E. Stein, O zagadnieniu wczucia, Kraków: Wydawnictwo Znak 1988.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii w Polsce**

Prowadzący: ks. abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus

Treść zajęć: W trakcie wykładu przedstawione zostaną w głównych zarysach poglądy etyczne głoszone w prehistorycznych kulturach Wschodu, następnie w historycznych kulturach: sumeryjskiej, babilońskiej, egipskiej, izraelskiej, chińskiej, indyjskiej i perskiej. Potem w kulturze greckiej (obejmującej filozofię, religię, mitologię, literaturę), a następnie w starożytnym chrześcijaństwie, we wczesnym średniowieczu, w szczytowym okresie scholastyki i na koniec w okresie schyłkowym myśli średniowiecznej.

Bibliografia podstawowa: C. Briton, A History of Western Morals, New York 1955; A. MacIntyre, A Short History of Ethics, New York 1966; E. Howald, A. Dempf, T. Litt, Geschichte der Ethik vom Altertum bis zum Beginn des 20. Jahrhunderts, 1981; P. Antes (ed.) Ethik in nichtchristlichen Kulturen, 1984; W. Schulz, Grundprobleme der Ethik, Pfulligen 1989; J. Rohls, Geschichte der Ethik, Tuebingen 1991; V. J. Bourke, Historia etyki, Toruń 1994.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na wykładzie

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii analitycznej (w języku angielskim)**

Prowadzący: dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład podejmuje najważniejsze dyskutowane współcześnie zagadnienia filozoficzne w ujęciu najważniejszych współczesnych filozofów analitycznych. Tradycja filozofii analitycznej rozumiana jest szeroko, z uwzględnieniem kontynentalnych szkół filozofii analitycznej, w tym tradycji scholastycznej i szkoły lwowsko-warszawskiej. Co roku proponowany jest temat szczegółowy: ujęcie problemowe lub prezentacja poglądów jednego ze współczesnych filozofów.

Bibliografia podstawowa: R. Bertrand, Zagadnienia filozofii, De Agostini Altaya, Warszawa 2002.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny lub przygotowanie w wymaganym terminie pracy pisemnej

Wykład: Wybrane zagadnienia z logik nieklasycznych

Prowadzący: dr Robert Trypuz

Logiki norm i działań – prezentacja oraz zastosowania w filozofii, prawie oraz sztucznej inteligencji

Treść zajęć: Wykład prezentuje różne logiki norm i działań, a także stosowalność logik norm i działań w filozofii oraz sztucznej inteligencji.

Bibliografia podstawowa: L. Aqvist, Deontic logic. In D. Gabbay, F. G., ed., Handbook of Philosophical Logic, volume 8, Kluwer Academic Publishers: 2002, s. 147–264; J. F. Horty, Agency and Deontic Logic, Oxford University Press: Oxford 2001; J. Kalinowski, Teoria Zdań Normatywnych. Studia Logica, 1:113–146, 1953; L. T. McCarthy, Permissions and Obligations. W Proceedings of IJCAI-83, s. 287–294, 1983; P. McNamara, Deontic Logic. W Gabbay, D. M. i Woods, J., ed., Handbook of the History of Logic, vol. 7., Elsevier North Holland: 2006, s. 197–288; J. J. C. Meyer, A Different Approach to Deontic Logic: Deontic Logic Viewed as a Variant of Dynamic Logic. Notre Dame Journal of Formal Logic, 1:109–136, 1988; K. Segerberg A Deontic Logic of Action. Studia Logica, 41:269–282, 1982; G. H. von Wright, Deontic logic. Mind, LX(237):1–15, 1951; G. H. von Wright, Norm and Action. New York, The Humanities Press: 1963.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: regularne uczestnictwo w zajęciach, egzamin ustny

Wykład: Wybrane zagadnienia z filozofii sztuki

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Sztuka i moralność

Treść zajęć: 1. Realistyczna filozofia sztuki: istota sztuki; jej racja bytu /cel/ i związek ze światem i ludzką kulturą; 2. Moralność: istota moralności i jej kryterium; problem dobra - jego odmiany i hierarchia dobra; moralność i etyka; 3. Teoria aspektu - theoria, praxis, poiesis, religio w kulturze: postępowanie i wytwarzanie oraz ich kryteria /dobro, piękno/; sztuka - heteronomia czy autonomia?; Moralna odpowiedzialność artysty.

Bibliografia podstawowa: R. W. Beardsmore, Art and Morality, London 1971; B. J. Craig, Relativism in the Arts, Athens 1983; J. Barzun, The Use and Abuse of Art, Princeton 1974; H. Kiereś, Służyć kulturze, Lublin 1998; J. Maritain, Sztuka i mądrość, tłum. K. i K. Górscy, Warszawa 2001; M. Gołaszewska, red., Ethos sztuki, Warszawa-Kraków 1985.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: Wybrane zagadnienia z historii filozofii średniowiecznej

Prowadzący: dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Omówienie głównych nurtów filozofii w Bizancjum w XIV i XV wieku oraz Grzegorza Palamasa krytyki poznania filozoficznego w nurcie hezychastycznym.

Bibliografia podstawowa: Y. Spiteris, Ostatni Ojcowie Kościoła. Kabasilas. Palamas, przeł. B. Widła, Warszawa 2006; Byzantine Philosophy and its Ancient Sources, ed. K. Ierodiakonou, Oxford 2002.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: Wybrane zagadnienia z historii doktryn społecznych i politycznych

Prowadzący: dr hab. Jan Kłos, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład ma za zadanie ukazać historię społecznych i politycznych idei takich pojęć jak państwo (różne koncepcje państwa, jego definicje, relacja: państwo-społeczeństwo, nowożytnie koncepcje umowy społecznej, państwo prawa), począwszy od starożytności do czasów współczesnych. Koncentruje się na rozwoju doktryn politycznych (liberalizm, konserwatyzm, anarchizm, komunizm), ukazując go na tle rozmaitych stanowisk filozoficznych. Poglądy filozoficzne są tutaj ważnym fundamentem dla kwestii politycznych, społecznych i kulturowych. Koncentrujemy się szczególnie na klasycznych tekstach filozofów, których stanowiska stanowiły podłoże dla rozwoju myśli politycznej.

Bibliografia podstawowa: L. Strauss, History of Political Philosophy, Chicago 1972; J. Touchard, Histoire des idées politiques, Paris 1988; Tenże, Współczesne filozofie polityki, Poznań 2006; H. Olszewski (red.), Historia doktryn politycznych i prawnych, Poznań 1994; Platon, Państwo; Arystoteles, Polityka; św. Augustyn, Państwo Boże (fragmenty); św. Tomasz z Akwinu, Summa (fragmenty); św. Tomasz Morus, Utopia; N. Machiavelli, Książę; J. Locke, Dwa traktaty o rządzie; Tenże, List o tolerancji; T. Hobbes, Lewiatan; J.J. Rousseau, O umowie społecznej; W.F.G. Hegel: Fenomenologia (fragmenty), Wykłady z filozofii dziejów (fragmenty); Lord Acton, Historia wolności, Znak, Kraków 1995; J.S. Mill, O wolności, Akme, Warszawa 1999;

L. Kołakowski, Główne nurty marksizmu (fragmenty), Zysk i S-ka, Poznań 1976; F. von Hayek, Droga do zniewolenia; H. Arendt, Kondycja ludzka, Aletheia, Warszawa 2000.

Bibliografia uzupełniająca: R.E. Goodin, Ph. Pettit (red.), Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej, Warszawa 1998; T. Buksiński, Moderność, Poznań 2001; J.P. Hudzik, Wykłady z filozofii polityki, Lublin 2002; M. Król, Słownik demokracji; J. Szacki, Historia myśli socjologicznej, PWN: Warszawa 2006; J. Baszkiewicz, Myśl polityczna wieków średnich, Poznań 1998; Tenże, Francja nowożytna. Szkice z historii wieków XVII-XIX, Poznań 2002.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z teorii środków masowego przekazu**

Prowadzący: dr hab. Jan Kłós, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład ma dostarczyć studentom szerokiej panoramy koncepcji związanych ze środkami przekazu, głównymi problemami oraz szansami dla demokracji (modele komunikacji, propaganda, manipulacja, reklama, język mediów); media ukazane są na tle zjawisk kulturowych (media w ich rozwoju historycznym, rola mediów jako nośników kultury).

Bibliografia podstawowa: J. Fiske, Wprowadzenie do badań nad komunikowaniem, Astrum, Wrocław 1999; B. Ociepa, Komunikowanie międzynarodowe, Astrum, Wrocław 2002; A. Praktanis, E. Aronson, Wiek propagandy, PWN, Warszawa 2003; T. Szkudlarek, Media, Impuls, Kraków 1999; M. Filipiak, Homo communicans. Wprowadzenie do teorii masowego komunikowania,; T. Goban-Klas, Media i komunikowanie masowe, PWN, Warszawa 1999.

Bibliografia uzupełniająca: J. Baudrillard, Ameryka, Sic!: Warszawa 1998; Tenże, Symulakry i symulacja, Sic!: Warszawa 2005; Tenże, Społeczeństwo konsumpcyjne, Sic!: Warszawa 2006; N. Postman, Zabawić się na śmierć, MUZA: Warszawa 2006; Tenże, Technopol, MUZA: Warszawa 2004; M. McLuhan, Wybór tekstów, Zysk i S-ka, Poznań 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z etyki nauki (w języku angielskim)**

Prowadzący: dr hab. Agnieszka Lekka-Kowalik

Nowe paradygmaty badań naukowych i ich etyczne i epistemiczne konsekwencje

Treść zajęć: Panuje zasadnicza zgoda co do tego, że obserwujemy obecnie radykalne zmiany sposobu uprawiania nauki. W wykładzie zostają przedstawione i porównane główne diagnozy tych zmian: tzw. Mode 2, nauka post-normalna, nauka post-akademicka, potrójna helisa, kapitalizm akademicki i kilka innych. Zaakceptowanie takich sposobów uprawiania nauki ma szereg istotnych etycznych i epistemicznych konsekwencji, m.in.: komercjalizację wiedzy, pojawienie się nowych kryteriów oceny „dobrej nauki” i „dobrego naukowca”, poszerzenie społecznej odpowiedzialności nauki, zmianę etosu nauki, których wydobyć jest niezbędne do zrozumienia współczesnej nauki i jej miejsca w społeczeństwie.

Bibliografia podstawowa: L. Hessels and H. Van Lente, „Rethinking new knowledge production: a literature review and a research agenda”, Research Policy, 37 (2008), s. 740-760; H. Novotny, C. Limoges, P. Scott, M. Gibbons, The New Production of Knowledge, London 1994; H. Novotny, P. Scott, M. Gibbons, Rethinking science – Knowledge and the Public in an Age of Uncertainty Cambridge, 2003; P. Scott, „The ethical implications of the New Research Paradigm”, Science and Engineering Ethics, 9 (1), 73-84; J. Ziman, Real Science: What It Is and What It Means. Cambridge University Press 2000.

Bibliografia uzupełniająca: N. Cartwright, „Well-ordered science: evidence for use”, Philosophy of Science, 73 (2006), s. 981-990; H. Novotny, P. Scott, M. Gibbons, „Mode 2’ revisited: The New Production of Knowledge, Minerva 41 (2003), s. 179-194; Ph. Kitcher, Science, Truth, and Democracy, Oxford University Press, 2001; J. Ziman „Non-instrumental roles of science”, Science and Engineering Ethics, 9 (2003), s. 17-27. Dodatkowa literatura jest wskazywana dla konkretnych zagadnień.

Forma zaliczenia: 5-8 stronicowa praca (w języku polskim lub angielskim) na wybrany temat związany z głównym tematem wykładu

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej i średniowiecznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Główne problemy filozoficzne we wczesnym średniowieczu

Treść zajęć: Wykład ma za zadanie zapoznać słuchaczy z najważniejszymi postaciami i problemami w okresie od czasów Boecjusza (525 r.) po koniec renesansu XII wieku. W wykładzie zostanie położony silny akcent na występujące w tym okresie różne typy platonizmu oraz drogi recepcji myśli starożytnej.

Bibliografia podstawowa: E. Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1966; G. d’Onofrio, Historia teologii. Epoka średniowiecza, tłum. W. Szymona, Kraków 2005; A. Kijewska, Eriugena, Warszawa 2005; A. Kijewska, Księga Pisma i Księga Natury. Heksaameron Eriugeny

i Teodyryka z Chartres, Lublin 1999; A wszystko to ze zdziwienia. Antologia tekstów filozoficznych XII wieku, red. M. Frankowska-Terlecka, Warszawa 2006.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z semiotyki**

Prowadzący: dr Stanisław Majdański

Język filozofii i logiki – wyznaczniki (nie)klasyczności

Treść zajęć: Wykład stanowi powrót do analizy-konstrukcji pojęcia (nie)klasyczności, z myślą o filozofii i logice. Problemowo i kontekstowo omawia się odnośną dystynkcję: K – NK. U sedna klasyczności jawi się sympliczność, ale nie jest ona rzeczą tak prostą jakby wskazywało na to „veritas est in simplicitate”. Zwykłą klasyczność-sympliczność warto odróżnić od tej pośredniej, gdzie jednak odnośna do „elementów” redukcja winna być porównywalnie niekosztowna. Łatwiejsza jest analiza-konstrukcja klasyczności i jej opositum na terenie logicznym. W filozofii sprawa się wikła. Nie chodzi tu tylko o pochodność tego co z logiki czy w logice (relacja logika – filozofia to osobny problem). Nadto w „filozofii klasycznej, czyli filozofii” (A. Bronk, S. Majdański) dochodzi problem intuicja – dyskurs. Intuicja jest rzeczą prostoty (jak wypowiadało się wielu, w tym S. Kamiński) i sytuuje się u podstaw filozofii (M. A. Krapiec), gdzie jest wiele nieufności co do „mocy dyskursu”, wzmocnionych jeszcze od strony logiki „wewnętrznymi limitacjami formalizmów” (J. Ladriere). Możliwa jest dyskursywizacja intuicji i intuitywizacja dyskursu, jest to widoczne, gdy uwzględnimy (krytycznie) filozoficznie doniosłe etno-, etymo- i metaforomyślenie, które pozwala wracać do świata pierwszych pojęć (M. Heidegger i nie tylko). W wykładzie podkreśla się wagę filozoficzną także operacji odwrotnych: łamanie dobrze (zdawałoby się) usadowionych, ułożonych filozoficznie pokładów myśli, które warto co najmniej metodycznie „łamać”, w celu uzyskania nowych perspektyw jak i utwierdzenia klasycznych „stałych filozoficznych” (jakby powiedział E. Gilson). Na tym tle zwraca się uwagę na fenomen klasycyzacji i deklasycyzacji. Wydaje się, że idee nieklasyczne generują się z klasycznych, gdy te okazują się niewydolne wobec wymagań przedmiotu zastosowań. Wtedy trzeba pieczołowicie dbać o dołączone z zewnątrz warunki aplikacyjne. Ich interrioryzacja daje w rezultacie ujęcie nieklasyczne. Na zakończenie powraca się do starej idei logiki wspartej o pryncypia-symplicja, po uwzględnieniu całej krytyki nowożytnej (u nas J. Łukasiewicz).

Bibliografia podstawowa: Wykład nawiązuje bezpośrednio do prac: A. Bronka, S. Kamińskiego, M. A. Krapca, S. Majdańskiego, A. B. Stępnia oraz kontekstowo do innych autorów reprezentujących lubelską szkołę filozofii klasycznej lub nawiązujących do niej. Odniesienia do tekstów podawane są na bieżąco na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z metafizyki**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: Celem wykładu jest wprowadzenie słuchacza w specyfikę metafizyki realistycznej. Zostanie to dokonane poprzez (1) analizę definicji i języka metafizyki; (2) omówienie sposobu (metody) wyodrębniania przedmiotu poznania metafizycznego, który ma być (a) przedmiotem realnym, (b) ujętym neutralnie i (c) obejmującym całość rzeczywistości. Następnie zostanie (3) ukazany cel poznania metafizycznego, które spełnia się: (a) w odkryciu powszechnych właściwości bytów i pierwszych metafizycznych praw bytowania rzeczy; (b) odsłanianiu wewnętrznej struktury rzeczy dzięki wyodrębnieniu metafizycznych złożań bytowy tzw. złożań subontycznych; (c) odkryciu uprzyczynowanego i analogicznego sposobu bytowania rzeczy. (4) W podsumowaniu zwróci się uwagę na nowoczesność metafizyki realistycznej.

Kolejnym zadaniem wykładu jest wydobycie tych elementów metafizyki realistycznej, które są charakterystyczne dla jej rozumienia. Dotyczy to definicji, przedmiotu, metody i celu. W wykładzie zostanie położony akcent na ukazanie powiązania struktur narzędzi metodologiczno-teoriopoznawczych metafizyki z strukturą wyjaśnianie rzeczywistości, co gwarantuje realizm poznania metafizycznego.

Bibliografia podstawowa: A. Krapiec, Z teorii i metodologii metafizyki (współ. S. Kamiński), Lublin 1994; A. Krapiec, Metafizyka, Lublin 1995; M. A. Krapiec, Przedmiot filozoficznych wyjaśnień: byt czy „sens” bytu, w: A. Maryniarczyk (red.), Poznanie bytu czy ustalanie sensów, Lublin 1999, s. 11-26; A. Maryniarczyk, Spór o metodę poznania realistycznego, w: A. Maryniarczyk (red.), Poznanie bytu czy ustalanie sensów, Lublin 1999, s. 55-86; V. Possenti, Trzecie żeglowanie, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, Spór o przedmiot metafizyki, w: A. Maryniarczyk (red.), Metafizyka w filozofii, Lublin 2004, s. 61-88; A. Maryniarczyk, Metoda metafizyki realistycznej, Lublin 2006.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Globalizacja**

Prowadzący: dr Jerzy Michałowski

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu jest zjawisko globalizacji – głównie w wymiarze ekonomicznym - rozumianej jako proces stałego wzrostu współzależności gospodarczej (dokonującej się w warunkach rosnącej otwartości) uczestniczących w wymianie międzynarodowej firm, gałęzi gospodarczych i poszczególnych państw. Wykład rozpoczyna krótki przegląd historyczny zjawiska globalizacji, obejmujący okres od 1820 r. do „chwili obecnej”, który dzieli się w zasadzie na 3 podokresy globalizacji (od 1820 r. do I wojny światowej, okres międzywojenny, i powojenny). Następnie omawiane są szczegółowo przejawy, warunki i przyczyny globalizacji. Akcentuje się wiodącą rolę tzw. kapitału intelektualnego: rozumianego jako kapitał wiedzy, przedsiębiorczości, innowacyjności technicznej i organizacyjnej, solidności i pracowitości itd. Niezwykle produktywny mariaż kapitału intelektualnego, finansowego i techniki, prowadzi do powstania nowego typu specjalizacji i rywalizacji międzynarodowej dokonującej się nie tyle między krajami, ile między firmami międzynarodowymi, operującymi na arenie gospodarczej globu i będącymi zarówno główną siłą sprawczą jak i beneficjentami procesu globalizacji. Omawia się strategię działania tych firm, ich strukturę organizacyjną (sieciowość i spłaszczenie struktur zarządzania), charakter ich współpracy z podwykonawcami itp. Zjawisko globalizacji, zmieniając charakter produkcji i wymiany gospodarczej w skali świata, powoduje również redefinicję ekonomicznych (i pozatekonicznych) funkcji państwa. Omawia się więc skutki zderzenia globalizacji z ujętym typologicznie, zachodnioeuropejskim państwem dobrobytu, państwem azjatyckim oraz (anglo)amerykańskim, kładąc nacisk na zdolność danego typu państwa do sprostania wymogom konkurencji globalnej jak i konieczności przebudowy i uelastyczenia jego struktur. Akcentuje się zwłaszcza konieczność położenia większego nacisku na permanentne kształcenie obywateli, ich zdolność do powiększania kapitału intelektualnego (i finansowego) jako głównego czynnika konkurencyjności, uczynienia własnej gospodarki (infrastruktura, zasoby pracy) atrakcyjną dla lokalizacji kapitału zagranicznego, itd. Omawia się wreszcie skutki procesu globalizacji, zarówno pozytywne (dostęp do rynku globalnego, wzrost eksportu, wzrost inwestycji zagranicznych, wzrost konsumpcji krajowej itd.) jak i negatywne. Wśród tych ostatnich omawia się m. in. ograniczanie suwerenności gospodarczej, a nawet politycznej poszczególnych państw, konieczność dokonywania bolesnych wyborów i decyzji restrukturyzacyjnych w poszczególnych firmach i całych branżach „lokalnych”, niezdolnych do stawienia czoła konkurencji globalnej- tańszej i nowocześniejszej. Wskazuje się na zjawiska gwałtownego różnicowania dochodów, niepewności zatrudnienia, migracji zawodowej i terytorialnej. Last but not least pozostaje kulturowy i etyczny wymiar wyzwań, który staje przed osobą ludzką. Występuje ona bowiem w podwójnej roli: konsumenta coraz szerszej palety dóbr globalnych (bombardowanego nachalnymi wzorcami unifikującej się kultury masowej) jak i producenta, poddanego rosnącej presji na zdolność do elastyczności i mobilności zawodowej i terytorialnej, gotowości do wyrzeczeń i poświęceń na rzecz pracodawcy. Coraz częściej - właśnie globalnego. Niezbędny do oceny społecznych skutków globalizacji pozostaje chrześcijański moment filozoficzny i etyczny.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii religii**

Prowadzący: ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Filozoficzne aspekty duchowości chrześcijańskiej

Treść zajęć: Wykład przywołuje filozoficzne założenia chrześcijańskiej duchowości (ogólna koncepcja rzeczywistości, koncepcja człowieka) oraz przesłanki natury teologicznej. Następnie wskazuje na metafizyczną naturę działań stanowiących o chrześcijańskiej duchowości.

Bibliografia podstawowa: Katechizm Kościoła Katolickiego. Wyd. 2 poprawione. Poznań: Pallottinum 2002.

Bibliografia uzupełniająca: L. Bouyer, *The Christian Mystery. From Pagan Myth to Christian Mysticism*, przeł. I. Trethowan, Edinburgh: T&T Clark 1990; R. Garrigou-Lagrange, *Trzy okresy życia wewnętrznego wstępem do życia w niebie*, przeł. s. Teresa Franciszka Służebnica Krzyża, Poznań: Pallottinum 1960-1962; P. Moskal, *Istota mistyki*, w: *Afektatywne poznanie Boga*, red. P. Moskal, Lublin: Wydawnictwo KUL 2006, s. 129-135; P. P. Ogórek, *Mistyka chrześcijańskiego Wschodu i Zachodu*, Warszawa: Wydawnictwo UKSW 2002; A. Schimmel, *Mystical Dimensions of Islam*, Chapel Hill: University of North Carolina Press 1975; G. Scholem, *Mistycyzm żydowski i jego główne kierunki*, przeł. I. Kania, Warszawa: Wydawnictwo Aletheia 2007; A. Słomkowski, *Teologia życia duchowego w świetle Soboru Watykańskiego II*, oprac. M. Chmielewski, Ząbki: Apostolicum 2000; J. Sudbrack, *Mistyka. Doświadczenie własnego ja – Doświadczenie kosmiczne – Doświadczenie Boga*, przeł. B. Białecki. Kraków: Wydawnictwo WAM 1996; S. Urbański, *Istota zjednoczenia mistycznego*, w: *Filozofować w kontekście teologii: religia - natura – łaska*, red. P. Moskal, Lublin: Wydawnictwo KUL 2003, s. 51-63; S. Urbański, *Teologia życia mistycznego*, wyd. 2, Warszawa: Wydawnictwo ATK 1999; J. A. Wiseman, *Mysticism*, w: *The New Dictionary of Catholic Spirituality*, red. M. Downey, Collegeville, Minnesota: The Liturgical Press 1993, s. 681-692.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z analitycznej filozofii religii**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk

Problem substancjalności Boga

Treść zajęć: Wykład dotyczy następujących kwestii: treść i zakres pojęcia substancji, kryteria substancjalności, stosunek substancji do jej części, stosunek substancji do jej własności, trwanie i tożsamość substancji w czasie, substancja a stany rzeczy, zdarzenia i procesy, substancjalność Boga, prostota Boga, niezmienność Boga.

Bibliografia podstawowa: J. Hoffman, G.S. Rosenkrantz, Substance among other Categories, Cambridge University Press, Cambridge 1994; J. Hoffman, G. S. Rosenkrantz, The Divine Attributes, Blackwell Publishers 2002; G. J. Hughes, On a Complex Theory of a Simple God, Cornell University Press, Ithaca 1989.

Bibliografia uzupełniająca: J. Hoffman, G. S. Rosenkrantz, Substance. It's Nature and Existence, Routledge, London-New York 1997; E. J. Lowe, The Possibility of Metaphysics, Clarendon Press, Oxford 1998; E. J. Lowe, The Four-Category Ontology, Clarendon Press, Oxford 2006; G. J. Hughes, The Nature of God, Routledge, London-New York 1995; R. Ingarden, Spór o istnienie świata, t. 1-2, PWN, Warszawa 1987; Tomasz z Akwinu, Traktat o Bogu, Wydawnictwo Znak, Kraków 2001; A. Plantinga, Does God Have a Nature?, Marquette University Press 1980.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teorie osobowości**

Prowadzący: dr Waclaw Bąk

Treść zajęć: Wykład stanowi przegląd najważniejszych teorii osobowości, począwszy od ujęć historycznych i klasycznych aż do najbardziej współczesnych. Przegląd uzupełniony jest próbą krytycznej oceny, wypunktowaniem mocnych i słabych stron poszczególnych koncepcji oraz porównywaniem teorii między sobą. Przedstawienie szerokiego spektrum teorii osobowości ma służyć rozwijaniu krytycznego myślenia, poszukiwaniu odpowiedzi na podstawowe pytania dotyczące osobowości. Wykład pokazuje także możliwości praktycznych aplikacji wiedzy teoretycznej oraz wykorzystania teorii jako inspiracji do projektowania badań empirycznych w ramach psychologii stosowanej.

Bibliografia podstawowa: P. K. Oleś, Wprowadzenie do psychologii osobowości, Warszawa 2003; L. A. Pervin, O. P. John, Osobowość. Teoria i badania, Kraków 2002; C. S. Hall, G. Lindzey, J. B. Campbell, Teorie osobowości. Wydanie nowe, Warszawa 2004; C. H. Hall, G. Lindzey, Teorie osobowości, Warszawa 1994; K. Drat-Ruszczak, Teorie osobowości – podejście psychodynamiczne i humanistyczne, w: J. Strelau (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki, t. 2 (s. 601-652), Gdańsk 2000; M. Kořta, D. Doliński, Poznawcze podejście do osobowości, w: J. Strelau (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki, t. 2 (s. 561-600), Gdańsk 2000; L. A. Pervin, Psychologia osobowości, Gdańsk 2002.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin pisemny i ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej**

Prowadzący: dr Monika Komsta

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu monograficznego jest szczegółowy problem związany z filozofią starożytną (w roku 2009/2010 będzie to psychologia Arystotelesa). Zostanie przedstawiony rozwój danego zagadnienia, jego źródła, kontekst kulturowy, a także próby różnego ujęcia tego tematu przez różnych filozofów.

Bibliografia podstawowa: Arystoteles, O duszy, tłum. P. Siwek, w: Dzieła wszystkie, t. III, Warszawa 1992.

Bibliografia uzupełniająca: A. P. Fotinis, The De anima of Alexander of Aphrodisias: A translation and Commentary, Washington 1979; P. Accattino, P. Donini, Alessandro di Afrodizia: l'anima, Bari 1996.

Forma zaliczenia: egzamin

Wykład: **Wybrane zagadnienia z wątków filozoficznych w literaturze indyjskiej**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Myśl filozoficzna w indyjskiej tradycji epickiej

Treść zajęć: Celem wykładu będzie ukazanie myśli i wątków filozoficznych w pismach indyjskich religijnych lub czysto literackich (literatura wedyjska, eposy Rāmāyana i Mahābhārata, bajki itp.)

Bibliografia podstawowa: A. L. Basham, Indie od początku dziejów do podboju muzułmańskiego, PIW, Warszawa 1973; J. L. Brockington, Święta nie hinduizmu, PAX, Warszawa 1990.

Bibliografia uzupełniająca: J. Auboyer, Życie codzienne w dawnych Indiach, PIW, 1968; H. Ellinger, Hinduizm, Znak, 1997; S. Radhakrishnan, Filozofia indyjska, PAX, Warszawa 1958.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii państwa i prawa**

Prowadzący: dr Paweł Skrzydlewski

Treść zajęć: Wykład będzie się koncentrował na ukazaniu i wyjaśnieniu wzajemnych relacji, jakie istnieją pomiędzy prawem stanowionym przez władzę publiczną a wolnością człowieka dokonującą się w akcie decyzyjnym. Szczególnej analizie zostanie poddane zagadnienie promulgacji prawa stanowionego, jakie dokonuje się w akcie decyzyjnym człowieka. Głównym celem wykładu będzie ukazanie niebezpieczeństw płynących głównie z absolutyzowania ludzkiej wolności, jak i autonomizowania prawa stanowionego. Wykład będzie wykorzystywał osiągnięcia poznawcze uzyskane przez realistyczny nurt filozofii klasycznej, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku Arystotelesa, św. Tomasza z Akwinu oraz Lubelskiej Szkoły Filozoficznej.

Bibliografia podstawowa: Św. Tomasz z Akwinu, O władzy (De regimine principum), w: Tenże, Dzieła wybrane, tłum. J. Salij, Poznań 1984; M. A. Krapiec, Człowiek i polityka, Lublin 2007; M. A. Krapiec, Ludzka wolność i jej granice, Lublin 2004; Arystoteles, Polityka, tłum. L. Piotrowicz (wiele wydań); L. Piotrowicz, Kult panującego w starożytności, Poznań 2006; P. Skrzydlewski, Polityka w cywilizacji łańciskiej. Lublin 2002; R. Buttiglione, Chrześcijaństwo a demokracja, Lublin 1993; J. Woroniecki, O narodzie i państwie, tłum. R. Maliszewski, Lublin 2004; P. Skrzydlewski, Rola filozofii w życiu społecznym, „Człowiek w kulturze” 15 (2003), Lublin, s. 81-109; P. Skrzydlewski, U ideowych źródeł nowożytnej europejskiej polityki i prawa - na przykładzie poglądów J. Harringtona, „Człowiek w kulturze” 16 (2004) Lublin, s. 71- 95; P. Skrzydlewski, Analogia w determinacji praw ludzkiego działania praktycznego, w: Analogia w filozofii. Zadania współczesnej metafizyki 7, red. A. Maryniarczyk, K. Stępień, P. Skrzydlewski, Lublin 2005, s. 347-369; P. Skrzydlewski, Granice pomocy wychowawczej państwa z perspektywy realistycznej filozofii, w: Pedagogika społeczna w służbie rodzinie (aspekt pomocowy, kulturowy, wychowawczy), red. K. Gašior, T. Sakowicz, t. 1, Kielce 2005, s. 143-156; P. Skrzydlewski, „Analogiczność czy jednoznaczność w interpretacji prawa” w: Zadania współczesnej metafizyki nr 8, red. A. Maryniarczyk, K. Stępień, P. Gondek, Lublin 2006, s. 419-453; P. Skrzydlewski, Prawo stanowione a wolność człowieka (z perspektywy filozofii nowożytnej i św. Tomasza z Akwinu) „Roczniki Filozoficzne” LIII 2 /2005, s. 189-216.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z etyki praktycznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Jerzy Gałkowski

Treść zajęć: Zagadnienia: 1. Antropologiczno-społeczne założenia polityki; 2. Jednostka a społeczeństwo; 3. Pojęcie wspólnoty; 4. Zakres i treść pojęcia polityki; 5. Polityka a dobro wspólne; 6. Zagadnienia moralne polityki; 7. Etyka a polityka; 8. Niektóre zagadnienia szczegółowe.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii kultury i cywilizacji**

Prowadzący: ks. dr Paweł Tarasiewicz

Teorie suwerenności

Treść zajęć: Wykład obejmuje: analizę genezy, historii i treści filozoficznego pojęcia suwerenności. Jego celem jest determinacja suwerenności i jej granic w odniesieniu do kultury i cywilizacji. Podjęte rozważania koncentrują się na poglądach Jana Bodina i jego komentatorów, na podstawie których zmiernają do rekonstrukcji kolejnych teorii suwerenności.

Bibliografia podstawowa: J. Bodin, Sześć ksiąg o Rzeczypospolitej, tłum. R. Bierzanek, Z. Izdebski, J. Wróblewski, Warszawa 1958; „Civitas” 2003 nr 7, pt. Suwerenność; In defense of sovereignty, red. W. J. Stankiewicz, New York-London-Toronto 1969; M. A. Krapiec, Suwerenność – czyja?, Dzieła XVI, Lublin 2001; R. Kwiecień, Suwerenność państwa, Kraków 2004; Spór o suwerenność, red. W. J. Wołpiuk, Warszawa 2001; Koncepcje suwerenności, red. I. Gawłowicz, I. Wierchowicka, Warszawa 2005.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z antropologii filozoficznej**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gudaniec

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu są klasyczne koncepcje miłości, przedstawione w chronologicznym porządku – od samych początków filozoficznego rozumienia miłości aż do końca średniowiecza. Szczególny nacisk zostanie położony na najdojrzalsze filozoficzne koncepcje, tj. rozumienie miłości w filozofii Platona, Arystotelesa, św. Augustyna i św. Tomasza z Akwinu. Przedstawione zostaną charakterystyczne elementy tworzące koncepcję miłości u każdego z tych myślicieli, jak również zależności wątków filozoficznych, występujących u tych filozofów. Celem przedstawienia klasycznych koncepcji miłości jest ukazanie formowania się teorii miłości w filozofii, jak i różnych aspektów jej rozumienia, uwarunkowanych głównie wizją człowieka w poszczególnych systemach filozoficznych. Krytycznie

prezentowany przegląd koncepcji ma stanowić podstawę dla filozoficznego rozumienia samej istoty miłości i uporządkowania różnych jego aspektów.

Bibliografia podstawowa: Platon: Uczta, Fajdros; Arystoteles, Etyka Nikomachejska, ks. VIII i IX; Augustyn, De Trinitate, VIII i Homilie na Ewangelie i pierwszy list św. Jana, Warszawa 1997; Tomasz z Akwinu, Summa teologiczna I-II, kwestie 26-28, w: tenże, Uczucia, Suma Teologiczna, tom 10, Londyn 1967.

Bibliografia uzupełniająca: M.-D. Philippe, O miłości, Kraków 1995; J. Pieper, O miłości, Warszawa 1975; M. A. Krapiec, A. Gudaniec, Miłość, w: Powszechna Encyklopedia Filozofii, tom 7, Lublin 2006, s. 237-251; A. Gudaniec, Jednocząca siła miłości. Analiza wybranych tekstów św. Tomasza z Akwinu, w: Wierność rzeczywistości. Księga pamiątkowa z okazji jubileuszu 50-lecia pracy naukowej na KUL O. Prof. Mieczysława A. Krapca, Lublin 2001, s. 279-295.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z metodologii filozofii i nauk społecznych**

Prowadzący: dr Rafał Wierchosławski

Treść zajęć: Wykład poświęcony jest problematyce rozumienia (wyjaśniania) działania w aspekcie jego racjonalności (irracjonalności) oraz emocji (uczuć) na przykładzie prac wybitnego norweskiego filozofa społecznego i politologa pracującego w USA Jona Elstera. Czy racjonalność jest kategorią z poziomu indywidualnego, czy też grupowego? Jakie jest jej znaczenie dla działania zbiorowego, zwłaszcza w płaszczyźnie działania politycznego? Jaka jest relacja między przekonaniami pragnieniami (racje działania), a jego faktycznym przebiegiem i osiąganym rezultatem? Jakie jest oddziaływanie emocji, zwłaszcza tych ukrytych (mechanizm resentymentu) na przebieg i wynik działania, zarówno jednostkowego, jak i zbiorowego? Oto przykładowe problemy dyskutowane przez Elstera w kontekście zarówno współczesnej literatury przedmiotu, jak i literatury pięknej. Korzystając z historii, literatury pięknej, filozofii oraz psychologii Elster przedstawia ciekawe ujęcie emocji oraz roli, jaką emocje pełnią w działaniu człowieka. Doceniając znaczenie neurofizjologii czy też eksperymentów laboratoryjnych, przekonująco argumentuje, że o emocjach możemy dowiedzieć się wiele więcej od wielkich myślicieli przeszłości – od Arystotelesa po Jean Austina. Szczególne znaczenie dla zrozumienia fenomenu emocji przypisuje francuskim moralistom, takim jak La Rochefoucauld, którzy zwracali uwagę na znaczenie kategorii poważania, a zwłaszcza poczucia własnej wartości, w kształtowaniu ludzkich motywacji.

Bibliographic podstawowa: J. Elster, Sour Grapes: Studies in the Subversion of Rationality, Cambridge 1983; J. Elster, Explaining Technical Change. A Case Study in the Philosophy of Science, Cambridge 1983; J. Elster, Nuts and Bolts for the Social Sciences, Cambridge 1989; J. Elster, The Cement of Society. A Study of Social Order, Cambridge 1989; J. Elster, Alchemies of the Mind: Rationality and the Emotions, Cambridge 1999.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z podstaw etyki**

Prowadzący: ks. dr hab. Alfred Wierzbicki, prof. KUL

Spór o personalizm: Kant – Rosmini

Treść zajęć: Kantowski przełom w etyce: imperatyw kategoryczny, etyka autonomii, personalizm antyeudajmonistyczny. Rosmini „włoskim Kantem”? Byt i prawda jako zasady moralności w etyce Rosminiego. Rola doświadczenia moralnego w budowaniu etyki personalistycznej.

Bibliografia podstawowa: I. Kant, Uzasadnienie metafizyki moralności, Warszawa 1984. A. Rosmini, Zasady etyki, Lublin 1999.

Bibliografia uzupełniająca: A. Wierzbicki, Problem realizmu w etyce Antonio Rosminiego, „Roczniki Filozoficzne” 1999, z. 2, s. 353-367; A. Wierzbicki – Etyka czy eudajmonologia?, „Roczniki Filozoficzne” 2000-2001, z. 2., s. 47-64; A. Wierzbicki, Spór o personalizm: Kant – Rosmini, w: K. Krajewski (red.), Racjonalność w etyce. Normatywna moc prawdy, Lublin 2007, s. 189-197.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z teorii poznania**

Prowadzący: dr hab. Jacek Wojtyśiak

Epistemologiczna analiza argumentu ontologicznego oraz moralnego argumentu za istnieniem Boga

Treść zajęć: Proponowana analiza argumentu ontologicznego i moralnego polega na (i) porównawczej rekonstrukcji głównych typów obu argumentów; (ii) ustaleniu ich założeń (przesłanek); (iii) oszacowaniu ich wiarygodności; (iv) określeniu związku logicznego między przesłankami a wnioskami; (v) ustalenia funkcji obu argumentów w systemie przekonań teistycznych.

Bibliografia podstawowa: J. Wojtyśiak, Filozofia i życie, SIW Znak, Kraków 2007 (rozdz. 12); tenże, O argumentie moralnym za istnieniem Boga, „Roczniki Filozoficzne” 52 (2004) 2 (Novis vetera augere atque perficere. Księga Pamiątkowa ofiarowana Księdzu Profesorowi Józefowi Herbutowi), s. 391-428.

Bibliografia uzupełniająca: J. Hick, Argumenty za istnieniem Boga, przeł. M. Kuniński, Kraków: Znak 1994; A. Plantinga, Argumenty za istnieniem Boga, przeł. M. Iwanicki, „Roczniki Filozoficzne KUL” 52 (2004) 1, s. 317-330; P. L. Quinn, Ch. Taliaferro (red.), A Companion to Philosophy of Religion, Oxford: Blackwell Publishers 1999, s. 323-389. Także publikacje J. Perzanowskiego, S. Judyckiego i A. Guta.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii praw człowieka i praw narodów**

Prowadzący: dr hab. Krzysztof Wroczyński

Treść zajęć: Prawa człowieka w tradycji starożytnej i średniowiecznej ujmowane były albo w relacji do prawa naturalnego czy *ius gentium* (jako jego wyraz) i jego rozmaitych ujęć, albo też w relacji do społeczności (*civitas*) jako prawa obywatelskie. Wykład poświęcony będzie pierwszemu sposobowi ujmowania i będzie miał charakter historyczno-merytoryczny. Przewidywane są kolejno następujące tematy: prawo naturalne w myśli greckiej (presokratycy, sofisci, Platon, Arystoteles, szkoły filozoficzne), w myśli rzymskiej (u filozofów i prawników), w myśli patrystycznej (wybrani autorzy), u wcześniejszych myślicieli średniowiecznych (u wybranych przedstawicieli, a zwłaszcza: Izydora z Sewilli i u Dekretystów), w szkołach teologicznych XI i XII w, w dojrzałej scholastyce przed św. Tomaszem. Problematyka obejmuje zarówno prawo naturalne, jak i *ius gentium*, rozważane przez wielu autorów. Wykład pomyślany jest jako wstępny do dalszych rozważań (głównie merytorycznych), zwłaszcza porównania koncepcji Tomaszowej z nurtami „szkoły prawa naturalnego” i nurtami współczesnymi.

Bibliografia podstawowa: O. Lottin, *Droit naturel chez St. Thomas d’Aquin et ses prédecesseurs*, Brège, 1951; S. Mystkowski, *Idea prawa naturalnego w starożytności i u scholastyków*, Warszawa 1928; R. Pizzorni, *Il diritto naturale dalle origini a S.Tommaso d’Aquino*, Edizioni Studio Domenicano, Bologna 2000, [wybrane fragmenty z rozdz. 2-7]; H. Waśkiewicz, *Historia filozofii prawa. Filozofia prawa starożytnego świata pogańskiego*, cz. 1, Lublin 1960; K. Wroczyński, *Przedtomaszowe definicje prawa naturalnego*, w: *Wierność rzeczywistości. Księga pamiątkowa z okazji jubileuszu 50-lecia pracy naukowej na KUL O. Prof. Mieczysława A. Krąpca*, Lublin 2001, s. 197-210.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii prawa**

Prowadzący: dr hab. Krzysztof Wroczyński

Filozofia bl. Antonia Rosminiego Serbatiego

Treść zajęć: Wykład obejmuje kilka grup tematycznych. Są to: 1) wstęp do filozofii prawa A. Rosminiego; miejsce filozofii prawa w całości systemu; podział nauki o prawie; główne dzieła; 2) elementy teorii bytu i poznania A. Rosminiego w relacji do teorii św. Tomasza; 3) system moralny jako podstawa filozofii prawa (w tym krytyka błędnych ujęć zasady moralności i relacja zasad moralnych do zasad religijnych oraz problem odróżnienia prawa i moralności); 4) istota prawa w ujęciu Rosminiego; definicja prawa; relacja prawa do obowiązku; natura powinności prawnej; zasady niezbędne przy formułowaniu treści praw; stosunek zasad proponowanych przez Rosminiego do zasad proponowanych przez I. Kanta i w ogóle do zastanych koncepcji nowożytnych; 5) prawa naturalne i ich związek z osobą ludzką; problem użycia siły w obronie praw naturalnych (praw człowieka); 6) charakterystyka głównych zarzutów przeciwko doktrynie A. Rosminiego ze strony filozofii tomistycznej; Tomaszowa (arystotelesowska) i rosminiańska (platońsko-augustyńska) perspektywa rozważań; 7) analiza zbieżności i rozbieżności rozwiązań w obu doktrynach w obrębie filozofii chrześcijańskiej i obiektywistycznej; 8) zastosowanie obu sposobów wyjaśniania zjawiska prawa do wybranych problemów praktycznych (edukacji, ustrojów społecznych, problemu rodziny, państwa i społeczności cywilnej, Kościoła jako społeczności duchowej itd.). Ten punkt rozważań może być różnie rozwijany w poszczególnych latach z uwagi na wielką obszerność tematu. Stąd mogą być różnice w doborze literatury przedmiotu (głównie włoskiej, niemieckiej i francuskiej) w zależności od podjętego tematu. Materiał podejmowany w poszczególnych semestrach stanowi samoistną całość zakończoną egzaminem, jednakże całość problematyki (dla zainteresowanych) może być przedmiotem wykładu w kilku semestrach.

Bibliografia podstawowa: K. Wroczyński, *Prawo wobec moralności. Antonia Rosminiego koncepcja filozofii prawa*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2008, *passim* i fragmenty wskazane na wykładzie; U. Muratore, *Conoscere Rosmini. Vita, pensiero, spiritualità*, Edizioni Rosminiane, Stresa 2008; G. Gonella, *La filosofia del diritto secondo Antonio Rosmini*, Studium, Roma 1934; R. Pizzorni, *La filosofia del diritto secondo S.Tommaso d’Aquino*, Edizioni Studio Domenicano, Bologna 2003 [Fragmenty wskazane na wykładzie]; M. F. Sciacca, *La filosofia morale di Antonio Rosmini*, Edizioni Rosminiane *Sodalitas*, Stresa 1999; A. Rosmini, *Zasady etyki*, [tłum. A. Wierzbicki], TN KUL Lublin 1999; A. Rosmini, *Cele filozofii. Teksty wprowadzające w filozofię*, [tłum. P. Borkowski], Fundacja „Lubelska Szkoła Filozofii Chrześcijańskiej”, Warszawa-Lublin 2004.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: wymagana jest obecność na wykładach oraz znajomość lektur, egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii chińskiej**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Przedstawia się chronologicznie systemy wybranych klasycznych filozofów cywilizacji dalekowschodniej (Chiny, Korea, Vietnam, Japonia) od starożytności do czasów współczesnych. Wychodząc od religijnych i politycznych źródeł tej myśli, przedstawia się teorie Konfucjusza, Mo Di, Laozi, Mencjusza, Xunzi, Zhuangzi, szkoły nazw, Hana Feia i in. okresu „stu szkół”. Omawia się synkretyzmy (Dong Zhongshu, Hanfeizi) po „wielkim paleniu ksiąg” (213 p.n.e.); neotaizm (Wang Bi i in.) i szkoły buddyzmu (nieban, tiantai, huayan, chan), rozwój neokonfucjanizmu (Han Yu, „pięciu mędrców”, Zhu Xi, Chen Liang, Wang Yangming, Yi Hwang T’oegye, Chu Vān An, Hayashi Razan), krytycyzm Dai Zhena i Ogyū Sorai, encyklopedyzm Lê Quý Đônā, dyskusje wokół „trzech dróg” poza Chinami (Yi Yulgok, Fujiwara Seika, Itō Jinsai, Huong Hai, Chǒng Yag’yong) i próby ich syntezy z pierwotną myślą religijną (Motoori Norinaga) czy z myślą zachodnią (shilhak, Nishida Kitarō, Kang Youwei, Liang Qichao, Mao Zedong).

Bibliografia podstawowa: M. S. Zięba, *Buddyzm; Chińska filozofia*. [w:] *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, t. 1-2, Lublin 2000-01, s. (1):706-734; (2):114-150; Y. Feng, *Krótką historia Filozofii chińskiej*, Warszawa 2001; I. P. McGreal (red.): *Wielcy myśliciele Wschodu*, Warszawa 1997, s. 1-189, 371-549; B. Szymańska (red.), *Filozofia Wschodu*, Kraków 2001, s. 317-380, 245-283; T. Czarnik, *Starożytna filozofia chińska*, Kraków 2001; F. Bykow, *Powstanie chińskiej myśli politycznej i filozoficznej*, Warszawa 1978; A. Kozyra, *Japońska filozofia*. [w:] *Powszechna Encyklopedia Filozofii* t. 5., Lublin 2004, s. 254-266; M. J. Künstler, *Sprawa Konfucjusza*, Warszawa 1983; K. Gawlikowski, *Nowa batalia o Konfucjusza*, Warszawa 1976; M. Kudelska (red.), *Filozofia Wschodu – wybór tekstów*, Kraków 2002, s. 287-423; J. Chmielewski i in.: *Antologia literatury chińskiej*, Warszawa 1956.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii indyjskiej**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Omawia się religijne i pozareligijne źródła myśli filozoficznej w Indiach. Przedstawia się chronologicznie systemy wybranych klasycznych filozofów: Prajāpati (nāsādiya), Yajñavalkya i Uddalaka (upanīśad), Bṛhaspati (cārvāka), Makkhali (ājīvika), Siddhārtha (Buddha), Jaimini (mīmāṃsā), Bādarāyaṇa (vedānta), Kaṇāda (vaiśeṣika), Gautama (nyāya), Patañjali (yoga), Umasvati (jaina), Nāgārjuna (madhyamaka), Vasubandhu (sarvāstivāda; vijñānavāda), Īśvarakṛṣṇa (sāṅkhya), Dharmakīrti, Kumāriila i Ratnakīrti (sautrāntika-vijñānavāda), Bhartṛhari (vyākaraṇa), Kumāriila i Prabhākara (mīmāṃsā), Gaudapāda, Śāṅkara, Maṇḍana Mīśra, Sureśvara, Śrī Harṣa i Citsukha (advaita); Udayana, Gaṅgeśa, Gadādhara i Raghunātha Śiromaṇi (nyāya-vaiśeṣika), Jayaraśī (ājñānika), Abhinavagupta (śaiva), Rāmānuja, Madhva, Nimbarka, Vallabha, Caitanya i in. (vedānta), Mādhava (doksografia) i in., oraz myślicieli współczesnych (Ramana Maharshi, Aurobindo, M.K.Gandhi, J.Krishnamurti, Prajñānpād, S.Radhakrishnan).

Bibliografia podstawowa: S. Radhakrishnan, *Filozofia indyjska*, t. 1-2, Warszawa 1958-60; E. Frauwallner, *Historia filozofii indyjskiej*, t. 1-2, Warszawa 1990; I. P. McGreal (red.), *Wielcy myśliciele Wschodu*, Warszawa 1997, s. 191-369, 628-632; B. Szymańska (red.), *Filozofia Wschodu*, Kraków 2001, s. 11-244, 287-313; M. Kudelska (red.), *Filozofia Wschodu: wybór tekstów*, Kraków 2002, s. 11-284; P. Balcerowicz, *Historia klasycznej filozofii indyjskiej*, Warszawa 2003; F. Tokarz, *Z filozofii indyjskiej. Kwestie wybrane*, Lublin, cz. 1: 1990 (wyd. 2), cz. 2: 1985; S. Schayer, *O filozofowaniu Hindusów*, Warszawa 1988; M. S. Zięba, *Buddyzm, Indyjska filozofia*. [w:] *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, Lublin 2000-03, t. 1 s. 706-734, t. 4 s. 805-814; T. Herrmann i in., *Mały słownik klasycznej myśli indyjskiej*, Warszawa 1992; J. Justyński, *Myśl społeczna i polityczna renesansu indyjskiego*, Warszawa 1985.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii logiki**

Prowadzący: ks. dr Marcin Tkaczyk

Problematyka czasu w logice starożytnej i średniowiecznej

Treść zajęć: Wykład dotyczy szczegółowych zagadnień z dziejów logiki: 1. Dwa pojęcia prawdy: uczasowione i beczasowe; 2. Problem „Jutrzejszej Bitwy Morskiej” Arystotelesa; 3. „Wnioskowanie Mistrzowskie” Diodora Kronosa; 4. Pojęcia czasowe w logice arabskiej; 5. Zdania czasowe w logice scholastycznej; 6. Ampliacja temporalna; 7. J. Buridana koncepcja teorii czasów gramatycznych; 8. Scholastyczna wersja logiki zmiany; 9. Pojęcia czasowe w teorii konsekwencji; 10. Scholastyczne analizy funktora „podczas gdy”; 11. Logiczne aspekty zagadnienia przewidzidy Boga i wolnej woli; 12. Schyłek scholastycznej logiki temporalnej.

Bibliografia podstawowa: W. Kneale, M. Kneale, *The Development of Logic*, Oxford 1962; P. Øhrstrøm, P. F. V. Hasle, *Temporal Logic. From Ancient Ideas to Artificial Intelligence*, 1995, Kluwer Academic Publishers; N. Rescher, *Temporal Modalities in Arabic Logic*, Dordrecht 1966; M. Tkaczyk, *Niektóre osiągnięcia Szkoły Franciszkańskiej w zakresie logiki formalnej*, w: *Filozofia franciszkańska*, red. S. C. Napiórkowski, E. I. Zieliński, t. 3, Niepokalanów 2005; M. Tkaczyk, *Zdania warunkowe w logice starożytnej i średniowiecznej*, „Kwartalnik

Filozoficzny” 35 (2007); M. Tkaczyk, Zmiana czasowa w starożytnej i średniowiecznej teorii zdań warunkowych, „Roczniki Filozoficzne” 55 (2007).

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z logiki formalnej**

Prowadzący: dr hab. Paweł Garbacz, prof. KUL

Common Logic jako język reprezentacji wiedzy

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu będą współczesne systemy logiki formalnej, szczególnie te, które powstały z myślą o zastosowaniu ich w badaniach nad sztuczną inteligencją oraz w informatyce. Przedmiotem wykładu w roku 2009/2010 będzie język reprezentacji wiedzy o nazwie Common Logic. Wykład będzie składał się z czterech części. W pierwszej części zostaną przypomniane najważniejsze informacje o własnościach metalogicznych teorii formalnych. Część druga będzie poświęcona wprowadzeniu w problematykę reprezentacji wiedzy (Knowledge Representation), w szczególności zdefiniowaniu problemu wyboru języka, który łączyłby w sobie dużą ekspresywność z zadawalającymi zdolnościami obliczeniowymi, a jednocześnie był „zrozumiały” dla systemów informatycznych. Syntaktyka i semantyka Common Logic zostanie przedstawiona w części trzeciej. Wykład zakończy porównanie tego języka z innymi językami reprezentacji wiedzy (m. in. KIF, Description Logics, OWL).

Bibliografia podstawowa: R. Brachman, H. Levesque, Knowledge Representation and Reasoning, Morgan Kaufmann, 2004; J. F. Sowa, Knowledge Representation: Logical, Philosophical, and Computational Foundations, Brooks Cole Publishing Co., Pacific Grove, CA, 2000.

Bibliografia uzupełniająca: E. Artowicz, Reprezentacja wiedzy w systemie informacyjno-wyszukiwawczym: zagadnienia relewancji, Wydaw. Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z myśli filozoficznej Karola Wojtyły/Jana Pawła II**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

Treść zajęć: Wykład stanowi prezentację myśli filozoficznej Karola Wojtyły/Jana Pawła II.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wykłady im. ks. Stanisława Kamińskiego**

Prowadzący: zostanie podany

Treść zajęć: zostanie podana

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wykłady im. o. J. Woronieckiego (w języku angielskim)**

Etyczny pluralizm a kultura amerykańska

Prowadzący: prof. Robert Delfino (St. John's University, New York, USA)

Treść zajęć: Ameryka jest państwem zdominowanym przez dwie partie, Demokratów i Republikanów, oraz dwie, pobieżnie określone, teorie polityczne, liberalizm i konserwatyzm. Na tym politycznym tle, zwolennicy różnych teorii etycznych tacy, jak neokantyści, utilitaryści, etycy cnoty, feminiści, etycy środowiska itp., walczą o sposoby ujmowania takich zagadnień, jak aborcja, eutanazja i badania nad komórką macierzystą. Niniejszy wykład będzie wglądem w kulturę amerykańską na drodze dyskusji wokół filozoficznych podstaw wspomnianych politycznych i etycznych sporów. Podjęte rozważania koncentrować się będą zwłaszcza na filozoficznych podstawach liberalizmu, analizie jego słabości oraz tego, jak prowadzi on do „kultury śmierci”, o której mówi Jan Paweł II w swojej encyklice *Evangelium Vitae*.

Bibliografia podstawowa: J. Kekes, Against Liberalism (Ithaca and London: Cornell University Press, 1997).

Bibliografia uzupełniająca: P. A. Redpath, Sprawiedliwość w Nowym Porządku Świata: redukcja sprawiedliwości do tolerancji w Nowym Totalitarnym Państwie Światowym, tłum. P. Jaroszyński, w: Sprawiedliwość – idee a rzeczywistość, red. P. Jaroszyński i in., Lublin 2009, s. 27-36.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Elementy programowania w języku PL/SQL**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Przedmiotem zajęć jest język programowania oparty na składni SQL (PL/SQL). Przedstawione będą podstawowe elementy programu w PL/SQL oraz podstawowe techniki programistyczne - użycie procedur, kursorów itp.

Bibliografia podstawowa: R. K. Stephens, SQL w 3 tygodnie, Warszawa 2003.

Bibliografia uzupełniająca: materiały własne

Forma zaliczenia: na podstawie wykonanych ćwiczeń prezentowanych na zajęciach oraz samodzielnie napisanego programu

Ćwiczenia: **Prakseologia**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem zajęć jest omówienie centralnych kategorii i problemów dyskutowanych w ramach współczesnej teorii działania: co charakteryzuje się działanie ludzkie; jak należy wyjaśniać różnicę między zachowaniami reaktywnymi a działaniami; jakimi środkami należy wyjaśniać działanie.

Bibliografia podstawowa: W. Vossenkuhl, Praktyka, [w:] Filozofia, podstawowe pytania, red. E. Martena, H. Schnädelbacha, tłum. K. Krzemieniowa, Warszawa 1995, (rozdz. 3.5); T. Kotarbiński, Prakseologia, [w:] Dzieła wszystkie, cz. 1-2; D. Davidson Essays on Actions and Events, 2nd ed. Oxford: 2001; J. R. Seattle, Intentionality: An Essay in the Philosophy of Mind, Cambridge 1983.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: (1) Systematyczna obecność na zajęciach, (2) Aktywny udział w zajęciach, (3) Notatki z lektur

Ćwiczenia: **Sztuka retoryki**

Prowadzący: dr Imelda Chłodna

Treść zajęć: Zajęcia prowadzone w I semestrze mają na celu nauczenie podstaw właściwego mówienia i czytania. Poruszane są następujące zagadnienia: narządy mowy, oddychanie, ustawienie głosu, artykulacja, fraza, intonacja, praca nad tekstem. Zajęcia ilustrowane są kasetami audio i video oraz nagraniami na płytach CD. W semestrze II główny akcent położony jest na kształcenie umiejętności przygotowywania i kompozycji tekstu, według zasad retoryki klasycznej. Zwieńczeniem nauki są przygotowywane przez uczestników przemowy, na tematy dotyczące bądź to zagadnień ściśle naukowych – np. z obszaru metafizyki, etyki, filozofii kultury, bądź bieżących problemów politycznych czy społecznych. Po każdym wystąpieniu odbywa się dyskusja, mająca na celu jego ocenę pod względem merytorycznym oraz formalnym.

Bibliografia podstawowa: C. Jaroszyński, P. Jaroszyński, Kultura słowa. Podstawy retoryki klasycznej. Teoria i ćwiczenia, Szczecinek 2007; M. Korolko, Sztuka retoryki. Przewodnik encyklopedyczny, Warszawa 1990; Arystoteles, Retoryka. Poetyka, tłum. H. Podbielski, Warszawa 1988.

Bibliografia uzupełniająca: A. Szpociński, Środki masowego przekazu a kultura „wartościowa”, w: Kultura polska 1989-1997, Warszawa 1997; J. Bralczyk, Język na sprzedaż, Warszawa 1995; P. J. Cooper, Sprawne porozumiewanie się. 114 scenariuszy ćwiczeń z mówienia i słuchania, tłum. A. Tomaszewska, Warszawa 1994; H. Cichočka, Teoria retoryki bizantyńskiej, Warszawa 1994; Platon, Fajdros, tłum. L. Regner, Warszawa 1993; J. Z. Lichański, Przegląd definicji retoryki (od antyku do XV wieku), w: Retoryka w XV stuleciu, Warszawa 1988; A. Schopenhauer, Erystyka, czyli sztuka prowadzenia sporów, tłum. B. Ł. Konorscy, Warszawa 1986; J. Kram, Zarys kultury żywego słowa, Warszawa 1982; J. J. Murphy, Rhetoric in the Middle Ages. A History of Rhetorical Theory from Saint Augustin to the Renaissance, Berkeley-Los Angeles-London 1974; E. P. J. Corbett, Classical Rhetoric for the Modern Student, New York 1971; M. L. Clarke, Rhetoric at Rome. A Historical Survey, London 1968; M. Kotlarczyk, Podstawy sztuki żywego słowa, Warszawa 1961; Platon, Gorgiasz, tłum. W. Witwicki, Warszawa 1958; D. L. Clark, Rhetoric in Graeco-Roman Education, New York 1957; Kwintyliusz, Kształcenie mówcy, tłum. M. Brożek, Wrocław 1951; M. Maykowska, Klasyczna teoria wymowy, Warszawa 1936; B. Wiczorkiewicz, H. Szletyński, J. Kochanowicz, Zarys nauki żywego słowa, Warszawa 1936; Pisma krasomówcze i polityczne Marka Tulliusza Cyncerona, tłum. E. Rykaczewski, Poznań 1873; Mowy Marka Tulliusza Cyncerona, tłum. E. Rykaczewski, Paryż 1870; F. Karpiński, O wymowie w prozie albo w wierszu, Warszawa 1830.

Forma zaliczenia: Prezentacja samodzielnie wybranego tekstu literackiego (I semestr); prezentacja samodzielnie napisanej przemowy (II semestr).

Ćwiczenia: **Filozofia sztuki**

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Treść zajęć: Lektura i komentarz *Poetyki* Arystotelesa pod kątem następujących zagadnień: o *Poetyce* – dzieje, miejsce w dorobku filozoficznym Arystotelesa, komentarze; problem poetyki – teorii literatury; sztuka a sztuki literackie; problem dramatu – aspekt historyczno-filologiczny i filozoficzny; teoria mimesis; tragedia a katharsis – komentarze; komedia a katharsis – próba rekonstrukcji; *Poetyka* a Arystotelesa teoria sztuki.

Bibliografia podstawowa: Arystoteles, Poetyka, tłum. H. Podbielski, Warszawa 1983; O dramacie, red. E. Udalska, Warszawa 1989; Arystoteles, Dawid Hume, Max Scheler, O tragedii i tragiczności, red. W. Tatarkiewicz, Kraków 1976.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Sanskryt II**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: W drugim roku nauczania sanskrytu studenci kontynuują naukę języka na wyższym poziomie. Celem nauki jest uzyskanie umiejętności samodzielnego czytania sanskryckich tekstów filozoficznych i mniej skomplikowanych fragmentów literatury staroindyjskiej (eposy, bajki).

Bibliografia podstawowa: G. Bühler, Sanskryt, Warszawa 1978; A. Gawroński, Podręcznik sanskrytu, Lublin.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia gospodarki**

Prowadzący: mgr Dominik Stanny

Treść zajęć: Celem zajęć jest omówienie kluczowych problemów filozoficznych i etycznych, jakie pojawiają się w obszarze życia gospodarczego. Podejmowane są między innymi następujące zagadnienia: 1) problematyka moralności życia gospodarczego w średniowieczu (lichwa, sprawiedliwa cena, sprawiedliwa płaca), 2) myśl ekonomiczna i filozofia moralna A. Smitha, 3) moralna ocena systemu kapitalistycznego i dyskusja nad jego kształtem, 4) dylematy moralne związane z globalizacją, 5) społeczna odpowiedzialność biznesu, 6) inne problemy we współczesnej etyce biznesu (np. problem kłamstwa w biznesie, problem „bicia na alarm”, etyka finansów).

Bibliografia podstawowa: G. D. Chryssides, J. Kaler, Wprowadzenie do etyki biznesu (tł. pol. H. Simbierowicz, Z. Wiankowska-Ladyga), WN PWN, Warszawa 1999, „Prakseologia”, „Annales. Etyka życia gospodarczego”.

Bibliografia uzupełniająca: J. Jackson, Biznes i moralność, WN PWN Warszawa 1999; C. Porebski, Czy etyka się opłaca?, Znak, Kraków 1997; E. Sternberg, Czysty biznes. Etyka biznesu w działaniu, WN PWN Warszawa 1998.

Forma zaliczenia: przygotowanie 1 streszczenia oraz 1 eseju na zaliczenie w każdym semestrze

Ćwiczenia: **Filozofia praw człowieka**

Prowadzący: dr Katarzyna Stępień

Treść zajęć: W trakcie zajęć występują zagadnienia: 1. Filozofia praw człowieka; 2. Prawa człowieka w prawie międzynarodowym. 3. Charakterystyka praw człowieka. 4. Typy praw człowieka; 5. Antropologiczne podstawy praw człowieka; 6. Prawa człowieka a prawo naturalne; 7. Prawa człowieka a prawo pozytywne; 8. Przykłady katalogów praw człowieka (m.in. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Międzynarodowe Pakty Praw: Obywatelskich i Politycznych oraz Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych); 9. Próby uzasadnienia praw człowieka w człowieku; 10. Prawa narodów; 11. Kościół wobec praw człowieka.

Bibliografia podstawowa: H. Waśkiewicz, Prawa człowieka. Pojęcie, historia, "Chrześcijanin w Świecie" 10(1978), 63/4, s. 13-48; F. J. Mazurek, Prawa człowieka w nauczaniu społecznym Kościoła, Lublin 1991; Prawa człowieka. Dokumenty międzynarodowe, oprac., tłum. B. Gronowska, T. Jasudowicz, C. Miłk, Toruń 1993; M. A. Krapiec, Człowiek i prawo naturalne, Lublin 1994; L. Wiśniewski (red.), Podstawowe prawa jednostki i ich sądowa ochrona, Warszawa 1997; M. Piechowiak, Filozofia praw człowieka, Lublin 1999; "Człowiek w Kulturze" 11(1998) pt. Prawa człowieka.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Ćwiczenia: **Metodologia nauk społecznych**

Prowadzący: dr Rafał Wierchosławski

Treść zajęć: Celem zajęć jest poszerzenie i uzupełnienie wiadomości podanych w ramach wykładu kursorycznego z ogólnej metodologii nauk. Zajęcia mają przybliżyć podstawowe pojęcia i dyskusje na temat metodologicznego statusu nauk społecznych i ich filozoficznych założeń. W zakresie omawianych zagadnień wchodzi następujące grupy zagadnień: problematyka *ontologiczna* (czym jest rzeczywistość społeczna), *epistemologiczna* (jak poznajemy, jeśli w ogóle jesteśmy w stanie poznać rzeczywistość społeczną) i *metodologicznych* (za pomocą jakich naukowych narzędzi poznawczych możemy zidentyfikować rzeczywiste siły sprawcze, przyczynowe, decydujące o takiej, a nie innej dynamice i strukturze owej rzeczywistości).

Będziemy omawiali książkę: Stephen P. Turnera, Search for a Methodology of Social Science: Durkheim, Weber, and the Nineteenth-Century Problem of Cause, Probability, and Action.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: ocena końcowa udzielana jest w oparciu o: systematyczną obecność i aktywne uczestnictwo w zajęciach, oceny cząstkowe sprawdzianów, wygłoszone referaty oraz krótkiej pracy pisemnej na wybrany temat

Konwersatorium: **Doktryna Jana Pawła II**

Prowadzący: ks. dr hab. Alfred Wierzbicki, prof. KUL

Treść zajęć: Problem miłości znajduje się w centrum nauczania Jana Pawła II i Benedykta XVI, stanowi istotnie głębokie iunctim magisterium obydwu pontyfikatów. Ethos miłości implikuje personalistyczną wizję Boga i człowieka. Konwersatorium skupi się z jednej strony na interpretacji miłości w świetle danych rozumu i wiary, a z drugiej na ukazaniu znaczenia miłości wobec wyzwań kultury współczesnej.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: aktywny udział w dyskusji

Konwersatorium: **Filozofia orientalna**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Konwersatorium ma na celu zapoznanie słuchaczy z pewnymi szczegółowymi zagadnieniami historii filozofii orientalnych (indyjskiej, chińskiej, tybetańskiej, koreańskiej itp.), będącymi aktualnie przedmiotem prac badawczych prowadzącego zajęcia. Pozwoli usytuować te zagadnienia w kontekście całego nurtu myśli filozoficznej danej cywilizacji i w kontekście porównawczym z filozofią zachodnią. W Yogasūtrach i komentarzach cel praktyki duchowej został określony jako „[ostatecznej] skupienie świadomości” („powściągnięcie zjawisk świadomościowych”), a metodą prowadzącą do tego jest „skupianie świadomości [krok po kroku]” przez ćwiczenie i bezpragnieniowość. Oba te elementy są określane terminem „yoga”, tak jak i sam system. Na podstawie lektury tekstów źródłowych, uczestnicy przeanalizują te zagadnienia na tle dualistycznej ontologii klasycznej jogi oraz jej teorii poznania.

Bibliografia podstawowa: L. Cyboran (red.), Klasyczna joga indyjska, Warszawa 1986; M. Kudelska (red.), Filozofia Wschodu – wybór tekstów, Kraków 2002, s. 81-106; F. Tokarz, Z filozofii indyjskiej kwestie wybrane, cz. 2., Lublin 1985, s. 121-194.

Bibliografia uzupełniająca: M. Jakubczak, Poznanie wyzwajające. Filozofia jogi klasycznej, Kraków 1999; M. Jakubczak, Dhyāna, Patañjali, [w:] Powszechna Encyklopedia Filozofii, Lublin 2000-2008; G. Oberhammer, Medytacja i mistyka w jodze Patañdzalego, „Studia Filozoficzne” 12/1978; G. Oberhammer, Struktura medytacji w jodze..., „Studia Filozoficzne” 10/1984; G. Głuchowski, Problem kosmologii w jodze klasycznej, „Studia Filozoficzne” 2/1979; G. Głuchowski, Koncepcja czasu w jodze, „Studia Filozoficzne” 9/1981.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Język grecki**

Prowadzący: mgr Andrzej Stefańczyk

Treść zajęć: Przedmiot zajęć obejmuje przedstawienie klasycznej gramatyki greckiej w oparciu o teksty preparowane bądź oryginalne teksty z zakresu literatury lub filozofii. Kurs obejmuje również poznawanie elementów greckiej kultury klasycznej z pola filozofii, literatury i sztuki.

Bibliografia podstawowa: M. Goliás, Wstępna nauka j. greckiego, Łódź 1979.

Bibliografia uzupełniająca: A. i K. Korusowie, Hellenie glotta. Podręcznik do nauki języka greckiego, Kraków 1994.

Forma zaliczenia: Zaliczenie przewidzianych kolokwium pisemnych

KIERUNEK: FILOZOFIA W ZAKRESIE FILOZOFIA TEORETYCZNA

Rok IV (studia jednolite magisterskie)

Wykład: **Historia filozofii w Polsce**

Prowadzący: dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu jest referujące przedstawienie rozwoju polskiej kultury filozoficznej z analitycznym podkreśleniem najbardziej oryginalnych osiągnięć oraz inspiracji filozoficznych i kulturowo-społecznych. Pozwoli to ukazać poziom polskich dokonań (niekiedy także i oryginalność) na tle współczesnych im ujęć uznanych za typowe dla europejskiej kultury filozoficznej. Wykład oparty jest na chronologicznym przedstawieniu dziejów polskiej myśli filozoficznej, czyli dorobku wybitniejszych autorów oraz rozwoju poszczególnych dziedzin filozofii.

Bibliografia podstawowa: S. Janeczek, *Filozofia na KUL-u. Nurty - osoby - idee*, Lublin 1998.

Bibliografia uzupełniająca: J. Domański i in., *Zarys dziejów filozofii w Polsce. Wieki XII-XVII*, Warszawa 1989; S. Borzym i in., *Zarys dziejów filozofii polskiej 1815-1918*, Warszawa 1983; W. Wąsik, *Historia filozofii polskiej*, t. 1, Warszawa 1958, s. 205-408; S. Janeczek, *Oświecenie chrześcijańskie. Z dziejów polskiej kultury filozoficznej*, Lublin 1994; S. Borzym, *Filozofia polska 1900-1950*, Warszawa 1985; *Polska filozofia powojenna*, t. 1-3, red. W. Mackiewicz, Warszawa 2001-2005.

Forma zaliczenia: egzamin ustny połączony z kolokwium z zakresu historii filozofii na KUL

Wykład: **Filozofia kultury**

Prowadzący: dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład ten składa się z następujących części: 1. kultura - dzieje słowa i pojęcia. 2. metodologiczne wyodrębnienie różnych nauk o kulturze (antropologia kulturalna, socjologia kultury, etnologia, etnografia, filozofia kultury). 3. powstanie filozofii kultury jako odrębnego działu filozofii (kontekst neokantowski). 4. główne nurty filozofii kultury (neokantyzm, hermeneutyka, neomarksizm, fenomenologia, postmodernizm, filozofia klasyczna). 5. główne teorie kultury: wyznaczone przez koncepcję natury, koncepcję bytu i koncepcję człowieka. 6. klasyczna koncepcja kultury - osoba ze swej natury otwarta na kulturę i na Transcendencję. 7. główne dziedziny kultury: nauka, moralność, wytwórczość, religia. 8. kultura a cywilizacja. 9. główne teorie cywilizacji. 10. cywilizacja w ujęciu Feliksa Konecznego. 11. Europa i Zachód wobec cywilizacji. 12. chrześcijaństwo a cywilizacja. 13. fenomen kultury polskiej.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, *U podstaw rozumienia kultury*, Lublin 1991; F. Koneczny, *O ład w historii*, Warszawa 1993; A. Toynbee, *Studium historii*, Warszawa 2000; M. Pawlikowski, *Dwa światy*, Londyn 1952; O. Spengler, *Zmierzch Zachodu*, Warszawa 2001; S. Huntington, *Zderzenie cywilizacji*, Warszawa 2006; F. Fukuyama, *Koniec historii*, Poznań 1996; P. Jaroszyński, *Człowiek i nauka*, Lublin 2008.

Bibliografia uzupełniająca: F. Koneczny, *O wielości cywilizacji*, Kraków 1996; tenże, *Polskie logos a ethos*, Warszawa 1996; M. A. Krapiec, *Człowiek w kulturze*, Warszawa 1996; J. Maritain, *Trzej reformatorzy*, Warszawa 2005; Ch. Dawson, *Postęp i religia*, Warszawa 1958; tenże, *religia i kultura*, Warszawa 1958; Poznań 1937; A. Toynbee, *Cywilizacja w czasie próby*, Warszawa 1991; E. Voegelin, *Nowa nauka polityki*, Warszawa 1992; A. Toffler, *Trzecia fala*, Warszawa 1997; O. Spengler, *Historia, kultura, polityka*, Warszawa 1990.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II**

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Fel, prof. KUL

Treść zajęć: Omówienie pojęcia Katolicka Nauka Społeczna (nauczanie społeczne Kościoła katolickiego). Aktualność KNS. Filozofia i teologia społeczna w kontekście nauk humanistycznych. Źródła KNS: encykliki społeczne i dokumenty episkopatów. Ewolucja i charakter KNS. Osoba jako podmiot działania: wymiar ontyczny, dynamiczny i społeczny osoby. Prawa człowieka jako wyraz prawa naturalnego i moralnego. Rodzaje praw człowieka: wolnościowe, społeczne i solidarnościowe. Etyka gospodarcza - jej możliwość i kompetencje. Moralizm starożytny i średniowieczny. Humanizacja ekonomii. Właściwe i niewłaściwe postawy moralne w życiu gospodarczym. Globalizacja: pozytywy i zagrożenia. Dekalog gospodarczy. Zasady życia społecznego i gospodarczego: prawda, wolność, sprawiedliwość, zasada pomocniczości, zasada solidarności. Niektóre szczególne problemy życia społecznego i gospodarczego: własność, podatki, państwo, rodzina, naród, rodzina ludzka.

Bibliografia podstawowa: J. Majka, Węzłowe problemy katolickiej nauki społecznej, Rzym 1990; J. Majka, Etyka życia gospodarczego, Warszawa 1980; W. Piwowarski, ABC katolickiej nauki społecznej, Pelpin 1993.

Bibliografia uzupełniająca: Z. Bauman, Etyka ponowoczesna, Warszawa 1996; Ł. Czuma, Katolicka Nauka Społeczna, Lublin 1992; L. Dyczewski, Człowiek w społeczności, Niepokalanów 1988; S. Fel, J. Kupny, Humanizacja życia gospodarczego, Lublin 2000; A. Kloze, Katolicka Nauka Społeczna, Warszawa 1985; J. Kondziela, Filozofia społeczna, Lublin 1972; T. Styczeń, W drodze do etyki, Lublin 1984.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Dydaktyka filozofii**

Prowadzący: dr hab. Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: 1. Elementy dydaktyki ogólnej. 2. Koncepcje i teoria nauczania filozofii. 3. Metodyka nauczania filozofii (w różnych typach szkół, zwł. w szkole średniej – w kontekście aktualnych przeobrażeń edukacyjnych). 4. Historia nauczania filozofii. 5. Filozoficzne i kulturowe podstawy nauczania i popularyzowania filozofii. 6. Obecność i funkcje filozofii we współczesnej kulturze. 7. Elementy metodyki pracy naukowej w dziedzinie filozofii. 8. Teoria uniwersytetu i studiów uniwersyteckich. 9. Etyka studenta filozofii i nauczyciela filozofii. 10. Elementy teorii pytań i teorii dyskusji.

Bibliografia podstawowa: C. Kupisiewicz, Podstawy dydaktyki ogólnej, Warszawa 1988IX; J. Wojtysiak, Koncepcje nauczania filozofii, "Edukacja Filozoficzna", 1996, vol. 21, s. 133-143.

Bibliografia uzupełniająca: S. Igel, Dydaktyka propedeutyki filozofii, w: Encyklopedia wychowania, t. II: Nauczanie, "Nasza Księgarnia", Warszawa 1934, s. 427-458; J. J. Jadacki, Jakiej filozofii uczniowie potrzebują?, "Kwartalnik Pedagogiczny", 1982, nr 3-4, s. 79-106; A. B. Stępień, Modele kształcenia filozoficznego, "Życie Katolickie", 1989, nr 7-8, s. 65-70 (lub w: tenże, Studia i szkice filozoficzne, RW KUL, Lublin 1999, s. 53-59); K. Śleziński, Zarys dydaktyki filozofii, Kraków 2000; K. Twardowski, Nauka propedeutyki filozoficznej w gimnazjach, w: tenże, Rozprawy i artykuły filozoficzne, Księgarnia S. A. "Książnica - Atlas" T. N. S. W., Lwów 1927, s. 167-171; J. Wojtysiak, Zanim zaczniemy nauczać (Pierwsze pytania dydaktyka filozofii...), w: Filozofia w szkole. Materiały konferencji naukowej. Kielce, 10 - 11 września 1999, red. B. Burlikowski, W. Słomski, WSP - Kielce, Sekcja Nauczania Filozofii Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, Kielce-Warszawa 2000, s. 221-230.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia prawa**

Prowadzący: dr hab. Krzysztof Wroczyński

Treść zajęć: W ramach wykładu omawiane są następujące grupy zagadnień: 1) Prawo w ogólności (prawo jako fakt społeczny i jako byt wymagający filozoficznego uzasadnienia; podstawowa struktura relacji prawnej); 2) Historyczne rozumienia podstaw obowiązywania prawa; akcent położony jest przede wszystkim na różne rozumienia prawa naturalnego: w starożytności, średniowieczu w tzw. szkole prawa naturalnego (XVII-XVIII wiek), w wieku XIX (szkoła historyczna, pozytywizm prawny, filozofia wartości) jako reakcja na wcześniejsze koncepcje prawa naturalnego i w wieku XX (religijne i laickie koncepcje prawa naturalnego); 3) Człowiek jako podmiot prawa. Omawiane są wybrane filozoficzne teorie człowieka w aspekcie filozofii prawa i związane z nimi różne interpretacje zjawisk prawnych; realistyczne ujęcie człowieka w poznaniu zdroworoządkowym; człowiek jako osoba (cechy osoby); podstawowe struktury społeczne (rodzina, naród, państwo, Kościół) oraz ogólna koncepcja bytu społecznego; ponadto omawiane są różne rozumienia dobra wspólnego. 4) Teoria analogicznego prawa naturalnego św. Tomasza oraz inne współczesne ujęcia prawa naturalnego; rozumienie podstaw obowiązywania prawa w ujęciu współczesnej filozofii chrześcijańskiej (zagadnienia: istnienia prawa naturalnego, jego właściwości i wyrazu treściowego, dynamicznego charakteru, relacji do prawa stanowionego, prawo a sumienie); 5) Prawa osoby ludzkiej; współcześnie kodyfikowane prawa człowieka jako wyraz uprawnień naturalnych.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krąpiec, Człowiek i prawo naturalne, RW KUL, Lublin 1993; E. Jarra, Historia filozofii prawa, Warszawa 1923; Cz. Martyniak, Obiektywna podstawa prawa według św. Tomasza z Akwinu, Lublin 1949; F. Mazurek, Godność osoby ludzkiej podstawą praw człowieka, RW KUL Lublin 2001; A. Passerin d'Entrèves, Natural Law An introduction to legal philosophy, London 1967; M. Piechowiak, Filozofia praw człowieka, RW KUL Lublin 1999; M. Szyszkowska, Dociekania nad prawem natury, czyli o potrzebach człowieka, Warszawa 1972.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Translatorium: **Translatorium tekstów filozoficznych**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gudaniec (j. łac.), dr Roman Majeran (j. ang.), dr Rafał Wierchosławski (j. ang.), ks. dr Paweł Tarasiewicz (j. ang.)

Treść zajęć: Celem zajęć jest wypracowanie umiejętności tłumaczenia angielskich tekstów filozoficznych, umożliwiającej prowadzenie dyskusji w tym języku. Zajęcia są poświęcone wybranym pracom filozoficznym, mieszczącym się w nurcie filozofii klasycznej.

Od studentów wymagana jest znajomość języka angielskiego na poziomie średnio zaawansowanym zarówno w mowie, jak i w piśmie. Końcowa ocena pracy studenta obejmuje jego aktywny udział w dyskusji nad tłumaczeniem tekstu podczas zajęć, oraz wyniki uzyskane podczas sprawdzianów.

Bibliografia podstawowa: każdorazowo zostanie podana przez prowadzącego zajęcia

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: końcowa ocena pracy studenta obejmuje jego aktywny udział w dyskusji nad tłumaczeniem tekstów podczas zajęć, a także wyniki cząstkowe uzyskane podczas sprawdzianów

Konwersatorium: **Klasyczne teksty filozoficzne**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gut/dr Paweł Skrzydlewski

Treść zajęć: Celem zajęć jest zaznajomienie studentów z najważniejszymi dziełami filozofii, a tym samym pogłębienie wiadomości z historii filozofii wybranych okresów poprzez lekturę i analizę tekstów źródłowych (klasycznych). Szczególny nacisk kładzie się na wydobycie natury problemów filozoficznych zawartych w wybranych tekstach, na wyjaśnienie struktury argumentacyjnej omawianych doktryn filozoficznych oraz opanowanie siatki terminologicznej wypracowanej przez określonych myślicieli.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana przez prowadzącego zajęcia

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: końcowa ocena pracy studenta obejmuje jego aktywny udział w dyskusji nad tekstami, a także wyniki cząstkowe uzyskane podczas sprawdzianów

Ćwiczenia: **Dydaktyka filozofii**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gut/dr ha. Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: 1. Przygotowanie warsztatu nauczyciela lub popularyzatora filozofii. 2. Usprawnienie w prowadzeniu zajęć z filozofii (zwł. dla uczniów szkół średnich).

Bibliografia podstawowa: Pochwała ciekawości. Poradnik dla nauczycieli filozofii, języka polskiego, wiedzy o kulturze i historii, SIW Znak, Kraków 2003.

Bibliografia uzupełniająca: M. Lipman (interview by Z. C. de Moura), Philosophy for Children and the Opportunity for Thinking in Education, "Bulletin of the International Council for Philosophical Inquiry with Children", 1991, vol. 6, nr 2, s. 3-7, a także inne materiały dostępne zwł. na łamach „Edukacji Filozoficznej” oraz „Biuletynu Olimpiady Filozoficznej”; także podręczniki i programy do nauczania filozofii (zob. strona internetowa MEN).

Forma zaliczenia: 1. Przygotowanie konspektów lekcji. 2. Samodzielne przeprowadzenie dwóch lekcji. 3. Recenzja podręcznika do filozofii lub innej pomocy dydaktycznej.

Rok IV-V (studia jednolite magisterskie) – zajęcia do wyboru

Seminarium: **Logika**

Prowadzący: dr hab. Paweł Garbacz, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem seminarium z logiki w roku 2008/2009 będzie ontologia inżynierska *DOLCE*. Po wprowadzeniu w metodologię ontologii inżynierskiej dyskutowane będą filozoficzne założenia oraz kluczowe elementy formalne tego systemu. Zasadniczym celem przedmiotowym seminarium jest rozpoznanie korzyści i ograniczeń stosowania filozofii i logiki w badaniach nad sztuczną inteligencją. Głównym celem podmiotowym jest zdobycie przez studentów umiejętności formułowania i rozwiązywania problemów naukowych.

Bibliografia podstawowa: A. Gomez-Perez, O. Corcho, M. Fernandez-Lopez, Ontological Engineering, Londyn 2004; C. Masolo, S. Borgo, A. Gangemi, N. Guarino, A. Oltramari, WonderWeb Deliverable18, Ontology Library, technical report, 2003; P. Simons, Parts, A Study in Ontology, Oxford 1987; C. Welty, R. Mahindru, J. Chu-Carroll, Evaluating Ontology Cleaning, Proceedings of AAAI-2004. AAAI Press, San Jose 2004.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, referaty, praca pisemna; na roku V praca magisterska

Seminarium: **Podstawy informatyki**

Prowadzący: dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL

Treść zajęć: Na seminarium są pisane prace doktorskie i magisterskie z zakresu logiki programowania, podstaw informatyki oraz różnych aspektów informatyzacji.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej, praca magisterska

Seminarium: **Ogólna metodologia nauk i semiotyka**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk

Treść zajęć: Metodologia jest tu rozumiana jako dyscyplina badawcza, analizująca krytycznie wszelkie metody poznawcze, zwłaszcza naukowe. Seminarium podejmuje problemy, związane z uprawianiem filozofii oraz nauk przyrodniczych i humanistycznych, badając je metodologicznie, tj. analitycznie i krytycznie. Zajęcia prowadzone są pod hasłem: *Labor ipsa voluptas!* – sama praca jest przyjemnością! Zasadniczym celem jest przygotowanie rozprawy magisterskiej.

Bibliografia podstawowa: A. Grobler, Metodologia nauk, Kraków: Wydawnictwo Aureus, Wydawnictwo Znak 2006; S. Kamiński, Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Pisma wybrane t. 4, do druku przygotował A. Bronk, Lublin [1961] 1992⁴; A. Nowaczyk, Poławianie sensu w filozoficznej głębi, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2006.

Bibliografia uzupełniająca: wybrane artykuły służące rozwijaniu kultury logiczno-metodologicznej.

Forma zaliczenia: Aktywne uczestnictwo przez przygotowywanie tematów i wygłaszanie referatów oraz przygotowanie pracy magisterskiej (priorytet)

Seminarium: **Teoria poznania**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Judycki

Treść zajęć: Przedmiotem seminarium będą główne problemy współczesnej epistemologii i metafizyki.

Bibliografia podstawowa: M. Loux, *Metaphysics. A Contemporary Introduction*. Third Edition, New York/London 2006; M. Loux, D.W. Zimmerman (eds), *Metaphysics. A Contemporary Introduction*, London/New York: Routledge 1998.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: praca magisterska

Seminarium: **Metodologia filozofii**

Prowadzący: dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL

Treść zajęć: Na zajęciach podejmuje się problematykę metafizologii w zakresie metodologicznej charakterystyki filozofii i jej działów, szkół i nurtów filozoficznych, metod filozoficznych, aparatury pojęciowej i typów argumentacji filozoficznej. Co roku podejmowany jest temat szczegółowy. Zajęcia prowadzą do nabycia umiejętności praktycznych związanych z analizą tekstów nie tylko filozoficznych w celu rozpoznawania stosowanych w nich metod, a w szczególności, sposobów stawiania tez i hipotez filozoficznych, argumentowania na ich rzecz, oceniania ich zalet i ograniczeń itp.

Bibliografia podstawowa: J. Herbut, *Elementy metodologii filozofii*, Lublin 2007.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: przygotowanie w wymaganym terminie fragmentów oraz całości pracy magisterskiej

Seminarium: **Metafizyka i antropologia filozoficzna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: Seminarium magisterskie z metafizyki i antropologii filozoficznej ma za zadanie wprowadzenie studenta w specyfikę metody badań metafizycznych (wyjaśniania i uzasadniania) oraz pogłębienie znajomości problematyki metafizycznej i antropologicznej. Podczas seminarium przewidziane jest (1) czytanie tekstu pierwszej Kwestii *De Veritate*, komentowanie go w kontekście dyskusji na temat specyfiki metafizyki realistycznej; referowanie przygotowywanych prac magisterskich przez studentów V roku studiów oraz ustalanie tematów prac magisterskich dla studentów IV roku, sporządzanie bibliografii i przygotowywanie planu pracy.

Bibliografia podstawowa: Św. Tomasz z Akwinu, *De veritate. O prawdzie*. Przekład komentarz i studia, Lublin 1999; M. A. Krapiec, *Metafizyka*, Lublin; A. Maryniarczyk, *Spór o metodę poznania realistycznego*, w: *Poznanie bytu czy ustalanie sensów*, Lublin 1999, s. 55-86; M. A. Krapiec, *Przedmiot filozoficznych wyjaśnień: byt czy „sens” bytu*, w: A. Maryniarczyk (red.), *Poznanie bytu czy ustalanie sensów*, Lublin 1999, s. 7-10.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy magisterskiej

Seminarium: **Filozofia Boga i religii**

Prowadzący: ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Treść zajęć: W ramach seminarium odbywa się dyskusja na tematy związane z badaniami prowadzonymi przez uczestników seminarium oraz nad powstającymi pracami magisterskimi. Celem seminarium jest doskonalenie umiejętności prowadzenia badań naukowych i redagowania ich wyników w postaci pracy magisterskiej.

Bibliografia podstawowa: literaturę wyznaczają tematy badawcze uczestników seminarium.

Bibliografia uzupełniająca: literaturę wyznaczają tematy badawcze uczestników seminarium.

Forma zaliczenia: podstawą zaliczenia jest aktywny udział w seminariach. Zaliczenie seminarium w ostatnim semestrze następuje po przyjęciu przez promotora pracy magisterskiej

Seminarium: **Filozofia kultury**

Prowadzący: dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL

Treść zajęć: Na seminarium główny nacisk położony jest na opanowanie przez studenta warsztatu naukowego i pisarskiego, który pozwoli nie tylko na napisanie pracy magisterskiej, ale również może pomóc w dalszym rozwoju intelektualnym. Studenci mogą sami zaproponować temat swej pracy magisterskiej albo też mogą otrzymać zestaw propozycji tematów z zakresu filozofii kultury i filozofii cywilizacji.

Bibliografia podstawowa: stosownie do wybranego przez studenta tematu.

Bibliografia uzupełniająca: stosownie do wybranego przez studenta tematu.

Forma zaliczenia: podstawą zaliczenia jest aktywny udział w seminariach. Zaliczenie seminarium w ostatnim semestrze następuje po przyjęciu przez promotora pracy magisterskiej

Seminarium: **Filozofia sztuki**

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Treść zajęć: 1. Problem statusu bytowego dzieła sztuki – lektura i komentarz wybranych tekstów i opracowań; 2. Omawianie przygotowywanych na seminarium prac dyplomowych.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, Realizm ludzkiego poznania, Lublin 1995; R. Ingarden, O dziele literackim, Warszawa 1960; A. B. Stępień, Propedeutyka estetyki, Lublin 1986; M. A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; A. P. Bator, Intencjonalność sztuki w filozofii Romana Ingardena i Mieczysława Alberta Krapca, Wrocław 1999.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Etyka I**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

Treść zajęć: 1. Wprowadzenie: panorama współczesnych problemów moralnych i sposobów radzenia sobie z nimi. Utylitaryzm a personalizm. 2. Aktywizowanie uczestników seminarium poprzez recenzje i inne drobniejsze prace. 3. Propozycje tematów prac magisterskich (ustalane w dialogu z uczestnikami seminarium) i ich prowadzenie.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy magisterskiej

Seminarium: **Etyka II**

Prowadzący: ks. dr hab. Alfred Wierzbicki, prof. KUL

Treść zajęć: 1. Podstawy etyki. 2. Historia etyki. Aktualne dylematy moralne. 3. Współczesne dyskusje etyczne.

Bibliografia podstawowa: literaturę wybierają studenci zgodnie z problematyką podejmowaną w pracy magisterskiej.

Bibliografia uzupełniająca: literaturę wybierają studenci zgodnie z problematyką podejmowaną w pracy magisterskiej.

Forma zaliczenia: przygotowanie pracy magisterskiej

Seminarium: **Etyka szczegółowa**

Prowadzący: s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL

Treść zajęć: Projekty badawcze realizowane w Katedrze Etyki Szczegółowej dotyczą zasadniczo pięciu tematów: (1) sposobu formułowania i uzasadniania norm moralnych (zasada generalizacji, miejsce i rola reguł w teoriach etycznych); (2) współczesnych dyskusji w metaetyce (podstawy moralnego realizmu, moralny intuicjonizm, krytyka

naturalizmu, racjonalność moralnego dyskursu, rozum praktyczny w etyce); (3) problemów etyki stosowanej (etyka środowiska naturalnego, bioetyka, etyka w psychologii, etyka badań naukowych); (4) struktury i sposobów rozwiązywania dylematów moralnych; (5) metod współczesnej etyki (kantyzm, formy i ograniczenia utylitaryzmu, etyka cnoty).

Bibliografia podstawowa: literatura jest każdorazowo związana z przygotowawaną problematyką prac magisterskich. W drugim semestrze IV roku student przedstawia i referuje na seminarium zebraną literaturę przedmiotu.

Bibliografia uzupełniająca: literatura jest każdorazowo związana z przygotowawaną problematyką prac magisterskich.

Forma zaliczenia: Na roku IV warunkiem zaliczenia seminarium jest przedstawienie i przedyskutowanie w ramach zajęć seminaryjnych planu pracy magisterskiej oraz ukończenie wstępnej redakcji pierwszego rozdziału pracy. Na roku piątym studenci zdający egzamin magisterski w pierwszym terminie (czerwiec) zobowiązani są do oddania do końca kwietnia całości pierwszej wersji pracy; studenci zdający egzamin w drugim terminie (wrzesień) oddają pracę do końca maja. Niedotrzymanie terminów jest równoznaczne z brakiem zaliczenia seminarium.

Seminarium: **Etyka społeczna i polityczna**

Prowadzący: prof. dr hab. Jerzy Galkowski

Treść zajęć: IV rok - omówienie sposobu pisania prac magisterskich, przygotowanie konspektu pracy magisterskiej i bibliografii, ustalenie tytułu. Napisanie recenzji. V rok - ukończenie pracy magisterskiej. Egzamin magisterski.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej; praca magisterska

Seminarium: **Historia filozofii starożytnej i średniowiecznej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Edward Zieliński

Treść zajęć: Przedmiotem dyskusji na seminarium jest zawsze jakiś tekst z zarusu historii filozofii starożytnej bądź średniowiecznej. Oprócz tego zawsze jest miejsce dla omówienia problemów wyłaniających się w trakcie przygotowywania przez magistrantów ich rozpraw z zakresu filozofii starożytnej i średniowiecznej. Studenci mają przygotować pisemną pracę na temat uzgodniony z prowadzącym.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej; praca magisterska

Seminarium: **Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem seminarium jest bieżąca pomoc na wszystkich etapach pisania pracy magisterskiej, a także zaznajomienie magistrantów z metodologią pracy naukowej i warszatem historyka filozofii. W czasie wolnym od omawiania prac prowadzona jest lektura tekstów filozoficznych, których dobór uzależniony jest od zainteresowań uczestników seminarium.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: zaliczenie części pierwszej seminarium: na podstawie aktywnego udziału w analizach tekstów filozoficznych, a części drugiej – na podstawie oceny postępów w przygotowaniu pracy magisterskiej

Seminarium: **Historia filozofii wczesnstarożytnej i wczesnośredniowiecznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Celem seminarium jest przygotowanie prac magisterskich i doktorskich powstających w ramach seminarium. Dodatkowo, zajęcia mają na celu pogłębienie wiedzy z zakresu filozofii starożytnej i średniowiecznej oraz wprowadzenie w lekturę filozoficznych tekstów.

Bibliografia podstawowa: U. Eco, Jak napisać pracę dyplomową? Poradnik dla humanistów, tłum. G. Jurkowlaniec, Wrocław 2007.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej; praca magisterska

Seminarium: **Historia filozofii nowożytnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem seminarium jest bieżąca pomoc na wszystkich etapach pisania pracy magisterskiej, a także zaznajomienie magistrantów z metodologią pracy naukowej i warsztatem historyka filozofii. W czasie wolnym od omawiania prac prowadzona jest lektura tekstów filozoficznych, których dobór uzależniony jest od zainteresowań uczestników seminarium.

Bibliografia podstawowa: S. Swieżawski, Zagadnienie historii filozofii, Warszawa 1966.

Bibliografia uzupełniająca: F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 4: Od Kartezjusza do Leibniza, przeł. J. Marzęcki (różne wydania); F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 5: Od Hobbesa do Hume'a, przeł. J. Pasek (różne wydania); F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 6: Od Wolffa do Kanta, przeł. J. Łoziński (różne wydania); F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 7: Od Fichtego do Nietzschego, przeł. J. Łoziński (różne wydania).

Forma zaliczenia: (1) Systematyczna obecność na seminarium, (2) Aktywny udział w seminarium, (3) Studenci roku IV są zobowiązani do przedstawienia do maja pierwszego rozdziału pracy magisterskiej, natomiast studenci roku V uzyskują zaliczenie w oparciu o napisaną pracę magisterską, którą muszą przedłożyć do 15 maja

Seminarium: **Historia filozofii w Polsce**

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL

Treść zajęć: Treść zajęć jest dostosowana do tematyki prac magisterskich oraz określona tematyką wybranego tekstu źródłowego z zakresu historii filozofii w Polsce, stanowiącego przedmiot krytycznej analizy przez uczestników seminarium.

Bibliografia podstawowa: S. Swieżawski, Zagadnienie historii filozofii, Warszawa 1966; W. Tatariewicz, O pisaniu historii filozofii, "Sprawozdania Polskiej Akademii Umiejętności" 53(1952), nr 3, s. 141-147, 155-160; R. Ingarden, O przedmiocie historii filozofii, "Sprawozdania Polskiej Akademii Umiejętności" 53(1952), nr 3, s. 273-279; J. Czerkawski, Gilsonowska koncepcja historii filozofii, "Roczniki Filozoficzne" 13(1965), z. 1, s. 61-78; M. Gogacz, O pojęciu i metodzie historii filozofii, "Ruch Filozoficzny" 25(1966), z. 1, s. 70-80.

Bibliografia uzupełniająca: Z. Kuderowicz, Przegląd metod historii filozofii, Wrocław 1978; S. Borzym, Początki historii filozofii jako nauki, w: tenże, Panorama polskiej myśli filozoficznej, Warszawa 1993, s. 17-46; S. Borzym, Rozwój historii filozofii jako nauki, w: tenże, Panorama polskiej myśli filozoficznej, s. 256-285; Dyskusja na temat natury historii filozofii w Polsce w: "Studia Filozoficzne" z r. 1989.

Forma zaliczenia: Zaliczenie na podstawie obowiązkowego i aktywnego udziału w zajęciach; zaangażowany udział w analizach wybranego tekstu zakresu historii filozofii w Polsce; na roku IV warunkiem zaliczenia semestru zimowego jest uzasadniony wybór tematu pracy magisterskiej; semestru letniego - przedstawienie planu pracy i oddanie I rozdziału pracy magisterskiej; na roku V w semestrze zimowym oddanie przynajmniej kolejnego rozdziału pracy, a w semestrze letnim całość pracy magisterskiej

Seminarium: **Historia filozofii renesansu**

Prowadzący: ks. dr hab. Marian Ciszewski, prof. KUL

Treść zajęć: Celem seminarium jest bieżąca pomoc na wszystkich etapach pisania pracy magisterskiej, której tematyka jest uzależniona od zainteresowań magistranta, a także zaznajomienie z metodologią pracy naukowej i warsztatem historyka filozofii. W czasie wolnym od omawiania prac prowadzona jest lektura renesansowych tekstów filozoficznych, których dobór uzależniony jest od zainteresowań uczestników seminarium.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach w zależności od zapotrzebowania i zainteresowań uczestników

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach w zależności od zapotrzebowania i zainteresowań uczestników

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz przedstawienia fragmentu (rok IV), a następnie całości (rok V) pracy magisterskiej

Seminarium: **Filozofia praw człowieka**

Prowadzący: dr hab. Krzysztof Wroczyński/ dr Katarzyna Stępień

Treść zajęć: Seminarium poświęcone jest przede wszystkim przygotowaniu prac magisterskich przez ich uczestników oraz pogłębieniu wiedzy w obszarze zagadnień będących przedmiotem tych prac. Służą temu następujące elementy: wybór tematu pracy magisterskiej i jego charakterystyka, a następnie sformułowanie jej tytułu; zebranie podstawowej bibliografii, sformułowanie planu pracy i jego przedyskutowanie; napisanie i zreferowanie podczas seminarium kolejnych etapów pracy. Podczas seminarium czytane są również i omawiane lektury dotyczące tematów prac magisterskich zasugerowane przez prowadzącego lub magistranta.

Bibliografia podstawowa: literatura dopasowana jest każdorazowo do wymagań stawianych uczestnikom seminarium oraz tematów prac.

Bibliografia uzupełniająca: literatura dopasowana jest każdorazowo do wymagań stawianych uczestnikom seminarium oraz tematów prac.

Forma zaliczenia: warunkiem zaliczenia seminarium jest obecność na seminariach i spełnienie warunków aktywności w pisaniu pracy magisterskiej określonych przez prowadzącego na każdy semestr (omówienie tematu, przedstawienie i omówienie bibliografii, skonstruowanie planu pracy, dostarczenia i omówienia poszczególnych rozdziałów itd.)

Seminarium: **Podstawy filozoficzne doktryn społecznych**

Prowadzący: dr hab. Jan Kłos, prof. KUL

Treść zajęć: Seminarium obejmuje zasady pisania prac magisterskich: konstrukcja rozdziałów, opracowanie bibliografii, przypisów, sposoby cytowania źródeł. W ramach zajęć studenci są zobowiązani brać aktywny udział w dyskusji, przedstawiać recenzje artykułów filozoficznych (z czasopism, fragmentów książek etc.). Podczas zajęć uczą się, jak pisać prace naukowe (poznają formalne reguły pisania prac). Seminarium ma służyć dyskusji dotyczącej pisanych prac magisterskich. Tematy tych prac są związane z szerokim spektrum filozoficzno-politycznych kwestii (doktryn politycznych, koncepcji państwa, wolności politycznej, problematyki związanej ze środkami przekazu w państwie demokratycznym). Zajęcia kończą się napisaniem pracy magisterskiej.

Bibliografia podstawowa: literatura dopasowana jest do wymagań stawianych uczestnikom seminarium oraz tematów prac.

Bibliografia uzupełniająca: literatura dopasowana jest do wymagań stawianych uczestnikom seminarium oraz tematów prac.

Forma zaliczenia: przygotowanie pracy magisterskiej

Seminarium: **Historia filozofii orientalnych**

Prowadzący: dr Maciej Stanisław Zięba

Treść zajęć: Celem uczestnictwa w seminarium jest: 1) nabycie umiejętności korzystania z metod właściwych badaniom historyczno-filozoficznym i filozoficzno-porównawczym, 2) nabycie umiejętności samodzielnego czytania tekstów filozoficznych powstałych w Indiach, Chinach lub innym kraju Azji Wschodniej, albo też teksty etnofilozoficzne z Afryki, i ich rozumienia we właściwym im kontekście i w kontekście porównawczym; 3) przygotowanie się do napisania pracy magisterskiej z historii filozofii indyjskiej lub chińskiej. W czasie seminarium czytane są wybrane teksty filozoficzne, stanowiące dorobek myśli orientalnych, naprzemiennie z kręgu indyjskiego i chińskiego. W roku akad. 2009/10 będzie to tekst Xunzi (chiński) albo Suhrllekha (List do przyjaciela) Nāgarjuna (tybetański).

Bibliografia podstawowa: L. Ostasz, Homo methodicus, Olsztyn 1999; S. Swieżawski, Zagadnienie historii filozofii, Warszawa 2008 (wyd. 2); A. Bahm, Comparative philosophy, Albuquerque 1977; M. A. Krapiec, „Siatka metafizyczna” w studium historii filozofii, „Kwartalnik Filozoficzny” 25 (1997) z. 1, s. 63–65.

Bibliografia uzupełniająca: literatura dodatkowa, dotycząca czytanego tekstu oryginalnego (źródła, materiały historyczne dla tła, narzędzia językowe) będzie podana na pierwszych zajęciach.

Forma zaliczenia: Zaliczenie na podstawie aktywności na zajęciach i prac semestralnych. Dla piszących pracę magisterską z filozofii orientalnych – po pierwszym roku seminarium obowiązkowe przedstawienie planu i pierwszego rozdziału pracy

Seminarium: **Filozofia społeczeństwa i filozofia Boga**

Prowadzący: dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

Treść zajęć: W Katedrze Filozofii Boga, na seminarium z filozofii społeczeństwa i filozofii Boga prowadzi się badania z zakresu filozoficznej teorii Absolutu oraz filozofii społeczeństwa i polityki. Badania, oparte na tekstach źródłowych i uwzględniające współczesny stan badań, dotyczą następującej problematyki: argumentacji na rzecz istnienia Absolutu, określenia Jego natury oraz relacji do świata i człowieka. W dziedzinie filozofii społeczeństwa i polityki przedmiotem badania jest problem człowieka jako osoby, będącej podmiotem życia społecznego i politycznego. I w tym przypadku uwzględnia się również aspekt historyczny i systematyczny zagadnienia, sięgając aż do myśli Platona i Arystotelesa oraz poddając analizie aktualnie wypracowane, a sytuujące się w nurcie tzw. filozofii klasycznej i personalizmu.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: przygotowanie pracy magisterskiej

Seminarium: **Historia filozofii średniowiecznej w Polsce**

Prowadzący: ks. abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus

Treść zajęć: Celem seminarium jest bieżąca pomoc na wszystkich etapach pisania pracy magisterskiej, a także zaznajomienie magistrantów z metodologią i metodyką historiografii filozoficznej, zwłaszcza na przykładzie polskiego piśmiennictwa historycznofilozoficznego i zrodzonej na jej kanwie refleksji, co do natury tego pisarstwa.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej; praca magisterska

Uwaga: Pozostałe zajęcia z grupy zajęć „do wyboru” znajdują się w opisie zajęć do wyboru dla III roku studiów pierwszego stopnia w ramach Instytutu Filozofii Teoretycznej.

KIERUNEK: FILOZOFIA W ZAKRESIE FILOZOFIA PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ

Rok I (studia I stopnia)

Wykład: **Biblia: istota i rola w kulturze**

Prowadzący: dr hab. Urszula Szwarec, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień z dziedziny biblistyki. Pierwsza, to zagadnienia dotyczące procesu formowania się Biblii, jej aspektu literackiego, charyzmatu natchnienia i wynikającego stąd autorytetu ksiąg świętych, a także relacji pomiędzy Biblią a nauką. Druga grupa zagadnień, to omówienie przesłania wybranych ksiąg biblijnych ze szczególnym uwzględnieniem teologii i antropologii biblijnej (księgi: Rodzaju, Hioba, Koheleta, Ewangelia wg św. Marka i Apokalipsa św. Jana).

Bibliografia podstawowa: J. Krodell, Klucz do Pisma Świętego, Kraków 2003; Paciorek A., Wstęp ogólny do Pisma Świętego, Tarnów 1999; A. Świderkówna, Rozmowy o Biblii, Warszawa 1994; A. Świderkówna, Rozmowy o Biblii. Nowy Testament, Warszawa 2000; A. Świderkówna, Rozmów o Biblii ciąg dalszy, Warszawa 2001.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Etyka ogólna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

Treść zajęć: 1. Zagadnienia wstępne. Specyfika dobra moralnego. Definicja etyki, etyka normatywna a etyka opisowa. Etyka a teologia moralna, filozoficzny charakter refleksji etycznej. Etyka a metaetyka, podstawowe kierunki współczesnej metaetyki; 2. Czyn i jego specyfika. Decyzja i proces jej kształtowania. Wolność a konieczność i przymus. Przeszkody ograniczające świadomość i wolność czynów; 3. Spór o kryterium wartości moralnej czynu. Eudajmonizm i jego odmiany (hedonizm i utylityzm, szkoła cyników i stoicyzm, perfekcjonizm). Deontonomizm i jego odmiany (teonomizm i inne wersje heteronomizmu, etyka I. Kanta i J. P. Satri'a). Personalizm i jego współczesne odmiany. Metafizyczne ugruntowanie personalizmu; 4. Źródła moralności czynu (*fontes moralitatis*): cel przedmiotowy a cel podmiotowy. Dobroć a słusność czynu. Cel a środki; 5. Prawo naturalne. Spór o jego istotny sens. Skłonności naturalne człowieka. Prawo naturalne a prawo stanowione. Prawa człowieka. Przemiany moralne a przemiany obyczajowe. Relatywizm a dojrzewanie moralne; 6. Sumienie. Jego sens habitualny i aktualny. Sumienie jako subiektywnie ostateczna norma moralności. Błędy sumienia. Znaczenie „złotej reguły”. Rasizm i jego odmiany. Wychowanie sumienia; 7. Cnoty i wady. Definicja cnoty moralnej. Cztery cnoty kardynalne (ze szczególnym uwzględnieniem roztropności i sprawiedliwości). Akt moralnie zły a błąd. Siedem wad głównych. Istota charakteru moralnego.

Bibliografia podstawowa: Podręczniki (jeden do wyboru): T. Styczeń, Wprowadzenie do etyki, Lublin 1993; T. Ślipko, Zarys etyki ogólnej, Kraków 2002; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, t. I (etyka ogólna), Lublin 1986.

Bibliografia uzupełniająca: Lektury (do wyboru po jednej z każdej grupy): A. Teksty klasyków: Platon, Obrona Sokratesa. Kriton; Arystoteles, Etyka Nikomachejska, ks. I, VIII i IX; Św. Augustyn, Wyznania, ks. X i XIII; Św. Tomasz z Akwinu, Suma teologiczna, cz. I, q. 83 (w: S. Świeżawski, Traktat o człowieku, Poznań 1956, s. 425-452); D. Hume, Badania dotyczące zasad moralności, Warszawa 1975, rozdz. I – VI (s. 3-98); I. Kant, Uzasadnienie metafizyki moralności, Warszawa 1984, rozdz. I – II (s. 11-85); F. Nietzsche, Z genealogii moralności, Warszawa 1904, rozprawa I i II (s. 13-109); J. S. Mill, Utylityzm (w: tenże, Utylityzm. O wolności, Warszawa 1959, s. 3-111); M. Scheler, Resentyment a moralność, Warszawa 1977, rozdz. I – III (s. 31-129); E. Fromm, Ucieczka od wolności, Warszawa 1998, rozdz. II i V (s. 40-53 i 137-197); B. Personalistyczne ujęcie istoty moralności: J. Pieper, O miłości, Warszawa 1975; C. S. Lewis, Cztery miłości, Warszawa 1968; K. Wojtyła, Miłość i odpowiedzialność, Lublin 1982, cz. II (s. 67-126); T. Styczeń, Urodziłeś się, by kochać, Lublin 1993, cz. I (s. 3-133); D. v. Hildebrand, Serce, Poznań 1985, s. 30-96 i 149-198; R. Spaemann, Podstawowe pojęcia moralne, Lublin 2000; J. Maritain, Dziewięć wykładów o podstawowych pojęciach filozofii moralnej, Lublin 2001, wykl. II – V (s. 36-127); Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. I: Chrystus odwołuje się do „początku”, Lublin 1981, s. 19-82; Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. II: Chrystus odwołuje się do „serca”, Lublin 1998, s. 19-88; Jan Paweł II, Encyklika Evangelium vitae.

Forma zaliczenia: Wykład kończy się egzaminem ustnym. Wymagana znajomość podręcznika, treści prezentowanych na wykładzie oraz zadanej lektury uzupełniającej (jednej z grupy klasycznych tekstów etycznych oraz jednej z grupy personalistycznego ujęcia etyki)

Wykład: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Wykład ma na celu podanie elementarnych wiadomości na temat najważniejszych postaci, nurtów i problemów filozofii starożytnej. Układ wykładu jest chronologiczno-problemowy i obejmuje filozofię presokratejską, Sokratesa, Platona, Arystotelesa, szkoły hellenistyczne, filozofię neoplatońską oraz myśl Ojców Kościoła. Wykład ma stanowić podstawę dla innych zajęć filozoficznych.

Bibliografia podstawowa: G. Reale, *Myśl starożytna*, tłum. E. Zieliński, Lublin 2003; G. Reale, *Historia filozofii starożytnej*, tłum. E. Zieliński, t. 1-5, Lublin 1993- 2002; F. Copleston, *Historia filozofii*, t. 1, tłum. H. Bednarek, Warszawa 1998; R. Popkin (red.), *Historia filozofii zachodniej*, Poznań 2003; S. Swieżawski, *Dzieje europejskiej filozofii klasycznej*, Warszawa-Wrocław 2000.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Ponieważ wykład stanowi wprowadzenie do studium myśli wieków średnich, to rozpoczyna się krótką prezentacją dziejów odkrywania filozofii średniowiecznej. Następnie zostają omówione najważniejsze postacie i problemy filozofii średniowiecznej zaczynając od Boecjusza, jako pośrednika w przekazywaniu tradycji starożytnej średniowieczu. Dalej zostaną przedstawione w najważniejszych zarysach dzieła renesansu karolińskiego, renesansu XII wieku, spór dialektyków z antydialektykami, z zaznaczeniem roli św. Anzelma, spór o powszechniki, krótki zarys średniowiecznej myśli arabskiej i żydowskiej, formowanie się nurtów wieku XIII i najważniejsze postacie tego okresu oraz najważniejsze tendencje i myśliciele wieku XIV.

Bibliografia podstawowa: W. Seńko, *Jak rozumieć filozofię średniowieczną*, Kęty 2001; E. Gilson, *Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich*, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1966; R. Heizmann, *Filozofia średniowiecza*, tłum. P. Domański, Kęty 1999; G. d’Onofrio, *Historia teologii. Epoka średniowiecza*, tłum. W. Szymona, Kraków 2005; S. Swieżawski, *Dzieje europejskiej filozofii klasycznej*, Warszawa-Wrocław 2000; F. van Steenberghe, *Filozofia w wieku XIII*, tłum. E.I. Zieliński, Lublin 2005.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Logika I – Logika formalna**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Kiczuk

Treść zajęć: Zagadnienia omawiane w ramach wykładu: 1. logika a inne typy wiedzy; 2. elementy semiotyki logicznej; wynikanie logiczne, wnioskowanie, reguła dowodzenia; formalne warunki poprawności definicji normalnych; 3. pojęcie prawa logiki; 4. klasyczny rachunek logiczny oraz elementy rachunku zbiorów i relacji – założeniowe, zerojedynkowe i aksjomatyczne ujęcie klasycznego rachunku zdań, syntaktyczne pojęcia teorii systemów dedukcyjnych, założeniowe i aksjomatyczne ujęcie węższego rachunku predykatów, węższy rachunek predykatów z identycznością, ważniejsze definicje i twierdzenia rachunku zbiorów, pojęcie relacji oraz osobliwe rodzaje relacji; 5. rachunki nazw oraz współczesne logiki nieklasyczne – tradycyjny rachunek nazw, ontologia S. Leśniewskiego, krótka charakterystyka logik wielowartościowych, modalnych, epistemicznych, logiki intuicjonistycznej, logiki norm i logik deontycznych.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, *Zarys logiki*, Warszawa 1960; L. Borkowski, *Logika formalna*, Warszawa 1977; L. Borkowski, *Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości*, Lublin 1991; T. Czeżowski, *Logika*, Warszawa 1968; A. Mostowski, *Logika matematyczna*, Warszawa-Wrocław 1948; B. Stanosz, *Wprowadzenie do logiki formalnej*, Warszawa 1999.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metafizyka – Ontologia**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: W pierwszej części wykładu *metafizyki* student zapozna się z najbardziej nośnymi interpretacjami rzeczywistości (monistyczną, dualistyczną, pluralistyczną i realistyczną), które pojawiły się w dziejach filozofii i legły u podstaw uformowania się różnych koncepcji metafizyk (zwanych też od XVII w. ontologiami):

metafizyki bytu materialnego, metafizyki bytu idealnego, metafizyki bytu możliwego (nowożytnych ontologii), metafizyki bytu realnego.

Druga część wykładu wprowadza studenta w sam proces rozumiejącego poznania świata, jakiego dostarcza metafizyka. Poznanie to dokonuje się, poprzez wyodrębnianie powszechnych (transcendentalnych) właściwości bytów, takich jak: bycie rzeczą (treściowo określonym), jednym (wewnętrznie niesprzecznym), odrębnym, nośnikiem prawdy, dobra i piękna oraz poprzez odkrycie metafizycznych praw bytowania rzeczy, takich jak: prawo tożsamości, niesprzeczności, wyłączonego środka, racji bytu, celowości i integralności. Następnie zostaną przedstawione sposoby wyodrębniania metafizycznych złożań bytowych takich jak: materia i forma, akt i możliwość, substancja i przypadłość oraz istota i istnienie, które pozwalają zasadnie wyjaśnić dynamizm rzeczy, ich przemienność, tożsamość i przygodność. Z kolei zostanie odkryty fakt uprzączynowanego i analogicznego sposobu bytowania rzeczy, który stanowią podstawę sformułowania teorii poznania przyczynowego i analogicznego.

Wykład poprzedzony jest refleksją metametafizyczną dotyczącą dziejów nazwy „metafizyka” („ontologia”), ukazaniem specyfiki poznania metafizycznego, metod wyodrębniania przedmiotu metafizyki, sposobów wyjaśniania i uzasadniania, a kończy się wprowadzeniem w problematykę przyczynowego i analogicznego poznania rzeczywistości.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, *Metafizyka*, Dzieła XII, Lublin 1995; M. A. Krapiec, *Wprowadzenie do filozofii*, t. 1 *Rozumieć rzeczywistość*, Lublin 2000; A. Maryniarczyk, *Monistyczna i dualistyczna interpretacja rzeczywistości. Zeszyty z metafizyki*, Nr 1, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *Pluralistyczna interpretacja rzeczywistości. Zeszyty z metafizyki*, Nr 2, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *Realistyczna interpretacja rzeczywistości. Zeszyty z metafizyki*, Nr 3, Lublin 2005; A. Maryniarczyk, *Racjonalność i celowość świata osób i rzeczy. Zeszyty z metafizyki*, Nr 4 Lublin 2007; A. Maryniarczyk, *Odkrycie wewnętrznej struktury bytów. Zeszyty z metafizyki*, Nr 5, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *O przyczynach partycypacji i analogii. Zeszyty z metafizyki*, Nr 6, Lublin 2005; B. Paź, *Ontologia*, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; M. A. Krapiec A. Maryniarczyk, *Metafizyka*, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; *Fragmety tekstów klasycznych zamieszczonych w poszczególnych „Zeszytach z metafizyki”* t. 1-6.

Bibliografia uzupełniająca: A. B. Stępień, *Wprowadzenie do metafizyki*, Kraków 1964; S. Świeżawski, *Byt. Zagadnienia metafizyki tomistycznej*, Kraków 1999; S. Świeżawski, *Z dziejów filozofii klasycznej*, Kraków 2000; W. Stróżewski, *Ontologia*, Kraków 2005; M.A. Krapiec, A. Maryniarczyk, *Rozmowy o metafizyce*, Lublin 1997 (dostępna także wersja CD); Z. J. Zdybicka, *Partycypacja bytu*, Lublin 1972; G. Reale, *Historia filozofii starożytnej*, tłum. I.E. Zieliński, t. 1-5, Lublin 1996-2002; E. Gilson, *Chrześcijańska filozofia wieków średnich*, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1987; E. Gilson, P. Langan, A. A. Maurer, *Historia filozofii współczesnej*, tłum. B. Chwendeńczuk, Z. Zalewski, Warszawa 1972.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wprowadzenie do filozofii**

Prowadzący: dr hab. Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: 1. Wiadomości z zakresu metafizologii: geneza i etymologia filozofii; koncepcje, dyscypliny i kierunki filozofii; podziały filozofii; poznawcza wartość i metody filozofii; filozofia a inne działy kultury; filozofia a światopogląd. 2. Wybrane zagadnienia filozofii: problematyka bytu; problematyka wiedzy i języka; problematyka człowieka; problematyka wartości i moralności; problematyka Boga i religii. 3. Filozofia współczesna (w Polsce i na świecie): fenomenologia, filozofia analityczna, neotomizm. 4. Elementy metodologii: stawianie pytań, definiowanie, analiza znaczeń słów, argumentowanie. 5. Elementy metodyki studiowania: sporządzanie notatek, przygotowywanie się do egzaminów, pisanie prac dyplomowych.

Bibliografia podstawowa: A. B. Stępień, *Wstęp do filozofii*, TN KUL, Lublin 2007 (rozdz. I, II, V, VIII; dodatek II i III; par. 16, 24, 25, 34, 35); K. Ajdukiewicz, *Zagadnienia i kierunki filozofii*, Czytelnik, Warszawa 1983 (wstęp; część I: rozdz. 1 i 5; część II: rozdz. 1, 2, 4 i 5).

Bibliografia uzupełniająca: A. Anzenbacher, *Wprowadzenie do filozofii*, PAT, Kraków 1987; J. M. Bocheński, *Ku filozoficznemu myśleniu. Wprowadzenie do podstawowych pojęć filozoficznych*, IW Pax, Warszawa 1986; J. Galarowicz, *Na ścieżkach prawdy. Wprowadzenie do filozofii*, PAT, Kraków 1992 (część pierwsza, trzecia, czwarta i piąta); J. J. Jadacki, *Jak studiować filozofię?*, IFiS UW, Warszawa 1996; L. Kasprzyk, A. Węgrzecki, *Wprowadzenie do filozofii*, PWN, Warszawa, wiele wydań; T. Nagel, *Co to wszystko znaczy? Bardzo krótkie wprowadzenie do filozofii*, Spacja, Warszawa 1993; J. Pieper, *W obronie filozofii*, IW Pax, Warszawa 1985; P. F. Strawson, *Analiza i metafizyka. Wstęp do filozofii*, Znak, Kraków 1994; S. Świeżawski, *Święty Tomasz na nowo odczytany, W drodze*, Poznań 1995; J. Wojtysiak, *Pochwała ciekawości. Filozofia*, SIW Znak, Kraków 2003; J. Wojtysiak, *Filozofia i życie*, SIW Znak, Kraków 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Podstawy fizyki**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: Wykład stanowi kurs fizyki ogólnej, w ramach którego omawiana jest: mechanika klasyczna; kinematyka, dynamika, zasady zachowania, mechanika relatywistyczna, grawitacja, prawa Keplera, drgania harmoniczne, fale oraz podstawowe zjawiska falowe - interferencja, dyfrakcja i polaryzacja, efekt Dopplera, właściwości cieczy i gazów, podstawowe pojęcia termodynamiki, zasady termodynamiki, teoria kinetyczna gazów, termodynamika statystyczna, elektromagnetyzm - pole elektryczne, właściwości materiałów przewodzących i dielektryków, prawa prądu stałego, magnetostatyka, indukcja elektromagnetyczna, równania Maxwella oraz elementy fizyki współczesnej.

Bibliografia podstawowa: D. Halliday, R. Resnick, J. Walker, Podstawy fizyki (t. 1-5), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006; R. P. Feynman, R. B. Leighton, M. Sands, Feynmana wykłady z fizyki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; H. Piersa, Podstawy fizyki, cz. 1, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin 2004.

Bibliografia uzupełniająca: C. Kittel, W. D. Knight, M. A. Ruderman, Mechanika (Berkeley Physics Course I) PWN Warszawa 1969; F. S. Crawford, Fale PWN Warszawa 1975 (Berkeley Physics Course III); E. M. Purcell, Elektryczność i magnetyzm, Warszawa PWN 1975 (Berkeley Physics Course II); I. W. Sawieliew, Wykłady z fizyki, Warszawa 1994; I. Tarjan, Fizyka dla przyrodników, PWN Warszawa 1975; M. Mansfield, C. O'Sullivan, Understanding Physics, John Wiley and Sons Ltd. 1998.

Forma zaliczenia: Podstawą do zaliczenia przedmiotu jest w przypadku, gdy wykład kończy się: zaliczeniem bez oceny - obecność na zajęciach, egzaminem - egzamin ustny, warunkiem przystąpienia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń rachunkowych

Ćwiczenia: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Przedmiotem ćwiczeń są podstawowe zagadnienia filozofii starożytnej (pogańskiej), jej źródła, rozwój, najważniejsi autorzy.

Bibliografia podstawowa: G. Reale, Historia filozofii starożytnej, tłum. E. Zieliński, t. I-V, Lublin, 1994-2002; G. Reale, Myśl starożytna, tłum. E. Zieliński, Lublin 2003.

Bibliografia uzupełniająca: G. S. Kirk, J. E. Raven, M. Schofield, Filozofia przedsokratejska, studium krytyczne z wybranymi tekstami, tłum. J. Lang, Warszawa 1999; T. Szlezak, Czytanie Platona, tłum. P. Domański, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach, kolokwia pisemne, praca semestralna, aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Przedmiotem ćwiczeń są podstawowe zagadnienia filozofii starożytnej chrześcijańskiej (patrystyka) oraz filozofii średniowiecznej. Zostanie podjęta tematyka zależności między filozofią starożytną a średniowieczną, zależności zachodzących między teologią i filozofią na podstawie myśli autorów średniowiecznych.

Bibliografia podstawowa: S. Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa 2000; R. Heinzmann, Filozofia średniowiecza, tłum. P. Domański, Kęty 1999.

Bibliografia uzupełniająca: E. Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1987; W. Seńko, Jak rozumieć filozofię średniowieczną, Kęty 2001.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach, kolokwia pisemne, praca semestralna, aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Logika I – Logika formalna**

Prowadzący: dr Robert Trypuz

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu z logiki formalnej. W ramach ćwiczeń podejmowane są następujące zagadnienia: 1. elementy semiotyki logicznej; 2. prawa logiki, wynikanie logiczne, wnioskowanie, badanie poprawności wnioskowania, reguła dowodzenia; 3. formalne warunki poprawności definicji normalnych; 4. klasyczny rachunek zdań; 5. syntaktyczne pojęcia teorii systemów dedukcyjnych; 6. węższy rachunek predykatów, węższy rachunek predykatów z identycznością; 7. ważniejsze definicje i twierdzenia rachunku zbiorów i relacji; 8. tradycyjny rachunek nazw i ontologia S. Leśniewskiego, 9. wybrane zagadnienia z logik nieklasycznych.

Bibliografia podstawowa: L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; L. Borkowski, Elementy logiki formalnej, Warszawa 1976; K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; B. Stanosz, Wprowadzenie do logiki formalnej, Warszawa 1999; B. Stanosz, Ćwiczenia z logiki, Warszawa 2000; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, kolokwia pisemne

Ćwiczenia: **Podstawy fizyki**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: W ramach ćwiczeń rozwiązywane będą zadania i problemy dotyczące następujących działów i zagadnień fizyki ogólnej: mechaniki klasycznej - kinematyki, dynamiki, zasady zachowania, mechaniki relatywistycznej, grawitacji, praw Keplera, drgań harmoniczych, fal, termodynamiki i teorii kinetycznej gazów, termodynamiki statystycznej, elektromagnetyzmu - pola elektrycznego, właściwości materiałów przewodzących i dielektryków, praw prądu stacjonarnego, magnetostatyki, indukcji elektromagnetycznej, równań Maxwella i fizyki współczesnej.

Bibliografia podstawowa: J. Walker, Podstawy fizyki. Zbiór zadań, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; D. Halliday, R. Resnick, J. Walker, Podstawy fizyki (t. 1-5), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

Bibliografia uzupełniająca: A. Hennel, W. Szuszkiewicz, Zadania i problemy z fizyki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: podstawą do zaliczenia ćwiczeń są pozytywne oceny z 2 kolokwiiw pisemnych oraz obecność i aktywność w czasie zajęć.

Ćwiczenia: **Technologia informacyjna**

Prowadzący: ks. dr Dariusz Dąbek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest zdobycie praktycznych umiejętności posługiwania się komputerem w toku studiów i w dydaktyce. Ćwiczenia są elementem przygotowania pedagogicznego ukierunkowanym na umiejętność wykorzystywania technologii informacyjnej w nauczaniu.

Bibliografia podstawowa: Europejski Certyfikat Umiejętności Komputerowych. T. 1-7, Wydawnictwo Mikom, Warszawa 2006.

Bibliografia uzupełniająca: R. Grant, Ubuntu. Linux dla każdego, PWN 2008; A. Michałowska, S. Michałowski, Internet. Ćwiczenia z ..., Warszawa 2000/2001; M. Kopertowska, Przetwarzanie tekstów, Warszawa 2001; M. Kopertowska, Arkusze kalkulacyjne, Warszawa 2001; A. Wojciechowski, Usługi w sieciach informatycznych, Warszawa 2004.

Forma zaliczenia: kolokwia w postaci sprawdzianów praktycznej umiejętności posługiwania się komputerem po zakończeniu każdej z sześciu grup zagadnień

Lektorat: **Obcy język nowożytny**

Lektorat: **Język łaciński**

Wychowanie fizyczne

Rok II (studia I stopnia)

Wykład: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje następujące zagadnienia: 1. Status metodologiczny filozofii przyrody: a) stosowane nazwy, b) stosunek do metafizyki, filozofii nauki i nauk przyrodniczych, c) autonomiczne i nieautonomiczne koncepcje filozofii przyrody, d) otwartość filozofii przyrody na nauki szczegółowe. 2. Koncepcje materii: a) przyrodnicze, b) filozoficzne, 3. Koncepcje czasu i przestrzeni: a) przyrodnicze, b) filozoficzne. 4. Determinizm i indeterminizm: a) aspekt epistemologiczno-metodologiczny, b) aspekt ontologiczny. 5. Zagadnienie przyczynowości. 6. Problematyka teleologiczna. 7. Prawa przyrody i prawa nauki.

Bibliografia podstawowa: Z. Hajduk, Filozofia przyrody - filozofia przyrodznawstwa. Metakosmologia, Lublin 2004; S. Mazierski, Elementy kosmologii filozoficznej i przyrodniczej, Poznań 1972; M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki, Warszawa 1997.

Bibliografia uzupełniająca: M. Bunge, O przyczynowości, Warszawa 1968; M. Heller, Filozofia świata, Kraków 1992; S. Mazierski, Prawa przyrody, Lublin 1993; W. Krajewski, Prawa nauki, Warszawa 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: W zakresie filozofii bytu ożywionego podejmowane zagadnienia istoty, genezy i ewolucji życia (ujęcia redukcjonistyczne, holistyczne, ekologiczne). Problematyka wykładu jest prezentowana w dwóch aspektach: metaprzmiotowym i przedmiotowym. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są wybrane teorie filozofii przyrody i teorii nauk przyrodniczych. Dyskutowane są następujące zagadnienia: aktualne koncepcje filozofii przyrody (z nurtu filozofii klasycznej oraz filozofii postulującej ścisły kontakt z naukami przyrodniczymi), relacja filozofii przyrody do nauk przyrodniczych i nauk filozoficznych, status teorii przyrodniczej, metoda filozofii przyrody. Na blok przedmiotowy składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji przedbiologicznej, kontrowersja ewolucjonizm-kreacjonizm.

Bibliografia podstawowa: K. Kłószak, Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań 1980; B. O. Küppers, Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia, PWN, Warszawa 1991; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Wyd. IFiS PAN, Warszawa 1995; S. Mazierski (red.), Zarys filozofii przyrody ożywionej, RW KUL, Lublin 1980; T. Wojciechowski, Zarys filozofii przyrody ożywionej, WT UO, Opole 1997; Wprowadzenie do filozofii ekologii, Studia red. A. Papuzińskiego, Wyd. Uczelniane WSP w Bydgoszczy, Bydgoszcz 1999; T. Gánti, Podstawy życia, Warszawa 1986.

Bibliografia uzupełniająca: P. Conveney, R. Highfield, Granice złożoności. Poszukiwania porządku w chaotycznym świecie, Wyd. Prószyński i S-ka, Warszawa 1997; F. Crick, Zdumiewająca hipoteza czyli nauka w poszukiwaniu duszy, Prószyński i S-ka, Warszawa 1997; R. Dubos, Pochwała różnorodności, PIW, Warszawa 1986; F. Jacob, Historia i dziedzinność, PIW, Warszawa 1973; F. Jacob, Mysz, mucha, człowiek, PIW, Warszawa 1997; P. Meyer, Złudzenie konieczne. Biofilozofia I, PIW, Warszawa 1998; J. Postgate, Granice życia, Wyd. CIS, Warszawa 1997; I. Prigogine, I. Stengers, Z chaosu ku porządkowi. Nowy dialog człowieka z przyrodą, PIW, Warszawa 1990; E. Schrödinger, Czym jest życie? Umysł i materia. Szkice autobiograficzne, Prószyński i S-ka, Warszawa 1998 [obowiązuje pierwszy esej]; E. Wilson, Różnorodność życia, PIW, Warszawa 1999; S. Zięba, Natura i człowiek w ekologii humanistycznej, Zakład Ekologii Człowieka, Lublin 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii nowożytnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem wykładu jest ukazanie dziejów filozofii europejskiej od XV wieku do XIX wieku. W sposób szczególny omawiane są poglądy następujących autorów: R. Descartesa, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegla, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego.

Bibliografia podstawowa: (1) W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, T. 2-3 (różne wydania); (2) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 4: Od Kartezjusza do Leibniza, przeł. J. Marzęcki (różne wydania); (3) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 5: Od Hobbesa do Hume'a, przeł. J. Pasek (różne wydania); (4) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 6: Od Wolffa do Kanta, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (5) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 7: Od Fichtego do Nietzschego, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (6) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 8: Od Benthama do Russella, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania).

Bibliografia uzupełniająca: (1) E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych, przeł. B. Chwedeńczuk, S. Zalewski, Warszawa: PAX 1979; (2) Teksty klasyczne Kartezjusza, Spinozy, Leibniza, Locke'a, Berkeleya, Hume'a, Kanta, Hegla, Comte'a, Marksa, Nietzschego (szczegółowy wykaz i zakres lektur zostanie podany na zajęciach).

Forma zaliczenia: egzamin: część pierwsza zaliczenie testu składającego się z 6 pytań; część druga egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Wykład ma charakter kursowy, obowiązkowy dla studentów III r. filozofii teoretycznej. Jego celem jest prezentacja najważniejszych nurtów filozofii XX wieku. W pierwszym semestrze omawiane są głównie nurty filozofii nieanalitycznej, takie jak pragmatyzm, fenomenologia, hermeneutyka, egzystencjalizm, filozofia dialogu, strukturalizm czy postmodernizm. Większa część wykładów w drugim semestrze poświęcona jest dziejom najbardziej wpływowego nurtu XX wieku, jakim jest filozofia analityczna. Wykład nie obejmuje całości materiału wymaganego na egzaminie.

Bibliografia podstawowa: (1) W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, T. 2-3 (różne wydania); (2) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 8: Od Benthama do Russella, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania); (3) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 9: Od Maine de Birana do Sartre'a, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania).

Bibliografia uzupełniająca: (1) E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych, przeł. B. Chwedeńczuk, S. Zalewski, Warszawa: PAX 1979; (2) A. J. Ayers, Filozofia XX wieku, przeł. T. Baszniak, Warszawa: PWN 1997 (rozdz. II, IV, V, IX); (3) M. Hempoliński, Brytyjska filozofia analityczna, Warszawa: WP 1974; (4) J. Woleński, Filozoficzna Szkoła Lwowsko-Warszawska, Warszawa: PWN 1985 (rozdz. I-III, XVI); (5) Z. Kuderowicz (red.), Filozofia współczesna, Warszawa: WP 2001; (6) F. C. Copleston, Filozofia współczesna, przeł. B. Chwedeńczuk, Warszawa: PAX 1981.

Forma zaliczenia: egzamin: część pierwsza zaliczenie testu składającego się z 6 pytań; część druga egzamin ustny

Wykład: **Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej**

Prowadzący: dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład wprowadza w podstawowe czynności wiedzytwórcze, należące do warsztatu naukowego, jak definiowanie, stawianie pytań, podział logiczny (klasyfikacja), typologia, rozumowanie oraz analizowanie tekstu naukowego i prowadzenie dyskusji naukowej. Szczególną uwagę poświęca błędom poszczególnych czynności wiedzytwórczych, zagrażających realizowaniu naczelnego celu pracy naukowej, jakim jest wiedza naukowa rozumiana klasycznie jako zbiór twierdzeń (przekonań) prawdziwych i uprawomocnionych. Integralną, istotnie dopełniającą częścią wykładu są ćwiczenia, służące praktycznemu wdrożeniu w rzemiosło naukowe.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975; Z. Ziemiński, Logika praktyczna, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1971.

Bibliografia uzupełniająca: J. Kotarbińska, Z zagadnień teorii nauki i teorii języka, Warszawa: PWN 1990; W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1977; W. Marciszewski, Sztuka dyskusowania, Warszawa 1971; W. Marciszewski (wyd.), Mała encyklopedia logiki, Warszawa 1970, 1988; T. Pszczołowski, Umiejętność przekonywania i dyskusji, Warszawa 1963.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Podstawy fizyki**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: Wykład stanowi kurs fizyki ogólnej, w ramach którego omawiana jest: mechanika klasyczna; kinematyka, dynamika, zasady zachowania, mechanika relatywistyczna, grawitacja, prawa Keplera, drgania harmoniczne, fale oraz podstawowe zjawiska falowe - interferencja, dyfrakcja i polaryzacja, efekt Dopplera, właściwości cieczy i gazów, podstawowe pojęcia termodynamiki, zasady termodynamiki, teoria kinetyczna gazów, termodynamika statystyczna, elektromagnetyzm - pole elektryczne, właściwości materiałów przewodzących i dielektryków, prawa prądu stacjonarnego, magnetostatyka, indukcja elektromagnetyczna, równania Maxwella oraz elementy fizyki współczesnej.

Bibliografia podstawowa: D. Halliday, R. Resnick, J. Walker, Podstawy fizyki (t. 1-5), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006; R. P. Feynman, R. B. Leighton, M. Sands, Feynmana wykłady z fizyki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; H. Piersa, Podstawy fizyki, cz. 1, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin 2004.

Bibliografia uzupełniająca: C. Kittel, W. D. Knight, M. A. Ruderman, Mechanika (Berkeley Physics Course I) PWN Warszawa 1969; F. S. Crawford, Fale PWN Warszawa 1975 (Berkeley Physics Course III); E. M. Purcell, Elektryczność i magnetyzm, Warszawa PWN 1975 (Berkeley Physics Course II); I. W. Sawieliew, Wykłady z fizyki, Warszawa 1994; I. Tarjan, Fizyka dla przyrodników, PWN Warszawa 1975; M. Mansfield, C. O'Sullivan, Understanding Physics, John Wiley and Sons Ltd. 1998.

Forma zaliczenia: Podstawą do zaliczenia przedmiotu jest w przypadku, gdy wykład kończy się: zaliczeniem bez oceny - obecność na zajęciach, egzaminem - egzamin ustny, warunkiem przystąpienia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń rachunkowych

Wykład fakultatywny: **Przypodobienie obronne**

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: mgr Anna Starościc

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu w oparciu o podaną literaturę. W trakcie ćwiczeń omawiane są następujące zagadnienia: 1. Status metodologiczny filozofii przyrody; 2. Przyrodnicze i filozoficzne koncepcje materii (hilemorfizm); 3. Filozoficzne i przyrodnicze koncepcje czasu i przestrzeni; 4. Przyczynowość, determinizm, indeterminizm.

Bibliografia podstawowa: Z. Hajduk, Filozofia przyrody - filozofia przyrodznawstwa. Metakosmologia, Lublin 2004; S. Mazierski, Elementy kosmologii filozoficznej i przyrodniczej, Poznań 1972; M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki, Warszawa 1997.

Bibliografia uzupełniająca: M. Bunge, O przyczynowości, Warszawa 1968; M. Heller, Filozofia świata, Kraków 1992; S. Mazierski, Prawa przyrody, Lublin 1993; W. Krajewski, Prawa nauki, Warszawa 1998.

Forma zaliczenia: kolokwia pisemne i aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieron

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest przedstawienie węzłowych problemów filozoficznych świata ożywionego oraz zdobycie umiejętności stawiania i rozwiązywania tych problemów przy wykorzystaniu różnych typów wiedzy (nauki przyrodnicze, historia nauki, filozofia nauki, doświadczenie potoczne). Problematyka ćwiczeń jest podzielona na dwa główne bloki: zagadnienia metaprzmiotowe i przedmiotowe. W pierwszym bloku zagadnieniom omawiane są następujące zagadnienia: aktualne koncepcje filozofii przyrody (z nurtu filozofii klasycznej oraz filozofii postulującej ścisły kontakt z naukami przyrodniczymi), relacja filozofii przyrody do nauk przyrodniczych i nauk filozoficznych, status teorii przyrodniczej, metoda filozofii przyrody. Na blok przedmiotowy ćwiczeń składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji.

Bibliografia podstawowa: K. Klószak, Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań 1980; S. Mazierski (red.), Zarys filozofii przyrody ożywionej, RW KUL, Lublin 1980.

Bibliografia uzupełniająca: B. O. Küppers, Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia, PWN, Warszawa 1991; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Wyd. IFiS PAN, Warszawa 1995; T. Wojciechowski, Zarys filozofii przyrody ożywionej, WT UO, Opole 1997; M. Heller, Filozofia świata. Wybrane zagadnienia i kierunki filozofii przyrody, Znak, Kraków 1992.

Forma zaliczenia: dwa kolokwia w każdym semestrze

Ćwiczenia: **Historia filozofii nowożytnej, Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: mgr Piotr Szalek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest pogłębienie wiadomości z wykładu historia filozofii nowożytnej i współczesnej (od XV do XX wieku), przede wszystkim w oparciu o lekturę i analizę tekstów źródłowych (klasycznych). Przy tym szczególny nacisk kładzie się na wydobycie natury problemów filozoficznych obecnych w myśli nowożytnej i współczesnej, na wyjaśnienie struktury argumentacyjnej omawianych doktryn filozoficznych oraz opanowanie siatki terminologicznej wypracowanej przez myślicieli nowożytnych i współczesnych. W sposób szczególny omawiane są poglądy następujących autorów: Descartes'a, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegla, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego, E. Husserla, M. Heideggera, pragmatystów, neopozytywistów, filozofów analitycznych, egzystencjalistów.

Bibliografia podstawowa: (1) W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, T. 2-3 (różne wydania); (2) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 4: Od Kartezjusza do Leibniza, przeł. J. Marzęcki (różne wydania); (3) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 5: Od Hobbesa do Hume'a, przeł. J. Pasek (różne wydania); (4) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 6: Od Wolffa do Kanta, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (5) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 7: Od Fichtego do Nietzschego, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (6) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 8: Od Benthama do Russella, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania); (7) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 9: Od Maine de Birana do Sartre'a, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania).

Bibliografia uzupełniająca: (1) E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych, przeł. B. Chwedeńczuk, S. Zalewski, Warszawa: PAX 1979; (2) A. J. Ayers, Filozofia XX wieku, przeł. T. Baszniak, Warszawa: PWN 1997 (rozdz. II, IV, V, IX); (3) M. Hempoliński, Brytyjska filozofia analityczna, Warszawa: WP 1974; (4) J. Woleński, Filozoficzna Szkoła Lwowsko-Warszawska, Warszawa: PWN 1985 (rozdz. I-III, XVI); (5) Z. Kuderowicz (red.), Filozofia współczesna, Warszawa: WP 2001; (6) F. C. Copleston, Filozofia współczesna, przeł. B. Chwedeńczuk, Warszawa: PAX 1981; (7) Teksty klasyczne Kartezjusza, Spinozy, Leibniza, Locke'a, Berkeley'a, Hume'a, Kanta, Hegla, Comte'a, Marksa, Nietzschego, Husserla, Heideggera, Gilsone, Carnapa, Wittgensteina, Quine'a (szczegółowy wykaz i zakres lektur zostanie podany na zajęciach).

Forma zaliczenia: (1) Systematyczna obecność na zajęciach, (2) Aktywny udział w zajęciach, (3) Notatki z lektur, (4) Zaliczenie 4 kolokwii

Ćwiczenia: **Podstawy fizyki**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: W ramach ćwiczeń rozwiązywane będą zadania i problemy dotyczące następujących działów i zagadnień fizyki ogólnej: mechaniki klasycznej - kinematyki, dynamiki, zasady zachowania, mechaniki relatywistycznej, grawitacji, praw Keplera, drgań harmonicznch, fal, termodynamiki i teorii kinetycznej gazów, termodynamiki statystycznej, elektromagnetyzmu - pola elektrycznego, właściwości materiałów przewodzących

i dielektryków, praw prądu stacjonarnego, magnetostatyki, indukcji elektromagnetycznej, równań Maxwella i fizyki współczesnej.

Bibliografia podstawowa: J. Walker, Podstawy fizyki. Zbiór zadań, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; D. Halliday, R. Resnick, J. Walker, Podstawy fizyki (t.1-5), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

Bibliografia uzupełniająca: A. Hennel, W. Szuszkiewicz, Zadania i problemy z fizyki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: podstawą do zaliczenia ćwiczeń są pozytywne oceny z 2 kolokwium pisemnych oraz obecność i aktywność w czasie zajęć

Ćwiczenia: **Pracownia fizyczna**

Prowadzący: mgr Orest Hrycyca

Treść zajęć: Pomiary fizyczne i metody obliczania błędów (metoda różniczek zupełnej); doświadczenia z fizyki ogólnej. Ćwiczenia obejmują działy fizyki: mechanika (Maszyna Atwooda, II zasada dynamiki Newtona, Pomiar przyspieszenia ziemskiego), własności materii (Pomiar gęstości ciał stałych, wyznaczanie lepkości płynów - Prawo Stokesa), ciepło (wyznaczanie ciepła właściwego cieczy), akustyka (badanie rezonansu akustycznego i dudnień, badanie fal dźwiękowych), optyka i światło (równanie soczewki, pomiar długości fali światła), elektryczność (badanie prawa Ohma) i elementy fizyki atomu (wyładowania w gazach rozrzedzonych). Obok wiedzy teoretycznej, studenci nabywają umiejętności samodzielnego wykonywania eksperymentu fizycznego, poznają aparaturę pomiarową oraz metody pomiaru różnych wielkości fizycznych. Dzięki pisemnemu sprawozdaniu, student nabiera wprawy w zastosowaniu metody oszacowania błędów popełnionych przy każdym pomiarze fizycznym, matematycznego opracowania wyników eksperymentu i analizę błędów pomiarowego.

Bibliografia podstawowa: H. Szydłowski, Pracownia fizyczna.

Bibliografia uzupełniająca: G. L. Squires, Praktyczna fizyka, Warszawa 1992; S. Szczeniowski, Fizyka doświadczalna, Warszawa 1972; V. Acosta, C. L. Cowan, B. J. Graham, Podstawy fizyki współczesnej, Warszawa 1981; W. Bolton, Zarys fizyki, Warszawa 1982; R. P. Feynman, R. B. Leighton, M. Sands, Feynmana wykłady z fizyki, Warszawa 2003; B. Ávorskij, Kurs fizyki, Warszawa 1964; J. Leyko, Mechanika ogólna, t. 1-2, Warszawa 2004; H. Piersa, Elementy fizyki dla ekologów, Lublin 1995; R. Resnick, D. Halliday, Fizyka, t. 1-2, Warszawa 1997; E. M. Rogers, seria: Fizyka dla dociekliwych: metody, natura i filozofia nauk fizycznych; I. V. Sawieliew, seria: Wykłady z fizyki; Seria: Berkeley Physics Course, t. 1-5.

Forma zaliczenia: kolokwia ustne oraz sprawozdania z eksperymentów

Ćwiczenia: **Podstawy programowania i systemy operacyjne**

Prowadzący: mgr Przemysław Grądzki

Treść zajęć: W trakcie zajęć studenci poznają się z elementarnymi wiadomościami z zakresu programowania (budowa programu komputerowego, jego podstawowe elementy i ich funkcje) na przykładzie wybranych języków programowania (języki skrypcowe) oraz z zagadnieniami dotyczącymi tematyki systemów operacyjnych (instalowanie, administracja, praca w systemie operacyjnym). Omawiane są także wybrane zagadnienia związane z sieciami komputerowymi.

Bibliografia podstawowa: A. Jasińska-Suwada, S. Plichta, Przewodnik do ćwiczeń z przedmiotu: Systemy operacyjne, Kraków 2001.

Bibliografia uzupełniająca: http://wazniak.mimuw.edu.pl/index.php?title=Wstep_do_programowania.

Forma zaliczenia: zaliczenie 2 kolokwium w semestrze

Proseminarium: **Proseminarium z filozofii przyrody i nauk przyrodniczych**

Prowadzący: dr Jerzy Kaczmarek

Treść zajęć: Program zajęć składa się z następujących działów: metoda pisania pracy naukowej (wymagania redakcyjne, struktura pracy); metody prezentowania wyników pracy (poster, dyskusja, referat); metody uzyskiwania informacji naukowej (przewodniki bibliograficzne, komputerowe bazy danych, Internet, czasopisma "branżowe", literatura naukowa); metody analizy tekstu naukowego. Zajęcia wprowadzają także studentów w zagadnienia dotyczące ochrony własności intelektualnej.

Bibliografia podstawowa: J. J. Jadacki, Jak studiować filozofię, Wydział Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1994; J. Weiner, Technika pisania i prezentowania przyrodniczych prac naukowych. Przewodnik praktyczny, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1998.

Bibliografia uzupełniająca: J. Rudniański, Sprawność umysłowa, Wiedza Powszechna, Warszawa 1984; W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, PWN, Warszawa 1977; W. Marciszewski, Sztuka dyskusowania, Wyd. ALEPH, Warszawa 1996.

Forma zaliczenia: napisanie recenzji oraz prace redakcyjne

Konwersatorium: **Astronomia**

Prowadzący: mgr Orest Hrycyna

Treść zajęć: 1. Układy współrzędnych w przestrzeni trójwymiarowej; 2. Sfera niebieska i jej ruch dzienny; 3. Widomy ruch Słońca; 4. Mechanika ruchu układu dwóch ciał; 5. Orbita eliptyczna; 6. Układ Ziemia—Księżyc; 7. Materia w układzie planetarnym; 8. Mechanika ruchów orbitalnych planet; 9. Gwiazdy i ich źródła energii; 10. Budowa Słońca; 11. Pole magnetyczne Słońca; 12. Ruchy gwiazd; 13. Gwiazdy podwójne i wielokrotne; 14. Gwiazdy zmienne, pulsujące i wybuchające; 15. Materia międzygwiazdowa; 16. Galaktyki i materia międzygalaktyczna; 17. Elementy kosmologii.

Bibliografia podstawowa: E. Rybka, *Astronomia ogólna*, Warszawa, 1983 i późniejsze; J. Stodółkiewicz, *Astrofizyka ogólna z elementami geofizyki*, Warszawa, 1982 i późniejsze; *Wszechświat - VIII tom Encyklopedii geograficznej*, Kraków, 1998, J. Mietelski, *Astronomia w geografii*, Warszawa 1995.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Translatorium: **Tłumaczenia obcojęzycznych tekstów z kosmofilozofii**

Prowadzący: mgr Jakub Dziadkowiec

Treść zajęć: Celem zajęć jest pomoc przy tłumaczeniu (wspomaganie tłumaczenia) z języka angielskiego na język polski tekstów z zakresu filozofii przyrody nieożywionej, historii filozofii przyrody i historii nauki. W szczególności zwraca się uwagę na sposoby tłumaczenia wyrażeń charakterystycznych (technicznych) dla problematyki z wyżej wymienionego zakresu.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: regularne uczestnictwo w zajęciach, aktywność

Lektorat: **Obcy język nowożytny**

Rok II-III (studia I stopnia) – zajęcia do wyboru

Wykład: **Antropologia filozoficzna**

Prowadzący: dr Paweł Gonddek

Treść zajęć: Wykład składa się z trzech części, w których w sposób historyczny i systematyczny zostanie przedstawiona filozoficzna problematyka człowieka. W części pierwszej zostaną przedstawione sposoby prowadzenia badań nad człowiekiem oraz zostanie wyakcentowana specyfika filozoficznego badania człowieka. Następnie zostaną przedstawione różne koncepcje rozumienia człowieka, jakie pojawiły się na przestrzeni dziejów filozofii (od pierwotnych (wierzeniowych) koncepcji, aż po współczesność) oraz pozafilozoficzne interpretacje faktu ludzkiego (człowieka jako tworu natury oraz powstałe obszary badań antropologii kulturowej). W drugiej części wykładu zostanie zanalizowana struktura bytu ludzkiego, a w tym: problem eksplikacji jaźni jako podmiotu wszelkich aktów ludzkich, rozumienie duszy jako formy substancjalnej i aktu istnienia człowieka (jej niematerialność i nieśmiertelność) oraz problematyka ludzkiego ciała jako czynnika współkonstituującego człowieka i jego funkcje. Trzecia część stanowić będzie ukazanie podstaw rozumienia człowieka jako osoby oraz wyróżnionych w tym kontekście właściwości osoby. Na tej bazie zostanie zwrócona uwaga na ludzkie poznanie, działanie moralne oraz tworzone przez człowieka społeczeństwo i kulturę.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, *Ja-człowiek*, Lublin 2005; W. Pannenberg, *Kim jest człowiek*, Paryż 1978; M. A. Krapiec, *Człowiek jako osoba*, Lublin 2009; M. A. Krapiec, *Psychologia racjonalna*, Lublin 1996.

Bibliografia uzupełniająca: M. Krapiec, *Ludzka wolność i jej granice*, Lublin 2004; A. Gehlen, *W kręgu antropologii i psychologii społecznej*, Warszawa 2001; K. Wojtyła, *Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne*, Lublin 1994; E. Rohde, *Psyche. Kult duszy i wiara w nieśmiertelność u starożytnych Greków*, przeł. J. Kopania, Kęty 2007; G. Haeflner, *Wprowadzenie do antropologii filozoficznej*, Kraków 2006; S. Kamiński, *Naukowa, filozoficzna i teologiczna wizja człowieka, w: Jak filozofować?*, Lublin 1989, s. 279-291.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Astrobiologia**

Prowadzący: dr Andrzej Żykubek

Treść zajęć: 1. Historia i interdyscyplinarność astrobiologii; 2. Pochodzenie i ewolucja Ziemi (pochodzenie i ewolucja litosfery, atmosfery i hydrosfery, termiczna ewolucja Ziemi); 3. Astrochemia (nukleosynteza, chemia gwiazd, chemia przestrzeni międzygwiazdowej, chemia meteorytów i komet, geochemia); 4. Kosmiczne i termodynamiczne uwarunkowania życia; 5. Od prebiotycznej ewolucji chemicznej do protokomórki: związki amfifilne, chiralność

i homochiralność, pochodzenie peptydów TNA, RNA i DNA; 6. Prymitywne formy życia; 7. Ekstremofile i środowiska ekstremalne; 8. Potencjalne habitaty pozaziemskie: Mars, Europa, Tytan, planety spoza Układu Słonecznego; 9. Aparatura, modele i strategie badawcze w poszukiwaniu życia pozaziemskiego; 10. Sztuczne życie.

Bibliografia podstawowa: J. D. Barrow, S. C. Morris, S. J. Freeland, C. L. Harper (red.), *Fitness of the Cosmos for Life*. Biochemistry and Fine-Tuning, Cambridge Astrobiology 2, Cambridge University Press, Cambridge 2007; Z. Chilmonczyk, *Od substancji prostych do życia. Świat RNA, początki życia na Ziemi*, Wiadomości Chemiczne, Biblioteka. 2007: 1-112; P. Ehrenfreund, W. Irvine (red.), *Astrobiology. Future Perspectives, Astrophysics and Space Science Library 305*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht 2004; F. Ferrari, E. Szuszkiewicz (red.), *Astrobiologia*. Poprzez pył kosmiczny do DNA, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2006; M. Gargaud, B. Barbier, H. Martin, J. Reisse (red.), *Lectures in Astrobiology*, vol. I, 2005; M. Gargaud, H. Martin, P. Claeys (red.), *Lectures in Astrobiology*, vol. II, 2006; G. Homeck, C. Baumstark-Khan (red.), *Astrobiology: The Quest for the Conditions of Life*, Springer-Verlag, Berlin Heidelberg 2002; N. Lahav, *Biogenesis. Theories of Life's Origin*, New York: Oxford University Press 1999; W. Ługowski, *Filozoficzne podstawy protobiologii*, Wydawnictwo IFiS PAN: Warszawa 1995; J. I. Lunine, *Astrobiology a multidisciplinary approach*, San Francisco [etc.], Pearson Education, cop. 2005; M. Maurette, *Micrometeorites and the Mysteries of Our Origins*, 2006; R. Popa, *Between Necessity and Probability. Searching for the Definition and Origin of Life*, Springer-Verlag, Berlin Heidelberg 2004; R. E. Pudritz, P. G. Higgs, J. R. Stone, *Planetary Systems and the Origins of Life*, Cambridge Astrobiology 3, Cambridge University Press, Cambridge 2007; J. Seckbach (red.), *Life As we Know It, Cellular Origin, Life in Extreme Habitats and Astrobiology Vol. 10*, 2006; J. Seckbach (red.), *Origins. Genesis, Evolution and Diversity of Life, Cellular Origin, Life in Extreme Habitats and Astrobiology Vol. 6*, 2004; Series: Cambridge Astrobiology 4. Cambridge University Press, Cambridge 2009; A. M. Shaw, *Astrochemistry. From Astronomy to Astrobiology*, John Wiley & Sons, Ltd. 2006; W. T. Sullivan, J. A. Baross, *Planets and life. The emerging science of astrobiology*, Cambridge University Press, Cambridge 2007; P. J. Thomas, C. F. Chyba, C. P. McKay, *Comets and the origin and evolution of life*, Springer-Verlag, New York 1997.

Bibliografia uzupełniająca: Wszystkie artykuły zamieszczone w *Commentarii. Pontificia Academia Scientiarum*, vol. 4, n. 3, 4, 5 (1997) oraz w *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 361 (1474), 2006: Special Issue: Discussion Meeting Issue 'Conditions for the emergence of life on the early Earth', s. 1675-1891; P. Clancy, A. Brack, G. Homeck, *W poszukiwaniu życia. Badania Układu Słonecznego, Próżyński i S-ka*, Warszawa 2008; P. Davies, *Kosmiczna wygrana. Dlaczego wszechświat sprzyja życiu, Próżyński i S-ka*, Warszawa 2008; T. N. de Grasse, *Wielki początek. 14 miliardów lat kosmicznej ewolucji, Próżyński i S-ka*, Warszawa 2007; M. Subotowicz, *W poszukiwaniu życia rozumnego we Wszechświecie. Zagadnienia wybrane*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1995; T. D. Wabbl (red.) *Życie we wszechświecie. Stanowiska przyrodznawstwa, filozofii i teologii*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2007.

Forma zaliczenia: podstawą uzyskania zaliczenia jest uczestnictwo w wykładzie i zdanie dwuczęściowego egzaminu (w formie ustnej i pisemnej)

Wykład: **Chemia nieorganiczna**

Prowadzący: dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL

Treść zajęć: 1. Nukleosynteza pierwiastków, ich obecne rozpowszechnienie, pierwiastki a inne składniki materii, pierwiastki transuranowe, synteza nowych pierwiastków; 2. Filozoficzne koncepcje podstawowych chemicznych składników materii; 3. Układ okresowy pierwiastków, rola liczby atomowej i sposoby jej określania (prawo Moseleya), określenie właściwości pierwiastków w zależności od położenia w układzie, symetria układu okresowego; 4. Systematyka pierwiastków grup głównych. Asymetria między chemią węgla i chemią pozostałych pierwiastków. Pierwiastki skałotwórcze – podstawa budowy planet typu Ziemi. Pierwiastki niezbędne dla powstania i utrzymania życia. Metale przejściowe; 5. Metody rozdzielu i analizy substancji nieorganicznych. Podstawy fizyczne metod analitycznych. Analiza jakościowa i ilościowa, klasyczna i instrumentalna. Rentgenowska spektrometria fluorescencyjna – analiza pierwiastków; spektrometria mas – analiza izotopów. Dyfrakcja promieni rentgenowskich, elektronów i neutronów jako podstawa analiz strukturalnych.

Bibliografia podstawowa: F. Cotton, G. Wilkinson, P. Gals, *Chemia nieorganiczna: podstawy*, Warszawa 1998; A. Bielański, *Podstawy chemii nieorganicznej*, Warszawa 1994; L. Pauling, P. Pauling, *Chemia*, Warszawa 1989; N. N. Greenwood i A. Earnshaw, *Chemistry of the Elements*, Oxford 1984.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej**

Prowadzący: dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL

Treść zajęć: Budowa materii. Podstawowe pojęcia i prawa chemiczne. Stechiometria. Nomenklatura związków chemicznych. Kwantowo-mechaniczny model atomu. Liczby kwantowe. Funkcje falowe. Konfiguracje

elektronowe pierwiastków. Budowa cząsteczki. Wiązania chemiczne. Teoria VB i VSEPR. Hybrydyzacja. Teoria LCAO - orbitale wiążące i antywiązące. Polaryzacja cząsteczek. Oddziaływania międzycząsteczkowe. Stanów skupienia. Właściwości i prawa stanu gazu idealnego. Równowagi fazowe. Odmianny alotropowe. Chemia roztworów. Układy koloidalne. Osmoza. Elektrolity - przewodnictwo właściwe. Teoria elektrolitów mocnych. Wybrane teorie kwasów i zasad. Stała i stopień dysocjacji, iloczyn jonowy wody, pH, iloczyn rozpuszczalności, hydroliza. Reakcje redox. Równanie Nernsta. Elektrochemia. Kinetyka reakcji chemicznych. Stan i stała równowagi. Reguła przekory. Kataliza homo- i heterogeniczna. Efekty cieplne przemian fizycznych i chemicznych. Elementy termodynamiki. Napięcie powierzchniowe. Siły kapilarne. Adsorpcja. Wymiana jonowa.

Bibliografia podstawowa: L. Pajdowski, Chemia ogólna, Warszawa 1997; A. Bielański, Podstawy chemii nieorganicznej, Warszawa 1998; L. Pauling i P. Pauling, Chemia, Warszawa; M.J. Sienko, R.A. Plane, Chemia. Podstawy i własności, Warszawa 1980.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Informatyczna analiza danych**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Na zajęciach omawiane są zagadnienia związane ze wspomaganą komputerowo analizą systemów. Przedstawiona jest metodyka analizy systemów w oparciu o modele funkcji systemu oraz modele danych potrzebnych do ich zrealizowania (modele związków encji). Uczestnicy uczą się wykorzystywać narzędzia firmy Oracle do programowania systemów baz danych. Ćwiczenia odbywają się we współpracy z firmą Oracle w ramach Inicjatywy Akademickiej Oracle.

Bibliografia podstawowa: R. Barker, Case Method. Modelowanie związków encji, Warszawa 1996; R. Barker, C. Longman, Case Method. Modelowanie funkcji i procesów, Warszawa 1996.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metody matematyczne w fizyce**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL

Treść zajęć: Zapoznanie studentów z podstawowymi pojęciami matematycznymi niezbędnymi dla późniejszego zrozumienia zagadnień fizyki, filozofii nauki oraz filozofii przyrody. Wykład obejmuje następujące zagadnienia: geometria analityczna na płaszczyźnie, elementy algebry wektorowej, geometria analityczna w przestrzeni, wyznaczniki i macierze, podstawy algebry liniowej, wprowadzenie do analizy, rachunek różniczkowy funkcji jednej i wielu zmiennych, całka nieoznaczona i oznaczona i ich zastosowanie, równania różniczkowe zwyczajne i analityczne metody ich rozwiązywania, jakościowe metody badań równań różniczkowych i ich układów, równania różniczkowe o pochodnych cząstkowych, równania fizyki matematycznej.

Bibliografia podstawowa: F. Leja, Analiza matematyczna, PWN, Warszawa 1972

Bibliografia uzupełniająca: J. L. Synge, Rachunek tensorowy, Warszawa, 1964; E. Karaśkiewicz, Zarys teorii wektorów i tensorów, Poznań, 1971; H. Margenau, G. M. Murphy, Matematyka w fizyce i chemii, Warszawa 1962; J. Foster, J. D. Nightingale, Ogólna Teoria Względności, Warszawa, 1985.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Ogólna metodologia nauk**

Prowadzący: dr Monika Walczak/dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład porusza zagadnienia dotyczące natury nauki i klasyfikacji nauk. Omówiony jest stosunek wiedzy naukowej do innych rodzajów wiedzy ludzkiej (potoczna, mądrościowa), aspekty ontologiczne, epistemologiczne i semiotyczne kwestii natury nauki oraz podstawowe sposoby rozumienia nauki w dziejach nauki (klasyczny, nowożytny, pozytywistyczny, współczesny). Omówione są elementy natury nauki (przedmiot, cel, metoda i rodzaje metod naukowych), jej rola w kulturze (zwł. w relacji do religii) oraz funkcje w społeczeństwie. Prezentowane są dawne i współczesne filozoficzne spory o naturę nauki oraz klasyfikację nauk (zwł. w kontekście naturalizmu) i charakterystykę metodologiczną poszczególnych typów nauk.

Bibliografia podstawowa: S. Kamiński, Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1961 (ss. 11-43, 167-226, 259-290); wydanie 4: Nauka i metoda, Lublin 1992; K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975 (ss. 62-85, 173-246); J. Losee, A Historical Introduction to the Philosophy of Science, Oxford [1972], tłum. Tomasz Bigaj, Warszawa: Prószyński 2001.

Bibliografia uzupełniająca: A. Bronk, Nauka wobec religii (teoretyczne podstawy nauk o religii), Lublin 1996; A. F. Chalmers, Czym jest to, co zwiemy nauką? Rozważania o naturze, statusie i metodach nauki. Wprowadzenie do współczesnej filozofii nauki, przełożył i przypisami opatrzył A. Chmielewski, Wrocław 1993; Filozofia a nauka. Zarys encyklopedyczny, Wrocław: Ossolineum 1987; E. Kałuszyńska, Modele teorii

empirycznych, Warszawa 1994; J. G. Kemeny, Nauka w oczach filozofa, tłum. S. Amsterdamski, Warszawa 1967; T. S. Kuhn, Struktura rewolucji naukowych, tłum. H. Ostromecka, Warszawa 1968; M. Przełęcki, Logika teorii empirycznych, Warszawa [oryg. 1969] 1988; R. Wójcicki, Teorie w nauce. Wstęp do logiki, metodologii i filozofii nauki. Część I, Warszawa 1991; R. Wójcicki, Wykłady z metodologii nauk, Warszawa 1982 (9-34, 150-210); J. Zyciński, Elementy filozofii nauki, Tarnów 1996.

Forma zaliczenia: egzamin z wykładu oraz lektury artykułu S. Kamińskiego

Konwersatorium: **Astrobiologia**

Prowadzący: mgr Urszula Czyżewska

Treść zajęć: Zajęcia oferują wybrane zagadnienia z następujących sekcji tematycznych: (1) powstawanie gwiazd, (2) powstawanie i ewolucja planet, (3) astrobiogeochemia i powstanie życia, (4) ewolucja życia w czasie, (5) wykrywanie planet i charakterystyka, (6) różnorodność życia, (7) misje kosmiczne.

Bibliografia podstawowa: F. Ferrari, E. Szuszkiewicz, Astrobiologia. Poprzez pył kosmiczny do DNA. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2006; M. Subotowicz, W poszukiwaniu życia rozumnego we Wszechświecie. Zagadnienia wybrane. Lublin: Wydawnictwo Marii-Curie Skłodowskiej 1995.

Bibliografia uzupełniająca: S. Dick, Życie w innych światach - Dwudziestowieczna debata nad życiem pozaziemskim. Warszawa: Prószyński i S-ka 2005; R. Popa, Between Necessity and Probability: Searching for the Definition and Origin of Life. Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag 2004; K. W. Plaxo, M. Gross, Astrobiology. A Brief Introduction. Baltimore: The John Hopkins University Press 2006; G. Hornek, C. Baumstark-Khan, Astrobiologia: The Quest of the Conditions of Life. Berlin: Springer-Verlag 2002.

Forma zaliczenia: procentowy rozkład punktacji: kolokwia (50%), obecność i uczestnictwo (20%), esej (30%). Szczegóły będą podane na zajęciach.

Konwersatorium: **Astrofizyka**

Prowadzący: mgr Orest Hrycyna

Treść zajęć: 1. Elementy astrofizyki obserwacyjnej; 2. Techniki i metody obserwacji astronomicznych; 3. Gwiazdy zmienne; 4. Budowa gwiazd i ich ewolucja; 5. Transport energii w gwiazdach; 6. Elementy Szczególnej i Ogólnej Teorii Względności; 7. Emisja i absorpcja promieniowania elektromagnetycznego; 8. Podstawy radioastronomii; 9. Radioźródła galaktyczne i pozagalaktyczne; 10. Materia międzygalaktyczne; 11. Procesy w radioźródłach centralnych; 12. AGN i jety; 13. Końcowe etapy ewolucji gwiazd; 14. Pulsary i pozostałości supernowych; 15. Ewolucja Wszechświata; 16. Mikrofalowe promieniowanie tła; 17. Modele kosmologiczne i ich testowanie;

Bibliografia podstawowa: M. Jaroszyński, Galaktyki i budowa Wszechświata, Warszawa 1993, M. Kubiak, Gwiazdy i materia międzygwiazdowa, Warszawa 1994;

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Chemia nieorganiczna**

Prowadzący: dr Jakub Nowak

Treść zajęć: Podstawy analizy jakościowej. Skala analizy jakościowej. Czułość reakcji analitycznych. Metody analizy jakościowej. Podział kationów i anionów na grupy analityczne. Odczynniki grupowe. Analiza pojedynczych kationów. Analiza pojedynczych anionów. Identyfikacja nieznanej soli. Podstawy reakcji redoks. Wpływ środowiska na reakcje redoks. Zastosowanie redoks w analizie jakościowej. Hydroлиза soli. Równowagi hydrolyzy. Związki amfoteryczne.

Bibliografia podstawowa: J. Minczewski, Z. Marczenko, Chemia analityczna, t. 1, Warszawa 2000; T. Lipiec, Chemia analityczna z elementami analizy instrumentalnej, Warszawa 1996; Chemia analityczna, red. R. Kocjan, t. 1 Warszawa 2000.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: kolokwia pisemne i aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej**

Prowadzący: mgr Marek Florek

Treść zajęć: Podstawy obliczeń chemicznych - jednostki, wzory i symbole chemiczne. Liczność materii - mol, masa molowa, objętość molowa, liczba Avogadro, równanie Clapeyrona. Stechiometria wzorów i równań chemicznych i obliczenia na ich podstawie. Reakcje redox. Ustalanie stopnia utlenienia oraz bilans redox. Wyrażanie i przeliczanie stężeń - stężenie molowe, procentowe, normalne, ppm. Równowagi w roztworach wodnych - pH, stała i stopień dysocjacji, iloczyn rozpuszczalności, hydrolyza. Termochemia - obliczanie efektów energetycznych reakcji. Kinetyka - obliczenia w oparciu o stałą równowag

Bibliografia podstawowa: H. Całus, Podstawy obliczeń chemicznych, Warszawa 1987; Z. Galus, Ćwiczenia rachunkowe z chemii analitycznej, Warszawa 1996; M. J. Sienko, R. A. Plane, Chemia. Podstawy i własności, Warszawa 1980.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Informatyczna analiza danych**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Na zajęciach omawiane są zagadnienia związane ze wspomaganą komputerowo analizą systemów. Przedstawiona jest metodyka analizy systemów w oparciu o modele funkcji systemu oraz modele danych potrzebnych do ich zrealizowania (modele związków encji). Uczestnicy uczą się wykorzystywać narzędzia firmy Oracle do programowania systemów baz danych. Ćwiczenia odbywają się we współpracy z firmą Oracle w ramach Inicjatywy Akademickiej Oracle.

Bibliografia podstawowa: R. Barker, Case Method. Modelowanie związków encji, Warszawa 1996; R. Barker, C. Longman, Case Method. Modelowanie funkcji i procesów, Warszawa 1996.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej**

Prowadzący: dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL

Treść zajęć: Zajęcia kształtują umiejętność wykorzystania pojęć z zakresu semiotyki w posługiwaniu się językiem (zwł. naukowym) oraz umiejętności posługiwania się podstawowymi czynnościami naukotwórczymi (definiowanie, klasyfikowanie, wnioskowanie, argumentowanie oraz dyskutowanie). Zajęcia dają umiejętność czytania i interpretacji tekstów z filozofii i historii nauki, analizy argumentacji w sporach o naturę nauki (realizm naukowy, naturalizm) i klasyfikację nauk, sprawność w określaniu metodologicznego statusu dyscyplin naukowych. Uczestnicy nabywają podstawowych sprawności w prowadzeniu samodzielnych badań naukowych i w ocenie ich poprawności.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975; Z. Ziemiński, Logika praktyczna, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1971.

Bibliografia uzupełniająca: J. Kotarbińska, Z zagadnień teorii nauki i teorii języka, Warszawa: PWN 1990. W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1977; W. Marciszewski, Sztuka dyskusowania, Warszawa 1971; W. Marciszewski (wyd.), Mała encyklopedia logiki, Warszawa 1970, 1988. T. Pszczołowski, Umiejętność przekonywania i dyskusji, Warszawa 1963.

Forma zaliczenia: kolokwium z podstawowych bloków tematycznych wykładu

Ćwiczenia: **Metody matematyczne w fizyce**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL, ks. dr Paweł Tambor

Treść zajęć: Zapoznanie studentów z podstawowymi pojęciami matematycznymi niezbędnymi dla późniejszego zrozumienia zagadnień fizyki, filozofii nauki oraz filozofii przyrody.

Bibliografia podstawowa: W. Kryszicki, L. Włodarski, Analiza matematyczna w zadaniach, cz. 1-2, PWN, Warszawa 1998.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Ogólna metodologia nauk**

Prowadzący: ks. dr Robert Kublikowski

Treść zajęć: Zajęcia kształtują umiejętność oceny wartości poznania naukowego w odniesieniu do poznania potocznego i mądrego, umiejętność czytania i interpretacji tekstów z filozofii i historii nauki, analizy argumentacji w sporach o naturę nauki (realizm naukowy, naturalizm) i klasyfikację nauk, sprawność w określaniu metodologicznego statusu dyscyplin naukowych. Uczestnicy nabywają podstawowych sprawności w prowadzeniu samodzielnych badań naukowych i w ocenie ich poprawności.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1975; A. Bronk, Religia i nauka, w: tenże, Zrozumieć świat współczesny, Lublin 1998 s. 203-256; A. F. Chalmers, Czym jest to, co zwiemy nauką?, Wrocław 1993; A. Grobler, Metodologia nauk, Kraków 2006; S. Kamiński, Nauka i metoda, Lublin 1992; P. Kawalec, Wyjaśnianie i przyczyna, Lublin 2006; J. Losee, Wprowadzenie do filozofii nauki, Warszawa 2001; Philosophy of Science: An Anthology, Oksford 2007; R. Wójcicki, Teorie w nauce, Warszawa 1991.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

ROK III (studia I stopnia)

Wykład: **Filozofia kosmologii**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład podejmuje z jednej strony problematykę metaprzeciwotową inspirowaną przez kosmologię jako bardzo młodą naukę przyrodniczą. Z drugiej natomiast strony prezentowane są konkretne problemy filozoficzne inspirowane przez przedmiotowe osiągnięcia kosmologii.

W pierwszym przypadku chodzi o ogólne zagadnienia metodologiczne odniesione do kosmologii jako konkretnej nauki empirycznej. Prezentowana jest zatem problematyka statusu metodologicznego kosmologii jako nauki przyrodniczej, jej bazy empirycznej, charakteru i poznawczej wartości stosowanych przez nią testów empirycznych, zagadnienie jej rozwoju i zachodzących w jej ramach rewolucji naukowych, a także odniesień do innych dyscyplin naukowych, w tym głównie do filozofii. W ramach natomiast tzw. metodologii wewnętrznej podejmowana jest problematyka ekstrapolacji, charakteru i zasadności przyjmowanych przez kosmologię założeń, kwestia koncepcji Wszechświata jako przedmiotu kosmologii i inne podobne zagadnienia.

Natomiast przedmiotowa problematyka wykładu obejmuje najważniejsze zagadnienia z zakresu szeroko rozumianej filozofii przyrody, filozofii Boga i pewnej ontologii Wszechświata jako całości pojawiające się w kontekście najważniejszych osiągnięć współczesnej kosmologii. W szczególności chodzi tu o problematykę czasu i przestrzeni, skończoności i nieskończoności Wszechświata, jego czasowego początku, antropicznego charakteru i wyraźnie dostrzeganych prawidłowości i kauzalnego charakteru.

Założenia i cele przedmiotu: ogólnym celem wykładu jest zapoznanie słuchaczy z podstawowymi problemami filozoficznymi pojawiającymi się w kontekście współczesnej kosmologii. Kosmologia bowiem ta zarówno jako stosunkowo młoda dyscyplina naukowa, jak i dzięki swym osiągnięciom inspirowała cały szereg bardzo interesujących zagadnień filozoficznych, w tym również o wyraźnie światopoglądowym charakterze.

Bibliografia podstawowa: J. Turek, Filozofia kosmologii - Zarys problematyki, „Roczniki Filozoficzne” LIII(2005), nr 2, s. 270-308, Z. Golda, M. Heller (red.), „Roczniki i filozofia, Kraków 1994; J. Such, M. Szcześniak, A. Szczuciński, Filozofia kosmologii, Poznań 1998.

Bibliografia uzupełniająca: M. Heller, Kosmiczna przygoda człowieka mądrego, Kraków 1994; M. Heller, Wszechświat u schyłku stulecia, Kraków 1994; M. Heller, Wieczność, Czas, Kosmos, Kraków 1995, J. Turek, Kosmologia Alberta Einsteina i jej filozoficzne uwarunkowania, Lublin 1982; J. Turek, Wszechświat dynamiczny. Rewolucja naukowa w kosmologii, Lublin 1995; J. Turek, Czynniki empiryczny w teoriach kosmologicznych, „Roczniki Filozoficzne” XLI(1993), z. 3, s. 217-233.

Sposób zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii przyrody**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL, dr Jerzy Kaczmarek

Treść zajęć: 1. Kształt i rozmiary Ziemi (Anaksymander, Pitagoras, Parmenides, Eudoksos, Platon, Arystoteles, Eratostenes, Posejdonios, Ptolemeusz, św. Augustyn, Kopernik, Kartezjusz, Newton, Maupertius). 2. Ruch obrotowy i obiegowy Ziemi, Księżycy i planet (Arystoteles, Arystarch z Samos, Seleukos z Seleucji, Albert z Saksonii, Oresmus, Kopernik, Kepler, Borelli, Galileusz, Newton). 3. Natura Księżycy (Filolaos, Arystoteles, Plutarch, Posejdonios, Dawid z Dinant, Kepler, Galileusz). 4. Natura komet (Seneka, Halley). 5. Przyczyny plam słonecznych (Averroes, Harriot, Fabricius, Cremonini, Galileusz, Scheiner, Schwabe, Maunder). 6. Nieskończoność świata (Arystoteles, Kuzańczyk, Bruno, Halley, Olbers, Charlier, Einstein). 7. Wielość światów (Platon, Arystoteles, Demokryt, Epikur, Metrodoros, Lukrecjusz, Posejdonios, św. Bonawentura, Brożek, Mayer, Fontenelle, Huygens, Whewell, Flammarion). 8. Dowody na (nie-)istnienie próżni (Demokryt, Arystoteles, Straton z Lampsaku, Ryszard z Middleton, Waleriano Magni, Pascal, Kartezjusz, Hobbes). 9. Natura dźwięku (Arystoteles, Gassendi). 10. Natura światła (Arystoteles, Alhazen, Witel, Kartezjusz, Newton, Huygens). 11. Natura tęczy (Arystoteles, Roger Bacon, Dietrich z Fryburga, Kartezjusz). 12. Dowody na (nie-)istnienie atomów (Demokryt, Arystoteles, Kartezjusz, Dalton). 13. Wyjaśnienie przyczyn trzęsień Ziemi (Tales, Pliniusz, Kartezjusz, Buffon, Lyell, Beaumont, Wegener). 14. Tranzyty i zaćmienia planet (Anaksymander, Ptolemeusz, Kopernik, Kepler, Gassendi, Newton, Halley, Łomonosow, Cook). 15. Zaćmienia Słońca oraz przesłonięcie gwiazd i planet przez Księżyc (Arystoteles, Kopernik, Halley). 16. Gwiazdy stałe i gwiazdy zmienne (Arystoteles, Ptolemeusz, Fabricius, Brahe, Kepler, Goodricke, Bessel). 17. Odkrycie pierścieni Saturna (Galileusz, Riccioli, Wren, Huygens, Campani, Divini, Cassini). 18. Refutacja koncepcji samoródtwa (Leuvenhook, Redi, Spallanzani, Pasteur). 19. Elektryczna natura piorunów (Franklin, Arago, Wilson, Singer). 20. Eksploatacja bogactw naturalnych Ziemi (św. Tomasz z Akwinu, Agricola, Staszic).

Bibliografia podstawowa: Z. E. Roskal, Proteus caelestis XVII-wiecznej astronomii [w:] S. Janeczek (red.), Oblicza filozofii XVII wieku, Lublin 2008, s. 407-422; Z. E. Roskal, Astronomia matematyczna w nauce greckiej. Metodologiczne studium historyczno-przyrodnicze, Lublin: RW KUL 2002; Z. E. Roskal, Starożytne argumenty za geosferyzmem a koncepcja nauki empirycznej, Summarius 34 (2005): 75-83; D. K. Yeomans,

Komety. Od starożytności do współczesności, w mitach, legendach i nauce, Warszawa 1999; A. C. Crombie, Nauka średniowieczna i początki nauki nowożytnej, t. 1-2, Warszawa 1960.

Bibliografia uzupełniająca: Z. E. Roskal, Starożytni prekursorzy geosferyzmu, "Fizyka w Szkole" 3 (2006): 14-19; Z. E. Roskal, Kosmologia arystotelesowska między humanizmem i scholastyką, [w:] P. Gutowski, P. Gut, Z dziejów filozoficznej refleksji nad człowiekiem. Księga Pamiątkowa ku czci Profesora Jana Czerkawskiego (1939-2007), Lublin: Wydawnictwo KUL 2007, s. 145-157; A. Bednarczyk, Z dziejów idei życia we Wszechświecie: epoka Oświecenia (Fontenelle, Huygens, Kant), "Kwartalnik Historii Nauki i Techniki", 40 (1995), 3, s. 7-48.

Sposób zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Kosmologia dla filozofów**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL

Treść zajęć: Omawiane zagadnienia: przedmiot kosmologii, krótka historia kosmologii, trudności kosmologii newtonowskiej, metryka Robertsona – Walkera i jej własności, modele FRW i ich klasyfikacja, parametry obserwacyjne Wszechświata, osobliwości kosmologiczne, kosmologie jednorodne, klasyfikacja Bianchi, oscylacyjny reżim chaotyczny w pobliżu osobliwości, kosmiczne promieniowanie mikrofalowe tła, wczesny Wszechświat, nukleosynteza pierwiastków lekkich, Wszechświat inflacyjny, struktury we Wszechświecie, problem ciemnej materii i ciemnej energii, kosmologia kwantowa, elementy kosmologii obserwacyjnej, klasyczne testy kosmologiczne, supernowe SNIa jako metoda próbkowania epoki ciemnej energii, obserwacje WMAPa oraz frakcji gazu w promieniach X, problem soczewkowania i mikrosoczewkowania grawitacyjnego.

Bibliografia podstawowa: S. Weinberg, Gravitation and Cosmology: Principles and Application of the General Theory of Relativity, New York 1972; C. W. Misner, K. S. Thorne, J. A. Wheeler, Gravitation, San Francisco 1970; J. A. Peacock, Cosmological Physics, Cambridge 1999; A. Liddle, Wprowadzenie do kosmologii współczesnej, Warszawa 2000; B. Carroll, D. A. Ostlie, An introduction to modern astrophysics, Addison-Wesley Publishing Company 1996.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria poznania - Epistemologia**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Judycki

Treść zajęć: Wykład jest wprowadzeniem do epistemologii filozoficznej, omawiane są następujące grupy zagadnień: 1. Koncepcje wiedzy; 2. Wiedza i wiara; 3. Wiedza i uzasadnianie: internalizm – eksternalizm, fundacjonalizm - koherencjonizm; 4. Źródła wiedzy: percepcja, introspekcja, pamięć, indukcja, aprioryczne źródła wiedzy; 5. Sceptycyzm, agnostycyzm, relatywizm; 6. Realizm – idealizm – antyrealizm; 7. Racjonalność i racjonalizm; 8. Wiedza dotycząca innych umysłów i intersubiektywność; 9. Teorie prawdy.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Zagadnienia i kierunki filozofii. Teoria poznania. Metafizyka, Warszawa 1983; R. M. Chisholm, Teoria poznania, Lublin 1994; E. Gilson, Realizm tomistyczny, Warszawa 1968; R. Ingarden, U podstaw teorii poznania, Warszawa 1971; S. Judycki, Epistemologia XX wieku: przegląd stanowisk, w: „Roczniki Filozoficzne” 46/47(1998/1999), s. 6-66; S. Judycki, O klasycznym pojęciu prawdy, w: „Roczniki Filozoficzne” 49(2001), z. 1, s. 25-62; A. Morton, Przewodnik po teorii poznania (tłum. T. Baszniak), Warszawa: Spacja 2002; A. B. Stępień, O metodzie teorii poznania, Lublin 1966; R. Ziemińska, Eksternalizm we współczesnej epistemologii, Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2002.

Bibliografia uzupełniająca: J. Woleński, Epistemologia: poznanie, prawda, widza, realizm, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2005.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Filozofia kosmologii**

Prowadzący: mgr Rafał Korkosz

Treść zajęć: Na zajęciach omawiane będą zagadnienia poruszone na wykładzie.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: aktywność na zajęciach, kolokwia

Ćwiczenia: **Historia filozofii przyrody**

Prowadzący: mgr Jakub Dziadkowiec

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest ukazanie rozwoju idei i metod filozofii przyrody oraz pomoc studentom w powtórzeniu i utrwaleniu materiału wykładu. Zadaniem ćwiczeń jest wykształcenie umiejętności dyskusowania różnych zagadnień z zakresu historii filozofii przyrody.

Bibliografia podstawowa: Platon, (tłum. Siwek), Timajos, Krytias albo Atlantyk, Warszawa: PWN 1986; Arystoteles, (tłum. P. Siwek), O niebie, Warszawa: PWN: 1980; Arystoteles, (tłum. K. Leśniak), Fizyka, Warszawa: PWN 1968; Cyceon, De natura deorum (tłum. W. Kornatowski, O naturze bogów, Warszawa: PWN 1960; Lukrecjusz, De rerum natura (tłum. G. Żurek, O naturze rzeczy, Warszawa: PIW 1994); Pliniusz Starszy, Naturalis historia (tłum. I. i T. Zawadzcy, Historia naturalna, Wrocław: Ossolineum 1961); Mikołaj z Kuzy, De docta ignorantia (tłum. I. Kania, O oświeconej niewiedzy, Kraków: Znak 1997); Kopernik, De revolutionibus (tłum. M. Brożek, O obrotach. Księga pierwsza, Wrocław: Ossolineum 1987); Galileo Galilei, Rozmowy i dowodzenia matematyczne w zakresie dwóch nowych umiejętności dotyczących mechaniki i ruchów miejscowych, (tłum. F. Kucharzewski), Wyd. Kasy im. Mianowskiego 1930.

Bibliografia uzupełniająca: F. Bacon, Novum organon (tłum. J. Wikarjak, Novum organon, Warszawa: PWN 955); Galileusz, Dialogo Sopra I due massimi sistemi del mondo Tolemaico e Copernicano (tłum. E. Ligocki, Dialog o dwu najważniejszych układach świata Ptolemeuszowym i Kopernikowym, Warszawa: PWN 1962); R. Descartes, Principia philosophiae (tłum. I. Dąbska, Zasady filozofii, Kety: ANTYK 2001); R. Descartes, Le Monde ou Traité de la lumière (tłum. T. Śliwiński, Świat albo Traktat o świetle) Aureus 2007.

Forma zaliczania: ocena na podstawie aktywności na zajęciach oraz krótkich prac pisemnych; oczekuje się, że studenci będą w stanie formułować wnioski na podstawie analizowanych tekstów

Ćwiczenia: **Kosmologia dla filozofów**

Prowadzący: ks. dr Paweł Tambor

Treść zajęć: Na zajęciach omawiane będą zagadnienia poruszone na wykładzie: przedmiot kosmologii, krótka historia kosmologii, trudności kosmologii newtonowskiej, metryka Robertsona – Walkera i jej własności, modele FRW i ich klasyfikacja, parametry obserwacyjne Wszechświata, osobliwości kosmologiczne, kosmologie jednorodne, klasyfikacja Bianchi, oscylacyjny reżim chaotyczny w pobliżu osobliwości, kosmiczne promieniowanie mikrofalowe tła, wczesny Wszechświat, nukleosynteza pierwiastków lekkich, Wszechświat inflacyjny, struktury we Wszechświecie, problem ciemnej materii i ciemnej energii, kosmologia kwantowa, elementy kosmologii obserwacyjnej, klasyczne testy kosmologiczne, supernowe SNIa jako metoda próbkowania epoki ciemnej energii, obserwacje WMAPa oraz frakcji gazu w promieniach X, problem soczewkowania i mikrosoczewkowania grawitacyjnego

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: kolokwia, aktywne uczestnictwo w zajęciach

Seminarium: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL

Treść zajęć: Na seminarium dyskutowane są problemy z zakresu filozofii przyrody nieożywionej.

Bibliografia podstawowa: literatura wyznaczona problematyką prowadzonych prac.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: zaliczenie seminarium na podstawie referowania wybranych przez studenta zagadnień oraz złożonej w terminie pracy licencjackiej

ROK IV (studia jednolite magisterskie)

Wykład: **Elektrodynamika klasyczna**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: W trakcie wykładu realizowany jest kurs elektrodynamiki na poziomie podstawowym i obejmuje on: pojęcie gradientu funkcji skalarnej, dywergencji i rotacji funkcji wektorowej, strumienia, twierdzenia Gaussa-Ostrogradzkiego i Stokesa, równania Maxwella w próżni, równania pola elektromagnetycznego w ośrodkach materialnych, polaryzacja i magnetyzacja ośrodka, energia i strumień energii pola elektromagnetycznego, charakterystyka fal elektromagnetycznych, konsekwencje równań Maxwella: propagacja płaskiej fali elektromagnetycznej w dielektryku, w przewodniku, odbicie i załamanie fal na granicy dwóch ośrodków dielektrycznych, propagacja fali w kryształach, promieniowanie dipola elektrycznego, elementy optyki geometrycznej.

Bibliografia podstawowa: D. J. Griffiths, Podstawy elektrodynamiki, Warszawa 2005; M. Piłat, Wykłady z elektrodynamiki Lublin 1985; E. M. Purcell, Elektryczność i magnetyzm, Warszawa 1975; J. D. Jackson, Elektrodynamika klasyczna, Warszawa 1982; A. H. Piekara, Elektryczność, materia i promieniowanie,

Warszawa 1986; W. Dziurda, T. Stępień, Elektrodynamika klasyczna, wstęp do mechaniki kwantowej, Zbiór zadań z fizyki z rozwiązaniami, Kraków 2002.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Elementy programowania baz danych**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Zajęcia obejmują podstawowe zagadnienia związane z programową komunikacją z bazą danych. Głównym elementem kursu jest nauka języka komunikacji z bazami danych SQL. Dodatkowo uczestnicy zapoznają się z narzędziami do tworzenia programów umożliwiającymi korzystanie z bazy danych końcowym użytkownikom z pakietu Oracle Developer. Zajęcia odbywają się we współpracy z firmą Oracle w ramach Inicjatywy Akademickiej Oracle.

Bibliografia podstawowa: Dokumentacja wykorzystywanych programów komputerowych w formie elektronicznej; R. K. Stephens, et al. SQL w 3 tygodnie LT&P, Warszawa 1999.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: W zakresie filozofii bytu ożywionego podejmowane zagadnienia istoty, genezy i ewolucji życia (ujęcia redukcjonistyczne, holistyczne, ekologiczne).

Dyskutowane są następujące zagadnienia: aktualne koncepcje filozofii przyrody (z nurtu filozofii klasycznej oraz filozofii postulującej ścisły kontakt z naukami przyrodniczymi), relacja filozofii przyrody do nauk przyrodniczych i nauk filozoficznych, status teorii przyrodniczej, metoda filozofii przyrody. Na blok przedmiotowy składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji przedbiologicznej, kontrowersja ewolucjonizm-kreacjonizm

Prezentacja głównych problemów, stanowisk, koncepcji w obszarze filozofii przyrody ożywionej

Bibliografia podstawowa: B. O. Küppers, Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia, PWN, Warszawa 1991; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Wyd. IFiS PAN, Warszawa 1995; T. Wojciechowski, Zarys filozofii przyrody ożywionej, WT UO, Opole 1997; Wprowadzenie do filozofii ekologii, Studia pod red. A. Papuzińskiego, Wyd. Uczelniane WSP w Bydgoszczy, Bydgoszcz 1999.

Bibliografia uzupełniająca: F. Crick, Zdumiewająca hipoteza czyli nauka w poszukiwaniu duszy, Prószyński i S-ka, Warszawa 1997; P. Meyer, Złudzenie konieczne. Biofilozofia I, PIW, Warszawa 1998; J. Postgate, Granice życia, Wyd. CIS, Warszawa 1997; E. Schrödinger, Czym jest życie? Umysł i materia. Szkice autobiograficzne, Prószyński i S-ka, Warszawa 1998 [obowiązuje pierwszy esej]; E. Wilson, Różnorodność życia, PIW, Warszawa 1999.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Fizyka statystyczna**

Prowadzący: ks. dr Paweł Tambor

Treść zajęć: Parametry makroskopowe i mikroskopowe, zespół statystyczny, funkcja rozkładu. Pomiar wielkości makroskopowych: średnia po czasie obserwacji, średnia po zespole statystycznym (przestrzeń fazowa). Postulaty statystyczne. Zespół mikrokanoniczny. Statystyczna definicja entropii, temperatury, ciśnienia i potencjału chemicznego. Zespół kanoniczny. Zespół wielki kanoniczny. Zastosowanie zespołu kanonicznego: zakres stosowalności przybliżenia klasycznego, rozkład Maxwella-Boltzmann, zasada ekwipartycji energii, średnie ciśnienie gazu doskonałego, ciepło właściwe ciał stałych. Statystyki kwantowe: rozkład Fermiego-Diraca, rozkład Bosego-Einsteina. Zjawisko nadciekłości i nadprzewodnictwa - kondensacja Bosego-Einsteina. Gaz elektronowy. Gęstość stanów. Energia Fermiego. Gaz fotonowy: promieniowanie ciała doskonale czarnego, rozkład Rayleigha-Jeansa, rozkład Plancka, współczynniki Einsteina, prawo Wiena, prawo Stefana-Boltzmann.

Bibliografia podstawowa: F. Reif, Fizyka statystyczna, Warszawa 1971 (Berkeley Physics Course V); A. I. Anselm, Podstawy fizyki statystycznej, Warszawa 1980; K. Huang, Podstawy fizyki statystycznej, Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa 2006.

Bibliografia uzupełniająca: L. D. Landau, E. M. Lifszic, Fizyka statystyczna Warszawa 1959; T. Balcerzak, Wykłady z termodynamiki i fizyki statystycznej, Łódź 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia nowożytnej filozofii przyrody**

Prowadzący: dr Jerzy Kaczmarek

Treść zajęć: Wykład prezentuje szereg zagadnień z filozofii przyrody m.in. 1) renesansowy atomizm, 2) telesiańska, kartezyjska i newtonowska kosmologię, 3) Transformację średniowiecznej filozofii przyrody w okresie od jesieni średniowiecza aż do początków XIX-wieku, 4) Nowożytne nauki przyrodnicze w okresie renesansu, ze szczególnym uwzględnieniem rewolucji naukowej XVII-wieku, 5) Rozwój pojęcia eksperymentu w naukach przyrodniczych, 6) Pojawienie się nowych obszarów zainteresowań poznawczych i stylów myślenia.

Bibliografia podstawowa: R. Hall, Rewolucja naukowa 1500-1800. Kształtowanie się nowożytnej postawy naukowej, Warszawa 1966; A. C. Crombie, Nauka średniowieczna i początki nauki nowożytnej, t. 2, Warszawa 1960; A. C. Crombie, Style myśli naukowej w początkach nowożytnej Europy, Warszawa 1994; E. Grant, A History of Natural Philosophy from the Ancient World to the Nineteenth Century, 2007.

Bibliografia uzupełniająca: A. Koestler, Lunacy. Historia zmiennych poglądów człowieka na wszechświat, Poznań 2002; G. Basalla, (ed.), The Rise of Modern Science: External or Internal Factors, Lexington, Mass: Heath 1968; E. Grant, Średniowieczne podstawy nauki nowożytnej w kontekście religijnym, instytucjonalnym oraz intelektualnym, Warszawa 2008.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II**

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Fel, prof. KUL

Treść zajęć: Omówienie pojęcia Katolicka Nauka Społeczna (nauczanie społeczne Kościoła katolickiego). Aktualność KNS. Filozofia i teologia społeczna w kontekście nauk humanistycznych. Źródła KNS: encykliki społeczne i dokumenty episkopatów. Ewolucja i charakter KNS. Osoba jako podmiot działania: wymiar ontyczny, dynamiczny i społeczny osoby. Prawa człowieka jako wyraz prawa naturalnego i moralnego. Rodzaje praw człowieka: wolnościowe, społeczne i solidarnościowe. Etyka gospodarcza - jej możliwość i kompetencje. Moralizm starożytny i średniowieczny. Humanizacja ekonomii. Właściwe i niewłaściwe postawy moralne w życiu gospodarczym. Globalizacja: pozytyw i zagrożenia. Dekalog gospodarczy. Zasady życia społecznego i gospodarczego: prawda, wolność, sprawiedliwość, zasada pomocniczości, zasada solidarności. Niektóre szczególne problemy życia społecznego i gospodarczego: własność, podatki, państwo, rodzina, naród, rodzina ludzka.

Bibliografia podstawowa: J. Majka, Węzłowe problemy katolickiej nauki społecznej, Rzym 1990; J. Majka, Etyka życia gospodarczego, Warszawa 1980; W. Piwowarski, ABC katolickiej nauki społecznej, Pelpin 1993.

Bibliografia uzupełniająca: Z. Bauman, Etyka ponowoczesna, Warszawa 1996; Ł. Czuma, Katolicka Nauka Społeczna, Lublin 1992; L. Dyczewski, Człowiek w społeczności, Niepokalanów 1988; S. Fel, J. Kupny, Humanizacja życia gospodarczego, Lublin 2000; A. Klose, Katolicka Nauka Społeczna, Warszawa 1985; J. Kondziela, Filozofia społeczna, Lublin 1972; T. Styczeń, W drodze do etyki, Lublin 1984.

Forma zaliczenia: egzamin

Wykład: **Mechanika kwantowa**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: W wykładzie omawiane są przesłanki doświadczalne i teoretyczne konieczności przejścia od opisu klasycznego do opisu kwantowego mikroświata. Dawany jest zarys historyczno-metodologiczny sytuacji w fizyce w końcu XIX w. oraz w pierwszym dwudziestolecu XX w. Kolejno formułowane są podstawy opisu kwantowego: idea kwantowania, postulaty mechaniki kwantowej, zarys formalizmu matematycznego (elementy przestrzeni Hilberta, operatory), a także podstawowe przybliżenia stosowane w rachunkach dotyczących rzeczywistych układów kwantowych. Szczegółowo analizowany jest opis kwantowo-mechaniczny jednoelektronowego atomu, jak również problem spinu. Omawiane są interpretacje mechaniki kwantowej (kopenhaska, D. Bohma, wielu światów). Dyskutuje się również konsekwencje kwantowego opisu świata dla metodologii i filozofii nauki.

Bibliografia podstawowa: S. Szpikowski, Elementy mechaniki kwantowej, Lublin, 1999; K. Zaleski, Wykłady z nierelatywistycznej mechaniki kwantowej, Warszawa, 1997; S. Brzezowski, Wstęp do mechaniki kwantowej, Kraków 2000.

Bibliografia uzupełniająca: E. Nagel, Struktura nauki, Warszawa, 1970.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Struktura materii**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: Omawiane zagadnienia: struktura materii na poziomie mikro i makroskopowym: fizyka atomu, oddziaływania międzyatomowe i ich rola w tworzeniu różnych struktur porządku i nieporządku, struktury fraktalne w przyrodzie. Fizyka cząsteczek; oddziaływania międzycząsteczkowe. Elementy fizyki ciała stałego,

struktura kryształów. Jądro atomowe; kształt i rozmiar, reakcje i przemiany jądrowe, siły wiążące nukleony, defekt masy, modele jądrowe, rozszczepienie i fuzja. Plazma i jej własności. Oddziaływania fundamentalne w przyrodzie; silne, słabe, elektromagnetyczne, grawitacyjne. Unifikacja oddziaływań. Rozpowszechnienie pierwiastków chemicznych i molekuł we Wszechświecie.

Bibliografia podstawowa: C. Kittel, Wstęp do fizyki ciała stałego, Warszawa 1999, A. Strzałkowski, O siłach rządzących światem, Warszawa 1996, Encyklopedia fizyki współczesnej, Warszawa 1983, Struktura materii - poradnik encyklopedyczny, Warszawa 1980.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Elementy programowania baz danych**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Zajęcia obejmują podstawowe zagadnienia związane z programową komunikacją z bazą danych. Głównym elementem kursu jest nauka języka komunikacji z bazami danych SQL. Dodatkowo uczestnicy zapoznają się z narzędziami do tworzenia programów umożliwiającymi korzystanie z bazy danych końcowym użytkownikom z pakietu Oracle Developer. Zajęcia odbywają się we współpracy z firmą Oracle w ramach Inicjatywy Akademickiej Oracle.

Bibliografia podstawowa: Dokumentacja wykorzystywanych programów komputerowych w formie elektronicznej; Stephens R. K., et al. SQL w 3 tygodnie LT&P, Warszawa 1999.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest przedstawienie węzłowych problemów filozoficznych świata ożywionego oraz zdobycie umiejętności stawiania i rozwiązywania tych problemów przy wykorzystaniu różnych typów wiedzy (nauki przyrodnicze, historia nauki, filozofia nauki, doświadczenie potoczne). Problematyka ćwiczeń jest podzielona na dwa główne bloki: zagadnienia metaprzmiotowe i przedmiotowe. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są następujące zagadnienia: aktualne koncepcje filozofii przyrody (z nurtu filozofii klasycznej oraz filozofii postulującej ścisły kontakt z naukami przyrodniczymi), relacja filozofii przyrody do nauk przyrodniczych i nauk filozoficznych, status teorii przyrodniczej, metoda filozofii przyrody. Na blok przedmiotowy ćwiczeń składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji.

Bibliografia podstawowa: K. Klószak, Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań 1980; S. Mazierski (red.), Zarys filozofii przyrody ożywionej, RW KUL, Lublin 1980.

Bibliografia uzupełniająca: B. O. Küppers, Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia, PWN, Warszawa 1991; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Wyd. IFiS PAN, Warszawa 1995; T. Wojciechowski, Zarys filozofii przyrody ożywionej, WT UO, Opole 1997; M. Heller, Filozofia świata. Wybrane zagadnienia i kierunki filozofii przyrody, Znak, Kraków 1992.

Forma zaliczenia: dwa kolokwia w każdym semestrze

Ćwiczenia: **Historia nowożytnej filozofii przyrody**

Prowadzący: dr Jerzy Kaczmarek

Treść zajęć: W trakcie ćwiczeń będą prowadzone dociekania nad sposobem, w jaki nowożytna kosmologia rozwinęła się z renesansowych prefiguracji. W szczególności badane będą koncepcje wybranych filozofów-kosmologów od Telesia do Holbacha. Analizowane będą takie zagadnienia jak: kosmos, prawo przyrody, przyczynowość, materia, przestrzeń, czas. W trakcie ćwiczeń dyskutowane będą następujące tematy: 1) W jaki sposób nauki przyrodnicze zdobyły swój model racjonalności; 2) Związki nauki i technologii; 3) Skomplikowane relacje nauki i religii; 4) Oddziaływania pomiędzy naukami przyrodniczymi i filozofią.

Bibliografia podstawowa: R. Descartes, Principia philosophiae (tłum. I. Dąbmska, Zasady filozofii, Kęty: ANTYK 2002); Galileusz, Dialogo Sopra I due massimi sistemi del mondo Tolemeaico e Copernicano (tłum. E. Ligocki, Dialog o dwu najważniejszych układach świata Ptolemeuszowym i Kopernikowym, Warszawa: PWN 1962; T. Hobbes, Elementy filozofii, t. 1-2, Warszawa 1956; P. Holbach, System przyrody, t. 1-2, Warszawa 1957.

Bibliografia uzupełniająca: Mikołaj z Kuzy, De docta ignorantia (tłum. I. Kania, O oświeconej niewiedzy, Kraków: Znak 1997; F. Bacon, Novum organon (tłum. J. Wikarjak, Novum organon, Warszawa: PWN 1955); A. R. Nowicki, Filozofia włoskiego odrodzenia, Warszawa 1967.

Forma zaliczenia: Ocena na podstawie aktywności na zajęciach oraz krótkich prac pisemnych. Oczekuje się, że studenci będą w stanie formułować wnioski na podstawie analizowanych tekstów

Ćwiczenia: **Mechanika kwantowa**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: Omawiane zagadnienia: stosunki liczbowe w mikroświecie, wielkości dynamiczne i ich operatorowe reprezentacje, obserwabla a właściwości operatorów, podstawowe operatory i kwantowanie fizycznych wielkości dynamicznych, równania własne, widma operatorów i funkcje własne (położenia, pędu, momentu pędu i energii), równanie Schrödingera w przypadku cząstki swobodnej, atomu jednoelektronowego i oscylatora harmonicznego, degeneracja rozwiązań, spin elektronu, składanie momentów pędu w mechanice kwantowej, struktura powłokowa atomów – układ okresowy pierwiastków.

Bibliografia podstawowa: S. Szpikowski, Elementy mechaniki kwantowej, Lublin, 1999; P. T. Matthews, Wstęp do Mechaniki Kwantowej, Warszawa 1977; J. Rzewuski, Wprowadzenie do Mechaniki Kwantowej, Wrocław 1992.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: ocena na podstawie wyników prac pisemnych w ciągu semestru

Translatorium: **Translatorium tekstów filozoficznych – filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: mgr Rafał Korkosz, mgr Anna Starościec

Treść zajęć: Celem zajęć jest pomoc przy tłumaczeniu (wspomaganie tłumaczenia) z języka angielskiego na język polski tekstów z zakresu filozofii przyrody nieożywionej, historii filozofii przyrody, historii nauki, a szczególnie ze współczesnej kosmologii. W szczególności zwraca się uwagę na sposoby tłumaczenia wyrażen charakterystycznych (technicznych) dla problematyki z wyżej wymienionego zakresu.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie aktywności podczas zajęć

Konwersatorium: **Fizyka cząstek elementarnych**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: Omawiane zagadnienia: cząstki elementarne (charakterystyki kwantowe, masa, ładunki, klasyfikacja, nazewnictwo, statystyki); oddziaływania fundamentalne w mikroświecie (podział, charakterystyki liczbowe); hadrony (bariony i mezony), leptony; kwarki; cząstki przenoszące oddziaływanie; pokolenia cząstek elementarnych; detekcja cząstek elementarnych; oddziaływania między cząstkami elementarnymi a ich struktury złożone, teorie unifikujące fundamentalne oddziaływania przyrody.

Bibliografia podstawowa: H. Haken, H. C. Wolf, The Physics and Quanta. Introduction to Experiments and Theory, Warszawa, 1997; B. R. Martin, G. Shaw, Particle Physics, The Manchester Physics Series, 1992; Physics Reports, Complete, Vol. 403-404, 2004.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie pisemnej pracy zaliczeniowej

Konwersatorium: **Problematyka związków między filozofią, nauką i wiarą**

Prowadzący: ks. dr Marek Słomka

Treść zajęć: Zajęcia skoncentrują uwagę na dyskusji wokół istotnych problemów akademickich debat w perspektywie interdyscyplinarnego dialogu nauki i wiary. Szczególnie ważne dla prowadzonych zajęć będą: 1. Pomiędzy psychizmem a duszą; 2. Interdyscyplinarne kontrowersje teorii inteligentnego projektu; 3. Altruizm z punktu widzenia biologii (socjobiologii), psychologii, filozofii i religii; 4. Co Darwin dał teologii? 5. Nieskończoność w nauce i teologii; 6. Grzech pierworodny w perspektywie antropologii przyrodniczej; 7. Problem końca życia człowieka z perspektywy interdyscyplinarnej; 8. Problem początku życia człowieka z perspektywy interdyscyplinarnej; 9. Problem klonowania i kontrowersji związanych z pozyskiwaniem komórek macierzystych; 10. Filozofia ewolucji a filozofia stwarzania.

Bibliografia podstawowa: K. Kloskowski, „Filozofia ewolucji i filozofia stwarzania” (Między ewolucją a stwarzaniem), t. 1, Warszawa: ATK 1999; R. Schwager, „Grzech pierworodny i dramat zbawienia”, Tarnów: Biblos 2002; T. Wojciechowski, „Z problematyki ewolucyjnej koncepcji genezy duszy ludzkiej, w: „Zarys filozofii przyrody ożywionej”, red. S. Mazierski, Lublin: RW KUL 1980, s. 163-183.

Bibliografia uzupełniająca: J. F. Haught, „Deeper Than Darwin: The Prospect for Religion in the Age of Evolution”, Boulder, Colo: Westview Press, 2003; P. Clayton, „The Emergence of Spirit” „CTNS Bulletin” 20:2000 nr 4, s. 3-20; P. Singer, „Practical Ethics”, Cambridge: Cambridge University Press 1993; „Intelligent

Design Creationism and Its Critics: Philosophical, Theological, and Scientific Perspectives”, red. R. T. Pennock, Cambridge: MIT 2001.

Forma zaliczenia: zaliczenie bez oceny na podstawie aktywnej obecności na zajęciach i przygotowanej prezentacji

Seminarium: **Filozofia kosmologii**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Ogólnie z zakresu filozofii kosmologii i szeroko rozumianej filozofii przyrody. W szczególności zagadnienia dotyczące historii i metodologii kosmologii oraz konkretne kwestie przedmiotowe związane z problematyką: czasu i przestrzeni, determinizmu i przyczynowości Wszechświata, jego racjonalności i matematyczności oraz czasowego początku, kosmicznych koincydencji i ich subtelnego dostrzeżenia, zasad antropicznych, relacji nauki i religii oraz kwestii światopoglądowych pojawiających się w kontekście osiągnięć kosmologicznych.

Bibliografia podstawowa: literatura wyznaczona problematyką prowadzonych prac.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: wystąpienie na seminarium, przedstawienie na koniec czwartego roku pracy seminaryjnej, a na koniec roku piątego przedstawienie pracy magisterskiej

Seminarium: **Kosmofilozofia**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL

Treść zajęć: Na seminarium dyskutowane są problemy z zakresu kosmofilozofii (filozofii przyrody nieożywionej). W szczególności dyskutowana jest wiedza na temat kosmosu jako synchroniczny i diachroniczny dialog pomiędzy różnymi kulturami.

Bibliografia podstawowa: literatura wyznaczona problematyką prowadzonych prac.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: zaliczenie seminarium na podstawie referowania wybranych przez studenta zagadnień oraz złożonej w terminie pracy magisterskiej

Seminarium: **Kosmologia współczesna**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL

Treść zajęć: Mottem dyskusji prowadzonych na seminarium jest stwierdzenie Weinberga: "W naszej naturze jest podświadoma wiara, że łączą nas jakieś szczególne stosunki z Wszechświatem i że ludzkie życie nie jest jedynie wynikiem ciągu przypadkowych zdarzeń (...), ale że nasze istnienie było zaprogramowane już od samego początku. (...) Bardzo trudno wyobrazić sobie, że wszystko stanowi jedynie maleńki fragment przyniatającego wrogiego Wszechświata. (...) Im bardziej jednak rozumiemy Wszechświat, tym mniej widzimy dla siebie nadziei."

Szczególne zagadnienia dyskutowane na seminarium: 1. Początek Wszechświata w kosmologii klasycznej i kwantowej; 2. Miejsce człowieka w kosmosie; 3. Dlaczego Wszechświat nie jest ani duży ani mały?; 4. Próby naukowego wyjaśnienia początku Wszechświata; 5. Problem kreacji Wszechświata ex nihilo; 6. Czy Wszechświat został zaprojektowany?; 7. Czy Wszechświat jest komputerem?; 8. Czy Wielki Wybuch był początkiem?; 9. Kosmologia przed Wielkim Wybuchem -- status ontologiczny; 10. Koncepcje wielości wszechświatów; 11. Teorie kwantowe a umysł -- obserwator w kosmologii klasycznej i kwantowej; 12. Bóg, czas i stworzenie -- zagadnienie czasu i przestrzeni w kosmologii kwantowej; 13. Zasada antropiczna i jej status we współczesnej filozofii i kosmologii; 14. Czy osiągnięcia współczesnej kosmologii są argumentem przeciwko światopoglądowi materialistycznemu?

Bibliografia podstawowa: S. Weinberg, Pierwsze trzy minuty, Warszawa 1980; P. C. W. Davies, Bóg i nowa fizyka, Warszawa 1996; S. M. Barr, Współczesna fizyka a wiara w Boga, Wrocław 2005; S. Hawking, Krótka historia czasu, Poznań 1996.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie pracy zaliczeniowej i wystąpienia z referatem prezentującym stan realizacji pracy magisterskiej, złożenie w terminie pracy magisterskiej

Seminarium: **Biofilozofia**

Prowadzący: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Treść zajęć: Filozoficzne aspekty istoty, pochodzenia i ewolucji życia oraz filozofia biologii i biochemii. Szczególną uwagę poświęca się następującej problematyce: a) biosystemogeneza, b) koncepcja elektromagnetycznej natury życia, c) bioelektroniczne aspekty abiogenezy i ewolucji, d) filozoficzne aspekty astrobiologii, e) sztuczne życie.

Bibliografia podstawowa: M. Mahner, M. Bunge, Foundations of Biophilosophy, Springer-Verlag, Berlin 1997; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1995; R. Sattler, Biophilosophy. Analytic and Holistic Perspectives. Springer-Verlag, Berlin 1986; B. Rensch, Biophilosophy. Columbia Univ. Press, New York 1971.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: do zaliczenia wymagane są ustne referaty i pisemne prace seminaryjne, a także złożenie w terminie pracy magisterskiej

Seminarium: **Biologia teoretyczna**

Prowadzący: dr hab. Józef Zon, prof. KUL

Treść zajęć: Podejmowane są zagadnienia należące do następujących dziedzin: elektroniczne własności składników organizmów i ich rola w procesach ewolucyjnych, jak również w ich uwrażliwieniu na czynniki środowiska, filozoficzne kwestie powstające w wyniku rozwoju nauk biomedycznych oraz filozoficzną i metodologiczną analizę tych działów paranak, które są przedstawiane jako korzystające z osiągnięć biofizyki.

Bibliografia podstawowa: jej dobór zależy od tematów opracowywanych przez magistrantów.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na zakończenie roku IV uczestnik seminarium powinien przedstawić opracowany na piśmie znaczący fragment (jest to zwykle rozdział) przygotowywanej pracy magisterskiej, na koniec roku V – całą pracę

Seminarium: **Filozofia nauk przyrodniczych**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Treść zajęć: Omawianie wybranych nowości wydawniczych z zakresu metodologii i teorii nauk przyrodniczych. Prezentowanie przygotowywanych prac magisterskich: dyskusja proponowanych tematów, planów oraz lektura zredagowanych już fragmentów takich prac.

Bibliografia podstawowa: charakterystyczna dla referowanych prac dyplomowych.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: prezentacja planu i fragmentu pracy dyplomowej

Seminarium: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba

Treść zajęć: Cele seminarium jest przygotowanie studentów do pracy naukowej: opanowania umiejętności technicznych (zbieranie materiałów, dokonywanie badań, redakcja tekstów), umiejętności korzystania z piśmiennictwa, umiejętności opracowania i przedstawienia swoich prac badawczych i zdolności krytycznego myślenia.

Na seminarium przygotowane prace magisterskie z zakresu (1) filozofii przyrody ożywionej (geneza, istota i ewolucja życia), (2) filozofii i historii biologii i ekologii (status poznania biologicznego, stanowiska metodologiczne w biologii i ekologii, status metodologiczny różnych teorii biologicznych) oraz (3) filozoficznych zagadnień ochrony środowiska (historia idei ochrony środowiska, proekologiczne i antyekologiczne koncepcje przyrody, aksjologiczne koncepcje życia, filozoficzne przesłanki ochrony środowiska).

Bibliografia podstawowa: proponowana literatura jest dostosowana do problematyki aktualnie pisanych prac magisterskich na seminarium

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: referaty, praca magisterska

ROK IV-V (studia jednolite magisterskie) zajęcia do wyboru

Wykład: **Kosmiczne koincydencje i ich subtelne dostrójenie do życia biologicznego**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład podejmuje problematykę szeroko omawianych we współczesnej kosmologii tzw. kosmicznych koincydencji charakteryzowanych jako przejaw subtelnego dostrójenia Wszechświata do życia biologicznego. W pierwszej jego części przedstawione są najważniejsze przykłady kosmicznych koincydencji, które posłużą z kolei do szerszych analiz filozoficznych. Obejmują one z jednej strony próby ich dookreślenia i okazania zasadności ich występowania, a z drugiej rozważenie możliwości ich antropicznego wyjaśniania.

Bibliografia podstawowa: Z. Klimek, Koincydencje dużych liczb kosmologii i mikrofizyki, „Postępy Astronomii” XXIV(1976, z. 4, s. 223-233; J. Leslie, Przejawy delikatnego dostrójenia, „Zagadnienia

Filozoficzne w Nauce” XVI(1994), s. 27-62; L.P. Błaszkiwicz, Kosmologiczne powiązania w Przyrodzie, „Postępy Astronomii” 2(1996), s. 61-70 M. Rees, Tylko sześć liczb, Warszawa 2000; J. Turek, Wyjaśnienie antropiczne w kosmologii, „Roczniki Filozoficzne” LIV(2006), s. 267-298; J. Turek, Kosmiczne uwarunkowania ewolucji biologicznej, „Forum Teologiczne” IX(2008), s. 55-68.

Bibliografia uzupełniająca: J. D. Barrow, F. J. Tipler, The Anthropic Cosmological Principle, Oxford 1986; J. Leslie, Universes, London 1989.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Filozofia nauk formalnych cz. III

Treść zajęć: Podstawy i filozofia nauk formalnych (ogólna charakterystyka; związki między tymi metanaukami, działy problematyki; Współczesne kontynuacje w dziedzinie podstaw i filozofii nauk formalnych. Temporalność nauk formalnych, zwłaszcza matematyki. Związki między historią i filozofią matematyki

Bibliografia podstawowa: M. Bunge, Treatise on Basic Philosophy, Dordrecht 1985, VII; Z. Hajduk, Ontological Assumptions of Mathematics, w: Studies in Logic and Theory of Knowledge, Lublin 1993, III, s. 169-184, L. Borkowski, A.B. Stępień (red.); Tenże, Temporalność matematyki, w: Considerationes Philosophicales. W 40-lecie pracy naukowej prof. T. Kwiatkowskiego, Lublin 1999, s. 167-193; tenże, Precyzja, ścisłość, dokładność a nauka i filozofia. w: W kierunku filozofii klasycznej: inspiracje i kontynuacje. J. Krokos, K. Świętorzycka, R. Tomanek (red.), Warszawa 2008, s.535-553.

Bibliografia uzupełniająca: R. Murawski (red.), Filozofia matematyki. Antologia tekstów klasycznych, Wyd. UAM: Poznań 2003; K. Wójtowicz, Spór o istnienie w matematyce, Semper: Warszawa 2003.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. III**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Treść zajęć: Podstawy nauk empirycznych zarówno fizykalnych jak i pozafizykalnych; tradycja empirystyczna i postempirystyczna; pluralistyczne ujęcie podstaw nauki; fizyka teoretyczna a matematyka.

Bibliografia podstawowa: M. Bunge, Foundations of Physics, Springer: New York 1967; R. Carnap, Philosophical Foundations of Physics, Basic Books: New York 1966; Z. Hajduk, Filozofia przyrody. Filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia, wyd. uzup., Wydawnictwo TN KUL: Lublin 2007.

Bibliografia uzupełniająca: M. Mahner, M. Bunge, Foundations of Biophilosophy, Springer: Berlin 1997; Z. Hajduk, Racjonalna rekonstrukcja filozofii przyrody Isaaca Newtona, w: Oblicza filozofii XVII wieku, S. Janeczek (red.), Wydawnictwo KUL: Lublin 2008, s.423-440.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z kosmologii i filozofii kosmologii**

Prowadzący: wykład gościnny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z relacji między nauką a wiarą**

Ewolucja pojęcia racjonalności

Prowadzący: ks. abp prof. dr hab. Józef Życiński, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład ukazuje ewolucję pojęcia racjonalności funkcjonującego zarówno w nowożytnych naukach przyrodniczych, jak i w dyskursie filozofii. Wychodząc od klasycznej koncepcji logosu i jej współczesnego ujęcia w dorobku Benedykta XVI, ukazuje kontekst kontrowersji związanych z propozycjami współczesnego pozytywizmu oraz głębokim zróżnicowaniem stanowisk w dziedzinie badań nad podstawami matematyki. Ukazując pluralizm akceptowanych rozwiązań, wychodzi się zdecydowanie poza tę wersję współczesnego pragmatyzmu i postmodernizmu, które ignorują klasyczną tradycję wymagań epistemologicznych koniecznych do respektowania w racjonalnym dyskursie.

Bibliografia podstawowa: J. Życiński, Granice racjonalności, PWN Warszawa 1992; Tenże, Bóg i ewolucja, Podstawowe zagadnienia ewolucjonizmu chrześcijańskiego, Lublin: TN KUL 2002; M. Heller, J. Życiński, Wszechświat – maszyna czy myśl, PWT Kraków 1988; A. Grobler, Prawda i racjonalność naukowa, Inter esse Kraków 1993.

Bibliografia uzupełniająca: M. Heller, J. Życiński, Dylematy ewolucji, Biblos: Tarnów 1996; Evolutionary and Molecular Biology, eds. Vatican City State 1998; J. F. Haught, God after Darwin. A Theology of Evolution, Oxford: Westview Press 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z relacji między nauką a religią**

Geneza człowieka – aspekty interdyscyplinarne

Prowadzący: ks. dr Marek Słomka

Treść zajęć: Prezentacja teorii ewolucyjnej genezy człowieka w perspektywie interdyscyplinarnego dialogu nauki i wiary. Szczególnie ważne dla prowadzonych zajęć będą: dystynkcje epistemologiczne i metodologiczne, które pozwalają sprecyzować ukryte implikacje przesłania Jana Pawła II z października 1996 r.; ukazanie intelektualnego kontekstu przesłania, w którym nauczanie Kościoła uzyskuje odniesienie do dorobku głównych nurtów filozoficznych współczesności; wykorzystanie aparatury analitycznej współczesnej filozofii nauki, pozwalające na rozwinięcie papieskich sformułowań przez uwzględnienie różnorodnych wariantów emergentyzmu, superwencji, projektu ewolucji, etc.; ukazanie komplementarności przyrodniczej i filozoficznej interpretacji oraz zasygnalizowanie alternatywnych wobec papieskiego ujęcia programów badawczych, które stanowiłyby twórcze rozwinięcie klasycznych ujęć teistycznej interpretacji ewolucji.

Bibliografia podstawowa: Jan Paweł II, Magisterium Kościoła wobec ewolucji (Przesłanie do Papieskiej Akademii Nauk, Watykan 22.X.1996), OR (pol.) 18:1997 nr 1(189), s. 18-19; J. Życiński, Bóg i ewolucja, Podstawowe zagadnienia ewolucjonizmu chrześcijańskiego, Lublin: TN KUL 2002; R. Leakey, Pochodzenie człowieka, tłum. Zdzisław Skrok, Warszawa: CIS 1995.

Bibliografia uzupełniająca: J. C. Eccles, Karl Popper, The Self and Its Brain, Berlin: Springer 1977; J. F. Haught, God after Darwin. A Theology of Evolution, Oxford: Westview Press 2000; J. Kim, Supervenience and Mind: Selected Philosophical Essays, Cambridge: Cambridge University Press 1993.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

KIERUNEK: FILOZOFIA W ZAKRESIE FILOZOFIA PRZYRODY OŻYWIONEJ

Rok I (studia I stopnia)

Wykład: **Biblia: istota i rola w kulturze**

Prowadzący: dr hab. Urszula Szwarz, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień z dziedziny biblistyki. Pierwsza, to zagadnienia dotyczące procesu formowania się Biblii, jej aspektu literackiego, charyzmatu natchnienia i wynikającego stąd autorytetu ksiąg świętych, a także relacji pomiędzy Biblią a nauką. Druga grupa zagadnień, to omówienie przesłania wybranych ksiąg biblijnych ze szczególnym uwzględnieniem teologii i antropologii biblijnej (księgi: Rodzaju, Hioba, Koheleta, Ewangelia wg św. Marka i Apokalipsa św. Jana).

Bibliografia podstawowa: J. Krodell, Klucz do Pisma Świętego, Kraków 2003; Paciorek A., Wstęp ogólny do Pisma świętego, Tarnów 1999; A. Świderkówna, Rozmowy o Biblii, Warszawa 1994; A. Świderkówna, Rozmowy o Biblii. Nowy Testament, Warszawa 2000; A. Świderkówna, Rozmów o Biblii ciąg dalszy, Warszawa 2001.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Etyka ogólna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

Treść zajęć: 1. Zagadnienia wstępne. Specyfika dobra moralnego. Definicja etyki, etyka normatywna a etyka opisowa. Etyka a teologia moralna, filozoficzny charakter refleksji etycznej. Etyka a metaetyka, podstawowe kierunki współczesnej metaetyki; 2. Czyn i jego specyfika: Decyzja i proces jej kształtowania. Wolność a konieczność i przymus. Przeszkody ograniczające świadomość i wolność czynów; 3. Spór o kryterium wartości moralnej czynu. Eudajmonizm i jego odmiany (hedonizm i utylityzm, szkoła cyników i stoicyzm, perfekcjonizm). Deontonomizm i jego odmiany (teonomizm i inne wersje heteronomizmu, etyka I. Kanta i J. P. Satre'a). Personalizm i jego współczesne odmiany. Metafizyczne ugruntowanie personalizmu; 4. Źródła moralności czynu (*fontes moralitatis*): cel przedmiotowy a cel podmiotowy. Dobroć a słuszność czynu. Cel a środki; 5. Prawo naturalne. Spór o jego istotny sens. Skłonności naturalne człowieka. Prawo naturalne a prawo stanowione. Prawa człowieka. Przemiany moralne a przemiany obyczajowe. Relatywizm a dojrzwienie moralne; 6. Sumienie. Jego sens habitualny i aktualny. Sumienie jako subiektywnie ostateczna norma moralności. Błędy sumienia. Znaczenie „złotej reguły”. Rasizm i jego odmiany. Wychowanie sumienia; 7. Cnoty i wady. Definicja cnoty moralnej. Cztery cnoty kardynalne (ze szczególnym uwzględnieniem roztropności i sprawiedliwości). Akt moralnie zły a błąd. Siedem wad głównych. Istota charakteru moralnego.

Bibliografia podstawowa: Podręczniki (jeden do wyboru): T. Styczeń, Wprowadzenie do etyki, Lublin 1993; T. Ślipko, Zarys etyki ogólnej, Kraków 2002; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, t. 1 (etyka ogólna), Lublin 1986.

Bibliografia uzupełniająca: Lektury (do wyboru po jednej z każdej grupy): A. Teksty klasyków: Platon, Obrona Sokratesa. Kriton; Arystoteles, Etyka Nikomachejska, ks. I, VIII i IX; Św. Augustyn, Wyznania, ks. X i XIII; Św. Tomasz z Akwinu, Suma teologiczna, cz. I, q. 83 (w: S. Swieżawski, Traktat o człowieku, Poznań 1956, s. 425-452); D. Hume, Badania dotyczące zasad moralności, Warszawa 1975, rozdz. I – VI (s. 3-98); I. Kant, Uzasadnienie metafizyki moralności, Warszawa 1984, rozdz. I – II (s. 11-85); F. Nietzsche, Z genealogii moralności, Warszawa 1904, rozprawa I i II (s. 13-109); J. S. Mill, Utylityzm (w: tenże, Utylityzm. O wolności, Warszawa 1959, s. 3-111); M. Scheler, Resentyment a moralność, Warszawa 1977, rozdz. I – III (s. 31-129); E. Fromm, Ucieczka od wolności, Warszawa 1998, rozdz. II i V (s. 40-53 i 137-197) B. Personalistyczne ujęcie istoty moralności: J. Pieper, O miłości, Warszawa 1975; C. S. Lewis, Cztery miłości, Warszawa 1968; K. Wojtyła, Miłość i odpowiedzialność, Lublin 1982, cz. II (s. 67-126); T. Styczeń, Urodziłeś się, by kochać, Lublin 1993, cz. I (s. 3-133); D. v. Hildebrand, Serce, Poznań 1985, s. 30-96 i 149-198; R. Spaemann, Podstawowe pojęcia moralne, Lublin 2000; J. Maritain, Dziewięć wykładów o podstawowych pojęciach filozofii moralnej, Lublin 2001, wykł. II – V (s. 36-127); Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. I: Chrystus odwołuje się do „początku”, Lublin 1981, s. 19-82; Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. II: Chrystus odwołuje się do „serca”, Lublin 1998, s. 19-88; Jan Paweł II, Encyklika Evangelium vitae.

Forma zaliczenia: Wykład kończy się egzaminem ustnym. Wymagana znajomość podręcznika, treści prezentowanych na wykładzie oraz zadanej lektury uzupełniającej (jednej z grupy klasycznych tekstów etycznych oraz jednej z grupy personalistycznego ujęcia etyki)

Wykład: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Wykład ma na celu podanie elementarnych wiadomości na temat najważniejszych postaci, nurtów i problemów filozofii starożytnej. Układ wykładu jest chronologiczno-problemowy i obejmuje filozofię presokratejską, Sokratesa, Platona, Arystotelesa, szkoły hellenistyczne, filozofię neoplatońską oraz myśl Ojców Kościoła. Wykład ma stanowić podstawę dla innych zajęć filozoficznych.

Bibliografia podstawowa: G. Reale, *Myśl starożytna*, tłum. E. Zieliński, Lublin 2003; G. Reale, *Historia filozofii starożytnej*, tłum. E. Zieliński, t. 1-5, Lublin 1993- 2002; F. Copleston, *Historia filozofii*, t. 1, tłum. H. Bednarek, Warszawa 1998; R. Popkin (red.), *Historia filozofii zachodniej*, Poznań 2003; S. Swieżawski, *Dzieje europejskiej filozofii klasycznej*, Warszawa-Wrocław 2000.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Ponieważ wykład stanowi wprowadzenie do studium myśli wieków średnich, to rozpoczyna się krótką prezentacją dziejów odkrywania filozofii średniowiecznej. Następnie zostają omówione najważniejsze postaci i problemy filozofii średniowiecznej zaczynając od Boecjusza, jako pośrednika w przekazywaniu tradycji starożytnej średniowieczu. Dalej zostaną przedstawione w najważniejszych zarysach dzieje renesansu karolińskiego, renesansu XII wieku, spór dialektyków z antydialektykami, z zaznaczeniem roli św. Anzelma, spór o powszechniki, krótki zarys średniowiecznej myśli arabskiej i żydowskiej, formowanie się nurtów wieku XIII i najważniejsze postaci tego okresu oraz najważniejsze tendencje i myśliciele wieku XIV.

Bibliografia podstawowa: W. Seńko, *Jak rozumieć filozofię średniowieczną*, Kęty 2001; E. Gilson, *Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich*, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1966; R. Heizmann, *Filozofia średniowiecza*, tłum. P. Domański, Kęty 1999; G. d'Onofrio, *Historia teologii. Epoka średniowiecza*, tłum. W. Szymona, Kraków 2005; S. Swieżawski, *Dzieje europejskiej filozofii klasycznej*, Warszawa-Wrocław 2000; F. van Steenberghe, *Filozofia w wieku XIII*, tłum. E.I. Zieliński, Lublin 2005.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Logika I – Logika formalna**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Kiczuk

Treść zajęć: Zagadnienia omawiane w ramach wykładu: 1. logika a inne typy wiedzy; 2. elementy semiotyki logicznej; wynikanie logiczne, wnioskowanie, reguła dowodzenia; formalne warunki poprawności definicji normalnych; 3. pojęcie prawa logiki; 4. klasyczny rachunek logiczny oraz elementy rachunku zbiorów i relacji – założeniowe, zerowejdykowe i aksjomatyczne ujęcie klasycznego rachunku zdań, syntaktyczne pojęcia teorii systemów dedukcyjnych, założeniowe i aksjomatyczne ujęcie węższego rachunku predykatów, węższy rachunek predykatów z identycznością, ważniejsze definicje i twierdzenia rachunku zbiorów, pojęcie relacji oraz osobliwe rodzaje relacji; 5. rachunki nazw oraz współczesne logiki nieklasyczne – tradycyjny rachunek nazw, ontologia S. Leśniewskiego, krótka charakterystyka logik wielowartościowych, modalnych, epistemicznych, logiki intuicjonistycznej, logiki norm i logik deontycznych.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, *Zarys logiki*, Warszawa 1960; L. Borkowski, *Logika formalna*, Warszawa 1977; L. Borkowski, *Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości*, Lublin 1991; T. Czeżowski, *Logika*, Warszawa 1968; A. Mostowski, *Logika matematyczna*, Warszawa-Wrocław 1948; B. Stanosz, *Wprowadzenie do logiki formalnej*, Warszawa 1999.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metafizyka – Ontologia**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: W pierwszej części wykładu *metafizyki* student zapozna się z najbardziej nośnymi interpretacjami rzeczywistości (monistyczną, dualistyczną, pluralistyczną i realistyczną), które pojawiły się w dziejach filozofii i legły u podstaw uformowania się różnych koncepcji metafizyki (zwanych też od XVII w. ontologiami): metafizyki bytu materialnego, metafizyki bytu idealnego, metafizyki bytu możliwego (nowożytnych ontologii), metafizyki bytu realnego.

Druga część wykładu wprowadza studenta w sam proces rozumiejącego poznania świata, jakiego dostarcza metafizyka. Poznanie to dokonuje się, poprzez wyodrębnianie powszechnych (transcendentalnych) właściwości bytów, takich jak: bycie rzeczą (treściowo określonym), jednym (wewnętrznie niesprzecznym), odrębnym, nośnikiem prawdy, dobra i piękna oraz poprzez odkrycie metafizycznych praw bytowania rzeczy,

takich jak: prawo tożsamości, niesprzeczności, wyłączonego środka, racji bytu, celowości i integralności. Następnie zostaną przedstawione sposoby wyodrębniania metafizycznych złożeń bytowych takich jak: materia i forma, akt i możność, substancja i przypadłość oraz istota i istnienie, które pozwalają zasadnie wyjaśnić dynamizm rzeczy, ich przemienność, tożsamość i przygodność. Z kolei zostanie odkryty fakt uprzyczynowanego i analogicznego sposobu bytowania rzeczy, który stanowią podstawę sformułowania teorii poznania przyczynowego i analogicznego.

Wykład poprzedzony jest refleksją metametafizyczną dotyczącą dziejów nazwy „metafizyka” („ontologia”), ukazaniem specyfiki poznania metafizycznego, metod wyodrębniania przedmiotu metafizyki, sposobów wyjaśniania i uzasadniania, a kończy się wprowadzeniem w problematykę przyczynowego i analogicznego poznania rzeczywistości.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, *Metafizyka*, Dzieła XII, Lublin 1995; M. A. Krapiec, *Wprowadzenie do filozofii*, t. 1 *Rozumieć rzeczywistość*, Lublin 2000; A. Maryniarczyk, *Monistyczna i dualistyczna interpretacja rzeczywistości*. Zeszyty z metafizyki, Nr 1, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *Pluralistyczna interpretacja rzeczywistości*. Zeszyty z metafizyki, Nr 2, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *Realistyczna interpretacja rzeczywistości*. Zeszyty z metafizyki. Nr 3, Lublin 2005; A. Maryniarczyk, *Racjonalność i celowość świata osób i rzeczy*. Zeszyty z metafizyki, Nr 4 Lublin 2007; A. Maryniarczyk, *Odkrycie wewnętrznej struktury bytów*. Zeszyty z metafizyki, Nr 5, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *O przyczynach partycypacji i analogii*. Zeszyty z metafizyki, Nr 6, Lublin 2005; B. Paź, *Ontologia*, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; M. A. Krapiec A. Maryniarczyk, *Metafizyka*, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; Fragmenty tekstów klasycznych zamieszczonych w poszczególnych zeszytach z metafizyki 1-6.

Bibliografia uzupełniająca: A. B. Stepień, *Wprowadzenie do metafizyki*, Kraków 1964; S. Swieżawski. *Byt. Zagadnienia metafizyki tomistycznej*, Kraków 1999; S. Swieżawski, *Z dziejów filozofii klasycznej*, Kraków 2000; W. Stróżewski, *Ontologia*, Kraków 2005; M.A. Krapiec, A. Maryniarczyk, *Rozmowy o metafizyce*, Lublin 1997 (dostępna także wersja CD); Z. J. Zdybicka, *Partycypacja bytu*, Lublin 1972; G. Reale, *Historia filozofii starożytnej*, tłum. I.E. Zieliński, t.1-5 Lublin 1996-2002; E. Gilson, *Chrześcijańska filozofia wieków średnich*, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1987; E. Gilson, P. Langan, A. A. Maurer, *Historia filozofii współczesnej*, tłum. B. Chwedeńczuk, Z. Zalewski, Warszawa 1972.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wprowadzenie do filozofii**

Prowadzący: dr hab. Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: 1. Wiadomości z zakresu metafizologii: geneza i etymologia filozofii; koncepcje, dyscypliny i kierunki filozofii; podziały filozofii; poznawcza wartość i metody filozofii; filozofia a inne działy kultury; filozofia a światopogląd. 2. Wybrane zagadnienia filozofii: problematyka bytu; problematyka wiedzy i języka; problematyka człowieka; problematyka wartości i moralności; problematyka Boga i religii. 3. Filozofia współczesna (w Polsce i na świecie): fenomenologia, filozofia analityczna, neotomizm. 4. Elementy metodologii: stawianie pytań, definiowanie, analiza znaczeń słów, argumentowanie. 5. Elementy metodyki studiowania: sporządzanie notatek, przygotowywanie się do egzaminów, pisanie prac dyplomowych.

Bibliografia podstawowa: A. B. Stepień, *Wstęp do filozofii*, TN KUL, Lublin 2007V (rozdz. I, II, V, VIII; dodatek II i III; par. 16, 24, 25, 34, 35); K. Ajdukiewicz, *Zagadnienia i kierunki filozofii*, Czytelnik, Warszawa 1983 (wstęp; część I: rozdz. 1 i 5; część II: rozdz. 1, 2, 4 i 5).

Bibliografia uzupełniająca: A. Anzenbacher, *Wprowadzenie do filozofii*, PAT, Kraków 1987; J. M. Bocheński, *Ku filozoficznemu myśleniu*. Wprowadzenie do podstawowych pojęć filozoficznych, IW Pax, Warszawa 1986; J. Galarowicz, *Na ścieżkach prawdy*. Wprowadzenie do filozofii, PAT, Kraków 1992 (część pierwsza, trzecia, czwarta i piąta); J. J. Jadacki, *Jak studiować filozofię?*, IFiS UW, Warszawa 1996; L. Kasprzyk, A. Węgrzecki, *Wprowadzenie do filozofii*, PWN, Warszawa, wiele wydań; T. Nagel, *Co to wszystko znaczy? Bardzo krótkie wprowadzenie do filozofii*, Spacja, Warszawa 1993; J. Pieper, *W obronie filozofii*, IW Pax, Warszawa 1985; P. F. Strawson, *Analiza i metafizyka*. Wstęp do filozofii, Znak, Kraków 1994; S. Swieżawski, *Święty Tomasz na nowo odczytany*, W drodze, Poznań 1995; J. Wojtysiak, *Pochwała ciekawości*. Filozofia, SIW Znak, Kraków 2003; J. Wojtysiak, *Filozofia i życie*, SIW Znak, Kraków 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Biologia ogólna**

Prowadzący: dr Andrzej Zykubek

Treść zajęć: Wykład obejmuje następujące treści: 1. biologia różnych typów komórek prokariotycznych i eukariotycznych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na powiązania strukturalnej organizacji ich cytoplazmy z biegnącymi w nich podstawowymi czynnościami fizjologicznymi; 2. molekularne funkcjonowanie komórki, komunikacja, rozwój, wzrost oraz podstawowe procesy chorobowe; 3. cykl życiowy komórki i jej podział;

4. wewnątrzkomórkowa transformacja energii; 5. mechanizmy różnicowania się komórek i tkanek; 6. podstawowe typy komórek i tkanek; 7. teoria komórkowa i jej uniwersalność; 8. ogólna charakterystyka praw biologicznych.

Bibliografia podstawowa: B. Alberts, D. Bray, K. Hopkin, A. Johnson, J. Lewis, M. Raff, K. Roberts, P. Walter, Podstawy biologii komórki, t. 1-2, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; Z. Bielańska-Osuchowska, Zarys organogenezy. Różnicowanie się komórek w narządach, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004; G. M. Fuller, D. Shields, Podstawy molekularne biologii komórki. Aspekty medyczne, PZWL, Warszawa, 2005; C. Jura, J. Klag (red.), Podstawy embriologii zwierząt i człowieka, t. 1, Podstawowe procesy rozmnażania i rozwoju osobniczego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; C. Jura, J. Klag (red.), Podstawy embriologii zwierząt i człowieka, t. 2: Mechanizmy rozwoju zarodkowego. Niektóre zastosowania praktyczne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; R. D. Jurd, Biologia zwierząt. Krótkie wykłady, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006; W. Kilariski, Strukturalne podstawy biologii komórki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2005; A. J. Lack, D. E. Evans, Biologia roślin. Krótkie wykłady. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; H. G. Schlegel, Mikrobiologia ogólna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000; P. C. Turner, A. G. McLennan, A. D. Bates, M. R. H. White, Biologia molekularna. Krótkie wykłady, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004; P. Wojtaszek, A. Woźny, L. Ratajczak, Biologia komórki roślinnej, t. 1: Struktura, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008; P. Wojtaszek, A. Woźny, L. Ratajczak, Biologia komórki roślinnej, t. 2: Funkcja, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

Bibliografia uzupełniająca: D. L. Hull, M. Ruse, The Philosophy of Biology, Oxford University Press, Oxford 1998; J. Kosztęyn, Życie a orientacja w rzeczywistości przyrodniczej. Instytut Oceanologii PAN, Wydawnictwo "Ignatianum", Wydawnictwo WAM, Sopot, Kraków, 2005; P. Lenartowicz, Elementy filozofii zjawiska biologicznego. Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, Kraków 1986; W. Ługowski, Drzewo poznania - sykomora filozofii biologii, Arboretum, Wrocław 1999; M. Mahner, M. Bunge, Foundations of Biophilosophy, Springer-Verlag, Berlin 1997; E. Mayr, To jest biologia. Nauka o świecie ożywionym, Prószyński i S-ka, Warszawa 1998; A. Misiólek, Próby redefinicji kategorii życia w historii myśli filozoficznej. Górnoląaska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kardynała Augusta Hlonda, Mysłowice, 2005; T. Ścibor-Rylska, Problemy życia i organizacji. Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1974; T. Ścibor-Rylska, Tajemnice uorganizowania żywej komórki. Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1986.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia jest uczestnictwo w wykładzie i zdanie dwuczęściowego egzaminu (w formie ustnej i pisemnej)

Ćwiczenia: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Przedmiotem ćwiczeń są podstawowe zagadnienia filozofii starożytnej (pogańskiej), jej źródła, rozwój, najważniejsi autorzy.

Bibliografia podstawowa: G. Reale, Historia filozofii starożytnej, tłum. E. Zieliński, t. I-V, Lublin, 1994-2002; G. Reale, Myśl starożytna, tłum. E. Zieliński, Lublin 2003.

Bibliografia uzupełniająca: G. S. Kirk, J. E. Raven, M. Schofield, Filozofia przedsokratejska, studium krytyczne z wybranymi tekstami, tłum. J. Lang, Warszawa 1999; T. Szlezak, Czytanie Platona, tłum. P. Domański, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach, kolokwia pisemne, praca semestralna, aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Przedmiotem ćwiczeń są podstawowe zagadnienia filozofii starożytnej chrześcijańskiej (patrystyka) oraz filozofii średniowiecznej. Zostanie podjęta tematyka zależności między filozofią starożytną a średniowieczną, zależności zachodzących między teologią i filozofią na podstawie myśli autorów średniowiecznych.

Bibliografia podstawowa: S. Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa 2000; R. Heinzmann, Filozofia średniowiecza, tłum. P. Domański, Kęty 1999.

Bibliografia uzupełniająca: E. Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1987; W. Seńko, Jak rozumieć filozofię średniowieczną, Kęty 2001.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach, kolokwia pisemne, praca semestralna, aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Logika I – Logika formalna**

Prowadzący: dr Robert Trypuz

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu z logiki formalnej. W ramach ćwiczeń podejmowane są następujące zagadnienia: 1. elementy semiotyki logicznej; 2. prawa logiki, wynikanie logiczne, wnioskowanie, badanie poprawności wnioskowania, reguła dowodzenia; 3. formalne warunki poprawności definicji normalnych; 4. klasyczny rachunek zdań; 5. syntaktyczne pojęcia teorii systemów

dedukcyjnych; 6. węższy rachunek predykatów, węższy rachunek predykatów z identycznością; 7. ważniejsze definicje i twierdzenia rachunku zbiorów i relacji; 8. tradycyjny rachunek nazw i ontologia S. Leśniewskiego, 9. wybrane zagadnienia z logik nieklasycznych.

Bibliografia podstawowa: L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; L. Borkowski, Elementy logiki formalnej, Warszawa 1976; K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; B. Stanosz, Wprowadzenie do logiki formalnej, Warszawa 1999; B. Stanosz, Ćwiczenia z logiki, Warszawa 2000; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, kolokwia pisemne

Ćwiczenia: **Biologia ogólna**

Prowadzący: dr Justyna Herda

Treść zajęć: W ramach ćwiczeń podejmowane będą następujące zagadnienia: 1. charakterystyka funkcjonalno-strukturalna różnych typów komórek; 2. molekularne podstawy procesów komórkowych; 3. cykl życiowy oraz podział komórki; 4. komórkowe procesy energetyczne (mitochondria i chloroplasty); 5. mechanizmy różnicowania komórek i tkanek; 6. mechanizmy komunikacji komórkowej; 7. śmierć komórki.

Bibliografia podstawowa: B. Alberts, D. Bray, K. Hopkin, A. Johnson, J. Lewis, M. Raff, K. Roberts, P. Walter, Podstawy biologii komórki, t. 1-2, Warszawa 2005; Z. Bielańska-Osuchowska, Zarys organogenezy. Różnicowanie się komórek w narządach, Warszawa 2004; C. Jura, J. Klag (red.), Podstawy embriologii zwierząt i człowieka, t. 1, Podstawowe procesy rozmnażania i rozwoju osobniczego, Warszawa 2005; C. Jura, J. Klag (red.), Podstawy embriologii zwierząt i człowieka, t. 2, Mechanizmy rozwoju zarodkowego. Niektóre zastosowania praktyczne, Warszawa 2005; R. D. Jurd, Biologia zwierząt. Krótkie wykłady, Warszawa 2006; W. Kilariski, Strukturalne podstawy biologii komórki, Warszawa 2005; A. J. Lack, D. E. Evans, Biologia roślin. Krótkie wykłady, Warszawa 2005; E. Mayr, To jest biologia. Nauka o świecie ożywionym, Warszawa 2002.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest aktywne uczestnictwo w zajęciach oraz pozytywne zaliczenie kolokwium

Ćwiczenia: **Technologia informacyjna**

Prowadzący: ks. dr Dariusz Dąbek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest zdobycie praktycznych umiejętności posługiwania się komputerem w toku studiów i w dydaktyce. Ćwiczenia są elementem przygotowania pedagogicznego ukierunkowanym na umiejętność wykorzystywania technologii informacyjnej w nauczaniu.

Bibliografia podstawowa: Europejski Certyfikat Umiejętności Komputerowych. T. 1-7, Wydawnictwo Mikom, Warszawa 2006.

Bibliografia uzupełniająca: R. Grant, Ubuntu. Linux dla każdego, PWN 2008; A. Michałowska, S. Michałowski, Internet. Ćwiczenia z ..., Warszawa 2000/2001; M. Kopertowska, Przetwarzanie tekstów, Warszawa 2001; M. Kopertowska, Arkusze kalkulacyjne, Warszawa 2001; A. Wojciechowski, Usługi w sieciach informatycznych, Warszawa 2004.

Forma zaliczenia: kolokwia w postaci sprawdzianów praktycznej umiejętności posługiwania się komputerem po zakończeniu każdej z sześciu grup zagadnień

Lektorat: **Obcy język nowożytny**

Lektorat: **Język łaciński**

Wychowanie fizyczne

Rok II (studia I stopnia)

Wykład: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje następujące zagadnienia: 1. Status metodologiczny filozofii przyrody: a) stosowane nazwy, b) stosunek do metafizyki, filozofii nauki i nauk przyrodniczych, c) autonomiczne i nieautonomiczne koncepcje filozofii przyrody, d) otwartość filozofii przyrody na nauki szczegółowe.

2. Koncepcje materii: a) przyrodnicze, b) filozoficzne, 3. Koncepcje czasu i przestrzeni: a) przyrodnicze, b) filozoficzne. 4. Determinizm i indeterminizm: a) aspekt epistemologiczno-metodologiczny, b) aspekt ontologiczny. 5. Zagadnienie przyczynowości. 6. Problematyka teleologiczna. 7. Prawa przyrody i prawa nauki.

Bibliografia podstawowa: Z. Hajduk, *Filozofia przyrody - filozofia przyrodoznawstwa*. Metakosmologia, Lublin 2004; S. Mazierski, *Elementy kosmologii filozoficznej i przyrodniczej*, Poznań 1972; M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, *Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki*, Warszawa 1997.

Bibliografia uzupełniająca: M. Bunge, *O przyczynowości*, Warszawa 1968; M. Heller, *Filozofia świata*, Kraków 1992; S. Mazierski, *Prawa przyrody*, Lublin 1993; W. Krajewski, *Prawa nauki*, Warszawa 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: W zakresie filozofii bytu ożywionego podejmowane zagadnienia istoty, genezy i ewolucji życia (ujęcia redukcjonistyczne, holistyczne, ekologiczne). Problematyka wykładu jest prezentowana w dwóch aspektach: metaprzmiotowym i przedmiotowym. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są wybrane teorie filozofii przyrody i teorii nauk przyrodniczych. Dyskutowane są następujące zagadnienia: aktualne koncepcje filozofii przyrody (z nurtu filozofii klasycznej oraz filozofii postulującej ścisły kontakt z naukami przyrodniczymi), relacja filozofii przyrody do nauk przyrodniczych i nauk filozoficznych, status teorii przyrodniczej, metoda filozofii przyrody. Na blok przedmiotowy składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji przedbiologicznej, kontrowersja ewolucjonizm-kreacjonizm.

Bibliografia podstawowa: K. Klószak, *Z teorii i metodologii filozofii przyrody*, Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań 1980; B. O. Küppers, *Geneza informacji biologicznej*. Filozoficzne problemy powstania życia, PWN, Warszawa 1991; W. Ługowski, *Filozoficzne podstawy protobiologii*, Wyd. IFiS PAN, Warszawa 1995; S. Mazierski (red.), *Zarys filozofii przyrody ożywionej*, RW KUL, Lublin 1980; T. Wojciechowski, *Zarys filozofii przyrody ożywionej*, WT UO, Opole 1997; *Wprowadzenie do filozofii ekologii*, Studia red. A. Papuzińskiego, Wyd. Uczelniane WSP w Bydgoszczy, Bydgoszcz 1999; T. Gánti, *Podstawy życia*, Warszawa 1986.

Bibliografia uzupełniająca: P. Conveney, R. Highfield, *Granice złożoności*. Poszukiwania porządku w chaotycznym świecie, Wyd. Prószyński i S-ka, Warszawa 1997; F. Crick, *Zdumiewająca hipoteza czyli nauka w poszukiwaniu duszy*, Prószyński i S-ka, Warszawa 1997; R. Dubos, *Pochwała różnorodności*, PIW, Warszawa 1986; F. Jacob, *Historia i dziedzicność*, PIW, Warszawa 1973; F. Jacob, *Mysz, mucha, człowiek*, PIW, Warszawa 1997; P. Meyer, *Złudzenie konieczne*. Biofilozofia I, PIW, Warszawa 1998; J. Postgate, *Granice życia*, Wyd. CIS, Warszawa 1997; I. Prigogine, Stengers Isabelle, *Z chaosu ku porządkowi*. Nowy dialog człowieka z przyrodą, PIW, Warszawa 1990; E. Schrödinger, *Czym jest życie? Umysł i materia*. Szkice autobiograficzne, Prószyński i S-ka, Warszawa 1998 [obowiązuje pierwszy esej]; E. Wilson, *Różnorodność życia*, PIW, Warszawa 1999; S. Zięba, *Natura i człowiek w ekologii humanistycznej*, Zakład Ekologii Człowieka, Lublin 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii nowożytnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem wykładu jest ukazanie dziejów filozofii europejskiej od XV wieku do XIX wieku. W sposób szczególny omawiane są poglądy następujących autorów: R. Descartesa, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegla, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego.

Bibliografia podstawowa: (1) W. Tatarkiewicz, *Historia filozofii*, T. 2-3 (różne wydania); (2) F. C. Copleston, *Historia filozofii*, T. 4: *Od Kartezjusza do Leibniza*, przeł. J. Marzęcki (różne wydania); (3) F. C. Copleston, *Historia filozofii*, T. 5: *Od Hobbesa do Hume'a*, przeł. J. Pasek (różne wydania); (4) F. C. Copleston, *Historia filozofii*, T. 6: *Od Wolffa do Kanta*, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (5) F. C. Copleston, *Historia filozofii*, T. 7: *Od Fichtego do Nietzschego*, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (6) F. C. Copleston, *Historia filozofii*, T. 8: *Od Benthama do Russella*, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania).

Bibliografia uzupełniająca: (1) E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, *Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych*, przeł. B. Chwedeńczuk, S. Zalewski, Warszawa: PAX 1979; (2) *Teksty klasyczne Kartezjusza, Spinozy, Leibniza, Locke'a, Berkeleya, Hume'a, Kanta, Hegla, Comte'a, Marksa, Nietzschego* (szczegółowy wykaz i zakres lektur zostanie podany na zajęciach).

Forma zaliczenia: egzamin: część pierwsza zaliczenie testu składającego się z 6 pytań; część druga egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Wykład ma charakter kursowy, obowiązkowy dla studentów III r. filozofii teoretycznej. Jego celem jest prezentacja najważniejszych nurtów filozofii XX wieku. W pierwszym semestrze omawiane są głównie nurty filozofii nieanalitycznej, takie jak pragmatyzm, fenomenologia, hermeneutyka, egzystencjalizm, filozofia dialogu, strukturalizm czy postmodernizm. Większa część wykładów w drugim semestrze poświęcona jest dziejom najbardziej wpływowego nurtu XX wieku, jakim jest filozofia analityczna. Wykład nie obejmuje całości materiału wymaganego na egzaminie.

Bibliografia podstawowa: (1) W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, T. 2-3 (różne wydania); (2) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 8: Od Benthama do Russella, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania); (3) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 9: Od Maine de Birana do Sartre'a, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania).

Bibliografia uzupełniająca: (1) E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych, przeł. B. Chwedeńczuk, S. Zalewski, Warszawa: PAX 1979; (2) A. J. Ayers, Filozofia XX wieku, przeł. T. Baszniak, Warszawa: PWN 1997 (rozdz. II, IV, V, IX); (3) M. Hempoliński, Brytyjska filozofia analityczna, Warszawa: WP 1974; (4) J. Woleński, Filozoficzna Szkoła Lwowsko-Warszawska, Warszawa: PWN 1985 (rozdz. I-III, XVI); (5) Z. Kuderowicz (red.), Filozofia współczesna, Warszawa: WP 2001; (6) F. C. Copleston, Filozofia współczesna, przeł. B. Chwedeńczuk, Warszawa: PAX 1981.

Forma zaliczenia: egzamin: część pierwsza zaliczenie testu składającego się z 6 pytań; część druga egzamin ustny

Wykład: **Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej**

Prowadzący: dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład wprowadza w podstawowe czynności wiedzy twórczej, należące do warsztatu naukowego, jak definiowanie, stawianie pytań, podział logiczny (klasyfikacja), typologia, rozumowanie oraz analizowanie tekstu naukowego i prowadzenie dyskusji naukowej. Szczególną uwagę poświęca błędom poszczególnych czynności wiedzy twórczych, zagrażającym realizowaniu naczelnego celu pracy naukowej, jakim jest wiedza naukowa rozumiana klasycznie jako zbiór twierdzeń (przekonań) prawdziwych i uprawomocnionych. Integralną, istotnie dopełniającą częścią wykładu są ćwiczenia, służące praktycznemu wdrożeniu w rzemiosło naukowe.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975; Z. Ziemiński, Logika praktyczna, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1971.

Bibliografia uzupełniająca: J. Kotarbińska, Z zagadnień teorii nauki i teorii języka, Warszawa: PWN 1990; W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1977; W. Marciszewski, Sztuka dyskusowania, Warszawa 1971; W. Marciszewski (wyd.), Mała encyklopedia logiki, Warszawa 1970, 1988; T. Pszczołowski, Umiejętność przekonywania i dyskusji, Warszawa 1963.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Ekologia i ochrona środowiska**

Prowadzący: dr Andrzej Żykubek

Treść zajęć: 1. Ekologia jako dziedzina nauki. Klasyfikacja czynników ekologicznych i wpływ czynników środowiska na organizmy. Tolerancja ekologiczna i bioindykatory. Populacja i typy oddziaływań między osobnikami w populacji. Struktura i organizacja populacji i procesy populacyjne. Metodyka badań ekologicznych; 2. Człowiek a środowisko przyrodnicze – antropogeniczne zmiany atmosfery, hydrosfery i litosfery; 3. Środowiskowe uwarunkowania ewolucji człowieka: przyczyny wyodrębniania się człowieka ze świata zwierząt, uwarunkowania jego ewolucji biologicznej i kulturowej oraz organizacja społeczeństw adekwatnych do terenów, w jakich człowiek powstawał i do których migrował.

Bibliografia podstawowa: J. D. Allan, Ekologia wód płynących, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998; R. Andrzejewski, K. Falińska, Populacje roślin i zwierząt, PWN, Warszawa 1986; J. Banaszak, H. Wiśniewski, Podstawy ekologii, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2005; R. Bednarek, H. Dziadowiec, U. Pokojka, Z. Prusinkiewicz, Badania ekologiczno-gleboznawcze, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; P. Bowler, Historia nauk o środowisku, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2007; K. Falińska, Ekologia roślin. Bioróżnorodność, ochrona przyrody i ochrona środowiska, Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa 2004; J. R. Freeland, Ekologia molekularna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008; K. Górka, B. Poskrobko, W. Radecki, Ochrona środowiska – problemy społeczne, ekonomiczne, prawne, PWE, Warszawa 1995; Z. Kajak, Hydrobiologia – limnologia. Ekosystemy wód śródlądowych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001; S. Kozłowski, Droga do ekorozwoju, PWN, Warszawa 1994; C. J. Krebs, Ekologia. Eksperymentalna analiza rozmieszczenia i liczebności, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2001; J. R. Krebs, B. Nicholas, N. B. Davies, Wprowadzenie do ekologii behawioralnej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001; W. Lampert, U. Sommer, Ekologia wód śródlądowych. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001; A. MacKenzie, A. S. Ball, S. R. Virdee, Ekologia. Krótkie wykłady, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; A. S. Pullin, Biologiczne podstawy

ochrony przyrody, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; H. Remmert, Ekologia. Państwowe Wyd. Rolnicze i Leśne, Warszawa 1985; J. Strzałko, T. Mossor-Pietraszewska (red.), Kompendium wiedzy o ekologii, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003; P. Trojan, Ekologia ogólna, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1978; J. Weiner, Życie i ewolucja biosfery. Podręcznik ekologii ogólnej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006; S. Wiackowski, Ekologia ogólna, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz 1998; N. Wolański, Ekologia człowieka. Podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka, t. 1: Wrażliwość na czynniki środowiska i biologiczne zmiany przystosowawcze, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006; N. Wolański, Ekologia człowieka. Podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka, t. 1: Ewolucja i dostosowanie biokulturowe, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia jest uczestnictwo w wykładzie i zdanie egzaminu (w formie ustnej)

Wykład fakultatywny: **Przysposobienie obronne**

Konwersatorium: **Fizyka z elementami biofizyki**

Prowadzący: dr Monika Hereć

Treść zajęć: W trakcie zajęć omawiane będą następujące zagadnienia: elementy mechaniki klasycznej, elektrostatyka i magnetyzacja, budowa błony lipidowej i rozkład ładunku elektrycznego na błonie, elementy elektrodynamiki - znaczenie teorii Maxwella dla rozwoju fizyki, fale elektromagnetyczne i ich wpływ na materię i organizmy żywe; reakcja fotosyntezy, fizyczne podstawy procesu widzenia, zasady termodynamiki, nieodwracalność procesów w przyrodzie, przejścia fazowe w fizyce, przejścia fazowe w układach biologicznych, budowa atomu i cząsteczek, diagram Jabłońskiego, elementy fizyki jądrowej i cząstek elementarnych, skutki biologiczne oddziaływania promieniowania jądrowego z materią oraz zastosowanie metod fizycznych w medycynie.

Bibliografia podstawowa: W. Bulanda, Fizyka środowiska, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2007; I. Tarjan, Fizyka dla przyrodników, Warszawa 1975; D. Halliday, R. Resnick, J. Walker, Podstawy fizyki (t.1-5), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

Bibliografia uzupełniająca: S. Mięksisz, A. Hendrich, Wybrane zagadnienia z biofizyki, Wrocław 1998; M. Bryszewska, W. Leyko, Biofizyka dla biologów, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997; H. Piersa, Elementy fizyki dla ekologów, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin 1995.

Forma zaliczenia: podstawą do uzyskania zaliczenia będzie ocena z kolokwium pisemnego przeprowadzonego na koniec semestru oraz obecność i aktywność na zajęciach

Translatorium: **Tłumaczenia obcojęzycznych tekstów z biofilozofii**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieroń

Treść zajęć: Celem zajęć jest pomoc przy tłumaczeniu (wspomaganie tłumaczenia) z języka angielskiego na język polski tekstów lub ich fragmentów z obszaru tematycznego wyznaczonego przez prace z zakresu filozofii przyrody ożywionej, historii filozofii przyrody i historii biologii. Dużą część zajęć opiera się na pracy z fragmentami "Biophilosophy" Martina Mahnera oraz Mario Bungego. W szczególności zwraca się uwagę na sposoby tłumaczenia wyrażań charakterystycznych (technicznych) dla problematyki z wyżej wymienionego zakresu.

Bibliografia podstawowa: M. Mahner, M. Bunge, Foundations of Biophilosophy, Berlin 1997; bieżące publikacje z periodyków naukowych takich jak: Acta biotheoretica, Biology and Philosophy, Journal of the history of biology.

Bibliografia uzupełniająca: P. Domański, English in Science and Technology, Warszawa 2006, pozostałe pozycje bibliograficzne zostaną podane na zajęciach.

Forma zaliczenia: Prezentacja tłumaczenia wybranego fragmentu tekstu z literatury obowiązkowej

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: mgr Anna Starościc

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu w oparciu o podaną literaturę. W trakcie ćwiczeń omawiane są następujące zagadnienia: 1. Status metodologiczny filozofii przyrody; 2. Przyrodnicze i filozoficzne koncepcje materii (hilemorfizm); 3. Filozoficzne i przyrodnicze koncepcje czasu i przestrzeni; 4. Przyczynowość, determinizm, indeterminizm.

Bibliografia podstawowa: Z. Hajduk, Filozofia przyrody - filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia, Lublin 2004; S. Mazierski, Elementy kosmologii filozoficznej i przyrodniczej, Poznań 1972; M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki, Warszawa 1997.

Bibliografia uzupełniająca: M. Bunge, O przyczynowości, Warszawa 1968; M. Heller, Filozofia świata, Kraków 1992; S. Mazierski, Prawa przyrody, Lublin 1993; W. Krajewski, Prawa nauki, Warszawa 1998.

Forma zaliczenia: kolokwia pisemne i aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieron

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest przedstawienie węzłowych problemów filozoficznych świata ożywionego oraz zdobycie umiejętności stawiania i rozwiązywania tych problemów przy wykorzystaniu różnych typów wiedzy (nauki przyrodnicze, historia nauki, filozofia nauki, doświadczenie potoczne). Problematyka ćwiczeń jest podzielona na dwa główne bloki: zagadnienia metaprzmiotowe i przedmiotowe. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są następujące zagadnienia: aktualne koncepcje filozofii przyrody (z nurtu filozofii klasycznej oraz filozofii postulującej ścisły kontakt z naukami przyrodniczymi), relacja filozofii przyrody do nauk przyrodniczych i nauk filozoficznych, status teorii przyrodniczej, metoda filozofii przyrody. Na blok przedmiotowy ćwiczeń składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji.

Bibliografia podstawowa: K. Klószak, Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań 1980; S. Mazierski (red.), Zarys filozofii przyrody ożywionej, RW KUL, Lublin 1980.

Bibliografia uzupełniająca: M. Heller, Filozofia świata. Wybrane zagadnienia i kierunki filozofii przyrody; T. Wojciechowski, Zarys filozofii przyrody ożywionej; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii; W. Dyk, Termodynamiczne aspekty genezy życia, w: Z zagadnień filozofii przyrodznastwa i filozofii przyrody, red. M. Lubański, S. W. Ślaga, Warszawa 1996; B.-O. Küppers, Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia (tłum. W. Ługowski). PWN, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: zaliczenie 2 kolokwium w każdym semestrze

Ćwiczenia: **Historia filozofii nowożytnej, Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: mgr Piotr Szalek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest pogłębienie wiadomości z wykładu historia filozofii nowożytnej i współczesnej (od XV do XX wieku), przede wszystkim w oparciu o lekturę i analizę tekstów źródłowych (klasycznych). Przy tym szczególnie nacisk kładzie się na wydobycie natury problemów filozoficznych obecnych w myśli nowożytnej i współczesnej, na wyjaśnienie struktury argumentacyjnej omawianych doktryn filozoficznych oraz opanowanie siatki terminologicznej wypracowanej przez myślicieli nowożytnych i współczesnych. W sposób szczególnie omawiane są poglądy następujących autorów: Descartesa, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegla, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego, E. Husserla, M. Heideggera, pragmatystów, neopozytywistów, filozofów analitycznych, egzystencjalistów.

Bibliografia podstawowa: (1) W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, T. 2-3 (różne wydania); (2) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 4: Od Kartezjusza do Leibniza, przeł. J. Marzęcki (różne wydania); (3) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 5: Od Hobbesa do Hume'a, przeł. J. Pasek (różne wydania); (4) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 6: Od Wolffa do Kanta, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (5) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 7: Od Fichtego do Nietzschego, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (6) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 8: Od Benthamo do Russella, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania); (7) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 9: Od Maine de Birana do Sartre'a, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania).

Bibliografia uzupełniająca: (1) E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych, przeł. B. Chwedeńczuk, S. Zalewski, Warszawa: PAX 1979; (2) A. J. Ayers, Filozofia XX wieku, przeł. T. Baszniak, Warszawa: PWN 1997 (rozdz. II, IV, V, IX); (3) M. Hempoliński, Brytyjska filozofia analityczna, Warszawa: WP 1974; (4) J. Woleński, Filozoficzna Szkoła Lwowsko-Warszawska, Warszawa: PWN 1985 (rozdz. I-III, XVI); (5) Z. Kuderowicz (red.), Filozofia współczesna, Warszawa: WP 2001; (6) F. C. Copleston, Filozofia współczesna, przeł. B. Chwedeńczuk, Warszawa: PAX 1981; (7) Teksty klasyczne Kartezjusza, Spinozy, Leibniza, Locke'a, Berkeleya, Hume'a, Kanta, Hegla, Comte'a, Marksa, Nietzschego, Husserla, Heideggera, Gilsiona, Carnapa, Wittgensteina, Quine'a (szczegółowy wykaz i zakres lektur zostanie podany na zajęciach).

Forma zaliczenia: (1) Systematyczna obecność na zajęciach, (2) Aktywny udział w zajęciach, (3) Notatki z lektur, (4) Zaliczenie 4 kolokwium

Proseminarium: **Proseminarium z filozofii przyrody i nauk przyrodniczych**

Prowadzący: dr Jerzy Kaczmarek

Treść zajęć: Program zajęć składa się z następujących działów: metoda pisania pracy naukowej (wymagania redakcyjne, struktura pracy); metody prezentowania wyników pracy (poster, dyskusja, referat); metody uzyskiwania informacji naukowej (przewodniki bibliograficzne, komputerowe bazy danych, Internet,

czasopisma "branżowe", literatura naukowa); metody analizy tekstu naukowego. Zajęcia wprowadzają także studentów w zagadnienia dotyczące ochrony własności intelektualnej.

Bibliografia podstawowa: J. J. Jadacki, Jak studiować filozofię, Wydział Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1994; J. Weiner, Technika pisania i prezentowania przyrodniczych prac naukowych. Przewodnik praktyczny, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1998.

Bibliografia uzupełniająca: J. Rudniański, Sprawność umysłowa, Wiedza Powszechna, Warszawa 1984; W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, PWN, Warszawa 1977; W. Marciszewski, Sztuka dyskusowania, Wyd. ALEPH, Warszawa 1996.

Forma zaliczenia: napisanie recenzji oraz prace redakcyjne

Lektorat: **Obcy język nowożytny**

Rok II-III (studia I stopnia) – zajęcia do wyboru

Konwersatorium: **Antropologia przyrodnicza**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieron

Treść zajęć: Głównym celem zajęć jest zapoznanie studentów z problematyką antropologii fizycznej, w szczególności z działem antropologii filogenetycznej oraz z anatomią ciała ludzkiego. Spotkania ze studentami odbywać się będą raz w tygodniu przez 2 godziny. W pierwszym semestrze zajmować się będziemy zagadnieniami kluczowymi dla antropologii filogenetycznej, przede wszystkim filogenezą człowieka. Przedstawione zostaną poglądy dotyczące systematyki oraz uwarunkowań przyrodniczych i przebiegu ewolucji człowieka, przedstawienie rozmaitych interpretacji danych paleontologicznych i molekularnych. Zajęcia w drugim semestrze będą dotyczyły anatomii człowieka współczesnego i będą miały charakter ćwiczeń.

Bibliografia podstawowa: Semestr I: R. Lewin, Wprowadzenie do ewolucji człowieka, Prószyński i S-ka, Warszawa 2002 (zalecany); Semestr II: J. Tomczyk, Skrypt do ćwiczeń z antropologii, Część I: Osteologia, Wydawnictwo Wszechnicy Mazurskiej, Olecko 2004.

Bibliografia uzupełniająca: Antropologia fizyczna, red. A. Malinowski, PWN, Warszawa 1980; B. Hałaczek, J. Tomczyk, U progów ludzkości. Podręcznik przyrodniczej antropogenezy, cz. I, Wydawnictwo UKSW, Warszawa 2005. (Uwaga: podręcznik zawiera tylko materiał do pierwszej części kursu, druga część podręcznika w dalszym ciągu w przygotowaniu); Dowolnie wybrany podręcznik do anatomii człowieka lub atlas anatomii człowieka np. A. Krechowicki, F. Czerwiński, Zarys anatomii człowieka, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: zaliczenie 2 kolokwii oraz krótka prezentacja multimedialna wykonywana w grupie (I sem.); zaliczenie 2 kolokwii (II sem.)

Konwersatorium: **Astronomia**

Prowadzący: mgr Orest Hrycyna

Treść zajęć: 1. Układy współrzędnych w przestrzeni trójwymiarowej; 2. Sfera niebieska i jej ruch dzienny; 3. Widomy ruch Słońca; 4. Mechanika ruchu układu dwóch ciał; 5. Orbita eliptyczna; 6. Układ Ziemia—Księżyc; 7. Materia w układzie planetarnym; 8. Mechanika ruchów orbitalnych planet; 9. Gwiazdy i ich źródła energii; 10. Budowa Słońca; 11. Pole magnetyczne Słońca; 12. Ruchy gwiazd; 13. Gwiazdy podwójne i wielokrotne; 14. Gwiazdy zmienne, pulsujące i wybuchające; 15. Materia międzygwiazdowa; 16. Galaktyki i materia międzygalaktyczna; 17. Elementy kosmologii.

Bibliografia podstawowa: E. Rybka, Astronomia ogólna, Warszawa, 1983 i późniejsze; J. Stodólkiewicz, Astrofizyka ogólna z elementami geofizyki, Warszawa, 1982 i późniejsze; Wszechświat - VIII tom Encyklopedii geograficznej, Kraków, 1998, J. Mietelski, Astronomia w geografii, Warszawa 1995.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Konwersatorium: **Elementy biologii teoretycznej**

Prowadzący: mgr Urszula Czyżewska

Treść zajęć: Biologia teoretyczna jest dziedziną biologii, gdzie stosuje się modelowanie w celu zrozumienia zjawisk biotycznych. Obejmuje to np. teorię gier modeli w ekologii behawioralnej, optymalność modeli w biologii ewolucyjnej i modeli ekologii populacji.

Bibliografia podstawowa: A. Pobjowska, Istota żywa jako podmiot. Łódź: Studio Wydawnicze KARTA 1998; I. Schmalhausen, Organizm jako całość. Książka i Wiedza 1962; G. M. Weinberg, Myślenie systemowe. Warszawa: WNT 1979; L. Von Bertalanffy, Ogólna teoria systemów: podstawy, rozwój, zastosowania. Warszawa: PWN 1984.

Bibliografia uzupełniająca: Z. Hajduk, Ogólna metodologia nauk. Lublin: RW KUL 2001; U. Foryś, Matematyka w biologii. Warszawa: WNT 2005; J. D. Murray, Wprowadzenie do biomatematyki. Warszawa: PWN 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Chemia nieorganiczna**

Prowadzący: dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL

Treść zajęć: 1. Nukleosynteza pierwiastków, ich obecne rozpowszechnienie, pierwiastki a inne składniki materii, pierwiastki transuranowe, synteza nowych pierwiastków; 2. Filozoficzne koncepcje podstawowych chemicznych składników materii; 3. Układ okresowy pierwiastków, rola liczby atomowej i sposoby jej określania (prawo Moseleya), określenie właściwości pierwiastków w zależności od położenia w układzie, symetria układu okresowego; 4. Systematyka pierwiastków grup głównych. Asymetria między chemią węgla i chemią pozostałych pierwiastków. Pierwiastki skałotwórcze – podstawa budowy planet typu Ziemi. Pierwiastki niezbędne dla powstania i utrzymania życia. Metale przejściowe; 5. Metody rozdzielania i analizy substancji nieorganicznych. Podstawy fizyczne metod analitycznych. Analiza jakościowa i ilościowa, klasyczna i instrumentalna. Rentgenowska spektrometria fluorescencyjna – analiza pierwiastków; spektrometria mas – analiza izotopów. Dyfrakcja promieni rentgenowskich, elektronów i neutronów jako podstawa analiz strukturalnych.

Bibliografia podstawowa: F. Cotton, G. Wilkinson, P. Gals, Chemia nieorganiczna: podstawy, Warszawa 1998; A. Bielański, Podstawy chemii nieorganicznej, Warszawa 1994; L. Pauling, P. Pauling, Chemia, Warszawa 1989; N. N. Greenwood i A. Earshaw, Chemistry of the Elements, Oxford 1984.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej**

Prowadzący: dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL

Treść zajęć: Budowa materii. Podstawowe pojęcia i prawa chemiczne. Stechiometria. Nomenklatura związków chemicznych. Kwantowo-mechaniczny model atomu. Liczby kwantowe. Funkcje falowe. Konfiguracje elektronowe pierwiastków. Budowa cząsteczki. Wiązania chemiczne. Teoria VB i VSEPR. Hybrydyzacja. Teoria LCAO - orbitale wiążące i antywiążące. Polaryzacja cząsteczek. Oddziaływania międzycząsteczkowe. Stanów skupienia. Właściwości i prawa stanu gazu idealnego. Równowagi fazowe. Odmiany alotropowe. Chemia roztworów. Układy koloidalne. Osmoza. Elektrolity - przewodnictwo właściwe. Teoria elektrolitów mocnych. Wybrane teorie kwasów i zasad. Stała i stopień dysocjacji, iloczyn jonowy wody, pH, iloczyn rozpuszczalności, hydroliza. Reakcje redox. Równanie Nernsta. Elektrochemia. Kinetyka reakcji chemicznych. Stan i stała równowagi. Reguła przekory. Kataliza homo- i heterogeniczna. Efekty cieplne przemian fizycznych i chemicznych. Elementy termodynamiki. Napięcie powierzchniowe. Siły kapilarnie. Adsorpcja. Wymiana jonowa.

Bibliografia podstawowa: L. Pajdowski, Chemia ogólna, Warszawa 1997; A. Bielański, Podstawy chemii nieorganicznej, Warszawa 1998; L. Pauling i P. Pauling, Chemia, Warszawa; M.J. Sienko, R.A. Plane, Chemia. Podstawy i własności, Warszawa 1980.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Ontogeneza**

Prowadzący: dr Andrzej Zykubek

Treść zajęć: 1. Podstawowe procesy rozmnażania i rozwoju osobniczego; 2. Rola programu genetycznego i sygnałów zewnętrznych w embriogenezie; 3. Mechanizmy rozwoju zarodkowego; 4. Ekspresja genomu zarodkowego: pochodzenie mRNA, mechanizmy aktywowania genów zarodka w trakcie embriogenezy; 5. Organogeneza i mechanizmy jej kontroli: zjawisko i rodzaje indukcji, tkanki indukcyjne i kompetentne; 6. Regeneracja komórek, tkanek i narządów: odróżnicowanie się komórek, predeterminacja, regeneracja kompensacyjna; 7. Genetyczne aspekty starzenia się organizmu: programowana śmierć komórek, hipotetyczne mechanizmy starzenia się organizmów; 8. Genetyczna kontrola rozwoju organizmu a ewolucja: mechanizmy ewolucji, ewolucja chromosomów, badanie DNA pochodzącego ze szczątków organizmów, teorie powstawania współczesnych ras; 9. Niektóre zastosowania praktyczne osiągnięć współczesnej embriologii; 10. Mechanistyczny i Antymechanistyczny sposób rozumienia morfogenezy.

Bibliografia podstawowa: P. Clancy, A. Brack, G. Horneck, Looking for Life, Searching the Solar System. Cambridge University Press, 2005; W. Dyk (red.), Egzobiologia, czyli poszukiwanie życia w kosmosie, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2002; F. Ferrari, E. Szuszkiewicz (red.), Astrobiologia. Poprzez pył kosmiczny do DNA, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2006; M. Gargaud, B. Barbier, H. Martin, J. Reisse (red.), Lectures in Astrobiology, vol. I, 2005;

M. Gargaud, H. Martin, P. Claeys (red.), Lectures in Astrobiology, vol. II, 2006; T. Gold, Gorąca podziemna biosfera, Wydawnictwo "Adamantan", Warszawa 1999; D. Goldsmith, W poszukiwaniu życia na Marsie, Prószyński i S-ka, Warszawa 2000; R. Hazen, Genesis: The Scientific Quest for Life's Origins, Washington, DC: Joseph Henry Press, 2005; M. Heller, M. Lubański, S. W. Ślaga, Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki, Wyd. ATK, Warszawa 1997, ss. 352-384; H. Korpikiewicz, Koncepcja wzrostu entropii a rozwój świata. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1998; A. Kubicz, Tajemnice ewolucji molekularnej. WN PWN, Warszawa-Wrocław 1999; N. Lahav, Biogenesis. Theories of Life's Origin, New York: Oxford University Press, 1999; J. I. Lunine, Astrobiology: a multidisciplinary approach. San Francisco [etc.], Pearson Education, cop. 2005; M. Maurette, Micrometeorites and the Mysteries of Our Origins, 2006; W. J. Schopf, Kolebka życia. O narodzinach i najstarszych śladach życia na Ziemi., WN PWN, Warszawa 2002, 2006; J. Seckbach (red.), Life As we Know It, Cellular Origin, Life in Extreme Habitats and Astrobiology Vol. 10, 2006; J. Seckbach (red.), Origins. Genesis, Evolution and Diversity of Life, Cellular Origin, Life in Extreme Habitats and Astrobiology Vol. 6, 2004; W. Sedlak, Kierunek - początek życia: narodziny paleobiochemii krzemu, RW KUL, Lublin 1985; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Wyd. IFiS PAN, Warszawa 1995; A. M. Shaw, Astrochemistry: From Astronomy to Astrobiology, John Wiley & Sons, Ltd. 2006; S. M. Stanley, Historia Ziemi, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; P. J. Thomas, C. F. Chyba, C. P. McKay, Comets and the origin and evolution of life, Springer-Verlag, New York 1997; M. Wnuk, Istota procesów życiowych w świetle koncepcji elektromagnetycznej natury życia: Bioelektromagnetyczny model katalizy enzymatycznej wobec problematyki biosystemogenezy, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1996.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia jest uczestnictwo w wykładzie i zdanie dwuczęściowego egzaminu (w formie ustnej i pisemnej).

Wykład: **Filozofia ochrony środowiska**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Wykład dotyczy wybranych zagadnień z dziedziny relacji człowiek – środowisko przyrodnicze, rozpatrywanych w kontekście kryzysu ekologicznego oraz w kontekście struktury i funkcji systemu społeczno-przyrodniczego. Podejmowane są między innymi następujące zagadnienia: przyczyny kryzysu ekologicznego, teoria i praktyka ochrony środowiska, analiza programów ideologicznych i propozycji światopoglądowych funkcjonujących w ruchach ekologicznych, (anty)proekologiczne koncepcje przyrody, tradycyjne i współczesne ujęcia relacji człowieka do przyrody.

Bibliografia podstawowa: Filozofia i ekologia w poszukiwaniu nowego stosunku do przyrody, Folia Philosophica 10, red. R. Panasiuk, A. Kaniowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1993; H. Skolimowski, Living Philosophy. Eco-philosophy as a Tree of Life, Arkana, London - New York 1992. [tłum. Filozofia żyjąca. Eko-filozofia jako drzewo życia, tłum. J. Wojciechowski, Wydawnictwo „Pusty Obłok”, Warszawa 1993]; K. Waloszczyk, Kryzys ekologiczny w świetle ekofilozofii, Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Łódź 1996; Wprowadzenie do filozofii ekologii, Studia red. A. Papuzińskiego, Wyd. Uczelniane WSP w Bydgoszczy, Bydgoszcz 1999.

Bibliografia uzupełniająca: L. Ferry, Drzewo, człowiek, zwierzę. Nowy ład ekologiczny, tłum. H. Miś, A. Miś, Centrum Uniwersalizmu Przy Uniwersytecie Warszawskim i Polski Oddział Międzynarodowego Towarzystwa Uniwersalizmu, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 1995; K. M. Meyer-Abich (red.), Wege zum Frieden mit der Natur. Praktische Naturphilosophie für die Umweltpolitik, C. Hanser Verlag, München -Wien 1984; H. Skolimowski, Eco - philosophy. Designing New Tactics for Living, Marion Boyars, Boston -London 1981; W. Tyburski, Etyka a ekologia, Polski Klub Ekologiczny. Oddział Pomorsko-Kujawski, Toruń 1995.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Mikrobiologia**

Prowadzący: dr Marek Pilecki

Treść zajęć: Zapoznanie studentów z ogólnymi właściwościami bakterii, wirusów i grzybów. Rola mikroorganizmów w przemyśle, medycynie i w środowisku. Poznanie podstawowych technik pracy laboratoryjnej mikrobiologa. Opis: Organizacja i funkcjonowanie organizmów prokariotycznych. Ogólne cechy wirusów. Metabolizm: mechanizmy syntezy ATP - chemolitoautotrofy, fotolitoautotrofy, fotoorganoautotrofy, chemoorganofeterotrofy, parahypotrofy. Nadrzędne systemy regulacji metabolizmu. Strategia biosyntezy: kwasów nukleinowych, białek, makromolekuł ściany komórkowej. Organizacja i funkcja genomu. Mechanizmy przenoszenia informacji genetycznej. Molekularne podstawy taksonomii i diagnostyki. Wpływ środowiska na bakterie. Udział drobnoustrojów w obiegu materii. Wybrane zagadnienia z mikrobiologii wody i powietrza. Biotransformacja i biodegradacja.

Bibliografia podstawowa: W. Kunicki-Goldfinger, Życie bakterii, PWN, Warszawa 1998; H. G. Schlegel, Mikrobiologia ogólna, PWN, Warszawa 1996; C. J. Hurst, Environmental Microbiology, ASM Press,

Washington, DC. 1996; M. Aleksander, Ekologia mikroorganizmów, PWN, Warszawa 1975; P. Singleton, Bakterie w biologii, mikrobiologii i medycynie, PWN, Warszawa 2000; J. Nicklin i in., Mikrobiologia - krótkie wykłady, PWN, Warszawa 2000.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Ogólna metodologia nauk**

Prowadzący: dr Monika Walczak/dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład porusza zagadnienia dotyczące natury nauki i klasyfikacji nauk. Omówiony jest stosunek wiedzy naukowej do innych rodzajów wiedzy ludzkiej (potoczna, mądrościowa), aspekty ontologiczne, epistemologiczne i semiotyczne kwestii natury nauki oraz podstawowe sposoby rozumienia nauki w dziejach nauki (klasyczny, nowożytny, pozytywistyczny, współczesny). Omówione są elementy natury nauki (przedmiot, cel, metoda i rodzaje metod naukowych), jej rola w kulturze (zwł. w relacji do religii) oraz funkcje w społeczeństwie. Prezentowane są dawne i współczesne filozoficzne spory o naturę nauki oraz klasyfikację nauk (zwł. w kontekście naturalizmu) i charakterystykę metodologiczną poszczególnych typów nauk.

Bibliografia podstawowa: S. Kamiński, Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1961 (s. 11-43, 167-226, 259-290); wydanie 4: Nauka i metoda, Lublin 1992; K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975 (s. 62-85, 173-246); J. Losee, A Historical Introduction to the Philosophy of Science, Oxford [1972], tłum. Tomasz Bigaj, Warszawa: Prószyński 2001.

Bibliografia uzupełniająca: A. Bronk, Nauka wobec religii (teoretyczne podstawy nauk o religii), Lublin 1996; A. F. Chalmers, Czym jest to, co zwiemy nauką? Rozważania o naturze, statusie i metodach nauki. Wprowadzenie do współczesnej filozofii nauki, przełożył i przypisami opatrzył A. Chmielewski, Wrocław 1993; Filozofia a nauka. Zarys encyklopedyczny, Wrocław: Ossolineum 1987; E. Kałuszyńska, Modele teorii empirycznych, Warszawa 1994; J. G. Kemeny, Nauka w oczach filozofa, tłum. S. Amsterdamski, Warszawa 1967; T. S. Kuhn, Struktura rewolucji naukowych, tłum. H. Ostromecka, Warszawa 1968; M. Przełęcki, Logika teorii empirycznych, Warszawa [oryg. 1969] 1988; R. Wójcicki, Teorie w nauce. Wstęp do logiki, metodologii i filozofii nauki. Część I, Warszawa 1991; R. Wójcicki, Wykłady z metodologii nauk, Warszawa 1982 (9-34, 150-210); J. Życiński, Elementy filozofii nauki, Tarnów 1996.

Forma zaliczenia: egzamin z wykładu oraz lektury artykułu S. Kamińskiego

Wykład: **Antropologia filozoficzna**

Prowadzący: dr Paweł Gondek

Treść zajęć: Wykład składa się z trzech części, w których w sposób historyczny i systematyczny zostanie przedstawiona filozoficzna problematyka człowieka. W części pierwszej zostaną przedstawione sposoby prowadzenia badań nad człowiekiem oraz zostanie wyakcentowana specyfika filozoficznego badania człowieka. Następnie zostaną przedstawione różne koncepcje rozumienia człowieka, jakie pojawiły się na przestrzeni dziejów filozofii (od pierwotnych (wierzeniowych) koncepcji, aż po współczesność) oraz pozafilozoficzne interpretacje faktu ludzkiego (człowieka jako tworu natury oraz powstałe obszary badań antropologii kulturowej). W drugiej części wykładu zostanie zanalizowana struktura bytu ludzkiego, a w tym: problem eksplikacji jaźni jako podmiotu wszelkich aktów ludzkich, rozumienie duszy jako formy substancjalnej i aktu istnienia człowieka (jej niematerialność i nieśmiertelność) oraz problematyka ludzkiego ciała jako czynnika współkonstytuującego człowieka i jego funkcje. Trzecia część stanowić będzie ukazanie podstaw rozumienia człowieka jako osoby oraz wyróżnionych w tym kontekście właściwości osoby. Na tej bazie zostanie zwrócona uwaga na ludzkie poznanie, działanie moralne oraz tworzone przez człowieka społeczeństwo i kulturę.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, Ja-człowiek, Lublin 2005; W. Pannenberg, Kim jest człowiek, Paryż 1978; M. A. Krapiec, Człowiek jako osoba, Lublin 2009; M. A. Krapiec, Psychologia racjonalna, Lublin 1996.

Bibliografia uzupełniająca: M. Krapiec, Ludzka wolność i jej granice, Lublin 2004; A. Gehlen, W kręgu antropologii i psychologii społecznej, Warszawa 2001; K. Wojtyła, Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne, Lublin 1994; E. Rohde, Psyche. Kult duszy i wiara w nieśmiertelność u starożytnych Greków, przeł. J. Kopania, Kęty 2007; G. Haeffner, Wprowadzenie do antropologii filozoficznej, Kraków 2006; S. Kamiński, Naukowa, filozoficzna i teologiczna wizja człowieka, w: Jak filozofować?, Lublin 1989, s. 279-291.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Zoologia**

Prowadzący: dr Henryk Skrzypek

Treść zajęć: Przedmiot – zoologia systematyczna, teorie klasyfikacji zoologicznej, kategorie systematyczne, współczesna koncepcja gatunku, taksony infraspecyficzne, taksony wyższe (ponadgatunkowe), nomenklatura zoologiczna. Wybrane zagadnienia z histologii i organologii. Zarys anatomii i fizjologii porównawczej zwierząt.

Plany budowy ciała zwierząt. Podstawy embriologii. Podstawy zoogeografii: zasięg, czynniki wpływające na rozmieszczenie zwierząt, rozmieszczenie zwierząt. Podstawy filogenezy: prawidłowości rozwoju filogenetycznego, drzewo filogenetyczne, ewolucja wybranych grup zwierząt. Przegląd wybranych grup zwierząt (systematyka): Pierwotniaki, gąbki, parzydełkowce, płazińce, wstępnice, pierścienice, mięczaki, stawonogi, szkarłupnie, półstrunowce, strunowce.

Bibliografia podstawowa: S. Chudoba, Zoologia, t. I-II, wyd. VI, Warszawa 1985; W. Dogiel, Zoologia bezkręgowców, Wyd. IV, Warszawa 1986; Z. Grodziński (Red.), Zoologia - przedstrunowce i strunowce, Wyd. IV, Warszawa 1979; E. Hadorn, R. Wehner, Zoologia ogólna, Wyd. III, Warszawa 1985; C. Jura, Bezkręgowce, Warszawa 1996; A. Rajski, Zoologia, t. I-II, wyd. V, Warszawa 1995; H. Szarski, Historia zwierząt kręgowych, Warszawa 1998; M. Brzeski, H. Sandner, Zarys nematologii, Warszawa 1974; A. Czapiński, Podstawy protozoologii, Warszawa 1992; W. Juszczyk, Płazy i gady krajowe, Warszawa 1974; R. Kadłubowski, Zarys parazytologii lekarskiej, Warszawa 1988.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Chemia nieorganiczna**

Prowadzący: dr Jakub Nowak

Treść zajęć: Podstawy analizy jakościowej. Skala analizy jakościowej. Czułość reakcji analitycznych. Metody analizy jakościowej. Podział kationów i anionów na grupy analityczne. Odczynniki grupowe. Analiza pojedynczych kationów. Analiza pojedynczych anionów. Identyfikacja nieznannej soli. Podstawy reakcji redoks. Wpływ środowiska na reakcje redoks. Zastosowanie redoks w analizie jakościowej. Hydroлиза soli. Równowagi hydrolyzy. Związki amfoteryczne.

Bibliografia podstawowa: J. Minczewski, Z. Marczenko, Chemia analityczna, t. 1, Warszawa 2000; T. Lipiec, Chemia analityczna z elementami analizy instrumentalnej, Warszawa 1996; Chemia analityczna, red. R. Kocjan, t. 1 Warszawa 2000.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: kolokwia pisemne i aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej**

Prowadzący: mgr Marek Florek

Treść zajęć: Podstawy obliczeń chemicznych - jednostki, wzory i symbole chemiczne. Liczność materii - mol, masa molowa, objętość molowa, liczba Avogadro, równanie Clapeyrona. Stechiometria wzorów i równań chemicznych i obliczenia na ich podstawie. Reakcje redox. Ustalanie stopnia utlenienia oraz bilans redox. Wyrażanie i przeliczanie stężeń - stężenie molowe, procentowe, normalne, ppm. Równowagi w roztworach wodnych - pH, stała i stopień dysocjacji, iloczyn rozpuszczalności, hydroлиза. Termochemia - obliczanie efektów energetycznych reakcji. Kinetyka - obliczenia w oparciu o stałą równowag

Bibliografia podstawowa: H. Całus, Podstawy obliczeń chemicznych, Warszawa 1987; Z. Galus, Ćwiczenia rachunkowe z chemii analitycznej, Warszawa 1996; M. J. Sienko, R. A. Plane, Chemia. Podstawy i własności, Warszawa 1980.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej**

Prowadzący: dr hab. Paweł Kawalec, prof. KUL

Treść zajęć: Zajęcia kształtują umiejętność wykorzystania pojęć z zakresu semiotyki w posługiwaniu się językiem (zwł. naukowym) oraz umiejętność posługiwania się podstawowymi czynnościami naukotwórczymi (definiowanie, klasyfikowanie, wnioskowanie, argumentowanie oraz dyskutowanie). Zajęcia dają umiejętność czytania i interpretacji tekstów z filozofii i historii nauki, analizy argumentacji w sporach o naturę nauki (realizm naukowy, naturalizm) i klasyfikację nauk, sprawność w określaniu metodologicznego statusu dyscyplin naukowych. Uczestnicy nabywają podstawowych sprawności w prowadzeniu samodzielnych badań naukowych i w ocenie ich poprawności.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975; Z. Ziemiński, Logika praktyczna, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1971.

Bibliografia uzupełniająca: J. Kotarbińska, Z zagadnień teorii nauki i teorii języka, Warszawa: PWN 1990. W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1977; W. Marciszewski, Sztuka dyskutowania, Warszawa 1971; W. Marciszewski (wyd.), Mała encyklopedia logiki, Warszawa 1970, 1988. T. Pszczołowski, Umiejętność przekonywania i dyskusji, Warszawa 1963.

Forma zaliczenia: kolokwia z podstawowych bloków tematycznych wykładu

Ćwiczenia: **Mikrobiologia**

Prowadzący: dr Marek Pilecki

Treść zajęć: Morfologia i cytologia mikroorganizmów: techniki przygotowywania i utrwalania preparatów, barwienie bakterii (metoda Grama i Ziehl-Nelsena). Przegląd form bakterii. Barwienie podstawowych struktur: nukleoid ściany komórkowej i błony cytoplazmatycznej, form przetrwalnych, otoczek, ciał zapasowych. Techniki pracy mikrobiologicznej: podłoża do hodowli bakterii, mycie szkła, jałowienie itp. Izolacja czynnych kultur, liczbowe oznaczanie bakterii.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: aktywne uczestnictwo w zajęciach, kolokwia

Ćwiczenia: **Ogólna metodologia nauk**

Prowadzący: ks. dr Robert Kublikowski

Treść zajęć: Zajęcia kształtują umiejętność oceny wartości poznania naukowego w odniesieniu do poznania potocznego i mądrościowego, umiejętność czytania i interpretacji tekstów z filozofii i historii nauki, analizy argumentacji w sporach o naturę nauki (realizm naukowy, naturalizm) i klasyfikację nauk, sprawność w określaniu metodologicznego statusu dyscyplin naukowych. Uczestnicy nabywają podstawowych sprawności w prowadzeniu samodzielnych badań naukowych i w ocenie ich poprawności.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1975; A. Bronk, Religia i nauka, w: tenże, Zrozumieć świat współczesny, Lublin 1998 s. 203-256; A. F. Chalmers, Czym jest to, co zwiemy nauką?, Wrocław 1993; A. Grobler, Metodologia nauk, Kraków 2006; S. Kamiński, Nauka i metoda, Lublin 1992; P. Kawalec, Wyjaśnianie i przyczyna, Lublin 2006; J. Losee, Wprowadzenie do filozofii nauki, Warszawa 2001; Philosophy of Science: An Anthology, Oksford 2007; R. Wójcicki, Teorie w nauce, Warszawa 1991.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Zoologia**

Prowadzący: dr Henryk Skrzypek

Treść zajęć: Ćwiczenia obejmują podstawowe dziedziny zoologii. W programie można wyróżnić część zajęć poświęconych zagadnieniom ogólnozoologicznym oraz drugą – dotyczącą systematyki. Na ćwiczeniach z zakresu zoologii ogólnej studenci zapoznają się w sposób praktyczny z podstawami histologii, anatomii i fizjologii porównawczej bezkręgowców i strunowców oraz z wybranymi elementami embriologii i rozmnażania. W drugiej części zajęć studenci poznają wybrane grup zwierząt (systematyka): pierwotniaki, gąbki, parzydełkowce, płazińce, pierścienice, mięczaki, stawonogi, szkarłupnie, półstrunowce, strunowce oraz metody badań zoologicznych. Na ćwiczeniach wykorzystywane są żywe okazy zwierząt pochodzące z naszej hodowli, odłowione w środowisku oraz preparaty trwałe i mikroskopowe. Studenci wykonują ćwiczenia samodzielnie w specjalistycznej pracowni, posilując się odpowiednimi instrukcjami i materiałami graficznymi.

Bibliografia podstawowa: A. Czapiak, Podstawy protozoologii, Wyd. II, Warszawa 1992; W. Dogiel, Zoologia bezkręgowców, Wyd. IV, Warszawa 1986; E. Grabda (red.), Zoologia – bezkręgowców, Wyd. 2, Warszawa 1984; Z. Grodziński (red.), Zoologia - przedstrunowce i strunowce, Wyd. 4, Warszawa 1979; A. Jasiński, Zootomia kręgowców, Warszawa 1984; K. Sembrat, Histologia porównawcza zwierząt, t. 1-2, Warszawa 1981; J. Zawistowska-Hempel (red.), Ćwiczenia z zoologii, Warszawa 1976; C. Jura, Bezkręgowce, Warszawa 1996; R. D. Jurd, Biologia zwierząt. Krótkie wykłady, Warszawa 1999; K. Kowalski, Ssaki - zarys teriologii, Warszawa 1971; A. Rajski, Zoologia, t. 1-2, wyd. 5, Warszawa 1995; A. Stańczykowska, Zwierzęta bezkręgowce naszych wód, Warszawa 1979; H. Szarski, Historia zwierząt kręgowych, Warszawa 1998.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: prace pisemne, testy, aktywność na zajęciach

ROK III (studia I stopnia)

Wykład: **Filozofia biologii**

Prowadzący: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Treść zajęć: Przegląd koncepcji filozofii biologii, działy filozofii biologii (logika języka biologicznego, metodologia biologii, teoria poznania biologicznego, epistemologia biologii); zagadnienie autonomizmu biologii; specyfika wyjaśniania biologicznego; zagadnienia: rozwoju, adaptacji, funkcji i jednostek selekcji; metoda hipotetyczno-dedukcyjna, uprawomocnianie hipotez w naukach biologicznych; zagadnienie celowości, problematyka definicji życia i śmierci, zagadnienie redukcjonizmu fizyko-chemicznego w biologii, filozofia protobiologii, koncepcja autopoiesis.

Bibliografia podstawowa: K. Kloskowski, Filozofia ewolucji i filozofia stwarzania, t. I i II, Wyd. ATK, Warszawa 1999; W. Ługowski, Drzewo poznania - sykomora filozofii biologii, Arboretum, Wrocław 1999; D. L. Hull, M. Ruse (Eds.), The Cambridge Companion to the Philosophy of Biology, Cambridge Univ. Press, Cambridge 2007; M. Mahner, M. Bunge Foundations of Biophilosophy, Springer-Verlag, Berlin 1997; D. L. Hull, M. Ruse (Eds.), The Philosophy of Biology, Oxford Univ. Press, Oxford 1998; T. A. Durali, New System of Philosophy-Science from the Biological Standpoint, Peter Lang, Frankfurt am Main 1996.

Bibliografia uzupełniająca: A. Bednarczyk, Filozofia biologii europejskiego Oświecenia. PWN, Warszawa 1984; T. Junker, Ernst Mayr (1904–2005) and the new philosophy of biology, Journal for General Philosophy of Science 38(1), 2007, 1–17; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1995; W. Ługowski, K. Matsuno (Eds.), Uroboros, or Biology between Mythology and Philosophy, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 1998; K. Szewczyk, Katastrofy przestrzeni - Studia z filozofii biologii i medycyny, Oficyna Wydawnicza Proxima, Łódź 2002.

Sposób zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria poznania - Epistemologia**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Judycki

Treść zajęć: Wykład jest wprowadzeniem do epistemologii filozoficznej, omawiane są następujące grupy zagadnień: 1. Koncepcje wiedzy; 2. Wiedza i wiara; 3. Wiedza i uzasadnianie: internalizm – eksternalizm, fundacjonalizm - koherencjonizm; 4. Źródła wiedzy: percepcja, introspekcja, pamięć, indukcja, aprioryczne źródła wiedzy; 5. Sceptycyzm, agnostycyzm, relatywizm; 6. Realizm – idealizm – antyrealizm; 7. Racjonalność i racjonalizm; 8. Wiedza dotycząca innych umysłów i intersubiektywność; 9. Teorie prawdy.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Zagadnienia i kierunki filozofii. Teoria poznania. Metafizyka, Warszawa 1983; R. M. Chisholm, Teoria poznania, Lublin 1994; E. Gilson, Realizm tomistyczny, Warszawa 1968; R. Ingarden, U podstaw teorii poznania, Warszawa 1971; S. Judycki, Epistemologia XX wieku: przegląd stanowisk, w: „Roczniki Filozoficzne” 46/47(1998/1999), s. 6-66; S. Judycki, O klasycznym pojęciu prawdy, w: „Roczniki Filozoficzne” 49(2001), z.1, s. 25-62; A. Morton, Przewodnik po teorii poznania (tłum. T. Baszniak), Warszawa: Spacja 2002; A. B. Stępień, O metodzie teorii poznania, Lublin 1966; R. Ziemińska, Eksternalizm we współczesnej epistemologii, Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2002.

Bibliografia uzupełniająca: J. Woleński, Epistemologia: poznanie, prawda, widza, realizm, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2005.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii przyrody**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL, dr Jerzy Kaczmarek

Treść zajęć: 1. Kształt i rozmiary Ziemi (Anaksymander, Pitagoras, Parmenides, Eudoksos, Platon, Arystoteles, Eratostenes, Posejdonios, Ptolemeusz, św. Augustyn, Kopernik, Kartezjusz, Newton, Maupertius). 2. Ruch obrotowy i obiegowy Ziemi, Księżyc a planet (Arystoteles, Arystarch z Samos, Seleukos z Seleucji, Albert z Saksonii, Oresmus, Kopernik, Kepler, Borelli, Galileusz, Newton). 3. Natura Księżyc (Filolaos, Arystoteles, Plutarch, Posejdonios, Dawid z Dinant, Kepler, Galileusz). 4. Natura komet (Seneka, Halley). 5. Przyczyny plam słonecznych (Averroes, Harriot, Fabricius, Cremonini, Galileusz, Scheiner, Schwabe, Maunder). 6. Nieskończoność świata (Arystoteles, Kuzańczyk, Bruno, Halley, Olbers, Charlier, Einstein). 7. Wielość światów (Platon, Arystoteles, Demokryt, Epikur, Metrodoros, Lukrecjusz, Posejdonios, św. Bonawentura, Brożek, Mayer, Fontenelle, Huygens, Whewell, Flammarion). 8. Dowody na (nie-)istnienie próżni (Demokryt, Arystoteles, Straton z Lampsaku, Ryszard z Middleton, Waleriano Magni, Pascal, Kartezjusz, Hobbes). 9. Natura dźwięku (Arystoteles, Gassendi). 10. Natura światła (Arystoteles, Alhazen, Witelton, Kartezjusz, Newton, Huygens). 11. Natura tęczy (Arystoteles, Roger Bacon, Dietrich z Fryburga, Kartezjusz). 12. Dowody na (nie-)istnienie atomów (Demokryt, Arystoteles, Kartezjusz, Dalton). 13. Wyjaśnienie przyczyn trzęsień Ziemi (Tales, Pliniusz, Kartezjusz, Buffon, Lyell, Beaumont, Wegener). 14. Tranzyty i zaćmienia planet (Anaksymander, Ptolemeusz, Kopernik, Kepler, Gassendi, Newton, Halley, Łomonosow, Cook). 15. Zaćmienia Słońca oraz przesłonięcie gwiazd i planet przez Księżyc (Arystoteles, Kopernik, Halley) 16. Gwiazdy stałe i gwiazdy zmienne (Arystoteles, Ptolemeusz, Fabricius, Brahe, Kepler, Goodricke, Bessel). 17. Odkrycie pierścieni Saturna (Galileusz, Riccioli, Wren, Huygens, Campani, Divini, Cassini). 18. Refutacja koncepcji samoródtwa (Leuvenhook, Redi, Spallanzani, Pasteur). 19. Elektryczna natura piorunów (Franklin, Arago, Wilson, Singer). 20. Eksploatacja bogactw naturalnych Ziemi (św. Tomasz z Akwinu, Agricola, Staszic).

Bibliografia podstawowa: Z. E. Roskał, Proteus caelestis XVII-wiecznej astronomii [w:] S. Janeczek (red.), Oblicza filozofii XVII wieku, Lublin 2008, s. 407-422; Z. E. Roskał, Astronomia matematyczna w nauce greckiej. Metodologiczne studium historyczno-przyrodnicze, Lublin: RW KUL 2002; Z. E. Roskał, Starożytne argumenty za geosferyzmem a koncepcja nauki empirycznej, Summarius 34 (2005): 75-83; D. K. Yeomans,

Komety. Od starożytności do współczesności, w mitach, legendach i nauce, Warszawa 1999; A. C. Crombie, Nauka średniowieczna i początki nauki nowożytnej, t. 1-2, Warszawa 1960.

Bibliografia uzupełniająca: Z. E. Roskal, Starożytni prekursorzy geosferyzmu, "Fizyka w Szkole" 3 (2006): 14-19; Z. E. Roskal, Kosmologia arystotelesowska między humanizmem i scholastyką, [w:] P. Gutowski, P. Gut, Z dziejów filozoficznej refleksji nad człowiekiem. Księga Pamiątkowa ku czci Profesora Jana Czerkawskiego (1939-2007), Lublin: Wydawnictwo KUL 2007, s. 145-157; A. Bednarczyk, Z dziejów idei życia we Wszechświecie: epoka Oświecenia (Fontenelle, Huygens, Kant), "Kwartalnik Historii Nauki i Techniki", 40 (1995), 3, s. 7-48.

Sposób zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Astrobiologia**

Prowadzący: dr Andrzej Żykubek

Treść zajęć: 1. Historia i interdyscyplinarność astrobiologii; 2. Pochodzenie i ewolucja Ziemi (pochodzenie i ewolucja litosfery, atmosfery i hydrosfery, termiczna ewolucja Ziemi); 3. Astrochemia (nukleosynteza, chemia gwiazd, chemia przestrzeni międzygwiazdowej, chemia meteorytów i komet, geochemia); 4. Kosmiczne i termodynamiczne uwarunkowania życia; 5. Od prebiotycznej ewolucji chemicznej do protokomórki: związki amfifilne, chiralność i homochiralność, pochodzenie peptydów TNA, RNA i DNA; 6. Prymitywne formy życia; 7. Ekstremofile i środowiska ekstremalne; 8. Potencjalne habitaty pozaziemskie: Mars, Europa, Tytan, planety spoza Układu Słonecznego; 9. Aparatura, modele i strategie badawcze w poszukiwaniu życia pozaziemskiego; 10. Sztuczne życie.

Bibliografia podstawowa: J. D. Barrow, S. C. Morris, S. J. Freeland, C. L. Harper (red.), *Fitness of the Cosmos for Life. Biochemistry and Fine-Tuning*, Cambridge Astrobiology 2, Cambridge University Press, Cambridge 2007; Z. Chilmonczyk, *Od substancji prostych do życia. Świat RNA, początki życia na Ziemi*, Wiadomości Chemiczne, Biblioteka. 2007: 1-112; P. Ehrenfreund, W. Irvine (red.), *Astrobiology. Future Perspectives, Astrophysics and Space Science Library 305*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht 2004; F. Ferrari, E. Szuszkiewicz (red.), *Astrobiologia. Poprzez pył kosmiczny do DNA*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2006; M. Gargaud, B. Barbier, H. Martin, J. Reisse (red.), *Lectures in Astrobiology, vol. I*, 2005; M. Gargaud, H. Martin, P. Claeys (red.), *Lectures in Astrobiology, vol. II*, 2006; G. Horneck, C. Baumstark-Khan (red.), *Astrobiology: The Quest for the Conditions of Life*, Springer-Verlag, Berlin Heidelberg 2002; N. Lahav, *Biogenesis. Theories of Life's Origin*, New York: Oxford University Press 1999; W. Ługowski, *Filozoficzne podstawy protobiologii*, Wydawnictwo IFiS PAN: Warszawa 1995; J. I. Lunine, *Astrobiology a multidisciplinary approach*, San Francisco [etc.], Pearson Education, cop. 2005; M. Maurette, *Micrometeorites and the Mysteries of Our Origins*, 2006; R. Popa, *Between Necessity and Probability. Searching for the Definition and Origin of Life*, Springer-Verlag, Berlin Heidelberg 2004; R. E. Pudritz, P. G. Higgs, J. R. Stone, *Planetary Systems and the Origins of Life*, Cambridge Astrobiology 3, Cambridge University Press, Cambridge 2007; J. Seckbach (red.), *Life As we Know It, Cellular Origin, Life in Extreme Habitats and Astrobiology Vol. 10*, 2006; J. Seckbach (red.), *Origins. Genesis, Evolution and Diversity of Life, Cellular Origin, Life in Extreme Habitats and Astrobiology Vol. 6*, 2004; Series: Cambridge Astrobiology 4. Cambridge University Press, Cambridge 2009; A. M. Shaw, *Astrochemistry. From Astronomy to Astrobiology*, John Wiley & Sons, Ltd. 2006; W. T. Sullivan, J. A. Baross, *Planets and life. The emerging science of astrobiology*, Cambridge University Press, Cambridge 2007; P. J. Thomas, C. F. Chyba, C. P. McKay, *Comets and the origin and evolution of life*, Springer-Verlag, New York 1997.

Bibliografia uzupełniająca: Wszystkie artykuły zamieszczone w *Commentarii Pontificia Academia Scientiarum*, vol. 4, n. 3, 4, 5 (1997) oraz w *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 361 (1474), 2006: Special Issue: Discussion Meeting Issue 'Conditions for the emergence of life on the early Earth', s. 1675-1891; P. Clancy, A. Brack, G. Horneck, *W poszukiwaniu życia. Badania Układu Słonecznego, Prószczyński i S-ka*, Warszawa 2008; P. Davies, *Kosmiczna wygrana. Dlaczego wszechświat sprzyja życiu, Prószczyński i S-ka*, Warszawa 2008; T. N. de Grasse, *Wielki początek. 14 miliardów lat kosmicznej ewolucji, Prószczyński i S-ka*, Warszawa 2007; M. Subotowicz, *W poszukiwaniu życia rozumnego we Wszechświecie. Zagadnienia wybrane*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1995; T. D. Wabbl (red.) *Życie we wszechświecie. Stanowiska przyrodznawstwa, filozofii i teologii*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2007.

Forma zaliczenia: podstawą uzyskania zaliczenia jest uczestnictwo w wykładzie i zdanie dwuczęściowego egzaminu (w formie ustnej i pisemnej)

Wykład: **Biologia molekularna i genetyka**

Prowadzący: dr Andrzej Żykubek

Treść zajęć: 1. Budowa, struktura i fizyczna organizacja materiału genetycznego (DNA i RNA); mechanizm replikacji DNA, mutacje, rekombinacje i naprawa uszkodzeń DNA; 2. Kod genetyczny – jego powstanie i biosynteza białek; inżynieria genetyczna; 3. Budowa i działanie genów prokariotycznych i eukariotycznych; 4. Geny a różnicowanie się i rozwój; 5. Mechanizmy dziedziczenia cech jakościowych i ilościowych; 6. Patomechanizmy rozwoju chorób - zaburzenia na poziomie molekularnym, komórkowym i ich interakcje, molekularne podstawy procesów

odpornościowych; genetyczne podłoże chorób nowotworowych; 7. Biotechnologia w medycynie, ochronie środowiska i przemyśle. Genetycznie modyfikowana żywność lub wykorzystanie ludzkich komórek macierzystych w terapii transplantacyjnej itp.; 8. Klasyfikacja wirusów, ich namnażanie, nowe choroby, dawniej nie rozpoznawane, zastosowanie wirusów w inżynierii genetycznej, szczepionki przeciwwirusowe; 9. Geny a ewolucja.

Bibliografia podstawowa: J. C. Avise, Markery molekularne, historia naturalna i ewolucja, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008; J. Baj, Z. Markiewicz (red.), Biologia molekularna bakterii, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2006; J. Bał, Biologia molekularna w medycynie, Elementy genetyki klinicznej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007; T. A. Brown, Genomy, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009; J. Buchowicz, Biotechnologia molekularna, Geneza, przedmiot, perspektywy badań i zastosowań, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007; K. M. Charon, M. Światoński, Genetyka zwierząt, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006; J. R. Freeland, Ekologia molekularna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008; D. Futuyma, Ewolucja, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008; R. Hary, H. R. Matthews, A. Richard, R. A. Freedland, R. L. Miesfeld, Biochemia i biologia molekularna w zarysie, Prószyński i S-ka, Warszawa 2002; L. Kłyszko-Stefanowicz, Cytobiochemia, Biochemia niektórych struktur komórkowych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002; J. Koolman, K.-H. Röhm, Biochemia, Ilustrowany przewodnik, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2005; H. Krzanowska, W. Sokół-Misiak (red.), Molekularne mechanizmy rozwoju zarodkowego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002; A. Kubicz, Tajemnice ewolucji molekularnej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Wrocław 1999; R. K. Murray, D. K. Granner, P. A. Mayes, V. W. Rodwell, Biochemia Harpera, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2006; E. Passarge, Genetyka. Ilustrowany przewodnik, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2004; A. Piekarowicz, Podstawy wirusologii molekularnej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004; T. Ryan, T. R. Gregory, The evolution of the genome, Elsevier Academic Press, Amsterdam 2005; P. C. Turner, A. G. McLennan, A. D. Bates, M. R. H. White, Biologia molekularna. Krótkie wykłady, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004; P. Węgleński, Genetyka molekularna. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

Bibliografia uzupełniająca: P. G. Higgs, T. K. Attwood, Bioinformatyka i ewolucja molekularna. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008; A. Moya, E. Font, Evolution. From molecules to ecosystems. Oxford University Press, Oxford 2004; D. Abbott, P. C. V. Davies, A. K. Pati, Quantum aspects of life. Imperial College Press, London 2008; B. G. Hall, Łatwe drzewa filogenetyczne. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia jest uczestnictwo w wykładzie i zdanie dwuczęściowego egzaminu (w formie ustnej i pisemnej)

Wykład: **Ewolucjonizm**

Prowadzący: dr hab. Józef Zon, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład rozpoczyna się przedstawieniem ogólnej charakterystyki ewolucjonizmu jako doktryny filozoficznej mającej znaczące odniesienia światopoglądowe oraz przenikającej przez wiele kierunków nauk humanistycznych, społecznych i przyrodniczych. Następnie charakteryzowana jest rola, jaką teoria ewolucji odgrywa w biologii oraz innych naukach przyrodniczych. Po tym – w porządku historycznym - omawiany jest trzon ewolucjonizmu przyrodniczego. Rozpoczyna go przedstawienie poglądów na zmienność organizmów przedstawionych przez J. B. Lamarcka, kontekstu, w jakim pojawiła się teoria K. Darwina oraz samej tej teorii. Omawianie wspomnianego trzonu kończy się przedstawieniem współczesnej wersji teorii darwinowskiej, noszącej miano „syntetycznej teorii ewolucji”. Cykl wykładów kończą uwagi odnoszące się do: stanowiska Kościoła katolickiego w odniesieniu do ewolucjonizmu, kontrowersji pomiędzy tzw. kreacjonizmem „naukowym” a ewolucjonizmem oraz do ideologicznych nadużyć ewolucjonizmu (w postaci tzw. darwinizmu społecznego oraz twórczego darwinizmu).

Bibliografia podstawowa: D. J. Futuyma, 2008. Ewolucja, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, (tłum. z j. ang.), Warszawa [s. 1-16, 163-410, 531-553].

Bibliografia uzupełniająca: M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, Życie-ewolucja. w: Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki. Wstęp do filozofii przyrody. ATK, Warszawa 1997, s. 285-411; K. Jodkowski, Metodologiczne aspekty kontrowersji ewolucjonizm – kreacjonizm, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1998 [Rozdział 1]; J. Zon, Kiedy „kreacja albo ewolucja”, a kiedy „kreacja oraz ewolucja”. in: Ewolucjonizm czy kreacjonizm” Seria: Przyszłość Cywilizacji Zachodu', Fundacja „Lubelska Szkoła Filozofii Chrześcijańskiej”, Lublin 2008, s. 275-302.

Sposób zaliczenia: po uzyskaniu zaliczenia z ćwiczeń student przystępuje do egzaminu ustnego

Ćwiczenia: **Historia filozofii przyrody**

Prowadzący: mgr Jakub Dziadkowiec

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest ukazanie rozwoju idei i metod filozofii przyrody oraz pomoc studentom w powtórzeniu i utrwaleniu materiału wykładu. Zadaniem ćwiczeń jest wykształcenie umiejętności dyskusowania różnych zagadnień z zakresu historii filozofii przyrody.

Bibliografia podstawowa: Platon, (tłum. P. Siwek), Timajos, Krytias albo Atlantykt, Warszawa: PWN 1986; Arystoteles, (tłum. P. Siwek), O niebie, Warszawa: PWN: 1980; Arystoteles, (tłum. K. Leśniak), Fizyka, Warszawa: PWN 1968; Cyceon, De natura deorum (tłum. W. Kornatowski, O naturze bogów, Warszawa: PWN 1960; Lukrecjusz, De rerum natura (tłum. G. Żurek, O naturze rzeczy, Warszawa: PIW 1994); Pliniusz Starszy, Naturalis historia (tłum. I. i T. Zawadzcy, Historia naturalna, Wrocław: Ossolineum 1961); Mikołaj z Kuzy, De docta ignorantia (tłum. I. Kania, O oświeconej niewiedzy, Kraków: Znak 1997); Kopernik, De revolutionibus (tłum. M. Brożek, O obrotach. Księga pierwsza, Wrocław: Ossolineum 1987); Galileo Galilei, Rozmowy i dowodzenia matematyczne w zakresie dwóch nowych umiejętności dotyczących mechaniki i ruchów miejscowych, (tłum. F. Kucharzewski), Wyd. Kasy im. Mianowskiego 1930.

Bibliografia uzupełniająca: F. Bacon, Novum organon (tłum. J. Wikarjak, Novum organon, Warszawa: PWN 1955); Galileusz, Dialogo Sopra I due massimi sistemi del mondo Tolemaico e Copernicano (tłum. E. Ligocki, Dialog o dwu najważniejszych układach świata Ptolemeuszowym i Kopernikowym, Warszawa: PWN 1962); R. Descartes, Principia philosophiae (tłum. I. Dąbska, Zasady filozofii, Kęty: ANTYK 2001); R. Descartes, Le Monde ou Traité de la lumière (tłum. T. Śliwiński, Świat albo Traktat o świetle, Aureus 2007).

Forma zaliczania: Ocena na podstawie aktywności na zajęciach oraz krótkich prac pisemnych. Oczekuje się, że studenci będą w stanie formułować wnioski na podstawie analizowanych tekstów

Konwersatorium: **Astrobiologia**

Prowadzący: mgr Urszula Czyżewska

Treść zajęć: Zajęcia oferują wybrane zagadnienia z następujących sekcji tematycznych: (1) powstawanie gwiazd, (2) powstawanie i ewolucja planet, (3) astrobiogeochemia i powstanie życia, (4) ewolucja życia w czasie, (5) wykrywanie planet i charakterystyka, (6) różnorodność życia, (7) misje kosmiczne.

Bibliografia podstawowa: F. Ferrari, E. Szuszkiewicz, Astrobiologia. Poprzez pył kosmiczny do DNA. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2006; M. Subotowicz, W poszukiwaniu życia rozumnego we Wszechświecie. Zagadnienia wybrane. Lublin: Wydawnictwo Marii-Curie Skłodowskiej 1995.

Bibliografia uzupełniająca: S. Dick, Życie w innych światach - Dwudziestowieczna debata nad życiem pozaziemskim. Warszawa: Prószyński i S-ka 2005; R. Popa, Between Necessity and Probability: Searching for the Definition and Origin of Life. Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag 2004; K. W. Plaxo, M. Gross, Astrobiology. A Brief Introduction. Baltimore: The John Hopkins University Press 2006; G. Hornek, C. Baumstark-Khan, Astrobiology: The Quest of the Conditions of Life. Berlin: Springer-Verlag 2002.

Forma zaliczenia: procentowy rozkład punktacji: kolokwia (50%), obecność i uczestnictwo (20%), esej (30%). Szczegóły będą podane na zajęciach.

Konwersatorium: **Biologia molekularna i genetyka**

Prowadzący: dr Justyna Herda

Treść zajęć: Zajęcia obejmują następujące zagadnienia: 1. podstawy chemiczne komórki; 2. charakter ludzkiego genomu (budowa i właściwości DNA, fizyczna organizacja genomu, replikacja DNA); 3. molekularne podstawy ewolucji genetycznej (mutacje, rekombinacje, mechanizmy naprawcze DNA); 4. zasada dziedziczenia i zmienności genetycznej (zasady dziedziczenia mendelowskiego, dziedziczenie cech nabytych); 5. techniki sekwencjonowania genomów; 6. etyczne aspekty badań genetycznych człowieka; 7. organizmy transgeniczne

Bibliografia podstawowa: B. Alberts, D. Bray, K. Hopkin, A. Johnson, J. Lewis, M. Raff, K. Roberts, P. Walter, Podstawy biologii komórki, t. 1 i t. 2, Warszawa 2005; J. Baj, Z. Markiewicz (red.), Biologia molekularna bakterii, Warszawa 2006; J. Baj, Biologia molekularna w medycynie. Elementy genetyki klinicznej, Warszawa 2007; Z. Bielańska-Osuchowska, Zarys organogenezy. Różnicowanie się komórek w narządach, Warszawa 2004; T. A. Brown, Genomy, Warszawa 2001; K. M. Charon, M. Świtoński, Genetyka zwierząt, Warszawa 2009; P. C. Turner, A. G. McLennan, A. D. Bates, M. R. H. White, Biologia molekularna. Krótkie wykłady, Warszawa 2007; P. Węgleński (red.), Genetyka molekularna, Warszawa 2007; P. C. Winter, G. I. Hickey, H. L. Fletcher, Genetyka. Krótkie wykłady, Warszawa 2008.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: warunkiem zaliczenia przedmiotu jest aktywne uczestnictwo w zajęciach oraz pozytywne zaliczenie kolokwium

Ćwiczenia: **Ewolucjonizm**

Prowadzący: dr Justyna Herda

Treść zajęć: Zajęcia obejmują następujące zagadnienia: 1. klasyfikacja i filogeneza (wspólne pochodzenie, zegary molekularne, drzewa genowe); 2. mechanizmy ewolucji (dobór naturalny, mechanizm dryfu genetycznego); 3. poziomy działania naturalnej selekcji; 4. podstawy zmienności (mutacje, rekombinacje, prawo Hardy'ego-Weinberga, polimorfizm genetyczny, przepływ genów); 5. ewolucja strategii życiowych; 6.

„dowody” na ewolucję (paleontologia, biochemia, anatomia porównawcza, biogeografia); 7. współczesna synteza neo-darwinowska; 8. problematyka uniwersalnego darwinizmu.

Bibliografia podstawowa: Wybrane fragmenty z podanej niżej literatury: K. Darwin, O powstawaniu gatunków drogą doboru naturalnego, Warszawa 2001; D. J. Futuyma, Ewolucja, Warszawa 2008; S. J. Gould, The Structure of Evolutionary Theory, London 2002; M. Heller, J. Życiński, Dylematy ewolucji, Kraków 1990; M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, Życie – ewolucja, w: Zagadnienia Filozoficzne współczesnej nauki. Wstęp do Filozofii Przyrody, Warszawa 1997, s. 285-411; J. Hodge, G. Radick (red.), The Cambridge Companion to Darwin, Cambridge 2009; K. Jodkowski, Metodologiczne aspekty kontrowersji ewolucjonizm-kreacjonizm, Lublin 1998; M. Kimura, The Neutral Theory of Molecular Evolution, London 1983; H. Krzanowska, A. Łomnicki, J. Rafiński, H. Szarski, J. Szymura, Zarys mechanizmów ewolucji, Warszawa 2002; C. Nowiński (red.), Ewolucja biologiczna. Szkice teoretyczne i metodologiczne, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk 1974; G. G. Simpson, Kopalny zapis historii życia, Warszawa 1999; J. Weiner, Życie i ewolucja biosfery, Warszawa 2008.

Bibliografia uzupełniająca: R. Dawkins, Ślepy zegarmistrz, Warszawa 1994; R. Dawkins, Fenotyp rozszerzony, Warszawa 2003; S. J. Gould, Niewczesny pogrzeb Darwina, Warszawa 1992; J. Herda, Teoria ewolucji molekularnej w ujęciu Motoo Kimury, w: Zagadnienia Filozoficzne w Nauce 2004, XXXV: 45-65; J. Herda, Neutralistyczna i syntetyczna teoria ewolucji, w: Roczniki Filozoficzne 2007, LV(1): 47-70; A. Hoffman, Wokół ewolucji, Warszawa 1997; K. Kłoskowski, Filozofia ewolucji i filozofia stwarzania, t. 1: Między ewolucją a stwarzaniem; t. 2: Pogodzone bliźniaki. Rzecz o ewolucji i stwarzaniu, Warszawa 1999; J. Szwejkowski, Ewolucja molekularna, w: Kosmos A 1985, 34(1): 195-220; J. Szwejkowski, Ewolucyjna teoria obojętnych mutacji (neutralistyczna), w: Kosmos A 1987, 36(3): 375-394.

Forma zaliczenia: warunkiem zaliczenia przedmiotu jest aktywne uczestnictwo w zajęciach, pozytywne zaliczenie kolokwium oraz złożenie semestralnej pracy pisemnej

Seminarium: **Biologia teoretyczna i ewolucjonizm**

Prowadzący: dr hab. Józef Zon, prof. KUL

Treść zajęć: Podejmowane są problemy należące do filozofii przyrody ożywionej, biologii teoretycznej oraz filozoficzne kwestie powstające w wyniku rozwoju nauk biomedycznych.

Bibliografia podstawowa: jej dobór zależy od tematów opracowywanych przez uczestników seminarium.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na koniec pierwszego semestru powinno być oddane pisemne opracowanie; na koniec drugiego semestru - student ma obowiązek przygotować pisemne opracowanie na temat ustalony podczas seminarium; praca licencjacka

Seminarium: **Filozofia przyrody ożywionej i filozofia ochrony środowiska**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Przedmiotem seminarium jest pogłębione wprowadzenie w wybrane zagadnienia z obszaru problematyki istoty, genezy, ewolucji życia, filozoficznych aspektów ochrony środowiska (filozofia ekologiczna i etyka środowiska naturalnego) oraz przygotowanie pracy licencjackiej z powyższego zakresu.

Bibliografia podstawowa: literatura będzie dostosowana do aktualnie przygotowywanych prac licencjackich

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: aktywne uczestnictwo w zajęciach i praca licencjacka

ROK IV (studia jednolite magisterskie)

Wykład: **Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II**

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Fel, prof. KUL

Treść zajęć: Omówienie pojęcia Katolicka Nauka Społeczna (nauczanie społeczne Kościoła katolickiego). Aktualność KNS. Filozofia i teologia społeczna w kontekście nauk humanistycznych. Źródła KNS: encykliki społeczne i dokumenty episkopatów. Ewolucja i charakter KNS. Osoba jako podmiot działania: wymiar ontyczny, dynamiczny i społeczny osoby. Prawa człowieka jako wyraz prawa naturalnego i moralnego. Rodzaje praw człowieka: wolnościowe, społeczne i solidarnościowe. Etyka gospodarcza - jej możliwość i kompetencje. Moralizm starożytny i średniowieczny. Humanizacja ekonomii. Właściwe i niewłaściwe postawy moralne w życiu gospodarczym. Globalizacja: pozytyw i zagrożenia. Dekalog gospodarczy. Zasady życia społecznego i gospodarczego: prawda, wolność, sprawiedliwość, zasada pomocniczości, zasada solidarności. Niektóre szczególne problemy życia społecznego i gospodarczego: własność, podatki, państwo, rodzina, naród, rodzina ludzka.

Bibliografia podstawowa: J. Majka, Węzłowe problemy katolickiej nauki społecznej, Rzym 1990; J. Majka, Etyka życia gospodarczego, Warszawa 1980; W. Piwowarski, ABC katolickiej nauki społecznej, Pelpin 1993.

Bibliografia uzupełniająca: Z. Bauman, Etyka ponowoczesna, Warszawa 1996; Ł. Czuma, Katolicka Nauka Społeczna, Lublin 1992; L. Dyczewski, Człowiek w społeczeńści, Niepokalanów 1988; S. Fel, J. Kupny, Humanizacja życia gospodarczego, Lublin 2000; A. Kloze, Katolicka Nauka Społeczna, Warszawa 1985; J. Kondziela, Filozofia społeczna, Lublin 1972; T. Styczeń, W drodze do etyki, Lublin 1984.

Forma zaliczenia: egzamin

Wykład: **Historia nowożytnej filozofii przyrody**

Prowadzący: dr Jerzy Kaczmarek

Treść zajęć: Wykład prezentuje szereg zagadnień z filozofii przyrody m.in. 1) renesansowy atomizm, 2) telesiańską, kartezjańską i newtonowską kosmologię, 3) Transformację średniowiecznej filozofii przyrody w okresie od jesieni średniowiecza aż do początków XIX-wieku, 4) Nowożytne nauki przyrodnicze w okresie renesansu, ze szczególnym uwzględnieniem rewolucji naukowej XVII-wieku, 5) Rozwój pojęcia eksperymentu w naukach przyrodniczych, 6) Pojawienie się nowych obszarów zainteresowań poznawczych i stylów myślenia.

Bibliografia podstawowa: R. Hall, Rewolucja naukowa 1500-1800. Kształtowanie się nowożytnej postawy naukowej, Warszawa 1966; A. C. Crombie, Nauka średniowieczna i początki nauki nowożytnej, t. 2, Warszawa 1960; A. C. Crombie, Style myśli naukowej w początkach nowożytnej Europy, Warszawa 1994; E. Grant, A History of Natural Philosophy from the Ancient World to the Nineteenth Century, 2007.

Bibliografia uzupełniająca: A. Koestler, Lunatycy. Historia zmiennych poglądów człowieka na wszechświat, Poznań 2002; G. Basalla, (ed.), The Rise of Modern Science: External or Internal Factors, Lexington, Mass: Heath 1968; E. Grant, Średniowieczne podstawy nauki nowożytnej w kontekście religijnym, instytucjonalnym oraz intelektualnym, Warszawa 2008.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Fizjologia**

Prowadzący: dr Andrzej Żykubek

Treść zajęć: 1. Fizjologiczna charakterystyka komórki roślinnej. Morfo- i organogeneza roślin. Fotosynteza (a także chemosynteza). Gospodarka wodna roślin. Transport floemowy i dystrybucja substancji pokarmowych. Procesy oddechowce i energetyka komórki roślinnej. Procesy starzenia się roślin i śmierć roślin. Ruchy roślin. Mechanizmy adaptacji roślin do warunków środowiska; 2. Ekofizjologia mikroorganizmów prokariotycznych (Archaea, Bacteria); 3. Fizjologia układów krwionośnego, oddechowego, pokarmowego, wydalinowego, nerwowego, dokrewnego i płciowego oraz fizjologia narządów zmysłów; 4. Procesy indukcji odpowiedzi immunologicznej oraz sposoby jej regulacji. Mechanizmy wybranych schorzeń, w patogenezie; 5. Podstawy komunikacji wewnętrznej i międzykomórkowej; 6. Neurobiologia rozwojowa. Neurofizjologiczne podstawy procesów uczenia się i pamięci

Bibliografia podstawowa: B. Alberts i in., Podstawy biologii komórki, t. 1-2, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; Z. Bielańska-Oszechowska, Zarys organogenezy. Różnicowanie się komórek w narządach, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004; J. Bullock, J. Boyle, M. B. Wang, Fizjologia, Urban & Partner Wrocław 2004; W. Ganong, Fizjologia, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1994; B. Głąb, W. Traczyk, Anatomia i fizjologia człowieka, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1986; J. Gołąb, M. Jakóbski, W. Lasek (red.), Immunologia, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006; Z. Hejnowicz, Anatomia i histogeneza roślin naczyniowych: organy wegetatywne. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002; J. Kopcewicz, S. Lewak (red.), Fizjologia roślin. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; H. Krzanowska, W. Sokół-Misiak (red.), Molekularne mechanizmy rozwoju zarodkowego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002; A. J. Lack, D. E. Evans, Biologia roślin. Krótkie wykłady. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003; S. Lewak, J. Koncewicz, Fizjologia roślin. Wprowadzenie. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009; A. Longstaff, Neurobiologia. Krótkie wykłady, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002; S. Maśliński, J. Dyżewski (red.), Patofizjologia. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2002; J. Z. Nowak, J. B. Zawilska, Receptory i mechanizmy przekazywania sygnału, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004; I. Roitt, J. Brostoff, D. Male, Immunologia. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, Wydawnictwo Medyczne Słotwiński Verlag, Brema 2000; B. Sadowski, Biologiczne mechanizmy zachowania się ludzi i zwierząt, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006; A. A. Salyers, Mikrobiologia, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2005; H. G. Schlegel, Mikrobiologia ogólna. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008; K. Schmidt-Nielsen, Fizjologia zwierząt. Adaptacja do środowiska, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997; A. Szwejkowska, Fizjologia roślin. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2004; W. Z. Traczyk, Fizjologia człowieka w zarysie, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2005; W. Z. Traczyk, A. Trzebicki (red.) Fizjologia człowieka z elementami fizjologii stosowanej i klinicznej, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2001; N. Wolański, Rozwój biologiczny człowieka. Podstawy augsologii, gerontologii i promocji zdrowia. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

Bibliografia uzupełniająca: K. Fiałkowski, T. Bielicki, Homo przypadkiem sapiens. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008; D. O. Hall, K. K. Rao, Fotosynteza. Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 1999; J. W. Kalat, Biologiczne podstawy psychologii. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2006; C. Koch, Neurobiologia na tropie świadomości. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008; B. Sadowski, Biologiczne mechanizmy zachowania się ludzi i zwierząt. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia jest uczestnictwo w wykładzie i zdanie dwuczęściowego egzaminu (w formie ustnej i pisemnej)

Wykład: **Ewolucjonizm**

Prowadzący: dr hab. Józef Zon, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład rozpoczyna się przedstawieniem ogólnej charakterystyki ewolucjonizmu jako doktryny filozoficznej mającej znaczące odniesienia światopoglądowe oraz przenikającej przez wiele kierunków nauk humanistycznych, społecznych i przyrodniczych. Następnie charakteryzowana jest rola, jaką teoria ewolucji odgrywa w biologii oraz innych naukach przyrodniczych. Po tym – w porządku historycznym - omawiany jest trzon ewolucjonizmu przyrodniczego. Rozpoczyna go przedstawienie poglądów na zmienność organizmów przedstawionych przez J. B. Lamarcka, kontekstu, w jakim pojawiła się teoria K. Darwina oraz samej tej teorii. Omawianie wspomnianego trzonu kończy się przedstawieniem współczesnej wersji teorii darwinowskiej, noszącej miano „syntetycznej teorii ewolucji”. Cykl wykładów kończą uwagi odnoszące się do: stanowiska Kościoła katolickiego w odniesieniu do ewolucjonizmu, kontrowersji pomiędzy tzw. kreacjonizmem „naukowym” a ewolucjonizmem oraz do ideologicznych nadużyć ewolucjonizmu (w postaci tzw. darwinizmu społecznego oraz twórczego darwinizmu).

Bibliografia podstawowa: D. J. Futuyma, 2008. Ewolucja, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, (tłum. z j. ang.), Warszawa [s. 1-16, 163-410, 531-553].

Bibliografia uzupełniająca: M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, Życie-ewolucja. w: Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki. Wstęp do filozofii przyrody. ATK, Warszawa 1997, s. 285-411; K. Jodkowski, Metodologiczne aspekty kontrowersji ewolucjonizm – kreacjonizm, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1998 [Rozdział 1]; J. Zon, Kiedy „kreacja albo ewolucja”, a kiedy „kreacja oraz ewolucja”. in: Ewolucjonizm czy kreacjonizm” Seria: Przyszłość Cywilizacji Zachodu', Fundacja „Lubelska Szkoła Filozofii Chrześcijańskiej”, Lublin 2008, s. 275-302.

Sposób zaliczenia: po uzyskaniu zaliczenia z ćwiczeń student przystępuje do egzaminu ustnego

Wykład: **Filozofia techniki**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba

Treść zajęć: Współczesne nurty filozofii techniki. Determinanty postępu technologicznego. Technika a bezpieczeństwo ekologiczne. Cywilizacja informatyczna a problemy ekorozwoju. Wartościowanie w technice.

Bibliografia podstawowa: G. Benko, Geografia technopoli, Warszawa 1993; G. Friedman, Maszyna i człowiek. Maszyna i człowiek w cywilizacji maszynowej, Warszawa 1960; H. Jonas, Zasada odpowiedzialności. Etyka dla cywilizacji technologicznej, Kraków 1996; A. Kiepas, Moralne wyzwania nauki i techniki, Katowice - Warszawa 1992; D. i D. Meadows, J. Randers, Przekraczanie granic. Globalne załamanie czy bezpieczna przyszłość, Warszawa 1995; E. Morim, A. B. Kern, Ziemia - ojczyzna, Warszawa 1995; M. Pietras, Bezpieczeństwo ekologiczne w Europie, Lublin 1996; N. Postman, Technopol. Triumf techniki nad kulturą, Warszawa 1995.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Biofizyczne podstawy filozofii przyrody żywej**

Prowadzący: dr hab. Józef Zon, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwa zestawy zagadnień. Pierwszy z nich ma naturę metadyscyplinarną. Jest on poświęcony omówieniu specyfiki fizyki i jej roli w poznawaniu właściwości bioukładów i mechanizmów determinujących ich funkcje. Drugi zestaw obejmuje opis skutków oddziaływania na bioukłady takich czynników fizycznych otoczenia, jak: cząstkowe i elektromagnetyczne promieniowanie jonizujące, niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, fale akustyczne, temperatura, ciśnienie atmosferyczne oraz tzw. jony powietrzne. Opis skutków oddziaływania określonego czynnika zamykają uwagi na temat tych właściwości fizycznych bioukładów, które są odpowiedzialne za pierwotną odpowiedź na oddziaływanie tego właśnie czynnika środowiska.

Bibliografia podstawowa: F. Jaroszyk (red.), Biofizyka. Podręcznik dla studentów, Wydawnictwo Lekarskie PZWL: Warszawa 2000 [s. 171-181; 193-203; 324-368; 626-750]; W. Sedlak, Biologiczne podstawy ochrony środowiska. Biuletyn Kwart. Radomskiego Tow. Naukowego 11(1974), 3/4: 17-30; W. Sedlak, Homo

electronicus. w: W. Sedlak, Bioelektronika, 1967-1977. Inst. Wyd. PAX: Warszawa 1979, s. 504-528; W. W. Sedlak, Postępy fizyki życia. Inst. Wyd. PAX: Warszawa 1984 [s. 8-117].

Bibliografia uzupełniająca: J. Zon, M. Wnuk, Między makrokosmosem a mikrokosmosem: Elektromagnetyczna składowa natury życia, w: Makrokosmos versus Mikrokosmos, A. Magowska (red.), Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk: Poznań 2009, s. 143-153; J. Zon, M. Wnuk, Kryteria demarkacji między nauką, para- i pseudonauką na przykładzie kontrowersji wokół bioplazmy, w: „Pogranicza nauki: Protonauka-Paranauka-Pseudonauka”, J. Zon (red.), Redakcja KUL: Lublin 2009, ss. 355.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Geneza życia**

Prowadzący: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Treść zajęć: Problemy: czym jest życie? (dawnie definicje teleologiczne, współczesne definicje ateleologiczne), kiedy życie się zaczęło? jak życie się zaczęło? (hylozoizm, generatio et corruptio, samorództwo, współczesne teorie abiogenezy), gdzie życie się zaczęło? (ziemskie początki, pozaziemskie początki), zagadnienie przyczynowości (krecja, animacja materii). Problem powstania życia z punktu widzenia współczesnej biofizyki, w szczególności: modele dynamiczne kinetyki biologicznej, zasada prostoty i jej rola w biologii, zasada rozdzielania produktów, warunek ciągłości ewolucyjnej, termodynamiczne aspekty powstawania życia, etapy powstawania życia (powstanie pierwotnego kompleksu białkowo-nukleinowego, pierwotny mechanizm translacji, pierwotny cykl życiowy, zagadnienie odwrotnej degeneracji, selekcja najlepszych wariantów, geneza informacji biologicznej, dywergencyjne stadium wczesnej ewolucji, powstawanie gatunków). Aspekty filozoficzne ważniejszych koncepcji abiogenezy.

Bibliografia podstawowa: W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Wyd. IFiS PAN, Warszawa 1995; J.W. Schopf, Kolebka życia. O narodzinach i najstarszych śladach życia na Ziemi (tłum. z j. ang.), Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2002 i 2006; F. Ferrari, E. Szuszkiewicz (Red.), Astrobiologia: poprzez pył kosmiczny do DNA, Wyd. Naukowe Univ. Szczecińskiego, Szczecin 2006; R.M. Hazen, Genesis: The Scientific Quest for Life's Origin, Joseph Henry Press, Washington, DC 2005; N. Lahav, Biogenesis - Theories of Life's Origin, Oxford Univ. Press, New York – Oxford 1999; P.L. Luisi, The Emergence of Life: From Chemical Origins to Synthetic Biology, Cambridge Univ. Press, Cambridge 2006.

Bibliografia uzupełniająca: J. Seckbach (Ed.), Origins: Genesis, Evolution and Diversity of Life, Kluwer Academic Publishers, New York 2004; W. Sedlak, Kierunek - początek życia. Narodziny paleobiochemii krzemu, RW KUL, Lublin 1985.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Historia nowożytnej filozofii przyrody**

Prowadzący: mgr Jakub Dziadkowiec

Treść zajęć: W trakcie ćwiczeń będą prowadzone dociekania nad sposobem, w jaki nowożytna kosmologia rozwinęła się z renesansowych prefiguracji. W szczególności badane będą koncepcje wybranych filozofów-kosmologów od Telesia do Holbacha. Analizowane będą takie zagadnienia jak: kosmos, prawo przyrody, przyczynowość, materia, przestrzeń, czas. W trakcie ćwiczeń dyskutowane będą następujące tematy: 1) W jaki sposób nauki przyrodnicze zdobyły swój model racjonalności; 2) Związki nauki i technologii; 3) Skomplikowane relacje nauki i religii; 4) Oddziaływania pomiędzy naukami przyrodniczymi i filozofią.

Bibliografia podstawowa: R. Descartes, Principia philosophiae (tłum. I. Dąbmska, Zasady filozofii, Kęty: ANTYK 2001); Galileusz, Dialogo Sopra I due massimi sistemi del mondo Tolemaico e Copernicano (tłum. E. Ligocki, Dialog o dwu najważniejszych układach świata Ptolemeuszowym i Kopernikowym, Warszawa: PWN 1962; T. Hobbes, Elementy filozofii, t. 1-2, Warszawa 1956; P. Holbach, System przyrody, t. 1-2, Warszawa 1957.

Bibliografia uzupełniająca: Mikołaj z Kuzy, De docta ignorantia (tłum. I. Kania, O oświecanej niewiedzy), Kraków: Znak 1997; F. Bacon, Novum organon (tłum. J. Wikarjak, Novum organon, Warszawa: PWN 1955); A. R. Nowicki, Filozofia włoskiego odrodzenia, Warszawa 1967.

Forma zaliczenia: Ocena na podstawie aktywności na zajęciach oraz krótkich prac pisemnych. Oczekuje się, że studenci będą w stanie formułować wnioski na podstawie analizowanych tekstów

Ćwiczenia: **Fizjologia**

Prowadzący: dr Justyna Herda

Treść zajęć: 1. podstawowe pojęcia (np. homeostaza, integracja układów wewnętrznych, chemiczna charakterystyka organizmu); 2. fizjologia roślin (charakterystyka komórki roślinnej, energetyka komórki roślinnej, proces fotosyntezy, chemosyntezy, oddychanie komórkowe, gospodarka wodna roślin, transport substancji pokarmowych, ruchy roślin, mechanizmy adaptacji roślin do warunków środowiska); 3. fizjologia

zwierząt (układ krwionośny, oddechowy, pokarmowy, nerwowy - neurofizjologia, dokrewny, płciowy, wydalniczy, narządy zmysłów)

Bibliografia podstawowa: B. Alberts i in., Podstawy biologii komórki, t. 1-2. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; Z. Bielańska-Osuchowska, Zarys organogenezy. Różnicowanie się komórek w narządach, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004; J. Bullock, J. Boyle, M. B. Wang, Fizjologia, Urban & Partner Wrocław 2004; W. Ganong, Fizjologia, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1994; B. Głąb, W. Traczyk, Anatomia i fizjologia człowieka, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1986; J. Gołąb, M. Jakóbsiak, W. Lasek (red.), Immunologia, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006; Z. Hejnowicz, Anatomia i histogeneza roślin naczyniowych: organy wegetatywne. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002; J. Kopcewicz, S. Lewak (red.), Fizjologia roślin. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005; H. Krzanowska, W. Sokół-Misiak (red.), Molekularne mechanizmy rozwoju zarodkowego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002; A. J. Lack, D. E. Evans, Biologia roślin. Krótkie wykłady. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003; S. Lewak, J. Koncewicz, Fizjologia roślin. Wprowadzenie. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009; A. Longstaff, Neurobiologia. Krótkie wykłady, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002; S. Maśliński, J. Dyżewski (red.), Patofizjologia. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2002; J. Z. Nowak, J. B. Zawilska, Receptory i mechanizmy przekazywania sygnału, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004; I. Roitt, J. Brostoff, D. Male, Immunologia. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, Wydawnictwo Medyczne Słotwiński Verlag, Brema 2000; B. Sadowski, Biologiczne mechanizmy zachowania się ludzi i zwierząt, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006; A. A. Salyers, Mikrobiologia, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2005; H. G. Schlegel, Mikrobiologia ogólna. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008; K. Schmidt-Nielsen, Fizjologia zwierząt. Adaptacja do środowiska, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997; A. Szwejkowska, Fizjologia roślin. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2004; W. Z. Traczyk, Fizjologia człowieka w zarysie, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2005; W. Z. Traczyk, A. Trzebiski (red.) Fizjologia człowieka z elementami fizjologii stosowanej i klinicznej, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2001; N. Wolański, Rozwój biologiczny człowieka. Podstawy augsologii, gerontologii i promocji zdrowia. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

Bibliografia uzupełniająca: K. Fiałkowski, T. Bielicki, Homo przypadkiem sapiens. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008; D. O. Hall, K. K. Rao, Fotosynteza. Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 1999; J. W. Kalat, Biologiczne podstawy psychologii. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2006; C. Koch, Neurobiologia na tropie świadomości. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008; B. Sadowski, Biologiczne mechanizmy zachowania się ludzi i zwierząt. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia końcowego jest aktywne uczestnictwo w ćwiczeniach, pozytywne zaliczenie kolokwium

Ćwiczenia: **Ewolucjonizm**

Prowadzący: mgr Urszula Czyżewska

Treść zajęć: Przedmiotem opracowań pisemnych i dyskusji będą następujące tematy: (1) ewolucjonizm - metodologiczna charakterystyka, (2) ogólne informacje związku teorii nauki i religii, (3) ewolucjonizm w innych religiach, (4) kreacjonizm, (5) Intelligent Design, (6) 'współczesny' ewolucjonizm (społeczny darwinizm).

Bibliografia podstawowa: J. Brockman, Nauka a kreacjonizm, Warszawa: CiS 2007; M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, Życie - ewolucja, w: Zagadnienia Filozoficzne Współczesnej Nauki. Wstęp do Filozofii Przyrody, Warszawa: ATK 1997, s. 285-411; M. Heller, J. Życiński, Dylematy ewolucji, Kraków: PTT 1990; K. Jodkowski, Teoria inteligentnego projektu - nowe rozumienie naukowości?, Biblioteka Filozoficznych Aspektów Genezy, t. 2, Warszawa: MEGAS 2007.

Bibliografia uzupełniająca: K. Jodkowski, Metodologiczne aspekty kontrowersji ewolucjonizm-kreacjonizm, Lublin: Wyd. UMCS 1998; K. Jodkowski, Spór ewolucjonizmu z kreacjonizmem. Podstawowe pojęcia i poglądy, Biblioteka Filozoficznych Aspektów Genezy, t. 1, Warszawa: MEGAS 2007; E. McMullin, Ewolucja i stworzenie, Kraków: OBI 1990; J. Życiński, Bóg i ewolucja. Podstawowe pytania ewolucjonizmu chrześcijańskiego, Prace Wydziału Filozoficznego, t. 89, Lublin: TN KUL 2002.

Forma zaliczenia: obecność i aktywny udział w zajęciach, kolokwium

Ćwiczenia: **Biofizyczne podstawy filozofii przyrody ożywionej**

Prowadzący: mgr Urszula Czyżewska

Treść zajęć: Treści programowe obejmują podstawowe informacje na temat wielkości i procesów fizycznych (ruch, siły, energia, fale, ciepło, elektryczność i magnetyzm, promieniowanie elektromagnetyczne, struktury atomowe, promieniotwórczość) oraz opisu praw rządzących tymi procesami. Omówione zostaną także biofizyczne konsekwencje następujących problemów: efekt cieplarniany, dziura ozonowa, wykorzystanie energii

słonecznej, działanie substancji promieniotwórczych, energetyka jądrowa, zastosowanie sztucznych satelitów, a także hałas.

Bibliografia podstawowa: W. Bulanda, Podstawy fizyki środowiska przyrodniczego, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej 2007.

Bibliografia uzupełniająca: S. Miękiś, A. Hendrich, Wybrane zagadnienia z biofizyki, Wrocław: Volumed 1998; F. Jaroszyk, Biofizyka, Warszawa: PZWL 2001; M. Bryszewska, W. Leyko, Biofizyka dla biologów, Warszawa: PZWL 1999; S. Miękiś, Wybrane zagadnienia z biofizyki, Warszawa: Volumed 1998; W. Leyko, Biofizyka dla biologów. Praca zbiorowa, Warszawa: PZWL 1997; W. Sedlak, Homo electronicus, Warszawa: PiW 1981.

Forma zaliczenia: prezentacja wybranego zagadnienia, kolokwia

Ćwiczenia: **Geneza życia**

Prowadzący: dr Justyna Herda

Treść zajęć: Na zajęciach podejmuje się następujące zagadnienia: 1. problem określenia pojęcia życie; 2. problematyka warunków koniecznych i wystarczających dla zapoczątkowania życia; 3. przedyskutowanie możliwości istnienia życia w warunkach ekstremalnych; 4. omówienie wybranych koncepcji i teorii biogenezy, zarówno przyrodniczych, jak i filozoficznych; 5. przedstawienie najnowszych osiągnięć nauki w wyjaśnianiu powstania życia.

Bibliografia podstawowa: A. G. Cairns-Smith, Seven Clues to the Origin of Life, Cambridge 1990; P. Clancy, A. Brack, G. Horneck, Looking for life, Searching the Solar System, Cambridge 2005; W. Dyk (red.), Egzobiologia, czyli poszukiwanie życia w kosmosie, Szczecin 2002; F. Ferrari, E. Szuszkiewicz (red.), Astrobiologia. Poprzez pył kosmiczny do DNA, Szczecin 2006; M. Gargaud, B. Barbier, H. Martin, J. Reisse (red.), Lectures in Astrobiology, vol. 1, 2005; M. Gargaud, H. Martin, P. Claeys (red.), Lectures in Astrobiology, vol. II, 2006; T. Gold, Gorąca podziemna biosfera, Warszawa 1999; D. Goldsmith, W poszukiwaniu życia na Marsie, Warszawa 2000; R. Hazen, Genesis: The Scientific Quest for Life's Origin, Washington 2005; M. Heller, M. Lubański, S. W. Ślaga, Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki, Warszawa 1997, s. 352-384; A. Kubicz, Tajemnice ewolucji molekularnej, Warszawa-Wrocław 1999; N. Lahav, Biogenesis. Theories of Life's Origin, New York 1999; J. I. Lunine, Astrobiology: A Multidisciplinary Approach, San Francisco (etc.) 2005; W. J. Schopf, Kolebka życia. O narodzinach i najstarszych śladach życia na Ziemi, Warszawa 2002, 2006; W. Sedlak, Kierunek – początek życia: narodziny paleobiochemii krzemu, Lublin 1985; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Warszawa 1995; P. J. Thomas, C. F. Chyba, C. P. McKay, Comets and the Origin and Evolution of Life, New York 1997.

Bibliografia uzupełniająca: S. J. Dick, Życie w innych światach. Dwudziestowieczna debata nad życiem pozaziemskim, Warszawa 2005; S. M. Stanley, Historia Ziemi, Warszawa 2005; T. D. Wabbl (red.), Życie we wszechświecie. Stanowiska przyrodznawstwa, filozofii i teologii, Warszawa 2007; M. Wnuk, Istota procesów życiowych w świetle koncepcji elektromagnetycznej natury życia: Bioelektromagnetyczny model katalizy enzymatycznej wobec problematyki biosystemogenezy, Lublin 1996.

Forma zaliczenia: warunkiem zaliczenia przedmiotu jest aktywne uczestnictwo w zajęciach, wygłoszenie referatów oraz pozytywne zaliczenie kolokwiów

Translatorium: **Translatorium tekstów filozoficznych**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieroń

Treść zajęć: Celem zajęć jest pomoc przy tłumaczeniu (wspomaganie tłumaczenia) z języka angielskiego na język polski tekstów lub ich fragmentów z obszaru tematycznego wyznaczonego przez prace z zakresu filozofii przyrody ożywionej, historii filozofii przyrody i historii biologii. Duża część zajęć opiera się na pracy z fragmentami "Biophilosophy" Martina Mahnera oraz Mario Bungego. W szczególności zwraca się uwagę na sposoby tłumaczenia wyrażań charakterystycznych (technicznych) dla problematyki z wyżej wymienionego zakresu.

Bibliografia podstawowa: M. Mahner, M. Bunge, Foundations of Biophilosophy, Berlin 1997; bieżące publikacje z periodyków naukowych takich jak: Acta biotheoretica, Biology and Philosophy, Journal of the history of biology.

Bibliografia uzupełniająca: P. Domański, English in Science and Technology, Warszawa 2006, pozostałe pozycje bibliograficzne zostaną podane na zajęciach.

Forma zaliczenia: prezentacja tłumaczenia wybranego fragmentu tekstu z literatury obowiązkowej

Konwersatorium do wyboru: **Ochrona przyrody żywej (w języku angielskim)**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieroń

Treść zajęć: Na kurs składają się trzy bloki tematyczne. Pierwszy dotyczy teoretycznych podstaw ochrony przyrody, a w szczególności kwestii definicji ochrony przyrody, bioróżnorodności i jej zagrożeń, wartości

ochrony przyrody i jej etyki oraz kwestii ekonomicznych związanych z ekologią i ochroną przyrody. Drugi blok zagadnień to główne zagrożenia dla bioróżnorodności, m. in. degradacja środowiska, jego fragmentacja, przeeksploatowanie, gatunki inwazyjne oraz zagadnienia związane z genetyką w kwestii ochrony przyrody. Trzeci blok związany jest omówieniem podejmowanych prób rozwiązywania problemów związanych z ochroną przyrody, m. in. formy ochrony gatunkowej oraz ochrona ekosystemów, obszary chronione, restauracja obszarów zdewastowanych, zrównoważony rozwój oraz główne wyzwania dla ochrony środowiska w XXI wieku.

Bibliografia podstawowa: Conservation Biology With Ramas Ecolab by Susanne M. Shultz (ed.), A. E. Dunham, Karen V. Root oraz Biodiversity and conservation A Hypertext Book by Peter J. Bryant (on-line)

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: wykonanie i przedstawienie w formie plakatu lub prezentacji multimedialnej projektu ochrony wybranego gatunku organizmu wykonanego zgodnie z wytycznymi podawanymi podczas zajęć, aktywny udział w dyskusjach podczas zajęć

Konwersatorium do wyboru: **Problematyka związków między filozofią, nauką i wiarą**

Prowadzący: ks. dr Marek Słomka

Treść zajęć: Zajęcia skoncentrują uwagę na dyskusji wokół istotnych problemów akademickich debat w perspektywie interdyscyplinarnego dialogu nauki i wiary. Szczególnie ważne dla prowadzonych zajęć będą: 1. Pomiędzy psychizmem a duszą; 2. Interdyscyplinarne kontrowersje teorii inteligentnego projektu; 3. Altruizm z punktu widzenia biologii (socjobiologii), psychologii, filozofii i religii; 4. Co Darwin dał teologii? 5. Nieskończoność w nauce i teologii; 6. Grzech pierworodny w perspektywie antropologii przyrodniczej; 7. Problem końca życia człowieka z perspektywy interdyscyplinarnej; 8. Problem początku życia człowieka z perspektywy interdyscyplinarnej; 9. Problem klonowania i kontrowersji związanych z pozyskiwaniem komórek macierzystych; 10. Filozofia ewolucji a filozofia stwarzania.

Bibliografia podstawowa: K. Kłosowski, Filozofia ewolucji i filozofia stwarzania (Między ewolucją a stwarzaniem), t. 1, Warszawa: ATK 1999; R. Schwager, „Grzech pierworodny i dramat zbawienia”, Tarnów: Biblos 2002; T. Wojciechowski, Z problematyki ewolucyjnej koncepcji genezy duszy ludzkiej, w: Zarys filozofii przyrody ożywionej, red. S. Mazierski, Lublin: RW KUL 1980, s. 163-183.

Bibliografia uzupełniająca: J. F. Haught, Deeper Than Darwin: The Prospect for Religion in the Age of Evolution, Boulder, Colo: Westview Press, 2003; P. Clayton, The Emergence of Spirit, w: „CTNS Bulletin” 20:2000 nr 4, s. 3-20; P. Singer, Practical Ethics, Cambridge: Cambridge University Press 1993; Intelligent Design Creationism and Its Critics: Philosophical, Theological, and Scientific Perspectives, red. R. T. Pennock, Cambridge: MIT 2001.

Forma zaliczenia: zaliczenie bez oceny na podstawie aktywnej obecności na zajęciach i przygotowanej prezentacji

Seminarium: **Biofilozofia**

Prowadzący: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Treść zajęć: Filozoficzne aspekty istoty, pochodzenia i ewolucji życia oraz filozofia biologii i biochemii. Szczególną uwagę poświęca się następującej problematyce: a) biosystemogeneza, b) koncepcja elektromagnetycznej natury życia, c) bioelektroniczne aspekty abiogenezy i ewolucji, d) filozoficzne aspekty astrobiologii, e) sztuczne życie.

Bibliografia podstawowa: M. Mahner, M. Bunge, Foundations of Biophilosophy, Springer-Verlag, Berlin 1997; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1995; R. Sattler, Biophilosophy. Analytic and Holistic Perspectives. Springer-Verlag, Berlin 1986; B. Rensch, Biophilosophy. Columbia Univ. Press, New York 1971.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: do zaliczenia wymagane są ustne referaty i pisemne prace seminaryjne, praca magisterska

Seminarium: **Biologia teoretyczna**

Prowadzący: dr hab. Józef Zon, prof. KUL

Treść zajęć: Podejmowane są zagadnienia należące do następujących dziedzin: elektroniczne własności składników organizmów i ich rola w procesach ewolucyjnych, jak również w ich uwrażliwieniu na czynniki środowiska, filozoficzne kwestie powstające w wyniku rozwoju nauk biomedycznych oraz filozoficzną i metodologiczną analizę tych działań paranauk, które są przedstawiane jako korzystające z osiągnięć biofizyki.

Bibliografia podstawowa: jej dobór zależy od tematów opracowywanych przez magistrantów.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na zakończenie roku IV uczestnik seminarium powinien przedstawić opracowany na piśmie znaczący fragment (jest to zwykle rozdział) przygotowywanej pracy magisterskiej, na koniec roku V – całą pracę

Seminarium: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba

Treść zajęć: Cele seminarium jest przygotowanie studentów do pracy naukowej: opanowania umiejętności technicznych (zbieranie materiałów, dokonywanie badań, redakcja tekstów), umiejętności korzystania z piśmiennictwa, umiejętności opracowania i przedstawienia swoich prac badawczych i zdolności krytycznego myślenia.

Na seminarium przygotowane prace magisterskie z zakresu (1) filozofii przyrody ożywionej (geneza, istota i ewolucja życia), (2) filozofii i historii biologii i ekologii (status poznania biologicznego, stanowiska metodologiczne w biologii i ekologii, status metodologiczny różnych teorii biologicznych) oraz (3) filozoficznych zagadnień ochrony środowiska (historia idei ochrony środowiska, proekologiczne i antyekologiczne koncepcje przyrody, aksjologiczne koncepcje życia, filozoficzne przesłanki ochrony środowiska).

Bibliografia podstawowa: proponowana literatura jest dostosowana do problematyki aktualnie pisanych prac magisterskich na seminarium

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: referaty, praca magisterska

Seminarium: **Filozofia kosmologii**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Ogólnie z zakresu filozofii kosmologii i szeroko rozumianej filozofii przyrody. W szczególności zagadnienia dotyczące historii i metodologii kosmologii oraz konkretne kwestie przedmiotowe związane z problematyką: czasu i przestrzeni, determinizmu i przyczynowości Wszechświata, jego racjonalności i matematyczności oraz czasowego początku, kosmicznych koincydencji i ich subtelnego dostrzeżenia, zasad antropicznych, relacji nauki i religii oraz kwestii światopoglądowych pojawiających się w kontekście osiągnięć kosmologicznych.

Bibliografia podstawowa: literatura wyznaczona problematyką prowadzonych prac.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: wystąpienie na seminarium, przedstawienie na koniec czwartego roku pracy seminaryjnej, a na koniec roku piątego przedstawienie pracy magisterskiej

Seminarium: **Filozofia nauk przyrodniczych**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Treść zajęć: Omawianie wybranych nowości wydawniczych z zakresu metodologii i teorii nauk przyrodniczych. Prezentowanie przygotowywanych prac magisterskich: dyskusja proponowanych tematów, planów oraz lektura zredagowanych już fragmentów takich prac.

Bibliografia podstawowa: charakterystyczna dla referowanych prac dyplomowych.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: prezentacja planu i fragmentu pracy magisterskiej

Seminarium: **Kosmofilozofia**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL

Treść zajęć: Na seminarium dyskutowane są problemy z zakresu kosmofilozofii (filozofii przyrody nieożywionej). W szczególności dyskutowana jest wiedza na temat kosmosu jako synchroniczny i diachroniczny dialog pomiędzy różnymi kulturami.

Bibliografia podstawowa: literatura wyznaczona problematyką prowadzonych prac.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: zaliczenie seminarium na podstawie referowania wybranych przez studenta zagadnień; praca magisterska

Seminarium: **Kosmologia współczesna**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL

Treść zajęć: Mottem dyskusji prowadzonych na seminarium jest stwierdzenie Weinberga: "W naszej naturze jest podświadoma wiara, że łączą nas jakieś szczególne stosunki z Wszechświatem i że ludzkie życie nie jest jedynie wynikiem ciągu przypadkowych zdarzeń (...), ale że nasze istnienie było zaprogramowane już od

samego początku. (...) Bardzo trudno wyobrazić sobie, że wszystko stanowi jedynie maleńki fragment przygniatająco wrogiego Wszechświata. (...) Im bardziej jednak rozumiemy Wszechświat, tym mniej widzimy dla siebie nadziei."

Szczegółowe zagadnienia dyskutowane na seminarium: 1. Początek Wszechświata w kosmologii klasycznej i kwantowej; 2. Miejsce człowieka w kosmosie; 3. Dlaczego Wszechświat nie jest ani duży ani mały?; 4. Próby naukowego wyjaśnienia początku Wszechświata; 5. Problem kreacji Wszechświata ex nihilo; 6. Czy Wszechświat został zaprojektowany?; 7. Czy Wszechświat jest komputerem?; 8. Czy Wielki Wybuch był początkiem?; 9. Kosmologia przed Wielkim Wybuchem -- status ontologiczny; 10. Koncepcje wielości wszechświatów; 11. Teorie kwantowe a umysł -- obserwator w kosmologii klasycznej i kwantowej; 12. Bóg, czas i stworzenie -- zagadnienie czasu i przestrzeni w kosmologii kwantowej; 13. Zasada antropiczna i jej status we współczesnej filozofii i kosmologii; 14. Czy osiągnięcia współczesnej kosmologii są argumentem przeciwko światopoglądowi materialistycznemu?

Bibliografia podstawowa: S. Weinberg, Pierwsze trzy minuty, Warszawa 1980; P. C. W. Davies, Bóg i nowa fizyka, Warszawa 1996; S. M. Barr, Współczesna fizyka a wiara w Boga, Wrocław 2005; S. Hawking, Krótka historia czasu, Poznań 1996.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie pracy zaliczeniowej i wystąpienia z referatem prezentującym stan realizacji pracy magisterskiej

ROK IV-V (studia jednolite magisterskie) zajęcia do wyboru

Wykład: **Pogranicza biologii i medycyny: analiza filozoficzna i metodologiczna**

Prowadzący: dr hab. Józef Zon, prof. KUL

Treść zajęć: Część wstępna wykładu zostanie poświęcona omówieniu znaczeń przypisywanych wyrażeniom „biologia akademicka/oficjalna” „medycyna akademicka / oficjalna / nieortodoksyjna / alternatywna / komplementarna”, „paranauka”, „pseudonauka”, itp. oraz kontekstowi społecznemu sporu o prawną dopuszczalność praktyk, których skuteczność nie jest uznawana przez naukę lub medycynę „oficjalną”. Głównymi dziedzinami i praktykami poddanymi opisowi i krytycznej analizie będą: rasizm, astrologia, różdżkarstwo, leczenie bioenergią, uzdrawianie siłami psychiki, akupunktura, tzw. biorezonans oraz homeopatia.

Bibliografia podstawowa: S. Kamiński, Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin, TN KUL 1992, s. 183-284; Z. Musiał, B. Wolniewicz, Psychotronika jako neokultyzm. Studia Filozoficzne. 7(116): 1975, s. 155-168; R. Piotrowski, Od wiedzy o rasach do rasizmu i z powrotem. w: Pogranicza nauki. Protonauka - paranauka - pseudonauka, red.: J. Zon, Lublin: Redakcja KUL 2009, s. 325-344; B. Tuchańska, Od protonauki do pseudonauki: przypadek astrologii, w: J. Zon (red.), Pogranicza nauki: Protonauka - Paranauka - Pseudonauka., Lublin: Wydawnictwo KUL 2009, s. 271-289; T. Witkowski, Zamki na piasku: psychologiczne determinanty sukcesu i trwałości pseudonauki, w: Pogranicza nauki. Protonauka - paranauka - pseudonauka. Red. J. Zon, Lublin: Redakcja KUL 2009, s. 291-302.

Bibliografia uzupełniająca: A. Dubrow, W. Puszkin, Parapsychologia i współczesne przyrodznawstwo. (tłum. z ros.) Warszawa: KAW 1989; M. Gardner, Pseudonauka i pseudouczni. (tłum. z ang.). Warszawa: PWN 1966; B. Pogonowska, Próba klasyfikacji biologicznych koncepcji paranaukowych, w: red.: K. Łastowski, J. Strzałko, Poznańskie Studia z Filozofii Nauki. Warszawa: PWN 1982, t. 7, s. 207-213; T. Rzepiński, Paramedycyna a postulaty evidence-based medicine, w: Pogranicza nauki. Protonauka - paranauka - pseudonauka. Red.: J. Zon, Lublin: Redakcja KUL 2009, s. 241-258; J. Taylor, Nauka i zjawiska paranormalne. (tłum. z ang.) Warszawa: PIW 1990.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z biofilozofii: Geneza informacji biologicznej**

Prowadzący: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Treść zajęć: Informacja jako kategoria filozoficzna; informacja i wewnętrzna struktura Wszechświata; rodzaje i nośniki informacji biologicznej; hipotezy powstania informacji biologicznej: ewentystyczna, teleologiczna, molekularno-darwinowska, ewolucyjna; hipotezy powstania kodu genetycznego; geneza nośników informacji biologicznej.

Bibliografia podstawowa: M. Di Giulio, The origin of the genetic code: theories and their relationships, a review, BioSystems 80(2), 2005, s. 175-184; S. C. Meyer, The origin of biological information and the higher taxonomic categories, Proceedings of the Biological Society of Washington 117(2), 2004; s. 213-239; L. Ribas de Pouplana (Ed.), The Genetic Code and the Origin of Life, Kluwer Academic/ Plenum; Georgetown, Tex.: Landes Bioscience/Eurekah.com; New York, N.Y. 2004; H. P. Yockey, Information Theory, Evolution and the Origin of Life. Cambridge University Press, Cambridge 2005.

Bibliografia uzupełniająca: B.-O. Küppers, Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia (tłum. W. Ługowski). PWN, Warszawa 1991; M. Lubański, O genezie informacji, Roczniki Filozoficzne 50 (z. 3), 2002, s. 143-162; S. W. Ślaga, Dwie interpretacje genetyki informacji biologicznej, Studia Philosophiae Christianae 31(1), 1995, s. 59-81.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z relacji między nauką a wiarą**

Ewolucja pojęcia racjonalności

Prowadzący: ks. abp prof. dr hab. Józef Życiński, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład ukazuje ewolucję pojęcia racjonalności funkcjonującego zarówno w nowożytnych naukach przyrodniczych, jak i w dyskursie filozofii. Wychodząc od klasycznej koncepcji logosu i jej współczesnego ujęcia w dorobku Benedykta XVI, ukazuje kontekst kontrowersji związanych z propozycjami współczesnego pozytywizmu oraz głębokim zróżnicowaniem stanowisk w dziedzinie badań nad podstawami matematyki. Ukazując pluralizm akceptowanych rozwiązań, wychodzi się zdecydowanie poza tę wersję współczesnego pragmatyzmu i postmodernizmu, które ignorują klasyczną tradycję wymagań epistemologicznych koniecznych do respektowania w racjonalnym dyskursie.

Bibliografia podstawowa: J. Życiński, Granice racjonalności, PWN Warszawa 1992; Tenże, Bóg i ewolucja, Podstawowe zagadnienia ewolucjonizmu chrześcijańskiego, Lublin: TN KUL 2002; M. Heller, J. Życiński, Wszechświat – maszyna czy myśl, PWT Kraków 1988; A. Grobler, Prawda i racjonalność naukowa, Inter esse Kraków 1993.

Bibliografia uzupełniająca: M. Heller, J. Życiński, Dylematy ewolucji, Biblos: Tarnów 1996; Evolutionary and Molecular Biology, eds. Vatican City State 1998; J. F. Haught, God after Darwin. A Theology of Evolution, Oxford: Westview Press 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Kosmiczne koincydencje i ich subtelne dostrzeżenie do życia biologicznego**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład podejmuje problematykę szeroko omawianych we współczesnej kosmologii tzw. kosmicznych koincydencji charakteryzowanych jako przejaw subtelnego dostrzeżenia Wszechświata do życia biologicznego. W pierwszej jego części przedstawione są najważniejsze przykłady kosmicznych koincydencji, które posłużą z kolei do szerszej analizy filozoficznych. Obejmują one z jednej strony próby ich dookreślenia i okazania zasadności ich występowania, a z drugiej rozważenie możliwości ich antropicznego wyjaśniania.

Bibliografia podstawowa: Z. Klimek, Koincydencje dużych liczb kosmologii i mikrofizyki, „Postępy Astronomii” XXIV(1976, z. 4, s. 223-233; J. Leslie, Przejawy delikatnego dostrzeżenia, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” XVI(1994), s. 27-62; L.P. Błaskiewicz, Kosmologiczne powiązania w Przyrodzie, „Postępy Astronomii” 2(1996), s. 61-70 M. Rees, Tylko sześć liczb, Warszawa 2000; J. Turek, Wyjaśnienie antropiczne w kosmologii, „Roczniki Filozoficzne” LIV(2006, s. 267-298; J. Turek, Kosmiczne uwarunkowania ewolucji biologicznej, „Forum Teologiczne” IX(2008), s. 55-68.

Bibliografia uzupełniająca: J. D. Barrow, F. J. Tipler, The Anthropic Cosmological Principle, Oxford 1986; J. Leslie, Universes, London 1989.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z relacji między nauką a religią**

Geneza człowieka – aspekty interdyscyplinarne

Prowadzący: ks. dr Marek Słomka

Treść zajęć: Prezentacja teorii ewolucyjnej genezy człowieka w perspektywie interdyscyplinarnego dialogu nauki i wiary. Szczególnie ważne dla prowadzonych zajęć będą: dystynkcje epistemologiczne i metodologiczne, które pozwalają sprecyzować ukryte implikacje przesłania Jana Pawła II z października 1996 r.; ukazanie intelektualnego kontekstu przesłania, w którym nauczanie Kościoła uzyskuje odniesienie do dorobku głównych nurtów filozoficznych współczesności; wykorzystanie aparatury analitycznej współczesnej filozofii nauki, pozwalające na rozwiniecie papieskich sformułowań przez uwzględnienie różnorodnych wariantów emergentyzmu, superwencji, projektu ewolucji, etc.; ukazanie komplementarności przyrodniczej i filozoficznej interpretacji oraz zasygnalizowanie alternatywnych wobec papieskiego ujęcia programów badawczych, które stanowiłyby twórcze rozwinięcie klasycznych ujęć teistycznej interpretacji ewolucji.

Bibliografia podstawowa: Jan Paweł II, Magisterium Kościoła wobec ewolucji (Przesłanie do Papieskiej Akademii Nauk, Watykan 22.X.1996), OR (pol.) 18:1997 nr 1(189), s. 18-19; J. Życiński, Bóg i ewolucja, Podstawowe zagadnienia ewolucjonizmu chrześcijańskiego, Lublin: TN KUL 2002; R. Leakey, Pochodzenie człowieka, tłum. Zdzisław Skrok, Warszawa: CIS 1995.

Bibliografia uzupełniająca: J. C. Eccles, Karl Popper, The Self and Its Brain, Berlin: Springer 1977; J. F. Haught, God after Darwin. A Theology of Evolution, Oxford: Westview Press 2000; J. Kim, Supervenience and Mind: Selected Philosophical Essays, Cambridge: Cambridge University Press 1993.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

KIERUNEK: KULTUROZNAWSTWO

ROK I (studia I stopnia)

Wykład: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Edward Zieliński

Treść zajęć: Wykład ma na celu zapoznanie studentów z najważniejszymi postaciami, nurtami i problemami filozofii starożytnej. Układ wykładu jest chronologiczny i obejmuje filozofię presokratejską, Sokratesa, Platona, Arystotelesa, szkoły hellenistyczne, filozofię neoplatońską oraz myśl Ojców Kościoła. Wykład ma stanowić podstawę dla innych zajęć filozoficznych.

Bibliografia podstawowa: G. Reale, Myśl starożytna, Lublin 2003 (lub poszerzone ujęcie tych samych zagadnień: G. Reale, Historia filozofii starożytnej, t. I-V, Lublin 1994-2002).

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Edward Zieliński

Treść zajęć: Wykład stanowi wprowadzenie do studium myśli wieków średnich. Rozpoczyna się krótką prezentacją dziejów badań nad średniowieczem. Następnie zostają omówione najważniejsze postacie i problemy filozofii średniowiecznej zaczynając od Boecjusza, jako przekaziciela tradycji starożytnej. Dalej zostają zarysowane najważniejsze elementy składające się na renesans karoliński, początki scholastyki, z zaznaczeniem roli św. Anzelma, spór o powszechniki, krótki zarys średniowiecznej myśli arabskiej i żydowskiej, formowanie się nurtów wieku XIII i najważniejsze postacie tego okresu oraz najważniejsze tendencje i myśliciele wieku XIV.

Bibliografia podstawowa: W. Tatariewicz, Historia filozofii, t. I; E. Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich (według wydań dostępnych dla słuchaczy); F. Van Steenberghe, Filozofia w wieku XIII, Lublin 2006.

Bibliografia uzupełniająca:

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metafizyka - Ontologia**

Prowadzący: dr Paweł Gondek

Treść zajęć: W pierwszej części wykładu zostaną przedstawione zagadnienia ukazujące rozumienie filozofii i jej roli na tle innych nauk. Następnie zostanie ukazana rola i znaczenie metafizyki w filozofii oraz zagadnienia dotyczące dziejów nazwy „metafizyka” („ontologia”), specyfiki przedmiotu metafizyki i poznania metafizycznego oraz sposobów wyjaśniania i uzasadniania metafizycznego. Jednocześnie zostanie ukazane znaczenie metafizyki dla badań oraz stanowisk występujących na gruncie kulturoznawstwa. W tym kontekście także na relację natura-kultura, a także filozoficzne podstawy wyodrębniania kultury.

W drugiej części wykładu student zapozna się z najbardziej nośnymi interpretacjami rzeczywistości (monistyczną, dualistyczną, pluralistyczną i realistyczną), które pojawiły się w dziejach filozofii i legły u podstaw uformowania się różnych koncepcji metafizyk (zwanych też od XVIII w. ontologiami): metafizyki bytu materialnego, metafizyki bytu idealnego, metafizyki bytu możliwego (nowożytnych ontologii), metafizyki bytu realnego.

Trzecia część wykładu stanowić będzie proces rozumiejącego poznania świata, jakiego dostarcza metafizyka. Poznanie to dokonuje się, poprzez wyodrębnianie powszechnych (transcendentalnych) właściwości bytów, takich jak: bycie rzeczą (treściowo określonym), jednym (wewnętrznie niesprzecznym), odrębnym, nośnikiem prawdy, dobra i piękna. Na tej podstawie zostaną ukazane ontyczne podstawy pierwszych zasad (tożsamości, niesprzeczności, wyłączonego środka, racji bytu, celowości i integralności) oraz ich poznawcze konsekwencje. Następnie zostaną przedstawione sposoby wyodrębniania metafizycznych złożań bytowych takich jak: materia i forma, akt i możność, substancja i przypadłość oraz istota i istnienie, które pozwalają zasadnie wyjaśnić dynamizm rzeczy, ich przemienność, tożsamość i przygodność.

Na zakończenie zostanie ukazany fakt uprzyczynowanego i analogicznego sposobu bytowania rzeczy, który stanowią podstawę sformułowania teorii poznania przyczynowego i analogicznego.

Bibliografia podstawowa: A. Maryniarczyk, Monistyczna i dualistyczna interpretacja rzeczywistości, Zeszyty z metafizyki nr 1, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, Pluralistyczna interpretacja rzeczywistości, Zeszyty z metafizyki nr 2, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, Realistyczna interpretacja rzeczywistości, Zeszyty z metafizyki nr 3, Lublin 2005; A. Maryniarczyk, Racjonalność i celowość świata osób i rzeczy, Zeszyty z metafizyki nr 4, Lublin 2007; A. Maryniarczyk, Odkrycie wewnętrznej struktury bytów. Zeszyty z metafizyki

nr 5, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, O przyczynach partycypacji i analogii. Zeszyty z metafizyki nr 6, Lublin 2005; (Fragmenty tekstów klasycznych zamieszczonych w poszczególnych Zeszytach z metafizyki nr 1-6); W Dłubacz, O kulturę filozofii, Lublin 1994, S. Kamiński, O naturze filozofii, w: Jak filozofować?, Lublin 1989, s. 45-53.

Bibliografia uzupełniająca: M. A. Krapiec, Metafizyka, Dzieła XII, Lublin 1995; M. A. Krapiec, Wprowadzenie do filozofii, t. 1 Rozumieć rzeczywistość, Lublin 2000; A. Maryniarczyk, Człowiek wobec świata, Lublin 2009, M. A. Krapiec, Człowiek i kultura, Lublin 2008; B. Paź, Ontologia, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; M.A. Krapiec A. Maryniarczyk, Metafizyka, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; A. B. Stepien, Wstęp do filozofii, Lublin 2007, S. Kamiński, Nauka i filozofia a mądrość, w: Jak filozofować?, Lublin 1989, s. 55-61.

Forma zaliczenia: egzamin ustny z treści wykładu i zalecanej literatury

Wykład: **Antropologia filozoficzna**

Prowadzący: dr Paweł Gondek

Treść zajęć: Wykład składa się z trzech części, w których w sposób historyczny i systematyczny zostanie przedstawiona filozoficzna problematyka człowieka.

W części pierwszej zostaną przedstawione sposoby prowadzenia badań nad człowiekiem oraz zostanie wyakcentowana specyfika filozoficznego badania człowieka. Następnie zostaną przedstawione różne koncepcje rozumienia człowieka, jakie pojawiły się na przestrzeni dziejów filozofii (od pierwotnych (wierzeniowych) koncepcji, aż po współczesność) oraz pozafilozoficzne interpretacje faktu ludzkiego (człowieka jako tworu natury oraz powstałe obszary badań antropologii kulturowej).

W drugiej części wykładu zostanie zanalizowana struktura bytu ludzkiego, a w tym: problem eksplikacji jaźni jako podmiotu wszelkich aktów ludzkich, rozumienie duszy jako formy substancjalnej i aktu istnienia człowieka (jej niematerialność i nieśmiertelność) oraz problematyka ludzkiego ciała jako czynnika współkonstituującego człowieka i jego funkcje.

Trzecia część stanowić będzie ukazanie podstaw rozumienia człowieka jako osoby oraz wyróżnionych w tym kontekście właściwości osoby. Na tej bazie zostanie zwrócona uwaga na ludzkie poznanie, działanie moralne oraz tworzone przez człowieka społeczeństwo i kulturę.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, Ja-człowiek, Lublin 2005; W. Pannenberg, Kim jest człowiek, Paryż 1978; M. A. Krapiec, Człowiek jako osoba, Lublin 2009; M. A. Krapiec, Psychologia racjonalna, Lublin 1996.

Bibliografia uzupełniająca: M. A. Krapiec, Ludzka wolność i jej granice, Lublin 2004; A. Gehlen, W kręgu antropologii i psychologii społecznej, Warszawa 2001; K. Wojtyła, Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne, Lublin 1994; E. Rohde, Psyche. Kult duszy i wiara w nieśmiertelność u starożytnych Greków, przeł. J. Kopania, Kęty 2007; G. Haeffner, Wprowadzenie do antropologii filozoficznej, Kraków 2006; S. Kamiński, Naukowa, filozoficzna i teologiczna wizja człowieka, w: Jak filozofować?, Lublin 1989, s. 279-291.

Forma zaliczenia: egzamin ustny z treści wykładu i zalecanej literatury

Wykład: **Kulturotwórcza rola Biblii**

Prowadzący: dr Ewa Zając

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień. Pierwsza dotyczy procesu formowania się Biblii, jej aspektu literackiego, charyzmatu natchnienia i wynikającego stąd autorytetu ksiąg świętych, oraz omówienie przesłania wybranych ksiąg biblijnych z uwzględnieniem teologii i antropologii biblijnej. Druga grupa zagadnień dotyczy znaczenia Biblii dla rozwoju kultury europejskiej, jej inspirującej roli w literaturze, muzyce, sztuce sakralnej.

Bibliografia podstawowa: J. Chmiel, Kulturotwórcza rola Wulgaty, w: Idee chrześcijańskie w życiu Europejczyka, cz. 1, Łódź 2001, s. 9-15; R. Le Deaut, Septuaginta – Biblia zapoznana, RBL 37(1984) nr 6, s. 454-470; R. Rubinkiewicz, Kulturotwórcza rola biblii w historii Europy, w: Idee chrześcijańskie w życiu Europejczyka, cz. 1, Łódź 2001, s. 17-28; M. Starowieyski, Kulturotwórcza rola apokryfów, w: Idee chrześcijańskie w życiu Europejczyka, cz. 1, Łódź 2001, s. 63-76.

Bibliografia uzupełniająca: Biblia a kultura Europy, t. 1-2, Łódź 1992; T. Jesionek, Biblia w kulturze świata, Kraków 2007.

Forma zaliczenia: uczestnictwo na zajęciach, zaliczenie lektur obowiązkowych ujętych w literaturze podstawowej, egzamin ustny

Wykład: **Logika i semiotyka**

Prowadzący: ks. dr Marcin Tkaczyk

Treść zajęć: Wykład stanowi wprowadzenie do podstawowych zagadnień logiki, semiotyki logicznej i semiotyki kultury. Przedmiotem wykładu są następujące zagadnienia: 1. Semiotyka logiczna. Teoria znaku

i teoria języka; 2. Związki logiczne między wyrażeniami. Elementy teorii antynomii; 3. Klasyczny rachunek logiczny. Uwagi o zbiorach i relacjach; 4. Błędy w komunikowaniu myśli; 5. Teoria definicji i kategoryzacji; 6. Pojęcie wnioskowania i typy wnioskowań (ze szczególnym uwzględnieniem interpretacji humanistycznej), problematyka poprawności poszczególnych typów wnioskowań, błędy we wnioskowaniu; 7. Typy wiedzy ludzkiej; 8. Teoria metod naukowych i metodologiczne typy nauk. Status nauk o kulturze; 9. Elementy semiotyki kultury. Znakowy charakter kultury, przekaz kulturowy i jego badanie. Semiolingwistyczne koncepcje kultury.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965; D. Bonevac, Deduction. Introductory Symbolic Logic, Malden: Blackwell Publishers 2003; S. Kamiński, Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1998; J. Pelc, Wstęp do semiotyki, Warszawa 1982; U. Żegleń, Wprowadzenie do semiotyki teoretycznej i semiotyki kultury, Toruń 2000.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny; zaliczenie ćwiczeń jest warunkiem przystąpienia do egzaminu

Wykład: **Historia kultury**

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Treść zajęć: Problematyka: 1. Historia jako nauka o dziejach – aspekt etymologiczny i historyczny problemu historii; historia jako nauka (przedmiot, metoda, cel); problem prehistorii, 2. Historia kultury jako nauka o kulturze – aspekt etymologiczny problemu kultury; istota kultury i jej działy (poznanie, moralność, wytwórczość i religia); człowiek historyczny a kultura, 3. Dzieje kultury – problem genezy rodu ludzkiego; zawiązki kultury: przedogiemny i ogiemny; osiadły tryb życia, problem własności, udomowienie zwierząt, narzędzia, opanowanie czasu i przestrzeni, język, prawo; 4. Kultura a cywilizacja – zrzeszanie się: rodzina, ród, plemię, naród; metody życia społecznego; przyczyny różnicowania się cywilizacji; cywilizacja a duchowy i materialny aspekt kultury; cywilizacja a problem wielości kultur; problem kryterium oceny kultury; 5. Historia kultury a kulturoznawstwo.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; W. Jaeger, Paideia. Formowanie człowieka greckiego, tłum. M. Plezia, Warszawa 2001. Wielkie kultury świata, red. Margarita Kardasz, Warszawa 1998; F. Koneczny, O wielości cywilizacji, Kraków 1935; F. Koneczny, Prawa dziejowe, Londyn 1982; F. Koneczny, O ład w historii, Wrocław 2004.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia sztuki**

Prowadzący: o. dr Cyprian Janusz Moryc

Treść zajęć: Zagadnienia architektury, rzeźby, malarstwa i rzemiosła artystycznego w Europie w ujęciu chronologicznym od okresu archaicznego sztuki greckiej po epokę klasycyzmu.

Bibliografia podstawowa: W. Koch, Style w architekturze. Arcydzieła budownictwa europejskiego od antyku po czasy współczesne, Warszawa 1996; N. Pevsner, Historia architektury europejskiej, Warszawa 1980; K. Michałowski, Sztuka klasyczna w dobie Peryklesa, Warszawa 1949; A. Miłobędzki, Zarys dziejów architektury w Polsce, wyd. 2. Warszawa 1968; M. Rzepińska, Historia koloru w dziejach malarstwa europejskiego, Warszawa 1986; A. Bochnak, Historia sztuki nowożytnej, t. 1-2, Kraków-Warszawa 1989; M. Rzepińska, Siedem wieków malarstwa europejskiego, Wrocław 1979; M. Karpowicz, Sztuka polska XVII wieku, Warszawa 1975; M. Karpowicz, Sztuka polska XVIII wieku, Warszawa.

Bibliografia uzupełniająca: K. Michałowski, Jak Grecy tworzyli sztukę, Warszawa 1970; B. Filarska, Sztuka wczesnochrześcijańska, Lublin 1977; J. Kłosińska, Sztuka bizantyjska, Warszawa 1979; Z. Świechowski, Sztuka romańska w Polsce, Warszawa 1990; E. Fromentin, Mistrzowie dawni, przeł. J. Cybis, Wrocław 1956.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia kultury starożytnego Wschodu i antycznej - greckiej i rzymskiej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann

Treść zajęć: Wykład obejmuje następujące zagadnienia: cultura culturata, cultura culturans, chrześcijaństwo kultury, Starożytny Bliski Wschód, główne okresy kultury świata antycznego, rodzina, małżeństwo, rozwody, pogrzeby, imię i nazwisko, wychowanie dzieci i młodzieży, przybory do pisania, książka, biblioteka, dzień powszedni, gry towarzyskie, sport, religia i mitologia, mity o bohaterach, wróżby, rachuba czasu, święta i uroczystości, instrumenty muzyczne, taniec, teatr, miasta, ustrój polityczny, sądownictwo, wojskowość, rolnictwo, rzemiosło, komunikacja, łączność, systemy monetarne.

Bibliografia podstawowa: K. Kumaniecki, Historia kultury starożytnej Grecji i Rzymu, Warszawa 1967; O. Jurewicz, L. Winniczuk, Starożytni Grecy i Rzymianie w życiu prywatnym i państwowym, Warszawa 1970;

J. Wolski, Historia powszechna. Starożytność, Warszawa 1971; L. Winniczuk, Ludzie, zwyczaje, obyczaje starożytnej Grecji i Rzymu, Warszawa 1988; S. Kramer, Historia zaczyna się w Sumerze, Warszawa 1961.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia chrześcijaństwa**

Prowadzący: s. dr Marta Ziółkowska / ks. dr Marek Grygiel

Treść zajęć: Kształtowanie się i rozwój Kościoła w napięciu pomiędzy postrzeganiem go jako *communio* i *societas* – instytucja. Prześladowania chrześcijan – ich przyczyny, podstawy prawne (reskrypty i edykty) oraz ich zakres terytorialny i społeczny. Zasada akomodacji – jej znaczenie w procesie chrystianizacji świata greckorzymskiego oraz rozwoju nauki Kościoła. Pojawianie się sekt i herezji – ich przyczyny oraz wpływ na kształtowanie się ortodoksyjnej nauki chrześcijańskiej. Instytucja „Stolicy Piotrowej” - jej znaczenie w rozwoju oraz utrzymaniu czystości wiary i jedności Kościoła. Przenikanie duchem ewangelii prawa rzymskiego oraz codziennego życia obywateli imperium. Rozwój życia konsekrowanego w świecie, arystokratyczny ruch „ucieczki od świata” - przyczyny i konsekwencje.

Bibliografia podstawowa: Historia Kościoła, red. L. J. Rogier, R. Aubert, M. D. Knowles, t. 3-5, Warszawa 1985-1987; M. Banaszak, Historia Kościoła katolickiego, t. 3-4, Warszawa 1989-1992; B. Kumor, Historia Kościoła, t. 5-8, Lublin 1984-1995; Z. Zieliński, Historia Kościoła, Wrocław 2005. M. Żywczyński, Historia powszechna 1789-1870, Warszawa 2002.

Bibliografia uzupełniająca: J. Gray, Liberalizm, Kraków 1994; Kościół, katolicy i narodowy socjalizm, red. K. Gotto, K. Repgen, Warszawa 1983; J. Krasuski, Kulturkampf. Katolicyzm i liberalizm w Niemczech XIX wieku, Poznań 1963; G. Kucharczyk, Kielnią i cyrklem. Laicyzacja Francji w latach 1870-1914, Warszawa 2002; J. Litwin, Lamennais, Wrocław 1973; L. Mezzadri, Rewolucja francuska a Kościół, Kraków 2007; Z. Zieliński, Epoka rewolucji i totalitaryzmów, Lublin 1993; M. Żywczyński, Pius IX i rewolucja 1848, Lublin 1948; Tenże, Kościół i Rewolucja Francuska, Warszawa 1951.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wstęp do badań kultur orientalnych**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Wykład interaktywny. Omawia się status kulturoznawstwa i orientalistyki, podstawowe pojęcia dotyczące źródeł i ich analizy, metody nauk humanistycznych (zwłaszcza filologiczne i historyczne) oraz podstawowe nauki pomocnicze. Podaje się zasady korzystania ze źródeł i opisu bibliograficznego. Naucza się rozpoznawania orientalnych pism niełacińskich oraz stosowania właściwych transkrypcji itp. Uzupełnia się wiedzę z zakresu geografii, historii powszechnej, historii sztuki itp. o dane dotyczące wielkich cywilizacji Azji, w tym języków, kalendarzy, jednostek miar.

Bibliografia podstawowa: J. Chmielewski, Orientalistyka tradycyjna i nietradycyjna (ZSKOrwL 2/VI 1981); R. Huszcza, Orientalistyka: filologia - nauka o języku - wiedza o kulturze, PO 3-4/2006; J. Mozzymas, O naturze i kulturze, Wrocław 2005, s. 5-35; B. Miśkiewicz, Wstęp do badań historycznych, Warszawa 1974; L. Ostasz, Homo metodicus, Olsztyn 1999; M. Pawlak, Podstawy badań historycznych, Bydgoszcz 1999; J. Kamocki, Etnologia ludów pozaeuropejskich, Kraków 2003; W. J. Burszta, Antropologia kultury, Poznań 1998; D. Diringier, Alfabet, czyli klucz do dziejów ludzkości, Warszawa 1969; A. L. Basham, Indie. Od początku do najazdu muzułmańskiego, Warszawa 1964; W. Hansen, Pawi Tron, Warszawa 1980; C. P. FitzGerald, Chiny. Zarys dziejów kultury, Warszawa 1974; M. Granet, Cywilizacja chińska, Warszawa 1973; J. W. Hall, Japonia. Od najdawniejszych czasów do dzisiaj, Warszawa 1979; D. Snellgrove, Tybet. Zarys historii kultury, Warszawa 1978; J. Audric, Angkor i imperium khmerskie, Warszawa 1979; W. Olszewski, Historia Wietnamu, Wrocław 1991; J. Rurarz, Historia Korei, Warszawa 2005; A. Mez, Renesans islamu, Warszawa 1981; H. Zimoń, Religia w świecie współczesnym, Lublin 2000.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: Na ocenę końcową składają się oceny za: A) uczestnictwo w zajęciach i aktywność (30%); B) rozprawkę/esej na temat wybranej kultury orientalnej: „Dlaczego interesuje mnie kultura NN (co jest w niej ciekawego) i jakich metod użyję, aby ją lepiej poznać?” (40%) – szczególny nacisk będzie położony na podane kryteria formalne, umiejętność samodzielnego wyszukiwania i oceny wartości materiałów informacyjnych oraz na poprawność transkrypcji; C) egzamin końcowy w formie pisemnej – test jednokrotnego wyboru (30%) – w tym umiejętność rozpoznawania typów pisma. Poprawa egzaminu tylko w formie ustnej.

Wykład: **Historia judaizmu**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz

Treść zajęć: Wykład obejmuje zakres historii judaizmu od czasów biblijnych po współczesne. Porusza temat historiografii Izraela, która ukształtowała się w okresie niewoli babilońskiej. Pierwsza część wykładów odnosi

się do głównych elementów doktryny judaizmu. Bóg, objawienie, pojednanie z Bogiem i człowiekiem. Druga część odnosi się do okresu Średniowiecza aż po czasy współczesne.

Bibliografia podstawowa: R. Rubinkiewicz, Judaizm, w: Religia w świecie współczesnym, red. H. Zimoń, Lublin 2000, s. 349-378 i podana tam literatura; W. Tyloch, Judaizm, Warszawa 1987; A. Unterman, Żydzi - wiara i życie, Łódź 1989.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Konwersatorium: **Klasyczne teksty o kulturze**

Prowadzący: mgr Maria Niziołek

Treść zajęć: Omawiane będą następujące bloki zagadnień: 1. Koncepcja uniwersytetu bez bliższych określeń i uniwersytetu katolickiego; 2. Wstępne rozumienie kultury i dziedziny kultury; 3. Typy nauk o kulturze; 4. Kultura a sens bycia człowiekiem.

Studenci stykają się z klasycznymi tekstami na temat uniwersytetu i kultury ze szczególnym uwzględnieniem chrześcijańskiej wizji kultury i kultury życia duchowego.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec. Człowiek w kulturze. Warszawa 1996; Jan Paweł II. Wiara i kultura. Rzym - Lublin 1988; J. Ratzinger. Europa Benedykta w kryzysie kultur. Częstochowa 2005.

Bibliografia uzupełniająca: J. Ratzinger. Czas przemian w Europie. Kraków 2005; J. Ratzinger. Europa. Jej podwaliny dzisiaj i jutro. Kielce 2005; Św. Ignacy Loyola. Ćwiczenia duchowne. Kraków 1996.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie zaliczonych pisemnych kolokwiiów (dwa w semestrze), systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Technologia informacyjna**

Prowadzący: mgr Przemysław Grądzki

Treść zajęć: Program zajęć obejmuje zagadnienia związane z użytkowaniem komputera, pracą przy użyciu oprogramowania biurowego i korzystaniem z zasobów sieci Internet.

Bibliografia podstawowa: Z. Nowakowski, Użytkowanie komputerów, Warszawa 2001; C. Rubin, Podręcznik Microsoft Word 2000, Warszawa 1999.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: zaliczenie 2 kolokwiiów w semestrze

Ćwiczenia: **Logika i semiotyka**

Prowadzący: ks. dr Marcin Tkaczyk

Treść zajęć: 1. Klasyczny rachunek logiczny; 2. Błędy w komunikowaniu myśli; 3. Badanie poprawności definicji i kategoryzacji; 4. Analiza wnioskowań. Błędy we wnioskowaniu.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965; D. Bonevac, Deduction. Introductory Symbolic Logic, Malden: Blackwell Publishers 2003; S. Kamiński, Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1998; J. Pelc, Wstęp do semiotyki, Warszawa 1982; U. Żegleń, Wprowadzenie do semiotyki teoretycznej i semiotyki kultury, Toruń 2000.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: zaliczenie z oceną; obecność na zajęciach jest warunkiem uzyskania zaliczenia, kryteriami oceny są aktywność i zaliczenie kolokwiiów

Ćwiczenia: **Historia kultury**

Prowadzący: dr Wojciech Daszkiewicz

Treść zajęć: 1. Historia: etymologiczne i historyczne aspekty kwestii historii; historia jak nauka (przedmiot, metoda); zagadnienie prehistorii; 2. Historia kultury jak nauka na kulturze: etymologiczny aspekt zagadnienia kultury; istota kultury i sektory kultury (poznanie, moralność, produkcja i religia); historyczny człowiek i kultura; 3. Historia kultury – geneza rodzaju ludzkiego; zawiązki kultury: stadium przedogienne i stadium poogienne; osiadły sposób życia, zagadnienie własności, oswojenia zwierząt, narzędzi, opanowania czasu i przestrzeni, języka, prawa; 4. Kultura i cywilizacja – zrzeszenia: rodzina, klan, szczepek, lud, naród; metody życia zbiorowego; źródła różnicowania cywilizacji; cywilizacja a duchowy i materialny aspekt kultury; cywilizacja i różnorodność kultur; problem kryterium usprawiedliwienia kultur; 5. Historia kultury i kulturoznawstwo.

Bibliografia podstawowa: W. Jaeger, Paidea. Formowanie człowieka greckiego, tłum. M. Plezia, Warszawa 2001; F. Koneczny, O wielości cywilizacji, Kraków 1935; Tenże, Prawa dziejowe, Komarów 2001; Tenże, O ład w historii, Wrocław 2004; Ph. Bagby, Kultura i historia. Prolegomena do porównawczego badania cywilizacji, Warszawa 1975.

Bibliografia uzupełniająca: G. Labuda, Rozważania nad teorią i historią kultury i cywilizacji, Poznań 2008; J. Toynbee, Cywilizacja w czasie próby, Warszawa 1991; S. Huntington, Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego, Warszawa 2001; H. Kiereś, Człowiek i cywilizacja, Lublin 2007.

Forma zaliczenia: ocena z przedmiotu wystawiona zostanie na podstawie obecności na zajęciach, aktywności i wyniku pisemnego kolokwium. Wszelkie nieobecności należy zaliczyć podczas konsultacji.

Ćwiczenia: **Historia sztuki**

Prowadzący: mgr Małgorzata Żak

Treść zajęć: Tematyka uzupełniająca do wykładu – repetytorium treści wykładu, opracowania szczegółowe w postaci referatów przygotowanych i prezentowanych przez studentów grupie; analiza wybranych obiektów z różnych dziedzin i gatunków sztuki. Zapoznanie z głównymi stylami, kierunkami w architekturze i malarstwie od Antyku greko-rzymskiego do XVIII wieku, z sylwetkami artystów sztuki nowożytnej europejskiej i polskiej, wprowadzenie terminologii.

Bibliografia podstawowa: S. Kozakiewicz, Słownik terminologiczny sztuk pięknych, PWN, Warszawa 2002; W. Koch, Style w architekturze. Arcydzieła budownictwa europejskiego od antyku po czasy współczesne, Warszawa 1996; N. Pevsner, Historia architektury, t. 1-2, Warszawa 1985; M. Rzepińska, Siedem wieków malarstwa europejskiego, Wrocław 1979; W. Sauerländer, Rzeźba średniowieczna, przeł. A. Porębska, Warszawa 2001; T. Chrzanowski, M. Kornecki, Sztuka w Polsce Piastów i Jagiellonów, Warszawa 1994; A. Miłobędzki, Zarys dziejów architektury w Polsce, wyd. 2., Warszawa 1968

Bibliografia uzupełniająca: K. Michałowski, Jak Grecy tworzyli sztukę, Warszawa 1970; M. Nowicka, Malarstwo antyczne, Wrocław-Warszawa 1975; A. Sadurska, Archeologia starożytnego Rzymu, t. 1-2, Warszawa 1975-1980 – wybrane rozdziały; J. Kłosińska, Sztuka bizantyńska, Warszawa 1975; R. Cormack, Malowanie duszy. Ikony, maski pośmiertne i całuny, przekład K. Kwaśniewicz, Kraków 1999; T. Mroczko, Polska sztuka przedromańska i romańska, Warszawa 1978; J. Kęłowski, Polska sztuka gotycka, Warszawa 1976; Wit Stwosż. Studia o sztuce i recepcji, praca zbiorowa red. A. S. Labudy, 1986; C. Sterling, Martwa natura. Od starożytności po wiek XX, przekład J. Pollakówna, W. Dłuski, Warszawa 1998; A. Chastel, Sztuka włoska, t. 1-2, Warszawa 1978; J. P. Couchoud, Sztuka francuska, t. 1-2, Warszawa 1985; G. Logu, M. Abis, Malarstwo weneckie złotego okresu XV-XVIII wieku, Warszawa 1976; M. Rzepińska, Historia koloru w dziejach malarstwa europejskiego, Warszawa 1989; K. Secomska, Malarstwo francuskie XVII wieku, Warszawa 1985; R. Genaille, Sztuka flamandzka i belgijska, Warszawa 1979; H. Kozakiewiczowa, Renesans i manieryzm w Polsce, Warszawa 1978; M. Karpowicz, Barok w Polsce, Warszawa 1988; W. Tomkiewicz, Piękno wielorakie. Sztuka baroku, Warszawa 1971; T. Chrzanowski, Sztuka w Polsce od I do III Rzeczypospolitej, Warszawa 2008; Renesans. Sztuka i ideologia, red. nauk. T. S. Jaroszewski, Warszawa 1976; S. Lorentz, A. Rottermund, Klasycyzm w Polsce, Warszawa 1984.

Forma zaliczenia: zaliczenie kolokwium, aktywny udział w zajęciach, przygotowanie referatu i jego prezentacja, systematyczna obecność

Lektorat: **Język obcy nowożytny**

Lektorat: **Język łaciński**

Prowadzący: ks. dr Ignacy Pająk

Treść zajęć: Preparacje, komentarze, gramatyka i elementy kultury antycznej.

Bibliografia podstawowa: S. Wilczyński, E. Pobiedzińska, A. Jaworska, Porta Latina, Warszawa 2005.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: kolokwia z poszczególnych lekcji. Ponadto, obecność, aktywność na zajęciach oraz bieżące przygotowanie się studenta z przerobionego materiału

ROK II (studia I stopnia)

Wykład: **Historia filozofii nowożytnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem wykładu jest ukazanie dziejów filozofii europejskiej od XV wieku do XIX wieku. W sposób szczególny omawiane są poglądy następujących autorów: R. Descartesa, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegla, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego.

Bibliografia podstawowa: (1) W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, T. 2-3 (różne wydania); (2) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 4: Od Kartezjusza do Leibniza, przeł. J. Marzęcki (różne wydania); (3) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 5: Od Hobbessa do Hume'a, przeł. J. Pasek (różne wydania); (4) F. C. Copleston,

Historia filozofii, T. 6: Od Wolffa do Kanta, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (5) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 7: Od Fichtego do Nietzschego, przeł. J. Łoziński (różne wydania); (6) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 8: Od Benthama do Russella, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania).

Bibliografia uzupełniająca: (1) E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych, przeł. B. Chwedeńczuk, S. Zalewski, Warszawa: PAX 1979; (2) Teksty klasyczne Kartezjusza, Spinozy, Leibniza, Locke'a, Berkeleya, Hume'a, Kanta, Hegla, Comte'a, Marksa, Nietzschego (szczegółowy wykaz i zakres lektur zostanie podany na zajęciach).

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Wykład ma charakter kursowy, obowiązkowy dla studentów III r. filozofii teoretycznej. Jego celem jest prezentacja najważniejszych nurtów filozofii XX wieku. W pierwszym semestrze omawiane są głównie nurty filozofii nieanalitycznej, takie jak pragmatyzm, fenomenologia, hermeneutyka, egzystencjalizm, filozofia dialogu, strukturalizm czy postmodernizm. Większa część wykładów w drugim semestrze poświęcona jest dziejom najbardziej wpływowego nurtu XX wieku, jakim jest filozofia analityczna. Wykład nie obejmuje całości materiału wymaganego na egzaminie.

Bibliografia podstawowa: (1) W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, T. 2-3 (różne wydania); (2) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 8: Od Benthama do Russella, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania); (3) F. C. Copleston, Historia filozofii, T. 9: Od Maine do Birana do Sartre'a, przeł. B. Chwedeńczuk (różne wydania).

Bibliografia uzupełniająca: (1) E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych, przeł. B. Chwedeńczuk, S. Zalewski, Warszawa: PAX 1979; (2) A. J. Ayers, Filozofia XX wieku, przeł. T. Baszniak, Warszawa: PWN 1997 (rozdz. II, IV, V, IX); (3) M. Hempoliński, Brytyjska filozofia analityczna, Warszawa: WP 1974; (4) J. Woleński, Filozoficzna Szkoła Lwowsko-Warszawska, Warszawa: PWN 1985 (rozdz. I-III, XVI); (5) Z. Kuderowicz (red.), Filozofia współczesna, Warszawa: WP 2001; (6) F. C. Copleston, Filozofia współczesna, przeł. B. Chwedeńczuk, Warszawa: PAX 1981.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria poznania**

Prowadzący: dr Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: 1. Teoria poznania na tle innych dyscyplin filozofii. 2. Natura i struktura świadomości i poznania. 3. Typologia czynności poznawczych. 4. Problematyka źródeł poznania (empiryzm genetyczny – natywizm, aposterioryzm – aprioryzm, racjonalizm – irracjonalizm). 5. Problematyka granic poznania (realizm – idealizm). 6. Koncepcje prawdy (klasyczne – nieklasyczne). 7. Teorie uzasadniania (internalizm – eksternalizm, fundacjonalizm – fallibilizm). 8. Klasyczna definicja wiedzy. 9. Wątpienie i sceptycyzm. 10. Wybrane szczegółowe problemy epistemologiczne (uniwersalia – konkrety, rola języka w poznaniu, wiedza – wiara). 10. Teoria jako dział kultury.

Bibliografia podstawowa: K. Ajdukiewicz, Zagadnienia i kierunki filozofii, Czytelnik, Warszawa 1983 (wstęp; część I); J. Wojtysiak, Pochwała ciekawości. Filozofia, SIW Znak, Kraków 2003 (cz. II).

Bibliografia uzupełniająca: S. Judycki, Epistemologia XX wieku: przegląd stanowisk, „Roczniki Filozoficzne” 1998-1999 (46-47) 1, s. 5-67; A. B. Stępień, Wstęp do filozofii, TN KUL, Lublin 1995 (par. 1-3, 10, rozdz. III-IV); R. Ziemińska, Eksternalizm we współczesnej epistemologii, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2002 (rozdział pierwszy i drugi); J. Wojtysiak, Filozofia i życie, SIW Znak, Kraków 2007 (rozdz. 1).

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria sztuki**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Wprowadzone zostaną zagadnienia teorii sztuki jako dyscypliny humanistycznej (specyfika humanistyki, zwłaszcza w ujęciu metodologicznym i rodzaje nauk humanistycznych), miejsca teorii sztuki wśród nauk o sztuce (np. filozofia sztuki, socjologia, psychologia, krytyka artystyczna), zagadnienie relacji ogólnej teorii sztuki do szczegółowych teorii oraz podstawowe pojęcia z zakresu teorii sztuki (np. stylu, maniery, smaku, wzniosłości, teorii piękna i wartości estetycznych, estetyki), a także problemy definicji sztuki i metod interpretacyjnych oraz klasyfikacji sztuk i tzw. języków sztuki. Zjawisko artystyczne analizowane będzie w podstawowych kategoriach: twórcy (osoba, proces tworzenia), dzieła (zwł. jego struktura) i odbiorcy dzieła sztuki (osoba i przeżycie estetyczne). Ukazane zostaną przykładowe teorie interpretacyjne dzieła sztuki oraz problemy wartościowania (kryteria oceny sztuki). Podjęte zostaną problemy źródeł, celu i sposobu istnienia sztuki, wartości artystycznych i estetycznych, prawdy w sztuce oraz antysztuki, miejsca sztuki w kulturze, kategorie mimesis oraz methexis i katharsis. Zaprezentowane zostaną główne nurty współczesnej estetyki,

problem „estetyczne-pozaeestetyczne”, zagadnienia ariergardy i awangardy, dekonstrukcji dzieła oraz biologicznych uwarunkowań kategorii estetycznych.

Bibliografia podstawowa: Platon: Ion, Uczta Warszawa 1994; Arystoteles: Retoryka – Poetyka, Warszawa 1988, R. Ingarden, O dziele literackim, Warszawa 1960; W. Tatarkiewicz, Dzieje sześciu pojęć, Warszawa 1988; W. Tatarkiewicz, Historia estetyki, Sztuka – mimesis czy kreacja? Lublin 1992; M. Gołaszewska, Zarys estetyki, Warszawa 1986; M. Gołaszewska, Estetyka współczesności, Kraków 2001; R. Ingarden, Studia z estetyki, t. 1-3 (wybór), Warszawa 1957-1970; A. B. Stępień, Propedeutyka estetyki, Lublin 1986; W. Stróżewski, Wokół piękna, Kraków 2002; K. Wilkoszewska, Estetyka transkulturowa Kraków 2004; Estetyki filozoficzne XX w., red. K. Wilkoszewska, Kraków 2000; E. Gombrich, O sztuce, Warszawa 1987; R. Kubicki, A. Zeidler-Janiszewska, Poszerzanie granic, Warszawa 1999, Postmodernizm w perspektywie filozoficzno-kulturoznawczej, red. A. Zeidler-Janiszewska, Warszawa 1991.

Bibliografia uzupełniająca: Etos sztuki, red. M. Gołaszewska, Warszawa 1985; J. Levinson, Oxford Handbook of Aesthetics, Oxford 2003; Od awangardy do postmodernizmu, red. G. Dziamski, Warszawa 1996; Problematyka aksjologiczna w nauce o literaturze, red. S. Sawicki, A. Tyszczyk, Lublin 1992; Nowe zjawiska w sztuce polskiej po 2000, red. G. Borkowski, A. Mazur, M. Branicka, Warszawa 2007; J. Makota, O klasyfikacji sztuk pięknych, Kraków 1964; B. Galejev, New Laokoon, 1992 (online); Słownik pojęć filozoficznych Romana Ingardena, red. A. J. Nowak, L. Sosnowski, Kraków 2001 (wybór); Studia o współczesnej estetyce polskiej (do 1939), Warszawa 1977; T. Pękała, Awangarda i ariergarda, Lublin 2000; wybrane artykuły z zakresu teorii sztuki.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia religii**

Prowadzący: ks. dr hab. Piotr Moskał, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład podejmuje takie zagadnienia, jak koncepcja filozofii religii, podstawowe aspekty religii (jej istota, miejsce w osobowym życiu człowieka i w kulturze), usprawiedliwienie religii, epistemologia przekonań religijnych, wielość i prawdziwość religii.

Bibliografia podstawowa: P. Moskał, Religia i prawda. Lublin: Wydawnictwo KUL 2008.

Bibliografia uzupełniająca: Handbuch Religionswissenschaft, Religionen und ihre zentralen Themen, red. J. Figl, Innsbruck-Wien: Tyrolia-Verlag, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 2003; The Oxford Handbook of Philosophy of Religion, red. W. J. Wainwright, Oxford i in.: Oxford University Press 2005; A Companion to Philosophy of Religion, red. Ph. L. Quinn, Ch. Taliaferro, Malden i in.: Blackwell Publishing 1997, 2002; The Routledge Companion to Philosophy of Religion, red. Ch. Meister, P. Copan, London i in.: Routledge 2007; Religia w świecie współczesnym, red. H. Zimoń, Lublin: TN KUL 2000; P. Moskał, Spór o racje religii, Lublin: TN KUL 2000; A. Bronk, Podstawy nauk o religii, Lublin: TN KUL 2003; seria wydawnicza Religia i mistyka, red. P. Moskał, t. 1 nn, Lublin: Wydawnictwo KUL 2003-n.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Sztuka nowoczesna i najnowsza**

Prowadzący: o. dr Cyprian Janusz Moryc

Treść zajęć: Punktem wyjścia dla poruszanych zagadnień będzie pytanie o granicę interpretacji postaw i gestów twórczych; gdzie kończy się przestrzeń sztuki i „gest” artystyczny a rozpoczyna prowokacja. Następnie rozeznane będą najbardziej czytelne znamiona współczesnego artysty i jego dzieła oraz główne przesłania (o ile najnowsza sztuka chce być obarczona misją?), które świat sztuki kieruje do współczesnych. W podsumowaniu studium najnowszych zjawisk sztuki znajdzie się zestawienie wiodących ośrodków twórczości i czołowych artystów. Poruszone także zostaną zagadnienia dialogu Kościoła z twórcami współczesnej sztuki (Paweł VI, Jan Paweł II).

Bibliografia podstawowa: W. Juszcak, Postimpresjoniści, Warszawa 1972; E. Grabska, Moderniści o sztuce, 1971; M. Porębski, Jerzy Nowosielski, Kraków 2003; Tenże, Kubizm, Warszawa 1966 (i nowsze wydania); Tenże, Droga do współczesności, 1965; K. Janicka, Światopogląd surrealizmu, Warszawa 1973; H. Kiereś, Czy sztuka jest autonomiczna? (W związku z tzw. antysztuką), Lublin 1993; Tenże, Spór o sztukę, Lublin 1996; Tenże, Sztuka wobec natury, Warszawa 1997; wyd. 2, Radom 2001; P. Krakowski, O sztuce nowej i najnowszej, Warszawa 1981; Jan Paweł II do artystów. Artyści do Jana Pawła II, Lublin 2006.

Bibliografia uzupełniająca: A. Oseka, Spojrzenie na sztukę, Warszawa 1987; D. Kuspit, Koniec sztuki, Gdańsk 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny, po uprzednim otrzymaniu zaliczenia z ćwiczeń

Wykład: **Elementy metodologii nauk humanistycznych**

Prowadzący: dr Monika Walczak

Treść zajęć: Wykład poświęcony jest elementarnym zagadnieniom ogólnometodologicznym i szczegółowym problemom metodologii nauk humanistycznych. Składa się z czterech części: (1) pojęcie nauki, (2) podstawowe czynności naukotwórcze i ich wytwory, (3) specyfika nauk humanistycznych, (4) metody nauk humanistycznych.

Część (1) obejmuje następujące zagadnienia: wieloznaczność terminu nauka, problem definicji nauki, typologia nauk, pojęcie natury nauki i statusu metodologicznego nauki, wyznaczniki natury nauki, przedmiot nauki, cel nauki, metoda uprawiania nauki. W części (2) podejmowane są problemy: tworzenia pojęć, porządkowania (podział logiczny i typologia), definiowania, stawiania pytań, formułowania i uprawomocniania twierdzeń, oceny i normowania (zdania praktyczne), rozumowania, dyskusji naukowej. Część (3) obejmuje zagadnienia: dziejów nauk humanistycznych i towarzyszącej im refleksji metateoretycznej, sporów o naturę nauk humanistycznych (nauki humanistyczne a nauki przyrodnicze), swoistości przedmiotu nauk humanistycznych, celów nauk humanistycznych, metody nauk humanistycznych (rozwińcie w części 4), języka nauk humanistycznych, typów nauk humanistycznych. W części (4) podejmowana jest charakterystyka: metody historycznej, metody statystycznej, metod interpretacji.

Bibliografia podstawowa: S. Kamiński, Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1992; Z. Ziemiński, Logika praktyczna, Warszawa (wiele wydań); Z. Hajduk, Ogólna metodologia nauk, Lublin 2001, 2005, 2007.

Bibliografia uzupełniająca: K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975; A. Bronk, Projekt hermeneutycznej filozofii humanistyki, w: A.B. Stępień, T. Szubka (red.), Studia metafizyczne, t. I, Lublin 1993, s. 267-294; A. Bronk, Hermeneutyka. I. W naukach humanistycznych, w: Encyklopedia Katolicka, t. 6, Lublin 1993, kol. 770-774; A. Bronk, Interpretacja, w: Encyklopedia Katolicka, t. 7, Lublin 1997, kol. 387-389; A. Bronk, Nauki humanistyczne i kultura logiczno-metodologiczna, „Edukacja Humanistyczna” WSH 2004 nr 1-2, Szczecin 2005, s. 18-26; A. F. Chalmers, Czym jest to, co zwiemy nauką? Rozważania o naturze, statusie i metodach nauki, Wrocław 1993; W. Dilthey, Budowa świata historycznego w naukach humanistycznych, Gdańsk 2004; J. Karpiński, Wprowadzenie do metodologii nauk społecznych, Warszawa 2006; J. Kmita, Wykłady z logiki i metodologii nauk, Warszawa 1977; J. Kmita (red.), Studia z teorii kultury i metodologii badań nad kulturą, Poznań 1982; J. Kmita, Późny wnuk filozofii. Wprowadzenie do kulturoznawstwa, Poznań 2007; A. Papuziński, Nauki humanistyczne a nauki przyrodnicze, „Ruch Filozoficzny” 1995 nr 3-4, s. 473-479; T. Pawłowski, Pojęcia i metody współczesnej humanistyki, Wrocław 1977; T. Pawłowski, Tworzenie pojęć i definiowanie w naukach humanistycznych, Warszawa 1978, 1986; J. Pelc (red.), Język współczesnej humanistyki, Warszawa 2000; J. Topolski, Metodologia historii, Warszawa 1984.

Forma zaliczenia: egzamin: pierwsza część pisemna, druga ustna, bezpośrednio po zakończeniu egzaminu pisemnego

Wykład: **Wiedza o literaturze**

Prowadzący: dr Wojciech Kruszewski

Treść zajęć: Celem wykładu jest zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami nauki o literaturze. Podczas kursu studenci informowani są o koncepcjach dotyczących istoty literatury, o jej genezie i relacji do innych sztuk oraz o podstawowych problemach związanych z badaniem literatury. Studenci zostaną zapoznani z historycznymi i metodologicznymi aspektami naukowego literaturoznawstwa oraz z podstawowymi pojęciami używanymi w literaturoznawstwie i z wybranymi teoriami literatury. Wykład kończy się egzaminem.

Bibliografia podstawowa: A. Burzyńska, M. P. Markowski, Teorie literatury XX wieku. Podręcznik, Kraków 2006; Teorie literatury XX wieku. Antologia, pod. red. A. Burzyńskiej i M. P. Markowskiego, Kraków 2006; A. Kulawik, Poetyka. Wstęp do teorii dzieła literackiego, Kraków 1994; Z. Mitosek, Teorie badań literackich, Warszawa 1995 [i późniejsze]; M. Głowiński, A. Okopień-Sławińska, J. Sławiński, Zarys teorii literatury, Warszawa 1991.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia Kościoła**

Prowadzący: ks. dr Marek Grygiel

Treść zajęć: Wykład z Historii Kościoła ukazuje wzajemne relacje i wielostronne powiązania na płaszczyźnie dziejów i kultury w dobie XIX i XX wiecznych prądów i systemów społeczno-polityczno-kościelnych. Chodzi w nim o zaprezentowanie bardzo bogatego i zróżnicowanego czasu od Wielkiej Rewolucji Francuskiej i konstytucjonalizmu, poprzez liberalizm, okres centralizacji i obrony doktryny kościelnej, modernizm aż do epoki totalitaryzmów i współczesnego pluralizmu.

Bibliografia podstawowa: Historia Kościoła, red. L. J. Rogier, R. Aubert, M. D. Knowles, t. 3-5, Warszawa 1985-1987; M. Banaszak, Historia Kościoła katolickiego, t. 3-4, Warszawa 1989-1992; B. Kumor, Historia

Kościół, t. 5-8, Lublin 1984-1995; Z. Zieliński, Historia Kościoła, Wrocław 2005. M. Żywczyński, Historia powszechna 1789-1870, Warszawa 2002.

Bibliografia uzupełniająca: J. Gray, Liberalizm, Kraków 1994; Kościół, katolicy i narodowy socjalizm, red. K. Gotto, K. Repgen, Warszawa 1983; J. Krasuski, Kulturkampf. Katolicyzm i liberalizm w Niemczech XIX wieku, Poznań 1963; G. Kucharczyk, Kielnią i cyrklem. Laicyzacja Francji w latach 1870-1914, Warszawa 2002; J. Litwin, Lamenneis, Wrocław 1973; L. Mezzadri, Rewolucja francuska a Kościół, Kraków 2007; Z. Zieliński, Epoka rewolucji i totalitaryzmów, Lublin 1993; M. Żywczyński, Pius IX i rewolucja 1848, Lublin 1948; Tenże, Kościół i Rewolucja Francuska, Warszawa 1951.

Forma zaliczenia: egzamin ustny, poprzedzony złożeniem pisemnej recenzji książki z kanonu lektur uzupełniających (max 2 strony formatu A4)

Wykład: **Historia islamu**

Prowadzący: ks. dr Stanisław Grodź

Treść zajęć: Działalność Muhammada. Terytorialny rozwój muzułmańskiego imperium do upadku dynastii Umajjadów. Apogeum rozwoju gospodarczo-kulturalnego imperium za Abbasydów. Schyłek potęgi Abbasydów i rozdrobnienie polityczne świata muzułmańskiego. Nowe twory polityczne w świecie muzułmańskim w IX-XVI w. Turcja Osmańska. Persja Safawidów. Indyjskie imperium Wielkich Mongołów. Ruchy odnowicielskie XVIII-XIX w. Losy świata muzułmańskiego w XX w.

Bibliografia podstawowa: K. Armstrong, Krótka historia islamu, Wrocław 2004; J. Bielawski, Islam, religia państwa i prawa, Warszawa 1973; J. Danecki, Podstawowe wiadomości o islamie, Warszawa 1997 (II wyd. 2007); M. Ruthven, Islam, Warszawa 2001 (I wyd. 1998).

Bibliografia uzupełniająca: M. Gaudefroy-Demombynes, Narodziny islamu, Warszawa 1988; J. Hauziński, Burzliwe dzieje kalifatu bagdadzkiego, Warszawa 1993; A. Hourani, Historia Arabów, Gdańsk 1995; H. Inalcik, Imperium osmańskie. Epoka klasyczna (1300-1600), Kraków 2006; B. Lewis, Muzułmański Bliski Wschód, Gdańsk 2003; S. Piłaszewicz, Potęga księgi i miecza prawdy, Warszawa 1994; F. Robinson (red.), Historia świata islamu, Warszawa 2001; F. Robinson, Wielkie kultury świata: Islam, Warszawa 1996; A. Scarabel, Islam, Kraków 2004; J. i D. Sourdel, Cywilizacja islamu (VII-XIII w.), Warszawa 1980.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Socjologia kultury**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchoła

Treść zajęć: Podejmowane są następujące zagadnienia: Socjologia jako dyscyplina naukowa; Przedmiot badań, zadania i metody socjologii kultury i dyscyplin pokrewnych; Socjologiczne i antropologiczne ujęcie kultury; Wybrane kierunki teoretyczne i metodologiczne w badaniach kultury; Historia teoretycznej refleksji nad kulturą; Aksjonormatywny i semiotyczny aspekt kultury; Typologia kultury symbolicznej: kultura elitarna (wysoka), kultura masowa (popularna), konsumpcjonizm; Uporządkowana analiza niektórych elementów kultury: wartości, normy, wzory zachowań, znaki, symbole; Rola tradycji kulturowej; Kultura alternatywna i subkultury; Centrum kulturowe społeczeństwa polskiego; Przemiany współczesnej kultury polskiej; Środki społecznego komunikowania i ich rola w kulturze; Kultura masowa i popularna; Regionalizm; Kultura regionalna.

Bibliografia podstawowa: M. Filipiak, Socjologia kultury. Zarys zagadnień, Lublin 2002; A. Kłosowska, Socjologia kultury, Warszawa 2007; M. Golka, Socjologia kultury, Warszawa 2008; L. Dyczewski, Kultura polska w procesie przemian, Lublin 1995; Encyklopedia kultury polskiej XX w. Pojęcia i problemy wiedzy o kulturze, red. A. Kłosowska, Wrocław 1991; Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów, cz. I, red. A. Menvel, Warszawa 2001; J. Borzyszkowski, Czym jest regionalizm?, Wrocław 1998.

Bibliografia uzupełniająca: Wartości w kulturze polskiej, red. L. Dyczewski, Lublin 1993; Tożsamość polska i otwartość na inne społeczeństwa, red. L. Dyczewski, Lublin 1996.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Filozofia religii**

Prowadzący: mgr Maria Niziołek

Treść zajęć: Uniesprzecznienie faktu religii od strony przedmiotu i podmiotu religii, próba zdefiniowania religii w kategoriach metafizycznych (kategoria ruchu i relacji).

Bibliografia podstawowa: P. Moskal, Religia i prawda, Lublin 2008.

Bibliografia uzupełniająca: Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia, Lublin 2006; P. Moskal, Spór o racje religii, Lublin 2000; seria wydawnicza "Religia i Mistyka", t. 1-n. (red.) P. Moskal, Lublin 2003-n.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie zaliczonych pisemnych kolokwii (dwa w semestrze), systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Socjologia kultury**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchola

Treść zajęć: Problemy definicyjne z pojęciem socjologii kultury (wartości, symbolika, zagadnienia poruszane w semiotyce); Obszar badawczy socjologii kultury; Kultura a komunikowanie; Zróżnicowanie społeczne a zróżnicowanie kulturowe; Rodzaje i mechanizmy wpływu kultury na życie społeczne; Procesy nabywania kultury; Uczestnictwo w kulturze; Ocena i porównywanie kultur; Dynamika kultury i życia społeczno-kulturowego; Grupa społeczna - naród jako czynnik kulturoznawczy; Tożsamość kulturowa; Rodzina grupą kulturotwórczą; Kultura masowa i kultura popularna; Regionalizm; Kultura regionalna; Kultura europejska a kultura ludowa; Wybrane problemy socjologii kultury.

Bibliografia podstawowa: L. Dyczewski, Kultura polska w procesie przemian, Lublin 1995; M. Filipiak, Socjologia kultury. Zarys zagadnień, Lublin 2002; A. Kłoskowska, Socjologia kultury, Warszawa 2007; M. Golka, Socjologia kultury, Warszawa 2008; Wartości w kulturze polskiej, red. L. Dyczewski, Lublin 1993; Tożsamość polska i otwartość na inne społeczeństwa, red. L. Dyczewski, Lublin 1996; Encyklopedia kultury polskiej XX w. Pojęcia i problemy wiedzy o kulturze, red. A. Kłoskowska, Wrocław 1991; Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów, cz. I, red. A. Menvel, Warszawa 2001.

Bibliografia uzupełniająca: A. Kłoskowska, Systemy kultury w kulturalistycznej teorii socjologicznej Floriana Znanieckiego, „Kultura i Społeczeństwo” 1988, nr 3; J. Turowski, Socjologia. Małe struktury społeczne, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2001; Krajowy Kongres Kultury Wsi, red. A. J. Omelaniuka, Wrocław - Ciechanów 1997; Publikacje Rady Krajowej Regionalnych Towarzystw Kultury.

Forma zaliczenia: Znajomość literatury obowiązkowej; Przygotowanie do zajęć i aktywne w nich uczestnictwo; Pozytywnie zaliczone kolokwium

Konwersatorium: **Teorie religii**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk, ks. mgr Tomasz Huzarek

Treść zajęć: Konwersatorium dotyczy metodologicznego statusu różnych nauk o religii oraz podstawowych treści różnych teorii religii: socjologicznych (E. Durkheim, P. Berger, N. Luhmann, T. Luckmann, M. Weber), socjobiologicznych (E. Wilson, R. Dawkins), psychologicznych (Z. Freud, C.G. Jung, E. Fromm), fenomenologicznych (R. Otto, M. Eliade, G. van der Leeuw, M. Scheler), filozoficznych (Schleiermacher, Kant, Hegel, Kierkegaard, Marks, Feuerbach, Newman, James, Zdybicka, filozofia analityczna, Bergson, filozofia dialogu).

Bibliografia podstawowa: A. Bronk, Podstawy nauk o religii, Lublin 2003; S. Wszolek, Wprowadzenie do filozofii religii, Kraków 2004; Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia. Zarys filozofii religii, Lublin 1993; Z. J. Zdybicka, Religia i religioznawstwo, Lublin 1988.

Bibliografia uzupełniająca: P. M. Socha, Doświadczenia religijne po 100 latach, w: W. James, Doświadczenia religijne, Kraków 2001; D. M. Wulff, Psychologia religii klasyczna i współczesna, Warszawa 1999; G. W. Allport, Osobowość i religia, Warszawa 1988; A. Bronk, Nauki o religii, w: Religia w świecie współczesnym. Zarys problematyki religioznawczej, red. H. Zimoń, Lublin 2000, s. 23-52; Socjologia religii, red. F. Adamski, Kraków 1983; Filozofia religii, red. B. Chwedeńczuk, Warszawa 1997; Psychologia religii, red. Z. Chlewiński, Lublin 1982.

Forma zaliczenia: na podstawie aktywności studentów

Lektorat: **Język obcy nowożytny**

Lektorat: **Język łaciński**

Prowadzący: ks. dr Ignacy Pająk

Treść zajęć: Preparacje, komentarze, gramatyka i elementy kultury antycznej.

Bibliografia podstawowa: S. Wilczyński, E. Pobiedzińska, A. Jaworska, Porta Latina, Warszawa 2005.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: kolokwia z poszczególnych lekcji. Ponadto, obecność, aktywność na zajęciach oraz bieżące przygotowanie się studenta z przerobionego materiału

Zajęcia do wyboru

Wykład: **Przysposobienie obronne**

Lektorat: **Język grecki I**

Prowadzący: mgr Anna Maćkowska

Tematyka zajęć: Materiał zawarty w wybranym podręczniku.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: wiedza i aktywność na zajęciach

Lektorat: **Język hebrajski I**

Prowadzący: dr Ewa Zając

Treść zajęć: I semestr – kurs alef-bet – תורת ה' 8- 1. II semestr - materiał zawarty w lekcjach 1-6 w podręczniku: Chayat S., Izraeli S., Kobliner H., Hebrew from scratch, Part I, Jerusalem 2001.

Bibliografia podstawowa: S. Chayat, S. Izraeli, H. Kobliner, Hebrew from scratch, Part I, Jerusalem 2001.

Bibliografia uzupełniająca: S. Ronen, M. Sobelman, Samouczek języka hebrajskiego, Łódź 2008.

Forma zaliczenia: obecność na zajęciach, zaliczenie testów

Lektorat: **Język arabski I**

Prowadzący: o. dr Krzysztof Modras

Treść zajęć: Kurs języka arabskiego literackiego obejmujący podstawową gramatykę, czytanie i tłumaczenie tekstów.

Bibliografia podstawowa: Skrypt oparty na P. F. Abboud, E. N. McCarus i in., Elementary Modern Standard Arabic, Part 1-2 (30 + 15 lessons), Ann Arbor, Michigan 1995.

Bibliografia uzupełniająca: J. Danecki, Gramatyka języka arabskiego, t. 1-2, Warszawa 2006, 2008; W. Wright, A Grammar of the Arabic Language, Cambridge 1995 (reprinted).

Forma zaliczenia: do zaliczenia wymagana jest obecność na lektoracie; przewidziane są kolokwia ustne w oparciu o przerobione teksty

Lektorat: **Język chiński I**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Kurs stanowi intensywne wprowadzenie do języka chińskiego mandaryńskiego dla studentów bez poprzedniego kontaktu z językiem. Nacisk położony jest na podstawowe koncepcje gramatyczne, rozumienie ze słuchu i odtwarzanie dźwięków. Poznawana jest transkrypcja pinyin, podstawowe kreski i elementy strukturalne (kluczowe) znaków chińskich, oraz ok. 200 sinogramów. Słuchanie: wymowa (spółgłoski, samogłoski, system tonalny). Mówienie: podstawowe konwersacje. Czytanie: słówka, teksty. Pisanie: kreski, znaki, słowa, zwroty, proste zdania. Nauka na pamięć: piosenki, przysłowia. Techniki zapamiętywania sinogramów. Elementy klasycznego języka chińskiego: przysłowia, różnice między znakami klasycznymi i uproszczonymi.

Bibliografia podstawowa: P. Zhang, Intensive Spoken Chinese, Beijing 2001, 2006; P. Zhang, The Most Common Chinese Radicals, Beijing 2001, 2006; Zhang Pengpeng, Rapid Literacy in Chinese, Beijing 2001, 2006; Integrated Chinese (Simplified Character Ed.), Lev.1, Pt.1, Textbook, Workbook, Character Book, Beijing 2002; Liu Xun, New Practical Chinese Reader, Level 1, Textbook, Workbook, Beijing 2002; A. Kieryk, B. Stillmark, Rozmówki polsko-chińskie, Warszawa 2006; M. J. Künstler, Języki chińskie, Warszawa 2000; M. J. Künstler, Pismo chińskie, Warszawa 1970; T. Jerzomin, Bing Wei, Mały słownik polsko-chiński, Łódź 1990; Situ Tan, Best Chinese Idioms, Hong Kong 1986, 1993(6); E. Haenisch, Lehrgang der klassischen chinesischen Schriftsprache, Bd. 1-2, Leipzig 1976(9).

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Sanskryt I**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: Podstawy gramatyki sanskrytu i słownictwa sanskryckiego.

Bibliografia podstawowa: G. Bühler, Sanskryt, Warszawa 1978.

Bibliografia uzupełniająca: A. Gawroński, Podręcznik sanskrytu, Lublin 1985.

Forma zaliczenia: ustne (sporadycznie pisemne) kolokwium

Ćwiczenia: **Filozoficzno-światopoglądowe implikacje w literaturze naukowej, popularno-naukowej i prasowej**

Prowadzący: ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Treść zajęć: Zajęcia będą polegały na analizie różnego rodzaju tekstów, zmierzającej do uchwycenia obecnych w nich implikacji o charakterze filozoficzno-światopoglądowym.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: trzy pisemne kolokwia sprawdzające poziom zdobytych umiejętności oraz aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Historia kultury intelektualnej**

Prowadzący: ks. dr Piotr Pasterczyk

Treść zajęć: Teksty i media obejmujące problematykę interpretacji idei filozoficznych w tradycyjnych i nowoczesnych formach kultury intelektualnej takich jak literatura i film.

Bibliografia podstawowa: Homer, Odyseja, tłum. L. Siemieński, Kraków 2006; Platon, Państwo, tłum. W. Witwicki, Kęty 2001; Fajdros, tłum. W. Witwicki, Kęty 1999.

Bibliografia uzupełniająca: I. Bergman, Rozmowy, Izabelin 2007; L. Buñuel, Moje ostatnie tchnienie, Izabelin 2006; A. Gwóźdź (red.), Kino Kieślowskiego, kino po Kieślowskim, Warszawa 2006; A. Tarkowski, Czas utrwalony, Izabelin 2007.

Forma zaliczenia: Na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Wykład: **Historia muzyki**

Prowadzący: dr hab. Antoni Zoła, prof. KUL

Treść zajęć: Treścią wykładu jest przedstawienie w zarysie historii muzyki powszechnej w ujęciu chronologicznym i synchronicznym, rozumianej jako dzieje kultury muzycznej od starożytności po współczesność celem wykładu jest zapoznanie słuchaczy z najważniejszymi nurtami w dziejach muzyki, a także z twórcami i ich dziełami w kontekście tych prądów intelektualnych, które miały decydujący wpływ na rozwój, kształt i recepcję kultury muzycznej.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Konwersatorium: **Literatura antyczna**

Prowadzący: ks. prof. dr. hab. Augustyn Eckmann

Treść zajęć: Działy i typy literatury od literatury archaicznej do autorów chrześcijańskich oraz reminiscencje antyczne w literaturze współczesnej. Przekazanie studentom podstawowych wiadomości związanych z historią i teorią literatury łacińskiej i greckiej. Zapoznanie studentów z kierunkami, szkołami i teoriami literackimi. Utrwalenie i pogłębienie znajomości terminologii dotyczącej teorii literackich oraz poszczególnych twórców - zwłaszcza autorów starożytnych, ale także artystów współczesnych związanych z nurtem antycznym.

Bibliografia podstawowa: H. Podbielski (red.), Literatura Grecji Starożytnej, t. 1-2, Lublin 2005; M. Cytowska, H. Szelest, L. Rychlewska, Literatura rzymska. Okres archaiczny, Warszawa 1996; K. Kumaniecki, Literatura rzymska. Okres cyceeroński, Warszawa 1997; M. Cytowska, H. Szelest, Literatura rzymska. Okres augustowski, Warszawa 1990; M. Cytowska, H. Szelest, Literatura rzymska. Okres cesarstwa, Warszawa 1992; M. Cytowska, H. Szelest, Literatura rzymska. Okres cesarstwa – autorzy chrześcijańscy, Warszawa 1994; M. Cytowska, H. Szelest, Literatura grecka i rzymska w zarysie, Warszawa 1981; S. Stabryła, Historia literatury starożytnej Grecji i Rzymu. Zarys, Wrocław 2002; M. Brożek, Historia literatury łacińskiej w starożytności. Zarys, Wrocław 1976.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Konwersatorium: **Proza realistyczna**

Prowadzący: dr hab. Beata K. Obsulewicz-Niewińska

Treść zajęć: Konwersatorium ukazuje założenia programowe, tematykę oraz najwybitniejsze osiągnięcia artystyczne polskich i obcych pisarzy, posługujących się poetyką realizmu na przestrzeni dwóch ostatnich stuleci.

Bibliografia podstawowa: L. Nochlin, Realizm, przeł. W. Juszczyk, T. Przystępski, Warszawa 1974; H. Foster, The Return of the Real. The Avant-garde at the End of the Century, Massachusetts Institute of Technology Press 1996; S. Morawski, Mimesis i hiperrealizm, "Literatura na świecie" 1(1988); M. P. Markowski, Pragnienie obecności. Filozofie reprezentacji od Platona do Kartezjusza, Gdańsk 1999; J. Bachórz, Poszukiwanie realizmu, Warszawa 1972; A. Brodzka, O kryteriach realizmu w badaniach literackich, Warszawa 1967; H. Markiewicz, Antynomie powieści realistycznej dziewiętnastego wieku, [w:] tenże, Przekroje i zbliżenia dawne i nowe, Warszawa 1976; W. Weintraub, Wyznaczniki stylu realistycznego, "Pamiętnik Literacki" 1964, z. 2; A. Martuszczyńska, Poetyka powieści dojrzałego realizmu (1876-1895), Warszawa 1977; J. Dąbrowska, Fantastyka a realizm magiczny, "Nowa Fantastyka" 1998, nr 5; M. Szewczyk, Realizm magiczny: geneza - terminologia - praktyka literacka (różnorodność programowoartystyczna), "Przegląd Humanistyczny" 2001, z. 3;

R. Siwek, O europejskich korzeniach realizmu magicznego (Ernsta Jiingera rzeczywistość magiczna), "Ruch Literacki" 1998, z. 5; M. Motyl, Refleksy realizmu magicznego w Kulce z chleba Jana Jakuba Kolskiego, "Acta Universitatis Wratislaviensis. Prace Literackie" XLI, Wrocław 2002; Realizm magiczny. Teoria i realizacje artystyczne, red. J. Biedermann, G. Gazda, I. Hübner, Łódź 2007.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: kolokwium z wybranej literatury przedmiotu

Wykład: **Judaizm**

Prowadzący: dr Ewa Zając

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień. Pierwsza, dotyczy głównych założeń doktryny religijnej judaizmu (istota Boga, objawienie, odkupienie, Mesjasz, Tora, eschatologia itp.) zawartych w rozległej spuściźnie literackiej (Biblia Hebrajska, Talmud Jerozolimski i Babiloński, literatura midraszowa, komentarze biblijne, komentarze prawne do Talmudu, responsy i kodeksy, pisma mistyczne, pisma musaryczne zawierające normy etyczne i in.). Druga grupa zagadnień dotyczy żydowskich rytuałów, życia społecznego i moralnego (halacha), żydowskiego kalendarza i świąt.

Bibliografia podstawowa: A. Cohen, Talmud, Warszawa 1995; T. Radzik (red.), Żydzi w Lublinie, Lublin 1995; W. Tyloch, Judaizm, Warszawa 1987; A. Unterman, Żydzi - wiara i życie, Łódź 1989.

Bibliografia uzupełniająca: S. S. Cohon, Jewish theology. A historical a Systematic Interpretation of Judaism and its Fundationes, Assen 1971; J. Eisenberg, Judaizm, Warszawa 1999; F. Mussner, Traktat o Żydach, Warszawa 1993; S. Quinzio, Hebrajskie korzenie nowożytności, Kraków 2005; G. Scholem, Mistycyzm żydowski, Warszawa 1997; G. Scholem, O głównych pojęciach judaizmu, Kraków 1989; H. Wahle, Wspólne dziedzictwo: Judaizm i chrześcijaństwo w kontekście dziejów zbawienia, Tarnów 1993.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Chrześcijaństwo**

Prowadzący: ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Treść zajęć: Na wykładzie podejmuje się następujące zagadnienia: Problem oficjalnej wykładni wiary. Logiczna struktura katolickiej apologii. Koncepcja Boga i ostatecznej rzeczywistości. Koncepcja człowieka. Koncepcja zbawienia i drogi zbawienia. Koncepcja mistyki.

Bibliografia podstawowa: Katechizm Kościoła Katolickiego, Poznań: Pallottinum 2002; Kompendium Katechizmu Kościoła Katolickiego, Kielce: Jedność 2005; Breviarium fidei, Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła, red. I. Bokwa, Poznań: Księgarnia Świętego Wojciecha 2007.

Bibliografia uzupełniająca: J. Ratzinger, Wprowadzenie w chrześcijaństwo, przeł. Z. Włodkowa, Kraków: Znak 1996; B. Forte, Istota chrześcijaństwa, przeł. K. Kozak, Lublin: Wydawnictwo KUL 2007; U. Berner, J. Figl, Christentum, w: Handbuch Religionswissenschaft, red. J. Figl, Innsbruck-Wien: Tyrolia-Verlag, Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht 2003 s. 411-435.

Forma zaliczenia: egzamin pisemny

Wykład: **Islam**

Prowadzący: ks. dr Stanisław Grodź

Treści zajęć: Czym w istocie jest islam? Muzułmańskie uzasadnianie prawdziwości islamu. Koncepcja Boga, człowieka, objawienia i zbawienia. Eschatologia. Mistyka. Typ duchowości i moralności. Problem poznania religijnego. Struktura i cel praktyk religijnych. Specyfika sztuki religijnej. Interakcja z chrześcijaństwem.

Bibliografia podstawowa: M. ibn Ally, Islam, [w:] P. Morgan, C. Lawton /red./, Problemy etyczne w tradycjach sześciu religii, Warszawa 2007, s. 311-367; J. Danecki, Podstawowe wiadomości o islamie, Warszawa 1997; J. Danecki, Kultura i sztuka islamu, Warszawa 2003; O. Leaman, Krótkie wprowadzenie do filozofii islamu, Warszawa 2004; S. H. Nasr, Idee i wartości islamu, Warszawa 1988; J. Nosowski, Teologia Koranu, Warszawa 1970; M. Ruthven, Islam, Warszawa 2001.

Bibliografia uzupełniająca: H. Corbin, Historia filozofii muzułmańskiej, Warszawa 2005; O. Garbar, R. Ettinghausen, M. Jenkins-Madina, Sztuka i architektura islamu 650-1250, Warszawa 2008; S. Grodź, Objawienie w islamie i sposoby jego uwiarygodniania, [w:] Objawienie, P. Moskal (red.), Lublin 2005, s. 97-116; P. Kłodkowski, Homo mysticus hinduizmu i islamu, Warszawa 1998; K. Kościelniak, Sunna, hadisy i tradycjoniści. Wstęp do tradycji muzułmańskiej, Kraków 2006; K. P. Kramer, Śmierć w różnych religiach świata, Kraków 2007; B. Lawrence, Koran. Biografia, Warszawa 2008; R. Morelon, Historia nauki arabskiej, t. I-III, Warszawa 2000-2005; E. Sakowicz, Bóg-Jezus-człowiek. Tematy dialogu chrześcijańsko-muzułmańskiego, [w:] M. Skierkowski (red.), Chrześcijaństwo w kontekście judaizmu i islamu, Warszawa 2003, s. 139-190; A. Sarwa, Rzeczy ostateczne człowieka i świata: Eschatologia islamu, Łódź 2003; E. Wnuk-Lisowska, Etyka muzułmańska, [w:] M. Kudelska /red./, Wartości etyczne w różnych tradycjach religijnych, Kraków 2005, s. 35-43.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Alternatywne ruchy religijne**

Prowadzący: dr hab. Robert Ptaszek

Treści zajęć: 1. Podstawowe informacje o alternatywnych ruchach religijnych: Najważniejsze problemy terminologiczne („sekty”, „nowe ruchy religijne” czy „alternatywne ruchy religijne”); Aktualny stan badań nad alternatywnymi ruchami religijnymi (ARR); Źródła wiedzy o ARR; Metody badania ARR; Alternatywne ruchy religijne – ogólna charakterystyka i analiza statystyczna; ARR a religia (podobieństwa i różnice); 2. Alternatywne ruchy religijne historia i współczesność: Alternatywne ruchy religijne w historii; Typologie ARR; Przegląd najbardziej charakterystycznych ARR przełomu XX i XXI wieku: Świadkowie Jehowy, Mormoni, Adwentyści Dnia Siódmego; 3. Alternatywne Ruchy Religijne – aspekt kulturowy: ARR a społeczeństwo; ARR a prawa człowieka; Alternatywne ruchy religijne – realna alternatywa dla religii?

Bibliografia podstawowa: Z. Pawłowicz, Kościoł i sekty w Polsce, Gdańsk 1996; Z. Pawłowicz, ABC o sektach, Gdańsk 2000.

Bibliografia uzupełniająca: ABC o sektach, red. M. Gajewski, Kraków 1999, Tychy 2004; E. Barker, Nowe ruchy religijne, Kraków 1997; T. Doktor, Nowe ruchy religijne i parareligijne w Polsce. Mały słownik, Warszawa 1999; Z. Drodzowicz, Sekty religijne w nowożytnej Europie, Poznań 2000; B. Ferdek, Sekty i nowe ruchy religijne, Wrocław 1998; J. Vernet, Sekty, Warszawa 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny z materiału prezentowanego na wykładzie i obowiązującej literatury

ROK III (studia I stopnia)

Wykład: **Socjologia kultury**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchola

Treść zajęć: Podejmowane są następujące zagadnienia: Socjologia jako dyscyplina naukowa; Przedmiot badań, zadania i metody socjologii kultury i dyscyplin pokrewnych; Socjologiczne i antropologiczne ujęcie kultury; Wybrane kierunki teoretyczne i metodologiczne w badaniach kultury; Historia teoretycznej refleksji nad kulturą; Aksjonormatywny i semiotyczny aspekt kultury; Typologia kultury symbolicznej: kultura elitarna (wysoka), kultura masowa (popularna), konsumpcjonizm; Uporządkowana analiza niektórych elementów kultury: wartości, normy, wzory zachowań, znaki, symbole; Rola tradycji kulturowej; Kultura alternatywna i subkultury; Centrum kulturowe społeczeństwa polskiego; Przemiany współczesnej kultury polskiej; Środki społecznego komunikowania i ich rola w kulturze; Kultura masowa i popularna; Regionalizm; Kultura regionalna.

Bibliografia podstawowa: M. Filipiak, Socjologia kultury. Zarys zagadnień, Lublin 2002; A. Kłosowska, Socjologia kultury, Warszawa 2007; M. Golka, Socjologia kultury, Warszawa 2008; L. Dyczewski, Kultura polska w procesie przemian, Lublin 1995; Encyklopedia kultury polskiej XX w. Pojęcia i problemy wiedzy o kulturze, red. A. Kłosowska, Wrocław 1991; Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów, cz. I, red. A. Menvel, Warszawa 2001; J. Borzyszkowski, Czym jest regionalizm?, Wrocław 1998.

Bibliografia uzupełniająca: Wartości w kulturze polskiej, red. L. Dyczewski, Lublin 1993; Tożsamość polska i otwartość na inne społeczeństwa, red. L. Dyczewski, Lublin 1996.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wstęp do antropologii kultury**

Prowadzący: dr Agnieszka Żuk

Treść zajęć: Problematyka antropologii od czasów formowania się dyscypliny aż po najważniejsze współczesne nurty refleksji nad kulturą. Znaczenie kultury w tworzeniu wspólnot, wspólnotowy charakter odbioru kultury. Przemiany zachodzące w wykorzystaniu potencjału twórczego człowieka. Problematyka: antropologii codzienności, antropologii słowa, antropologii obrazu, antropologii widowisk, antropologii filmu i audiowizualności. Różnice kulturowe wśród ludzi.

Bibliografia podstawowa: 1. Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów, red. A. Menvel, Warszawa 2005, lub: Wojciech Burszta, Wymiary antropologicznego poznania kultury, Poznań 1992; 2. wybrane teksty: Antropologia widowisk, Warszawa 2006, Antropologia słowa, Warszawa 2003, Antropologia obrazu, Kraków 2007, Z. Benedyktowicz (red) D. Palczewska, Sztuka na wysokości oczu: film i antropologia, red., Warszawa 1991; 3. M. Buber, Ja i Ty. Wybór pism filozoficznych, przeł. wybór i wstęp J. Doktor, Warszawa 1992; 4. E. T. Hall, Poza kulturą, Warszawa 2001; 5. Grzeczność na krańcach świata, red. M. Marcjanik, Warszawa 2007, lub Grzeczność nasza i obca, Warszawa 2005.

Bibliografia uzupełniająca: U. Eco, Podziemni bogowie, Warszawa 2007 lub: L. Kołakowski, Kultura i fetysze, Warszawa 2000; Z. Freud, Kultura jako źródło cierpień, przeł. J. Prokopiuk, Warszawa 1992; T. Bór-Komorowski, Powstanie Warszawskie, Warszawa 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Komunikacja społeczna**

Prowadzący: dr Agnieszka Żuk

Treść zajęć: Komunikacja w życiu publicznym, środki i nośniki komunikowania. Miejsce i rola tradycyjnych i nowych mediów w komunikacji międzyludzkiej, współczesny dyskurs medialny. „Obrazkowy komunikat” jako powszechnie zrozumiała informacja i forma kształtowania przestrzeni międzyludzkiej. Problematyka komunikacji globalnej.

Bibliografia podstawowa: 1. U. Eco, Czytanie świata, Kraków 1997; lub Sześć przechadzek po lesie fikcji, przeł. J. Jarniewicz, Kraków 1995; 2. A. Pratkanis, Elliot Aronson, Wiek propagandy, przeł. J. Radzicki, M. Szuster, Warszawa 2003; 3. Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi, red. J. Steward., Warszawa 2000 lub: M. Castells, Galaktyka Internetu, Poznań 2003; 4. J. Mikułowski Pomorski, Jak narody porozumiewają się ze sobą w komunikacji międzykulturowej i komunikowaniu medialnym, Kraków 2009.

Bibliografia uzupełniająca: U. Eco, Zapiski na pudełku od zapalek, Warszawa 2007 lub E. Goffman, Człowiek w teatrze życia codziennego, przeł. H. Datner-Śpiewak, P. Śpiewak, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Etyka**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

Treść zajęć: 1. Zagadnienia wstępne. Specyfika dobra moralnego. Definicja etyki, etyka normatywna a etyka opisowa. Etyka a teologia moralna, filozoficzny charakter refleksji etycznej. Etyka a metaetyka, podstawowe kierunki współczesnej metaetyki; 2. Czyn i jego specyfika: Decyzja i proces jej kształtowania. Wolność a konieczność i przymus. Przyszkoły ograniczające świadomość i wolność czynów; 3. Spór o kryterium wartości moralnej czynu. Eudajmonizm i jego odmiany (hedonizm i utylityzm, szkoła cyników i stoicyzm, perfekcjonizm). Deontologizm i jego odmiany (teonomizm i inne wersje heteronomizmu, etyka I. Kanta i J. P. Satrie'a). Personalizm i jego współczesne odmiany. Metafizyczne ugruntowanie personalizmu; 4. Źródła moralności czynu (*fontes moralitatis*): cel przedmiotowy a cel podmiotowy. Dobroć a słuszność czynu. Cel a środki; 5. Prawo naturalne. Spór o jego istotny sens. Skłonności naturalne człowieka. Prawo naturalne a prawo stanowione. Prawa człowieka. Przemiany moralne a przemiany obyczajowe. Relatywizm a dojrzewanie moralne; 6. Sumienie. Jego sens habitualny i aktualny. Sumienie jako subiektywnie ostateczna norma moralności. Błędy sumienia. Znaczenie „złotej reguły”. Rasizm i jego odmiany. Wychowanie sumienia; 7. Cnoty i wady. Definicja cnoty moralnej. Cztery cnoty kardynalne (ze szczególnym uwzględnieniem roztropności i sprawiedliwości). Akt moralnie zły a błąd. Siedem wad głównych. Istota charakteru moralnego.

Bibliografia podstawowa: Podręczniki (jeden do wyboru): T. Styczeń, Wprowadzenie do etyki, Lublin 1993; T. Ślipko, Zarys etyki ogólnej, Kraków 2002; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, t. I (etyka ogólna), Lublin 1986.

Bibliografia uzupełniająca: Lektury (do wyboru po jednej z każdej grupy): A. Teksty klasyków: Platon, Obrona Sokratesa. Kriton; Arystoteles, Etyka Nikomachejska, ks. I, VIII i IX; Św. Augustyn, Wyznania, ks. X i XIII; Św. Tomasz z Akwinu, Suma teologiczna, cz. I, q. 83 (w: S. Swieżawski, Traktat o człowieku, Poznań 1956, s. 425-452); D. Hume, Badania dotyczące zasad moralności, Warszawa 1975, rozdz. I – VI (s. 3-98); I. Kant, Uzasadnienie metafizyki moralności, Warszawa 1984, rozdz. I – II (s. 11-85); F. Nietzsche, Z genealogii moralności, Warszawa 1904, rozprawa I i II (s. 13-109); J. S. Mill, Utylityzm (w: tenże, Utylityzm. O wolności, Warszawa 1959, s. 3-111); M. Scheler, Resentyment a moralność, Warszawa 1977, rozdz. I – III (s. 31-129); E. Fromm, Ucieczka od wolności, Warszawa 1998, rozdz. II i V (s. 40-53 i 137-197) B. Personalistyczne ujęcie istoty moralności: J. Pieper, O miłości, Warszawa 1975; C. S. Lewis, Cztery miłości, Warszawa 1968; K. Wojtyła, Miłość i odpowiedzialność, Lublin 1982, cz. II (s. 67-126); T. Styczeń, Urodziłeś się, by kochać, Lublin 1993, cz. I (s. 3-133); D. v. Hildebrand, Serce, Poznań 1985, s. 30-96 i 149-198; R. Spaemann, Podstawowe pojęcia moralne, Lublin 2000; J. Maritain, Dziewięć wykładów o podstawowych pojęciach filozofii moralnej, Lublin 2001, wykł. II – V (s. 36-127); Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. I: Chrystus odwołuje się do „początku”, Lublin 1981, s. 19-82; Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. II: Chrystus odwołuje się do „serca”, Lublin 1998, s. 19-88; Jan Paweł II, Encyklika Evangelium vitae.

Forma zaliczenia: Wykład kończy się egzaminem. Wymagana znajomość podręcznika, treści prezentowanych na wykładzie oraz zadanej lektury uzupełniającej (jednej z grupy klasycznych tekstów etycznych oraz jednej z grupy personalistycznego ujęcia etyki)

Wykład: **Wiedza o teatrze i widowisku kulturowym**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Podjęte zostaną zagadnienia: czynności kulturotwórczych człowieka w perspektywie diachronicznej i systematycznej (ze względu na przyczynę, cel, formę i przedmiot), teatru i widowiska jako form działalności ludzkiej oraz różnych ujęć metodologicznych; zagadnienie antropologii widowisk; ukazane zostaną elementy historii teatru i działań kulturowych pokrewnych; omówione zostaną wybrane teorie teatru, m.in. semiotyka, strukturalizm, fenomenologia, personalizm i nowsze tendencje, zwłaszcza postmodernizm i tzw. nowe środki przekazu, dokona się analizy przykładowych, ze szczególnym uwzględnieniem najnowszych tekstów teatrologicznych i teatralnych oraz zjawisk kulturowych pretendujących do miana działania artystycznego; omówione zostaną elementy oceny dzieła teatralnego i widowiska kulturowego.

Bibliografia podstawowa: Problemy teorii dramatu i teatru, wybór i oprac. J. Degler, Wrocław 1988; Z. Raszewski, Teatr w świetle widowisk, Warszawa 1991; T. Kowzan, Różnorodność i granice sztuki widowiskowej, w: Wprowadzenie do nauki o teatrze, t. 1, Wrocław 1976; A. Nicoll, Historia teatru, t. 1-3, Warszawa 1974; K. Braun, Wielka Reforma Teatru w Europie, Wrocław 1984; P. Pavis, Słownik terminów teatralnych, Warszawa 1998; M. A. Czechow, O technice aktora, Kraków 1995; J. Grotowski, Teksty z lat 1965-1969, Wrocław 1990; Wprowadzenie do nauki o teatrze, wybór i oprac. J. Degler, t. 1-3, Wrocław 1976-1978; Historia teatru, red. J. R. Brown, Warszawa 2007; Antropologia widowisk: zagadnienia i wybór tekstów, oprac. A. Chałupnik i in., wstęp i red. L. Kolankiewicz, Warszawa 2005.

Bibliografia uzupełniająca: W. Kaczmarek, Wokół personalistycznej koncepcji teatru Karola Wojtyły, „Ethos” 2007, nr 77-78; S. Souriau, La correspondance des arts, Paris 1969; R. Arnheim, Sztuka i percepcja wzrokowa, Warszawa 1978; I. Sławińska, Teatr w myśli współczesnej, Warszawa 1990; E. Barba, Antropologia teatru, Warszawa 1988; T. Kowzan, Znak i teatr, Warszawa 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria kultury**

Prowadzący: dr hab. Beata Obsulewicz-Niewińska

Treść zajęć: Tematyka wykładu dotyczy wprowadzenia w najbardziej istotne dla kultury współczesnej koncepcje kultury w porządku wyznaczonym przez historię refleksji nad kulturą. Istotnym elementem prelekcji jest prezentacja twórców poszczególnych koncepcji oraz sposobów wykorzystania interdyscyplinarnych zasobów wiedzy w opracowywaniu modeli kultury.

Bibliografia podstawowa: G. Labuda, Rozważania nad teorią i historią kultury i cywilizacji, Poznań 2008.

Bibliografia uzupełniająca: F. Inglis, Kultura, przeł. M. Stolarska, Warszawa 2007; Biographical Dictionary of Social and Cultural Anthropology, ed. by Vered Amit; New York 2004; N. Rapport, J. Overing, Social and Cultural Anthropology: The Key Concepts, New York 2007; A. Paluch, Mistrzowie antropologii społecznej, Warszawa 1990. R. J. McGee, R. L. Warms, Anthropological Theory: An Introductory History, wyd. III, New York 2000; A. Barnard, History and Theory in Anthropology, Cambridge 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria sztuki**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Wprowadzone zostaną zagadnienia teorii sztuki jako dyscypliny humanistycznej (specyfika humanistyki, zwłaszcza w ujęciu metodologicznym i rodzaje nauk humanistycznych), miejsca teorii sztuki wśród nauk o sztuce (np. filozofia sztuki, socjologia, psychologia, krytyka artystyczna), zagadnienie relacji ogólnej teorii sztuki do szczegółowych teorii oraz podstawowe pojęcia z zakresu teorii sztuki (np. stylu, maniery, smaku, wzniosłości, teorii piękna i wartości estetycznych, estetyki), a także problemy definicji sztuki i metod interpretacyjnych oraz klasyfikacji sztuk i tzw. języków sztuki. Zjawisko artystyczne analizowane będzie w podstawowych kategoriach: twórcy (osoba, proces tworzenia), dzieła (zwl. jego struktura) i odbiorcy dzieła sztuki (osoba i przeżycie estetyczne). Ukazane zostaną przykładowe teorie interpretacyjne dzieła sztuki oraz problemy wartościowania (kryteria oceny sztuki). Podjęte zostaną problemy źródeł, celu i sposobu istnienia sztuki, wartości artystycznych i estetycznych, prawdy w sztuce oraz antysztuki, miejsca sztuki w kulturze, kategorie mimesis oraz methexis i katharsis. Zaprezentowane zostaną główne nurty współczesnej estetyki, problem „estetyczne-pozaestetyczne”, zagadnienia ariergardy i awangardy, dekonstrukcji dzieła oraz biologicznych uwarunkowań kategorii estetycznych.

Bibliografia podstawowa: Platon: Ion, Uczta Warszawa 1994; Arystoteles: Retoryka – Poetyka, Warszawa 1988, R. Ingarden, O dziele literackim, Warszawa 1960; W. Tatarkiewicz, Dzieje sześciu pojęć, Warszawa 1988; W. Tatarkiewicz, Historia estetyki, Sztuka – mimesis czy kreacja? Lublin 1992; M. Gołaszewska, Zarys estetyki, Warszawa 1986; M. Gołaszewska, Estetyka współczesności, Kraków 2001; R. Ingarden, Studia z estetyki, t. 1-3 (wybór), Warszawa 1957-1970; A. B. Stępień, Propedeutyka estetyki, Lublin 1986; W. Stróżewski, Wokół piękna, Kraków 2002; K. Wilkoszewska, Estetyka transkulturowa 2004; Estetyki filozoficzne XX w., red. K. Wilkoszewska, Kraków 2000; E. Gombrich, O sztuce, Warszawa 1987; R. Kubicki, A. Zeidler-Janiszewska,

Poszerzanie granic, Warszawa 1999, Postmodernizm w perspektywie filozoficzno-kulturoznawczej, red. A. Zeidler-Janiszewska, Warszawa 1991.

Bibliografia uzupełniająca: Etos sztuki, red. M. Golaszewska, Warszawa 1985; J. Levinson, Oxford Handbook of Aesthetics, Oxford 2003; Od awangardy do postmodernizmu, red. G. Dziamski, Warszawa 1996; Problematyka aksjologiczna w nauce o literaturze, red. S. Sawicki, A. Tyszczyk, Lublin 1992; Nowe zjawiska w sztuce polskiej po 2000, red. G. Borkowski, A. Mazur, M. Branicka, Warszawa 2007; J. Makota, O klasyfikacji sztuk pięknych, Kraków 1964; B. Galejev, New Laokoon, 1992 (online); Słownik pojęć filozoficznych Romana Ingardena, red. A. J. Nowak, L. Sosnowski, Kraków 2001 (wybór); Studia o współczesnej estetyce polskiej (do 1939), Warszawa 1977; T. Pękała, Awangarda i ariergarda, Lublin 2000; wybrane artykuły z zakresu teorii sztuki.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Kultura audiowizualna**

Prowadzący: dr Agnieszka Żuk

Treść zajęć: Zagadnienia kultury audiowizualnej ze szczególnym uwzględnieniem kierunków rozwoju i przeobrażeń, jakim podlega świat audiowizualnych mediów. Współczesna wiedza o potencjale różnych form ruchomego obrazu oraz jego percepcji i oddziaływaniu. Sztuka audiowizualna jako poszukiwanie „obrazu” rzeczywistości. Obraz i dźwięk - wzajemne inspiracje. Nowe media i świat wirtualny.

Bibliografia podstawowa: 1. M. Hendrykowski, Język ruchomych obrazów, Poznań 1999; 2. L. Manovich, Język nowych mediów, przeł. P. Cypriański, Warszawa 2006; 3. J. Płażewski, Historia filmu, Wrocław 1995; lub K. Irzykowski, X Muza oraz pomniejsze pisma filmowe, Kraków 1982; 4. H. Belting, Antropologia obrazu. Szkice do nauki o obrazie, tłum. M. Bryll, Kraków 2008.

Bibliografia uzupełniająca: S. Eisenstein, Nieobojętna przyroda, przeł. M. Kumorek, Warszawa 1975; M. Filiciak, Wirtualny plac zabaw. Gry sieciowe i przemiany kultury współczesnej, Warszawa 2006; M. Ostrowicki, Wirtualne realia. Estetyka w epoce elektroniki, Kraków 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Organizacja kultury**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchola

Treść zajęć: Polityka kulturalna państwa i samorządu. Zasady organizacji kultury w Polsce i krajach UE. Formy organizacyjne działalności kulturalnej: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki, ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury. Relacje międzykulturowe w krajach UE. Podstawy prawne działalności w sferze kultury w Polsce. Prawo autorskie i prawa pokrewne - aspekty podstawowe (ochrona własności intelektualnej). Ekonomiczne aspekty działalności kulturalnej. Źródła finansowania działalności w sferze kultury – fundraising w kulturze. Programy pomocowe w sferze kultury i finansowanie kultury w UE. Zarządzanie projektami w sferze kultury. Organizacja i zarządzanie placówką kultury. Organizacja imprez kulturalnych. Impresariat artystyczny. Marketing i public relations w kulturze. Sponsoring. Zamówienia publiczne. Ochrona dóbr kultury przed szczególnymi zagrożeniami.

Bibliografia podstawowa: Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r., Nr 13, poz. 123 z późn. zm.); Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 1997 r. Nr 85, poz. 539 z późn. zm.); Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r., Nr 5, poz. 24 z późn. zm.); Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.); Ustawa z dnia 16 lipca 1987 r. o państwowych instytucjach filmowych (Dz. U. z 1987 r., Nr 22, poz. 127 z późn. zm.); Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 1994 r., Nr 24, poz. 83 z późn. zm.); K. Waluch, Finansowanie kultury w programach i funduszach Unii Europejskiej, Płock 2007; M. Burnecka, R. Próchniak [red.], Dynamika kultury a (r)ewolucja własności intelektualnej – t. 1, Warszawa 2007; A. Niemczyk, Marketing w sferze kultury, Kraków 2007; Zarządzanie kulturą, wybrane materiały z seminarium dla menedżerów kultury, Kraków 1992; A. M. Grzegorzczak, Sponsoring kultury, Warszawa 2003.

Bibliografia uzupełniająca: Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r., Nr 96, poz. 873 z późn. zm.); Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 1989 r., Nr 20, poz. 104 z późn. zm.); Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. O mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2005 r., Nr 17, poz. 141 z późn. zm.).

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Socjologia kultury**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchola

Treść zajęć: Problemy definicyjne z pojęciem socjologii kultury (wartości, symbolika, zagadnienia poruszane w semiotyce); Obszar badawczy socjologii kultury; Kultura a komunikowanie; Zróżnicowanie społeczne a zróżnicowanie kulturowe; Rodzaje i mechanizmy wpływu kultury na życie społeczne; Procesy nabywania kultury; Uczestnictwo w kulturze; Ocena i porównywanie kultur; Dynamika kultury i życia społeczno-kulturowego; Grupa społeczna - naród jako czynnik kulturoznawczy; Tożsamość kulturowa; Rodzina grupa kulturotwórczą; Kultura masowa i kultura popularna; Regionalizm; Kultura regionalna; Kultura europejska a kultura ludowa; Wybrane problemy socjologii kultury.

Bibliografia podstawowa: L. Dyczewski, Kultura polska w procesie przemian, Lublin 1995; M. Filipiak, Socjologia kultury. Zarys zagadnień, Lublin 2002; A. Kłoskowska, Socjologia kultury, Warszawa 2007; M. Golka, Socjologia kultury, Warszawa 2008; Wartości w kulturze polskiej, red. L. Dyczewski, Lublin 1993; Tożsamość polska i otwartość na inne społeczeństwa, red. L. Dyczewski, Lublin 1996; Encyklopedia kultury polskiej XX w. Pojęcia i problemy wiedzy o kulturze, red. A. Kłoskowska, Wrocław 1991; Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów, cz. I, red. A. Menvel, Warszawa 2001.

Bibliografia uzupełniająca: A. Kłoskowska, Systemy kultury w kulturalistycznej teorii socjologicznej Floriana Znanieckiego, „Kultura i Społeczeństwo” 1988, nr 3; J. Turowski, Socjologia. Małe struktury społeczne, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2001; Krajowy Kongres Kultury Wsi, red. A. J. Omelaniuk, Wrocław - Ciechanów 1997; Publikacje Rady Krajowej Regionalnych Towarzystw Kultury.

Forma zaliczenia: Znajomość literatury obowiązkowej; Przygotowanie do zajęć i aktywne w nich uczestnictwo; Pozytywnie zaliczone kolokwium

Ćwiczenia: **Komunikacja społeczna**

Prowadzący: dr Agnieszka Żuk

Treść zajęć: Komunikacja w życiu publicznym, środki i nośniki komunikowania. Prezentacja i interpretacja wybranych przykładów. Wszechstronna analiza informacji, przekazów słownych i medialnych.

Bibliografia podstawowa: 1. U. Eco, Czytanie świata, Kraków 1997; lub Sześć przechadzek po lesie fikcji, przeł. J. Jarniewicz, Kraków 1995; 2. A. Pratkanis, E. Aronson, Wiek propagandy, przeł. J. Radzicki, M. Szuster, Warszawa 2003; 3. Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi, red. J. Steward., Warszawa 2000 lub M. Castells, Galaktyka Internetu, Poznań 2003; 4. J. Mikułowski Pomorski, Jak narody porozumiewają się ze sobą w komunikacji międzykulturowej i komunikowaniu medialnym, Kraków 2009.

Bibliografia uzupełniająca: U. Eco, Zapiski na pudełku od zapalek, Warszawa 2007; E. Goffman, Człowiek w teatrze życia codziennego, przeł. H. Datner-Śpiewak, P. Śpiewak, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: aktywny udział w zajęciach

Ćwiczenia: **Wiedza o teatrze i widowisku kulturowym**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Zajęcia poświęcone będą kształtowaniu umiejętności analizy i interpretacji wybranych dzieł teatralnych (dramatycznych oraz inscenizacji) i innych zjawisk kulturowych o charakterze widowiskowym, umiejętności czytania i rozumienia tekstów teatrologicznych, posługiwania się wiedzą z zakresu historii i teorii teatru, stawiania problemu źródeł i istoty teatru i sposobu jego istnienia, problemu gry aktorskiej, ćwiczeniu umiejętności krytycznego odczytywania współczesnych faktów artystycznych i pozartystycznych.

Bibliografia podstawowa: Problemy teorii dramatu i teatru, wybór i oprac. J. Degler, Wrocław 1988; Z. Raszewski, Teatr w świecie widowisk, Warszawa 1991; T. Kowzan, Różnorodność i granice sztuki widowiskowej, w: Wprowadzenie do nauki o teatrze, t. 1, Wrocław 1976; E. Zwolski, Choreia, Warszawa 1978; K. Pleśniarowicz, Przestrzenie deziluzji, Kraków 1998; Historia teatru, red. J. R. Brown, Warszawa 2007; A. Nicoll, Historia teatru, t. 1-3, Warszawa 1974; K. Braun, Wielka Reforma Teatru w Europie, Wrocław 1984; M. A. Czechow, O technice aktora, Kraków 1995; J. Grotowski, Teksty z lat 1965-1969, Wrocław 1990; Wprowadzenie do nauki o teatrze, wybór i oprac. J. Degler, t. 1-3, Wrocław 1976-1978; Historia teatru, red. J. R. Brown, Warszawa 2007; Antropologia widowisk: zagadnienia i wybór tekstów, oprac. A. Chałupnik i in., wstęp i red. L. Kolankiewicz, Warszawa 2005.

Bibliografia uzupełniająca: W. Kaczmarek, Wokół personalistycznej koncepcji teatru Karola Wojtyły, „Ethos” 2007 nr 77-78; S. Souriau, La correspondance des arts, Paris 1969; R. Arnheim, Sztuka i percepcja wzrokowa, Warszawa 1978; J. Brach-Czaina, Na drogach dwudziestowiecznej myśli teatralnej, Wrocław 1975; I. Sławińska, Teatr w myśli współczesnej, Warszawa 1990; E. Barba, Antropologia teatru, Warszawa 1988; T. Kowzan, Znak i teatr, 1998 oraz wybrane artykuły naukowe z zakresu historii i teorii teatru oraz zachowań kulturotwórczych człowieka.

Forma zaliczenia: recenzja wybranego widowiska artystycznego lub praca problemowa z zakresu historii albo teorii teatru lub widowiska kulturowego i uczestnictwo w zajęciach

Ćwiczenia: **Teoria kultury**

Prowadzący: dr Wojciech Daszkiewicz

Treść zajęć: 1) Teoria kultury a inne nauki o kulturze: [a] filozofia kultury, [b] antropologia kulturowa, [c] etnografia, [d] etnologia, [e] socjologia kultury, [f] psychologia kultury); 2) Teoria kultury jako humanistyczna nauka o kulturze: [a] istota nauk humanistycznych, [b] teoria kultury (przedmiot, metoda i cel); 3) Przegląd ujęć problemu kultury: [a] aspekt filozoficzny problemu kultury, [b] ujęcia socjologiczne, psychologiczne, historyczne; 4) Teorie kultury (na podstawie poglądów Malinowskiego, Levi-Straussa, Czarnowskiego, Znanieckiego, Kłoskowskiej); 5) Kultura wysoka – niska, miejska – wiejska, zagadnienie inteligencji; 6) Problem działań kultury: [a] poznanie, [b] postępowanie, [c] wytwarzanie, [d] kult religijny; 7) Kultura a przyroda; 8) Kultura a cywilizacja; 9) Teoria kultury a kulturoznawstwo.

Bibliografia podstawowa: J. Frazer, Złota gałąź, Warszawa 1978; B. Malinowski, Szkice z teorii kultury, Warszawa 1958; A. Paluch, Mistrzowie antropologii społecznej, Rzecz o rozwoju teorii antropologicznej, Warszawa: 1990; R. Benedict, Wzory kultury, Warszawa 1996; S. Czarnowski, Dzieła I, Warszawa 1956; F. Znaniecki, Nauki o kulturze. Narodziny i rozwój, Warszawa 1971; A. Kłoskowska, Kultura masowa. Krytyka i obrona, Warszawa 2006; C. Levi-Strauss, Smutek tropików, Warszawa 2008; Tenże, Myśl nieoswojona, Warszawa 2001.

Bibliografia uzupełniająca: G. Labuda, Rozważania nad teorią i historią kultury i cywilizacji, Poznań 2008; A. Kłoskowska, Pojęcia i problemy wiedzy o kulturze, Wrocław 1991; J. Kmita, Studia z teorii kultury i metodologii badań nad kulturą, Warszawa 1982; M. Czerwiński, Kultura i jej badanie, Wrocław 1985; M. Eliade, Aspekty mitu, Warszawa 1998; E. Nowicka, Świat człowieka – świat kultury, Warszawa 1997; B. Olszewska-Dyonizak, Człowiek – kultura – osobowość. Wstęp do klasycznej antropologii kulturowej, Wrocław 2003.

Forma zaliczenia: Ocena z przedmiotu wystawiona zostanie na podstawie obecności na zajęciach, aktywności i wyniku pisemnego kolokwium oraz pracy pisemnej. Wszelkie nieobecności należy zaliczyć podczas konsultacji.

Ćwiczenia: **Kultura audiowizualna**

Prowadzący: dr Agnieszka Żuk

Treść zajęć: Miejsce i funkcja obrazu w ogólnoludzkim dialogu. Omówienie relacji między poszczególnymi elementami przekazu audiowizualnego i zasady powstawania jego wartości informacyjnych. Prezentacja, analiza i interpretacja wybranych przykładów.

Bibliografia podstawowa: I. M. Hendrykowski, Język ruchomych obrazów, Poznań 1999; 2. L. Manovich, Język nowych mediów, przeł. P. Cypriański, Warszawa 2006; 3. J. Płażewski, Historia filmu 1895-2005, Warszawa 2006; lub K. Irzykowski, X Muza oraz pomniejsze pisma filmowe, Kraków 1982; 4. H. Belting, Antropologia obrazu. Szkice do nauki o obrazie, tłum. M. Bryll, Kraków 2008.

Bibliografia uzupełniająca: S. Eisenstein, Nieobojętna przyroda, przeł. M. Kumorek, Warszawa 1975; M. Filiciak, Wirtualny plac zabaw. Gry sieciowe i przemiany kultury współczesnej, Warszawa 2006, lub M. Ostrowicki, Wirtualne realia. Estetyka w epoce elektroniki, Kraków 2006.

Forma zaliczenia: aktywny udział w zajęciach

Ćwiczenia: **Organizacja kultury**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchola

Treść zajęć: Kultura współczesna; Polityka kulturalna państwa i samorządu; Zasady organizacji kultury w Polsce i krajach UE; Formy organizacyjne działalności kulturalnej; Podstawy prawne i ekonomiczne aspekty działalności kulturalnej Polsce. Ochrona własności intelektualnej; Źródła finansowania działalności w sferze kultury; Diagnostowanie potrzeb społeczności lokalnej; Organizacja i zarządzanie placówką kultury; Dom kultury ogniskiem kultury lokalnej; Organizacja imprez i przedsięwzięć kulturalnych; Marketing i public relations w kulturze; Podstawowe pojęcia teorii reklamy, wpływu społecznego, autoprezentacji; Zamówienia publiczne; Zarządzanie projektami w sferze kultury; Sposoby budowania. Partnerstwa; Programy pomocowe w sferze kultury i finansowanie kultury w UE: wypełnianie wniosków – zajęcia praktyczne; Poznanie różnorodnych form działania w kulturze poprzez praktyczne uczestnictwo w projektach; Planowanie i przeprowadzenie projektu animacyjnego.

Bibliografia podstawowa: Dynamika kultury a (r)ewolucja własności intelektualnej, red. M. Burnecka, R. Próchniak, t. 1, Wrocław 2007; Marketing kultury. Nowe wyzwania oraz nowe kierunki działania, red. T. Domański, Łódź 2008; A. Niemczyk, Marketing w sferze kultury, Kraków 2007; Zarządzanie kulturą, wybrane materiały z seminarium dla menedżerów kultury, red. T. Leśniak, Kraków 1995; A. M. Grzegorzczak, Sponsoring kultury, Warszawa 2003; D. Ilczuk, Polityka kulturalna w społeczeństwie obywatelskim, Kraków 2002; Zarządzanie i marketing w kulturze i rekreacji, red. T. Domański, Wyd. Naukowe "Semper", Warszawa 2008; K. Waluch, Finansowanie kultury w programach i funduszach Unii europejskiej, Płock 2007; J. Wojciechowski, Organizacja i zarządzanie w bibliotekach, Kraków 1998; Dom kultury jako środowisko

twórcze, red. A. Nocuń, Warszawa 1987; J. Kujawska-Krakowiak, A. Podczasza, Sponsoring kultury i sztuki w praktyce, Warszawa 2007; Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001, Nr 13, poz. 123 z późn. zm.); Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 1994, Nr 24, poz. 83 z późn. zm.).

Bibliografia uzupełniająca: Akademyjne kształcenie animatorów i menedżerów kultury w Polsce: geneza i aktualny status, problemy kształcenia i nowe perspektywy, red. B. Jedleńska, Warszawa 2006; G. Hagoort, Przedsiębiorczość w kulturze – wprowadzenie do zagadnień zarządzania w kulturze, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1995.

Forma zaliczenia: Znajomość literatury obowiązkowej; Przygotowanie do zajęć i aktywne w nich uczestnictwo; Pozytywnie zaliczone kolokwium; Przygotowanie prezentacji nt. dowolnej formy organizacyjnej działalności kulturalnej

Zajęcia do wyboru

Lektorat: **Język grecki II**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann

Treść zajęć: Zasadniczo materiał zawarty w lekcjach 41-80 w podręczniku: Marian Golias, Wstępna nauka języka greckiego. Teksty i preparacje.

Bibliografia podstawowa: M. Golias, Wstępna nauka języka greckiego. Teksty i preparacje, Warszawa 1975 lub późniejsze. Przedruk z wydania 1954.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: wiedza i aktywność na zajęciach

Lektorat: **Język hebrajski II**

Prowadzący: dr Ewa Zajac

Treść zajęć: Kształcenie umiejętności w zakresie samodzielnego zdobywania informacji w języku hebrajskim za pośrednictwem Internetu, a zwłaszcza korzystania z możliwości słuchania internetowego radia i oglądania internetowej telewizji w języku hebrajskim. Nabyte umiejętności powinny ułatwić kontakty społeczne i kulturowe w ramach międzynarodowej współpracy z izraelskimi instytucjami.

Bibliografia podstawowa: S. Chayat, S. Izraeli, H. Kobliner, Hebrew from scratch, Part I, Jerusalem 2001.

Bibliografia uzupełniająca: S. Ronen, M. Sobelman, Samouczek języka hebrajskiego, Łódź² 2008.

Forma zaliczenia: obecność na zajęciach, zaliczenie testów

Lektorat: **Język arabski II**

Prowadzący: o. dr Krzysztof Modras

Treść zajęć: Kurs języka arabskiego obejmujący podstawową gramatykę, czytanie i tłumaczenie tekstów.

Bibliografia podstawowa: Skrypt oparty na Peter F. Abboud, Ernest N. McCarus i inni, Elementary Modern Standard Arabic, Part 1 and 2 (30 + 15 lessons), Ann Arbor, Michigan 1995.

Bibliografia uzupełniająca: Janusz Danecki, Gramatyka języka arabskiego, t. 1-2, Warszawa 2006 i 2008; W. Wright, A Grammar of the Arabic Language, Cambridge 1995 (reprinted); J. Danecki, J. Kozłowska, Słownik arabsko-polski, Wiedza Powszechna 2007; H. Wehr, Dictionary of Modern Written Arabic, New York 1976.

Forma zaliczenia: przewidziany sprawdzian ustny w oparciu o przerobione teksty

Lektorat: **Język chiński II**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Kurs stanowi kontynuację kursu języka chińskiego (mandaryńskiego) dla początkujących. Nacisk położony jest na zaawansowane pojęcia gramatyczne, czytanie tekstów, szukanie znaków chińskich w słowniku, analiza wiersza, konwersacje. Poznawanych jest ok. 200 nowych sinogramów. Czytanie: słownictwo, tekst. Pisanie: znaki, słowa, zwroty, zdania, teksty. Słuchanie: słowa, zdania, teksty. Mówienie: średnio zaawansowana konwersacja. Elementy języka klasycznego: znaki klasyczne, przysłowia, proste teksty narracyjne porównane w języku klasycznym i współczesnym, dialogi Konfucjusza itp. Wprowadzenie do samodzielnej własnej kontynuacji nauki i badań.

Bibliografia uzupełniająca: Liu Xun (ed.), New Practical Chinese Reader, Level 2, Textbook, Workbook, Beijing 2002; P. Zhang, Intensive Spoken Chinese, Beijing 2001; P. Zhang, Rapid Literacy in Chinese, Beijing 2001, 2006; A. Kieryk, B. Stillmark, Rozmówki polsko-chińskie, Warszawa 2006; M. J. Künstler, Języki chińskie, Warszawa 2000; M. J. Künstler, Pismo chińskie, Warszawa 1970; T. Jerzomin, Bing Wei, Mały słownik polsko-chiński, Łódź

1990; Pocket Chinese Dictionary: English-Chinese Chinese-English, Oxford 1986, 2005; Classical Chinese Reader, Bk.1, Beijing 1981; Feng Shujian, Classical Chinese, Present-Day Chinese and English Renditions Reader, Beijing 1990; E. Haenisch, Lehrgang der klassischen chinesischen Schriftsprache, Bd. 1-2, Leipzig 1976(9); K. Kaden, Die wichtigsten Transkriptionssysteme für die chinesische Sprache, Leipzig 1975; Illustrated Poems of Mao Zedong, Beijing 2005; Confucius, The Analects of... Lunyu. Chinese-English Bilingual Texts, Zhou Duwen & Mei Renyi (ed.), Shanghai 1992; Dialogi konfucjańskie, Wrocław 1976; Situ Tan, Best Chinese Idioms, Hong Kong 1986, 1993(6).

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Sanskryt II**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: Znajomość gramatyki sanskryckiej i słownictwa sanskryckiego na poziomie średniozaawansowanym.

Bibliografia podstawowa: G. Bühler, Sanskryt, Warszawa 1978; A. Gawroński, Podręcznik sanskrytu, Lublin 1985.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: regularny lektorat językowy oparty na lekturze oryginalnych tekstów literackich lub filozoficznych

Translatorium: **Język angielski**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk

Treść zajęć: Zajęcia poświęcone są doskonaleniu umiejętności pracy z tekstem w języku angielskim.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: przygotowanie prezentacji, aktywność na zajęciach

Translatorium: **Język łaciński**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann, mgr Anna Maćkowska

Treść zajęć: Translatorium wybranych tekstów ze starożytnej i średniowiecznej literatury.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: wiedza i aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Teksty literackie – literatura polska**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Wprowadzone zostaną podstawowe pojęcia literaturoznawcze przydatne przy analizie i interpretacji wybranych dzieł literackich. Zajęcia poświęcone będą zapoznaniu się z różnymi metodami interpretacyjnymi oraz ćwiczeniu umiejętności analizy i interpretacji dzieł literatury polskiej, wybranych według kryterium historycznego oraz gatunkowego, z wykorzystaniem elementów poetyki oraz kategorii artystycznych, szczególnie charakterystycznych dla sztuki współczesnej (głównie poezji i eseju), a także zagadnieniu wartościowaniu dzieła artystycznego.

Bibliografia podstawowa: wybrane przez grupę teksty polskiej literatury pięknej; J. Kleiner, Analiza dzieła, w: Teorie badań literackich w Polsce, red. H. Markiewicz, Kraków 1960, t. 1; "Sztuka interpretacji", red. H. Markiewicz, Wrocław 1971; S. Sawicki Uwagi o analizie utworu literackiego, w: tenże, Poetyka. Interpretacja. Sacrum, Warszawa 1981; S. Wyśłouch, Analiza strukturalno-semiotyczna, "Polonistyka" 1995, nr 2; Znak, styl, konwencja, red. M. Głowiński, Warszawa 1977; I. Sławińska, Struktura dramatu oraz Odczytywanie dramatu, w: Problemy teorii dramatu i teatru red. J. Degler, Wrocław 1988.

Bibliografia uzupełniająca: wybrane dzieła literatury polskiej, H. Markiewicz, Wymiary dzieła literackiego, Kraków-Wrocław 1984; J. Sławiński, H. Markiewicz, Problemy metodologiczne współczesnego literaturoznawstwa, Kraków 1976; Problemy teorii literatury, red. H. Markiewicz, seria 2, Wrocław 1976.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach oraz pisemna analiza utworu lirycznego

Ćwiczenia: **Teksty literackie – literatura światowa**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Zajęcia poświęcone będą ćwiczeniu umiejętności posługiwania się podstawowymi kategoriami literaturoznawczymi oraz analizie i interpretacji wybitnych dzieł literatury światowej z wybranych epok literackich, szczególnie utworów dramatycznych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień tradycji

i rewolucyjności w wyrazie artystycznym. Omówione zostaną też problemy arcydzielnosci i wartościowania dzieł artystycznych.

Bibliografia podstawowa: wybrane przez grupę teksty literatury światowej, zwłaszcza dramatycznej; J. Kleiner, Analiza dzieła, w: Teorie badań literackich w Polsce, red. H. Markiewicz, Kraków 1960, t. 1; "Sztuka interpretacji", red. H. Markiewicz, Wrocław 1971; S. Wyslouch, Analiza strukturalno-semiotyczna, "Polonistyka" 1995, nr 2; Znak, styl, konwencja, red. M. Głowiński, Warszawa 1977; I. Sławińska, Struktura dramatu oraz Odczytywanie dramatu, w: Problemy teorii dramatu i teatru red. J. Degler, Wrocław 1988.

Bibliografia uzupełniająca: H. Markiewicz, Wymiary dzieła literackiego, Kraków-Wrocław 1984; J. Sławiński, H. Markiewicz, Problemy metodologiczne współczesnego literaturoznawstwa, Kraków 1976; Problemy teorii literatury, red. H. Markiewicz, seria 2, Wrocław 1976; wybrane dzieła literatury światowej, głównie dramat.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach oraz pisemna analiza i interpretacja utworu dramatycznego, ew. analiza porównawcza

Ćwiczenia: **Literatura podróżników**

Prowadzący: dr hab. Beata K. Obsulewicz-Niewińska

Treść zajęć: Ćwiczenia prezentują na tle literatury powszechnej najważniejsze dla kultury polskiej relacje z podróży (od wieku XIX począwszy). Wybrane przykłady dzienników i reportaży zaznajamiają z podstawowymi formami narracyjnymi, charakterystycznymi dla tej formy twórczości literackiej.

Bibliografia podstawowa: P. Kowalski, Odyseje nasze były jakie. Droga, przestrzeń i podróżowanie w kulturze współczesnej, Wrocław 2002; J. Abramowska, Peregrynacja, [w:] Przestrzeń i literatura, red. M. Głowiński, A. Okopień-Sławińska, Wrocław 1978; D. Kozicka, Wędrowcy światów prawdziwych. Dwudziestowieczne relacje z podróży, Kraków 2003; Wędrować, pielgrzymować, być turystą. Podróż w dyskursach kultury, red. P. Kowalski, Opole 2003; H. Voisine-Jechowa, Podróż jako doświadczenie, marzenie oraz poszukiwanie sensu, [w:] Dziedzictwo Odyseusza. Podróż, obcość i tożsamość, identyfikacja, przestrzeń, red. M. Ciesla-Korytowska, O. Płaszczewska, Kraków 2007; H. Zaworska, Sztuka podróżowania, Kraków 1980; A. Rejter, Kształtowanie się gatunku reportażu podróżniczego w perspektywie stylistycznej i pragmatycznej, Katowice 2000; C. Niedzielski, O teoretyczno-literackich tradycjach prozy dokumentarnej (podróż powieść - reportaż), Toruń 1966.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: kolokwium z wybranej literatury przedmiotu

Seminarium: **Teoria sztuki**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Zajęcia poświęcone będą ćwiczeniu umiejętności: właściwego posługiwania się pojęciami z zakresu teorii sztuki (sztuki, piękna, stylu, przeżyć i wartości artystycznych oraz estetycznych), stawiania i rozwiązywania problemów (np. problem definicji sztuki, piękna, brzydoty, klasyfikacji sztuk, „estetycznościestetyczne”, istnienia dzieła sztuki), analizowania przykładowych teorii estetycznych i próbie ich oceny, a także analizowania podstawowych kategorii artystycznych w perspektywie aktów kulturotwórczych. Ważną częścią seminarium będzie kształtowanie umiejętności pisania pracy seminaryjnej z zakresu teorii sztuki.

Bibliografia podstawowa: Platon: Ion, Państwo, Hippiasz Większy, Fileb Warszawa 1994; Arystoteles: Retoryka – Poetyka, Warszawa 1988; R. Ingarden, O dziele literackim, Warszawa 1960; W. Tatarkiewicz, Dzieje sześciu pojęć, Warszawa 1988; W. Tatarkiewicz, Historia estetyki, Sztuka – mimesis czy kreacja? Lublin 1992; M. Gołaszewska, Zarys estetyki, Warszawa 1986; M. Gołaszewska, Estetyka współczesności, Kraków 2001; R. Ingarden, Studia z estetyki, t. 1-3 (wybór), Warszawa 1957-1970; A. B. Stępień, Propedeutyka estetyki, Lublin 1986; W. Stróżewski, Wokół piękna, Kraków 2002; Estetyka transkulturowa, red. K. Wilkoszewska, Kraków 2004; Estetyki filozoficzne XX w., red. K. Wilkoszewska, Kraków 2000; J. Levinson, Oxford Handbook of Aesthetics, Oxford 2003.

Bibliografia uzupełniająca: Etos sztuki, red. M. Gołaszewska, Warszawa 1985; Od awangardy do postmodernizmu, red. G. Dziamski, Warszawa 1996; Problematyka aksjologiczna w nauce o literaturze, red. S. Sawicki, A. Tyszczyk, Lublin 1992; Nowe zjawiska w sztuce polskiej po 2000, red. G. Borkowski, A. Mazur, M. Branicka, Warszawa 2007; J. Makota, O klasyfikacji sztuk pięknych, Kraków 1964; Słownik pojęć filozoficznych Romana Ingardena, red. A. J. Nowak, L. Sosnowski, Kraków 2001 (wybór); Studia o współczesnej estetyce polskiej (do 1939), Warszawa 1977; wybrane artykuły oraz zjawiska artystyczne (głównie projekcje) w zależności od wybranych tematów prac licencjackich.

Forma zaliczenia: uczestnictwo na zajęciach oraz złożenie fragmentów i całości pracy w określonych terminach

Seminarium: **Teoria kultury**

Prowadzący: dr hab. Beata K. Obsulewicz-Niewińska

Treść zajęć: Seminarium zaprojektowane jest jako pogłębiony i uszczegółowiony ogłód wkładu Polaków do badań nad kulturą w wieku XIX i połowie wieku XX. Koncepcje przedstawione, lub jedynie naszkicowane, w dziełach takich badaczy jak np. Karłowicz, Kolberg, Bystron, Sieroszewski, Piłsudski, Strzelecki odczytane zostaną w świetle nowych teorii literatury i (szerzej) teorii kultury.

Bibliografia podstawowa: A. Paluch, *Mistrzowie antropologii społecznej*, Warszawa 1990; A. Kłosowska, *Rozumienie kultury*, [w:] *teże*, *Kultura masowa. Krytyka i obrona*, Warszawa 1980; A. Rokuszewska-Pawełek, *Biografia a tożsamość narodowa*, Łódź, 1996; K. Appel, *Życie i prace Jana Karłowicza (1836-1903)*, Warszawa 1904; A. Zawadzki, *Między antropologią a antropologicznym pisarstwem. O twórczości Wacława Sieroszewskiego*, "Ruch Literacki" 2004, nr 1; I. Sadowska, *Wśród swoich i wśród obcych. Wacława Sieroszewskiego portret wielokrotny*, red. G. Legutko, Kielce 2007; A. P. Kondratenko, M. M. Prokofiev, *Budowa modeli kontaktów etnokułturowych Północnego Pacyfiku (rekonstrukcje paleoetnograficzne)*, "Izwestija. Wiadomości Instytutu Dziedzictwa Bronisława Piłsudskiego"; L. Paszkowski, *Sir Paul Edmund de Strzelecki. Reflections on his life*, Melbourne, 1997; W. Słabczyński, *Paweł Edmund Strzelecki. Pisma wybrane*, Warszawa 1960.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: prace dyplomowe

Seminarium: **Kultura antyczna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann, ks. dr Ignacy Pająk

Treść zajęć: Zajęcia oparte na starożytnej literaturze greckiej i łacińskiej.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach w zależności od zainteresowań studentów.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: aktywność na zajęciach, praca licencjacka

Seminarium: **Historia sztuki**

Prowadzący: o. dr Cyprian Janusz Moryc

Treść zajęć: W ramach seminarium podejmowany będzie szereg zagadnień recepcji sztuki dawnej jak również nowej i najnowszej. Dla uformowania, w trudnym kontekście współczesnego chaosu poglądów i opinii o sztuce, własnej i zarazem obiektywnej miary, niezbędne jest pokorne konfrontowanie własnego sądu z dorobkiem dwutysięcznej tradycji rozmyślań o sztuce najwybitniejszych teoretyków, artystów i filozofów.

Bibliografia podstawowa: J. Białostocki, *Symbol i obrazy w świecie sztuki*, t. 1-2, Warszawa 1982; Tenże, *Sztuka cenniejsza niż złoto*, Warszawa 2006; Tenże, *Myśliciele kronikarzy i artyści o sztuce*, Warszawa 2001; M. Rzepińska, *Historia koloru w dziejach malarstwa europejskiego*, Kraków 1983.

Bibliografia uzupełniająca: J. Skrobot, *Architekt piękna*, Kraków 2003; T. Boruta, *Szkoła patrzenia*, Kielce 2003; Tenże, *O malowaniu duszy i ciała*, Kielce 2006; D. K. Łuszczek, *Inspiracje religijne w polskim malarstwie i grafice 1981-1991*, Gdańsk 1998.

Forma zaliczenia: zaliczenie bez oceny. Na podstawie systematycznego i aktywnego udziału w zajęciach, prezentacji pisemnych prac oraz złożonego tekstu pracy licencjackiej wraz z ilustracjami.

Seminarium: **Kultura medialna**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchola

Treść zajęć: Najważniejsze etapy rozwoju mediów masowych (prasy, radia, telewizji, Internetu), na tle ogólnych warunków poszczególnych epok, ze szczególnym uwzględnieniem zmian społecznych, politycznych i technologicznych; Źródła tradycji i ewolucja systemu mediów w Polsce; Rozwój rynku medialnego w Polsce: prasa, radio, telewizja, on-line; Zasady wolności wypowiedzi; Manipulacja i propaganda; Cechy społeczeństwa informacyjnego; Cyberkultura jako nowy paradygmat kultury medialnej; Kultura globalna, problemy tożsamości jednostkowej i narodowej; Media globalne a kultura globalna: cechy i wartości; Społeczność internetowa: netokracja, nowe elity; Public relations i reklama; Teorie i narzędzia badania opinii publicznej; Edukacja medialna.

Bibliografia podstawowa: T. Goban-Klas, *Zarys historii i rozwoju mediów*, Kraków 2001; T. Goban-Klas, *Cywilizacja medialna*, Warszawa 2005; T. Goban-Klas, *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analiza prasy, radia, telewizji i Internetu*, Warszawa 2006; Z. Bauer, E. Chudziński, *Dziennikarstwo i świat mediów*, Kraków 2004; Z. Bajka, *Historia mediów*, Kraków 2008; Bp A. Lepa, *Świat propagandy*, Częstochowa 2006; Bp A. Lepa, *Świat manipulacji*, Częstochowa 1995; P. Zawojski, *Cyberkultura jako nowy paradygmat kultury medialnej. Rozważania teoretyczne*, w: *Nowa audiowizualność - nowy paradygmat kultury?* red. E. Wilk, I. Kolasińska-Pasterczyk, Kraków 2008; M. Gruchola, *Ochrona telewizja w III Rzeczypospolitej*, Lublin 2003; K. Krzysztofek, M. S. Szczepański, *Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*. Katowice 2005.(fragmenty); Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 1994, Nr 24, poz. 83 z późn. zm.).

Bibliografia uzupełniająca: T. Mielczarek, Monopol pluralizm koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989-2006, Warszawa 2007 (fragmenty); Polska w drodze do globalnego społeczeństwa informacyjnego. Raport o rozwoju społecznym, red. W. Cellary, Warszawa 2002 (fragmenty); Słownik wiedzy o mediach, red. E. Chudziński, Warszawa, Bielsko-Biała 2007; Współczesne systemy komunikowania, red. B. Dobek-Ostrowska, Wrocław 1998; K. Pokorna-Ignatowicz K., Telewizja w systemie politycznym i medialnym PRL Kraków 2003; W. Pisarek (red.), Słownik terminologii medialnej, Kraków 2006.
Forma zaliczenia: znajomość literatury obowiązkowej, przygotowanie do seminarium i aktywne w nich uczestnictwo, przygotowanie pracy licencjackiej

Seminarium: **Historia kultury intelektualnej**

Prowadzący: ks. dr Piotr Pasterczyk

Treść zajęć: Wprowadzenie w dyskusję wątków starożytnej i współczesnej kultury kształtujących zachodnioeuropejską cywilizację takich jak: wykształcenie, wolność i sprawiedliwość. W swoim programie seminarium uwzględnią w szczególności sposób wzajemne przenikanie się takich form intelektualnej kultury jak filozofia, sztuka i polityka.

Bibliografia podstawowa: Platon, Państwo, tłum Witwicki, Kęty 2001; F. Dostojewski, Bracia Karamazow, tłum. A. Watt, Warszawa 2002.

Bibliografia uzupełniająca: G. Agamben, Homo Sacer, Warszawa 2008; H. Arendt, Kondycja ludzka, Warszawa 2000; J. Burckhardt, Kultura Renesansu we Włoszech, Warszawa 1965; R. Girard, Początki kultury, Kraków 2006; Tenże, Koźioł ofiarny, Łódź 1991; A. McIntyre, Dziedzictwo cnoty, Warszawa 1996; E. Panofsky, Studia w historii sztuki, Warszawa 1971.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności, aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej, przygotowanie pracy licencjackiej

Seminarium: **Filozofia religii**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk

Treść zajęć: W ramach seminarium odbywa się dyskusja na tematy związane z badaniami prowadzonymi przez uczestników seminarium oraz nad powstającymi pracami licencjackimi.

Bibliografia podstawowa: literaturę wyznaczają tematy badawcze uczestników seminarium.

Bibliografia uzupełniająca: literaturę wyznaczają tematy badawcze uczestników seminarium.

Forma zaliczenia: podstawą zaliczenia jest aktywny udział w seminariach. Zaliczenie seminarium w ostatnim semestrze następuje po przyjęciu przez promotora pracy licencjackiej

Seminarium: **Judaizm**

Prowadzący: dr Ewa Zając

Treść zajęć: Seminarium licencjackie poświęcone przygotowaniu prac dotyczących judaizmu. Na wstępie podejmowana jest problematyka z zakresu metodologii naukowej (umiejętność prowadzenia badań, formułowania wyników). Następnie omawiana jest tematyka wpływu i rozwoju kultury i myśli żydowskiej w Polsce. W ramach zajęć prowadzona jest dyskusja nad badaniami i powstającymi pracami licencjackimi uczestników seminarium.

Bibliografia podstawowa: A. Dudziak, A. Żejmo, Redagowanie prac dyplomowych. Wskazówki metodyczne dla studentów, Warszawa 2008.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach, zgodnie z wybranymi przez studentów tematami.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach, napisanie pracy licencjackiej

Seminarium: **Islam**

Prowadzący: o. dr Krzysztof Modras

Treść zajęć: Celem seminarium jest doskonalenie umiejętności prowadzenia badań naukowych i redagowania ich wyników.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: napisanie pracy licencjackiej

Seminarium: **Filozofia indyjska**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: zagadnienia indyjskiej myśli filozoficznej i religijnej, indyjskiej kultury i sztuki, w oparciu o teksty autorów indyjskich w języku angielskim lub w polskich przekładach

Bibliografia podstawowa: A. Basham, Indie, Warszawa 1973.

Bibliografia uzupełniająca: J. Auboyer, Sztuka Indii, Warszawa 1975; P. Balcerowicz, Historia klasycznej filozofii indyjskiej, Warszawa 2003; J. B. Chethimattham, Nurty myśli indyjskiej, PAX 1974; E. Frauwallner, Historia filozofii indyjskiej, (t. 1 i 2), PWN 1990; A. Jakimowicz, Sztuka Indii, Warszawa 1991; J. Knappert, Mitologia Indii, Poznań 1996; M. Kudelska (red.), Filozofia Wschodu – wybór tekstów, Wydawnictwo UJ, 2002; D. S. Lopez (red.), Praktyki religijne w Indiach, Warszawa 2001; S. Radhkrishnan, Filozofia indyjska, Warszawa 1958; B. Szymańska, (red.), Filozofia Wschodu, Wydawnictwo UJ, 2001; F. Tokarz, Wybrane zagadnienia z filozofii indyjskiej (t. 1 i 2), Lublin 1990, 1985.

Forma zaliczenia: obecność na zajęciach, końcowa praca licencjacka

Seminarium: **Alternatywne ruchy religijne**

Prowadzący: dr hab. Robert Ptaszek

Treść zajęć: I. Alternatywne ruchy religijne w kulturze europejskiej: zebranie i uporządkowanie wiedzy na temat historii, doktryn oraz kulturowej roli alternatywnych ruchów religijnych w Europie; II. Zasady przygotowywania prac licencjackich: charakter pracy dyplomowej (cele poznawcze, struktura przygotowywanej pracy, wymogi formalne); wybór tematu i przygotowanie planu pracy; wybór metody badawczej pracy, przygotowanie narzędzi badawczych; standardy pisania prac dyplomowych (formy prezentacji danych, dobór literatury, sposoby sporządzania przypisów i bibliografii).

Bibliografia podstawowa: Z. Pawłowicz, Kościół i sekty w Polsce, Gdańsk 1996; E. Barker, Nowe ruchy religijne, Kraków 1997.

Bibliografia uzupełniająca: Z. Paleczny, Sekty w poszukiwaniu utraconego raju, Kraków 1998; A. Pułło, Prace magisterskie i licencjackie. Wskazówki dla studentów, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: referat na temat problemu związanego z wybranym tematem pracy licencjackiej, napisanie i oddanie całości pracy licencjackiej

Wykład: **Kultury muzyczne świata**

Prowadzący: dr hab. Antoni Zoła, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu są tradycje muzyczne różnych narodów i grup etnicznych zamieszkujących kontynenty Europy, Azji, Afryki i Ameryki w kontekście uwarunkowań historycznych, kulturowych religijnych i społecznych.

Bibliografia podstawowa: J. H. Kwabena-Nketia, The Music of Africa, New York 1974; G. Behague, Folk and Traditional Music of the Western Continents, New Jersey 1965; A. Czekanowska, Kultury muzyczne Azji, Kraków 1981.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Muzealnictwo**

Prowadzący: dr Beata Skrzydlewska

Treść zajęć: Historyczne i typologiczne aspekty muzealnictwa. Rola muzeum w kontekście kulturowym (integralna funkcja muzeum). Zadania różnych typów muzeów (artystycznych, religijnych, historycznych, przyrodniczych): gromadzenie, udostępnianie, konserwacja, działalność naukowa, wystawiennictwo.

Bibliografia podstawowa: Z. Żygulski, Muzea na świecie. Wstęp do muzealnictwa, Warszawa 1990; J. Pasięrb, Ochrona zabytków sztuki kościelnej, Warszawa 1995; K. Pomian, Zbieracze i osobliwości, Warszawa 1996.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Konwersatorium: **Sztuka w kulturze**

Prowadzący: mgr Małgorzata Żak

Treść zajęć: Konwersatorium wspiera rozwijanie zainteresowań zjawiskami artystycznymi, występującymi w kulturze europejskiej na przestrzeni wieków. Proponowana tematyka prowadzi do poznawania i analizowania zagadnień związanych z dziełami sztuki jako artefaktami epoki, będącymi także obiektami kultu. Ten aspekt pozwala na podjęcie analiz związanych z ikonografią. Istotną kwestią jest także funkcjonowanie dzieł sztuki w kontekście społecznym. Proponowane tematy: poznawanie statusu artysty w różnych momentach historycznych, proces kształcenia artystycznego, rola jaką odegrały kulturalne centra Europy, jak uniwersytety, dwory renesansowych Włoch, akademie, miasta, czy zjawisko mecenatu w rozwoju kultury i sztuki. Zagadnienia te wyznaczają kolejne istotne kierunki badań i analiz, mają na celu pogłębienie wiedzy o wzajemnych relacjach między dziełem sztuki a czasem jego powstania i rolą artysty w tworzeniu kultury materialnej i duchowej oraz umysłowej epok. Dopelnieniem zajęć jest poznanie kierunków, nurtów i grup artystycznych tworzących obraz sztuki XX wieku.

Tematyka konwersatorium może być korygowana zgodnie z indywidualnymi zainteresowaniami studentów.

Bibliografia podstawowa: J. Le Goff, Kultura średniowiecznej Europy, Warszawa 1994; Człowiek Średniowiecza, red. J. Le Goff, Warszawa - Gdańsk 1996; P. Burke, Kultura i społeczeństwo w renesansowych Włoszech, Warszawa 1991; Człowiek renesansu, red. E. Garin, tłum. A. Osmólska-Mętrak, Warszawa 2001; A. Hauser, Społeczna historia sztuki i literatury, t. 1-2, przekł. J. Ruszczyćówna, Warszawa 1974; W. Marcinkowski, Przedstawienia dewocyjne jako kategoria sztuki gotyckiej, Kraków 1994; Człowiek i przyroda w średniowieczu i we wczesnym okresie nowożytnym, red. W. Iwańczak, K. Bracha, Warszawa 2000; A. Ryszkiewicz, Kolekcjonerzy i miłośnicy, Warszawa 1981; K. Olszewski, Dzieje sztuki polskiej 1890-1980 w zarysie, Warszawa 1988.

Bibliografia uzupełniająca: Propozycje do wyboru: J.-C. Schmitt, Gest w średniowiecznej Europie, przeł. H. Zaremska, Warszawa 2006; A. Guriewicz, Problemy średniowiecznej kultury ludowej, Warszawa 1987; M. Zgórnjak, Pędzel Tycjana. Francuscy malarze i krytycy XIX wieku wobec weneckiego Cinquecenta, Kraków 1995; J. Pollakówna, Weneckie tęsknoty. O malarstwie i malarzach renesansu, Warszawa 2003; M. Poprzęcka, Akademia, Warszawa 1989; J. Guze, Twarze z portretów, Warszawa 1974; Historia życia prywatnego, red. P. Aries, G. Duby, t. 1-4, Wrocław 1998 (2005) – wybrane rozdziały; M. Porębski, Kubizm, Warszawa 1986; H. Richter, Dadaizm – sztuka i antyszuka, przeł. J. S. Buras, Warszawa 1986; A. Taborska, Spiskowcy wyobraźni. Surrealizm; 2007; W. Włodarczyk, Socrealizm. Sztuka polska w latach 1950-1954, Paryż 1986; P. Krakowski, O sztuce nowej i najnowszej, Warszawa 1981; Pracownia i dom artysty XIX i XX wieku – mitologia i rzeczywistość. Materiały z konferencji Instytutu Historii Sztuki UW i Stowarzyszenia Historyków Sztuki 25-26 IV 2002 Warszawa, red. A. Pieńkos, Warszawa 2002 (wybrane artykuły).

Forma zaliczenia: aktywny udział w zajęciach, przygotowanie referatu i jego prezentacja, systematyczna obecność

Ćwiczenia: **Kultury muzyczne świata**

Prowadzący: mgr Mariusz Pucia

Treść zajęć: Prezentacja i omówienie kultury tradycyjnej wybranych regionów świata, wyróżnienie charakterystycznych cech muzycznych (skale, maniery, instrumentarium) w kontekście etnicznym i historycznym. Współczesne nawiązania do kultur tradycyjnych w Europie i na świecie.

Bibliografia podstawowa: A. Czekanowska, Kultury muzyczne Azji, Kraków 1981; A. Czekanowska, Badania nad kulturą muzyczną Azji w latach ostatnich (1963-1978), „Muzyka”, vol. 25/2, 1980; A. Czekanowska, Znaczenie autochtonicznych studiów nad muzyką afrykańską dla rozwoju teorii kultur, „Muzyka”, vol. 23/2, 1978; J. H. Kwabena-Nketia, The Music of Africa, New York 1974.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Muzealnictwo**

Prowadzący: o. dr Cyprian Janusz Moryc

Treść zajęć: Historyczne i typologiczne aspekty muzealnictwa. Działalność muzeów na podstawie dokumentów prawnych. Wprowadzenie zasad wykonywania dokumentacji obiektów muzealnych (księga wpływu, księga inwentarzowa, księga ruchu muzealiów, karty katalogu naukowego, dokumentacja konserwatorska).

Bibliografia podstawowa: Ustawa o muzeach z dnia 21 listopada 1996 r.; Dokumenty duszpastersko-liturgiczne Episkopatu Polski (1966-1993), oprac. Cz. Krakowiak, L. Adamowicz, Lublin 1994.

Bibliografia uzupełniająca: J. S. Pasierb, Ochrona zabytków sztuki kościelnej, Warszawa 1995; B. J. Rouba, Pielęgnacja świątyni, Toruń 2000; K. Pomian, Zbieracze i osobliwości, Warszawa 1996; T. Mikocki, Najstarsze kolekcje starożytności w Polsce, Wrocław 1990.

Forma zaliczenia: zaliczenie z oceną na podstawie aktywności na zajęciach, prac pisemnych i końcowej rozmowy

Wykład: **Hinduizm**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: Analiza historii religii indyjskich od braminizmu wedyjskiego do współczesnego hinduizmu: symbolizm ofiar wedyjskich, religia eposów, kultu bhaktyczne Kriszny i Ramy, z elementami hinduskiej myśli filozoficznej.

Bibliografia podstawowa: J. Auboyer, Życie codzienne w dawnych Indiach, Warszawa 1968; A. L. Basham, Indie od początku dziejów do podboju muzułmańskiego, Warszawa 1973; J. L. Brockington, Świąta nie hinduizmu, Warszawa 1990; H. Ellinger, Hinduizm, Kraków 1997; A. Tokarczyk, Hinduizm, Warszawa 1986; S. Radhakrishnan, Filozofia indyjska, PAX, Warszawa 1958.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Buddyzm**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Wykład przedstawi rozwój religii buddyjskiej od jego założyciela (Gautamy Siddhārthy) po czasy współczesne. Przedstawiony zostanie buddyzm pierwotny, rozłam na szkołę starszych (theravāda) i wielkie zgromadzenie (mahāsāṅghika); szkoły buddyzmu abhidharmicznego (hīnayāna) i powstanie mahāyāny; madhyamaka i vijñānavāda; szkoły buddyzmu dalekowschodniego: tiantai, huayan, shingon, zen, amidyizm; tybetański buddyzm tantryczny; współczesny buddyzm „zaangażowany”; buddyzm na Zachodzie (i w Polsce), dialog buddyjsko-chrześcijański. Oprócz historii i doktryn mówione zostaną: kanony ksiąg świętych, organizacja sanghi (reguły vinayi), praktyki medytacyjne i rytuał oraz symbolika w sztuce.

Bibliografia podstawowa: H. Oldenberg, Życie, nauczanie i wspólnota Buddy, Kraków 1994; H. Uhlig, Budda, Warszawa 2002; M. Carrithers, Budda, Warszawa 1999; K. Kosior, Budda, Kraków 2007; tenże, Droga Środowa w Nikajach, Lublin 1999; M. Mejor, Buddyzm, Warszawa 2001 (wyd.2); D. Keown, Buddyzm, Warszawa 1997; J. Drabina, Buddyzm, Kraków 2004; J. Sieradzan i in., Buddyzm. Wybór tekstów, Kraków 1987; A. Bureau i in., Buddyzm – dżinizm – religie ludów pierwotnych, Kęty 2003; Słowo Buddy, Szczecin 2000; P. Williams, Buddyzm Mahajana, Kraków 2000; tenże, Nieoczekiwana Droga, A. W. Wats, Droga zen, Poznań 1997; D. T. Suzuki, Wprowadzenie do buddyzmu zen, Warszawa 1979; G. C. C. Chang, Buddyjska nauka o całości istnienia, Kraków 1999; XIV Dalajlama, Świat buddyzmu tybetańskiego, Kraków 2002; Thich Nhat Hanh, Żywy Budda, żywy Chrystus, Poznań 1998; R. Le Gall, Jingme Rinpoche, Mnich i Lama, Katowice 2001; J. Keller, Zarys dziejów religii, Warszawa 1976 (wyd. 3); M. Kudelska, Filozofia Wschodu: wybór tekstów, Kraków 2002; H. Nakamura, Systemy myślenia ludów Wschodu: Indie Chiny Tybet Japonia, Kraków 2005; H. Zimoń (red.), Religia w świecie współczesnym, Lublin 2000.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Religie Chin**

Prowadzący: dr Maciej st. Zięba

Treść zajęć: Wykład omówi zasadnicze religie Chin od czasów starożytnych po czasy współczesne: pierwotne kultury agrarne i kult przodków, kult dworski (kult Nieba), taoizm religijny i filozoficzny i jego odłamy, motizm, wróżbiarstwo związane z Księgą Przemian oraz geomancję 5 żywiołów (fengshui), oficjalny kult konfucjański i neokonfucjański. Wspomniane zostaną pierwotne religie Korei (szamanizm), Japonii (shintō) i Wietnamu (animizm), religie “perskie” (zoroastrianizm, nestorianizm, manicheizm, islam), wpływ buddyzmu, chrześcijaństwo zachodnie w Chinach; omówione współczesne religie synkretyczne (zwl. taipingów, falungong; wspomniane tonghak i kaodazm). Przedstawiony będzie aspekt doktrynalny, liturgiczny i instytucjonalny.

Bibliografia podstawowa: L. Wasiliew, Kultury, religie i tradycje dawnych Chin, Warszawa 1974; M. Granet, Religie Chin, Kraków 1997; tenże, Cywilizacja chińska, Warszawa 1973, 95; M. J. Künstler, Dzieje kultury chińskiej, Warszawa 2007; tenże, Mitologia chińska, Warszawa 2001; tenże, Sprawa Konfucjusza, Warszawa 1983; T. Żbikowski, Legendy i pradzieje Kraju Środka, Warszawa 1978; C. P. Fitzgerald, Chiny. Zarys historii kultury, Warszawa 1974; J. Pimpaneau, Chiny: kultura i tradycje, Warszawa 2001; D. Walters, Mitologia Chin, Poznań 1996; K. Liwak-Rybak, Ludy starożytnych Chin: Mitologie świata, Warszawa 2008; M. Kudelska, Filozofia Wschodu: wybór tekstów, Kraków 2002; M. Dziwisz, W. Jaworski, Taoizm. Wybór tekstów, Kraków 1988; W. Jabłoński, Mądrość Państwa Środka, Warszawa 1960; G. Andreotii, Jezuita w Chinach, Kraków 2004; H. Nakamura, Systemy myślenia ludów Wschodu: Indie Chiny Tybet Japonia, Kraków 2005; H. Zimoń (red.), Religia w świecie współczesnym, Lublin 2000; B. Toporov, C. Hansen, Taoizm dla żółtodziobów, Poznań 2003; E. Moran, J. Yu, Feng shui dla żółtodziobów, Poznań 2002; tenże, I Ching Księga Przemian dla żółtodziobów, Poznań 2003.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

ROK I (studia II stopnia)

Wykład: **Filozofia kultury**

Prowadzący: dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład składa się z następujących części: 1. kultura - dzieje słowa i pojęcia. 2. metodologiczne wyodrębnienie różnych nauk o kulturze (antropologia kulturalna, socjologia kultury, etnologia, etnografia, filozofia kultury). 3. powstanie filozofii kultury jako odrębnego działu filozofii (kontekst neokantowski).

4. główne nurty filozofii kultury (neokantyzm, hermeneutyka, neomarksizm, fenomenologia, postmodernizm, filozofia klasyczna). 5. główne teorie kultury: wyznaczone przez koncepcję natury, koncepcję bytu i koncepcję człowieka. 6. klasyczna koncepcja kultury - osoba ze swej natury otwarta na kulturę i na Transcendencję. 7. główne dziedziny kultury: nauka, moralność, wytwórczość, religia. 8. kultura a cywilizacja. 9. główne teorie cywilizacji. 10. cywilizacja w ujęciu Feliksa Konecznego. 11. Europa i Zachód wobec cywilizacji. 12. chrześcijaństwo a cywilizacja. 13. fenomen kultury polskiej.

Bibliografia podstawowa: M. A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; F. Koneczny, O ład w historii, Warszawa 1993; A. Toynbee, Studium historii, Warszawa 2000; M. Pawlikowski, Dwa światy, Londyn 1952; O. Spengler, Zmierzch Zachodu, Warszawa 2001; S. Huntington, Zderzenie cywilizacji, Warszawa 2006; F. Fukuyama, Koniec historii, Poznań 1996; P. Jaroszyński, Człowiek i nauka, Lublin 2008.

Bibliografia uzupełniająca: F. Koneczny, O wielości cywilizacji, Kraków 1996; tenże, Polskie logos a ethos, Warszawa 1996; M. A. Krapiec, Człowiek w kulturze, Warszawa 1996; J. Maritain, Trzej reformatorzy, Warszawa 2005; C. Dawson, Postęp i religia, Warszawa 1958; Tenże, Religia i kultura, Warszawa 1958; Poznań 1937; A. Toynbee, Cywilizacja w czasie próby, Warszawa 1991; E. Voegelin, Nowa nauka polityki, Warszawa 1992; A. Toffler, Trzecia fala, Warszawa 1997; O. Spengler, Historia, kultura, polityka, Warszawa 1990.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Estetyka – Filozofia sztuki**

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład dotyczy następującej problematyki: 1. Filozofia sztuki a inne nauki o sztuce i ich kompetencje poznawcze, 2. Sztuka i teoria sztuki dziś (antyesencjalizm, antysztuka, antyestetyka), 3. Problem filozofii sztuki – metafizyka sztuki czy estetyka?, 4. Realistyczna filozofia sztuki (co to jest sztuka?, racja bytu sztuki, sztuka a prawda, dobro, piękno i religia), 5. Teoria sztuki a problem filozofii, 6. Sztuka i antysztuka, 7. Sztuka w kulturze, 8. Teoria dzieła sztuki oraz twórczości artystycznej, 9. Kryteria oceny estetycznej, 10. Koncepcja przeżyć estetycznych.

Bibliografia podstawowa: W. Tatarkiewicz, Droga przez estetykę, Warszawa 1972; A. B. Stępień, Propedeutyka estetyki, Lublin 1986; M. A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; P. Jaroszyński, Metafizyka i sztuka, Warszawa 1996; H. Kiereś, Spór o sztukę, Lublin 1996; H. Kiereś, Sztuka wobec natury, Radom 2001; H. Kiereś, Człowiek i sztuka, Lublin 2006; H. Kiereś, Cel w sztuce i twórczym działaniu, w: Zadania współczesnej metafizyki nr 10 „Spór o cel”, red. A. Maryniarczyk Lublin 2008, s. 255-268.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Antropologia kultury**

Prowadzący: dr Agnieszka Żuk

Treść zajęć: Problematyka antropologii od czasów formowania się dyscypliny aż po najważniejsze współczesne nurty refleksji nad kulturą. Znaczenie kultury w tworzeniu wspólnot, wspólnotowy charakter odbioru kultury. Przemiany zachodzące w wykorzystaniu potencjału twórczego człowieka. Problematyka: antropologii codzienności, antropologii słowa, antropologii obrazu, antropologii widowisk, antropologii filmu i audiowizualności. Różnice kulturowe wśród ludzi.

Bibliografia podstawowa: 1. Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów, red. A. Mencwel, Warszawa 2005, lub: W. Burszta, Wymiary antropologicznego poznania kultury, Poznań 1992; 2. wybrane teksty: Antropologia widowisk, Warszawa 2006, Antropologia słowa, Warszawa 2003, Antropologia obrazu, Kraków 2007, Z. Benedyktowicz, D. Palczewska, Sztuka na wysokości oczu: film i antropologia, red., Warszawa 1991; 3. M. Buber, Ja i Ty. Wybór pism filozoficznych, przeł. wybór i wstęp Jan Doktor, Warszawa 1992; 4. E. T. Hall, Poza kulturą, Warszawa 2001; 5. Grzeczność na krańcach świata, red. M. Marcjanik, Warszawa 2007, lub Grzeczność nasza i obca, Warszawa 2005.

Bibliografia uzupełniająca: U. Eco, Podziemni bogowie, Warszawa 2007 lub: L. Kołakowski, Kultura i fetysze, Warszawa 2000; Z. Freud, Kultura jako źródło cierpień, przeł. J. Prokopiuk, Warszawa 1992; T. Bór-Komorowski, Powstanie Warszawskie, Warszawa 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metodologia badań kulturoznawczych**

Prowadzący: dr Monika Walczak

Treść zajęć: Wykład podejmuje zagadnienia z zakresu metodologii badań kulturoznawczych, w kontekście metodologii nauk humanistycznych i teorii nauki. Kolejno omówione zostaną: (1) pojęcie nauki, (2) swoistość metodologiczna nauk humanistycznych, (3) status metodologiczny kulturoznawstwa, (4) typowe metody badań kulturoznawczych.

Poszczególne części obejmują: (1) wieloznaczność terminu nauka, problem definicji nauki, typologia nauk, pojęcie natury nauki i statusu metodologicznego nauki, wyznaczniki natury nauki, przedmiot nauki, cel nauki, metoda uprawiania nauki, struktura i dynamika nauki; (2) dzieje nauk humanistycznych i towarzyszącej im refleksji metateoretycznej, spory o naturę nauk humanistycznych (nauki humanistyczne a nauki przyrodnicze), swoistość przedmiotu nauk humanistycznych, cele nauk humanistycznych, metody nauk humanistycznych, język nauk humanistycznych, typy nauk humanistycznych; (3) historia kulturoznawstwa, miejsce kulturoznawstwa wśród nauk humanistycznych, przedmiot kulturoznawstwa, cele badań kulturoznawczych, metody badań kulturoznawczych (rozwińcie w części 4), tradycje badań kulturoznawczych; (4) metoda historyczno-porównawcza (pojęcie historii i historiografii, etapy metody historycznej, problemy, jakie rodzi użycie metody historycznej), metoda statystyczna (specyfika metody statystycznej i jej wartość, pojęcia kluczowe dla metody statystycznej, definicja, zastosowania metody statystycznej i jej funkcje, ograniczenia metody statystycznej), metoda badań terenowych, metoda interpretacji humanistycznej (pojęcie interpretacji, wielość metod interpretacji, tradycyjne i współczesne metody interpretacji).

Bibliografia podstawowa: M. Hammersley, P. Atkinson, Metody badań terenowych, tłum. pol. S. Dymczyk, Poznań 2000; S. Kamiński, Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1992; J. Karpiński, Wprowadzenie do metodologii nauk społecznych, Warszawa 2006; T. Pawłowski, Tworzenie pojęć i definiowanie w naukach humanistycznych, Warszawa 1978, 1986; J. Topolski, Metodologia historii, Warszawa 1984.

Bibliografia uzupełniająca: A. Bronk, Projekt hermeneutycznej filozofii humanistyki, w: A.B. Stępień, T. Szubka (red.), Studia metafizyczne, t. I, Lublin 1993, s. 267-294; A. Bronk, S. Majdański, Kategoria opisu: dynamika znaczeń (analiza hermeneutyczna), w: B. Andrzejewski (red.), Symbol i rzeczywistość, Poznań 1996, s. 45-68; A. Bronk, Kultura, w: H. Waldenfels, Leksykon religii, Warszawa, tłum. z niem., Warszawa 1997, s. 209-212; A. Bronk, Interpretacja, w: Encyklopedia Katolicka, t. 7, Lublin 1997, s. 387-389; A. Bronk, Nauki humanistyczne i kultura logiczno-metodologiczna, „Edukacja Humanistyczna” WSH 2004 nr 1-2, Szczecin 2005, s. 18-26; A. Bronk, „Natura czy kultura?” Uwagi metodologiczne, w: B. Przyborowska (red.), Natura, edukacja, kultura. Pedagogia źródeł, Toruń 2006, s. 243-256; W. J. Burszta, Antropologia kultury. Tematy, teorie, interpretacje, Poznań 1998; C. Geertz, Interpretacja kultur. Wybrane eseje, Kraków 2005; M. Kempny, E. Nowicka (red.), Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej, Warszawa 2003; J. Kmita (red.), Studia z teorii kultury i metodologii badań nad kulturą, Poznań 1982; J. Kmita, Późny wnuk filozofii. Wprowadzenie do kulturoznawstwa, Poznań 2007; A. Pankowicz, J. Rokicki, P. Plichta (red.), Tożsamość kulturoznawstwa, Kraków 2008; T. Pawłowski, Pojęcia i metody współczesnej humanistyki, Wrocław 1977; J. Pelc (red.), Język współczesnej humanistyki, Warszawa 2000; D. Silvermann, Interpretacja danych jakościowych, tłum. M. Głowacka-Grajper, J. Ostrowska, Warszawa 2007; F. Znaniecki, Nauki o kulturze. Narodziny i rozwój, tłum. J. Szacki, Warszawa 1971.

Forma zaliczenia: egzamin: pierwsza część pisemna, druga ustna, bezpośrednio po zakończeniu egzaminu pisemnego

Wykład: **Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II**

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Fel, prof. KUL

Treść zajęć: Omówienie pojęcia Katolicka Nauka Społeczna (nauczanie społeczne Kościoła katolickiego). Aktualność KNS. Filozofia i teologia społeczna w kontekście nauk humanistycznych. Źródła KNS: encykliki społeczne i dokumenty episkopatów. Ewolucja i charakter KNS. Osoba jako podmiot działania: wymiar ontyczny, dynamiczny i społeczny osoby. Prawa człowieka jako wyraz prawa naturalnego i moralnego. Rodzaje praw człowieka: wolnościowe, społeczne i solidarnościowe. Etyka gospodarcza - jej możliwość i kompetencje. Moralizm starożytny i średniowieczny. Humanizacja ekonomii. Właściwe i niewłaściwe postawy moralne w życiu gospodarczym. Globalizacja: pozytywne i zagrożenia. Dekalog gospodarczy. Zasady życia społecznego i gospodarczego: prawda, wolność, sprawiedliwość, zasada pomocniczości, zasada solidarności. Niektóre szczególne problemy życia społecznego i gospodarczego: własność, podatki, państwo, rodzina, naród, rodzina ludzka.

Bibliografia podstawowa: J. Majka, Węzłowe problemy katolickiej nauki społecznej, Rzym 1990; J. Majka, Etyka życia gospodarczego, Warszawa 1980; W. Piwowarski, ABC katolickiej nauki społecznej, Pelpin 1993.

Bibliografia uzupełniająca: Z. Bauman, Etyka ponowoczesna, Warszawa 1996; Ł. Czuma, Katolicka Nauka Społeczna, Lublin 1992; L. Dyczewski, Człowiek w społeczności, Niepokalanów 1988; S. Fel, J. Kupny, Humanizacja życia gospodarczego, Lublin 2000; A. Klose, Katolicka Nauka Społeczna, Warszawa 1985; J. Kondziela, Filozofia społeczna, Lublin 1972; T. Styczeń, W drodze do etyki, Lublin 1984.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Konwersatorium: **Chrześcijańska kultura życia duchowego**

Prowadzący: ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Treść zajęć: Tematem konwersatorium są filozoficzne założenia chrześcijańskiej duchowości (ogólna koncepcja rzeczywistości, koncepcja człowieka) oraz przesłanki natury teologicznej. Następnie podejmuje się problematykę chrześcijańskiej aretologii, ascezy i mistyki, oraz duchowości różnych ludzkich aktywności. Podejmuje się też problem duchowości niekatolickich i niechrześcijańskich.

Bibliografia podstawowa: Katechizm Kościoła Katolickiego, wyd. 2 poprawione, Poznań: Pallottinum 2002; J. Pelczar, Życie duchowe, Kraków: Wyd. św. Stanisława BM 2003.

Bibliografia uzupełniająca: R. Garrigou-Lagrange, Trzy okresy życia wewnętrznego wstępem do życia w niebie, przeł. s. Teresa Franciszka Służebnica Krzyża, Poznań: Pallottinum 1960-1962; A. Schimmel, Mystical Dimensions of Islam, Chapel Hill: University of North Carolina Press 1975; G. Scholem, Mistycyzm żydowski i jego główne kierunki, przeł. I. Kania, Warszawa: Wydawnictwo Aletheia 2007; A. Słomkowski, Teologia życia duchowego w świetle Soboru Watykańskiego II, oprac. M. Chmielewski, Zabki: Apostolicum 2000; J. Sudbrack, Mistyka. Doświadczenie własnego ja – Doświadczenie kosmiczne – Doświadczenie Boga, przeł. B. Białecki, Kraków: Wydawnictwo WAM 1996; S. Urbański, Teologia życia mistycznego, wyd. 2, Warszawa: Wydawnictwo ATK 1999; P. P. Ogórek, Mistyka chrześcijańskiego Wschodu i Zachodu, Warszawa: Wydawnictwo UKSW 2002; P. Moskal, Istota mistyki, W: Afektywne poznanie Boga, Red. P. Moskal, Lublin: Wydawnictwo KUL 2006, s. 129-135.

Forma zaliczenia: jedno pisemne kolokwium, jedna pisemna prezentacja wybranego zagadnienia szczegółowego oraz aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia kultury**

Prowadzący: dr Wojciech Daszkiewicz

Treść zajęć: 1. kultura – dzieje słowa i pojęcia. 2. metodologiczne wyodrębnienie różnych nauk o kulturze (antropologia kulturalna, socjologia kultury, etnologia, etnografia, filozofia kultury). 3. powstanie filozofii kultury jako odrębnego działu filozofii (kontekst neokantowski). 4. główne nurty filozofii kultury (neokantyzm, hermeneutyka, neomarksizm, fenomenologia, postmodernizm, filozofia klasyczna). 5. główne teorie kultury: wyznaczone przez koncepcję natury, koncepcję bytu i koncepcję człowieka. 6. klasyczna koncepcja kultury – osoba ze swej natury otwarta na kulturę i na Transcendencję. 7. główne dziedziny kultury: nauka, moralność, wytwórczość, religia. 8. kultura a cywilizacja. 9. główne teorie cywilizacji. 10. cywilizacja w ujęciu Feliksa Konecznego. 11. Europa i Zachód wobec cywilizacji. 12. chrześcijaństwo a cywilizacje. 13. fenomen kultury polskiej.

Bibliografia podstawowa: E. Cassirer, Esej o człowieku. Wstęp do filozofii kultury, Warszawa 1998; M. A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; Tenże, Człowiek i kultura, Lublin 2008; W. Dilthey, O istocie filozofii i inne pisma, Warszawa 1987.

Bibliografia uzupełniająca: W. Jaeger, Paideia, Warszawa 2001; A. L. Kroeber, Istota kultury, Warszawa 1989; F. Znaniecki, Nauki o kulturze. Narodziny i rozwój, Warszawa 1992; P. Jaroszyński, Człowiek i nauka, Lublin 2008; S. Kowalczyk, Filozofia kultury, Lublin 2005; Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia, Lublin 2006; H. Kiereś, Człowiek i sztuka, Lublin 2006.

Forma zaliczenia: ocena z przedmiotu wystawiona zostanie na podstawie obecności na zajęciach, aktywności i wyniku pisemnego kolokwium. Wszelkie nieobecności należy zaliczyć podczas konsultacji

Ćwiczenia: **Estetyka – Filozofia sztuki**

Prowadzący: dr Imelda Chłodna

Treść zajęć: Ćwiczenia pogłębiają treści poruszane na zajęciach. Celem zajęć jest przybliżenie filozoficznego rozumienia kultury

Bibliografia podstawowa: W. Tatariewicz, Droga przez estetykę, Warszawa 1972; A. B. Stępień, Propedeutyka estetyki, Lublin 1986; M. A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; P. Jaroszyński, Metafizyka i sztuka, Warszawa 1996; H. Kiereś, Spór o sztukę, Lublin 1996; H. Kiereś, Sztuka wobec natury, Radom 2001; H. Kiereś, Człowiek i sztuka, Lublin 2006; H. Kiereś, Cel w sztuce i twórczym działaniu, w: Zadania współczesnej metafizyki nr 10 „Spór o cel”, red. A. Maryniarczyk, Lublin 2008, s. 255-268.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: aktywność na zajęciach, zadane prace

Ćwiczenia: **Metodologia badań kulturoznawczych**

Prowadzący: dr Monika Walczak

Treść zajęć: Ćwiczenia mają charakter pomocniczy wobec wykładu z metodologii badań kulturoznawczych. Kolejno opracowane zostaną: (1) pojęcie nauki, (2) swoistość metodologiczna nauk humanistycznych, (3) status metodologiczny kulturoznawstwa, (4) typowe metody badań kulturoznawczych.

Poszczególne części obejmują: (1) wieloznaczność terminu nauka, problem definicji nauki, typologia nauk, pojęcie natury nauki i statusu metodologicznego nauki, wyznaczniki natury nauki, przedmiot nauki, cel nauki,

metoda uprawiania nauki, struktura i dynamika nauki; (2) dzieje nauk humanistycznych i towarzyszącej im refleksji metateoretycznej, spory o naturę nauk humanistycznych (nauki humanistyczne a nauki przyrodnicze), swoistość przedmiotu nauk humanistycznych, cele nauk humanistycznych, metody nauk humanistycznych, język nauk humanistycznych, typy nauk humanistycznych; (3) historia kulturoznawstwa, miejsce kulturoznawstwa wśród nauk humanistycznych, przedmiot kulturoznawstwa, cele badań kulturoznawczych, metody badań kulturoznawczych (rozwińcie w części 4), tradycje badań kulturoznawczych; (4) metoda historyczno-porównawcza (pojęcie historii i historiografii, etapy metody historycznej, problemy, jakie rodzi użycie metody historycznej), metoda statystyczna (specyfika metody statystycznej i jej wartość, pojęcia kluczowe dla metody statystycznej, definicja, zastosowania metody statystycznej i jej funkcje, ograniczenia metody statystycznej), metoda badań terenowych, metoda interpretacji humanistycznej (pojęcie interpretacji, wielość metod interpretacji, tradycyjne i współczesne metody interpretacji).

Bibliografia podstawowa: M. Hammersley, P. Atkinson, Metody badań terenowych, tłum. S. Dymczyk, Poznań 2000; S. Kamiński, Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1992; J. Karpiński, Wprowadzenie do metodologii nauk społecznych, Warszawa 2006; T. Pawłowski, Tworzenie pojęć i definiowanie w naukach humanistycznych, Warszawa 1978, 1986; J. Topolski, Metodologia historii, Warszawa 1984.

Bibliografia uzupełniająca: A. Bronk, Projekt hermeneutycznej filozofii humanistyki, w: A.B. Stępień, T. Szubka (red.), Studia metafizyczne, t. I, Lublin 1993, s. 267-294; A. Bronk, S. Majdański, Kategoria opisu: dynamika znaczeń (analiza hermeneutyczna), w: B. Andrzejewski (red.), Symbol i rzeczywistość, Poznań 1996, s. 45-68; A. Bronk, Kultura, w: H. Waldenfels, Leksykon religii, Warszawa 1997, s. 209-212; A. Bronk, Interpretacja, w: Encyklopedia Katolicka, t. 7, Lublin 1997, kol. 387-389; A. Bronk, Nauki humanistyczne i kultura logiczno-metodologiczna, „Edukacja Humanistyczna” WSH 2004 nr 1-2, Szczecin 2005, s. 18-26; A. Bronk, „Natura czy kultura?” Uwagi metodologiczne, w: B. Przyborowska (red.), Natura, edukacja, kultura. Pedagogia źródeł, Toruń 2006, s. 243-256; W. J. Burszta, Antropologia kultury. Tematy, teorie, interpretacje, Poznań 1998; C. Geertz, Interpretacja kultur. Wybrane eseje, Kraków 2005; M. Kempny, E. Nowicka (red.), Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej, Warszawa 2003; J. Kmita (red.), Studia z teorii kultury i metodologii badań nad kulturą, Poznań 1982; J. Kmita, Późny wnuk filozofii. Wprowadzenie do kulturoznawstwa, Poznań 2007; A. Pankowicz, J. Rokicki, P. Plichta (red.), Tożsamość kulturoznawstwa, Kraków 2008; T. Pawłowski, Pojęcia i metody współczesnej humanistyki, Wrocław 1977; J. Pelc (red.), Język współczesnej humanistyki, Warszawa 2000; D. Silvermann, Interpretacja danych jakościowych, tłum. M. Głowacka-Grajper, J. Ostrowska, Warszawa 2007; F. Znaniecki, Nauki o kulturze. Narodziny i rozwój, tłum. J. Szacki, Warszawa 1971.

Forma zaliczenia: warunkiem uzyskania wpisu jest zaliczenie wszystkich kolokwium przeprowadzanych w czasie semestru

ROK I (studia II stopnia) – zajęcia do wyboru

Wykład: **Teoretyczne podstawy nauk o religii**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk

Treść zajęć: Wykład wprowadza w elementarne problemy metodologiczne, jakie rodzą badania religii. Po krótkim przedstawieniu głównych etapów dziejów badań nad religią w kulturze europejskiej, omówione zostaną problemy z związane z osobliwym przedmiotem (pojęciem i definicją religii), celami teoretycznymi i praktycznymi oraz głównymi metodami badawczymi (historyczną, porównawczą, strukturalno-funkcjonalną, filozoficzną i teologiczną).

Bibliografia podstawowa: A. Bronk, Podstawy nauk o religii, Lublin: TN KUL 2003.

Bibliografia uzupełniająca: A. Bronk, Czy istnieje metoda religioznawcza?, w: Z. Stachowski (red.), Religioznawstwo polskie w XXI wieku, Tyczyn: Polskie Towarzystwo Religioznawcze 2005 s. 21-35; A. Bronk, Podstawy nauk o religii, Lublin: TN KUL 2003; P. Jenkins, Chrześcijaństwo przyszłości. Nadejście globalnej Christianitas, tłum. S. Grodz, Warszawa: Verbinum 2009; G. Lanczkowski, Wprowadzenie do religioznawstwa, tłum. A. Bronk, Warszawa: Verbinum 1986; J. Waardenburg, Religie i religia. Systematyczne wprowadzenie do religioznawstwa, tłum. A. Bronk, Warszawa: Verbinum 1991; H. Zimoń (red.), Religia w świecie współczesnym. Zarys problematyki religioznawczej, Lublin: TN KUL 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia Boga**

Prowadzący: dr hab. Włodzimierz Dhubacz, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu z filozofii Boga – w aspektach historycznym i systematycznym – ważne koncepcje Absolutu, wypracowane w myśli starożytnej (Platon, Arystoteles i Plotyn) i średniowiecznej (Tomasz

z Akwinu) oraz nowożytnej (Kartezjusz, Kant) i współczesnej (Hegel, Whitehead, Marion). W aspekcie systematycznym przedstawia się argumentację na rzecz istnienia Absolutu, określenia Jego natury oraz relacji do świata i człowieka. Ponadto podejmuje się problem ateizmu oraz stosunku współczesnej nauki do zagadnienia Boga.

Bibliografia podstawowa: Z. J. Zdybicka, Drogi afirmacji Boga, w: Wprowadzenie do filozofii (praca zbiorowa), Lublin 1996.

Bibliografia uzupełniająca: E. Gilson, Bóg i filozofia, Warszawa 1961; W. Dłubacz, O kulturę filozofii, Lublin 1994; W. Dłubacz, Problem Absolutu w filozofii Arystotelesa, Lublin 1992; W. Dłubacz, U źródeł koncepcji Absolutu. Od Homera do Platona, Lublin 2003; Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia, Lublin 1994; Z. J. Zdybicka, Ateizm, w: Powszechna Encyklopedia Filozoficzna, t. 1, Lublin 2000; Z. J. Zdybicka, Teoria partycypacji bytu, Lublin 1972; L. Elders, Filozofia Boga, Warszawa 1995; S. Kowalczyk, Filozofia Boga, Lublin 1999; S. Kowalczyk, Wieki o Bogu, Wrocław 1986.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia alternatywnych ruchów religijnych**

Prowadzący: dr hab. Robert Ptaszek

Treść zajęć: 1. Sekty w historii chrześcijaństwa: 1.1. Początki sekt chrześcijańskich, 1.2. Gnostycyzm, 1.3. Manicheizm jako inspiracja dla sekt chrześcijańskich, 1.4. Chrześcijańskie sekty w średniowieczu; 2. Alternatywne ruchy religijne w czasach nowożytnych: 2.1. Od sekt do alternatywnych ruchów religijnych, 2.2. Trzy najważniejsze okresy rozwoju ARR: 2.2.1. Okres I – od XVI do XVIII wieku, 2.2.2. Okres II – przełom XIX i XX wieku, 2.2.3. Okres III – od lat sześćdziesiątych XX wieku do dziś, 2.3. Najważniejsze ruchy religijne I okresu, 2.4. Ruchy religijne przełomu XIX i XX wieku jako reakcja na scjentystyczną wizję świata; 3. Ruchy religijne w czasach współczesnych: 3.1. Przyczyny popularności ruchów religijnych w dzisiejszej kulturze Zachodu, 3.2. Różnice między dawnymi i współczesnymi ruchami religijnymi.

Bibliografia podstawowa: Z. Drozdowicz, Sekty religijne w nowożytnej Europie, Poznań 2000.

Bibliografia uzupełniająca: R. Kurt, Gnoza, Kraków 2003; R. Steven, Manicheizm średniowieczny, Katowice 2007; Sekty: studium socjologiczno-historyczne, red. J. Sztumski, Kielce 1993.

Forma zaliczenia: egzamin ustny z materiału prezentowanego na wykładzie i obowiązującej literatury

Wykład: **Nauka, nauka popularna i pseudonauka we współczesnej kulturze**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL

Treść zajęć: 1. Historia problemu demarkacji w filozofii nauki (Carnap, Popper, Lakatos, Sady). 2. Koncepcje nauki popularnej (nauka popularna jako aplikacyjna ponaddiscyplinarna synteza nowych idei, nauka popularna jako pomost pomiędzy literaturą naukową i obszarami politycznego i kulturowego dyskursu, nauka popularna jako proces transmisji nauki profesjonalnej do społeczeństwa, nauka popularna jako część instytucji rządowych zajmujących się promocją państwa narodowego lub wspólnoty językowej). 3. Formy popularyzacji nauki (współczesne festiwale nauki, fora i witryny internetowe). 4. Znaczenie nauki popularnej i literatury science fiction dla edukacji przyrodniczej i humanistycznej (M. W. McRae). 5. Krytyczna analiza argumentów za popularyzacją nauki (W. M. Laetsch, M. H. Shamos, D. Nelkin). 6. Wielcy popularyzatorzy nauki i ich dzieła (Kamil Flammarion, Agnes Mary Clerke, George Gamow, Sir Alfred Patrick Caldwell-Moore, Fulvio Melvia, Richard Dawkins); 7. Koncepcja nauki patologicznej (I. Langmuir, M. Gardner). 8. Przykłady nauki patologicznej (teorie płaskiej Ziemi, promieniowanie N, zimna fuzja, Światy w zderzeniu Emmanuela Velikovskiego). 9. Krytyka ufologii i paleoastronautyki z pozycji współczesnej nauki (P. Klass, R. Sheaffer, C. Sagan). 10. Lysenkizm jako model nauki politycznie poprawnej.

Bibliografia podstawowa: M. Gardner, Pseudonauka i pseudouczni, Warszawa: PWN 1966; M. W. McRae (ed.). The Literature of Science: Perspectives on Popular Scientific Writing. Athens: The University of Georgia Press 1993; A. M. Gardner, Ekscentryczne teoria, oszustwa i maniactwa naukowe, Pandora 1994; C. Sagan, Umysł Broca. Refleksje o nauce, Poznań: Zysk i S-ka 2003; A. Koterski, Falsyfikacjonistyczne kryteria demarkacji w XX-wiecznej filozofii nauki, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej 2004; C. Garwood, Flat Earth: The History of an Infamous Idea, Pan Books 2007.

Bibliografia uzupełniająca: J. B. Russell, Inventing the Flat Earth: Columbus and Modern Historians, New York: Praeger 1991; M. Brück, Agnes Mary Clerke & the Rise of Astrophysics, Cambridge: Cambridge University Press 2002; A. Sokal, J. Bricmont, Modne bzdury. O nadużyciach nauki popełnianych przez postmodernistycznych intelektualistów, Warszawa 2004.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii sztuki**

Prowadzący: prof. dr hab. Urszula Mazurczak

Treść zajęć: Bazując na wiedzy ogólnej z historii sztuki, przekazanej na I roku studiów licencjackich, wykład

monograficzny obejmuje następujące zagadnienia szczegółowe:

I. Funkcja sztuki – architektury oraz plastyki w prezentowaniu i tym samym rozumieniu wiary: 1. oficjalnej nauki Kościoła, skierowanej do odbiorcy czytającego Biblię i znającego dokumenty np.: soborowe, komentarze teologiczne oraz filozoficzne, które wyjaśniały zagadnienia wiary. Przykładami są: sztuka monumentalna - rzeźba portali kościołów, fasady, dekoracje absydowe, ołtarze oraz drobna plastyka powstała na zamówienie hierarchii kościelnej lub świeckiej. W tym nurcie plasują się aktywne pod względem fundacji środowiska uniwersyteckie lub przedstawiciele elit intelektualnych; 2. drugim nurtem ikonograficznym w sztuce była dewocja powszechna funkcjonująca w środowiskach słabiej wykształconych oraz niepiśmiennych, dla których sztuka unoaczała dogmaty wiary, wydarzenia biblijne, hagiograficzne. Posługując się emocjonalną warstwą przekazu, sięgała do ludzkich wyobrażeń i przeżyć. Zdarzenia święte ukazywano w ziemskiej przestrzeni i czasie.

II. Funkcja sztuki w prezentowaniu i tym samym rozumieniu człowieka w jego uwarunkowaniu środowiskowym: 1. rodzinnym np. portrety indywidualne lub całej rodziny; 2. w jego aspiracji społecznej, zawodowej także hierarchii władzy. Zagadnienie portretu w plastyce obejmować będzie zarówno sztukę europejską jak i polską, na wybranych przykładach ilustrujących osoby portretowane.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z wiedzy o sztuce**

Nowożytna ikonografia rodzin zakonnych

Prowadzący: o. dr Cyprian Janusz Moryc

Treść zajęć: Architektura, malarstwo, rzeźba i rzemiosło artystyczne najważniejszych zakonów w ujęciu chronologicznym. Wkład zakonów w rozwój sztuki europejskiej oraz w krajach misyjnych. Znaczenie własnego charyzmatu, reguł kanonicznych oraz specyficznych potrzeb osobistej pobożności, wymogów liturgicznych i katechetycznych.

Bibliografia podstawowa: D. Forstner, Świat symboliki chrześcijańskiej. Leksykon, Warszawa 1990; J. Hani, Symbolika świątyni chrześcijańskiej., Kraków 1994; C. Ripa, Ikonologia, Warszawa 2008; B. Szczepanowicz, Zwierzęta i rośliny w życiu świętych oraz jako ich atrybuty. Kraków 2007; W. Smoleń, Ilustracje świąt kościelnych w polskiej sztuce, Lublin 1987.

Bibliografia uzupełniająca: Tyniec: sztuka i kultura benedyktynów od wieku XI do XVIII: katalog wystawy w Zamku Królewskim na Wawelu październik - grudzień 1994, (red.) K. Żurowska, wyd. Wydawnictwo Benedyktynów, Kraków, 1994; Cystersi w kulturze średniowiecznej Europy, red. J. Strzelczyk, Poznań 1992; B. Wanat, Z dziejów zakonnego budownictwa barokowego w Małopolsce, Kraków 2006; J. Paszenda, Budowle jezuickie w Polsce, t. 1-3, Kraków 1999; A. Błachut, Brat Mateusz Osiecki i jego dzieło, Warszawa 2003; A. Błachut, Słownik artystów reformackich w Polsce, Warszawa 2006; A. Betlej, Paweł Giżycki SJ architekt polski XVIII wieku. Kraków 2003; T. Chrzanowski, Działalność artystyczna Tomasa Tretera, Warszawa 1984.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z judaizmu**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz

Żydowska haskala a powstanie komunizmu

Treść zajęć: Wykład obejmuje kulturę żydowską stolicy Czterech Ziemi, czyli Lublina.

Bibliografia podstawowa: R. Rubinkiewicz, Judaizm, w: Religia w świecie współczesnym, red. H. Zimoń, Lublin 2000, s. 349-378 i podana tam literatura; W. Tyloch, Judaizm, Warszawa 1987; A. Unterman, Żydzi - wiara i życie, Łódź 1989.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: systematyczna obecność, egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z islamu**

Prowadzący: o. dr Krzysztof Modras

Treść zajęć: Przedmiotem kursu będzie między innymi: - historia języka arabskiego; - wprowadzenie do Koranu (struktura, tematy przewodnie, postacie, Koran jako prawo kultowe i etyczne); - filary, na których opiera się religia Islamu; - przedstawienie i komentarz do Imion Boga w Islamie.

Bibliografia podstawowa: J. Danecki, Podstawowe wiadomości o Islamie, t. 1-2, Warszawa 1998; The Meaning of the Holy Qur'an. Abdullah Yusuf Ali. New Edition with Revised Translation, Commentary and Newly Compiled Comprehensive Index, Amana Publications, Beltsville, Maryland 2008; Koran, tłum. J. Bielawski, PIW, Warszawa 2008.

Bibliografia uzupełniająca: A. T. Khoury, Ludwig Hagemann i inni, Dictionnaire de l'Islam. Histoire - Idées - Grandes figures, Brepols, Belgique 1995; Mohammad Ali Amir-Moezzi, Dictionnaire du Coran, Paris 2007; R. Arnaldez, Le Coran. Guide de lecture, Paris 1983; D. Gimaret, Les noms divins en Islam. Exégèse lexicographique et théologique. Les Éditions du Cerf, Paris 1988.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii i religii Chin**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Roman Malek

Spotkanie religii w Chinach

Treść zajęć: Wykład dotyczy aspektywnie ujętej sfery religii w kulturze chińskiej.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z alternatywnych ruchów religijnych**

Prowadzący: dr hab. Robert Ptaszek

Ruch New Age i jego doktryna

Treść zajęć: I. Ruch New Age: geneza, struktura i doktryna: 1. Powstanie i twórcy ruchu (Prekursorzy Nowej Ery; Twórcy ruchu New Age; Najważniejsze cele ruchu); 2. Struktura i doktryna ruchu New Age (New Age jako sieć zależności; New Age sensu stricto i sensu lato; „Modelowa wersja” doktryny New Age Fritjofa Capry); 3. Wizja rzeczywistości będąca podstawą doktryny New Age (Nowy paradygmat w nauce; Obraz świata, człowieka i Boga; Religia Nowej Ery); II. Filozoficzna analiza doktryny New Age: 1. Główne inspiracje doktryny New Age (New Age a gnoza; New Age a filozofia Wschodu; New Age wobec tradycji filozoficznej Zachodu; Związki New Age z postmodernizmem); 2. New Age a chrześcijaństwo – podstawowe rozbieżności (Kosmiczna (boska) jaźń zamiast osoby; Bezosobowe sacrum zamiast Boga; Samorealizacja zamiast zbawienia; Indywidualizm i egocentryzm zamiast wspólnoty); 3. New Age w ujęciu klasycznej filozofii religii (Utopijny charakter New Age; Miejsce New Age w kulturze chrześcijańskiej).

Bibliografia podstawowa: R. T. Ptaszek, Nowa Era religii? Ruch New Age i jego doktryna - aspekt filozoficzny, Siedlce 2008.

Bibliografia uzupełniająca: ABC o New Age, red. A. Białowas, Tychy 2005; R. N. Baer, S. Rouvillois, W matni New Age. New Age – kultura i filozofia, Kraków 1996; B. Dobroczyński, New Age, Kraków 1997; W. Hanegraaff, New Age Religion and Western Culture: Esotericism in the Mirror of Secular Thought, Leiden 1996; P. Heelas, New Age Movement: The Celebration of the Self and the Sacralization of Modernity, Oxford 1996; A. Zamojski, New Age filozofia, religia i paranauka, Kraków 2002; J. Żak-Bucholc, Przemienić świat i siebie, Wrocław 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii indyjskiej**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Omawia się religijne i pozareligijne źródła myśli filozoficznej w Indiach. Przedstawia się chronologicznie systemy wybranych klasycznych filozofów: Prajāpati (nāsādiya), Yajñavalkya i Uddalaka (upaniṣad), Bṛhaspati (cārṣvāka), Makkhali (ājīvika), Siddhārtha (Buddha), Jaimini (mīmāṃsā), Bādarāyaṇa (vedānta), Kaṇāda (vaiśeṣika), Gautama (nyāya), Patañjali (yoga), Umasvati (jaina), Nāgārjuna (madhyamaka), Vasubandhu (sarvāstivāda; vijñānavāda), Īśvarakṛṣṇa (sāṅkhya), Dharmakīrti, Kumārila i Ratnakīrti (sautrāntika-vijñānavāda), Bhartṛhari (vyākaraṇa), Kumārila i Prabhākara (mīmāṃsā), Gaudapāda, Śaṅkara, Maṇḍana Mīśra, Suresvara, Śrī Harṣa i Citsukha (advaita); Udayana, Gaṅgeśa, Gadādhara i Raghunātha Śīromaṇi (nyāya-vaiśeṣika), Jayaraśī (ājñānika), Abhinavagupta (śaiva), Rāmānuja, Madhva, Nimbarka, Vallabha, Caitanya i in. (vedānta), Mādhava (doksografia) i in., oraz myślicieli współczesnych (Ramana Maharshi, Aurobindo, M. K. Gandhi, J. Krishnamurti, Prajñāpād, S. Radhakrishnan).

Bibliografia podstawowa: S. Radhakrishnan, Filozofia indyjska, t. 1-2, Warszawa 1958-60; E. Frauwallner, Historia filozofii indyjskiej, t. 1-2, Warszawa 1990; I. P. McGreal (red.), Wielcy myśliciele Wschodu, Warszawa 1997, s. 191-369, 628-632; B. Szymańska (red.), Filozofia Wschodu, Kraków 2001, s. 11-244, 287-313; M. Kudelska (red.), Filozofia Wschodu: wybór tekstów, Kraków 2002, s. 11-284; P. Balcerowicz, Historia klasycznej filozofii indyjskiej, Warszawa 2003; F. Tokarz, Z filozofii indyjskiej. Kwestie wybrane, Lublin, cz. 1: 1990 (wyd. 2), cz. 2: 1985; S. Schayer, O filozofowaniu Hindusów, Warszawa 1988; M. S. Zięba, Buddyzm, Indyjska filozofia, [w:] Powszechna Encyklopedia Filozofii, Lublin 2000-03, t. 1, s. 706-734, t. 4 s. 805-814; T. Herrmann i in., Mały słownik klasycznej myśli indyjskiej, Warszawa 1992; J. Justyński, Myśl społeczna i polityczna renesansu indyjskiego, Warszawa 1985.

Bibliografia uzupełniająca: -

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z kultury antycznej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann

Antyczni współtwórcy Europy

Treść zajęć: Wykład porusza wybrane zagadnienia z kultury Antyku w kontekście tematu szczegółowego. Zajęcia nawiązują do literatury greckiej i łacińskiej.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z antropologii kultury**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk

Człowiek i śmierć

Treść zajęć: Wykład poświęcony jest zmianie postaw wobec śmierci w kulturze Zachodu od średniowiecza do czasów współczesnych. Szczególny nacisk położony będzie na zmianę wyobrażeń eschatologicznych.

Bibliografia podstawowa: P. Aries, Człowiek i śmierć, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1992.

Bibliografia uzupełniająca: J. Huizinga, Jesień średniowiecza, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1992; J. Delumeau, Strach w kulturze Zachodu, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1986; J. Delumeau, Grzech i strach, Instytut Wydawniczy PAX, Oficyna Wydawnicza Volumen, Warszawa 1994; A. Guriewicz, Kultura i społeczeństwo średniowiecznej Europy, Oficyna Wydawnicza Volumen, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 1997; B. Dąb-Kalinowska, Ziemia, piekło, raj: jak czytać obrazy religijne?, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Seminarium: **Teoria kultury**

Prowadzący: dr hab. Beata Obsulewicz-Niewińska

Treść zajęć: Seminarium zaprojektowane jest jako pogłębiony i uszczegółowiony ogłód kulturotwórczej roli eposu od antyku po twórczość np. W. Myśliwskiego czy J. J. R. Tolkiena. Eposy ważne dla kultur narodowych oraz te, które osiągnęły ponadnarodową popularność, odczytane zostaną w świetle nowych teorii literatury i (szerzej) teorii kultury.

Bibliografia podstawowa: B. Bednarek, Epos europejski, Wrocław 2001.

Bibliografia uzupełniająca: w zależności od konkretnych potrzeb studenta.

Forma zaliczenia: wybór i bibliografia podmiotowo-przedmiotowa w semestrze I, pisemny plan całości pracy w II semestrze

Seminarium: **Historia sztuki**

Prowadzący: prof. dr hab. Urszula Mazurczak

Treść zajęć: Funkcja sztuki w wizualizacji człowieka: jego wiary i aspiracji artystycznych w konkretnym środowisku i konkretnym czasie.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach w zależności od podejmowanych problemów.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach w zależności od podejmowanych problemów.

Forma zaliczenia: praca magisterska

Seminarium: **Teoria sztuki**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Zajęcia poświęcone będą ćwiczeniu umiejętności: właściwego posługiwania się pojęciami z zakresu teorii sztuki (sztuki, wartości estetycznych, wzniosłości, przeżyć artystycznych i estetycznych, klasyfikacji sztuk, „estetyczne-niestetyczne”, problemu „języków sztuki”, piękna, stylu, gustu, smaku), stawiania i rozwiązywania problemów (np. problem definicji sztuki, piękna, brzydoty, istnienia dzieła sztuki), analizowania przykładowych teorii interpretacyjnych i próbie ich oceny, a także analizowania podstawowych kategorii estetycznych w perspektywie współczesnych nurtów. Ważną częścią seminarium będzie kształtowanie umiejętności pisania pracy seminaryjnej z zakresu teorii sztuki.

Bibliografia podstawowa: Platon: Ion, Państwo, Uczta, Hipiasz Większy, Warszawa 1994; Arystoteles: Retoryka – Poetyka, Warszawa 1988, R. Ingarden, O dziele literackim, Warszawa 1960; W. Tatarkiewicz, Dzieje sześciu pojęć, Warszawa 1988, W. Tatarkiewicz, Historia estetyki, Sztuka – mimesis czy kreacja? Lublin 1992; M. Gołaszewska, Zarys estetyki, Warszawa 1986; M. Gołaszewska, Estetyka współczesności, Kraków 2001; Eidos sztuki, red. M. Gołaszewska, Kraków 1988; R. Ingarden, Studia z estetyki, t. 1-3 (wybór), Warszawa 1957-1970; A. B. Stepien, Propedeutyka estetyki, Lublin 1986; W. Stróżewski, Wokół piękna,

Kraków 2002; Estetyka transkulturowa, red. K. Wilkoszewska, Kraków 2004; Estetyki filozoficzne XX w., red. K. Wilkoszewska, Kraków 2000; E. Gombrich, O sztuce, Warszawa 1987.

Bibliografia uzupełniająca: Etos sztuki, red. M. Gołaszewska, Warszawa 1985; J. Levinson, Oxford Handbook of Aesthetics, Oxford 2003; 2003; Od awangardy do postmodernizmu, red. G. Dziamski, Warszawa 1996; Problematyka aksjologiczna w nauce o literaturze, red. S. Sawicki, A. Tyszczyk, Lublin 1992; H. Kiereś, Spór o sztukę, Lublin 1996; E. Souriau, Le vocabulaire d'esthétique, Paris 1990; Nowe zjawiska w sztuce polskiej po 2000, red. G. Borkowski, A. Mazur, M. Branicka, Warszawa 2007; J. Makota, O klasyfikacji sztuk pięknych, Kraków 1964; Estetyka w świetle, red. M. Gołaszewska, t. 1-2, Kraków 1985-6; B. Galejev, New Laokoon, 1992 (online); Słownik pojęć filozoficznych Romana Ingardena, red. A. J. Nowak, L. Sosnowski, Kraków 2001 (wybór); Studia o współczesnej estetyce polskiej (do 1939), Warszawa 1977; wybrane artykuły i projekcje z zakresu życia artystycznego i teorii sztuki.

Forma zaliczenia: uczestnictwo na zajęciach oraz złożenie fragmentów i całości pracy magisterskiej w określonych terminach

Seminarium: **Kultura antyczna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann, ks. dr Ignacy Papajk

Treść zajęć: Zajęcia poświęcone przygotowaniu pracy dyplomowej w kontekście starożytnej literatury greckiej i łacińskiej.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach w zależności od zainteresowań studentów.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: złożenie w terminie całości pracy dyplomowej

Seminarium: **Kultura średniowieczna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Edward Iwo Zieliński

Treść zajęć: Zajęcia służą przygotowaniu pracy magisterskiej z zakresu kultury średniowiecznej.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach w zależności od tematów prac magisterskich.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach w zależności od tematów prac magisterskich.

Forma zaliczenia: praca magisterska

Seminarium: **Historia kultury intelektualnej**

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL

Treść zajęć: Treść zajęć jest dostosowana do tematyki prac magisterskich oraz określona tematyką wybranego tekstu źródłowego z zakresu historii kultury intelektualnej.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach w zależności od tematów prac magisterskich.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach w zależności od tematów prac magisterskich.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie obowiązkowego i aktywnego udziału w zajęciach; na roku I warunkiem zaliczenia semestru zimowego jest uzasadniony wybór tematu pracy magisterskiej; semestru letniego - przedstawienie planu pracy i oddanie I rozdziału pracy magisterskiej; na roku II w semestrze zimowym oddanie przynajmniej kolejnego rozdziału pracy, a w semestrze letnim całej pracy magisterskiej

Seminarium: **Kultura medialna**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchoła

Treść zajęć: Najważniejsze etapy rozwoju mediów masowych (prasy, radia, telewizji, Internetu), na tle ogólnych warunków poszczególnych epok, ze szczególnym uwzględnieniem zmian społecznych, politycznych i technologicznych; Źródła tradycji i ewolucja systemu mediów w Polsce; Rozwój rynku medialnego w Polsce: prasa, radio, telewizja, on-line; Zasady wolności wypowiedzi; Manipulacja i propaganda; Cechy społeczeństwa informacyjnego; Cyberkultura jako nowy paradygmat kultury medialnej; Kultura globalna, problemy tożsamości jednostkowej i narodowej; Media globalne a kultura globalna: cechy i wartości; Społeczność internetowa: netokracja, nowe elity; Public relations i reklama; Teorie i narzędzia badania opinii publicznej; Edukacja medialna.

Bibliografia podstawowa: T. Goban Klas, Zarys historii i rozwoju mediów, Kraków 2001; T. Goban Klas, Cywilizacja medialna, Warszawa 2005; T. Goban Klas, Media i komunikowanie masowe. Teorie i analiza prasy, radia, telewizji i Internetu, Warszawa 2006; Z. Bauer, E. Chudziński, Dziennikarstwo i świat mediów, Kraków 2004; Z. Bajka, Historia mediów, Kraków 2008; Bp A. Lepa, Świat propagandy, Częstochowa 2006; Bp A. Lepa, Świat manipulacji, Częstochowa 1995; P. Zawojski, Cyberkultura jako nowy paradygmat kultury medialnej. Rozważania teoretyczne, w: Nowa audiowizualność - nowy paradygmat kultury? red. E. Wilk, I. Kolasińska-Pasterczyk, Kraków 2008; M. Gruchoła, Ochrona telewizji w III Rzeczypospolitej, Lublin 2003; K. Krzysztofek, M. S. Szczepański. Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych.

Katowice 2005.(fragmenty); Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 1994, Nr 24, poz. 83 z późn. zm.).

Bibliografia uzupełniająca: T. Mielczarek, Monopol pluralizm koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989-2006, Warszawa 2007, (fragmenty); Polska w drodze do globalnego społeczeństwa informacyjnego. Raport o rozwoju społecznym, red. W. Cellary, Warszawa 2002 (fragmenty); Słownik wiedzy o mediach, red. E. Chudziński, Warszawa, Bielsko-Biała 2007; Współczesne systemy komunikowania, red. B. Dobek-Ostrowska, Wrocław 1998; K. Pokorna-Ignatowicz, Telewizja w systemie politycznym i medialnym PRL Kraków 2003; W. Pisarek (red.), Słownik terminologii medialnej, Kraków 2006.

Forma zaliczenia: znajomość literatury obowiązkowej; przygotowanie do seminarium i aktywne w nich uczestnictwo; obecność na zajęciach; podstawą zaliczenia I roku jest napisanie 1 rozdziału pracy; podstawą zaliczenia II roku jest napisanie i złożenie pracy magisterskiej do ostatniego dnia semestru letniego

Seminarium: **Filozofia Boga i religii**

Prowadzący: ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Treść zajęć: W ramach seminarium odbywa się dyskusja na tematy związane z badaniami prowadzonymi przez uczestników seminarium oraz nad powstającymi pracami magisterskimi. Celem seminarium jest doskonalenie umiejętności prowadzenia badań naukowych i redagowania ich wyników w postaci pracy magisterskiej.

Bibliografia podstawowa: literaturę wyznaczają tematy badawcze uczestników seminarium.

Bibliografia uzupełniająca: literaturę wyznaczają tematy badawcze uczestników seminarium.

Forma zaliczenia: podstawą zaliczenia jest aktywny udział w seminariach. Zaliczenie seminarium w ostatnim semestrze następuje po przyjęciu przez promotora pracy magisterskiej

Seminarium: **Judaizm**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz

Treść zajęć: Na seminarium przygotowywane będą prace magisterskie z zakresu określonego nazwą zajęć, w szczególności z kultury żydowskiej stolicy Czterech Ziemi, czyli Lublina.

Bibliografia podstawowa: literaturę wyznaczają tematy badawcze uczestników seminarium.

Bibliografia uzupełniająca: literaturę wyznaczają tematy badawcze uczestników seminarium.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie fragmentów, na II roku całości pracy magisterskiej

Seminarium: **Islam**

Prowadzący: o. dr Krzysztof Modras

Treść zajęć: W ramach seminarium doskonalona będzie umiejętność prowadzenia badań naukowych i redagowania ich wyników.

Bibliografia podstawowa: zostanie podana na zajęciach w zależności od tematów prac magisterskich.

Bibliografia uzupełniająca: zostanie podana na zajęciach w zależności od tematów prac magisterskich.

Forma zaliczenia: na podstawie przygotowywanych fragmentów oraz całości pracy magisterskiej

Seminarium: **Alternatywne ruchy religijne**

Prowadzący: dr hab. Robert Ptaszek

Treść zajęć: I. Alternatywne ruchy religijne w kulturze europejskiej: zebranie i uporządkowanie wiedzy na temat historii, typologii, doktryn oraz kulturowej roli alternatywnych ruchów religijnych w Europie; II. Zasady przygotowywania prac magisterskich: charakter pracy dyplomowej (cele poznawcze, struktura przygotowywanej pracy, wymogi formalne); wybór tematu i przygotowanie planu pracy (wybór problemów badawczych i ich uzasadnienie; przygotowanie wstępnego projektu pracy); standardy pisania prac dyplomowych (formy prezentacji danych, dobór literatury, sposoby sporządzania przypisów i bibliografii); metody zbierania danych (wybór metody badawczej pracy, przygotowanie narzędzi badawczych, analiza zebranych danych)

Bibliografia podstawowa: Z. Pawłowicz, Kościół i sekty w Polsce, Gdańsk 1996; E. Barker, Nowe ruchy religijne, Kraków 1997.

Bibliografia uzupełniająca: A. Pułło, Prace magisterskie i licencjackie. Wskazówki dla studentów, Warszawa 2001; R. Zenderowski, Praca magisterska. Jak pisać i obronić? Wskazówki metodologiczne, Warszawa 2007/2008.

Forma zaliczenia: referat na temat problemu związanego z tematem wybranej pracy magisterskiej; napisanie i oddanie całości pracy

Seminarium: **Historia filozofii orientalnych**

Prowadzący: dr Maciej Stanisław Zięba

Treść zajęć: Celem uczestnictwa w seminarium jest: 1) nabycie umiejętności korzystania z metod właściwych badaniom historyczno-filozoficznym i filozoficzno-porównawczym, 2) nabycie umiejętności samodzielnego czytania tekstów filozoficznych powstałych w Indiach, Chinach lub innym kraju Azji Wschodniej, albo też teksty etnofilozoficzne z Afryki, i ich rozumienia we właściwym im kontekście i w kontekście porównawczym; 3) przygotowanie się do napisania pracy magisterskiej z historii filozofii indyjskiej lub chińskiej. W czasie seminarium czytane są wybrane teksty filozoficzne, stanowiące dorobek myśli orientalnych, naprzemiennie z kręgu indyjskiego i chińskiego. W roku akademickim 2009/10 będzie to tekst Xunzi (chiński) albo Suhṛllekha (List do przyjaciela) Nāgārjuna (tybetański).

Bibliografia podstawowa: L. Ostasz, Homo methodicus, Olsztyn 1999; S. Swieżawski, Zagadnienie historii filozofii, Warszawa 2008 (wyd. 2); A. Bahm, Comparative philosophy, Albuquerque 1977; M. A. Krapiec, „Siatka metafizyczna” w studium historii filozofii, „Kwartalnik Filozoficzny” 25 (1997) z. 1, s. 63–65.

Bibliografia uzupełniająca: literatura dodatkowa, dotycząca czytanego tekstu oryginalnego (źródła, materiały historyczne dla tła, narzędzia językowe) będzie podana na pierwszych zajęciach.

Forma zaliczenia: Zaliczenie na podstawie aktywności na zajęciach i prac semestralnych. Dla piszących pracę magisterską z filozofii orientalnych – po pierwszym roku seminarium obowiązkowe przedstawienie planu i pierwszego rozdziału pracy; złożenie w odpowiednim terminie całości pracy magisterskiej

